

**ÖRGÜN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM PROGRAMLARININ
ULUSAL MESLEKİ YETERLİLİKLERİ KAZANDIRMA AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ (ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)**

Neslihan Kılıç

DOKTORA TEZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MART, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Neslihan
Soyadı : KILIÇ
Bölümü : Eğitim Programları ve Öğretim
İmza :
Teslim tarihi : 01.03.2019

TEZİN

Türkçe Adı : Örgün Mesleki ve Teknik Eğitim Programlarının Ulusal Mesleki Yeterlilikleri Kazandırma Açısından Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği)
İngilizce Adı : Evaluation of Formal Vocational and Technical Curriculums in Terms of Their Imparting National Occupational Competencies (The Case of Ankara City)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Neslihan KILIÇ

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Neslihan Kılıç tarafından hazırlanan “Örgün Mesleki ve Teknik Eğitim Programlarının Ulusal Mesleki Yeterlilikleri Kazandırma Açısından Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR

Eğitim Programları ve Öğretim, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Tayyip DUMAN

Eğitim Programları ve Öğretim, Yozgat Bozok Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Hasan COŞKUN

Eğitim Programları ve Öğretim, Çankırı Karatekin Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Semra GÜVEN

Eğitim Programları ve Öğretim, Gazi Üniversitesi

Üye: Dr. Öğrt. Üyesi Nevriye YAZÇAYIR

Eğitim Programları ve Öğretim, Gazi Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 01/03/2019

Bu tezin Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Akademik kariyer sürecimde doktora tezi danışmanım olarak yer alan ve bu süreçte değerli katkılarda bulunan Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme komitemde yer alarak beni onurlandıran ve tez çalışmamda görüş ve önerileri ile destek olan Prof. Dr. Tayip DUMAN'a, Prof. Dr. Semra GÜVEN'e çok teşekkür ederim. Araştırmam kapsamında görüştüğüm ve benden desteğini esirgemeyen tüm meslek lisesi öğrencilerine, öğrencileri yetiştiren kıymetli öğretmenlerimize, okul yöneticilerine, öğrencilerin iş yaşamına katkı sağlayan usta öğreticilere, MYK yetkililerine, Aso Metes Mesleki Test ve Sertifikalandırma Merkezi yönetici ve çalışanlarına teşekkür ederim. Tez çalışmam süresince bir ailenin yapabileceğinden de öte emek vererek bana destek olan aileme; annem İnci KILIÇ'a, ablam Ezel AKSOY'a, abim Sadık KILIÇ'a ve tez sürecimde 2016 yılında ebediyete intikal eden babam Ali Rıza KILIÇ'a minnetle teşekkür ederim.

Neslihan KILIÇ

Mart, 2019

**ÖRGÜN MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM PROGRAMLARININ
ULUSAL MESLEKİ YETERLİLİKLERİ KAZANDIRMA AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ (ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)**

(Doktora Tezi)

**Neslihan KILIÇ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Mart 2019

ÖZ

Bu araştırmada örgün mesleki ve teknik liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere sahip olma durumları öğrencilerin kendi görüşlerine, öğretmen ve usta öğretici görüşlerine göre belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Ankara olarak belirlenmiştir. Araştırma, Ankara’da 20 farklı örgün mesleki ve teknik orta öğretim kurumunda, 9 farklı sektörden 12 farklı meslek dalında öğrenim görmekte olan 877 öğrenci, bu öğrencilerin öğretiminden sorumlu 148 öğretmen ve yine bu öğrencilerin uygulamaya gittikleri işletmelerde öğrencilerden sorumlu olan 44 usta öğretici ile yürütülmüştür. Ayrıca 44 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Araştırma karma modele göre tasarlanmış, nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmı betimsel tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nitel kısmı ise olgu bilim (Fenomenoloji) olarak desenlenmiştir. Öğrencilere MYK tarafından belirlenen mesleki yeterlilikler konusunda kendilerini ne kadar yeterli bulduklarını belirlemek amacıyla ölçekler uygulanmıştır. Öğretmenlere uygulanan ölçekte ise öğrencilerinin mesleki yeterliliklerine ilişkin görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Ayrıca her okuldan 2’şer olmak üzere toplamda 44 öğretmen ve işletmelerde öğrencilerle ilgilenen 44 usta öğretici ile görüşmeler yapılarak nitel veriler elde edilmiştir. Bunlara ek olarak Kaynakçılık ve Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC) alanında her alandan 2’şer olmak üzere toplam 4 öğrenci MYK tarafından yetkilendirilmiş bir test merkezinde mesleki bilgi ve beceri sınavına katılmıştır. Bu uygulamanın amacı yeterlilikler konusunda iki meslekte gerçek bir test ortamında öğrencilerin yeterlilikleri ölçüldüğünde ortaya çıkacak sonuç ile öğrenci algıları, öğretmen ve usta öğretici görüşleri arasında bir karşılaştırma yapmaktır. Araştırma kapsamındaki meslek alanlarında usta öğreticiler öğrencilerin çoğunlukla yetersiz/yetersiz olduklarını ifade etmiştir. Yalnızca servis meslek dalında orta düzeyde yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre öğrenciler hazır giyim model makineciliği, mimari yapı teknik ressamı, saç bakımı ve servis meslek alanlarında çoğunlukla yeterli; ağ işletmenliği, bilgisayarlı makine imalatı (CNC), mutfak ve raylı sistemler makine meslek alanlarında orta düzeyde yeterli; elektrik tesisatları ve pano montörlüğü, kaynakçılık, kimya laboratuvarı ve raylı sistemler elektrik-elektronik meslek

alanlarında çoğunlukla yetersiz görülmektedirler. Buna rağmen öğrenciler meslek alanlarında kendilerini çoğunlukla yeterli/yeterli, gördüklerini sadece ağ işletmenliği ve kaynakçılık meslek alanlarında orta düzeyde yeterli gördüklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin okulda kazandıkları yeterlilikler sektörün talep ettikleri ile uyum göstermemekte veya yetersiz kalmaktadır. Usta öğreticiler sadece servis meslek alanında öğrencileri orta düzeyde yeterli görmekte, diğer tüm meslek alanlarında yetersiz/çoğunlukla yetersiz olduklarını ifade etmektedir. Öğretmenler ve usta öğretici görüşleri arasındaki anlamlı farklılık dikkat çekicidir. Mesleki test ve sertifikalandırma merkezinde yapılan sınav sonucunda görüşülen alan uzmanları “öğrencilerin esasen istenilen başarı düzeyinde olmadıklarını” belirtmekle beraber, uygulamalı sınavlarda başarı durumlarının daha düşük olduğunu ifade etmiştir. Bunun başlıca nedeni olarak da okullarda yeterli uygulama şansı bulamadıklarını aynı zamanda da öğretilen becerilerin alanın ulusal meslek standartlarını yeterince karşılamadığını belirtmiştir. Öğrencilerin okulda kazandıkları yeterlilikler sektörün talep ettikleri ile uyum göstermemekte veya yetersiz kalmaktadır. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, mesleki ve teknik eğitim veren kurumların öğretim programlarının ulusal mesleki yeterliliklere uyumlu ve işletme beklentilerini kapsayıcı olması gerektiği, öğrencilerin eğitimleri süresince mesleki test ve sertifikalandırma merkezlerini gezmelerinin, gözlem yapmalarının ve mümkünse örnek sınava katılmalarının sağlanması, meslek eğitiminde uygulama ve atölye çalışmalarına ağırlık verilmesi, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik eğitimlerle yeterliliklerin artırılması, öğrencilere yabancı dil yeterliliğinin kazandırılması ve uluslararası hareketlilik konularında bilgilendirme ve desteğin sağlanması önerilerinde bulunulmuştur. Ayrıca dünya genelinde tüm ülkelerde sınırların kalkmaya başladığı, eğitimin amacının, yabancı dil, temel beceriler, girişimcilik, özgüven, problem çözme becerileri, düşünme ve hızlı algılama, paylaşma ve iletişime açık, sanat ve estetik konularıyla ilgili, işgücü hareketliliği vb. konularda yeterli, daha üretken, ülkesine de katma değeri olan ve mutlu bireyler yetiştirmek olduğu çok açıktır.

Anahtar Kelimeler : Mesleki eğitim, ulusal mesleki yeterlilikler, MYK, eğitim programı

Sayfa Adedi : 432

Danışman : Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR

**EVALUATION OF FORMAL VOCATIONAL AND TECHNICAL
CURRICULUMS IN TERMS OF THEIR IMPARTING NATIONAL
OCCUPATIONAL COMPETENCIES (THE CASE OF ANKARA CITY)**

(Doctoral Dissertation)

Neslihan KILIÇ

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

March 2019

ABSTRACT

The current study aimed to determine the extent to which students attending vocational and technical high schools possess the national occupational competencies on the basis of the opinions of the students own, their teachers and master instructors. The universe of the study was determined to be the city of Ankara. The study was conducted on a total of 877 students from 20 different formal vocational and technical high schools, trained on 12 different occupations from 9 different sectors, 148 teachers who are responsible for the education of these students and 44 master instructors working in the organizations where the students do their apprenticeship. Moreover, interviews were made with 44 teachers. The study was designed in the mixed model; thus, qualitative and quantitative research methods were used together. The quantitative part of the study was carried out on the basis of the descriptive survey model. The qualitative part of the study on the other hand was designed as the phenomenological study. Scales were administered to the students to elicit their opinions about the extent to which they have the occupational competencies determined by VQA. With the scale administered to the participating teachers, it was attempted to determine the teachers' opinions about their students' occupational competencies. Moreover, interviews were conducted with 44 teachers; two from each school, and 44 master instructors who were dealing with students in the organizations and thus the qualitative data were collected. In addition to these, 2 students from the branch of welding and 2 students from the branch of Computer Numerical Control (CNC); thus a total of 4 students took the occupational knowledge and skills exam in a test centre authorized by VQA. The reason for having these four students take this test was to be able to make a comparison between the results to be obtained from a real test in relation to students' occupational competencies and the opinions of the students own, their teachers and master instructors about the students' occupational competencies. In the occupational areas investigated within the context of the current study, the master instructors stated that the students are inadequate/mostly inadequate to a great extent. Only in the occupational area of services, they found the students moderately adequate. According to the teachers; however, the students are mostly adequate in the occupational areas of ready-made-clothing model mechanic, architecture technical draftsman,

hair care and services while in the occupational areas of network operation, computer numerical control (CNC) and kitchen and rail systems machines, the teachers found them moderately adequate and in the occupational areas of electric wiring and electrical board installation, welding, chemistry laboratory and rail systems electric-electronic, the teachers found them mostly inadequate. On the other hand, it was found that the students see themselves adequate/mostly adequate in the occupational areas; only in the occupational areas of network operation and welding, the students see themselves moderately adequate. There is a lack of compliance between the competencies gained by the students at school and the competencies required from the students by the sector or the competencies gained at school are found to be inadequate by the sector. The master instructors found the students moderately adequate in the occupational area of services while they found them inadequate/mostly inadequate in all the other occupational areas. The significant difference between the teachers and the master instructors' opinions is remarkable. The field experts interviewed about the results of the test taken by four students in a text and certification centre stated that "the students are not at the desired achievement level and their level of achievement is lower in practice exams. The main reason for this was stated to be lack of practice opportunities provided at schools and inefficiency of the skills taught at schools to meet the national occupational standards. The competencies attained by students at school do not comply with the ones required by the sector or fall short of these requirements. In light of the findings of the current study, it can be suggested that curriculums of the institutions giving vocational and technical education should be made compliant to the national occupational competencies and should be revised to meet the expectations of the sector, students should be allowed to visit occupational test and certification centres, make observations in these centres and if possible to participate in sample exams during their education, more importance should be attached to practice and workshop activities, more training should be given to students about occupational health and safety, students should be made more competent in foreign languages and they should be informed about international mobility and promoted to be part of this mobility. Moreover, it is clear that the borders between countries are removed and that the main goal of education is to educate individuals who are self-confident and competent in foreign languages, basic skills, entrepreneurship, problem-solving skills, thinking and fast perception, sharing and communication and interested in arts and the issues of aesthetics and happy, more productive and more conducive to their countries.

Key Words : Vocational education, national occupational competencies, VQA, curriculum

Page Number : 432

Advisor : Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	i
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xvi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	13
1.3. Araştırmanın Önemi	14
1.4. Sayıtlılar	15
1.5. Sınırlılıklar	15
1.6. Tanımlar	16
BÖLÜM II.....	17
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	17
2.1. Mesleki ve Teknik Eğitim	17
2.1.1. Mesleki ve Teknik Eğitimin Tanımı.....	17
2.1.2. Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitim	18
2.1.3. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim.....	23
BÖLÜM III.....	67

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	67
3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	67
3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	76
BÖLÜM IV	83
YÖNTEM.....	83
4.1. Araştırmanın Modeli	83
4.2. Araştırmanın Evreni, Örneklem ve Katılımcıları.....	85
4.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi	89
4.3.1. Meslek Dallarına Göre Mesleki Yeterlilikleri Belirleme Ölçeği	90
4.3.2. Öğretmen Görüşme Formu	90
4.3.3. Usta Öğretici Görüşme Formu.....	90
4.3.4. Sınav Komisyon Raporu.....	91
4.4. Verilerin Analizi	91
4.4.1. Nicel Verilerin Analizi	92
4.4.2. Nitel Verilerin Analizi	92
BÖLÜM V	94
BULGULAR VE YORUMLAR.....	94
5.1. Bulgular ve Yorumlar.....	94
5.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar	94
5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar	117
5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	126
5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar	190
5.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	211
BÖLÜM VI	226
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	226
6.1. Sonuç ve Tartışma	226
6.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma	226
6.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	229
6.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma	235
6.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma	245
6.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	247
6.2. Öneriler	252

6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	252
6.2.2. Genel Gözleme Dayalı Öneriler	253
6.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	255
6.3. Son Söz	255
KAYNAKLAR	257
EKLER	264
EK-1 Çelik Kaynakçısı (Seviye 3) Ulusal Mesleki Yeterliliği	264
EK-2 CNC Programcısı (Seviye 4) Ulusal Mesleki Yeterliliği	266
EK-3 Araştırma İzni	267
EK-4 Ağ Teknolojileri Elemanı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	269
EK-5 Elektrik Pano Montajcısı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	285
EK-6 Kuaför Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	297
EK-7 Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari) Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları.....	309
EK-8 Kimya Laboratuvarı Analisti Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	319
EK-9 Kaynak Operatörü Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	331
EK-10 Nc/Cnc Tezgah İşçisi Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	347
EK-11 Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim) Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları.....	357
EK-12 Aşçı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	367
EK-13 Servis Görevlisi Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	384
EK-14 Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım Onarımcısı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	408
EK-15 Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları	418

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları	5
Tablo 2. MYK Sektör ve Yeterlilik Alanları ile MEB Meslek Alanı ve Meslek Dalı Karşılaştırması	86
Tablo 3. Araştırmanın Yapıldığı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine İlişkin Veriler	87
Tablo 4. Araştırma Verilerinin Özellikleri	91
Tablo 5. Ağ İşletmenliği Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	95
Tablo 6. NC/CNC Tezgâh İşçisi Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	97
Tablo 7. Elektrik Pano Montajcısı Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	98
Tablo 8. Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim) Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	100
Tablo 9. Kaynak Operatörü Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	102
Tablo 10. Kimya Laboratuvarı Analisti Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	104
Tablo 11. Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari) Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	105
Tablo 12. Mutfak Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	107
Tablo 13. Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	109

Tablo 14. <i>Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri</i>	111
Tablo 15. <i>Kuaför Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri</i>	113
Tablo 16. <i>Servis Görevlisi Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri</i>	115
Tablo 17. <i>Ağ İşletmenliği Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	117
Tablo 18. <i>Bilgisayarlı Makine İmalatı-CNC Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	118
Tablo 19. <i>Elektrikli Pano Montajcısı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	119
Tablo 20. <i>Hazır Giyim Model Makineciliği Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	119
Tablo 21. <i>Kaynakçılık Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	120
Tablo 22. <i>Kimya Laboratuvarı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	121
Tablo 23. <i>Mimari Yapı Teknik Ressamı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	122
Tablo 24. <i>Mutfak Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	123
Tablo 25. <i>Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	123
Tablo 26. <i>Raylı Sistemler Makine Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	124

Tablo 27. <i>Saç Bakımı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	125
Tablo 28. <i>Servis Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	126
Tablo 29. <i>Öğrencilerin “Ağ Teknolojileri Elemanı” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	127
Tablo 30. <i>Öğrencilerin “NC/CNC Tezgâh İşçisi” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri.</i>	133
Tablo 31. <i>Öğrencilerin “Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	136
Tablo 32. <i>Öğrencilerin “Hazır Giyim Model Makineciliği” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	140
Tablo 33. <i>Öğrencilerin “Kaynakçılık” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	144
Tablo 34. <i>Öğrencilerin “Kimya Laboratuvarı” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	154
Tablo 35. <i>Öğrencilerin “Mimari Yapı Teknik Ressamı” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	158
Tablo 36. <i>Öğrencilerin “Mutfak” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	161
Tablo 37. <i>Öğrencilerin “Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	169
Tablo 38. <i>Öğrencilerin “Raylı Sistemler Makine” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	172
Tablo 39. <i>Öğrencilerin “Saç Bakımı” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	177
Tablo 40. <i>Öğrencilerin “Servis” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri</i>	182

Tablo 41. Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Biriminin Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listesi	191
Tablo 42. Elektrotla Ark Kaynağı Teorik Sınavının Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listesi	193
Tablo 43. Elektrotla Ark Kaynağı Performans Sınavının Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listeleri	194
Tablo 44. Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG) Teorik Sınavında Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listesi	195
Tablo 45. Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG) Performans Sınavında Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listeleri	196
Tablo 46. Ö3'ün Teorik ve Uygulamalı Sınavlardaki Performanslarına İlişkin Uzman Görüşleri	208
Tablo 47. Ö4'ün Teorik ve Uygulamalı Sınavlardaki Performanslarına İlişkin Uzman Görüşleri	210
Tablo 48. Belirlenen Meslek Alanlarında Öğrencilerin, Öğretmenlerin ve Usta Öğreticilerin Görüşlerine Göre Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumları	248

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Türk eğitim sisteminin genel yapısı.	4
<i>Şekil 2.</i> Araştırma yönteminin şematik gösterimi	84
<i>Şekil 3.</i> Nitel veri analizi işlem basamakları	93

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu
MYK	Mesleki Yeterlilik Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ait problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımlar bulunmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Günümüz dünyasında iyi yetişmiş insan kaynağı ülkelerin en temel sermayesidir. Bu noktadan hareketle öncü olmak isteyen dünya ülkeleri iyi yetişmiş insan kaynağına sahip olmak için bireylerine meslek edindirmek, mesleki niteliklerini geliştirmek için uğraş vermektedir. Özellikle sanayi devriminden sonra toplumsal gelişmenin temel unsuru insan kaynaklarına yatırım olarak algılanmaya başlanmış ve mesleki ve teknik eğitime verilen önem artmıştır. Bu bağlamda Türkiye’de de Cumhuriyet döneminden sonra mesleki ve teknik eğitimde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler kısaca şöyle özetlenebilir.

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin örgün eğitim sistemi içindeki eğitim-öğretim kurumları içinde yer alışı iki temel durumdan etkilenmiştir. Bunlardan biri sanayileşme döneminin etkileri iken diğeri Cumhuriyet dönemindeki yenileşme hareketleridir (Turan, 1992, s. 18). Bu etkiler mesleki ve teknik eğitimde de yenilikleri zorunlu hale getirmiştir. Cumhuriyet döneminin başlarında, mali kaynaklar ve eğitici kadrosu en büyük sorunlar olarak ortaya çıkmış ve geleneklere bağlı mesleki ve teknik eğitimden modern eğitime geçiş ihtiyacı hissedilmiştir.

İmparatorluk döneminden ahilik ve lonca sistemine dayalı mesleki eğitim yapılanmasını miras alan Cumhuriyet döneminde mesleki ve teknik eğitim okul sistemi içinde yerini almaya başlamıştır. Bu dönemdeki gelişmeler temel olarak, uzman çalışmaları, öğretmen yetiştirme, örgütlenme ve planlı gelişim olmak üzere dört boyutta ortaya çıkmıştır. Dönemin eğitim sorunları yabancı uzman (John Dewey, Kühne, Omer Buyse, vb.) raporları ile ortaya

konulmaya çalışılmış, bunun yanında Ziya Gökalp, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Rüştü Uzel, vb. gibi isimler de mesleki eğitimin gelişimine görüş ve uygulamaları ile katkı sağlamışlardır. İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun "İçtimai Mektep" adlı eseri, İsmail Hakkı Tonguç'un üretime dayalı eğitim modelini içeren Köy Enstitüsü uygulamaları dikkati çeken önemli çalışmalar olup 1927 yılında ilk olarak Yüksek ve Mesleki Öğretim Genel Müdürlüğü oluşturulmuş ve aynı yıl mesleki teknik eğitim okullarının bütün sorumluluğu Millî Eğitim Bakanlığına verilmiştir. 1933 yılında da Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü (MTEGM) kurulmuştur. Yaşanan sıkıntılar genel müdürlük tarafından çözülemeyince 1941 yılında Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Öğretmen ihtiyacını karşılamak için 1927-1939 yılları arasında yabancı ülkelere öğrenci gönderilirken (Çekoslovakya, İsviçre ve İtalya), Avrupa ülkelerinden de çeşitli alanlarda (moda, bıçkı-dikiş, ev ekonomisi, yemek pişirme, mesleki resim, yabancı dil, sıhhi tesisat, erkek tarzı, ticari ilimler, marangozluk, demircilik, tesviyecilik, elektrikçilik, dökümcülük, duvarcılık, mimarlık vb.) öğretmen ve yönetici getirtilmiştir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001, s. 36-37-38).

İhtiyaçları gidermek ve yeni dünya düzenine uyum sağlamak amaçlı 1949 yılında askeriye, tarım, endüstri, bayındırlık ve ulaştırma alanlarında bakanlık düzeyinde kurul toplanarak ihtiyaç duyulan teknik elemanları yetiştirme çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Atölye ve laboratuvar tesisleri donatılmış, Mesleki ve Teknik Öğretim kurumları gelişimde ivme kazanmıştır. Bu dönemde sağlanan başlıca gelişmeler şöyle özetlenebilir:

1. İstanbul Yüksek Mühendis Okulunun 1944 yılında Teknik Üniversite haline getirilmesi,
2. 1934-35 öğretim yılında Kız Teknik, 1937-38 de Erkek Teknik ve 1955 de Ticaret Yüksek Öğretmen Okullarının açılması,
3. İktisat ve Ticaret Okullarının İktisadi ve Ticari İlimler Akademisine dönüştürülmesi,
4. Çok sayıda Erkek Sanat, Kız Sanat ve Yapı Enstitüleriyle Ticaret Okullarının açılması ve programlarının düzenlenmesi.

1960'lar sonrasında ise sistem gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurma çabaları şeklinde gelişim ve dönüşüm göstermiştir. Günümüz sistemini etkileyen en büyük etkenlerden ikisi Millî Eğitim Şuraları ve Kalkınma Planlarıdır. Bu etkenler ve toplumsal, eğitimsel, ekonomik değişimlerin en net gözlemlenebileceği temel kurumlar örgün ve yaygın eğitim kurumları olarak ortaya çıkmaktadır (Alkan vd., 2001, s. 39-40).

Mesleki Eğitim 1992'de yayımlanan 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 2011 yılına kadar; Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri

Dairesi Başkanlığı ve Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü kurularak bu tarihten itibaren tek çatı altına toplanmıştır (MTEGM, 2016)

Mesleki ve teknik eğitim veren liselerden sorumlu olan devlet kurumu Millî Eğitim Bakanlığıdır (MEB). Millî Eğitim Bakanlığının belirleyicisi olduğu Türk Millî Eğitiminin genel çerçevesi 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu tarafından çizilmiştir. Kanunda mesleki ve teknik eğitimin de içerisinde yer aldığı ortaöğretimin amaç ve görevlerine 28. maddede değinilmiş ve aşağıdaki gibi ifade edilmiştir (M.E.B., 2016):

Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,
2. Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır.

Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın ortaöğretime genel bakış açısına ve karar mekanizmalarını işletirken göz önünde bulunduracağı genel çerçeveye bu madde ile değinilmiştir.

Ortaöğretimin içerisinde istihdam ve nitelikli insan gücü yetiştirmede öne çıkan mesleki ve teknik eğitim kurumlarının dâhil olduğu mesleki ve teknik eğitimin önemine 14. Maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir (M.E.B., 2016):

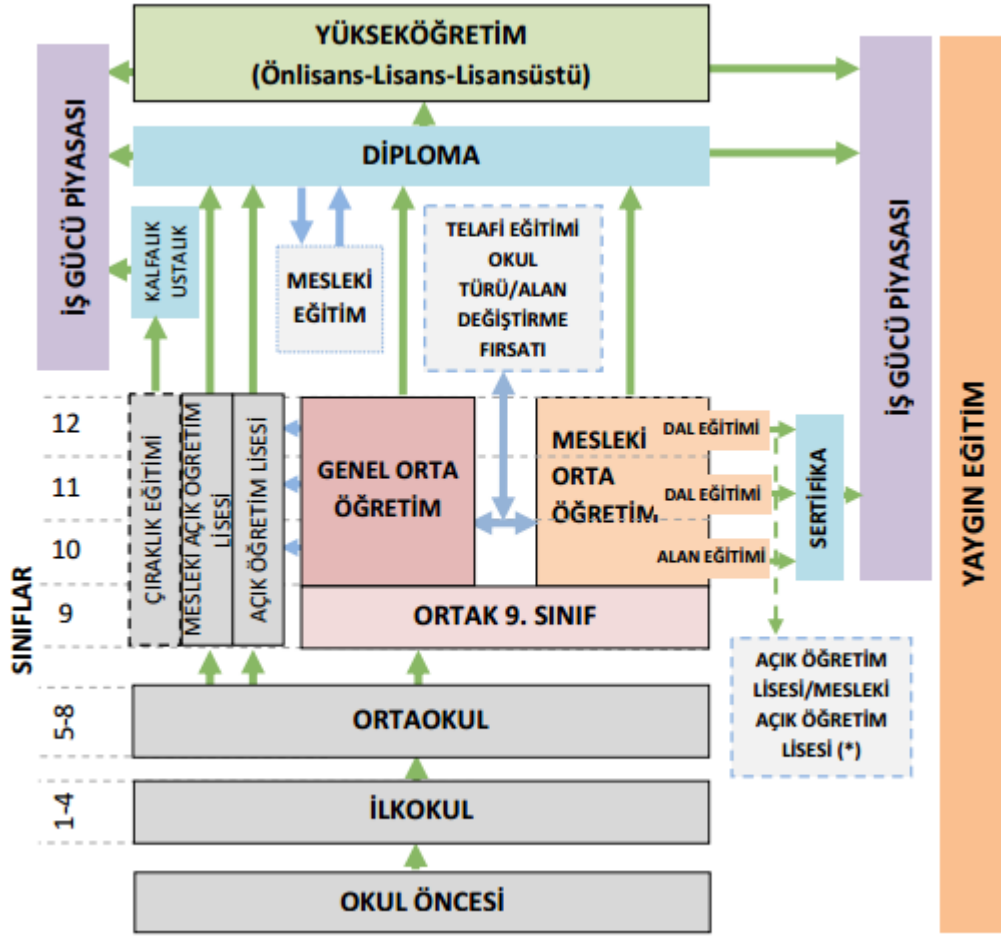
Madde 14 – Millî Eğitimin gelişmesi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak eğitim-insan gücü-istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir.

Mesleklerin kademeleri ve her kademenin unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir.

Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden tespit edilir ve kurumların bu standartlara göre optimal büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

Kanunda da vurgu yapıldığı gibi nitelikli insan gücü yetiştiren kurumlar sürekli değişim ve dönüşüm içinde olmak zorundadırlar.

Türkiye’de eğitim sisteminin genel yapısı ve sistemde mesleki ve teknik eğitimin yeri Şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1. Türk Eğitim Sisteminin genel yapısı

Görüldüğü gibi Türkiye’de eğitim sistemi; okulöncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak temelde beş kademedan oluşmaktadır. Okulöncesi ile yükseköğretim kademeleri zorunlu olmayıp on iki yıllık zorunlu kademeli eğitim; birinci kademe dört yıl süreli ilkokul (1, 2, 3 ve 4. sınıf), ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise (9, 10, 11 ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir (MEB, 2014, s. 16). Bu yapı içinde mesleki ve teknik eğitimin yeri şöyle özetlenebilir: Mesleki ve teknik eğitim, öğrencileri iyi vatandaş olarak yetiştirmenin yanı sıra esnek bir yapı içinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda ortak bir genel kültür verilerek bir üst öğrenime ve/veya iş hayatına hazırlamayı amaçlamaktadır. Aşağıda Tablo 1’ de görüldüğü gibi mesleki ve teknik ortaöğretim, çeşitli programlar uygulayan mesleki ve teknik liselerden oluşmaktadır (MEB, 2014, s. 18).

Tablo 1

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okulları

Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Kız Teknik ve Meslek Lisesi	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Ticaret Meslek Lisesi	Sağlık Meslek Lisesi	Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	Çok Programlı Lise
- Anadolu Teknik Lisesi - Anadolu Meslek Lisesi - Teknik Lise - Endüstri Meslek Lisesi - Denizcilik Meslek Lisesi - Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi - Tarım Meslek Lisesi - Tarım Anadolu Meslek Lisesi - Tapu Kadastro Meslek Lisesi	- Anadolu Kız Teknik Lisesi - Anadolu Kız Meslek Lisesi - Kız Teknik Lisesi - Kız Meslek Lisesi	- Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi - Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	- Ticaret Meslek Lisesi - Anadolu Ticaret Meslek Lisesi - Adalet Meslek Lisesi - Anadolu İletişim Meslek Lisesi	- Anadolu Sağlık Meslek Lisesi - Sağlık Meslek Lisesi	Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi	- Lise Programı - Meslek Lisesi Programı - İmam-Hatip Lisesi Programı

Görüldüğü gibi sistemde genel olarak yedi değişik yapıda mesleki ve teknik eğitim veren eğitim-öğretim kurumu yer almaktadır. Bu okul türleri içinde bu araştırmanın konusunu oluşturan okul türü teknik ve endüstri meslek liseleridir. Ortaokuldan sonra öğrenim süresi 4 yıl olan bu okullarda 2007-2008 eğitim-öğretim yılından beri modüler program yaklaşımına uygun eğitim verilmeye çalışılmaktadır. Modüler öğretim sistemi bu araştırmanın konusu olan mesleki yeterliliklerin kazandırılması açısından incelenmesi gereken bir konudur. Bu nedenle modüler programın özellikleri genel hatlarıyla değinilmesinde yarar vardır.

Pek çok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmış olsa da kısaca: Bireysel öğrenmeye de imkân tanıyan, her bir parçası anlamlı aynı zamanda anlamlı parçaların bütünü olarak düzenlenmiş olan öğrenme-öğretme etkinlikleri modüler öğretim olarak tanımlanabilir. Modüler öğretimde öğrenme etkinlikleri birbirinden bağımsızmışçasına tek başına da anlamlı ve bireysel öğrenmeye uygun aynı zamanda birbirini tamamlayıcı şekilde bütünü de temsil eder (Alkan ve Teker, 1992). Taşpınar'ın (1997) modüler programlama tanımında aktarılmak istenilen içerik küçük bölümler olarak düzenlenmiştir. Amaç yeterlik geliştirmek ve bireysel öğrenmeye de uygun eğitim ortamı tasarlamaktır. Bu nedenle modüler öğretim öğrencinin aktifliği, öğretmen rehberliği ve bu sistem de sektörlerdeki gelişme ve değişimlere uygun dönüşüme yardımcı bir eğitim yaklaşımı sağlamak üzerine kuruludur. Mesleki ve teknik

eğitimin çağa uygun hale getirilmesinde etkili bir yöntem olarak ele alınan modüler öğretim yaklaşımının yararları şöyle aktarılabilir (De Bruijn ve Howieson'dan aktaran Ekşioğlu, 2013):

1. Mesleki ve teknik eğitim ve öğretimi daha esnek ve ekonomik hale getirmek,
2. Mesleki ve teknik eğitim ve öğretimi teknolojik ve sosyal değişime daha duyarlı hale getirmek,
3. Bireysel farklılıkların ve ihtiyaçların daha fazla dikkate alınmasını sağlamak,
4. Bir sistem olarak mesleki ve teknik eğitim ve öğretimin tutarlılığını ve verimliliğini arttırmak.

Modüler sistem içine giren öğrenciler aktif, işbirlikli, kendi kendine ve disiplinlerarası öğrenme yöntemlerini öğrenirler (Loveland'dan aktaran Ekşioğlu, 2013). Modüller yani öğrenme elemanları, öğrenme hedeflerini hedefe yönelik araç ve gereçleri, içeriğin tasarımını ve değerlendirme alanlarını ifade eder. Modüllerin hedefe yönelik koyduğu standartlar ise bireylerin piyasaya uygun yeterliliklere sahip olmalarını sağlamakta ve standart oluşturmakta önem arz etmektedir. (Ekşioğlu, 2013; Mutlu ve Akaya, 2006).

Mesleki eğitimde modül kavramı 1970 yılların sonrasında daha yoğun kullanılmaya başlanmıştır. İngiltere'de Endüstri Mühendisliği Eğitim Kurulu'nda 1968'lerde el sanatları beceri eğitimi vermek için modüller hazırlanmıştır (De Bruijn ve Howieson'dan aktaran Ekşioğlu, 2013). Mesleki ve teknik eğitimde modüler öğretimin yer alması II. Dünya savaşı zamanlarına rastlar. Genellikle kamusal alanda eğitim ve öğretim kurumlarında modüler yaklaşım ve modül kavramına yaygın olarak yer verilmesi 1970'lerde sıklaşmıştır. Modül kavramının bireysel öğrenme sisteminde genel bir tanım olarak kullanımı 1970 başlarındadır (Reed'den aktaran Ekşioğlu, 2013).

1970'li yıllarda Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), "İstihdam Edilebilir Beceri Modülleri" adı altında geliştirmekte olan ülkelerde mesleki eğitim ve öğretim kurumlarının faydalanabileceği geniş kapsamlı bir projeye yer vermiştir. Örgüt bu beceri modüllerini hazırlarken, mesleklerin ayırt eden özellikleri tam olarak ifade edebilmeyi, bu özellikleri mesleki eğitime aktarabilmeyi ve yine bu ayırt edici özellikleri farklı meslek alanlarında da kullanabilmeyi amaçlamıştır. Bireysel öğretim amaçlanarak bu modüller geliştirilmiştir. 1980'lerden sonra ise değişen dünya düzeni ve ulusal ve bölgesel reformların da etkisiyle modüller hazırlanmış ve uygulanmıştır (Çakır, 1992; De Bruijn ve Howieson'dan aktaran Ekşioğlu, 2013). İlerleyen yıllarda farklı ülkelerde farklı modüllere yer verilmiştir. UNESCO tarafından 1990'lı yıllarla birlikte modüler öğretim tüm ülkelere UNESCO-UNEVOC "Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi" ile tavsiye edilmiştir. Eğitim sistemlerindeki yenileşmelerde ABD, Kanada, Danimarka, İngiltere

ve İskoçya'nın 80'lerle birlikte modüler öğretimi uygulama ve geliştirme çabaları görülmektedir (Akgül, 2004, s. 17; Ekşioğlu, 2013).

Dünya'da yankı bulan modüler öğretim Türkiye'de çeşitli akademik çalışmalar yanında Millî Eğitim Bakanlığı içerisinde de yer almıştır. Bakanlık içerisinde mesleki ve teknik ortaöğretimde modüler öğretim programına geçmek için “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP/SVET)”, 2002-2007 yılları arasında yürütülmüştür. Projeyle 31 ilde iş piyasası ve beceri analizi yapılmış, iş piyasası hakkında bilgilenme sağlanmış ve 576 mesleğe yönelik analizler yapılmıştır. Meslek standartları ve meslek analizlerinden faydalanılarak 42 alanda 192 mesleğin eğitim standardı hazırlanarak bu yeterliliklere dayanan modüler öğretim programları geliştirilmiş, 5189 modül hazırlanmıştır. Genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarının öğretim süresi 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren dört yıla çıkarılmış ve MEGEP kapsamındaki yeterliliğe dayalı modüler öğretim programları tüm mesleki eğitim veren kurumlarda uygulanmaya başlamıştır. 2007-2008 eğitim-öğretim yılından sonra mesleki ve teknik ortaöğretimlerin tamamında modüler öğretim uygulamaya konmuştur. Bu kapsamda ortaöğretim kurumları için dokuzuncu sınıf programı ortak düzenlenmiş ve sonrasında öğrencilerin kendi ilgi, yetenek ve isteklerine göre alan seçmeleri ve onuncu sınıftan sonra da seçtikleri bu alanda öğretimlerini sürdürmeleri sağlanmıştır (Adıgüzel ve Berk, 2009; Ekşioğlu, 2013; MEB, 2007). Bu sistemden ayrılan öğrenciler için tasdikname yerine kazandıkları yeterlilikleri karşılayan sertifika alabilmeleri sağlanmıştır. 5544 Sayılı Kanun'la ve MEGEP'in katkılarıyla 1991'li yıllardan beri üzerinde çalışılan Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK), 7 Ekim 2006'da kurulmuştur. MYK'nın kurulması, MEB'in kendi mezunlarının dış bir kurum tarafından ölçme ve değerlendirmesinin yapılması anlamı da taşımıştır. Bu aşamada “mesleki yeterlilik” kavramını ve bu konuda MYK'nın rolünü incelemekte yarar vardır.

Mesleki ve teknik öğretim kurumlarının meslek edindirme ve nitelikli insan gücü yetiştirmedeki başarılarında ölçüt ne olmalıdır? Bu sorular akla mesleki yeterlilikleri getirmektedir. Yeterlilik kavramı çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır. Buna göre Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'nde (AYÇ) yeterlilik tanımı şöyle yer almaktadır.

Yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma(doğrulama) sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmi çıktıdır (2008/C 111/01 sayılı Tavsiye Kararı, 2008).

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ise yeterlilik kavramı aşağıdaki gibidir.

Sorumlu kurum tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmi belgedir (TYÇ Yönetmeliği, Madde 3).

Tanımlarda görüldüğü gibi “yeterlilik” bireyin kazanımlarına ve bunun değerlendirilip belgelendirilmesine işaret etmektedir. Buna göre yeterlilik, bireyin belirli bir alandaki/meslekteki/branştaki öğrenmelerinin, standartlara/iş görmeye uygunluğunun göstergesidir. Türkiye’de mesleki yeterlilik denince söz sahibi kurum yukarıda belirtildiği gibi Mesleki Yeterlilik Kurumudur (MYK). MYK meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek üzere 21 Eylül 2006 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilen 5544 sayılı kanunla kurulmuştur. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili kuruluşu olan MYK kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli bir kamu kurumudur. Kurumun temel görevi; Avrupa Birliği ile uyumlu "ulusal mesleki yeterlilik sistemi"ni kurmak ve işletmektir. Kurum bu görevlerini Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, işçi, işveren, meslek kuruluşları ve diğer ilgili kurumlarla iş birliği yaparak yerine getirmektedir. MYK, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Sektör Komiteleri ve Başkanlıktan oluşan organlara sahiptir. Sektör komitelerinin kurulması, işçi, işveren ve meslek kuruluşlarıyla iş birliği ortamının yaratılması, ulusal meslek standartlarının resmî gazetede yayımlanması, sınav ve belgelendirme altyapısının oluşturulması, belgelendirme kuruluşlarının yetkilendirilmesi gibi kurumun asli faaliyetleri 2008 yılı itibarıyla sunulmaya başlanmıştır (MYK, 2015).

MYK’nın faaliyetlerine başladığı tarihlerde Avrupa Birliğinden, AB üyesi ve AB’ye aday ülkelerin ulusal yeterlilik çerçevelerini oluşturmaları suretiyle ulusal yeterliliklerini AYÇ seviyeleri ile ilişkilendirmesi ve tüm yeterlilik belgelerinin AYÇ seviyelerine uygun bir referans taşıması yönünde gerekli önlemleri alması tavsiye edilmiştir. Türkiye için MYK, AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası olarak belirlenmiş ve 2008 yılında ülkemizi AYÇ Danışma Kurulunda temsil etmeye başlamıştır. Bu bağlamda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin (TYÇ) oluşturulması ve AYÇ ile referanslandırılması görevini üstlenmiştir. TYÇ; AYÇ ile uyumlu şekilde tasarlanan; ilk, orta ve yükseköğretim dâhil, meslekî, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan tüm yeterlilik esaslarını gösteren ulusal yeterlilikler çerçevesini ifade etmektedir (MYK, 2015). Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları, meslek örgütleri ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde, ulusal ve uluslararası uzmanlar ile akademisyenlerin katılımıyla hazırlanan “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” Bakanlar Kurulunun 2015/8213 sayılı Kararıyla 19 Kasım 2015 tarihli ve 29537 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete, 2016).

Hayat Boyu Öğrenme Programına katılım sağlayan Türkiye, 2241/2004/EC sayılı AB Konsey Kararı uyarınca “Ulusal Europass Merkezi” kurması gerektiğinden MYK, 28 Temmuz 2008 tarihinde Türkiye’nin Ulusal Europass Merkezi olarak da görevlendirilmiştir. 23 Nisan 2015 tarih ve 29335 sayılı resmî gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6645 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında kanun ile 5544 sayılı MYK kanununda yapılan değişikliklerle MYK’nın kurumsal yapısı güçlendirilmiştir. Bu düzenlemeler MYK’yı görev ve sorumlulukları itibarıyla Türkiye’nin Yeterlilikler Kurumuna dönüştürmüştür. MYK’nın çalışmalarına esas oluşturan AYÇ ve TYÇ kapsamında sekiz seviye belirtilmiştir. Bu seviyelere göre mesleklerin standartları ve yeterlilikleri belirlenmeye başlanmıştır. Buna göre seviye 3 ve seviye 4’ün ağırlıklı yer aldığı 26 sektörde 685 mesleğin standartları ve buna bağlı olarak 344 mesleğin mesleki yeterliliği belirlenmiştir. Mesleki yeterlilikleri belirlenmiş bu mesleklerden 17 sektörden 188 tanesinde mesleki yeterlilikleri ölçme ve belgelendirme yapılmakta ve uygun özellikleri taşıyan kurum ve kuruluşlara yetki verilmektedir.

Bu çalışmaların ortaya çıkardığı temel anlayış açısından bakıldığında meslek standartları kapsamında örgün, yaygın ya da informal öğrenme ortamlarında ortaya çıkan kazanımların sonuçta mesleki yeterlilikler açısından aralarında bir farklılık olmaması gereklidir. Meslek standartlarını temel alan ve yeterliliğe dayalı program geliştirme anlayışına göre geliştirilen modüler öğretim programlarının uygulanması sonucunda elde edilen kazanımların MYK tarafından işgücü piyasasındaki mesleklerin standartlarına ve mesleki yeterliliklerine ne kadar uyumlu olduğuna ilişkin yeterli bilimsel bulgu mevcut değildir. Bu açıdan bakılınca seviye 4 düzeyinde eğitimin verildiği örgün mesleki ve teknik eğitim alan ortaöğretim öğrencilerinin elde ettiği kazanımların (öğrenme çıktılarının) değerlendirilmesi de yapılması gereklidir. Bu değerlendirmenin esas olarak bir program değerlendirme çalışması olduğu söylenebilir. Çünkü öğrencilerin elde ettikleri kazanımların (öğrenme çıktılarının) işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme açısından ne kadar uygun özellikler taşıdığının belirlenmesi bir program değerlendirme çalışmasını gerektirmektedir. Bu nedenle bir program değerlendirme modeline gerek duyulmuştur. Bu nedenle program değerlendirme modellerine genel bir bakış faydalı olacaktır.

Bireylere bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan eğitimin sonucunda, hedeflenen amaçlara ne derecede ulaşıldığının ölçülmesi gerekmektedir. Amaçlara doğru ilerlerken yaşanan sorunların belirlenmesi, önlenmesi için programın değerlendirilmesi, elde edilen sonuçlara göre dönüştürülmesi, geliştirilmesi ve sonrasında sürdürülüp sürdürülmeyeceğine dair bir karar verilmesi gerekmektedir.

“Eğitim ve öğretim programında hangi amaçlara ulaşıldığının belirlenmesi” olarak Tyler tarafından tanımlanan değerlendirmenin (Marsch ve Willis’den aktaran Ekşioğlu, 2013) aynı zamanda eğitimin tüm türlerinde ve alanlarında yapılması gerektiği Sanders ve Nafziger (aktaran Ekşioğlu, 2013) tarafından ifade edilmiş ve değerlendirmenin yapılma amaçları şöyle sıralanmıştır:

1. Programın güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve geliştirmek
2. Programda meydana gelecek güçlüklerle zamanında çözüm üretmek
3. Programa yönelik eğitim gereksinimlerini belirlemek
4. İhtiyaç duyulacak kaynakları belirlemek
5. Amaçlanan eğitsel çıktıları belirlemek
6. Programı planlarken ve kararlar verirken kullanılacak bilgileri toplamak
7. Giderleri sınırlandırmak için finansal bilgileri toplamak

Eğitim programlarını değerlendirmek için çok farklı değerlendirme modelleri kullanılabilir. Konu alanı uzmanları ve yazarlar farklı değerlendirme modelleri üzerinde durmuşlardır. Yaygın bazı değerlendirme modellerine genel olarak bakmakta yarar vardır.

Tyler Hedefe Dayalı Değerlendirme Modeli: Ralph Tyler’in eğitim kurumlarını değerlendirme yaklaşımını içeren değerlendirme modelidir (Lewy’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Tyler’in modelinde, değerlendirme yaklaşımının kurulu olduğu düzen programın amaçlarının gerçekleşme düzeylerinin belirlenmesi üzerinedir. Modelde öğrenme-öğretme süreci bitiminde çıktıların yeterliliğini sorgulayan, “öğrenci performansı” olarak tanımlanan öğrencilerin davranış ve ilerlemelerini temel alan yaklaşım söz konusudur (Yüksel ve Sağlam’dan aktaran Ekşioğlu, 2013). Tyler’a göre değerlendirme, eğitim programında amaçlara ulaşılma derecesinin belirlenmesi ile sağlanır. Bu yaklaşıma göre program değerlendirme öğeleri; amaçlar, öğrenme yaşantıları ve değerlendirmedir. Tyler modelinde amaç, beklenen çıktılar ile öğrencilerin gelişimleri arası performans farkının ölçülmesi ve varsa eksikliklerin nedenleri, istenilen düzeye ulaşma için toplanacak bilgilerin programa yeniden yansıtılmasıdır (Ekşioğlu, 2013; Erden, 1998; Gözütok, 2001; Uzunboylu ve Hürsen, 2012).

Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli: Bu model Tyler program değerlendirme modeli etkisinde ve sekiz aşamadan oluşturulmuştur (Michael, ve Metfessel’dan aktaran Ekşioğlu, 2013):

1. Okul içerisinde yer alan herkesin bir üye olarak kabulü ve değerlendirmede katılımcı olarak dâhil edilmesi,

2. Hiyerarşik bir yapı içerecek şekilde genelden özele sonuçların sıralanması ve istenilen davranış değışikliklerinde geniş kapsamdan özel kapsama doğru bağlantılı bir paradigmaya yer verilmesi,
3. Hedeflerin çok net ifade edilebilen, uygulamaya dönük ve anlatılabilir şekilde belirlenmesi,
4. Programın hedeflere dayalı etkinliğini görebilmek için çıkarımlarda kullanılacak ve bir ölçüt oluşturabilecek ölçme araçlarının geliştirilmesi,
5. Hedef açısından bakılarak geçerli davranış değışikliklerinin gözlenmesi,
6. Geçerli istatistik yöntemlerle ölçüm sonrası veri analizleri,
7. Analiz sonuçlarıyla öğrencilerin ilerlemelerinin ve program verimliliğine yönelik standartların karşılaştırılması ve yorumlamalar yapılması,
8. Gelişime yönelik geniş kapsamlı ve özel hedeflerde değışim, dönüşüm ve ilerlemeye altyapı oluşturmak için önerilerin oluşturulması.

Stake Uygunluk Modeli: Stake, değerlendirme bazında bakıldığında programın eğitimcisi ile değerlendirme uzmanının bakış açılarında farklılık olacağına inanır. Öğretmen ve okul yetkilisi değerlendiriciden bir sınıflama veya derecelendirme isterken değerlendirme uzmanı “tanımlayıcı” olarak kendisini görür (Stake’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Stake’in modelinde temel ilke değerlendiricinin kendi fikir, sezgi, algı ve düşüncelerinden etkilenmeden objektif yaklaşabilmesidir.

Provus Farklılıklar Modeli: “Farklılıklar Modeli” olarak anılan ve Malcolm Provus tarafından geliştirilmiş mevcut performans ve varsayılan standartlar arası farka odaklanır. Değerlendirmede standartlara bağlı hareket edilmesini salık verirken bu standartları tüm paydaşların beraber belirlemesinin uygun olduğunu belirten modeldir.

Stufflebeam CIPP Değerlendirme Modeli: CIPP proje, program, personel, ürün, kurum ve sistemleri değerlendirme amaçlı bir çerçeve program olarak adlandırılır. Model değerlendirmeyi planlama, yapılandırma, uygulama ve yeniden tasarlama için program hakkında kararlar verme amaçlı içerik sağlama olarak adlandırır (Guba ve Stufflebeam, 1970; Stufflebeam’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Kararlara yön verici dört farklı öge vardır: Bunlar bağlam (çevre), girdi, süreç ve üründür.

Eisner Eğitsel Eleştiri/Uzmanlık Modeli: Nitel incelemeye öncelik veren ve bilgi toplama esaslı çalışan bir değerlendirme modelidir (Uzunboylu ve Hürsen’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Eisner’e göre eğitim programlarını bilgi sahibi, eleştirme yeteneğine sahip değerlendirebilir ve

bu kişiler eğitsel eleştiri sürecini yönetir. “Eğitsel Uzmanlık” ve “Eğitsel Eleştiri” kavramları bu modelde sanatı baz alan temel kavramlardır (Yüksel ve Sağlam’dan aktaran Ekşioğlu, 2013).

Demirel Analitik Program Değerlendirme Modeli: Model iki boyutta kurgulanmıştır. İlkinde programın, yazılı malzemelerin ikincisinde de programa dair tüm paydaşların görüşleri belirlenir. Bu modelde, AR-GE (Araştırma-Geliştirme) ekibi tarafından kontrol altında program değerlendirme yapma öngörülmektedir. Modelde, AR-GE ekibi öncelikle birinci boyut için programın ayrıntılı bir analizi yapar. Bu analizde önceki ve yeni program kıyaslarının ve analiz için temel ölçütler olarak bağlam, hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirmenin ele alınması gerekir. İkinci boyut için ise uygulama ile ilgili yararlanan kişilerin, paydaşların görüşlerine başvurmayı esas alır (Demirel’den aktaran Ekşioğlu, 2013).

Erden Programın Öğelerine Dönük Değerlendirme Modeli: Erden’in modelinde programın bütün öğeleri ve uygulama süreci ayrıntılı olarak değerlendirmeye dâhil edilmiştir. Erden (1998), bir eğitim programının değerlendirilmesi için beş boyutun ele alınmasını öngörmektedir.

1. Genel ve özel hedefleri değerlendirmek
2. Kapsamı değerlendirmek
3. Eğitim durumlarını değerlendirmek
4. Sınama durumlarını değerlendirmek
5. Öğeler arası ilişkileri değerlendirmek

Yukarıda genel hatları ile verilen program değerlendirme modellerinden bazıları hedefleri, bazıları süreci bazıları ise çıktıları ön plana alarak değerlendirme yoluna gitmektedirler. Bu modellerden birinin en iyi ya da en doğru model olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Bu nedenle, bu araştırmanın amaçları açısından en uygun modelin Tyler’ın “Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli” olduğu söylenebilir. Çünkü bu model önceden belirlenmiş hedefler açısından öğrenci performansını başka bir deyişle öğrenme çıktılarını değerlendirmeye dayanmaktadır. Bu modelin seçilmesinin nedenleri şöyle açıklanabilir:

- a) Örgün mesleki ve teknik öğretimde uygulanan modüler mesleki eğitimin yeterliliğe dayalı program geliştirme anlayışı gereği olarak hedeflerinin meslek standartlarına göre belirlenmiş olması,

- b) Modüler meslek eğitimi kapsamında meslek standartlarına göre belirlenmiş olan mesleki ve teknik öğretim programına göre yetişmiş olan seviye-4 düzeyindeki öğrencilerin MYK tarafından belirlenen ve işgücü piyasasının beklentilerini yansıtan mesleki yeterliliklere ne kadar uygun bir eğitim aldıklarının belirlenmesi gereğidir.

Bu modelin kullanılması ile mesleki teknik liselerdeki seviye 4 düzeyi eğitimi yapılan mesleki eğitimin MYK'nın belirlediği mesleki yeterliliklere göre değerlendirilmesini gerekli kılan diğer boyut ise Türkiye'de yapılmış olan araştırmaların bu boyutta bir bilimsel veri ortaya koymamış olması olarak da gerekçelendirilebilir. Çünkü yapılan araştırmalar incelendiğinde mesleki yeterliliklerin örgün mesleki eğitimdeki yeri ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu dikkati çekmektedir. Konu ile ilgili araştırmalardan birinin Tuncer tarafından yapılan araştırma olup (Tuncer, 2003) motor yenileştirmeci meslek eğitiminin MYK meslek standartlarına uygunluğu incelenmiştir. Ekşioğlu tarafından yapılan araştırmada da (Ekşioğlu, 2013) mesleki ve teknik liselerde uygulanan modüler öğretim programının değerlendirilmesi yapılmıştır. Ayrıca eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimcilerinin genel alan yeterlilikleri konulu araştırmada da Türkiye'nin gereksinim duyduğu öğretmen eğitimcilerinin genel alan yeterliliklerini belirlemek ve öğretmen eğitimcilerinin belirlenen yeterliliklere sahip olmalarına ilişkin algılarının düzeylerini değerlendirmektir (Gözalan-Çiçek, 2016). Görüldüğü gibi araştırmalar mesleki eğitimdeki yeterliliklerin değerlendirilmesi boyutunda yetersizdir ayrıca örgün mesleki eğitim çalışmalarının MYK'nın belirlediği mesleki yeterlilikleri karşılama düzeyine ilişkin bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırma ile örgün mesleki eğitimin MYK'nın belirlediği mesleki yeterlilikleri gerçekleştirme düzeyi ortaya konularak mesleki eğitimde insan kaynakları yetiştirmenin kalitesinin sorgulanmasına ve Türk mesleki eğitim sistemine bir katkı yapılabileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı örgün mesleki ve teknik liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarını öğrencilerin kendi görüşleri ile öğretmen ve usta öğreticilerin öğrencilerin yeterli olma durumları hakkındaki görüşlerine göre belirlemektir. Bu amaca dönük olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Araştırma kapsamında belirlenen meslek alanlarındaki örgün mesleki eğitim programlarına devam eden mesleki ve teknik lise 4.sınıf öğrencilerinin; ulusal mesleki yeterliliklerde belirlenen öğrenme çıktıları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri ve öğretmenlerinin öğrencilerini yeterli görme düzeyleri nedir?

2. Belirlenen meslek alanlarına göre öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmenlerin öğrencilere ilişkin değerlendirmeleri ile öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Ulusal mesleki yeterliliklerde belirlenen öğrenme çıktıları açısından öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?
4. Kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) meslek alanlarında örnek olarak yapılacak bilgi ve beceri sınavında öğrencilerin (her iki alanda ikişer öğrenci) mesleki yeterlilikleri gerçekleştirebilme düzeyleri nedir?
5. Belirlenen meslek alanlarındaki örgün mesleki eğitim programlarına devam eden mesleki ve teknik lise 4.sınıf öğrencilerinin; örgün mesleki eğitim programlarının ulusal mesleki yeterliliklere uygunluğu açısından öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerinin görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyinin en önemli göstergelerinden biri sahip olduğu potansiyel ve nitelikli insan gücüdür. Nitekim gelişmiş ülkelere bakıldığında talebe uygun nitelikli insan gücünün yetiştirdikleri ve bunun için çaba sarf ettikleri rahatlıkla görülebilir. Ekonomik açıdan sorun yaşayan veya gelişimini tamamlayamamış ülkelerde ise gelişmiş ülkelerin aksine ülkenin sanayisinin talep ettiği nitelikte insan gücünü yetiştirememiş oldukları dikkati çeker. Eğitimin işlevi bireyi topluma kazandırmak, hayata hazırlamak olarak düşünülürse bunu sağlamanın en iyi ve etkili yolunun bireyi nitelikli insan, nitelikli işgücü ve meslek sahibi olarak yetiştirmek olduğu görülür. Eğitim sistemi bu görevini yaparken kişisel ve mesleki gelişimin en önemli olduğu eğitim seviyesi ortaöğretimdir. Ortaöğretim sonrası bireyin küresel sistemin bireyde olmasını arzuladığı değişime uyum sağlayan, kendini ifade edebilen, problem çözme becerisi gelişmiş, sorumluluk alabilen hale gelmesi beklenir. Tüm bunların sağlanması ve bireyin meslek edinip iş gücüne katılımının sağlanması sanayinin ve okulun uyumu, iş birliği ile sağlanabilir. Eğitim, bireyin istek ve ilgileri, sektörün istekleri, ekonominin desteklenmesi gibi tüm bu aşamalarda işveren, akademik kurumlar, meslek kuruluşları, öğrenciler, öğretmenler, sektörden bireyler sisteme katkı sağlamalıdır.

Mesleki donanıma sahip kaliteli ara eleman yetiştirmenin birinci öncelik olduğu mesleki ve teknik eğitim, öncelikle örgün mesleki ve teknik eğitim veren liselerde verilmektedir. Bu denli önemli bir görevi yerine getiren meslek liseleri değişim, gelişim, çağa uyum sağlama, eğitim

programına uygunluk, mesleği standartlarına uygun olarak kazandırma konularında yeterli olmalıdır. Çünkü iyi yetişmiş insan kaynağı kalkınmanın da anahtarını oluşturmaktadır. Teknolojinin gelişimine bağlı olarak sektörler, meslekler ve meslek standartları da hızla değişim göstermektedir. Bu değişimden en çok etkilenen ise işgücünün nitelikleri ve buna istinaden eğitim kurumlarının mevcut programları olması beklenmektedir. Yeniliğin ve meslek standartlarının nabzını tutması beklenen örgün mesleki eğitim programları gerçekten söz konusu standartları yakalamakta mıdır? Bu sorunun cevabı istihdam edilebilirliğe ve örgün mesleki ve teknik eğitim-öğretim programlarının işgücü piyasasının beklentilerine ne kadar katkı sağlayacağını açıklanması açısından oldukça önemlidir. Ayrıca bu araştırma ile mesleki ve teknik eğitimle ilgili araştırmaların son derece az olduğu Türkiye’de alan yazına da önemli bir katkı sağlanabilecektir.

1.4. Sayıtlar

1. Bu araştırmada örgün mesleki eğitim programları ulusal mesleki yeterlilikleri kazandırma açısından değerlendirileceğinden, uygulanacak ölçekler resmi bir kurum olan MYK tarafından onaylanıp kabul edildiği ve uygulamalarda kullanıldığı için geçerli ve güvenilir sonuçlar verecektir.
2. Bu araştırmada program değerlendirme modeli olarak seçilen Tyler’ın “Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli” araştırma için en uygun değerlendirme modelidir.
3. Öğrenci, öğretmen ve usta öğretici görüşleri gerçeği yansıtmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Çalışma evreni olarak belirlenen Ankara ili ile,
2. MYK tarafından yeterlilikleri belirlenmiş ve Ankara’daki mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında da eğitimi yapılan 9 sektör ile,
3. Bu sektörlerde yer alıp yeterliliği belirlenmiş ve mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında öğretimi yapılan 12 meslek dalı (Ağ işletmenliği, bilgisayarlı makine imalatı CNC, elektrik tesisatları ve pano montörlüğü, hazır giyim model makineciliği, kaynakçılık, kimya laboratuvarı analisti, mimari yapı teknik ressamı, mutfak, raylı sistemler elektrik-elektronik bakım onarımcısı, raylı sistemler makine bakım onarımcısı, saç bakımı, servis) ile,

4. Bu meslek dallarında öğrenim yapan 20 farklı mesleki ve teknik lise ile,
5. Bu okullarda öğrenim gören 877 öğrenci ve 148 öğretmen ve öğrencilerin uygulamalı çalışmaları yaptığı işyerlerinde çalışan 44 usta öğreticinin görüşleri ile,
6. Kaynakçılık ve Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC) meslek dallarında örnek olarak yapılacak olan bilgi ve beceri sınavına katılacak toplam 4 öğrenciden elde edilen değerlendirme sonuçları ile,
7. Program değerlendirme modellerinden Tyler'ın "Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli" ve bu modeli esas alarak öğretmen, öğrenci ve usta öğretici görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Örgün Eğitim: Özel olarak eğitim öğretim maksadıyla kurulmuş, değişik kademelere göre sınıflandırılmış eğitim kurumlarında (ilk, orta, lise, yüksek) yedi ile otuz yaşları arasındaki bireylere belirli programlar uygulayan ve kronolojik yaş esasına göre düzenlenmiş eğitim sistemi. (Alkan vd., 2001, s. 5).

Modüler Program: Öğrenme-öğretme etkinliklerinin kendi kendine öğrenme olanağı sağlayacak tarzda kendi içinde bütünlüğü olan ve birbirlerini işlevsel olarak tamamlayacak biçimde bağımsız öğrenme elemanları şeklinde düzenlenmesidir (Alkan, 1989, s. 15).

Yeterlilik: Bir işin ya da görevin yerine getirilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve yetkinliklerin tamamını ifade eder (Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi 2014-2018, s. 55).

Yeterlilik Belgesi: Yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli standartlara göre edindiğinin belirlenmesi halinde verilen, bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin resmi çıktısıdır (Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi 2014-2018, s. 55).

Program Değerlendirme: Program tasarımı ve uygulaması hakkında verilen kararların isabet derecesini tayin etmek için sürekli bilgi toplama ve yorumlama sürecidir (Sezgin, 1994, s. 219).

Teknik Eğitim: İleri düzeyde fen ve matematik bilgisi ile uygulamalı teknik yetenekleri gerektiren, meslek hiyerarşisinde orta ve yüksek kademeler arası düzey için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandıran ileri düzeyde bir meslek eğitimidir (Alkan vd., 2001, s. 5).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, mesleki ve teknik eğitimin tanımına, dünyada ve Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin tarihsel gelişimine, Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin gelişimi için yapılmış proje ve çalışmalara, mesleki ve teknik eğitim ile ilgili alan yazında yer alan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Mesleki ve Teknik Eğitim

Bu bölümde mesleki ve teknik eğitim tanımlarına, Türkiye’de cumhuriyet öncesi ve sonrası dönem mesleki ve teknik eğitime, dünyada mesleki ve teknik eğitime ve mesleki ve teknik eğitim alanında yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

2.1.1. Mesleki ve Teknik Eğitimin Tanımı

Mesleki ve teknik eğitim bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönden dengeli biçimde geliştirme süreci olarak tanımlanmıştır (Alkan vd., 2001, s. 3) Bu tanıma göre bireyi işe hazırlama ile sınırlandırılan mesleki ve teknik eğitime yönelik geleneksel anlayış, eğitim sürecinin tamamının ekonomik boyutunu da oluşturan organik bir öge olarak anlaşılan çağdaş anlayışa yerini bırakmıştır. Mesleki ve teknik eğitimin en temel amacı, iş ve yaşam için gerekli istendik davranışlar geliştirmek, bilgi öğrenme ortamı sağlamak, kuramsal ve uygulamalı alanlarda gerekli becerileri geliştirmektir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının da bu amaca uygun olarak örgütlenmesi gerekmektedir (Alkan vd., 2001, s. 15). Buna göre: Bireyin, belirli bir mesleği icra edebilmesi, o mesleğin üreticilerinden biri olması için gerekli asgari yeterliliğe ve o

mesleğin genel meslek kültürüne kavuşmasını sağlayan eğitime mesleki eğitim denir. Mesleki ve teknik eğitim, bireylerin nitelikli insan gücü olarak yetişmelerini ve sayesinde hayatlarına devamlarını sağlayarak toplumu ve kültürü de anlama kapasitelerini geliştirir. Bu açıdan bir tanımlama yapmak gerekirse mesleki ve teknik eğitim tüm sektörlerin iş birliği ile oluşan sistematik bir eğitim yapısı içerisinde, Millî Eğitim Bakanlığının içerisine entegre olmuş bir eğitim gelişimi sürecidir. Mesleki ve teknik eğitimi daha iyi anlamak için hem Türkiye’de hem de dünyadaki gelişimine bakmak yararlı olacaktır. Bu nedenle aşağıda Mesleki ve Teknik Eğitimin gelişimi dünyada ve Türkiye’deki gelişim olarak iki boyutta ele alınmıştır. Bu bağlamda öncelikle dünyadaki gelişim incelenmiştir.

2.1.2. Dünyada Mesleki ve Teknik Eğitim

Ülkeler ekonomilerini iyileştirme çabası ile diğer ülkelerle rekabet edebilmek için mal ve hizmet üretme yarışı içindedir. Mesleki ve teknik eğitim ülkelerin bu mal ve hizmeti en iyi şekilde üretebilmesi için tartışmasız mecburi yoldur. Bunun bilincine varmış olan pek çok ülke mesleki ve teknik eğitime büyük önem vermektedir. Bu ülkelerden Norveç, Almanya, ABD, Japonya, Hollanda’daki mesleki eğitim sistemi incelenmiş ve belirlenen temel özellikler aşağıda özetlenmiştir.

2.1.2.1. Norveç

Nato üyesi olmasına rağmen Avrupa Birliği’ne girmeyi reddeden Norveç’in eğitim sistemi eşitlik ve kapsayıcılık sistemine dayalıdır. Öğrenciler sekizinci sınıfa dek karne almamakta, erken yaşta sorumluluk alma ve kendi kararlarını vermeye yönlendirilmektedir. On sekiz yaş sonrası halen ailesi ile yaşayan genç sayısı çok azdır. Ailelerinin maddi durumuna bakılmaksızın pek çok çocuk öğrencilik döneminde çeşitli işlerde çalışmaktadır (Cohen, 2015, s. 12). Nüfusu 5 milyondan fazla olan ülkede her öğrenci devletten kredi alarak eğitim hayatına devam eder. Zamanla bir kısmı burs dönebilen bu kredi iş yaşamına başladığında geri ödenmektedir. Norveç’te mesleki ve teknik eğitimde ulusal ve bölgesel düzeyde üçlü iş birliğine dayalı sistem kullanılmaktadır. Ulusal düzeyde işveren, işçi sendikaları ve Mesleki Eğitim ve Öğretim Ulusal Konseyi ortaklaşa çalışmakta ve bağlı oldukları bakanlığa tavsiye vermek ve almaktadırlar. Bölgesel düzeyde ise ilçe mesleki eğitim kurulları danışmanlık hizmeti vermektedir.

Norveç’te mesleki eğitim okul ve işletmelerde yapılmakta kamu veya özel işletmeler meslek öğrencileri kabul edilmektedir. Sekiz ile onuncu sınıf aralığında mesleki eğitim dersleri seçmeli

olarak başlamaktadır (Güney, 2009). Ortaöğretimden mezun olan bir öğrenci dokuz program seçme şansına sahiptir. Bunlar: Teknik ve Endüstriyel Üretim Programı, Elektrik ve Elektronik Programı, İnşaat ve İnşaat Programı, Restoran ve Yiyecek İşleme Programı, Sağlık ve Sosyal Bakım Programı, Medya ve İletişim Programı, Tarım, Balıkçılık ve Ormancılık Programı, Hizmet Programı, Ulaşım; Tasarım, Sanat ve El Sanatları Programıdır. Norveç'te kamu veya özel sektör tarafından işletilen meslek okulları bulunmaktadır. Norveç'te mesleki ve teknik eğitime yönlendirilen öğrenci sayısını arttırmak amaçlanmaktadır (Kristin, 2016). Ayrıca ülkede işsizlik oranı %4,8 ile 2016 AB işsizlik oranının (%8,3) altında kalmaktadır. Mesleki eğitim alanların alanlarında çalışmalarının işsizlik oranını düşürdüğü düşünülmektedir (Ekşioğlu, 2017).

2.1.2.2. Almanya

Almanya 82 milyondan fazla nüfusu ile Avrupa'nın en kalabalık ülkesidir. Dünyanın en büyük ekonomisine sahip ülkeler arasında yer alan ve aynı zamanda en gelişmişlerden olan Almanya'nın kişi başına düşen GSYH'sı da oldukça yüksektir.

Almanya'da mesleki ve teknik eğitimde gerçek hayatta bir çalışma ortamı içerisinde verilen teori eğitimini içeren ikili eğitim sistemi uygulanmaktadır. İkili sistemin en belirgin özelliği küçük veya orta ölçekli işletme ve okulun iş birliğini içermesidir. Bu iş birliği yasalarla desteklenmekte ve düzenlenmektedir. Almanya'daki mesleki eğitimin temeli 1969 Mesleki Eğitim Yasası ile kurulup sonrasında güncellemeler yapılmıştır. İkili sistemi öngören yasa ile düşük işsizlik oranı ve üst düzey beceriye sahip mesleki eğitim yakalanmıştır (Yalçın, 2011).

Yaparak öğrenmenin temelini oluşturduğu ikili eğitim sistemi içerisinde yer alan işletmeler açısından mesleki eğitim, doğru elemanı yetiştirmek, işe almak, dolayısı ile üretimi, kaliteyi arttırmak için büyük fırsattır. Almanya ikili sistemi uygulamanın yanında bu sisteme yönelik isteyen ülkelere yönlendirme, bilgi paylaşımı yapmaktadır. Avusturya, İsviçre, Lüksemburg ve Danimarka gibi ülkeler de ikili sistemi kullanmaktadırlar.

Yüksek lisans ve doktora programlarında dahi işletmede uygulama zorunluluğu bulunan Almanya'da yükseköğretimde üç tür üniversiteden bahsedilebilir. Bunlar: üniversiteler, uygulamalı bilimler üniversiteleri ve ihtisaslaşmış üniversitelerdir. Öğrencilerin kariyerlerine başlamadan önce işletmelerde tecrübe kazanması sağlanmaktadır. Mesleki ve teknik eğitime talep artmasına rağmen piyasanın ihtiyacı karşılanamamaktadır. Bunun nedenleri arasında ailelerin az çocuk sahibi olması ve bazı mesleklerin gençlerin tercih ettiği meslekler arasında

olmaması gösterilebilir. İşsizlik oranı yüksek olan başka bazı Avrupa ülkelerinden iş arayanlar için Almanya cazip olabilmektedir (Jacobs, 2002; Keating vd., 2002; Kliebard, 1999).

2.1.2.3. ABD

Ekonomik büyüklük açısından dünyada ilk sırada, gelişmişlik olarak da ilk on ülke arasında yer alan ABD, dünyanın en kalabalık ülkelerindendir. Mesleki ve teknik eğitim eyaletler arası farklılıklar göstermektedir. ABD’de ticaret okulları olarak anılan ortaöğretim sonrası eğitim veren meslek okulları bulunmaktadır. Bu meslek okullarının yanı sıra kolejler bulunmaktadır. Üniversitede belirli bir alanda uzmanlaşmak isteyen öğrenciler kolej aşamasından geçmek zorundadır. Ülkede hem kolejlerin hem de üniversitelerin çoğu özeldir ve paralı eğitim vermektedir. Mesleki ve teknik eğitim veren okulların çoğu özel sektöre ait kolejlerdir ve kariyer okulları olarak bilinir. Çoğu okul öğrencilerin bir veya iki yıl içinde tamamlayabilecekleri eğitimler sunar. Genel eğitim veren kolejlerde öğrenci zorunlu olarak çeşitli alanlarda dersler almak durumunda kalırken, meslek yüksekokullarında sadece kendi bölümleri ile ilgili dersler alması tercih edilmektedir. ABD’de meslek okullarından bazıları bölgesel bazıları da ulusal akreditasyona sahiptir. Bölgesel akreditasyona sahip okullar akademik ağırlıkta iken ulusal akreditasyona sahip olanlar ağırlıklı olarak mesleki ve teknik eğitim dersleri vermektedir. Bölgesel ve ulusal ayrımı öğrenci geçişlerinde bazen sıkıntılara neden olmakta, bölgesel akredite okuldan ulusal akredite olana geçmek kolay iken tam tersinde zorluklar yaşanmaktadır bunun nedeni ise bölgesel akredite okulların kendi eğitim standartlarının daha iyi olduğunu düşünmeleridir. ABD’de istihdam alanının fazla olduğu düşünülen mesleklerde ilk sıralarda sağlık sektörü bulunmaktadır. Yüksekokul mezunlarının işsizlik oranının lise mezunlarından daha düşük olduğu belirtilmektedir. Meslek okulları eğitimi bir ila iki yılda biterken lisans programlarının dört yıl ve daha fazla sürmesi işgücüne katılımı geciktirmektedir. Meslek okulları lisans derecesine göre daha değersiz görülmektedir. Mesleki eğitim veren okulların denetimi ABD Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır (McQuay, 2001; Keating vd., 2002; Kliebard, 1999; Binici ve Arı, 2004).

2.1.2.4. Japonya

Coğrafi olarak pek çok adadan oluşan Japonya’da nüfusun büyük çoğunluğu dört büyük adası olan Honshu, Hokkaido, Kyushu ve Shikoku adalarında yaşamaktadır. Japonya nüfus açısından dünyanın en kalabalık on ülkesinden biridir. GSYH değeri ile 2015 itibarıyla dünyanın en büyük ekonomisine sahip üç ülkeden biridir. Akademik eğitime mesleki eğitimden daha fazla önem verildiği ülkede, mesleki eğitime başarısı daha düşük öğrenciler için bir seçenek olarak görülmektedir. İş yaşamındaki becerilerin değişmesi nedeniyle üniversiteler profesyonel eğitim

kurslarına yer vermektedirler. Meslek okulları sadece ortaöğretim mezunlarını değil üniversite mezunlarını ve yabancı öğrencileri de kapsamaktadır. Ortaöğretim mezunlarının beşte biri meslek okullarına gitmekte ve yine bu öğrencilerin ancak beşte biri üniversitelere geçebilmektedir. Meslek okulu mezunlarına üniversite geçişi için daha fazla fırsat tanınması düşünülmektedir. Japonya’da mesleki eğitim ve öğretim ve bu öğretim programı bakanlık sorumluluğundadır ve bakanlık tarafından gelişimi için proje ve politikalar geliştirilmektedir. Özel mesleki kolejler Japon mesleki eğitimi içinde önemli bir yer tutmakta ve resmi ve özel kurumların çoğu öğretim sektörünü desteklemektedir. Süper Global High (SPH) okulları üniversite, teknoloji üniversitesi, araştırma enstitüleri ile çalışarak ülkenin ekonomi ve sanayi gelişimine katkı sağlamaya çalışan mesleki uzmanları yetiştirmeyi amaç edinmiş önemli mesleki eğitim kurumlarıdır (Keating vd. 2002).

2.1.2.5. Hollanda¹

Hollanda’da mesleki eğitimde kabul gören, okul ve iş tabanlı iki yoldan bahsedilebilir. Her iki yolda da aynı yeterlilik çerçevesi kullanılmaktadır. Bu aynı yeterliliklerin iki farklı yol ile kazandırıldığı anlamına gelmektedir.

Okul Tabanlı Mesleki Eğitim: Mesleki eğitim gören öğrencilerin %65’i okul tabanlı mesleki eğitim sisteminin içindedir. Öğrenciler çalıştıkları dönemler için genellikle ücret almazlar. Öğretim programının bir parçası olan işe yerleştirme oranı branşa veya öğretim düzeyine göre %20 ile %60 oranında değişmektedir.

İş Tabanlı Mesleki Eğitim: Mesleki eğitim gören öğrencilerin %35’i iş tabanlı mesleki eğitim sisteminin içindedir. Öğrenciler çırak statüsüne sahiptirler ve sosyal ortaklarla yapılan anlaşmalara göre işlerine karşılıklı ücret alırlar. Öğrenciler genellikle haftada dört gün işletmede çalışırken bir gün ise öğrenim gördükleri kolejde eğitim almaktadırlar.

Her iki öğrenme yolunda, yeterlilik profilleri seviyesinden orta yönetim seviyesine, sosyal taraflarca hazırlanan yeterlilik profilleri ve eğitim ve öğretim dünyasını temsil eden şube komiteleri aracılığıyla dört farklı program seviyesi sunmaktadır. Her iki öğrenme yolunda da eğitimin bir parçası olarak, Mesleki Eğitim ve İşgücü Piyasası Kurumu (SBB) tarafından kabul görmüş ve akreditasyonu yapılmış bir kuruma/işletmeye işe yerleştirme işlemi gerçekleşir. SBB aynı zamanda mesleki eğitim kurumlarının ve diğer sosyal ortakların dengeli bir şekilde bir araya gelmesini ve taleplerini bakanlığa iletmesini sağlar.

¹ Araştırmacı tarafından Hollanda’da **SBB** ve **MBO Raad** kurumlarına ziyaret gerçekleştirilmiş ve araştırmanın bu kısmı orada yapılan gözlemler, broşürler ve bilgilerden yola çıkılarak yazılmıştır.

Hollanda'da, 90'lı yılların sonlarında çıraklık ve iş tabanlı öğrenme önem kazanmıştır ancak yeni öğrenme ve çalışma düzenlemeleri ile okul ve iş temelli öğrenme arasında yeni bağlantılar kurulmuştur. Okul ve işyeri öğreniminin farklı kombinasyonları, yukarıda bahsedilen iki ana yolu içeren ayrıntılı bir mesleki eğitim sisteminin bir parçası haline gelmiştir. Mesleki eğitimin amaçları, iş ve iş süreci bilgisinde etkili problem çözme için içerecek şekilde genişletildiğinden, işyeri öğrenimi giderek daha önemli hale gelmiştir. Çıraklık kalitesi ciddi bir şekilde tartışılmaktadır. İki ana konu vardır: Bunlar a) işyeri öğreniminin kalitesi (içerik, rehberlik, değerlendirme) ve b) işyeri ile okul temelli öğrenme arasındaki bağlantı kalitesidir. Bunlar şöyle özetlenebilir.

İş Tabanlı Öğrenme Süreci: İş tabanlı öğrenme, gerçek bir iş ortamı sunan şirketler veya diğer kuruluşlarda gerçekleştirilir. İşe yerleştirme öğrencinin ihtiyaçları, şirketin olanakları ve mesleki eğitim programının gereksinimlerine göre yapılır. İş yeri ve okul tabanlı öğrenme ile üniversite ve şirket arasındaki etkileşim arasında yüksek bağlantı kalitesi gerektiren yüksek bir bireysel farklılaşma vardır. İstihdam süresinden beklenen öğrenme çıktıları, bir işe yerleştirme atama belgesinde formüle edilir ve kaydedilir. Her öğrencinin, iş rehberliği ve beklenen öğrenme çıktılarının onaylanmasından sorumlu şirketten bir iş danışmanı vardır. Genel olarak, işletmede mesleki eğitim alan öğrencinin, beklenen öğrenme çıktılarına göre şirketi değişen bir odaklamayla günlük faaliyetlerine dâhil ederek öğrenme hedefleri üzerinde çalışması beklenmektedir. Ayrıca düzenli olarak okuldan bir öğretmen, şirkette öğrenciden sorumlu kişi ve öğrenci bir araya gelir. Bu bağlamda, firma-okul-öğrenci iletişim üçgeni her daim aktif tutulur.

Hollanda'da yaklaşık 320.000 okul tabanlı mesleki eğitim, 180.000 iş tabanlı mesleki eğitim öğrencisi bulunmaktadır. Bu iki gruba 200.000'den fazla SBB tarafından akredite edilmiş firma ve 68 mesleki eğitim kurumu (kolejler) tarafından eğitim sunulmaktadır. Söz konusu 68 kolejin 44'ü bölgesel eğitim öğretim merkezi, 11'i tarım eğitim ve öğretim merkezi, 12'si belirli branşlardaki eğitim merkezleridir. Kolejlerin tamamı, MBO Raad isimli, kolejlerin derneği tarafından temsil edilmektedir.

İşletmede mesleki eğitim dönemi için öğrenme hedefleri şirket, kolej ve öğrenci ile yakın iletişim halinde formüle edilir. Her mesleki eğitim programı için öğrenme çıktıları yeterlilikler (beceri, bilgi ve işle ilgili tutum) olarak formüle edilir. Ancak, kolejde öğrenilecek olan iş ve yeterlilikler hakkında bir kılavuz bulunmamaktadır. Sistemin aktörleri (şirket-kolej-öğrenci) durumdan duruma farklılık gösterebilir. Öğrenme başarısının değerlendirilmesi, başlangıç proje planıyla karşılaştırılması gereken düzenli ilerleme raporları şeklinde gerçekleşir. Buna ek olarak, kolejden öğretmenler ve şirketten gelen danışmanlar arasındaki görüşme (ziyaretler),

öğrenci de dâhil olmak üzere zamanında değerlendirmeyi garanti etmelidir. İşletmede mesleki eğitim sonunda, üçgen (şirket-kolej-öğrenci) tarafından yürütülen öğrenme çıktılarının genel bir değerlendirmesi vardır ve öğrencinin, kolejin ve şirketin onaylaması gereken bir nihai rapor hazırlaması beklenir.

İş Tabanlı öğrenmeyi iyileştirmek için sistemin ana aktörleri Çıraklık Protokolü üzerinde anlaşmışlardır. Bu aktörler:

1. İşveren kuruluşları MKB-Nederland ve VNO-NCW
2. SBB: Mesleki Eğitim ve İşgücü Piyasası Kurumu
3. Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı
4. MBO Raad; Kolejler Derneğidir.

Çıraklık Protokolü ile kolejlerin, şirketlerin, SBB'nin ve öğrencilerin rolleri ve sorumlulukları genel hükümler, hazırlama ve eşleştirme (öğrenci ve firmayı), iş tabanlı öğrenme periyodu, ölçme ve değerlendirme noktalarında tam olarak tanımlanmıştır.

Norveç, Almanya, ABD, Japonya ve Hollanda'daki mesleki ve teknik eğitime genel olarak bakıldığında, ülkelerin pek çoğunda mesleki eğitimde sektörle iş birliği önemsenmiş ve iş tabanlı bir sistem uygulanmaya gayret edilmiştir. Dünyada mesleki ve teknik eğitime genel bakış sonrası Türkiye'de cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet dönemine bakmak genel tabloyu görmekte faydalı olacaktır.

2.1.3. Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim

2.1.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim

Osmanlı'da XVIII. yüzyıla gelinceye dek meslek öğretimi veren okullar yoktu, ustalar dükkânlarına gelip çırak olarak başlayanlara sanatlarını öğretmişlerdir. Çıraklar birkaç yıl sonra kalfa ve ardından usta olmuşlardır (Özalp, 1961, s. 17). Mesleki ve teknik eğitim yaygın eğitime dâhil iki temel sistem içerisinde incelenebilir. Bunlar Ahilik ve Loncadır.

2.1.3.1.1. Ahilik

Arapçada kardeş, Türkçede cömert anlamına gelen Ahiliğin, Ahi birliklerinin başındaki reislere verilen unvan olduğu düşünülmüştür. Akkutay'ın (1984) belirttiğine göre ise Ahi, birliğin başındaki şeyhtir. Ahi'nin şeyh olduğu görüşü İbn-i Batuta Seyahatnamesi'nde geçen ifadelerde de yer almaktadır. Selçuklu zamanında kurulmaya başlanan Ahi Birlikleri, Osmanlı zamanında

güçlenip yaygınlaşmış olan ve esnaf ve sanatkârları bir araya toplayan örgüt olmuştur (Akyüz, 2001, s. 48). Osmanlı Devleti'nin ilk kuruluş yıllarında kendi başına ve özerk bir yapıda hareket eden Ahi Birlikleri, devletin güç kazanması ve merkezîyetçi bir yapıya doğru gitmesi ile biraz daha bağımlı kurumlar olarak sosyal, ekonomik işlevleri yerine getirerek varlıklarına devam etmişlerdir. Ayrıca Ahi Birlikleri, çocuğu, genci hayata hazırlamak, meslek edindirmek, hakka riayet eden, uyumlu birer birey olarak yetiştirmek amacıyla dini, ahlaki ve mesleki eğitim öğretim veren kurumlar olmuşlardır (Erken, 1998, s. 43-74). XIII. yüzyılda esnaf ve sanatkârları bir araya toplayıp aralarındaki disiplini ve sanatın standartlarını oluşturmaya yardımcı olan ahilik teşkilatı, XVIII. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür (Turan, 1992, s. 25). Abbasi halifesi en-Nasr li dinillah önderliğinde İslam toplumlarında kurulmaya başlanan teşkilat, Türklere X. yüzyıl ilk Müslüman Türk devleti Karahanlılar ile geçmiştir (Kazıcı ve Şeker, 1982, s. 239-240). İlk defa Kırşehir'de XIII. Yüzyılda Ahi Evran tarafından kurulmuş ve sonrasında yaygınlaşmıştır (Ergin, 1977). Mesleki ve teknik eğitimin temeli olarak görülebilecek ahilikteki eğitim ve kademelerine aşağıda yer verilmiştir.

Ahiliğe adım atanları bir sanat sahibi etmek, kendilerine yetebilmelerine uygun eğitim vermek esastı ve buna uygun eğitim verilmekteydi. Verilen eğitim 4 kademede sunulurdu. Bunlar yamaklık, çıraklık, kalfalık ve ustalık düzeyleridir Bunlar şöyle açıklanabilir (Akkutay, 1991, s.14-18).

Yamaklık: Yamaklar bir diğer adı ile müptediler, iki yıl süre ile hiçbir ücret almadan ve ailesi tarafından işe devam edeceği taahhüt edilmek şartı ile bir esnafın yanında çalışırlardı. Sanat eğitimini esnafın yanında iş başında alırken, ilgili iş kolunun zaviyesinde ise diğer konularda eğitim alırlardı. Yamaklığa başlamak için on yaşını aşmamış olmak gerekirdi (Çağatay, 1974, s. 153).

Çıraklık: İki yıl yamaklığın ardından, gencin, ustası, kalfaları, velisi, yol kardeşi denilen iki diğer çırak ve esnaf başkanının katılımı ile bir tören düzenlenirdi. Bu törende gencin ailesi esnaf vakfına kepçe, sahan v.b. bir eşya hediye eder, esnaf başkanı tarafından gence öğütlerde bulunulur ve üstadının ödeyeceği bir ücret kesilirdi. Diğer iki çırağın gencin doğru söz söylediğine, cömert ve tatlı dilli güler yüzlü olduğuna dair şahitliği sonrası yamak çıraklığa terfi ederdi. Çıraklık süresi binbir gün veya üç yıl olarak belirlenmişti. Ustaların çırak sayısını Ahi Birliği belirler, ailesi tarafından genç ustasına emanet edilirdi. Çırağın ahlakı ve onurlu oluşundan da sorumlu olan ustası, çırağına sanatının tüm inceliklerini öğretmek ile mesuldü (Güllülü, 1977, s. 128-130).

Kalfalık: Güllülü (1977)'ye göre kalfalık Ahi Birliklerine sonradan yerleşmiş bir kademe idi. Önceleri çıraklığı sonlanan gençler kendilerine bir işletme kurup usta kademesine geçerlerdi. Üç yıllık çıraklık sonrası bir törenle geçilen bir statü idi.

Çağatay (1974)'in aktardığına göre;

Törende Lonca Kurulu tamamen hazır bulunur, esnafın başka üstatları da davet edilir. Kalfaların en kıdemlisi hizmet ve rehberlik görevini yerine getirir. Kalfalığa yükseltilecek genç o gün, esnafa mahsus elbiseyi ilk kez giyer. Kendi ustası ile başka üç usta iyi ahlaklılığına tanıklık ederler. Orada bulunan velisi de kendinden memnun olduğunu bildirir. Yine orada bulunan bir hoca aşir (Kur'an'ın onda biri) okur ve dua eder; ölmüş, gelmiş geçmişlerin ruhlarına Fatiha okurlar. Bundan sonra herkes ayağa kalkar, başkan peştamal (şed) kuşatır ve kendisine sanat ve ticaret hakkında gerekli öğütleri verir, yeni kalfa, üstadların ve büyüklerin ellerini öper ve törene son verilir.

Ustalık (Üstadlık): Üç yıl boyunca hakkında hiç şikâyet olmayan, çıraklarını iyi yetiştirmiş, diğer kalfalarla güzel geçinmiş, işini iyi yapmış kalfalar bu üç yılın sonunda bir törenle ustalığa diğer adı ile üstadlığa geçerdi. Ustalığa geçecek geçecek kişinin işyeri açacak bir sermayesinin olması da gerekirdi. Ustalığa terfi edecek olan kalfaya bir ay kadar öncesinde bilgi verilir, kendine bir dükkân bulması için zaman tanınırdı. Ustalığa geçiş törenine, memleketin müftü ve kadısı, bütün esnafın kâhyaları, Ulucami'nin (İstanbul) hatibi ve imamı, esnafın ustaları katılırdı (Çağatay, 1974, s. 156). Törende Kur'an okunur, tören başkanı kâhya kalfaya öğütler verir, ustası kalfa ile helalleşir ardından belindeki kalfalık peştemali yerine ustalık peştemali bağlar ve tören el öpme ile sonlanırdı.

Güllülü (1977)'nin belirttiğine göre XVII. Yüzyıldan sonra uygulanan gedik usulü nedeniyle işyeri açmaktan kaçınan kalfalar işçi gibi çalışmak zorunda kalmışlar bu da usta-kalfa çatışmalarına neden olmuştur. Ahilikte sadece iş yerlerinde değil esnaf ve sanatkârların toplandığı zaviyelerde de eğitimin devam ettiği ifade edilebilir. Zaviyelere kısaca değinmek yerinde olacaktır.

Esnaf ve sanatkârlar, iş zamanları haricinde, zaviye denilen yerlerde toplanırdı. Ustalığa dek geçen sekiz yılda sadece işyeri değil ahi zaviyelerinde de eğitim devam eder, burada kültürel ve ahlaki değerler kazandırılırdı.

Ancak ustası tarafından doğruluk ve yetenek olarak kefil olunan çırak zaviyelere girebilirdi. Zaviyelerde, hissi, edebi, sosyal, dini yönlerden eğitim verilirdi. Zaviyelerdeki eğitimcilere “muallim ahi” ve “emir” denir, Türkçe fütüvvetname, Kur'an, yemek pişirme, oyun oynama, çalgı çalma, şarkı söyleme, tarih, önemli kişilerin hayat öyküleri, tasavvuf, Türkçe, Arapça, Farsça ve edebiyat konularında eğitim verilirdi (Çağatay, 1974, s. 142). Ahi Birlikleri için önemli eserler fütüvvetname olarak adlandırılmaktadır. Ahi Birliği kurallarını, yaşamını etkileyen, oluşturan bu eserlere kısaca değinmek yararlı olacaktır.

Kökeni Arapça olan fütüvvet gençlik, ergenlik çağı gibi anlamlara gelir. Fütüvvet Birlikleri olarak da adlandırılan Ahi Birliklerinin kurallarını şekillendiren, barındıran eserlere fütüvvetname, ahilere de feta denir. Fütüvvetnamelerde yaşam kuralları 740 edeb yani kuralla belirtilmiştir. Ahiliğe girmiş olanların bilmesi gereken asgari edeb 124'dür. Fütüvvetnamelerde nefse hâkimiyet, iyi huylu olmak, din mezhep ayırmadan tüm insanları sevmek, saymak, dürüst, misafirperver olmak, yasaklardan kaçınmak yer alır (Çağatay, 1974).

Akkutay (1991)'a göre yıllar öncesinin ahilik eğitiminde bugünün modern çıraklık uygulamalarına, temel eğitim, işletme içi ve dışı eğitim, çıraklık sözleşmesi ve mevzuatı ve meslek eğitimi yer almakta idi. Ahi Birlikleri zaman içerisinde yerini loncalara bırakmıştır. Mesleki eğitimde ahi birlikleri gibi önemli yeri olan loncalara, loncalar ve ahilik arası benzerlik ve farklılıklara değinmek mesleki ve teknik eğitim tarihini anlamaya yardımcı olacaktır.

2.1.3.1.2. Loncalar

Lonca oda anlamına gelmekte ve ticari ilişkiler sırasında İtalyancadan alındığı düşünülmektedir. Türkler tarafından kurulmuş, geliştirilmiş Loncaların kökenleri tıpkı Ahi Birlikleri gibi 12. yüzyıla dayanmaktadır. Birliklerin güçlü dönemlerinde Lonca esnaf ve sanatkârlara hammadde dağıtımı yapılan merkez adı olmuştur (Güllülü, 1977, s. 125).

Ahi Birlikleri ve Loncaların işlevleri farklı ancak esnaf ve sanatkârlarla ilgili olmak bakımından ortaktırlar. Ahi Birlikleri, toplumun tüm sosyal yaşantısını da düzenleyen hatta devletin askeri gücüne katkı sağlayan, halkın eğitimine katkı veren kurumlar olmuştur. Ancak zamanla önemini kaybeden Ahi Birlikleri yerini daha çok bir sendikayı andıran esnaf örgütü denilebilecek loncalara bırakmıştır (Çağatay, 1974; Öztuna, 1977).

Zaman içerisinde Osmanlı gerilemesi ile Lonca düzeni de bozulmuş, 1886'da "Islah-ı Sanayi Encümeni" kurulması, Sultanahmet'te bir sanayi sergisi açılması, 1879'da, esnafı yeniden örgütleyebilmek için "Esnaf Cemiyet Talimnamesi" yayınlanması, İstanbul Ticaret Odası'nın açılması, 1910'da Ticaret ve Sanayi odalarına ait bir "Nizamname" hazırlanması, 1913'te gedik uygulamasına (işyeri sayısı sınırına) son verilmesi gibi önlemler alınmış ancak 1924'de Lonca örgütlerine son verilmek durumunda kalınmıştır (Öztuna, 1977, s. 385).

Loncaların sorumluluğunda XIX. Yüzyıla kadar mesleki ve teknik eğitim çıraklık sistemiyle devam etmiştir. Lonca teşkilatında Müslüman ve gayrimüslim ustalar birarada çalışmış, din ayırt edici bir özellik olmamıştır.

Ahi Birlikleri ve Loncalar benzeri kurumları sanayisi gelişen tüm ülkelerde Ortaçağ döneminde görülmüştür. Loncalar, çalışan ve işvereni bir araya getirmiş, mesleki ve teknik öğretimi

düzenlemiştir (Tuna, 1978). XVIII. yüzyıl ve sonrasında batıdaki gelişmeler karşısında Osmanlı Devleti askeri ve ekonomik gerileme yaşamış bu durumu aşabilmek için batıdaki teknik gelişmeleri izlemeye başlamıştır. Gelişmeler öncelikle askeri alanda yaşanmıştır. Osmanlı'da askeri alanda yaşanan yenilikler mesleki eğitimle yakından ilgilidir ve aşağıda askeri sanat okullarına değinilmiştir.

2.1.3.1.3. Askeri Sanat Okulları

Akkutay (1991)'ın aktardığına göre Osmanlıda geleneksel anlayışa göre eğitim devletin işi değildi. Devlet sadece yöneticilerin ve askerin eğitimini üstleniyordu. Devletin öncelikli görevi iç ve dış güvendik idi. Sivil okullardaki eğitim ise halktan varlıklı kimselerin finans desteği ile kurulup devam ettiriliyordu.

Osmanlı Devleti tarafından açılan Enderun", askeri sanat okulları ve diğer bazı saray okulları mesleki ve teknik eğitim kapsamında yer alır. Bu askeri sanat okulları Tophane, Kılıçhane, Tüfekhane olarak sıralanabilir (Akyüz, 2001; Ergin, 1977; Tuna, 1978).

Askeri bir sanat mektebi olarak adlandırılan tophane, top yapımı ve dökümü için kurulmuştur. Topçuluk alanında çok gelişmiş olan Türkler, en büyük topu yapmış ve İstanbul fethinde de kullanmıştır. Topçuluk Edirne'de oldukça gelişmiş ve İstanbul fethi sonrası bugün Tophane olarak adlandırılan bölgede "top darüssınaası" açılmıştır. İlk mühendis mektebi olarak da düşünülebilecek tophanedeki topçu subaylara da mühendis deniliyordu. Yükseliş döneminin en başarılı kurumlarından olan tophane Avrupa'dan çağırılan yabancı uzmanlarla yeniden düzenlemeler yapılsa da kendini yenileyemediği için gerilemiştir. Tophane Harbiye Mektebi 1839'da kapatılarak, öğrencileri Yeni Harbiye Mektebine ve alaylara gönderilmiş, Tophane'de sadece bir sanayi mektebi kalmıştır. 1923 sonrası ise bu lakan mektepler Kırıkkale'ye nakledilmiştir.

Osmanlı'da Şam çeliğinden yapılan kılıç geleneksel bir savaş aracı idi. Evliya Çelebi'nin İstanbul'da Galatasaray'da olduğunu belirttiği Kılıçhane, nakışlı, yazılı ve sağlam kılıçların beceri ve sanatla yapıldığı aynı zamanda bir nevi eğitim öğretim yeri idi (Ergin, 1977).

Osmanlı'da Kosova ve İstanbul'un fethi, Yıldırım-Timur Savaşı tüfek kullanılan ilk savaşlar olmuştur. 1833 yılına kadar İstanbul Haliç'teki Tüfekhane faaliyette kalmıştır. Haklarında net bilgiler olmasa da İstanbul dışındaki bazı büyük illerde de tüfek ve top döküm yerleri vardı.

Tophane, Kılıçhane ve Tüfekhane askeri sanat okulları yüzyıllarca Osmanlı ordusuna yetecek üretim ve eleman yetiştirmeyi sağlamış ancak Batılı devletlerdeki teknik gelişmeler karşısında işlevlerini yerine getiremez olmuşlardır.

2.1.3.1.4. Mesleki Eğitim Veren Medreseler

Vakıflar aracılığı ile X. yüzyıldan itibaren kurulmaya başlanan sivil eğitim kurumları Medreseler orta ve yüksek seviyede eğitim-öğretim yapan kurumlar olmuşlardır. Din, hukuk, edebiyat, felsefe vb. bilimlerde genel bir eğitim sunan medreseler neredeyse köylere dek yaygınlaşmıştır. Ergin'in (1977), Türk Maarif Tarihi adlı eserinde aktardığına göre "Meslek ve İhtisas Medreseleri" başlığında dokuz medrese yer almakta ve bunlardan iki tip medrese (Darüttıb ve din adamı yetiştirenler) mesleki eğitim veren kurumlar gibi düşünülebilir.

Hastanelerde uygulamalı olarak tıp bilimi öğretilen Darüttıblar Selçuklular döneminde açılmaya başlanmıştır (Akyüz, 2001). Darüttıbların yaygınlaşması Osmanlı Dönemi'nde de devam etmiş ancak tıp bilimi öğreten ayrı kurumların açılması XVI. Yüzyılı bulmuştur. Süleymaniye Medresesi, Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılmış tıp medresesiydi ve Osmanlı'nın gerilemesinden de etkilenen kurumlardan biri oldu ve işlevini yitirdi. 1826'da Tıbhane, 1831'de Cerrahane sonlandırılmış ve bunların birleştirilmesi ile Mekteb-i Tıbbiye açılmış böylece Darüttıb sona ermiştir.

Medreselerin hepsinde din ağırlıklı bir eğitim söz konusu idi ancak bazıları dini kurumlardaki görevlileri yetiştirmek amacını gütmekteydi. Bu kurumlarda "cerr" olarak adlandırılan bir uygulama bir nevi işletmede mesleki eğitim yer almakta idi. Ramazan ayında tatil edilen bu medreselerdeki öğrenciler memleketin her yanına dağılır, köylerde camilerde görev alırlardı. Ramazan bitiminde okullarına dönen öğrenciler bu uygulamada kazandıkları parayı okul masrafları ve harçlık olarak kullanırlardı. "Cerre çıkma" olarak adlandırılan bu uygulamada öğrenci eksiklerini görüyor ve toplumu yakından tanıyordu.

2.1.3.2. Yenileşme Döneminde Açılan Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları

2.1.3.2.1. İlk Yenileşme Dönemi (1734-1839)

XVI. yüzyıl sonrası duraklama ve gerileme dönemine giren Osmanlı Devleti Batılı devletlerin bilim ve teknik ilerlemelerini takip etmeye başlamıştır. Devleti yeniden güçlü kılmak için bazı eğitim-öğretim kurumları açılmaya başlanmıştır. Bu kurumlardan mesleki ve teknik eğitime yönelik olanlar Humbarahane-i Mühendishane, Mühendishane-i Bahri-i Hümayun, Mühendishane-i Berrî-i Hümayun olarak özetlenebilir. Bunların özellikleri aşağıda açıklanmıştır (Ergin, 1977; Koçer, 1987).

Humbaracılık (küçük el topu) Osmanlı ordusundaki ilk yenilik girişimi sayılabilir. Müslüman olduktan sonra Humbaraca Ahmet Paşa adını alan Comte de Bonnoval, 1734 yılında Padişah I. Mahmut tarafından Humbarahane-i Mühendishane'yi açmakla görevlendirilmiştir. Yeniçerilerin tepkisi üzerine kapatılmak zorunda kalınmış ancak 1759'da Sadrazam Ragıp Paşa sayesinde yeniden açılmıştır. Mühendishane'nin açılmasıyla kapatılmış ve öğrencileri de aktarılmıştır

Osmanlı-Rus Savaşı sırasında 1770'de Rus donanması Çeşme Limanı'nda Osmanlı donanmasını yakmıştı bunun üzerine donanmayı güçlendirmek, subay ve mühendis yetiştirmek için 1773'te Kasımpaşa'da ilk askeri deniz okulu olan Mühendishane-i Bahri-i Hümayun açılmıştır. Okulda Türk ve Fransız hocalar ders vermiş ancak Rusya'nın baskısı nedeniyle Fransa Öğretmenlerini geri çağırmıştır. İsveç ve Londra'dan öğretmen ve teknisyenlerle eğitim-öğretime devam edilmiştir

Açılış fermanında öğrenci sayısı 40, öğretim süresi 4 yıl olarak belirlenmiş olan Mühendishane-i Berrî-i Hümayun Padişah III. Selim (1789-1807) zamanında subay ve askeri mühendis yetiştirmek için açılmıştır. Öğretime ilk başlangıç tarihi kaynaklarda farklı farklı belirtilmiş kimilerinde 1793 kimilerinde ise 1795 veya 1796 olarak yer almıştır. Fermanda belirtilen bu 40 öğrenci dışında isteyen bazı başka öğrenciler de ders alabilmıştır. Okulun öğrencileri bazı dersleri daha önceden açılmış Deniz Mühendis Mektebi'nin öğrencileri ile birlikte alabilmıştır.

Padişah III. Selim'in Kara Mühendis Mektebi Açılışında yayınlattığı ferman, dönemi anlamak açısından önemli hükümler içermektedir. Örneğin mektebin hocalarına dair hükümlerden aşağıda yer verilenler mektep hocalarına verilen önemi göstermektedir:

Hocalar. Çok değerli ve bilgili fen adamlarından seçilir. İlim ve marifet sahibi kişilerdir. Hangi tarikata mensup olursa olsun, tarikatleri (meslek anlamında) dikkate alınmadan tayinleri yapılır. Yalnız bir cinayet işlememiş olmaları gerekir. Bunlar kendi istekleri veya ölüm vukuunda, görevlerinden ayrılabilirler. Yoksa bunları kimse azl veya uzaklaşmaya mecbur edemez. Burada hocalık bir yüksek memuriyete atlama kademesi değildir. Lakin hocalardan birisi hocalığını ve bulunduğu tarikatını bırakarak başka mertebelere heves ederse, o zatın heves ettiği meslekte liyakat ve dirayeti varsa, ona engel olunmaz (Koçer, 1987, s. 42).

Yenileşme hareketleri döneminde ve sonrasında açılan okulların ve hatta ilk fabrikaların da askeri kaygılarla açıldıkları görülmektedir. Devletin sivil halka mesleki eğitim verme gibi bir gayesi henüz yoktu. Aynı dönemde Avrupa ise Endüstri Devrimi ile seri üretime geçmiş, mesleki alanda ilerlemeler kat etmişti.

2.1.3.2.2. Tanzimat Dönemi (1839-1876)

Tanzimat dönemi, 1826'da Yeniçeri Ocağının kaldırılması ve batılılaşma için daha radikal kararların alındığı bir dönem olmuştur (Akyüz, 2001). Askeri eğitim dışında da mesleki ve

teknik öğretimle ilgili gelişmeler Tanzimat Dönemi ile başlamıştır ve Cumhuriyet'e kadar bu alanda çeşitli okullar açılmıştır. Bu okullar daha çok ihtiyaçlara göre belirlenmiş ve şekillenmiştir ve daha çok Maarif Nezareti yerine diğer bakanlıklara bağlı olarak açılmışlardır (Akkutay, 1991, s. 22).

Tanzimat Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar açılan Mesleki ve Teknik Öğretim veren okullar şöyle sıralanabilir:

- Erkek Teknik Öğretim Okulları
- Kız Teknik Öğretim Okulları
- Ticaret Okulları
- Memur Okulları
- Ziraat ve Orman Okulları

Yenilik hamleleri sayılabilecek 1839 tarihli Tanzimat Fermanı'nda mesleki ve teknik eğitime hiç değinilmemiş, 1856 tarihli Islahat Fermanı'nda ise eğitim sorunlarına çok az yer verilmiştir.. Eğitim sorunlarını çözmek ve eğitime yeni bir yön vermek için ilan edilen Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde de mesleki ve teknik eğitime yer verilmemiştir (Kodaman, 1985, s. 54). Fermanlarda eğitime yer verilmeyişi eğitimin önemslenmediği şeklinde yorumlanmamalıdır çünkü fermanlarda yer almasa da eğitimde de yenilikler yapılmıştır ancak Maarifi Umumiye Nizamnamesi'nde mesleki ve teknik eğitimin yer almayışı, genel eğitim içinde mesleki ve teknik eğitimin henüz sayılmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu gelişmelere karşın bu dönemlerde mesleki ve teknik eğitimde önemsenecek gelişmeler de olmuştur. Mithat Paşa tarafından ilk kez sivil halka sanat öğretmeyi amaçlayan okullar açılmıştır. Mesleki ve teknik eğitim tarihinde Mithat Paşa önemli bir isimdir. Bu dönemde açılan okullara, Mithat Paşa'ya ve mesleki teknik eğitim konularına değinilmesi faydalı olacaktır.

Bu dönemde açılan meslek okulları sivil ve askeri olarak iki grupta düşünülse de sivil okullar da yine askeri ihtiyaçları gidermek için açıldığından tek bir grup gibi düşünülmesinde fayda vardır. Bu döneme dair mesleki ve teknik eğitim veren okullar şöyledir:

İmalat-ı Sıbyan Taburu, donanmanın teknik eleman ihtiyacı için 1864'te idadi altında yer alan, deniz sanat okulları denilebilecek kurumlardı. Pratik Sanat Okulları, İmalat-ı Harbiye Sanayi Mektebi'nin esasını oluşturan, idadi bölükleri adı altında açılmış kurumlardı. İlk uygulamalı Tarım Okulu 1842'de, Askeri Baytar Mektebi 1846'da Orman ve Maden Mektebi 1858'de, Telgraf Mektebi 1860'da açılmıştır. İlk Çıraklık Okulu, 1865 yılında, İstanbul ve Kapalı Çarşı taraflarında çıraklar ve esnafa dini bilgiler ve okuma yazma öğretmek amacıyla "Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiyye" derneği tarafından açılmıştır. Bu dönemde erkek ve kız teknik öğretime

dair önemli gelişmeler olmuştur. 1848'de Zeytinburnu'da açılıp kapanan ilk erkek sanayi mektebinden sonra, Mithat Paşa tarafından Niş'te (1863), Rusçuk'ta (1864) ve Sofya'da Islahhane adıyla okullar açmıştır. Bu okullar kimsesiz çocuklara eğitim veren okullardı. Daha sonra 1868-1870 yılları arasında da Bosna, İşkodra, Edirne, İzmir, Bursa, Kastamonu, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır'da Islahhaneler açılmıştır. Yine bu dönemde Mithat Paşa tarafından Islahhaneler Nizamnamesi yayınlattırılmıştır. Bu okullarda öğrenciler beş sınıfa ayrılıyordu, sabahları ilköğretim seviyesinde iki saatlik ders sonrası alanlarına göre iş yerlerine gidip terzilik, kunduracılık, matbaacılık, tabaklık (deri işleme), dokumacılık gibi zanaatları öğrenirlerdi. 1865 yılında İstanbul'da dört yıl süreli eğitim veren Mülkiye Mühendis Mektebi açıldı ama sanayi mektebinin ayrıca açılmasına karar verildi. Sanayi mektebi kurma çalışmaları maddi imkânsızlıklarla erteleniyordu nihayet Unkapanı Köprüsünden geçenlerden on para alınması ve biriken paralarla Mekteb-i Sanayi'nin açılmasına karar verildi ve 1868'de İstanbul'da Sultanahmet'te eski Kılıçhane binasında açıldı. Mektebe on üç yaşını geçmemiş yerli, yabancı, Müslüman, Hristiyan ayrımı yapılmaksızın öksüz öğrenciler alınıyordu. Nazari dersler sabahları, sanat dersleri ise kışın 5, yazın 6 saatten az olmamak üzere atölyelerde uygulamalı olarak öğretiliyordu. Okulun programında demircilik, dökmeçilik, makinecilik, mimarlık, marangozluk, terzilik, kunduracılık, ciltçilik gibi alanlar vardı. Beş sınıflı ve yatılı olan bu mekteplerde, okulun kendi öğrencilerinin yanı sıra gündüzleri belirli saatlerde okula gelen esnaf çıraklarına da bir şube açılıyordu. Yine o dönemlerde Kaptan ve Çarkçı Mektebi 1870'de ve aynı yıllarda Haliç tersane içinde Haddehane denilen bir mektep açıldı. Sekiz yıl eğitim verilen Haddehane'de öğrenciler gündüz tershane fabrikalarında çalışıp, gece de teorik ders alıyorlardı. Bu dönemde kız teknik öğretiminde de önemli gelişmeler olmuştur. 1859'da İstanbul'da açılan Cevri Kalfa Mektebi ilk kız Rüşdiyesidir. Bu kurum, kızlara yönelik teknik eğitimle ilgili ilk girişim sayılabilir. Ancak bu alandaki asıl önemli girişim Mithat Paşa tarafından 1864'te Rusçuk'ta yetim kızlara, ordunun dikim ihtiyacı için kurulan Islahhanedir. 1869'da yine İstanbul'da ordu ihtiyaçları için Yedikule'de dikimhane özelliğinde Kız Sanayi Mektebi açılmıştır (Akyüz, 2001; Ergin, 1977; Koçer, 1987; Tuna, 1978).

Mesleki ve teknik eğitim tarihinde önemli bir yeri olan Mithat Paşa, Tuna valisi olduğu dönemden başlayarak 1860'tan itibaren açtığı Islahhaneler ile Sanat Okulları'nın temelini atmıştır. Islahhanelerde bölgesel ihtiyaçları karşılamaya yönelik alanlar öğretilmiştir. Örneğin, Niş Islahhanesi'nde terzilik, kunduracılık, müretteplik ve fotoğrafçılık öğretilirken Rusçuk'taki Islahhane'de bölgede bulunan araba fabrikasına usta yetiştirme amaçlı araba yapıcılığı, Sofya Islahhanesi'nde bölgedeki Çuha fabrikasına çalışacakları yetiştirmek için dokumacılık ve makinistlik öğretilmiştir. Mithat Paşa yine Tuna valiliği döneminde "Şuray-ı Devlet Reisliği" ne atanarak İstanbul'a gelmiştir. Türk sanayiinin düşüşünü önlemek için 1866'da "Islah-ı

Sanayi Komisyonu" kurulmuştur. Bu komisyon tarafından 1868'de "Mekteb-i Sanayi Nizamnamesi" yayınlanmıştır. Bu nizamname ile Mektebi Sanayilerin açılış amaçları, özellikleri belirtilmiştir. Bu amaçlardan en önemlisi halkın ihtiyacı olan pek çok malzemenin üretiminin yabancıların eline geçmesidir. Sonrasında 1868'de İzmir, Bursa, Kastamonu, Bosna, Trabzon ve İskodra'da, 1868'de Erzurum'da, 1870'de Diyarbakır'da sanat okulları açılmıştır (Başgöz ve Wilson, 1968; Koçer, 1987, s. 69).

2.1.3.2.3. II. Abdülhamit Dönemi (1876-1908)

I. Meşrutiyet'in ilanı ve Mithat Paşa'nın dönemin sözü geçen devlet adamlarından olduğu bu dönemde devletin başında II. Abdülhamit vardı. 1869 Nizamnamesinde sanat okulları yer almamış ancak Islah-ı Sanayi Komisyonu'nun hazırladığı Mekteb-i Sanayi Nizamnamesi geçerliliğini devam ettirmekte idi. II. Abdülhamit, Mithat Paşa'yı İstanbul'dan uzaklaştırmış ve meclisi tatil etmiş, Islah-ı Sanayi Komisyonları da kaldırılmıştı. İstanbul ile sınırlı kalan mektepçilik vilayetlere doğru ilerlemiştir (Ergin, 1977). Bu dönemde açılan okulların özellikleri aşağıda açıklanmıştır.

Bu dönemde açılan okulların hepsi meslek okulu olarak düşünülmemelidir ancak meslek okulu niteliği taşıyanlar ve açılış tarihleri şöyledir: 1876'da Fenn-i Resim ve Mimari Mektebi, 1879'da Sanayi-i Nefise Mektebi, 1882'de Ticaret Mektebi, 1884'te Hendese-i Mülkiye Mektebi, 1887'de Numune Bağı ve Aşı Ameliyet Mektebi, Mülkiye Baytar Mektebi, 1889'da Polis Dershanesi, 1892'de Aşı Memurları Mektebi, 1898'de Gülhane Askeri Tababet Mektebi ve Seririyatı (Ergin, 1977, s.1080-1196). 1898'de Ankara Numune Çiftliği'nde tiftik keçilerinin bakım ve yetiştirilmesini öğretmek için Çoban Mektebi açılmıştır. Çobanlığın eğitimle kazandırılmasını yani meslekleştirilmesini amaçlayan bu gelişme Türk eğitim tarihi açısından oldukça önemlidir (Akyüz, 2001, s. 219). Bu dönemde mesleki eğitimle ilgili görüşleri ile dikkati çeken devlet adamlarından biri de Sait Paşa'dır.

II. Abdülhamit döneminde uzunca bir süre sadrazamlık yapan Sait Paşa, mesleki ve teknik eğitimi de içeren eğitimle ilgili görüşlerini Padişaha bir Layiha (tasarı) ile sunmuştur. Bu görüşlerden özellikle mesleki ve teknik eğitim ile ilgili olanlar şöyledir:

1. Eyalet merkezlerinin hepsinde birer tane darü'lulum, darülfünun, darülmuaallimin, tarım, turuk, maabir (yol ve köprüler), sanayi-i nefise (güzel sanatlar), orman ve ticaret okulu açılması,
2. Her sancak (liva) merkezinde bir sanayi-i adiyeye (el sanatları) okulu açılması,

3. Teknik üniversitelerin kurumlarında makine, belediye mimarlığı ve maden mühendisliği ile ilgili teorik ve pratik öğretim yapması ve sanayi için mühendis ve özellikle belediye mühendisleri ve sanayinin yüksek seviyedeki sevk ve idare elemanlarını yetiştirmesi,
4. Öğrencilerinin bu okulu bitirdikten sonra başka bir okula girmemesi koşulu ile Sanayi-i adiyeye (El sanatları) mekteplerinde demircilik, doğramacılık, dökümcülük ve "usul-ı ayar" (madenlerden karışımlar yapma bilgisi) öğretilmesi,
5. Mesleki ve teknik eğitim veren okulların da Millî Eğitim sistemi içinde yer almasıdır. Ancak Sait Paşa'nın bu isteğinin gerçekleşmesi ancak 39 yıl sonra olmuştur (Özalp ve Ataüenal, 1977, s. 15-16).

2.1.3.2.4. II. Meşrutiyet Dönemi (1908-1923)

Maarif-i Umumiye Nizamnamesi halen yürürlükte olduğu 1869'da ilan edilen II. Meşrutiyet'in ilk iki yılında yedi kez Maarif Nazırı değişmiş ve eğitimle ilgili çok fazla gelişme yaşanmamıştır. Sekizinci Maarif Nazırı olan Nail Bey'in ardından dokuzuncu olarak Emrullah Efendi nazır olmuştur. Emrullah Efendi 220 maddeden oluşan "Maarif Umumiye Kanun Tasarısı" hazırlamıştır ancak bu tasarısı kanunlaşmamıştır. Mesleki teknik eğitimle ilgili gelişmelerden çok mesleki ve teknik öğretimin yönetimi ile ilgili önemli bir karar alınmış ve Meşrutiyet öncesi Islahane Komisyonlarınca yönetilen sanat okulları 1913'te Özel İdare Kanunu ile masrafları da onlara ait olmak üzere doğrudan illere bağlanmıştır.

Bu dönemde görülen yeniliklerden biri altı yıllık ilköğretime dayalı olarak açılan çok amaçlı idadilerdir. İdadilerin son iki yılında öğrencilerin, ziraat, ticaret ve sanat bölümlerine ayrılmaları düşünülmüş ancak tam olarak uygulanamamıştır. Bunun yerine idadilerin programına Fen ve Sanayi dersleri eklenmiş ve her idadi ticaret ve ziraat olarak iki kısma ayrılmıştır. Fakat bu düzenleme sınırlı kalmış, ders araç gereçleri, atölye ve bu programları uygulayacak öğretmen eksiklikleri nedeniyle tüm memlekete yansıtılamamıştır (Koçer, 1987, s. 212).

Bu dönemde açılan okullardan başlıcaları 1909'da Polis Memurları Mektebi ve Dişçi Mektebi, 1911'de Kondüktör Mektebi ve Kadastro Memurları Mektebi (Darülbedayi) ve Çırak Mektepleri, 1915'te Tabib Muavinliği ve Şimendifer Memurları Mektebidir. II. Meşrutiyet döneminde tarım alanında oldukça fazla okullaşma olmuştur. Tarım alanındaki gelişmeler şöyledir: Çiftçilik idaresini bilen çiftçi ve çiftlik kâhyası yetiştirme amaçlı pratik ve teorik eğitim veren Ziraat Ameliyat Mekteplerinin sayıları arttırılmıştır. Çiftçi çocuklarının bilgili, tarımdaki yenilikleri takip eden, Türkçe okuma-yazma öğrenmiş, tarlasını idare edebilir şekilde

yetiştirmek için iftlik Mektepleri açılmıştır. Bu iftlik Mekteplerinin ğretim süresi yre ihtiyaçlarına göre değiştirilmiş, yatılı olarak ve uygulamalar çiftliklerde yapılacak şekilde tasarlanmışlardır. Yine bu dönemde açılan Amele Mekteplerinin amacı ise tarım uygulamaları, tarım araçlarının bakımı, bitkiler ve hayvanlardaki hastalıklar ve bunların çözümlerini uygulamalı ğretmekti. İki yıl ğretim süresi olan bu okullar ihtiyaç görülen yerlerde açılmıştır. nceki dönemlerde açılmış Ziraat Mektepleri yüksekokul statüsüne getirilmiş ve bağcılık, ipekçilik gibi diğer tarım alanlarında da okullar açılmıştır. Bu dönemde dikkati çeken en önemli durum eğitim ve ğretim konusunda atılan önemli adımların çoğunun uygulanamaması veya uygulansa dahi devamlılığının sağlanamamasıdır. Dönemin, mesleki ve teknik eğitime örnek olan sanayi mekteplerinin eğitim ğretim durumunu anlamak belki de dönemi anlamaya katkı sağlayacaktır. Örneğin II. Abdülhamid döneminde kurulmuş Dersaadet Sanayi Mektebi (Mekteb-i Sanay-i Osmani)'nin de bağlı olduğu Orman ve Maden ve Ziraat Nezareti tarafından hazırlanıp 1909'da yürürlüğe girmiş yönetmelikte şunlar yer almaktadır (Ergün, 1996):

- 200 yatılı ve 50 gündüzlü ğrencisi olan makinist ve marangoz yetiştiren okullarda ğretim parasız ve okulun masrafları orada üretilenlerin satışı ve bazı başka yerlerin hasılatından sağlanacaktı.
- Öğrenci seçimleri yarışma şeklinde sınavlarla olacak, sınavlara 16 yaşından küçük rüşdiye ve dengi okuldan mezunlar katılabilecekti. Okulun ğretim süresi beş yıl olacak, uygulamalı eğitimler içerecek ve özellikle son bir yıl sanayide işletmede mesleki eğitim şeklinde olacaktı. Demircilik, Tornacılık, Tesviyecilik, Dkmecilik, Modelcilik, Doğu ve Batı Mimari Biçimlerinde Marangozluk, Oymacılık, Ahşap Tornacılık, Sedefcilik gibi sanayi dersleri görülecekti.
- 20'li not sistemi geçerli olacak ve öğrencilerin makine ve marangozluk şubelerinden hangisine gireceğine ve okuyacakları derslere okul müdürü ve idaresi karar verecekti.
- İlk yıldan sonraki uygulama eğitimlerinde öğrencilere gündelik verilecek ancak bu gündeliklerin yarısı kendileri için saklanacak ve mezun olduklarında sermaye amaçlı verilecekti.
- Dersaadet Sanayi Okulu'ndan mezun olanların %75'ine "icazetname", geri kalan %25'ine de "tasdikname" verilecek olup okulu birinci ve ikincilikle bitirenlere de "sanayi madalyası" verilecekti.

Cumhuriyet ncesi bir deneme olarak nitelendirilebilecek ırak Mektepleri bu dönemin okulları içerisinde önemli bir yer tutar. İstanbul Vilayeti umumi Meclisi Kararı ile 1914'te açılmış olan ırak Mektepleri, ğrenim çağında olmasına karşın çalışan çocukların eğitimi için

açılmıştır. İş merkezlerine yakın yerlerde, gece öğretimi şeklinde ilköğretim seviyesinde eğitim vermeleri planlanmıştır. İlk aşamada üç çırak okulu açılmış ve sonrasında sayıları sekize kadar yükseltilmiştir (Ergin, 1977).

Yine aynı dönemlerde 1915 yılında Talim Terbiye Dairesi tarafından yayınlanan Nizamname’de de çıraklıktan bahsedilmektedir. Bu nizamnameye göre fakir ailelerin ve malûllerin çocuklarına, kızlara ve kadınlara, açılacak iş odalarında sabahları umumi kültür ve teorik meslek bilgisi dersleri verilmesine, öğleden sonraları da marangozluk, sepetçilik, örmecilik gibi alanlarda pratik mesleki öğretim verilmesine ve meslek edinmelerinin sağlanmasına hükmedilmiştir (Tuna, 1978).

Cumhuriyet dönemi öncesinde yukarıda ele alınan gelişmeler genel olarak değerlendirildiğinde, özellikle yenileşme hareketleri kapsamında mesleki ve teknik eğitimle ilgili bazı girişimlerin olduğu dikkati çekmektedir. Bunların önemli bir kısmının da askeri alanda ihtiyaç duyulan meslek elemanları yetiştirme odaklı olduğu söylenebilir. Bu kurumlardan çok azı Cumhuriyet dönemine yetişebilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından sonraki gelişmeler ise şöyle özetlenebilir.

2.1.3.3. Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim

2.1.3.3.1. Atatürk Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim (1923-1938)

Bu dönemin ilk dört yılı istiklali sağlama çabası ile geçmiş aynı zamanda bütçe sıkıntıları, okul ve öğretmen problemleri ile uğraşmıştır. Bu nedenle mesleki ve teknik öğretimde okul bir iş sağlama aracı, esnaf ocağı gibi kabul edilmiştir (Zeki, 1987).

Cumhuriyetin ilk yıllarında odak nokta ilköğretim ve okuma yazma seferberliği olması nedeniyle mesleki ve teknik eğitime, yapılan çalışmalar olmakla birlikte yeterince ağırlık verilmemiştir (Cicioğlu, 1985).

1923’lü yıllara Edirne, İstanbul, Adana, Ankara, Bursa, Sivas, Kastamonu, Konya ve Bolu sanayi mektepleri ve illerin desteği ile ayakta zorla duran ancak kapanmak üzere olan birkaç sanayi mektebi daha kalmıştır. Bu yıllara ait mesleki ve teknik eğitimle ilgili sayılara bakıldığında 15’i Osmanlı’dan kalmış 44700 okul, 258 öğretmen ve 4019 öğrenci bulunmaktadır (Türkiye Eğitim Millî Komisyon Raporu, 1960).

Cumhuriyet öncesi dönemde mesleki ve teknik eğitim devletin eğitim önceliği ve politikası arasında yer almamış ve yerel gruplar tarafından kurulup yönlendirilmiştir. Cumhuriyet dönemi ve sonrası devlet, mesleki ve teknik eğitimin durumu ve gelişimi ile ilgilenmeye başlamıştır. Osmanlı Dönemi mesleki ve teknik eğitim kurumlarının 1. Dünya Savaşında kapatılması ve savaş esnasında teknik bilgi ve beceriye sahip elemanların olamaması ve bu durumun neden

olduğu sorunlar Cumhuriyet döneminde mesleki ve teknik eğitime önem verilmesine vesile olmuştur. Nitelikli teknik eleman ihtiyacına dair çarpıcı bir örnek vermek gerekirse, Büyük Taarruz öncesi (26 Ağustos 1922) Fransızlardan temin edilen 100 Berliet kamyonunu kullanabilecek ancak yirmi şoför bulunabilmiş cephaneye mermiler kağınlarla taşınmak zorunda kalınmıştır. (Doğan, 1983). Nitelikli teknik eleman ihtiyacının en büyük nedenlerinden biri de Müslüman olmayan azınlıkların elinde olan sanatlarda yetkin bireylerin ülkeden ayrılmasıdır (Sıdal, 1983).

1. Dünya Savaşı ve İstiklal Muharebeleri zamanında mesleki ve teknik eleman ihtiyacının farkına varmış olan Mustafa Kemal Atatürk bu konunun önemini kuvvetle kavramış ve mesleki ve teknik eğitime çok büyük önem vermiştir. Mesleki ve teknik eğitimin kesinlikle uygulamalı, çevreye koşullarına duyarlı, kullanılabilir, üretici olması gerektiğini, bu eğitimle yetişen bireylerin bilgiyi yaşamda başarıya ulaşmak, topluma fayda sağlamak için kullanmaları gereğinden bahsetmiştir. 1 Kasım 1928’de Türkiye Büyük Millet Meclisinin üçüncü dönem ikinci toplantı yılını açarken şu şekilde dile getirmiştir: “Mesleki öğretimin ilk ve orta kademedeki en yüksek dereceye kadar memlekete temini Millî Eğitimin temel politikasıdır.” Atatürk o güne dek pek az yöneticinin ziyaret ettiği meslek okullarını pek çok kez ziyaret ederek verdiği önemi göstermiştir. Örneğin 1923-1925 yılları arasında İzmir Mithat Paşa Endüstri Meslek Lisesi’ni üç kez ziyaret etmiş gelişmeleri yerinde görmüş ve verdiği önemi vurgulamıştır. (Doğan, 1983).

1927 tarih ve 1052 sayılı ile Meslek Mektepleri Hakkındaki Yasa yürürlüğe girmiş ve bu yasa ile mesleki ve teknik eğitim, okullarının program, araç-gereç, öğretmen yetiştirme ve istihdam sorumlulukları ile birlikte tamamıyla Millî Eğitim Bakanlığı sorumluluğuna verilmiştir. Bu dönemin en önemli gelişmelerinden biri de kuşkusuz her biri alanında uzman olan ünlü eğitimcilerin Türkiye’ye davet edilmesi olmuştur.

2.1.3.3.2. Mesleki ve Teknik Eğitimde Yabancı Uzman Görüşleri

Ekonomi ve sosyal gelişimde eğitimin rolü kavrandıktan sonra Osmanlı’dan devralınan tarıma dayalı ekonomi canlandırılmak ve geliştirilmek istenmiştir (Sezgin, 1987). 1920’li yıllar Mesleki ve Teknik Eğitimde temellerin yeniden atıldığı ve genel eğitim içine entegrasyonun sağlandığı yıllar olmuştur (Kılıç, 2007). Memlekette yetişmiş teknik uzman olmaması nedeniyle bu alanda dönemin gelişmiş ülkelerinden uzmanlar, eğitimciler getirtilmiştir. Mesleki teknik eğitimle ilgili olanlar; Prof. Dr. John Dewey (1924), Prof. Dr. Künhe (1925), Prof. Dr. Ömer Buyse (1926), Amerika Birleşik Devletleri heyeti (1930) yer almaktadır (Kılınç, 2016)

Prof. Dr. Mimar Ernest Egli’de okul inşaatlarında mesleki ve teknik eğitime katkıda bulunmuştur.

John Dewey: Cumhuriyet Döneminde Millî Eğitim teşkilatının düzenlenmesi ve eğitim-kalkınma arası bağın kurulması için davet edilip bilgisine başvurulmuş ilk yabancı uzman olan Amerika Kolombiya Üniversitesi Profesörü John Dewey, 1924 yılı temmuz ayında Türkiye’ye gelerek iki ay süren incelemelerde bulunmuştur (Akkutay, 1996). İstanbul’da Darülfununda, öğretmen okullunda, liselerde, mesleki kurumlarda Ağustos ortalarına kadar kapsamlı incelemelerde bulunmuş, bilgiler edinmiş basın ile Türkiye’de neler yapacağına dair bir mektup verdikten sonra Ankara’ya geçmiştir. Mektubunda ayrıntılı bilgi vermemekle birlikte Türk Eğitim sisteminin düzenlenmesi için geldiğini niyetinin asla kendi fikirlerini veya başka bir ülkenin sisteminin taklidi olmadığını zira bunun çok tehlikeli olacağını vurgulamıştır. Sunduğu teklif başka ülkelerdeki sistemlerin iyi yanlarının birleşiminden oluşan kendine has bir Türk Eğitim Sistemi idi (Ergün, 1982). Mektubunda ayrıca okulun merkezinde öğretmenin yer aldığını ve ilk başlanılacak yerin de dolayısı ile öğretmenin meslek eğitimi olduğunu vurgulamıştır (Sertel, 1924). John Dewey bir idareci olmadığı için Türkiye’ye müşavir olarak gelmediğini daha önce Çin’de yaptığı gibi bilimsel incelemeler sonrası rapor sunacağını bildirmişti (Ergün, 1982). Ülkesine döndükten sonra da “Esas Rapor” unu yazmıştır (Dewey, 2002).

Raporunda Dewey, meseleye eğitimin amaç ve hedeflerini iyi belirlemek ile başlanması gerektiğini, geçici çözümlerin sisteme katkı sağlamayacağını söylemiştir. Sonrasında bireylerin ekonomik ve ticari yeteneklerinin, Millî hâkimiyet anlayışlarının, kendi kendini idare etme gücünün ve güzel sanatlara ilgilerinin geliştirilmesini önemsemiştir. Ayrıca verilecek eğitimin sadece lider konumundaki kişileri değil tüm ülke insanlarını kapsamaması gerektiğini de eklemiştir. Okullar sadece öğrencilerini eğitmek yerine öğrencilerin ailelerine yani halka ulaşmak için de bir araç olarak kullanılmalıdır. Okuldaki bilgiler öğrenciyi teoriğe boğmamalı günlük hayat ihtiyaçlarına dönük olmalıdır. Sanat okulu öğrencilerine okulda aldıkları teorik derslerin uygulamalarını sanayi kurumlarında fabrikalarda yapmadan diploma verilmemelidir. Dewey, eğitim makro planı hazırlanmasını ve değiştirilmeden en az 10-12 yıl uygulanması gerektiğini, reformlar esnasında Millî Eğitim teşkilatının müdahalelerden korunması gerektiğini belirtmiştir.

Dewey ayrıca raporunda öğretmenler arasında mesleki gelişime yönelik ilgi uyandırılması, kütüphanecilik ve kitap okuma anlayışının yerleştirilmesi, büyük okuma salonları olan kütüphanelerin olması, okul bina mimarisinin öğretimde en yüksek faydayı sağlayacak şekilde olması, bakanlık bünyesinde inşaat birimi kurulması, öğretmen, öğrenci sayısı gibi verilerin

güncel olması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca öğrenci sayısına uygun öğretmen ihtiyacının tespit edilmesini, istatistik biriminin kurulup öğrenci sayısının ve buna istinaden okul ihtiyaçlarının takibinin sağlanması, öğretim programının o bölgenin ihtiyaç ve durumuna uygun içeriklere sahip olması, bakanlığın aşırı merkezîyetçilikten kaçınması gerektiğini ve öğretmenlerin maddi olanaklarının artırılması ve tek derterinin eğitim öğretim olmasının sağlanması gerektiğini ifade etmiştir. Dewey yine raporunda, öğretmen yetiştiren okulların öğretmenlerinin her beş altı senede bir yabancı ülkelerdeki eğitimi görmek üzere yurtdışına gönderilmesi, eğitimin üretken olması ve belirli bir amaca hizmet edecek şekilde düzenlenmesi, okulda eğitim görenlerin de ülke ekonomisine katkı sağlaması, kalkınmanın gerçekleşmesi için en başta teknik eleman ve mühendis yetiştirilmesi gerektiğini ve ithal edilen ürünleri ülkede üreterek tasarruf sağlanmasının uygun olacağını belirtmiştir (Akkutay, 1996). Bir başka önemli yabancı uzman olan Prof. Dr. Kühne'nin görüşleri ise şöyledir:

Prof. Dr. Kühne: Eğitim reformları ve düzenlemeler hakkında bilgisine başvurulacak ikinci ilim adamı Alman Ticaret ve Sanayi Bakanlığı danışmanı Dr. Kühne olmuştur. Kühne Ekim 1925'te Türkiye'ye gelmiş, Ankara, Eskişehir, Bursa, İzmir ve İstanbul'da incelemelerde bulunduktan sonra Türkiye'de mesleki eğitimin geliştirilmesine dair görüşlerine yer verdiği raporunu açıklamıştır. Raporunda şu görüşlere yer vermiştir:

Devlet düşündüğü reform hamlelerini gerçekleştirmek için öncelikle mali kaynak bulmalıdır. Bunun en sağlam yolu ise vergilerden bu kaynağı sağlamaktır. Almanya ve Batı Avrupa'nın tecrübelerinden faydalanılmalı ancak sistemleri aynen uygulanmamalı Türkiye'nin özel durumları da hesaba katılmalıdır. Mesleki eğitimin başarısında temel eğitimin çok büyük önemi olduğu bilinmelidir. Okul binalarının yetersizliğini gidermek için ikili eğitim verilebilir. Mesleki eğitimin de temeli olan ilköğretimde günlük hayatın ihtiyaçlarını karşılayabilecek pratik bilgiler verilmeli, kız öğrencilere el işi dersleri ile üretkenlik özelliği kazandırılmalıdır. Nüfusun yüzde sekseni köylerde yaşadığından köyde görev yapacak öğretmenler aynı zamanda birer tarımsal eğitici olarak yetiştirilmeli köylüye verimli ve modern ziraat yapmayı öğretmelidir. Bayan öğretmenler köy kadınlarına üretkenlik kazandırmak için dikiş makinesi ve ev idaresi alet ve edavatları ile donatılmış öğretmen okullarında yetişmeli öğrendiklerini köylerde kadınlar ile paylaşmalıdır. Öğretmen eğitimi üniversite eğitiminin dışında özel eğitimle kazanılmalıdır. Okul idarelerinin sık sık değişmesi eğitim öğretimin devamlılığını etkilemektedir bu nedenle istikrara kavuşturulmalıdırlar. Öğretmenlerin maddi sıkıntıları çözülmeli ve bu sayede ek işler yapıp eğitim öğretimden soğumaları engellenmelidir. Sanayi (Endüstri Meslek) ve ticaret okulu öğretmenlerinin piyasaya yakınlıkları ve becerileri nedeniyle cazip teklifler alıp öğretmenlikten vazgeçmelerini engellemek için tatmin edici maaşlar

ödenmelidir. Öğrencilerin meslek seçiminde öğretmenler aktif rol almalı, danışmanlık yapmalıdırlar. Mevcut sistemde;

- Eskişehir ve Haydarpaşa demiryolu çıraklık okulları bulunmaktadır. İlkokulu bitiren çocukların 4 yıl süreyle pratik uygulama ve teknik resim ve matematik eğitimi görmektedirler.
- Tophane ordu atölyelerinde 4 yıl süre ile eğitim verilmektedir.
- 3 yıl temel eğitim ardından 4 yıl süre ile parasız yatılı olarak eğitim görülen İstanbul, İzmir ve Ankara sanat okulları ağaç işleri ve maden işçiliği üzerine eğitim vermektedirler.
- Ortaköy çırak okulunda ağaç işleri ve terzilik üzerine eğitim verilmektedir.
- Ankara Ziraat okulunda iki yıl süre ile eğitim vermektedir.
- İzmir’de de sepet örme mektebi bulunmaktadır.

Çıraklık eğitiminin ana unsuru ustalar olduğundan öncelikle usta öğreticiler yetiştirilmelidir. Demiryolu ulaşım ağına öncelik verilmeli ve demiryolu için çok sayıda kalifiye işçi çırak sistemi ile yetiştirilmelidir. Bunun için Haydarpaşa ve Eskişehir demiryolu çıraklık okulları atölyeleri kullanılmalıdır. Kalifiye işçi ile mühendis arasında yer alacak, işçilere teknik bilgi aktarıp ürün kontrol edecek teknisyenler yetiştirilmelidir. Demiryollarına eleman yetiştirmenin yanı sıra inşaat teknisyeni, makine-inşaat teknisyeni ve kadastro teknisyenlerinin acilen yetiştirilmesi gerekmektedir. İstanbul’daki Mühendis Okulu’nun sayısı artırılarak altı yıl olan öğrenim süresi beş yıla indirilmeli ve bir yılı uygulamalıdır. İncelenen ticaret okullarının programları birbirinden farklılık göstermektedir. Bu okulların verdiği eğitime ek olarak Alman çıraklık sistemindeki gibi ticarethanelerde haftalık sekiz saat pratik eğitim verilmelidir. Ticaret eğitiminde de öğretmenler önemlidir. İş yaşantısını ve ticareti bilmeyen öğretmenlerle bir sistem kurulamaz dolayısı ile ticaret alanındaki öğretmenler özel bir eğitimle yetiştirilmelidir. Kız teknik eğitimi İstanbul ve Üsküdar’daki kız sanayi okullarında sürdürülmektedir. Bu okullar Belçika kız teknik okulları örnek alınarak kurulmuştur. Çamaşır dikmek, işlemek ve terzilik eğitimi verilen bu okullardan mezun olan öğrencilere kendi işini kurma imkânı sağlanmalıdır. Kadınların eğitimi ve iş sahibi olmasına ayrıca önem verilmeli hem ev ekonomisine hem de ülke ekonomisine katkıları desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Kadınların eğitiminde kız teknik eğitimi için yetişen hocalardan faydalanılmalıdır. Eğitim yönetimi açısından herhangi bir plan ve sistem bulunmuyordu örneğin Hayat Mektebi ve bazı okullar Millî Eğitime, demiryolları çıraklık okulları Bayındırlık Bakanlığı’na, posta ve telgraf okulu İçişleri Bakanlığı’na, ticaret okulları Ticaret Bakanlığı’na, ziraat okulları Tarım Bakanlığı’na bağlıydı. Millî Eğitim Bakanlığı eğitim veren tüm bu bakanlıkları organize eden kurum

konumunda olmalıydı (Akkutay, 1996; Sezgin, 1987). Bir başka önemli isim olan Prof. Dr. Ömer Buyse mesleki ve teknik eğitime yönelik görüşler belirtmiştir.

Prof. Dr. Ömer Buyse: Mısır asıllı olup Amerika ve Belçika’da çalışmalar yapan Prof. Dr. Ömer Buyse 1927 yılında açılması düşünülen teknik okullar ve uygulanacak program hakkında araştırmalarının ardından rapor hazırlamıştır. Modern dünyada iş bölümü ve alanında uzmanlaşmanın öneminden bahseden Buyse devletin siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmesinin ancak bireylerin çalışıp ülkelerine katkı sağlaması ile olabileceğini vurgulamıştır. Buyse raporunda Belçika örneğini vermiş, geleneksel sanat olarak sürdürülen üretimin teknik eğitimin gelişmesi ile endüstri halini aldığını belirtmiştir. Türkiye’ye de benzer bir yol ile küçük sanatlarını endüstrileştirmesinin mümkün olacağını bunun da ekonomiyi geliştireceğini söylemiştir. Zengin doğal kaynakların ancak onu işleyecek ve kullanacak teknik elemanlarla değer bulabileceğini vurgulamıştır. Buyse bunların haricinde raporunda şunları vurgulamıştır:

- Genel liselerin kültür eğitiminin yanında meslek derslerinin de konulması teknik bilgilerin halka kazandırılmasına yardımcı olacaktır.
- Teknik eleman sayısının talepten fazla olmasında hiçbir sakınca yoktur çünkü teknik bilgi dünyanın her yerinde işe yarayacaktır.
- Teknik bilgi üretimi ülke refahını artıran bir değerdir. Modern tarımsal teknikler kullanarak ürünü ve kalitesini artırmak aynı zamanda da hız kazanmak mümkündür.
- İş üniversitesinin yapısal olarak hazırlık, teknik, yüksek teknisyenler, uzman yetiştirme kursları olmak üzere dört kısımda açılacaktır. Hazırlık kısmında 12-14 yaş çocuklar üç yıl süre ile öğrenim görecektir. Teknik kısımda ise taş işleri (taşçılar, mermerciler, betoncular, sıvacılar, parke döşemecileri v.s.), ağaç işleri (doğramacılar, marangozlar, mobilyacılar, arabacılar ve modelciler), maden işleri (bina ve araba demirciliği, küçük madeni işler, sobacılık, kalorifercilik ve dökümcüler), elektrik, sıhhi tesisat, tezyini sanatlar bölümleri açılacaktır. Yüksek Teknisyenler Kısımında öğrenim süresi iki yıl olup bayındırlık inşaatı ve yollar, elektrik işleri, ziraat makineleri konstrüktörü makine kondüktörü ve ressam, sanatlar, tezyini sanatlar, teknik ve meslek okulları öğretmen yetiştirme olmak üzere altı bölümden oluşacaktır. Uzman yetiştirme kursları bir yıl öğrenim süreli olarak düşünülmüş ve mesleki eğitim, erkek ve kız akşam okulları olarak düşünülmüştür.
- Erkek akşam okulları ilkokuldan mezun olmuş çocukların akşamları haftada on saat öğrenim göreceği okullar olarak düşünülmüştür. İlkokulu bitirmemiş olanlar haftada on saatten sekiz aylık iki hazırlık ders yılından sonra bu okula kabul edilecektir. Erkek akşam okullarında, çinicilik, kunduracılık, maden işleri, ağaç işleri, iplikçilik, duvarcılık ve betonculuk, ticaret ve lisan, meslek hazırlık bölümleri açılacaktır.

- Akşam kız okulları ilkokuldan mezun olmuş çocukların akşamları haftada yirmi saat olmak üzere toplam üç yıl öğrenim göreceği okullar olacaktır. İlkokulu bitirmemiş olanlar haftalık yirmi saatten sekiz aylık iki hazırlık ders yılından sonra bu okula kabul edilecektir. Kız akşam okullarında, biçki dikiş, tarımsal ev idaresi, çizim sanatları (nakış halı), ticaret ve lisan, meslek hazırlık bölümleri açılacaktır.

Ayrıca Buyse raporunda iller bazında bazı önerilerde bulunmuştur. Bunlar;

Adana: Pamuk üretimine bağlı tekstil sanayinin gelişmesi için akşam sanat okulları açılması buralarda ustabaşı, atölye şefleri yetiştirilmesi, teknik ressamla riçin gündüz okulu açılması.

Mersin: Deniz inşaatı bölümü kurulması, Mersin liman inşaatının başlaması ve kullanıma geçmesinden sonra gemi inşa işlerinin artacağı ve daha büyük hacmi olan gemilerin tamiratının burada yapılması.

Uşak: 1927 itibariyle 1200 dokuma tezgâhı ve 4400 tekstil işçisi olan Uşak tekstil alanında öncü illerden olabilir bu nedenle bir gündüz sanat okuluna ihtiyaç vardır. Ayrıca Uşak'ta bulunan şeker fabrikası senenin belirli dönemlerinde çalıştığı ve geri kalan zamanlarda boş olduğu için diğer illerde kurulacak şeker fabrikası elemanlarının, teknisyenlerinin yetiştirilmesi için kullanılmalı.

İzmir: Zeytincilik ve palamut üretiminin öncelikli olduğu tespit edilmiştir. Palamut yeterince faydalanılmadan ihraç edilmektedir. Zeytinyağı üretimi esnasında açığa çıkan prina adlı yan ürün lüks sabun yapımında kullanılabilecekken nasıl işleneceği bilinmediğinden Yunanistan ve İtalya'ya satılmakta ve bu ülkeler sabun yapımından büyük paralar kazanmaktadır. Türkiye'de her çeşit deri bulunduğundan deri sanayi için palamut kullanımının öğrenilmesi ve deri işlemede gerekli teknik bilgilerin öğrenilmesi gerekmektedir. İzmir'de kimya sanat okulu, tekstil okulu ve sanat okulunun açılması gerekmektedir. Kimya sanat okulu yağcılık, dericilik ve gıda maddeleri bölümlerinden meydana gelmelidir. İlkokul mezunlarının iki yıl hazırlıktan sonra, ortaokul mezunlarının doğrudan kabul edildiği okulda iki yıl süre ile öğrenim görülmelidir. Kimya sanat okulu içinde bir genel kimya laboratuvarı, bir sanayi kimya-fizikokimya ve muayene laboratuvarı, bir de zeytinyağı sabun ve palamut hakkında inceleme amaçlı küçük bir fabrika kurulması önerilmiştir. İzmir ili için tekstil sanat okulu, elektrik, deniz inşaat dallarında öğretim yapacak bir sanat okulu ve Ankara'daki İş Üniversitesi'nin benzeri bayındırlık, makine ve elektrik yüksek teknisyen okulunun açılması teklif edilmiştir.

Aydın: Tarımsal potansiyeli olan, zeytinyağı, incir, hububat ve meyan kökü temel kaynaklardır. Akşam kız ve erkek sanat okullarının açılması ancak madencilik, ziraat makinaları bakım ve onarım bölümlerine ağırlık verilmesi önerilmiştir.

İstanbul: Ekonomik ve ticari kapasitesi en büyük ildir. Bu ticaret hacmine uygun olarak ticaret ve bankacılık işlemlerini ve mevzuatını bilen yetişmiş elemanlara ihtiyaç vardır. Erkek terziliğini sistematik olarak öğretecek bir temel eğitim okuluna, makinist, kazancı, tesviyeci, elektrikçi ve dökümcülerin öğrenim göreceği akşam okuluna, bir servet kaynağı olan balıkçılığın gelişmesi ve öğretilmesi için balıkçılık okuluna ihtiyaç vardır.

Buyse raporunun son bölümünde ziraat okullarına, bahçıvanlık, meyvecilik, orman ve hayvan besleme yöntemlerini halka yayma ile orduda mesleki öğretime yer vermiştir. Ziraat okullarında babalarının işini üstlenecek aydın çiftçiler yetiştirilmelidir. Bu okullarda teorik ders az uygulama çok olmalıdır. Öğrenciler köylerine döndüklerinde bağımsız çalışma imkânı verilerek kârlı tarım yapmaya teşvik edilmelidirler. Hayvan potansiyeli fazla olan Anadolu süt endüstrisinde geliştirilmelidir. Fenni olarak tereyağı üretilmediği için ihraç konumunda olabileceken Sibirya'dan tereyağı alır haldedir. İyi nitelikte peynir üretilmediğinden nakil edilemediği için ihraç edilememektedir. Sütçülük uzmanları getirilerek modern usulle süt ürünleri imalatı öğretilmelidir. Pratik kurslar düzenlenmeli ve faydalanabilecek istekliler, çiftçiler davet edilmelidir. Ziraat okullarında tavukçuluk, yumurta üretimi üzerine çalışılmalıdır. Fenni olarak üretilcek yumurta Avrupa'nın her yerinde alıcı bulabilir. Ziraat okullarında fidan ve hayvan satış gelirinin bir bölümü döner sermaye olarak çiftliklere aktarımı sağlanmalıdır. Halka dönük verilecek kurslarda meyve ve orman ağaçlarına yönelik uygulamalı konferanslar, ziraat ve hayvan yetiştirme konusunda içinde bulunan mevsimle ilgili uygulamalı konferanslar, tavukçuluk, ziraat, arı ve tavşan yetiştirme konularında konferanslar yer almalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde askerlik hizmetini yapmakta olan bireylere meslek kursları ile ticari, zirai ve mesleki bilgilerini artırıcı eğitimler verilerek askerlik hizmeti sonrası ülke ekonomisine katkı sağlayacak birer kalifiye eleman konumuna getirilebilirler. Bu kurslar Millî Savunma Bakanlığı'nın yetki ve sorumluluğunda yürütülmelidir. Öğretici olarak subaylar ve meslek sahibi erlerden faydalanılabilir.

Buyse'nin önerdiği programlar üç grupta düşünülebilir. Bunlar;

1. İş Üniversitesi Ders Programı
2. Sanat Okulları Ders Programları
3. Akşam Sanat Okulları Ders Programları

İş Üniversitesinin tüm bölümlerinde atölye, teknoloji, resim, matematik, fen bilgisi, beden eğitimi dersleri düşünülmüş ve her bölümün kendi özelliklerine göre bu derslerin içeriklendirilmesi öngörülmüştür.

Öğretmenlik bölümünde diğer derslere ek olarak pedagojik formasyon dersleri öngörülmüştür.

Sanat okulları programında Türkçe, matematik, fizik, elektrik, resim, teknoloji dersleri bütün bölümlerin ders programlarında yer almaktadır. Branşa göre kimya teknolojisi, genel kimya, deri kimyası gibi dersler de bulunmaktadır.

Kız sanat okulları programları dikiş, nakış, şapka yapımı, resim ve ev idaresi derslerinden oluşmuştur.

Akşam sanat okulları programları çalışanları kalifiye işçi seviyesine çıkarma amaçlı atölye eğitimi, teknoloji, resim, matematik ve Türkçe konularında destekleyici bilgi vermeyi amaçlamaktadır.

Ömer Buyse'nin diğer yabancı uzmanlara göre çok daha detaylı program önerilerinde bulunduğu söylenebilir. Bu önerilerin ülke kaynaklarına yönelik kısa sürede geri dönüşü olabilecek, ülke kalkınmasına katkı sağlayacak, pratiğe dönük hemen harekete geçirilebilecek şekilde olduğu dikkati çekmektedir. Dönemi anlamak açısından önemli bir yeri olan bir diğer rapor görüş ise Amerikan Heyeti Raporu ile belirtilmiştir.

Amerikan Heyeti Raporu (1933-1934): Walker D. Hines, Brehon Somervell, O. F. Gardner, Edwin Walter Kemmerer, C. R. Whittlesey, W. L. Wright Jr. Bongt Wadsted, Goldthwaite H. Dorr, H. Alexsandre Smith, Vaso Triyanovith tarafından hazırlanan raporda iktisadi kalkınma ile eğitimin ayrı düşünülmemesi gerektiği belirtilmiştir. Kalite ve verimlilik rekabet ve gelişim için şarttır ve bu amaca ulaşmanın yolu eğitimidir. Eğitim kitlelere sadece okuma yazma öğretmek değil pratik bilgilerle donatıp geliştirmektir. John Dewey'in raporuna da atıfta bulunulan Amerikan Heyeti Raporunda eğitimden verim alınması için dört alan belirlenmiştir. Bunlar; Ziraat Eğitimi, Fen ve Mühendislik Eğitimi, Kalifiye İşçi ve Yönetici Yetiştirilmesi, Ticaret Eğitimidir.

İktisadi alanda kalkınma amacıyla olan bir ülkede kalifiye eleman ve uzman açığı olacaktır. Böylesine kapsamlı bir iş için Millî Eğitim Bakanlığı diğer bakanlıklarla koordineli çalışmalıdır. Rapor için 1924-1931 yılları arası eğitim gelişmeleri takip edilmiş, ilkokul, ortaokul, lise, öğretmen okulu, sanat okulu ve yükseköğretim öğrenci ve öğretmen sayıları incelenmiştir. Öğrenci ve öğretmen sayılarındaki artış eğitimin yaygınlaştırıldığını göstermektedir ancak uzmanlaşma yoluna da gidilmelidir. Köy ve şehir imkânları farklı olduğundan eğitimin her yerde aynı şekilde uygulanması mümkün olmayabilir ve eğitimciler farklı programlara yönelmelidir. Köy öğretmenleri ders vermenin yanı sıra yerleşim biriminin sosyal gelişim önderi olarak görev yapmak durumundadır. Böylece halk eğitimi görevi köy öğretmenlerinin omuzuna yüklenmektedir. Modern fikir ve yaşamı tanıtmak da yine köy

öğretmenin görevi olmuştur. Köy çocuklarının yeteneklerine göre yönlendirilmesi, okuma yazma bilmeyen köylüleri bilgilendirip, Sağlık Bakanlığı, Tarım Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı faaliyetleri konusunda bilgilendirmek de yine köy öğretmenine kalmıştır. Şehir ve köylerde birinci sınıfa başlayan öğrencilerin en az %65'i ileriki sınıflarda okulu terk etmektedir. Ortaöğretimde pratik bilgiler verilmemekte öğrenciler mezuniyet sonrası yalnızca devlet memuru olabilmektedir. Öğrenciler, bilgi, beceri, sanat ve ticaret konularında yetiştirilmelidir. Farklı okul türleri için nitelikli öğretmen yetiştirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin uzun süre eğitimsiz köy okullarında kalmaları mesleki anlamda kayba uğramalarına neden olabilmektedir. Bu öğretmenler her yıl belirli dönemlerde seminerlerle zenginleştirilmelidirler. 1933-1934 itibariyle Bayındırlık Bakanlığı'na bağlı Yüksek Mühendislik Okulu'nda mühendisler yetiştirilmektedir. Ancak bu okul teknik eleman ihtiyacını karşılayamamaktadır. Ülke kaynaklarının işletilmesi bu mühendislerin birinci görevi olmalıdır ki kaynaklar en verimli şekilde kullanılsın. Yeni teknolojilerin öğrenilmesi ve kazanılması için yurtdışına öğrenci gönderilmesi bilhassa önemlidir. Kalkınmada kalifiye işçi ve sanat erbabı özellikle önemli olduğundan sanat okullarının sayıları arttırılmalıdır. Sanat okulu ve sanayi arası bağ kurulmalı mezunların küçük işletmeler kurmaları teşvik edilmelidir. Ülkede üretilen sebze ve meyveler dağıtım organizasyonu kurulamadığından çürümekte ve değerlendirilememektedir. İyi bir ticaret ve kayıt sistemi kurulmalıdır. Ticaret eğitimi masrafları ticaret odaları ile paylaşılarak maliyetler düşürülebilir. 1928 yılında Latin harflerine geçilmesi ile okuma yazmanın yaygınlaştırılması için Millet Mektepleri ile eğitimler sağlanmış ancak 1934 itibariyle bu mekteplere katılım %35 oranında düşmüştür. Hazırlanan okum yazma programının halkın kültür seviyesine uygun hazırlanması buna bir çözüm olabilir. Silahlı Kuvvetler aracılığı ile askerlik görevindeki erkeklerin okuma yazma eğitiminden geçirilmeleri erkek nüfusun üçte birinin okuma yazma öğrenmesi için büyük bir fırsat olacaktır.

Raporun sonuç ve tavsiye bölümünde şunlar yer almaktadır: Türkiye ekonomisi tarıma dayalı olduğu için eğitim teşkilatı da tarıma yönelik olmalıdır. Üç sınıflı köy okulları beş sınıflı hale getirilmelidir. Köy ve şehir ilkokullarında ihtiyaca göre farklı programlar uygulanmalıdır. Bölge ilkokulları kurularak öğrenci sayıları artırılabilir. Ortaokul ve liselerde meslek dersleri arttırılmalıdır. Devlet memuru olmaya endekslenmiş gençlere serbest meslek sahibi olmanın da teşviki sağlanmalıdır. Öğretmenlere hizmet içi eğitimler sürekli hale getirilmelidir. Meslek okullarına öğretmen yetiştirme üzerine daha çok düşülmelidir. Üniversitelerde ülke kalkınmasında gerekli uzmanları yetiştirecek bölümle kurulmalıdır. Yurtdışına öğrenci, eleman gönderirken pratik amaçlar dikkate alınmalıdır. Meslek okullarının donanımı güçlendirilmelidir.

Yabancı uzmanların yanı sıra Türk uzmanlarında mesleki ve teknik eğitimle ilgili önemli görüşleri olmuştur. Bunlardan belli başlıları aşağıda özetlenmiştir.

2.1.3.3.3. Türk Uzmanların-Eğitimcilerin Mesleki Teknik Eğitim İle İlgili Görüşleri

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimi sistematige kavuşturmak ve geliştirmek için gösterilen çabalarda sadece yabancı uzmanlar değil Türk eğitimcilerinde çok önemli katkıları olmuştur. Ziya Gökalp, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Mehmet Rüştü Uzel bunlardan sadece bazılarıdır (Sezgin, 1987, s.35-36). Bu uzman ve eğitimcilerden bazılarının düşüncelerine aşağıda yer verilmiştir.

Ziya Gökalp: Gökalp tarafından ortaya atılan Türk Milliyetçiliği teorisi ile daha önceki yüzyıllarda yaşanan din, mezhep ve ırk ayrımlarından kaynaklanan savaflara son verilmiştir. Türk Milliyetçiliği ile siyasal, kültürel ve ülkü birliğine dayanan birlikteliğin temeli atılmıştır (Bars, 2017). Osmanlı son dönem aydınlarından olan Gökalp, özellikle yükseköğretimde öğrenci ve hocaların siyasetle uğraşmak yerine akademik çalışmalara zaman ayırmaları gerektiğini düşünmekte idi. Ulusal olmayan bir eğitime karşı duran Gökalp eğitimin Millî olması gerektiğini şiddetle savunmuş bu fikirlerini “Millî Terbiye” isimli makalesinde savunmuştur. Kendisi de bir öğretmen olan Ziya Gökalp, öğretmenliğe verilecek önemin artması ile eğitimde pek çok sorunun çözüleceğini, mesleğin samimiyetle ve sevgi dolu yapılması gerektiğini, öğretmenin sosyoloji ve felsefe bilmesinin şart olduğunu bunları bilmeyen öğretmenin düşüncelerini öğrencilerine aktarmakta güçlük çekeceğini eserlerinde belirtmiştir (Altın, 2010).

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu: Ülkenin gelişmesinde temel koşulun eğitim olduğunu belirtmiş olan İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, mevcut eğitim sisteminin değişmesi gerektiğini, ezberden uzak, kişisel girişimciliği destekleyen, cesaretlendirici bir sistemin benimsenmesi gerektiğini belirtmiştir. Çeşitli alanlarda çok sayıda makale ve kitap kaleme alan Baltacıoğlu’nun eğitim ile ilgili eserleri otuzun üzerindedir. İsmail Hakkı Baltacıoğlu’na göre eğitim, bireylerin var olan yeteneklerini geliştirmek, onu hayatta başarılı olabilecek şekilde yetiştirmektir. Ayrıca eğitimin amacını bireyi hayata hazırlamak olarak tanımlamış ve okulun gerçek yaşamın bir örneği olması gerektiğini belirtmiştir. Baltacıoğlu’nun eğitim anlayışında yaparak öğrenme önemliydi. Sadece erkeklerin değil ülkenin gelişmesi için kız öğrencilerin de okutulması gerektiğini savunmuştur. Eğitimin Millî, yaratıcı, müspet ve maddi, bireysel olması gerektiği ve okullarda gerçek çalışmaya dayalı, üretici, günlük hayat ile bağlantısı kurulmuş bir eğitimin şart olduğunu vurgulamıştır (Altın, 2014).

İsmail Hakkı Tonguç: İsmail Hakkı Tonguç'un kuruluşunda önemli rol oynadığı köy enstitüleri yine onun fikir ve eylemleri ile üretici ve yaratıcı kurumlar olarak eğitim tarihinde yerini almıştır. Ona göre, öğrenilen bilgiler iş haline gelip, bir ürün, bir değere dönüşmüyorsa, o yeterince öğrenilmiş kabul edilmezdi. Eğitim iş, iş ise üretmek demektir ve bu ancak uygulama ile olabilirdi. Tonguç gibi iş eğitimi konusunda öne çıkan düşünce ve eğitim adamları Rousseau, Pestallozi, Frobel, Kerschensteiner ve Dewey değişik dönemlerde iş eğitiminin önemini yaptıkları çalışmalarla vurgulamış ve yaygınlaştırmışlardır. Tonguç'un eğitim anlayışına göre eğitim toplum hayatından kopuk olmamalı, hayata hazırlık değil hayatın ta kendisi olmalıdır. Hayatın kendisi ise “iş” demektir. Amaç çocuğun sosyal ve toplumsal yaşamda etkin birey haline getirilmesiydi. Köy enstitülerinde yapılan uygulama aynen bu şekilde bir işin bir uğraşın bir ürün ile sonuçlanması şeklindeydi. Tonguç'a göre ekonomi ve üretim açısından ülke ihtiyaçlarına bakarak herkese iş ve meslek kazandıracak etkin ve yaratıcı bir eğitim programı hazırlanmalıydı. Tonguç bu eğitim programını iş'e dayandırıyor bunu ise köy enstitülerinin temeline sağlam bir ilke olarak yerleştiriyordu. Öğrenci etkinliği ve üretim gibi iki önemli öğeyi vurgulayan köy enstitüleri iş içinde eğitimin uygulandığı kurumlar olarak eğitim tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur (Yalçın, 2006).

Mehmet Rüştü Uzel: Eğitimci ve uygulayıcı olarak Mehmet Rüştü Uzel'in Türk Eğitiminde Mesleki ve Teknik Eğitim alanına çok büyük katkıları olmuştur. “Üretim için eğitim, üretim içinde eğitim” ilkesine inanırdı. Eğitimde, fazla kuramsal bilgiler vermek yerine, uygulamaya ağırlık vermeyi yeğlerdi. Çalışma ilkesi, yapılan işten sonuçta bir yarar sağlanmasıydı. Rüştü Uzel aynı zamanda Türkiye’de ilk telsiz telefonu (radyoyu) yapan Darülmualimin (Öğretmen Okulu) hocasıydı. Bir okul radyosu kurarak yayın yapmışlardır. Yeniliklere önem veren Uzel, sıtmayla savaşta önemli bir ilaç olan DDT'nin bir üniversite laboratuvarında 1945'te denemesini yaptırmıştır. Ticaret öğretiminin gelişmesine, gece meslek kurslarının açılmasına, teknik öğretimin en uzak köylere kadar girmesine, gezici köy sanat kurslarının açılmasına, sekiz yıllık ilköğretim sonrası 2-3 yıllık meslek kursları açılmasına önayak olmuştur (Fişek, 2017).

2.1.3.3.4. Bölge Meslek Okullarının Açılması ve Yasal Düzenlemeler

Yabancı ve Türk uzman raporları da dikkate alınarak 1931 yılında 1867 sayılı yasa ile iller 9 bölgeye ayrılmış ve her bir bölgede sanat okulu açılmıştır. Yönetim ve maliyet açısından kendisine bağlı illerden destek alan sanat okulları “Bölge Sanat Okulu” olarak anılmaya başlanmıştır (Şahin ve Fındık, 2008, s. 67). Maarif Vekâleti Merkez Teşkilatı ve Vakfeleri Hakkında Yasa 1933 yılında 2287 sayı ile kabul edilerek Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum

Müdürlüğü kurularak mesleki eğitim, merkezi bir örgüte sahip olmuştur (MEB, 2014, s. 17). Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı'ndan da temsilcilerin katılımı ve uzmanların görüşleri ile 1934 yılında “Mesleki Tedrisatın İnkişaf Planı” hazırlanmıştır. Eğitim ile üretim kesimlerinin ortak çalışmasını, çırak okulları, sanat ve orta sanat okulları, akşam sanat okulları, tekniker okulları, mühendis okulları ile gezici köy kurslarının açılması ve yaygınlaşmasını öngören bu plan, Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin gelişimi açısından bugün dahi önemini kaybetmemiştir (Doğan, 1983, s. 173-174). “Sınai Müesseselerde ve Maden Ocaklarında Mesleki Kurslar Açılmasına Dair Kanun” unun 1938 yılında kabulü ile örgün dışında yaygın eğitim yolu ile de mesleki ve teknik eğitimin önü açılmıştır (Serter, 1993, s. 100). Kanuna istinaden 1942 yılında Eskişehir’de Devlet Demir Yolları İşletmesi’nde ve Kayseri’de Kayseri Uçak Fabrikası’nda çırak okulları kurulmuştur (Gür, 2011, s. 149).

Planlı dönem öncesi 1940 ve 1950’li yıllar mesleki ve teknik eğitimde oldukça hızlı gelişim ve yaygınlaşmanın yaşandığı bir dönem olmuştur (Alkan ve Doğan, 1976, s. 27). Çıraklık okullarının açılması için yoğun çaba sarf edilmiş, “Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğü” yerine sorunların çözümü ve işlevsellik açısından daha etkili olacağı düşünülerek Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatı Kanunu değiştirilerek 22.09.1941 tarih ve 4113 sayılı Yasayla “Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı” kurulmuştur (Turan, 1996, s. 85-86).

1940’lı yıllardan sonra merkezileşme ile mesleki ve teknik eğitimle ilgili kararları genel eğitimle ilgilenenlerin almasına neden olup mesleki ve teknik eğitimin kendi özelliklerinden kayıplar vererek genel eğitime dair özellikler göstermesiyle sonuçlanmıştır (Doğan, 1983, s. 176).

2.1.3.3.5. Millî Eğitim Şûralarında Alınan Kararlar

Milli Eğitim Şûrası, Millî Eğitim Bakanlığı’nın en yüksek danışma kurulu olup, eğitim alanındaki en köklü kurullardan biridir. Yasal tanımı gereği, Türkiye’de eğitim sistemini geliştirmek ve eğitimin niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları incelemekten ve tavsiye niteliğinde kararlar almaktan sorumludur. Kanunda belirtilen konumu gereğince bir danışma ve planlama kurulu özelliğini taşıyan Şûralarda alınan kararlar, çeşitli komisyonlarca hazırlanan raporlar ve önergeler genel kurulda onaylanır veya değiştirilir. Onaylanan kararlar Şûra kararı olarak Millî Eğitim Bakanlığına tavsiye mahiyetinde iletilir. İlk kez, 1921 yılında Maarif Kongresi adıyla Ankara’da düzenlenen ve Atatürk’ün açılışını yaptığı Millî Eğitim Şûraları; 1923, 1924 ve 1925 yıllarında toplanan Heyet-i İlmiye çalışmaları ile devam etmiştir (Kılıç ve Güven, 2017). Bugünkü adıyla Millî Eğitim Şûraları ise 17-29

Temmuz 1939 yılında ilk kez düzenlendikten sonra günümüze kadar devam etmiş ve genel ve mesleki eğitime yönelik önemli kararlar alınmıştır. İlk altı şurada mesleki eğitimin altyapısına dair kararların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Millî Eğitim Şuraları sırası ile şöyledir: 1.Millî Eğitim Şurası, 1939; 2.Millî Eğitim Şurası, 1943; 3.Millî Eğitim Şurası, 1946; 4.Millî Eğitim Şurası, 1949; 5.Millî Eğitim Şurası, 1953; 6.Millî Eğitim Şurası, 1957; 7.Millî Eğitim Şurası, 1962; 8.Millî Eğitim Şurası, 1970; 9.Millî Eğitim Şurası, 1974; 10.Millî Eğitim Şurası, 1981; 11.Millî Eğitim Şurası, 1982; 12.Millî Eğitim Şurası, 1988; 13.Millî Eğitim Şurası, 1990; 14.Millî Eğitim Şurası, 1993; 15.Millî Eğitim Şurası, 1996; 16.Millî Eğitim Şurası, 1999; 17.Millî Eğitim Şurası, 2006; 18.Millî Eğitim Şurası, 2010; 19.Millî Eğitim Şurası, 2014.

Şuralarda sektörel gelişmelerin iyi okunması, eğitim-insan gücü-istihdam üçgeninin dengede tutulması, meslek standartlarının geliştirilmesi gerektiği ve eğitim içeriklerinin de bu etkenlere uygun hazırlanması gerekliliği vurgulanmıştır (12.Millî Eğitim Şurası, 1988; 13.Millî Eğitim Şurası, 1990; 14.Millî Eğitim Şurası, 1993; 15.Millî Eğitim Şurası, 1996; 16.Millî Eğitim Şurası, 1999; 17.Millî Eğitim Şurası, 2006; 18.Millî Eğitim Şurası, 2010).

1999-2015 yılları arasında gerçekleştirilen Millî Eğitim Şuralarında meslek eğitime yönelik kararlar göze çarpmaktadır. Bunlar şöyledir:

16. Millî Eğitim Şûrası Kararları (13-17 Kasım 1999)

Bu toplantı kararlarında modüler sisteme uygun düzenlenmiş ve program çeşitliliği içeren mesleki ve teknik eğitim önerildiği, sistemin içerisinde lisansüstü eğitiminde katılması gerektiği belirtilmiştir. Sistem içerisinde tüm kurumların ortak hareket etmesi, programların uluslararası standartlara uygun olması, mesleklerin ana grup, meslek alanı ve uzmanlık alanı şeklinde gruplandırılması gerektiğinden bahsedilmiştir. Eğitimin dört duvar arasına sıkıştırılmaması, ortaokul son sınıfta mesleklerin tanıtımının yapılması gerektiği de vurgulanmıştır. 3308 sayılı kanuna uygun olarak işyerlerinde çalışan çırakların %3'ünün engelli bireylerden oluşmasına gayret edilmesi ve güncel teknolojilerin eğitimin içerisine entegre edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Çıraklık ve mesleki eğitim mezunlarına istihdam açısından destek olunmalı, mesleki eğitim merkezleri bu konuda aktif çalışmalıdır. Çıraklara 3308 sayılı kanuna uygun ücretlerin ödenmesinin sağlanması ve kayıt dışı çırak çalıştırmaların önlenmesi konularına değinilmiştir. İşletmelerde verilen mesleki eğitimin daha verimli hale getirilmesi, ulusal çapta öğrencilerin mesleki eğitim yeterliliklerini ölçüp belgelendirecek bir sistemin geliştirilmesi, meslek standartlarının belirlenmesi, kurumların bu standartlara uymasının sağlanması önerilmiştir. Organize sanayi bölgelerinin projelerine bölgede çalışanların mesleki eğitim ihtiyacı dâhil edilmelidir. İşyeri açmak isteyenlere verilecek ustalık sertifikası tek merkezden verilmeli, meslek odalarının mesleki eğitime destek vermelerinin

sağlanmalıdır. Meslek eğitimin ara eleman yetiştirme işlevi aktif tutulmalıdır. Mesleki eğitim veren resmi olmayan kurumlar desteklenmeli ve böylece meslek standartlarının uyumlu olduğu garanti altına alınmalıdır (MEB, 2014).

17. Millî Eğitim Şûrası Kararları (13-17 Kasım 2006)

Mesleki eğitimdeki ders ağırlıklarının yeniden düzenlenerek yükseköğretime geçiş önündeki engellerin kaldırılması, mesleki eğitim almak isteyen engelli öğrenciler için kontenjanların artırılması, hayat boyu öğrenmenin desteklenmesi ve teşvik edici etkinliklerin düzenlenmesi, engelli bireylerin hayat boyu öğrenme ile topluma kazandırılması, bilimsel eğitim yolundan şaşılmaması vurgulanmıştır. Mesleki eğitimde uluslararası standartlar yakalanması ve buna uygun düzenlemelerin yapılması, kurum sayısını arttırmak yerine var olan kurumların geliştirilmesi, zenginleştirilmesinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2014).

18. Millî Eğitim Şûrası Kararları (01-05 Kasım 2010)

Öğrencilerin sosyal haklarına ve ücretlerine gerekli hassasiyetin gösterilmesinin mesleki eğitime yönelimi arttıracığı, mesleki eğitimde uygulamaya ağırlık verilmesi ve haftalık ders saatinin azaltılması gerektiği vurgulanmıştır. Mesleki eğitim veren kurumların bir eğitim kampüsü şeklinde tasarlanması, yönetimlerinin özerk ve tüm birimlerin aktif halde çalışması, mesleki eğitim mezunlarına üniversiteye girişte kolaylık sağlanması hatta eğitimlerine uygun sınav yapılmasının, eğitim kurumları arası dikey ve yatay geçişlerde gerekli kolaylıkların sağlanması gerektiği ifade edilmiştir (MEB, 2014).

19. Millî Eğitim Şûrası (02-06 Aralık 2014)

Öğretim programları, haftalık ders çizelgeleri, öğretmen ve yönetici niteliği, okul güvenliği konularında kararlar alınmıştır. Branş öğretmenleriyle meslek öğretmenlerinin maaş karşılığı ders saatlerinin 15 saat olarak eşitlenmesi yönünde karar tartışılmış ve önerge kabul edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişim programlarını düzenlemek, bu programlar için öğretim materyalleri hazırlamak ve AR-GE faaliyetleri gerçekleştirmek üzere Millî Eğitim Akademisi kurulması önergesi kabul edilmiştir. Okul temelli meslek gelişim modeline danışman öğretmen (mentörlük) sistemi de eklenerek yeniden düzenlenmesi ve yaygınlaştırılması konusu görüşülmüştür (MEB, 2014).

Şûra kararlarına genel olarak bakıldığında, kurumların iş birliği içinde çalışması, teknolojinin eğitime entegrasyonunun sağlanması, mesleki eğitime verilen önemin artırılması, öğretim programlarının güncellenmesi ve sektöre uyumlu hale getirilmesi, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine önem verilmesi gerektiğinin vurgulandığı görülmektedir. Şûralar gibi kalkınma

planlarında da mesleki eğitime yönelik önemli görüş ve kararlara yer verilmiştir. Bunlara kısaca değinmek yerinde olacaktır.

2.1.3.3.6. Kalkınma Planlarında Mesleki ve Teknik Eğitim

1960 yılı ve sonrası Kalkınma Planları ile tüm toplumsal sistemlerde hedef, ilke ve politikalar planlar ile yürütülmeye çalışılmış ve bundan sonraki dönem Planlı Dönem olarak anılmıştır. Kalkınma Planlarından ilk üçünde mesleki eğitim sisteminde Avrupa ülkelerinin gerisinde kaldığına fabrikaların birer okul gibi kullanılması gerektiğine, yetişmiş ustabaşı ve çalışanların mesleki eğitimde aktif rol almaları gerektiğine değinilmiştir (Yıldırım ve Şahin, 2015, s. 88).

Kalkınma Planları sırası ile şöyledir: 1.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967); 2.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972); 3.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977); 4.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983); 5.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989); 6.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994); 7.Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000); 8.Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005); 9.Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013); 10.Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018). Bu kalkınma planlarından 2000-2018 yıllarını kapsamış olan 8, 9 ve 10. kalkınma planlarında mesleki eğitimin yerine aşağıda değinilmiştir.

8. Kalkınma Planında Mesleki Eğitimin Yeri

Türkiye'de 1995-1996 yılında mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranı %23,4, 1999-2000 yılındaysa %22,8 olmuştur. 8. Kalkınma Planı'nın 662. maddesinde herkese eğitim öğretim hakkı, yükseköğretime geçişte kolaylık, eğitimde eşitlik ve iyi bir yönlendirme sisteminin kurulması gereğinden bahsedilmiştir. Planın 663. maddesinde ortaöğretimde yönlendirme sisteminin iyi olmadığından, sanayi ve mesleki teknik eğitim arası bağın iyi kurulmadığı için yükseköğretime girişte sorunlar olduğundan bahsedilmiştir. 665 ve 670. maddelerde eğitimde altyapı ve öğretmen ihtiyacı konularında istenilen düzeye gelinemediğinden, eğitim kurumları arası iletişim eksikliklerinden bahsedilmiştir. Yine 8. Kalkınma Planı'nda mesleki eğitimde hedeflenen noktaya gelinemediğinden, buna neden olarak sanayi ve okul arası bağın kurulamadığından, kaynakların verimsiz kullanıldığı ve kaynak eksikliğinin olduğundan, piyasa ihtiyacına uygun mesleki eğitim programlarının yokluğundan bahsedilmiştir. Çıraklık eğitim merkezlerinde yürütülen Tam Gün Tam Yıl eğitim Projesi 1996-1999 yılları arasında 118.128 gence eğitim olanağı sunmuştur. Eğitim sistemi dışında yer alan bireylerin tamamını çıraklık eğitimine yönlendirmek mümkün olmadığından, sistem dışındaki bireylerin uygunsuz, sağlıksız koşullarda çalıştıkları belirtilmiştir (DPT, 2000, s. 81,82).

9. Kalkınma Planında Mesleki Eğitimin Yeri

9. Kalkınma Planı 2007-2013 yıllarını kapsamıştır. Bu planın özellikle 229 ve 242 arası maddeleri mesleki eğitim ile ilgili konular içermektedir. 2000 yılı mevcut işgücüne katılımda lise öncesi dönemdeki bireylerin oranı %73,8, 2005 yılında ise %67,3 'e çıkarak yükselmiştir, işgücündeki yükseköğretim ve fakülte mezunları 2000 yılında %8,8 iken 2005 yılında %11,5'e yükselmiştir. Bu rakamlarla işgücünün eğitim seviyesinde artış olduğunu ancak dönemin AB ülkelerinin ortalamasından aşağıda olduğu belirlenmiştir. Ekonominin ihtiyaç duyduğu kalitede eleman yetiştirilmesine, işsizlik oranının düşürülmesine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Mesleki eğitim mezunlarının işsizlik oranının yüksek olduğu (2000 yılında %10,9, 2005 yılında %13,3) bu nedenle öğrencilerin mesleki eğitime yönelmekten kaçındığı, mesleki eğitimin iş piyasasının taleplerini karşılayacak kalitede olmadığı, mevcut mesleki eğitim programlarının sistemin tüm taraflarının katkıları ve görüşlerine göre güncellenmesi gerektiği, mesleki eğitimde donanım ve yetkin personelin eksikliği bahsedilen konular arasındadır. Ayrıca mesleki eğitim sisteminin güncellenmesi ve modüler sisteme geçilmesi gerektiği ve çalışmalara başlandığı, eğitim sistemi dışındaki bireylerin kazanmış olduğu becerileri tespit ve belgelendirme için bir sınav ve belgelendirme sisteminin kurulması gereğinden, meslek standardı ve sınav ve belgelendirme sisteminin kurulması ve yaygınlaşması amacıyla kurulacak Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) için yasal düzenleme çalışmalarının devam ettiği belirtilmiştir. Yine Planda bahsedilen bir başka konu mesleki eğitime olan talebin azaldığıdır (Resmî Gazete, 2006, s. 38-40).

10. Kalkınma Planında Mesleki Eğitimin Yeri

10. Kalkınma Planı 2014-2018 yıllarını kapsamış ve 140 ile 186. Maddeler arası mesleki eğitimle ilgili konulardan bahsedilmiştir. Nüfusun eğitim düzeyinde yükselme olduğu ancak AB ve OECD ortalamalarının altında kaldığından, işsizlik oranlarının istenilen düzeyde olmadığından, eğitim kurumları arası başarı düzeyi farklılıklarının azaltılması gerektiği bunun içinse eğitimde niteliğin artırılmasının, öğretmen yetiştirme sisteminin yeniden yapılanması gerektiği, kariyer ve performans değerlendirme sistemi oluşturulması gerekliliği, bilişim teknolojilerinin öğretim programına entegrasyonunun sağlanması, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, eğitim-istihdam arası bağın sağlanması gerektiği, hayat boyu öğrenme yaklaşımının benimsenmesi gerekliliği, okul bütçelerinin yönetiminin okul yöneticilerince sağlanması için gerekli yetkilerin verilmesi, Fatih Projesinin tamamlanması ve bilişim teknolojilerinin eğitimde etkin kullanımının desteklenmesi gerektiği, ulusal meslek standartlarının güncellenmesi, mesleki ve teknik eğitimde uygulamalı eğitime ağırlık verilmesi gerekliliği bahsedilen konulardır. Planda ayrıca hedefler bölümünde temel becerilen artırılmasına, hayat boyu öğrenme programlarının geliştirilmesine, okul-sanayi iş birliğinin artırılmasına, işsizlik oranını düşürme konularına değinilmiştir (DPT, 2013).

Kalkınma planlarında genel olarak mesleki ve teknik eğitim ve işgücünün eğitim düzeyinde istenilen noktaya ulaşamadığı, bilişim teknolojilerinin eğitimde etkin kullanımının ve temel becerilerin kazandırılmasının önemi, hayat boyu öğrenme programlarının ve sanayi-okul iş birliğinin arttırılması gereği vurgulanmıştır. Kalkınma planları gibi alanla ilgili yapılan önemli projelerin de mesleki ve teknik eğitime katkıları olmuştur.

2.1.3.3.7. Mesleki ve Teknik Eğitimle İlgili Yapılan Önemli Projeler

507 sayılı Esnaf ve Sanatkar Kanununa tabi işyerleri ve 5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş olan meslek kuruluşlarına kayıtlı işyerlerinde çalıştırılan çırak, kalfa ve ustalara uygulanacak 2089 sayılı “Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu” 1977 yılında çıkarılmıştır. Çırakların statüsünün ilk kez belirlendiği kanunla çıraklık, Borçlar Kanunu genel hükümlerine tabi olmaktan çıkmıştır (Serter, 1993, s. 101).

Kalkınma planları ve şuralarda mesleki ve teknik eğitime dair pek çok önemli karar alındığı görülmekle beraber tamamının gerçekleştiği söylenemez. Gerçekleştirilen proje ve benzeri çalışmalarla mevcut açık giderilmeye çalışılmıştır. Bu projelerden dikkati çekenlerden şöyledir: Mesleki-teknik ortaöğretim kurumları ve iş dünyasının birlikte çalışmasını amaçlayan ve 1977-1978 öğretim yılı itibariyle başlatılan *Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi (OSANOR)*, mesleki-teknik ortaöğretim kurumlarının, okul-işletme iş birliğine dayalı olarak yeniden yapılandırılmaya çalışıldığı mesleki ve teknik ortaöğretimin geliştirilmesine yönelik *Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi (METEP)* ve 1993 tarihinde hayata geçirilen ve işletmelerin eğitim gereksinimleri esas alınarak; okuldaki eğitim ve işletme beklentileri arasında bağ kurmaya çalışan ve modüler yapıya göre temellendirilen *Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi (METGE)*’dir (Adıgüzel ve Berk, 2009, s. 222).

Ankara Üniversitesi ve Millî Eğitim Bakanlığı’nın ortaklaşa yürüttükleri, 1977-1978 öğretim yılında pilot bölgelerde uygulamaya konulan OSANOR Projesi, mesleki ve teknik eğitimi okul merkezli modelden bir nebze de olsa uzaklaştırıp sanayi ile iş birliğine kavuşturmaya, canlandırmaya imkân sağlamıştır. Projenin hedefleri arasında okul-sanayi ilişkilerini güçlendirmek, istihdamda yer alanların da kararlara katılmalarını sağlamak yer almaktadır (Demir ve Şen, 2009, s.49). 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu 1977 yılında çıkmış ancak istenilen şekilde verim alınamamıştır. Sonrasında ise 5 Haziran 1986 tarihinde, günümüz mesleki ve teknik eğitiminin temel yapısını oluşturan 3308 sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu” kabul edilmiş ve son halini ise 29 Haziran 2001 tarihinde 4702 sayılı kanunla alıp “Mesleki Eğitim Kanunu” olarak değiştirilmiştir. 3308 sayılı Kanun ile çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile mesleki ve teknik öğretim okulları ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitimlere

ilişkin esaslar düzenlenmiş, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları okul-işletme birliğine dayalı olarak yeniden yapılandırılmaya çalışılmıştır (Demir ve Şen, 2009, s. 49).

1960 ila 1980 yılları arasında gerçekleştirilen beş şurada da mesleki ve teknik ortaöğretimin düzenlenmesi, mesleki programların tekrar organize edilmesine yönelik kararlar verilmiştir. Mesleki eğitime yönelik yaygın eğitim kurumlarının da geliştirilmesi konuşulmuştur (7. Millî Eğitim Şûrası, 1962; 8. Millî Eğitim Şûrası, 1970; 9. Millî Eğitim Şûrası, 1974; 10. Millî Eğitim Şûrası, 1981; 11. Millî Eğitim Şûrası, 1982).

Kalkınma planlarında da sık sık yer verilen önemli konular, sanayi ihtiyaçları doğrultusunda eğitim programlarının oluşturulması ve güncellenmesi, devlet yanında özel sektörün de mesleki ve teknik eğitime destek olması, modüler bir sisteme geçilmesi olmuştur (DPT, 1968, s. 14, 1985, s. 134-140-143, 1990, s. 287-294-301-353, 1996, s. 12-25-28-29-33).

OSANOR'un da üzerinde çalıştığı mesleki ve teknik eğitim ile iş dünyası arası bağı sağlamak, mevcut sorunları çözmek amaçlı en kapsamlı proje olan “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemlerinin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)” Eylül 2002 tarihinde başlatılmıştır. Proje, “Ulusal Yeterlilik Sistemi”nin oluşturulması ile mesleki ve teknik eğitimin niteliğini arttırmayı ve okul ile iş dünyası arası ilişkiyi güçlendirmeyi temel felsefe edinmiştir (Adıgüzel ve Berk, 2009, s. 222).

MEGEP Projesi kapsamında, 21 Eylül 2006 tarihli ve 5544 sayılı Kanun ile Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) kurulmuştur. Kurumun temel görevi Avrupa Birliği'nin oluşturduğu “Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi” ile uyumlu “Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi”ni kurmak olmuştur. MYK ile meslek standartlarını temel alarak, mesleki ve teknik alandaki ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek, denetim, ölçme ve değerlendirme, sertifikalandırma işlemlerini yürütmek ve ulusal yeterlilik sistemini kurmak ve işletmek de hedeflenmiştir. MYK ile MEB, YÖK, işçi, işveren, meslek kuruluşları ve diğer ilgili kurumlarla iş birliği sağlanması düşünülmüştür (Uçar ve Özerbaş, 2013, s. 244). Daha önce kamu kuruluşları, bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları tarafından oluşturulmuş meslek standartları 1990 sonrası MYK'ya aktarılmıştır.

Sekiz ve dokuzuncu Kalkınma Planlarında nitelikli işgücü yetiştirme sorunlarından, ortaöğretimdeki yönlendirme sisteminin yetersizliğinden bahsedilmiştir. 2001-2007 yılları arası teknik ve ara eleman ihtiyacına rağmen mesleki ve teknik eğitim mezunlarında işsizlik oranının fazla olması dikkate değerdir (DPT, 2001, 2007).

Sadece kamunun değil sosyal ve ekonomik paydaşlarında çeşitli zamanlarda mesleki eğitim ve sorunlarına yönelik çalışmaları olmuştur. Bu çalışmalar: TÜSİAD (1999), MÜSİAD (2008) ve TİSK (1991) gibi kurumların çalışmaları ve Eğitim Reformu Girişimi (ERG) ve

TÜRKONFED'in 2006 yılında yayınladığı "Beceriler, Yeterlilikler ve Mesleki Eğitim: Politika Analizi ve Öneriler Raporu" ile bu raporun devamı sayılabilecek 2007 yılında yayınlanan "Beceriler, Yeterlilikler ve Meslek Eğitimi: Finansman Yapısı ve Politika Önerileri Raporu"; ERG ile Koç Topluluğu'nun Meslek Eğitiminde Kalite İçin İşbirliği felsefesi çerçevesinde tamamı 2012 yılında yayınlanan dört önemli raporu "Hayat Boyu Öğrenme Çerçevesinde Mesleki Beceri Kazanımı: Uluslararası Eğilimler Raporu", "Mesleki ve Teknik Eğitimde Güncellenmiş Durum Analizi Raporu", "Mesleki ve Teknik Eğitimde Kalite Strateji Belgesi Raporu" ve "Meslek Eğitiminde Ne Çalışıyor, Neden Çalışıyor?: Okul-İşletme İşbirliklerine Dair Politika Önerileri Raporu" olarak sıralanabilir (Yıldırım ve Şahin, 2015).

ILO, OECD ve Dünya Bankası'nın Türkiye için yayınladığı raporlar ve Koç Topluluğu'nun "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" sloganıyla üzerinde durduğu "Mesleki-Teknik Eğitimi Özendirme Programı" mesleki ve teknik eğitime yönelik önemli gelişmelerdir (Emirgil, 2009, s. 591).

Yakın tarihte mesleki ve teknik eğitim ile ilgili üç önemli eylem planı yer almaktadır. Bunlardan ilki Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yürütülen ve 22.6.2010 tarihinde Ekonomik Koordinasyon Kurulu'na sunulan "İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı" dır. Bu eylem planı mesleki eğitimin iş piyasası ihtiyaçlarına uygun olarak verilmesini, eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirmeyi, meslek edindirme yolu ile istihdamı arttırmayı bunun için de bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektörü arası iş birliğini arttırmayı amaçlamıştır. İkinci eylem planı olan 2008 tarihli "Mesleki ve Teknik Eğitim Eylem Planı 2008-2012" ile mesleki ve teknik eğitime yönelik tespit edilen 22 sorun tespiti ve çözüm önerileri sunulmuştur. Tespit edilen sorunlar arasında en önemlileri, okullardaki fiziksel eksiklikler (laboratuvar, atölye vb.), bölgesel ihtiyaçların dikkate alınmadığı çalışmalar olarak görülmüştür. Üçüncü önemli eylem planı da 2014-2018 yıllarını kapsayan "Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı" dır (Gür, 2012, s. 102-104). Bu planla mesleki ve teknik eğitim ulusal ve uluslararası açıdan değerlendirilmiş, sorunlar tespit edilmiş, çözüm önerilerine yönelik politikalara yer verilmiştir. Plan, kalkınmaya destek veren, topluma kendi ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme fırsatı tanıyan, meslek ahlakına sahip bireyler yetiştiren bir mesleki ve teknik eğitim sistemini amaçlamıştır (MEB, 2014, s. 17).

Mesleki ve teknik eğitimle ilgili literatür incelendiğinde her dönemde yaşanan bazı ortak sorunlar olduğu dikkati çekmektedir. Mesleki eğitime yeterli önemin verilmemesi, eğitimde teknoloji eksikliği ve teknolojiye uyum sağlayamama sorunu, mesleki eğitime yönelimin beklentiyi karşılamaması, mesleki eğitim sonrası yükseköğretime geçiş problemleri, mesleki

eğitimin akademik başarısı düşük bireyler için bir alternatif olarak algılanması, mesleki yeterliliklerin uluslararası standartlara uyumunda sorunlar, okulda verilen mesleki eğitim ile iş piyasasının talepleri arasındaki uyumsuzluk, mesleki eğitim-istihdam uyumunun sağlanamaması, iş yerlerinde işletmede mesleki eğitim veya mesleki eğitimde yeterli standartların sağlanamaması bu ortak sorunlardan bazılarıdır.

Mesleki ve teknik eğitim ile ilgili kavramsal çerçevede mutlaka ayrıntıları ile bahsedilmesi gereken başka bazı önemli konular vardır. Bunlar arasında modüler öğretim programı ve temel özellikleri, Türkiye’de modüler öğretim program geliştirme çalışmaları, MYK’nın mesleki yeterliliklerdeki önemi ve program değerlendirme ve modelleri bulunmaktadır.

2.1.3.4. Mesleki ve Teknik Eğitimde Modüler Öğretim Programı

Uzay çalışmaları ile başlayan modül kavramını açıklamak ve modül tanımlarına bakmak modüler öğretim programının da anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Buna göre dikkati çeken tanımlar şöyle özetlenebilir.

“Modül” bilgi ya da beceri konulu kitapçıkların ifadesinde de kullanıldığı gibi bir beceriye yönelik ölçülebilen öğrenme hedeflerinin belirlenmiş parçalarını da simgeler (Akgül, 2004; Kadau’dan aktaran Ekşioğlu, 2013). Alkan ve Teker (1992) ise modülü “Kendi içinde bir bütünlüğe sahip, öğrenme hedeflerini açıkça gösteren bu hedeflere ulaşmak için kullanılacak etkinlikleri belirleyen ve ayrıca hedefe ulaşma durumlarını da denetleme şansı veren ve öğretimde etkili kullanım olanağı olan öğretim birimi” olarak tanımlamaktadırlar (s.43).

Modüler öğretimde öğrenme etkinlikleri birbirinden bağımsızmışçasına tek başına da anlamlı ve bireysel öğrenmeye uygun aynı zamanda birbirini tamamlayıcı şekilde bütünü de temsil eder (Alkan ve Teker, 1992). Bireysel öğrenmeye de imkân tanıyan, her bir parçası anlamlı aynı zamanda anlamlı parçaların bütünü olarak düzenlenmiş olan öğrenme-öğretme etkinliklerine modüler öğretim denilebilir. Bu şekilde düzenlenmiş öğretim programına modüler program adı verilmektedir. Taşpınar’ın (1997) modüler programlama tanımında aktarılmak istenilen içerik küçük bölümler olarak düzenlenmiştir. Amaç, yeterlik geliştirmek ve bireysel öğrenmeye de uygun eğitim ortamı tasarlamaktır. Bu nedenle modüler öğretim öğrencinin aktifliği, öğretmenin rehberliği ve bu sistem de sektörlerdeki gelişme ve değişimlere uygun dönüşüme yardımcı bir eğitim yaklaşımı sağlamak üzerine kuruludur. Modüler öğretimin özellikleri şöyle özetlenebilir.

2.1.3.4.1. Modüler Öğretimin Temel Özellikleri

Mesleki ve teknik eğitimin çağa uygun hale getirilmesinde önemli bir yöntem olarak ele alınan modüler öğretim yaklaşımının yararları şöyle aktarılabilir (De Bruijn ve Howieson'dan aktaran Ekşioğlu, 2013):

1. Mesleki ve teknik eğitim ve öğretimi daha esnek ve ekonomik hale getirmek,
2. Mesleki ve teknik eğitim ve öğretimi teknolojik ve sosyal değişime daha duyarlı hale getirmek,
3. Bireysel farklılıkların ve ihtiyaçların daha fazla dikkate alınmasını sağlamak,
4. Bir sistem olarak mesleki ve teknik eğitim ve öğretimin tutarlılığını ve verimliliğini arttırmak.

Modüler sistem içine giren öğrenciler aktif, işbirlikli, kendi kendine ve disiplinlerarası öğrenme yöntemlerini öğrenir (Loveland'dan aktaran Ekşioğlu, 2013). Modüller yani öğrenme elemanları, öğrenme hedeflerini hedefe yönelik araç ve gereçleri, içeriğin tasarımını ve değerlendirme alanlarını ifade eder. Modüllerin hedefe yönelik koyduğu standartlar ise bireylerin piyasaya uygun yeterliliklere sahip olmalarını sağlamakta ve standart oluşturmakta önem arz etmektedir. (Ekşioğlu, 2013; Mutlu ve Akaya, 2006).

Geleneksel öğretimle modüler öğretim arası farklar şöyle özetlenebilir (Taşpınar, 1997): Geleneksel öğretimde grupla öğretim yaygın olarak kullanılırken modüler öğretimde bireyselleştirilmiş öğretime yer verilir. Öğrencinin pasif ve dinleyici konumunda olduğu geleneksel sisteme karşın modüler sistemde öğrenciler daha aktif konumdadır. Öğretmeni geleneksel düzende anlatıcı olarak görürken, modüler düzende rehber niteliğindedir. Geleneksel öğretimde kaynak olarak ders kitap ve notlarını görürken modüler öğretimde çok çeşitli öğretim materyalleri görmek mümkündür. Dönem ortası ve sonlarında sınavlarla karşılaşılacak geleneksel sistemin yerine modüler sistemde çeşitli değerlendirme yöntemleri yer almaktadır. Geleneksel öğretimde başarı kıstası geçerli not almak iken modüler öğretimde başarınca kadar tekrar yapılabildiği görülebilmektedir.

Modüler programlar, öğrenci ve öğretmene yol gösterici malzemeleri, öğretim malzemelerini, gerekli tüm öğrenme elemanlarını ve hedefe uygun değerlendirme araçlarını kapsayan sistemler şeklinde tasarlanır. Modüler öğretimi niteleyen özellikler şöyledir (Alkan, 1989, s. 16-17; Alkan ve Teker, 1992, s. 49; Külahçı, 1985, s. 14; Külahçı ve Taşpınar, 1993, s. 26; Taşpınar, 1997, s. 47):

1. Öğretim programı farklı her bireye uygulanabilir esnekliğe sahiptir.
2. Öğretimin bireyselleştirilmesine imkân verir.

3. Birbirini tamamlayan iki sistem olan örgün ve yaygın eğitim arasında geçiş mümkündür.
4. Bilgisayar destekli öğretim gibi alanlara da uygulanabilecek öğretim modülleri içerir.
5. Nitelikli işgücünün eğitiminde etkin rol oynama, güncel gelişmelere uyarlanabilme, iş başında eğitim, eğitim ile istihdam arası uyuma katkı gibi alanlarda önemli bir görev üstlenir.

Modüler öğretim programının gerek dünyada gerekse Türkiye’de yaygın biçimde kullanılmaya çalışıldığı dikkati çekmektedir. Bu açıdan modüler öğretimin gelişimini incelemekte yarar vardır.

2.1.3.4.2. Modüler Öğretimin Gelişimi

Modüler öğretim yöntemlerinin başlangıcı ve ilerlemesinin II. Dünya Savaşı zamanlarında olduğunu ifade eden Çakır (1992), o yıllarda bilginin çok hızlı bir şekilde aktarılması ihtiyacıyla bu yöntemlere geçiş olduğunu belirtmiştir. İlk ortaya çıkış zamanlarında “tuğla”, “blok”, “aşamalı eğitim” modül kavramı yerine kullanılmıştır (Ekşioğlu, 2013). Modüler öğretim kavramı, ABD’de 19. yy’ın ikinci dönemlerinde ağırlıklı olarak yükseköğretimde karşımıza çıkmıştır (De Bruijn ve Howieson’dan aktaran Ekşioğlu, 2013).

Mesleki eğitimde modül kavramı 1970 yılların sonrasında daha yoğun kullanılmaya başlanmıştır. İngiltere’de Endüstri Mühendisliği Eğitim Kurulu’nda 1968’lerde el sanatları beceri eğitimi vermek için modüller hazırlanmıştır (De Bruijn ve Howieso’dan aktaran Ekşioğlu, 2013).

Mesleki ve teknik eğitimde modüler öğretimin yer alması II. Dünya savaşı zamanlarına rastlar. Genellikle kamusal alanda eğitim ve öğretim kurumlarında modüler yaklaşım ve modül kavramına yaygın olarak yer verilmesi 1970’lerde sıklaşmıştır. Modül kavramının bireysel öğrenme sisteminde genel bir tanım olarak kullanımı 1970 başlarındadır (Reed’den aktaran Ekşioğlu, 2013).

1970’li yıllarda Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), “İstihdam Edilebilir Beceri Modülleri” adı altında gelişmekte olan ülkelerde mesleki eğitim ve öğretim kurumlarının faydalanabileceği geniş kapsamlı bir projeye yer vermiştir. Örgüt bu beceri modüllerini hazırlarken, mesleklerin ayırt eden özellikleri tam olarak ifade edebilmeyi, bu özellikleri mesleki eğitime aktarabilmeyi ve yine bu ayırt edici özellikleri farklı meslek alanlarında da kullanabilmeyi amaçlamıştır. Bireysel öğretim amaçlanarak bu modüller geliştirilmiştir. 1980’lerden sonra ise değişen dünya

düzeni ve ulusal ve bölgesel reformların da etkisiyle modüller hazırlanmış ve uygulanmıştır (Çakır, 1992; De Buriijn ve Howieson'dan aktaran Ekşioğlu, 2013).

İlerleyen yıllarda farklı ülkelerde farklı modüllere yer verilmiştir. UNESCO tarafından 1990'lı yıllarla birlikte modüler öğretim tüm ülkelere UNESCO-UNEVOC “Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi” ile tavsiye edilir olmuştur. Eğitim sistemlerindeki yenileşmelerde ABD, Kanada, Danimarka, İngiltere ve İskoçya'nın 80'lerle birlikte modüler öğretimi uygulama ve geliştirme çabaları görülmektedir (Akgül, 2004, s. 17; Ekşioğlu, 2013).

2.1.3.4.3. Türkiye’de Modüler Öğretim Programı Geliştirme Çalışmaları

Çeşitli akademik çalışmalar yanında Millî Eğitim Bakanlığı içerisinde de modüler öğretim kavramına 2000’li yıllardan itibaren daha sık yer verildiği gözlenmektedir. Bakanlık içerisinde mesleki ve teknik ortaöğretimde modüler öğretim programına geçmek için “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP/SVET)”, 2002-2007 yılları arasında yürütülmüştür. Projeye 31 ilde iş piyasası ve beceri analizi yapılmış, iş piyasası hakkında bilgilenme sağlanmış ve 576 mesleğe yönelik analizler yapılmıştır. Meslek standartları ve meslek analizlerinden faydalanılarak 42 alanda 192 mesleğin eğitim standardı hazırlanarak bu yeterliliklere dayanan modüler öğretim programları geliştirilmiş, 5189 modül hazırlanmıştır. Genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarının öğretim süresi 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren dört yıla çıkarılmış ve MEGEP kapsamındaki yeterliliğe dayalı modüler öğretim programları tüm mesleki eğitim veren kurumlarda uygulanmaya başlamıştır. 2007-2008 eğitim-öğretim yılından sonra mesleki ve teknik ortaöğretimlerin tamamında modüler öğretim uygulamaya konmuştur. Bu kapsamda ortaöğretim kurumları için dokuzuncu sınıf programı ortak düzenlenmiş ve sonrasında öğrencilerin kendi ilgi, yetenek ve isteklerine göre alan seçmeleri ve onuncu sınıftan sonra da seçtikleri bu alanda öğretimlerini sürdürmeleri sağlanmıştır (Adıgüzel ve Berk, 2009; Ekşioğlu, 2013; MEB, 2007). Bu sistemden ayrılan öğrenciler için tasdikname yerine kazandıkları yeterlilikleri karşılayan sertifika alabilmeleri sağlanmıştır. 5544 Sayılı Kanun’la ve MEGEP’in katkılarıyla 1991’li yıllardan beri üzerinde çalışılan Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK), 7 Ekim 2006’da kurulmuştur. MYK’nın kurulması, MEB’in kendi mezunlarının dış bir kurum tarafından ölçme ve değerlendirmesinin yapılması anlamı da taşımıştır. Bu aşamada “mesleki yeterlilik” kavramını ve bu konuda MYK’nın rolünü incelemekte yarar vardır.

2.1.3.5. Mesleki Yeterlilikler ve MYK'nın Rolü

Mesleki ve teknik öğretim kurumlarının meslek edindirme ve nitelikli insan gücü yetiştirmedeki başarılarında ölçüt ne olmalıdır? Bu sorular akla mesleki yeterlilikleri getirmektedir. Yeterlilik kavramı çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır. Buna göre Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'nde (AYÇ) yeterlilik tanımı şöyle yer almaktadır.

Yetkili bir otorite tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma (doğrulama) sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmi çıktıdır (2008/C 111/01 sayılı Tavsiye Kararı, 2008).

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ise yeterlilik kavramı aşağıdaki gibidir.

Sorumlu kurum tarafından bireyin öğrenme kazanımlarını belirli ölçütlere göre edindiğinin bir değerlendirme ve geçerlilik kazandırma sürecinin sonunda tanınması halinde elde edilen resmî belgedir (TYÇ Yönetmeliği, Madde 3).

Tanımlarda da görüldüğü gibi “yeterlilik” bireyin kazanımlarına ve bunun değerlendirilip belgelendirilmesine işaret etmektedir. Buna göre yeterlilik, bireyin belirli bir alandaki/meslekteki/branştaki öğrenmelerinin, standartlara/iş görmeye uygunluğunun göstergesidir.

Türkiye’de mesleki yeterlilik denince söz sahibi kurum yukarıda da belirtildiği gibi Mesleki Yeterlilik Kurumudur (MYK). MYK meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek üzere 21 Eylül 2006 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilen 5544 sayılı kanunla kurulmuştur. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili kuruluşu olan MYK kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli bir kamu kurumudur. Kurumun temel görevi; Avrupa Birliği ile uyumlu "ulusal mesleki yeterlilik sistemi"ni kurmak ve işletmektir. Kurum bu görevlerini Millî Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, işçi, işveren, meslek kuruluşları ve diğer ilgili kurumlarla iş birliği yaparak yerine getirmektedir. MYK, Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Sektör Komiteleri ve Başkanlıktan oluşan organlara sahiptir. Sektör komitelerinin kurulması, işçi, işveren ve meslek kuruluşlarıyla iş birliği ortamının yaratılması, ulusal meslek standartlarının resmî gazetede yayımlanması, sınav ve belgelendirme altyapısının oluşturulması, belgelendirme kuruluşlarının yetkilendirilmesi gibi kurumun asli faaliyetleri 2008 yılı itibariyle sunulmaya başlanmıştır (MYK, 2015).

MYK'nın faaliyetlerine başladığı tarihlerde Avrupa Birliğinde (AB) işgücünün niteliğinin ve hareketliliğinin artırılmasına yönelik gelişmeler yaşanmış, bu kapsamda Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından yayımlanan 23 Nisan 2008 tarihli “Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa

Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ)” tavsiye kararında AB üyesi ve AB’ye aday ülkelerin ulusal yeterlilik çerçevelerini oluşturmaları suretiyle ulusal yeterliliklerini AYÇ seviyeleri ile ilişkilendirmesi ve tüm yeterlilik belgelerinin AYÇ seviyelerine uygun bir referans taşıması yönünde gerekli önlemleri alması tavsiye edilmiştir. Türkiye için MYK, AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası olarak belirlenmiş ve 2008 yılında ülkemizi AYÇ Danışma Kurulunda temsil etmeye başlamıştır. Bu bağlamda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin (TYÇ) oluşturulması ve AYÇ ile referanslandırılması görevini üstlenmiştir. TYÇ; AYÇ ile uyumlu olacak şekilde tasarlanan, ilk, orta ve yükseköğretim dâhil, meslekî, genel ve akademik eğitim ve öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan tüm yeterlilik esaslarını gösteren ulusal yeterlilikler çerçevesini ifade etmektedir (MYK, 2015).

Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları, meslek örgütleri ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde, ulusal ve uluslararası uzmanlar ile akademisyenlerin katılımıyla hazırlanan “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” Bakanlar Kurulunun 2015/8213 sayılı Kararıyla 19 Kasım 2015 tarihli ve 29537 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik gereğince hazırlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Dair Tebliğ ve eki Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, 2/1/2016 tarih ve 29581 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Resmî Gazete, 2016).

Hayat Boyu Öğrenme Programına katılım sağlayan Türkiye, 2241/2004/EC sayılı AB Konsey Kararı uyarınca “Ulusal Europass Merkezi” kurması gerektiğinden MYK, 28 Temmuz 2008 tarihinde Türkiye’nin Ulusal Europass Merkezi olarak da görevlendirilmiştir.

23 Nisan 2015 tarih ve 29335 sayılı resmî gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6645 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında kanun ile 5544 sayılı MYK kanununda yapılan değişikliklerle MYK’nın kurumsal yapısı güçlendirilmiştir. Bu düzenlemeler MYK’yı görev ve sorumlulukları itibarıyla Türkiye’nin Yeterlilikler Kurumuna dönüştürmüştür. Bu düzenlemeleri özetlemek gerekirse;

- Tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde çalışanlara MYK Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip olma zorunluluğu getirilmiştir.
- İşgücünün mesleki yeterlilik sistemine dâhil olması sebebiyle kişilerin/bireylerin sınav ve belgelendirme masraflarının 2017 yılı sonuna kadar tamamı, 2018 ve 2019 yıllarında ise yarısı İşsizlik Sigorta Fonundan karşılanması sağlanmıştır.

- Ülkedeki tüm mesleki ve teknik eğitimin ulusal meslek standartlarına göre verilmesi yasal zorunluluk haline getirilmiştir.

MYK'nın çalışmalarına esas oluşturan AYÇ ve TYÇ kapsamında sekiz seviye belirtilmiştir. Bu seviyelere göre mesleklerin standartları ve yeterlilikleri belirlenmeye başlanmıştır. Buna göre seviye 3 ve seviye 4'ün ağırlıklı yer aldığı 26 sektörde 685 mesleğin standartları ve buna bağlı olarak 344 mesleğin mesleki yeterliliği belirlenmiştir. Mesleki yeterlilikleri belirlenmiş bu mesleklerden 17 sektörden 188 tanesinde mesleki yeterlilikleri ölçme ve belgelendirme yapılmakta ve uygun özellikleri taşıyan kurum ve kuruluşlara yetki verilmektedir.

Bu çalışmaların ortaya çıkardığı temel anlayış açısından bakıldığında meslek standartları kapsamında örgün, yaygın ya da informal öğrenme ortamlarında ortaya çıkan kazanımların sonuçta mesleki yeterlilikler açısından aralarında bir farklılık olmaması gereklidir. Meslek standartlarını temel alan ve yeterliliğe dayalı program geliştirme anlayışına göre geliştirilen modüler öğretim programlarının uygulanması sonucunda elde edilen kazanımların MYK tarafından işgücü piyasasındaki mesleklerin standartlarına ve mesleki yeterliliklerine ne kadar uyumlu olduğuna ilişkin yeterli bilimsel bulgu mevcut değildir. Bu açıdan bakılınca seviye 4 düzeyinde eğitimin verildiği örgün mesleki ve teknik eğitim alan ortaöğretim öğrencilerinin elde ettiği kazanımların (öğrenme çıktılarının) değerlendirilmesinin de yapılması gereklidir. Bu değerlendirmenin esas olarak bir program değerlendirme çalışması olduğu söylenebilir. Çünkü öğrencilerin elde ettikleri kazanımların (öğrenme çıktılarının) işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayabilme açısından yorumlanması bir program değerlendirme çalışmasını gerektirmektedir. Bu nedenle bu araştırmada bir program değerlendirme modelinin belirlenmesine gerek duyulmuştur.

2.1.3.6. Program Değerlendirme

Bireylere bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan eğitim sonucunda, hedeflenen amaçlara ne derecede ulaşıldığının ölçülmesi gerekmektedir. Amaçlara doğru ilerlerken yaşanan sorunların belirlenmesi ve önlenmesi için programın değerlendirilmesi ve elde edilen sonuçlara göre dönüştürülmesi, geliştirilmesi ve sonrasında sürdürülüp sürdürülmeyeceğine dair bir karar verilmesi gerekmektedir.

“Eğitim ve öğretim programında hangi amaçlara ulaşıldığının belirlenmesi” olarak Tyler tarafından tanımlanan değerlendirmenin (Marsch ve Willis'den aktaran Ekşioğlu, 2013) aynı zamanda eğitimin tüm türlerinde ve alanlarında yapılması gerektiği Sanders ve Nafziger

(aktaran Ekşioğlu, 2013) tarafından ifade edilmiş ve değerlendirmenin yapılma amaçları şöyle sıralanmıştır:

1. Programın güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek ve geliştirmek
2. Programda meydana gelecek güçlüklerle zamanında çözüm üretmek
3. Programa yönelik eğitim gereksinimlerini belirlemek
4. İhtiyaç duyulacak kaynakları belirlemek
5. Amaçlanan eğitsel çıktıları belirlemek
6. Programı planlarken ve kararlar verirken kullanılacak bilgileri toplamak
7. Giderleri sınırlandırmak için finansal bilgileri toplamak

Eğitim programlarını değerlendirmek için çok farklı değerlendirme modelleri kullanılabilir. Konu alanı uzmanları ve yazarlar farklı değerlendirme modelleri üzerinde durmuşlardır. Yaygın bazı değerlendirme modellerine genel olarak bakmakta yarar vardır.

2.1.3.7. Program Değerlendirme Modelleri

2.1.3.7.1. Tyler Hedefe Dayalı Değerlendirme Modeli

Ralph Tyler’ın eğitim kurumlarını değerlendirme yaklaşımını içeren değerlendirme modelidir (Lewy’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Tyler’ın modelinde, değerlendirme yaklaşımının kurulu olduğu düzen programın amaçlarının gerçekleşme düzeylerinin belirlenmesi üzerinedir. Modelde öğrenme-öğretme süreci bitiminde çıktıların yeterliliğini sorgulayan, “öğrenci performansı” olarak tanımlanan öğrencilerin davranış ve ilerlemelerini temel alan yaklaşım söz konusudur (Yüksel ve Sağlam’dan aktaran Ekşioğlu, 2013).

Tyler’a göre değerlendirme, eğitim programında amaçlara ulaşılma derecesinin belirlenme süreci ile sağlanır. Bu yaklaşıma göre program değerlendirme öğeleri amaçlar, öğrenme yaşantıları ve değerlendirmedir. Tyler modelinde amaç, beklenen çıktılar ile öğrencilerin gelişimleri arası performans farkının ölçülmesi ve varsa eksikliklerin nedenleri, istenilen düzeye ulaşma için toplanacak bilgilerin programa yeniden yansıtılmasıdır (Ekşioğlu, 2013; Erden, 1998; Gözütok, 2001; Uzunboylu ve Hürsen, 2012).

2.1.3.7.2. Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli

Bu model Tyler program değerlendirme modeli etkisinde ve sekiz aşamadan oluşturulmuştur (Michael ve Metfessel’den aktaran Ekşioğlu, 2013):

1. Okul içerisinde yer alan herkesin bir üye olarak kabulü ve değerlendirmede katılımcı olarak dâhil edilmesi
2. Hiyerarşik bir yapı içerecek şekilde genelden özele sonuçların sıralanması ve istenilen davranış değişikliklerinde geniş kapsamdan özel kapsama doğru bağlantılı bir paradigmaya yer verilmesi.
3. Hedeflerin çok net ifade edilebilen, uygulamaya dönük ve anlatılabilir şekilde belirlenmesi
4. Programın hedeflere dayalı etkinliğini görebilmek için çıkarımlarda kullanılacak ve bir ölçüt oluşturabilecek ölçme araçlarının geliştirilmesi.
5. Hedef açısından bakılarak geçerli davranış değişikliklerinin gözlenmesi
6. Geçerli istatistik yöntemlerle ölçüm sonrası veri analizleri
7. Analiz sonuçlarıyla öğrencilerin ilerlemelerinin ve program verimliliğine yönelik standartların kıyaslanması ve yorumlamalar yapılması
8. Gelişime yönelik geniş kapsamlı ve özel hedeflerde değişim, dönüşüm ve ilerlemeye altyapı oluşturmak için öneri oluşturulması.

Modelde sistem içerisindeki tüm bireyler direkt ya da dolaylı olarak değerlendirmenin katkı sağlayan üyeleridir. Hedef paradigması geliştirmede genelden özele etkindirler. Oluşturulan özel hedefler uygun ölçme araçları ile pratikleştirilir ve gözlem sonucu edinilen bilgiler analiz edilir. Program standartlaştırılır ve uygulanabilirliği hakkında tartışılır (Demirel, 2012).

2.1.3.7.3. Stake Uygunluk Modeli

Stake, değerlendirme bazında bakıldığında programın eğitimcisi ile değerlendirme uzmanının bakış açılarında farklılık olacağına inanır. Öğretmen ve okul yetkilisi değerlendiriciden bir sınıflama veya derecelendirme isterken değerlendirme uzmanı “tanımlayıcı” olarak kendisini görür. Stake’in modelinde temel ilke değerlendiricinin kendi fikir, sezgi, algı ve düşüncelerinden etkilenmeden objektif yaklaşabilmesidir. Değerlendirme uzmanı tanımlayabilme ve karar verebilme becerisine sahip olmalıdır. Program değerlendirme uzmanı tanımlama aşaması için amaç, gözlem ve olasılıklar karar verme aşaması içinse standartlar, karşılaştırma ve yargıya varma alanlarıyla uğraşır (Stake’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Stake modelinde düşünülen “oluşturulan ne idi gerçekleşen ne oldu” kıyaslaması yapılır. Oluşturulan ve gerçekleşen uyumu gözden geçirilir yanıtlar aranır (Uzunboylu ve Hürsen’den aktaran Ekşioğlu, 2013).

2.1.3.7.4. *Provus Farklılıklar Modeli*

“Farklılıklar Modeli” olarak anılan ve Malcolm Provus tarafından geliştirilmiş mevcut performans ve varsayılan standartlar arası farka odaklanır. Değerlendirmede standartlara bağlı hareket edilmesini salık verirken bu standartları tüm paydaşların beraber belirlemesinin uygun olduğunu belirten modeldir. Program değerlendirmenin belirlenen standartlar ile performans arasındaki farkları göstermesini öneren farklılıklar modeli için değerlendirmenin gayesinin sonuçla tasarlanan arası farkı belirlemektir.

2.1.3.7.5. *Stufflebeam CIPP Değerlendirme Modeli*

CIPP proje, program, personel, ürün, kurum ve sistemleri değerlendirme amaçlı bir çerçeve program olarak adlandırılır. Model değerlendirmeyi planlama, yapılandırma, uygulama ve yeniden tasarlama için program hakkında kararlar verme amaçlı içerik sağlama olarak adlandırır. Kararlara yön verici dört farklı öge vardır: Bunlar bağlam (çevre), girdi, süreç ve üründür. Modelde değerlendiriciler sonuca yönelik yaklaşımlar için bu dört ögeyi göz önünde bulundurmalıdır (Guba ve Stufflebeam, 1970; Stufflebeam’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Değerlendirme süreklilik arz eden bir süreçtir ve programda öğretimle ilgili kararlara kaynak teşkil eder (Demirel, 2012; Uzunboylu ve Hürsen’den aktaran Ekşioğlu, 2013).

2.1.3.7.6. *Eisner Eğitsel Eleştiri/Uzmanlık Modeli*

Nitel incelemeye öncelik veren ve bilgi toplama esaslı çalışan bir değerlendirme modelidir (Uzunboylu ve Hürsen’den aktaran Ekşioğlu, 2013). Eisner’e göre eğitim programlarını bilgi sahibi, eleştirme yeteneğine sahip değerlendirebilir ve bu kişiler eğitsel eleştiri sürecini yönetir. “Eğitsel Uzmanlık” ve “Eğitsel Eleştiri” kavramları bu modelde sanatı baz alan temel kavramlardır. (Yüksel ve Sağlam’dan aktaran Ekşioğlu, 2013). Eisner’a (aktaran Ekşioğlu, 2013) göre eğitsel eleştiri bir sanattır, uzmanın algılarını kullanarak nitelik ifade etmesi sanatı olarak adlandırılır. Bu sanat üç aşamalı olup tanımlama, yorumlama ve değer biçme aşamalarından oluşur. Tanımlamada değerlendirici öğrenme ortamındaki deneyimlerini okuyuculara yardım amaçlı karakterize eder. Yorumlamada öğrenme ortamına ve durumlarına anlam yüklenir. Değer biçmede ise araştırmacı, değerlendiricinin deneyimlerine kılavuz olan olayları nitelik olarak değerlendirir.

2.1.3.7.7. Demirel Analitik Program Değerlendirme Modeli

Model iki boyutta kurgulanmıştır. İlkinde programın, yazılı malzemelerin ikincisinde de programa dair tüm paydaşların görüşleri belirlenir. Bu modelde, AR-GE (Araştırma-Geliştirme) ekibi tarafından kontrol altında program değerlendirme yapma öngörülmektedir. Modelde, AR-GE ekibi öncelikle birinci boyut için programın ayrıntılı bir analizini yapar. Bu analizde önceki ve yeni program kıyaslarının ve analiz için temel ölçütler olarak bağlam, hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirmenin ele alınması gerekir. İkinci boyut için ise uygulama ile ilgili yararlanan kişilerin, paydaşların görüşlerine başvurmayı esas alır. Program paydaşları olarak anılan öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler, veliler, mezun öğrenciler ve sektör temsilcilerinin fikirleriyle programın gözden geçirilmesi sağlanmalıdır (Demirel'den aktaran Ekşioğlu, 2013).

2.1.3.7.8. Erden Programın Öğelerine Dönük Değerlendirme Modeli

Önceden belirlenmiş amaçlara ulaşma çabasıyla hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci (eğitim durumları), değerlendirme öğelerinden oluşmuş sisteme eğitim programı denir. Bu sistemdeki aksayan yönlerin belirlenmesi ve düzeltilmesi işi program değerlendirme ile gerçekleşir. Erden'in modelinde programın bütün öğeleri ve uygulama süreci ayrıntılı olarak değerlendirmeye dâhil edilmiştir.

Erden (1998), bir eğitim programının değerlendirilmesi için beş boyutun ele alınmasını öngörmektedir.

1. Genel ve özel hedefleri değerlendirmek
2. Kapsamı değerlendirmek
3. Eğitim durumlarını değerlendirmek
4. Sınama durumlarını değerlendirmek
5. Öğeler arası ilişkileri değerlendirmek

Yukarıda genel hatları ile verilen program değerlendirme modellerinden bazıları hedefleri, bazıları süreci bazıları ise çıktıları ön plana alarak değerlendirme yoluna gitmektedirler. Bu modellerden birinin en iyi ya da en doğru model olduğunu söylemek pek mümkün değildir. Bu nedenle, bu araştırmanın amaçları açısından en uygun modelin Tyler'ın "Hedefe Dayalı Program Değerlendirme Modeli" olduğu söylenebilir. Çünkü bu model önceden belirlenmiş hedefler açısından öğrenci performansını başka bir deyişle öğrenme çıktılarını değerlendirmeye dayanmaktadır. Bu modelin seçilmesinin nedenleri şöyle açıklanabilir:

1. Örgün mesleki ve teknik öğretimde uygulanan modüler mesleki eğitimin yeterliliğe dayalı program geliştirme anlayışı gereği olarak hedeflerinin meslek standartlarına göre belirlenmiş olması,
2. Modüler meslek eğitimi kapsamında meslek standartlarına göre belirlenmiş olan mesleki ve teknik öğretim programına göre yetişmiş olan seviye-4 düzeyindeki öğrencilerin MYK tarafından belirlenen ve işgücü piyasasının beklentilerini yansıtan mesleki yeterliliklere ne kadar uygun bir eğitim aldıklarının belirlenmesi gereğidir.

Bu modelin kullanılması ile mesleki teknik liselerdeki seviye 4 düzeyi eğitimi yapılan mesleki eğitimin MYK'nın belirlediği mesleki yeterliliklere göre değerlendirilmesini gerekli kılan diğer boyut ise Türkiye'de yapılmış olan araştırmaların bu boyutta bir bilimsel veri ortaya koymamış olması olarak da gerekçelendirilebilir.

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde çalışma konusuna ilişkin olarak yapılan araştırmalar, Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar başlıkları altında ele alınmıştır.

3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Mesleki ve teknik eğitimde ulusal mesleki yeterlilikler ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar incelenmiştir. Yapılan incelemede çalışmaya katkısı olacağına inanılan 8 araştırmanın nitelikleri ve bulguları şöyle özetlenebilir:

Kara (2017), “Ulusal Mesleki Yeterlilik Sisteminin Harita Sektörü Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında ulusal mesleki yeterlilik sistemini harita sektörü ve harita çalışanları açısından irdelemiş, eğitim, sınav, belge konularıyla birlikte öneriler, tespitler, sonuçlara yer vermiş ve sistemin harita sektörü bakış açısıyla incelemesini yapmıştır. Resmî gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren harita sektörü yeterlilikleri olan; Coğrafi Bilgi Sistemleri Operatörü (Seviye 4), Coğrafi Bilgi Sistemleri Operatörü (Seviye 5), Coğrafi Bilgi Sistemleri Uzmanı (Seviye 6), Harita Kadastrocusu (Seviye 4), Harita Kadastrocusu (Seviye 5) ve Topoğraf (Seviye 4) ulusal meslek standartları incelenmiş sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Çalışmada MYK’da pek çok alanda sektör komiteleri kurulmasına rağmen harita alanında sektör komitesi olamaması eleştirilmiş, özellikle Topoğraf meslek standardı için zorunluluk çıkarılmasının sektördeki nitelikli ve kaliteli işgücünün artması açısından faydalı olacağı önerilmiştir. Ayrıca mesleki yeterliliğe ilişkin belge zorunluluğunun sadece tehlikeli meslekler için değil tüm meslekler için çıkarılması önerilmiştir.

Karaçam (2016), “Bilişim Teknolojisinde Teknik Servis Çalışanlarının Mesleki Yeterlilik Ölçümü İçin Uzaktan Eğitime Dayalı Bir Sınav Model Önerisi” başlıklı yüksek lisans çalışmasında MYK’nın bilişim teknolojileri elemanları için mesleki yeterlilik sınavını geniş alan ağlarında çevrimiçi yapabilmesi amaçlanmış ve bunun için bir uzaktan sınav modeli

geliştirilmiştir. Bu uzaktan sınav sistemi ile mesleki yeterlilik sistemindeki teori sınavlarının uzaktan yapılabilmesi mümkün kılınmıştır. Modelde MYK'nın meslek standartları esas alınmış, standartlara uygun şekilde mesleki yeterlilik sınavları oluşturulmuştur. Soru bankalarının oluşturulması ve sınavların yapılması için kullanıcı modülü oluşturulmuş ve veri tabanı tasarlanmıştır. Modeldeki kullanıcılar, soru yapıcı, dil uzmanı, ölçme değerlendirme uzmanı, teknik uzman ve sınav yapıcı olarak tasarlanmıştır. Çalışma ile her meslek ve her meslek seviyesi için farklı meslek sınavlarının üretilmesi mümkündür.

“Sektörde Çalışan Grafik Tasarımcı Profili ve Mesleki Yeterlilik Analizi” adlı yüksek lisans çalışmasında Bilir (2015), eğitim hayatı sonrası sektörde çalışmaya başlayan grafik tasarımcı profilini çalışanların mesleki yeterliliklerini, çalışma ortamındaki durumlarını hem kendilerini değerlendirmelerini sağlamak hem de yöneticilerinin gözünden analiz etmeyi amaçlamıştır. Ankara’da faaliyet gösteren büyük, orta ve küçük ölçekli ajanslar ve matbaalarda tasarımcı olarak çalışan kişilerle ve ajans sahipleri, matbaa sorumlularından oluşan bir kesime uygulanmış anket ile veriler elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sektörde genellikle üniversite mezunlarının çalıştığı, kadın tasarımcıların yoğun olduğu, farklı ajanslarda benzer mesai saatleri uygulandığı, çalışanların sık sık ajans değişikliği yaşadıkları bunun nedeninin ücret memnuniyetsizliğinden kaynaklandığı, katılımcıların grafik tasarımı özel bir yetenek, yaratıcılık ve eğitim gerektirdiğini düşündükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca tasarımcılar program düzeylerinin iyi olduğunu, kendilerini geliştirmek için süreli yayınları ve bazı web sayfalarını düzenli takip ettiklerini, pek çoğu işi ile birlikte fotoğrafçılık, afiş tasarımı gibi alanlara da ilgi duyduğunu, yine pek çoğu alanı ile ilgili konferans, seminer ve sergi gibi etkinliklerden haberdar olmalarına rağmen iş yoğunluğu nedeniyle katılamadıklarını belirtmiştir. İşveren değerlendirmesine göre tasarımcılar alanlarında yeterli mesleki bilgiye sahiptirler ancak yaptıkları tasarımların uygulanabilirliği, maliyeti açısından bazen sıkıntılar yaşanabilmektedir.

Öztürk (2015), “Türkiye’deki Karayolu Taşımacılığı Mesleki Yeterlilik Faaliyetlerine Ait Politikalar ve Verilen Eğitimler, Sektör Çalışanları Üzerine Bir Uygulama” adlı yüksek lisans çalışmasında Türkiye’de karayolu taşımacılığı faaliyetlerine ait mesleki yeterlilik politika ve eğitimlerini sektör çalışanları açısından bir uygulama ile inceleyerek ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın uygulama kısmında 2 ölçek geliştirilmiştir. Birinci ölçek yöneticilere ikincisi ise sürücülere uygulanmak üzere demografik faktörler ve tanımlayıcı sorulardan oluşmuştur. Araştırma İstanbul ilinde karayolu taşımacılığı faaliyetlerine ait mesleki eğitimleri veren 2 mesleki yeterlilik merkezi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmaya katılan yöneticilerin çoğunluğunu erkekler (%83,8) oluşturmaktadır. Yöneticilerin büyük çoğunluğu 18-29 yaş

aralığında ve ortaöğretim mezunudur. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre, mesleki yeterlilik eğitimlerine katılanların öğrenim durumları yüksek olmadığından onlara verilen mesleki yeterlilik eğitimlerinin süre ve kapsam olarak arttırılması meslek mensuplarının alt yapısal eğitim eksikliklerinin giderilmesine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Ankete katılan yöneticilerin en çok Uluslararası Yük ve Kargo Taşımacılığı (%40,5) belgelerinin eğitimlerine katıldıkları görülmüştür. Bunun nedeninin uluslararası taşımacılık sektöründe yoğunlaşma olarak belirlenmiştir. Ankete katılan sürücülerin 18-29 yaş aralığında genç bir gruptan oluştuğu görülmüştür. Sürücülerin genç bir gruptan oluşma nedeni: diğer meslek türleriyle kıyaslandığında gerek eğitim süreleri gerekse eğitim öğretim maliyetlerinin daha düşük olması, özetle kısa yoldan meslek sahibi olunabilmesidir. Ankete katılan yönetici ve sürücülerin “Mesleki Yeterlilik Eğitimi ve Mesleki Yeterlilik Belgesi” almış olmakla ilgili beklentileri farklıdır. Yöneticiler, ilgili eğitimleri kariyerlerinde ilerlemeleri açısından önem arz eden bir konu olarak görmekte iken sürücüler ilgili eğitimleri ücretlerindeki artış olacağı algısı ve mesleki gelişimleri yönüyle önem arz eden bir konu olarak görmektedirler.

“Karayolu Taşımacılığında Mesleki Yeterlilik Eğitimi İçin Bir E-Öğrenme Modeli Önerisi” adlı yüksek lisans çalışmasında Yılmaz (2013), Türkiye’de karayolu taşımacılığı için mevcut durumda geleneksel sınıf yöntemi ile verilen mesleki yeterlilik eğitiminin, internete dayalı bilgisayar destekli öğretim ortamına aktarılması için bir model önerisi geliştirilmiştir. Bu modelde; karma öğrenme ile uzaktan eğitim ve e-öğrenme sistemi kullanılarak mesleki yeterlilik eğitiminin verilmesi amaçlanmış ve Türkiye’de 2006 yılından beri karayolu taşımacılığında ticari faaliyet yapan kişilerin belgelendirilmeleri sürecinde gerekli eğitimin verilebilmesi için, geleneksel sınıf eğitimine alternatif bir e-öğrenme modeli önerisi geliştirilmiştir. Tasarlanan modelde uzaktan eğitim ve e-öğrenmedeki sosyalleşme ve etkileşim kısıtlamalarını ortadan kaldırmayı hedefleyen öğretim tasarım modelleri olan Dick ve Carry, ADDIE, Kemp ve karma öğrenme modellerinden karma öğrenme modeli benimsenmiş ve bilişsel öğrenme teorisine göre mesleki yeterlilik eğitiminin verilmesi amaçlanmıştır. Moodle, Adobe Captivate içerik geliştirme sistemleri kullanılmıştır. Sistem açık kaynak kodlu ve gelişime açık olarak tasarlanmıştır. Bu çalışma ile geliştirilen sistemin uygulamaya geçmesi durumunda, karayolunda ticari taşımacılık faaliyeti yapmak isteyenlerin eğitim olanakları çeşitleneceği, dolayısıyla mesleki yeterlilik anlamında bu kişilerin mesleki saygınlıkları ve mesleki yeterliliklerinin de artacağı öngörülmektedir.

“Televizyon Gazeteciliğinde Muhabirlerin Mesleki Yeterlilik Beklentileri, Ankara Alan Araştırması” isimli yüksek lisans çalışmasında Seyhan (2012), muhabirlerin mesleki olarak hangi niteliksel özelliklere, yeterliliklere sahip olması gerektiği araştırmıştır. Millî Eğitim

Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi tarafından hazırlanan televizyon gazetecisi mesleki yeterlilikleri verileri, bir anket soru formuna yerleştirilerek, alanda aktif olarak görev yapan muhabirlere yöneltilmiştir. Anket verilerinin analizi sonucunda, bir televizyon gazetecisinde bulunması gereken mesleki yeterlilikler üç faktörden oluşmuştur: Bunlar a) televizyon habercilik teknolojisine hâkimiyet, b) haber yazım ilkeleri ve meslek etiğine bağlılık ve c) son olarak da genel gazetecilik uygulamaları kabiliyetidir. Birinci faktör teknik bilgi ve beceriyi, ikincisi haber oluşturulurken uyulması gereken mesleki ilkeleri ve yazım tekniklerini, üçüncüsü ise gazete muhabirinin haber yazma tekniği ve mülakat özelliklerine vurgu yapmaktadır. Bu üç faktöre ait görüşlerde anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bulgulara göre Ankara’da aktif olarak görev yapan muhabirlerin tümü; “Bir televizyon gazetecisi; televizyon teknolojisine hâkim olabilmeli, haber yazım ilkeleri ve meslek etiğine bağlı olmalı ve genel gazetecilik uygulamaları kabiliyetine sahip olmalıdır” şeklinde fikir beyan etmişlerdir. Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi tarafından hazırlanan televizyon gazetecisi mesleki yeterlilikleri tablosundaki verilerin yer aldığı anket sorularına, bütün muhabirler, millî eğitim tablosunda yer alan yeterliliklerin olması gerekliliğine aynı şekilde katıldıklarını beyan etmişlerdir. Rakiplerinin önüne geçmek isteyen kanalların uygun yeterliliklere sahip muhabirleri tercih etmek zorundadırlar. Yine araştırma sonuçlarına göre iletişim fakültelerinde veya meslek yüksekokullarında öğrenim gören ve bu işi yapmaya aday olan öğrenciler, kendilerine iş imkânı bulmak istiyorlarsa kesinlikle belirtilen yeterliliklere sahip olmak zorunda kalacaklar fikri beyan edilmiştir.

Ercan (2008), “Türkiye’de Karayolu Taşımacılığında Mesleki Yeterlilik Eğitiminin İncelenmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında Avrupa Birliği ülkelerindeki karayolu taşımacılığında mesleki yeterlilik eğitimi ve Türkiye’deki karayolu taşımacılığında mesleki yeterlilik eğitiminin karşılaştırılması ve aralarındaki farkların ortaya çıkarılarak, Türkiye’nin bu konudaki eksikliklerini nasıl gidereceğine dair birtakım çözümler ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türkiye’de, kamuya açık karayolunda motorlu taşıtlarla yolcu ve eşya taşımacılığı yapılan ticari araçları kullanan sürücülerin, Avrupa Birliği Uyum Yasası çerçevesinde ve 10 Temmuz 2003 tarihli 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu gereğince, meslek ve hizmet kalitesini arttırmak amacıyla Mesleki Yeterlilik Belgesi sahibi olması zorunluluğu getirilmiştir. AB ülkelerinde pratik eğitime daha çok önem verilmektedir. Türkiye’de ise teorik eğitim ders saati pratik eğitim ders saatinden ortalama üç kat daha fazladır. Sürücü eğitiminde verilen teorik derslerden “ilk yardım bilgisi, trafik ve çevre bilgisi, motor ve araç tekniği bilgisi” dersleri AB ülkeleri ve Türkiye’de ortak derslerdir. Bu derslere ek olarak AB ülkelerinde “davranış psikolojisi, düzenli yük taşımacılığı, düzenli yolcu

taşımacılığı, çalışma ve dinlenme süreleri, harita okuma bilgisi, yasal sorumluluklar ve sigorta” dersleri verilmektedir. Sürücü belgesi edinmek için yapılan sınav AB ülkeleri ve Türkiye’de pek farklı değildir. Teorik sınav sonrası başarılı olan adaylar beceri ve davranışları içeren motorlu araç kullanma bilgisini ölçen pratik sınav yapılır. Çalışma sonunda yer alan öneriler ise şöyledir: Mesleki yeterlilik eğitimi programında ders saatleri arttırılmalı, derslerin daha yararlı olması açısından ilk yardım, araç bilgisi ve ekonomik araç kullanımı ve güvenli sürüş teknikleri dersi uygulamalı bir şekilde işlenmeli, mesleki yeterlilik belgesi almış sürücüler için periyodik eğitim uygulamasına geçilmeli (Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi bu eğitim 5 yıl arayla verilebilir), Türkiye’de SRC eğitimini daha standart bir hale getirmek için SRC eğitimi kapsamındaki derslerin amaç, içerik ve kazandırdığı yeterlilikler belirlenmeli, SRC mesleki yeterlilik belgesi almayı hak etmek için yapılan yazılı sınavları aşabilen adaylar, uygulamalı bir sınava tabi tutulmalıdır. Şoförlük mesleğine ilişkin ise “Türkiye’de hiçbir şey olamayan şoför oluyor” imajının değişmesi için mesleğe saygınlık kazandırmak için ilköğretim mezunlarının kayıt yaptırabileceği şoförlük okullarının açılması, eğitim verilmesi sağlanmalıdır önerisi getirilmektedir. Mesleki yeterlilik eğitimine yönelik ise, uluslararası karayollarında ticari araç kullanımı için SRC türü mesleki yeterlilik eğitimi olduğu gibi ülke içinde taksi, dolmuş, minibüs, halk otobüsü şoförlerine de mesleki yeterlilik eğitimi verilmelidir önerisi getirilmiştir.

“Hava Trafik Kontrolörlerinin Mesleki Yeterlilik Düzeyleri ve Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında Caner (2008), hava trafik kontrolörlerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara ve İstanbul Yol Kontrol birimlerinde çalışan 200 hava trafik kontrolörü oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından belirlenen hava trafik kontrolörlerinin mesleki yeterlilikleri kullanılarak oluşturulan anket aracılığı ile toplanmıştır. Anket uygulaması 2007 yılı mart ve nisan aylarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre; hava trafik kontrolörlerinin mesleki yeterlilikleri, 17 yeterlilik boyutundan ve 73 yeterlilik maddesinden oluşmuş, genel mesleki yeterlilik düzeyleri çok yeterli olarak ($X=4.38$) bulunmuş, mesleki yeterlilik düzeyinin en düşük olduğu boyut seyrüsefer boyutu olmuş, mesleki yeterlilik düzeyinin en yüksek olduğu boyut uçuş bilgi işleme (fdp) boyutu olmuş, cinsiyet, eğitim durumu, çalışılan birim ve mesleki kıdem değişkenleri ile mesleki yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuçlara göre bütün mesleki yeterlilik alanlarında hizmet içi eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir.

Yiğit (2017), “İŞKUR Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Yeterliliği: Sakarya İli Araştırması” adlı yüksek lisans çalışmasında Türkiye’de mesleki eğitim faaliyetlerini yürüten kurumlardan biri olan ve bu kapsamda mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim

programları düzenleyen Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)'nun Sakarya ilinde 2010-2016 yılları arasında düzenlediği bu tarz programları analiz etmiştir. Bu çalışma, hazırlanan yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış anket ile katılımcılardan toplanan verilerin nicel ve nitel olarak analiz edilmesiyle yapılmıştır. Anketin oluşturulmasında Millî Eğitim Bakanlığı'nın Meslek Eğitiminde Meslek Kurslarının Değerlendirilmesi Ölçeğinden ve bu alanda daha önceden yapılmış bilimsel çalışmalarda (yüksek lisans ve doktora tezleri) kullanılan ölçek ve anketlerden yararlanılmıştır. Oluşturulan anket Sakarya ilinde İŞKUR İşbaşı Eğitim Programlarına katılan toplam 258 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen verilerle Sakarya ilinde İŞKUR aracılığıyla düzenlenen işbaşı eğitim programlarının yeterliliği değerlendirilmiştir.

Türk (2016), "Mesleki Eğitim Merkezlerinde Eğitimlerini Sürdüren Kalfa Adaylarının; Kazanımlarını Çalışma Yaşamlarında Kullanabilme Düzeylerinin Belirlenmesi" adlı yüksek lisans çalışmasında mesleki eğitim merkezlerinde eğitimlerini sürdüren kalfa adaylarının; kazanımlarını çalışma yaşamlarında kullanabilme düzeylerini belirlemeyi, karşılaşılan sorunları saptamayı ve bu sorunların çözümlerinde katkıda bulunacağını düşündüğü öneriler getirmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Anadolu yakası meslek eğitim merkezlerinde öğrenim gören kalfa adayları, örneklemini ise Anadolu yakasında bulunan beş meslek eğitim merkezinden basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 342 kalfa adayı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan ve araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun erkeklerden (%80,1) olduğu ve yine büyük çoğunluğun kazancının asgari ücretin altında olduğu (%75,4) görülmüştür. "Mesleki eğitim merkezlerini çalışan diğer kişilere de tavsiye eder misiniz?" sorusuna katılımcıların %92,4'si evet demiştir ve bu evet diyen bireylerin diğer maddelere ilişkin algı düzeylerinin diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların %92,6'sı çalıştıkları meslekten memnun olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin öğrenim durumları incelendiğinde lise mezunu bireylerin çok düşük oranda mesleki eğitim merkezlerini tercih ettiği, üniversite mezunu bireylerin ise farklı bir meslek dalında eğitim almak için mesleki eğitim merkezlerini tercih etmediği görülmüştür. Araştırmaya katılan bireylerin ailelerinin öğrenim durumu incelendiğinde aile bireylerinin öğrenim durumlarının düşük olduğu görülmüştür. Bu duruma çözüm olarak; öğrenim durumu düşük olan yetişkinlere yönelik meslek edindirmek amacıyla yapılan kurslar ve eğitimlerin topluma tanıtılması ve bilinirliğinin artırılması önerilmiştir. Mesleki eğitim merkezleri her yaştan bireye açık olmasına rağmen öğrenci yaş profili düşük seyretmektedir. Bu duruma çözüm olarak; mesleki eğitim merkezlerinin işlevi, topluma ve ekonomik değer oluşturan kurum ve kuruluşlara detaylıca anlatılması ve bu çerçevede gerekirse bir tanıtım birimi kurulması önerilmiştir.

Kahya (2015), “Mesleki Eğitim Merkezi Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri Alanında Öğrenim Gören Öğrencilere, İşletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim (Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans çalışmasında öğrencilere işletmelerde yaptırılan meslek eğitimi uygulamalarının analiz edilmesi, uygulamadaki durumun tespit edilmesi, öğrencilerin işletmelere uyum sağlayabilme düzeylerinin belirlenmesi, meslek eğitimi sonunda kazandırılması amaçlanan bilgi birikimi ve uygun davranışları edinme düzeyleri saptanması konuları üzerinde durmuştur. Araştırmanın evrenini, Kocaeli ili sınırları içerisinde altı mesleki eğitim merkezinin güzellik ve saç bakım hizmetleri alanı kuaförlük, berberlik, cilt bakımı dallarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın temel veri kaynağını anketlerle toplanan veriler oluşturmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin %66,7’si, işletmelerde sekiz saatten fazla çalıştırıldığını, %94,3’ü işyerinde çeşitli işlerde pratik uygulama yapma imkânı bulduğunu belirtmiştir, pratik eğitim yapılan iş yerlerini denetlemeye giden koordinatör öğretmenlerinin %97,1’i denetlemeye düzenli olarak geldiği vb. bulgulara erişilmiştir. Uygulamaların amacına ulaşması için koordinatör öğretmenler ve işletmeler tarafından yapılması gereken faaliyetler gerektiği gibi düzenlenmeli ve uygulanmalı; öğrencilerin istekliliğini artırmak için öğrencilerin aldıkları ücretler günün şartlarına uygun hale getirilmeli, fazla mesai ve performansları ücrete yansıtılmalı; iş yerlerinde mesleki eğitim (pratik eğitim) çalışması yapan öğrencilerin, eğitim gördükleri süre içerisinde bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayabilecek imkânlar oluşturulmalı; koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle düzenli olarak görüşmeleri sağlanmalı ve ortaya çıkan problemleri beraber çözmeleri sağlanmalı vb. gibi önerilerde bulunulmuştur.

“3308 Sayılı Kanun’a Göre İş Yeri Açacak Olanlardan İstenen Ustalık Belgesini, Mesleki Eğitim Merkezlerinde Eğitim ve Denklik Yoluyla Alanların Karşılaştırmalı Analizi ve İş Yeri Açacak Olanlar İçin Denkliğin Önemi: İzmir İli Örneği” başlıklı yüksek lisans çalışmasında Adanaş (2014), mesleki eğitim ve ustalık belgesini eğitim yoluyla alamayanların denklik işlemleriyle alabileceklerini ve denklik işlemlerinin önemini vurgulamayı amaçlamıştır. Araştırmanın evreni İzmir ilindeki on yedi Mesleki Eğitim Merkezi ile sınırlı tutulmuştur. Çalışma sonucunda da görülmüştür ki 2012/2013 Eğitim Öğretim Yılında İzmir ilinde 3923 kişi kalfalık ve ustalık belgesi almış, bunlardan 2030’unun eğitim yoluyla geriye kalan 1893’ünün ise denklik yoluyla belge aldığı görülmüştür. Denklik yoluyla belge alanlardan 403’ü kalfalık belgesi 903 ise ustalık belgesi almıştır. Ustalık belgesi alındıktan sonra kişilerin işyeri açmaları ve çırak, kalfa çalıştırmaları önünde engel kalmamaktadır.

Kırıbrahım (2013), “Mesleki Eğitim Okullarında CAD-CAM Programlarının Uygulanma Düzeylerinin ve Okul Sanayi İş Birliği Geliştirme Çalışmalarının İncelenmesi” başlıklı yüksek

lisans çalışmasında Türkiye’deki bölgelere göre meslek okullarında mevcut olan CAD-CAM Programlarının uygulama durumlarını incelemiş, üniversite-sanayi iş birliği çevresinde çalışmalar araştırmıştır. Araştırma neticesinde CNC tezgâhların, ancak CAD-CAM programlarıyla desteklendiğinde işlevselliklerini tamamladığı ve teknolojik olarak yapılan yatırımın karşılığını vermeye hazır hale geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde de bu teknolojilerin gelişmiş ülkelerle yarışır bir şekilde rekabet etmesi için sanayide-üniversitelerde, mesleki teknik eğitim veren tüm kurumlarda CAD-CAM uygulamalarının yaygın bir şekilde kullanılması önerisinde bulunulmuştur.

“İŞKUR ve Yerel Yönetimlerde Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Eğitim-İstihdam İlişkisi Yönünden Analizi: Ankara İli İşkur İl Müdürlüğü ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Mesleki Eğitim Faaliyetlerinin Karşılaştırmalı Analizi” adlı yüksek lisans çalışmasında Kısa (2012), dört başlık altında araştırmasını sunmuştur. Bu başlıklar: Türkiye’de mesleki eğitim ve işgücü piyasasının genel görünümü, Türkiye’deki mesleki eğitimin tarihsel süreci, yapısı ve işgücü politikaları, Eğitim-istihdam ilişkisi, Türkiye İş Kurumu ile Ankara Büyükşehir Belediyesinin mesleki eğitim faaliyetlerinin analizidir. Araştırmacı sonuç bölümünde, işgücü piyasasının ihtiyaçlarını zamanında ve bilimsel veriler ışığında tespit edebilen, hızlı çözümler üretebilen ve teknolojik gelişmelere duyarlı bir mesleki eğitim sistemine gereksinim duyulduğunu, mesleki eğitim sisteminin politik etkilere arındırılarak reel sektör talepleri doğrultusunda şekillendirilmesi gerektiğini ayrıca yürütülen tüm mesleki eğitimlerin ulusal bir istihdam stratejisine dayandırılması gerektiğini belirtmiştir.

Yazgeç (2008), “Mesleki Eğitim Merkezi Metal Teknolojisi-Makine Teknolojisi Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilere, İşletmelerde Uygulanan Mesleki Eğitim (Pratik Eğitim) Çalışmalarının Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans çalışmasında 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu uyarınca öğrencilere işletmelerde yaptırılan meslek eğitimi uygulamalarının analiz edilmesi, uygulamadaki durumun tespit edilmesi, öğrencilerin işletmelere uyum sağlayabilme düzeylerinin belirlenmesi, meslek eğitimi sonunda kazandırılması amaçlanan bilgi birikimi ve uygun davranışları edinme düzeylerini saptamaya çalışmıştır. Araştırmanın evrenini, İstanbul ili sınırları içerisinde on mesleki eğitim merkezi metal teknolojisi-makine teknolojisi bölümlerinde öğrenim gören ve mesleki eğitimlerini işletmelerde gerçekleştiren 15-18 yaşlarındaki öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin %96,4’ünün maaş aldığı, %65,1’inin, işletmelerde sekiz saatten fazla çalıştırıldığı, öğrencilerin %42,9’unun, iş yerinin tek bir ünitesinde Pratik Eğitimi tamamladığı, öğrencilerin %68,1’inin, koordinatör öğretmeni iş yerini denetlemeye düzenli olarak gitti bulgularına erişilmiştir. Araştırma sonucunda, metal teknolojisi-makine teknolojisi bölümlerine kız öğrencilerinin tercih etmesi

konusunda yönlendirme yapılması, koordinatör öğretmenlere mümkün olduğu sürece kendi bölümleri dışındaki bölümlere yönelik koordinatörlük görevi verilmemesi, iş yerlerinde mesleki eğitim çalışması yapan öğrencilerin, eğitim gördükleri süre içerisinde bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayabilecek imkânların oluşturulması, ilerdeki iş hayatını olumsuz etkileyebilecek olaylar yaşanmasına izin verilmemesi vb. gibi önerilerde bulunulmuştur.

“Sanayi İşletmelerinde Mesleki Eğitim Uygulamalarının Öğrenciler Tarafından Algılanması” adlı yüksek lisans çalışmasında Sak (2007) endüstri meslek liselerinin elektrik bölümünün 11. sınıflarında okuyan ve bir işletmede mesleki eğitim gören öğrencilerin görüş ve düşünceleri doğrultusunda mesleki eğitim uygulamasının yeterliliğini ve düzeyini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, İstanbul ili Avrupa yakasında bulunan 6 endüstri meslek lisesi 11. sınıfında okuyan ve tesadüfî örneklem yöntemiyle seçilen 600 öğrenciye bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; uygulama gerektiren derslerini atölye/laboratuarda gören öğrencilerin, öğrenci sayısının çok olduğu yerde işletmede mesleki eğitim yapan öğrencilerin, işletmede eğitim bölümü ve eğitim sorumlusunun bulunduğu yerlerde işletmede mesleki eğitim yapanların ve son olarak koordinatör öğretmenlerin kendi alanlarından olmasının öğrencilerin iş yaşamına hazırlanmasına olumlu katkı sağladığı, bu öğrencilerin çalıştıkları işletmeyi diğerlerine göre daha olumlu algıladıkları görülmüştür.

Bu araştırmanın çeşitli boyutları ile belirli ölçüde ilişkili olduğu düşünülen aşağıdaki çalışmalar da genel olarak özetlenmiştir.

Tuncer ve Taşpınar (2004), "Avrupa Birliği'nde Eğitim ve Mesleki Eğitim Yönelimleri" başlığıyla yaptıkları araştırmalarında Avrupa'daki eğitim stratejilerini incelemiş ve ülkeler arası iş birliğinin arttığını ancak ortak eğitim hedeflerine ulaşmak için kurumsal yapılar altında toplanma gerekliliği olduğundan bahsetmişlerdir. AB ülkelerinde Alman dual sistemin ve Anglo-Saxon modelin benimsendiği, eğitim yapılanmalarının iş dünyası ile ortak yürütüldüğü, ülkemizin AB eğitim yönelimine uyumu için mesleki eğitimin modernize edilmesi gerektiği, meslek standartları ve mesleki yeterlilik alanında yapılacak çalışmalarla işgücünün uluslararası tanınırlığının sağlanması gerektiği, akreditasyon anlamında ülkede ciddi bir yapılanma ihtiyacının olduğu, yükseköğretim mezunlarının uluslararası tanınırlığının sağlanması ve diploma denklik çalışmalarının önemi vurgulanmıştır.

Şahin ve Fındık (2008), “Türkiye’de Mesleki Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı çalışmada nitelikli işgücü sıkıntısı çekildiğini bunun çaresinin iyi planlanmış mesleki eğitim olduğunu, Türkiye’de mesleki eğitimin yükseköğretim ve ortaöğretimde sorunlarla karşı karşıya olduğunu vurgulamışlardır. Gelişmiş ülkelerde mesleki eğitimin ortaöğretime oranı %65-70 iken Türkiye’de bu oran %36,7 seviyelerindedir (MEB

(2018) verilerine göre meslekî ve teknik ortaöğretim kurumu öğrencilerinin tüm ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler içindeki oranının en yüksek olduğu il Ardahan (%41,99), en düşük olduğu il Batman'dır (%19,02)). Mesleki ve teknik eğitimde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmıştır. Mesleki ve teknik eğitimde altyapı, teknolojik ekipman laboratuvar ve atölye sorunu önemli boyutlardadır. Eğitim kurumları sektörü takip etmemekte, sektör de eğitim kurumlarının yapılandırılmasında aktif rol almamaktadır. Meslek liselerinde öğrenci sayısı 1/3 oranında azalmıştır. Türkiye nitelikli işgücü sıralamasında dünyada 37. Sırada yer almaktadır. Tüm bu sorunlar akreditasyon çalışmalarını geciktirmektedir (Şahin ve Fındık, 2008, s.65-86).

Aydoslu (2014), "Mesleki Eğitim Merkezlerinde Uygulanan Çıraklık Eğitiminin Değerlendirilmesi" konulu Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Prof. Dr. Tayyip Duman danışmanlığında hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde; Ankara'da 2013-2014 eğitim-öğretim yılında mesleki eğitim merkezlerinde çıraklık eğitimi alan çırak öğrenciler, mesleki eğitim merkezlerine çıraklık dönemi derslerine giren kültür ve meslek dersi öğretmenleri ile işyerinde çırak öğrenci bulunan işveren/usta öğreticilerin, çıraklık eğitime ilişkin görüş ve değerlendirmeleri araştırmıştır. Araştırmada çırak öğrencilerin düşük eğitim düzeyine sahip ailelerin çocukları olduğu, büyük çoğunluğun (%80) çıraklıktan edindikleri geliri ailelerine verdikleri, büyük çoğunluğunun (%80) çıraklığı, meslek öğrenmek için seçtiği, öğrencilerin yarıya yakınının (%48) ilköğretim mezunu yine büyük bir grubun da (%46) lise terk olduğu, yarısının günde 10-11 saat çalıştığı, modül içeriklerinin çırakların (%66) ilgilerini çekmediği, modüllerin içerik yönünden eğitime uygun hazırlanmadığı (%75), öğretmenlerin MEM'lerde sosyal faaliyetlere ayrılan zamanı yetersiz bulduğu, öğretmenlerin neredeyse tamamının (%95) merkezlerde rehberlik faaliyetlerine ihtiyaç duyduğu, öğretmenlere göre modüllerin mesleği kazandırmada yetersiz olduğu, öğretmenlerce öğrencilerin isteksiz ve gayretsiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yurt içinde yapılmış araştırmalar incelendiğinde tüm çalışmaların literatüre katkı sağlamalarına rağmen mesleki ve teknik eğitimde yeterlilikler, ulusal mesleki yeterliliklerin eğitimde karşılanma durumu gibi konularda derinlemesine bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma ile Türkiye'de örgün eğitimde ulusal mesleki yeterliliklerin kazandırılma durumlarının incelenmesi ve literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Mesleki ve teknik eğitimde ulusal mesleki yeterlilikler ile ilgili yurt dışında yapılan tezleri incelemek için öncelikle ProQuest veri tabanında yer alan ve içeriğinde "mesleki yeterlilik"

kavramı geçen araştırmalara ulaşılmıştır. 2018 yılı Ekim ayı itibariyle sistemde 212 araştırmaya ulaşılmış ve yapılan incelemede çalışmaya katkısı olacağına düşünülen 11 çalışmanın nitelikleri ve bulguları şöyle özetlenebilir:

Pointon (2016) karayolu taşımacılığı sektöründe çalışan büyük mal taşıyan araç sürücülerine verilen iş bazlı yetkinlik değerlendirme National Vocational Qualifications (NVQ) programlarının etkinliğiyle ilgili bir araştırma yapmıştır. Nitel temelli bir çalışma yürüten araştırmacı on sekiz aylık bir süre boyunca gözlem ve görüşmeler yapmış ulaştığı verileri analiz etmiştir. Araştırma bulguları, sürücülerin Ulusal Mesleki Yeterlilikler programının amaçlarına ve sonuçlarına ilişkin düşük bir memnuniyet düzeyini ve faaliyette bulunma konusundaki isteksizliğini göstermiştir. Ulusal Mesleki Yeterliliklere sürücüler veya yöneticiler tarafından çok az güvenilirlik sağlanmıştır. Bununla birlikte, programa ilave bir 'talep yol' unsuru eklendikten sonra, sürücülerin, mevcut hükümlerin geçerliliği ve güvenilirliğine dayanan mesleki gelişime değer veren deneyimli uygulayıcılar olarak ortaya çıktığını gösterdiği kanıtlanmıştır. Çalışmanın temel bulguları, mesleki gelişim, deneyim, istek ve pratik olma konusunda iş temelli öğrenmeye istekli olan ve deneyimli sürücüler olduklarını ispatlamıştır.

Kempson (2012), İngiltere’de ulusal mesleki yeterlilikler ve işyerinde öğrenme hakkında sosyal bakım kurumlarındaki personelin bakış açısı konulu bir araştırma yapmıştır. İngiltere’de sosyal bakım, yaşlı bakım ve hasta bakım gibi konuların ve bu konulardaki mesleklerin önem kazandığından ayrıca işgücüne yönelik taleplerin arttığından bahsetmiştir. Artan taleple personel eğitimi ve gelişiminin desteklenmesi gerektiğinden bahseden Kempson, NVQ aracılığıyla öğrenmeyi engelleyen veya destekleyen faktörleri personel perspektifinden araştırmıştır. Ana temalar (kişilerarası, kişisel ve örgütsel faktörler) üzerine odaklanmış ve işyeri öğreniminin temel kavramlarının anlaşılmasının, NVQ'ların sunulmasıyla ilgili olduğunu ve bu yeterliliklerin, işyerinde yeterlilik değerlendirmesi, öğretimi, öğrenimi ve değerlendirilmesine yönelik daha bütünsel bir yaklaşımın bir parçası olarak başarılı bir şekilde uygulanmasına yardımcı olabileceğini bulmuştur. Araştırmada örgütün hem örgütsel hem de uygulama düzeyinde stratejik olarak bütünleştirilmiş değerlendirmenin belirli bir yaklaşımına sahip olduğu belirlenmiştir. Ek olarak araştırma, NVQ süreci içindeki alanları belirlemiştir; burada entegre değerlendirme, beceri ve bilgi, değer ve yansıtıcı öğrenme ve güven düzeylerinin profesyonel düzeyde geliştirilmesi yoluyla uygulamadan yarar sağladığını kanıtlamıştır.

Demetriou-Crana (2014) yaptığı araştırmada İngiltere’de eğitim veya istihdam dışında yer alan bir grup gencin birinci seviye kurs aldıkları süreçte öğrenme deneyimlerine onların görüşleri doğrultusunda yer vermiştir. Üç farklı gruptan 36 öğrenci ile çalışan araştırmacı, katılımcılarını

ülkenin farklı bölgelerinde yer alan merkezlerden seçmiş ve öğrencilere farklı programlar uygulanmıştır. Yaptıkları program, daha sonra, engeli olmayan öğrenenlerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak için kısmen 14 yeni mesleki yeterliliğin bir parçası olarak İngiltere'de başlatılmış olan inşaat ve inşaat ortamında nispeten yeni mesleki diploma olarak kullanılmıştır. Öğrencilerin neredeyse tamamı programın ilk yılını geçmeyi başarmıştır. Çalışmada bireyselleştirilmiş pedagojinin önemi ve bu tür öğrenciler için doğru mesleki öğretim programı önerisi vurgulanmıştır. Diploma artık mevcut olmasa da, bu çalışma, diplomaların uygulamalı ve teorik mesleki öğrenmeye nasıl yaklaştıklarını, daha az motive olmuş öğrenenleri öğrenmek için farklı fırsatlar sunduklarını ortaya koymuştur. Araştırmacı, gerçek bir dünya bağlamında pratik ve genel öğrenmeye odaklanmanın, öğretme ve öğrenmeye daha yenilikçi ve bütünsel yaklaşımlar için fırsatlar sağlayabileceğini öne sürmüştür.

Slupe (2014) gerçekleştirdiği araştırma ile lise öğrencilerinde çıraklık programına girmek ve devam etmekte önemli faktörlerin neler olduğunu sorgulamıştır. Bazı öğrencilerin gençlik çıraklığı gibi iş temelli öğrenme programlarına katılmalarının nedenleri tam olarak anlaşılamamaktadır. Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı (Lent, Brown ve Hackett, 1994) ile uyumlu olarak, değerlendirilecek değişkenler: kişisel girdiler (yaş, cinsiyet, etnik köken, öğrenci notları, sosyoekonomik durum), algılanan çevresel destek, kariyer öz-yeterliği kariyer sonuç beklentileri ve kariyer tutumlarıdır. Çalışmaya, kuzey merkezi ve batı merkezi Wisconsin'de bulunan toplam beş okul bölgesi katılmıştır. Araştırmaya katılan 178 öğrenci arasından 83 öğrenci bir gençlik çıraklık programında (YA) ve 95 öğrenci bir gençlik çıraklık programında (YA olmayan) kayıtlı değildi. Toplam 97 kız öğrenci (nYA=50, nNon-YA=47) ve 81 erkek öğrenci (nYA=33 YA, nNon-YA=48) vardır. Toplanan verilerin analizinden destek, kariyer öz-yeterliği ve kariyer tutum belirleyicileri YA ve YA olmayan gruplar arasında $p<.05$ ve $p<.01$ düzeylerinde anlamlı farklılık belirlenmiştir. Bu araştırma çalışmaları neticesinde, gençlik çıraklık öğrencilerinin çıraklık öğrencilerine kıyasla farklı türde bir eğitim deneyimi vardır. Bu hipotez, destekleyici bir ortam tarafından beslenen bir gençlik çıraklık deneyimi kariyer öz-yeterlik ve kariyer tutumlarının iyileşmesine yol açacaktır şeklinde özetlenmiştir.

O'Brien (2015) tarafından gerçekleştirilen “İki Şehrin Hikayesi: İngiltere ve ABD Meslek Okulu Liderlerinin Algıları ve Deneyimleri” başlıklı niteliksel çapraz ulusal vaka çalışması, Birleşik Krallık'taki iki mesleki eğitim ve öğretim (VET) okul liderini ve ABD'deki iki kariyer ve teknik eğitim (CTE) okul liderini araştırmak üzere tasarlanmıştır: Ülkelerinin mesleki eğitim sistemi, okulları hakkındaki algıları akademiye ve endüstriye katılım düzeyi, mesleki eğitimine ilişkin bazı olumsuz algıların nasıl aşılabacağı ve paylaşılmış yaşadıkları deneyimlerden bahsedilmiştir. Aşatırmada ele alınan İngiltere'de, bir okul West Midlands ve bir tanesi

Londra'da bulunmaktadır. ABD'de ise Manhattan'da bir okul ve bir dış ilçede bir okul ele alınmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeler, okul belgeleri ve web sitelerinin analizleri ve kapsamlı saha ziyaretlerine dayanan saha notları ile toplanmıştır. Dört liderin tümü mesleki eğitimin yetenekli bir işgücünün sağlanmasına yardımcı olabileceğine inandıkları, ancak mesleki kariyer yollarının mükemmelleştirilmesi için ek mali ve kaynak odaklı hükümet, sanayi ve akademik desteğin çok önemli olduğu görüşü ortaya çıkmıştır. Bütün liderler, etkili öğretmenlerin yokluğuna, mali kaynakların daralmasına ve çok sayıda mesleki program sağlamanın zorluğuna da değinmişlerdir.. Sanayi ve akademi ile iş birliğinin okul başarısı için gerekli olduğunu vurgulamışlar, fakat okulları kentsel yerlerde bulunan dört liderin sadece ikisi, okullarının endüstri ile tam iş birliği geliştirdiklerini bildirmişlerdir. Mesleki eğitimin ikinci sınıf bir yol olarak algılanmaya devam ettiğini ve toplumsal olumsuz algıların üstesinden gelmek için etkili pazarlamanın gerekli olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bulgulara dayanarak, araştırmacı çalışmasının sonunda gelecekteki eğitim uygulamalarını geliştirmek için öneriler sunmuştur.

Brockmann (2011) İngiltere ve Almanya örneklerinden yola çıkarak öğrencilerin biyografileri ve öğrenme kültürlerini içeren bir araştırma yapmıştır. Araştırmacının aktardığına göre, okuldan işe geçiş konusunda yapılan araştırmalar genellikle bireyselleşme ya da sosyal yeniden üretim teorilerine dayanmaktadır. Özellikle mesleki eğitimdeki gençler, genellikle düşük vasıflı işler olarak algılananlara pasif bir şekilde sosyalleştirilen ve aşıkâr kimlikler sunan homojen bir “çekingen” grup olarak resmedilmektedir. Çalışmalar, gençlerin zengin biyografik deneyimlerini ve kimlik oluşturma süreçlerinin karmaşıklığını ihmal etme eğiliminde olmuştur. Bu tez, İngiltere ve Almanya'daki perakende ve motorlu taşıt bakımlarındaki çırakların karşılaştırmalı bir incelemesinden elde edilen bulguları, katılımcı gözlemiyle biyografik görüşmeleri birleştiren çok yönlü bir etnografik yaklaşımla sunmaya çalışmıştır. Judith Butler'ın çalışmasını ve Peter Alheit'in biyografik yaklaşımı üzerine çalışma yapan tez, gençlerin biyografik deneyimleri bağlamında yorumladıkları sosyal olarak tanınan kimliklerin aktif olarak yürütüldüğünü iddia etmektedir. Öğrenci kimlikleri doğal ya da uysal olmadığı belirtilmiştir. Bu nedenle, gençler bazı öğrenim türlerini reddetmekte ve refleks olarak müzakere ettikleri alternatif öğrenme kariyerleri geliştirmektedir. Çıraklık, bu nedenle, olumlu bir seçim olmaktadır. İngiltere'deki mesleki eğitim, mesleki öğrencilerin tüm sınıf öğrenmelerini reddettikleri akademik/mesleki dilbilgisi ve varsayımlarına dayanmakta iken, Almanya merkezinde çıraklık teori ve pratiğin birlikteliği üzerine odaklanmıştır.

Kwan (2016), “Hong Kong'da Elektrik ve Makine Mühendisliği'nde Mesleki Eğitim ve Öğretim (VET) Programı Öğrencileri İçin Temel Yeterliklerin Belirlenmesi” başlıklı

çalışmasında Hong Kong'daki E&M (Elektrik ve Makine) endüstrisinde çalışacak öğrenciler için temel yeterlilikleri belirlemeyi amaçlamıştır. Nicel ve nitel yaklaşımı içeren karma bir yöntem araştırma tasarımı uygulanmıştır. Üç farklı kampüste elektrik mühendisliği okuyan yüksek lisans öğrencilerinin son bir yıl içindeki 353 öğrenciden veri toplamak için 35 Likert tipi ögeyi içeren bir öz bildirim anketi dağıtılmıştır. Anket, temel yetkinliklerin sağlanmasında yeterliliğin yanı sıra önemini değerlendiren iki alt ölçekten oluşmaktadır. Nicel sonuçlara ek olarak nitel bir yaklaşım kullanılmış ve Chai Wan, Haking Wong ve Tsing Yi'nin kampüslerindeki yedi ila dokuz öğrenciden üç odak grup görüşmesi yapılmıştır. Rasch derecelendirme ölçeği modeli, her iki alt ölçeğin de modele iyi uyduğunu ortaya çıkarmıştır; Ölçeklerin güvenilirliği üç farklı kampüsten öğrenciler tarafından hiçbir diferansiyel öge işleyişi tespit edilmemiştir. Sonuçlar, 21. yüzyılda Elektrik ve Makine (E&M) endüstrisinde çalışacak olan öğrenciler için temel yeterliliklerin önemini ve bu temel yeterliliklerin sağlanmasında yüksek lisans programının yeterliliğinin altını çizmiştir. Bulgular, ankette listelenen neredeyse tüm temel yeterliliklerin önemli olduğunu ve yüksek lisans programının bu çalışmada araştırılan temel yetkinliklerin çoğunu düzgün bir şekilde sağladığını göstermiştir. Bu bulgulara dayanan tartışmalar, program yöneticisinin temel yetkinlikleri nasıl ele alması ve stratejik olarak öğrencilere nasıl sunması gerektiği konusunda kısa vadeli çıkarımlar geliştirmek için yüksek lisans programının sunulmasında temel yeterlilikler ve yeterlilik arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Sonunda, mesleki eğitim ve öğretim sisteminin kalitesini iyileştirmek için bu çalışmanın nasıl uygulanacağıyla ilgili uzun vadeli öneriler yapılmıştır.

Hou (2010), “Bir ABD Toplum Kolejinde ve Bir Çin Kurumunda Kariyer ve Teknik Eğitim Programlarının Karşılaştırması” başlıklı çalışmasında bir ABD toplum kolejinde sunulan kariyer ve teknik eğitim programlarını ve benzer bir Çin ortaöğretim sonrası kurumunda sunulan mesleki/kariyer ve teknoloji eğitim programlarını araştırmış ve karşılaştırmıştır. Çalışma ile Çin ve ABD'deki benzer kurumlar tarafından paylaşılabilecek, her ülkede kariyer ve teknik eğitim programlarının pozitif aktarılabilir özelliklerini bulmak amaçlanmıştır. Bu araştırma, ortaöğretim sonrası eğitim yöneticileri ve politika belirleyicileri için değerli olabilecek bilgiler vermiştir. Ayrıca ABD ve Çin'de kariyer ve teknik eğitim eğitimcileri arasında iş birliğini teşvik etmektedir. Her iki ülkede de global ekonomik ihtiyaçların yerel olarak karşılanması ve ortaöğretim sonrası eğitim sisteminin faydalanması için kariyer ve teknik eğitim programlarının kalitesini artırmak amaçlanmalıdır. Her ne kadar vaka araştırmaları ve örnek çalışma kurumlarının pek çok özelliği farklılık gösterse de, küreselleşmenin ve mevcut ekonomik krizin etkilerini tecrübe etmişlerdir ve her ikisi de küresel olarak yetkin bir işgücüne yönelik artan talebi karşılamak için benzer zorlukları ele almalıdır. Çalışmanın bulguları hem ABD hem de Çin vaka kurumları tarafından kabul edilebilecek dört temel öneriyle

sonuçlanmıştır: (a) zamanında yeni programlar ve kurslar oluşturmak, (b) operasyonel maliyetleri düşürmek için yeni fon kaynakları ve alternatifler aramak, (c) endüstri tecrübesi olan tam zamanlı veya yarı zamanlı öğretim elemanlarını işe almak ve (d) tüm derslerde eleştirel düşünme bileşeni eklemek.

“Kariyer ve Teknik Eğitim (CTE) ile 21. Yüzyıl Becerilerinin Uyumunu” başlıklı araştırmasında Drysielski (2015), bir kenar mahalle CTE programı, bir kentsel CTE programı ve bir uluslararası CTE programının, her programın belirli dersler için öğretim programının içerik analizine dayalı bir model kullanarak, bu programları değerlendirerek 21. yüzyıl becerilerine uyum sağlayıp sağlamadığını cevaplamaya çalışmıştır. NVIVO programını kullanarak, 21. yüzyılda ihtiyaç duyulan becerilerin bu kurumların sağladığı öğretim programıyla eşleşip eşleşmediğini araştırılmıştır. Bulgular, ABD Çalışma Bakanlığı ve Finlandiya Ulusal Eğitim Kurulundan veri toplamanın yanı sıra, öğretim programının her birine yapılan çok sayıda metin araştırmasına dayandırılmıştır. Araştırma, Finlandiya'nın, öğrencileri Amerika Birleşik Devletleri ile karşılaştırıldığında meslek okullarına gitmeye teşvik eden daha kapsamlı bir ulusal öğretim programına sahip olduğunu göstermiştir. Tavsiyeler, Amerika Birleşik Devletleri'nde bir ulusal CTE öğretim programının oluşturulması, serbest toplum kolejinin lise mezunlarına onaylanması ve daha az standartlaştırılmış test içermesi olmuştur.

Qi (2014) araştırmasında, bir ulusal politika uygulama sürecinin liderleri olarak Çinli meslek lisesi müdürlerinin, farklı öğrenci ve gruplarla etkileşim ve danışmanlık sürecinde mesleki öğrenci istihdamının ve ilgili etkili uygulamaların anlamını nasıl ortaya koyduğunu incelemiştir. Bu çalışma hem mesleki eğitim reformu hem de politika uygulaması ile ilgili literatüre katkıda bulunmaktadır. İlk olarak, Çin'de ulusal bir politikanın uygulama sürecinde tanımlanan mesleki öğrenci istihdam edilebilirliği ve becerilerinin anlamını araştırmıştır. Beceri ve istihdam edilebilirlik üzerine tartışma, birçok ülkede mesleki eğitim reformu konusundaki tartışmanın merkezinde olmuştur. Bu çalışma, bu konudaki uluslararası tartışmaya Çin bağlamından gelen ampirik araştırmalarla katkıda bulunmuştur. Ayrıca, bu çalışma politika uygulama sürecine katılan farklı grupları ve bireyleri de incelemiştir. Bu toplulukların faaliyetleri ve bu toplulukların temsil ettiği fikirlerin uluslararası eğilimler tarafından yönlendirildiği, ancak aynı zamanda Çin'in politik bağlamı tarafından da kısıtlandığı dile getirilmiştir. Karşılaştırmalı eğitim araştırması perspektifinden, bu toplulukların politika sürecine katılımını gösteren bu çalışma, politika uygulamalarındaki yapıların ve aktörlerin hizmet ettiği işlevler karşılaştırmalı olarak literatüre eklemiştir.

Yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar incelendiğinde çalışmalarda genel olarak dikkati çeken hususlar şunlardır. Yapılan araştırmalarda çeşitli meslek alanlarına insan kaynağı

yetiştirme, belgelendirme, mesleki eğitim politikaları, mesleki eğitime ilişkin toplumsal algı vb. konular ele alınmıştır. İncelenen ũm çalışmaların literatũre katkı sağladığı sŕylenabilir. Bununla beraber mesleki ve teknik eğitimde yeterlilikler, ulusal mesleki yeterliliklerin eğitimde karşılanma durumu gibi konularda derinlemesine bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma ile Tŕrkiye’de ŕrgŕn eğitimde ulusal mesleki yeterliliklerin kazandırılma durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeline, çalışma evrenine, örnekleme, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine yer verilmiştir.

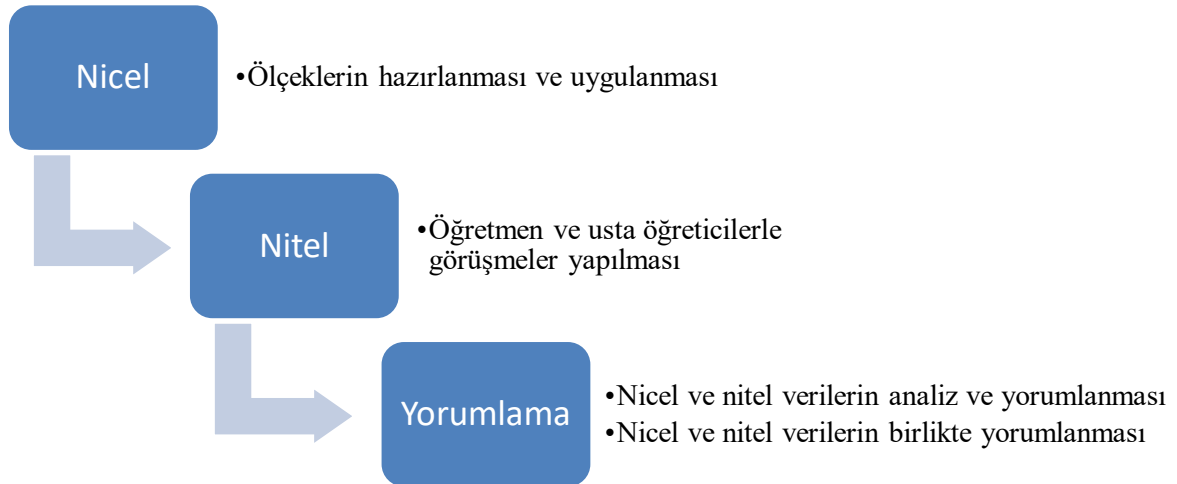
4.1. Araştırmanın Modeli

Örgün mesleki ve teknik eğitim programlarının ulusal mesleki yeterlilikleri kazandırma açısından değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırma nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma modele göre tasarlanmıştır. Tashakkori ve Creswell (2007) karma yöntemi, araştırmacının çalışmasında hem nitel hem de nicel yaklaşımları bir arada kullanarak verileri toplaması, analiz etmesi, bulguları birleştirerek hepsinin ışığında çıkarım yapması olarak tanımlamıştır. Karma yöntemin kullanıldığı araştırmalarda nicel ve nitel veri toplama araçlarının avantajlı yönlerinden faydalanılarak çalışma daha kuvvetli hale getirilir. Aynı zamanda karma yöntem ile bütüncül bir anlayış ortaya konularak araştırma daha çeşitli yönlerden açıklanmış olur (Creswell, 2017; Gökçek, 2014).

Karma modelde kullanılan çeşitli desenler vardır. Bunlardan biri de açımlayıcı sıralı desendir. Açımlayıcı sıralı desende nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılır. Açımlayıcı sıralı desen, araştırmacı tarafından nicel verilerin detaylı olarak açıklanmasında nitel verilerden faydalandığı bir desendir (Creswell, 2016). Bu desende nicel verilerin ardından nitel veriler toplanarak nicel verilerin artırılmasında kullanılır (Baki ve Gökçek, 2012). Nicel ve nitel veriler ayrı ayrı analiz edilerek nicel bulgulardan faydalanılarak nitel sorular oluşturulur (Creswell, 2016). Tartışma kısmında da nicel ve nitel bulgular birlikte yorumlanır. Araştırmanın nicel kısmı betimsel tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri olayların nedenlerine odaklanmaz bunun yerine içinde bulunan koşulları, özellikleri, aradaki ilişkiyi bulmaya çabalar (Creswell, 2005; Kaptan, 1995; Karasar, 1998). Bu modele dayalı olarak örgün mesleki ve teknik eğitim veren liselerde görevli öğretmenlerin, bu liselerde öğrenim

gören 12. Sınıf öğrencilerinin ve öğrencilerin atölye uygulamalarını yapmak için gittikleri işletmelerdeki usta öğretmenlerin, öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere sahip olma açısından genel fikirleri, durumları mevcut biçimiyle betimlenmeye çalışılmıştır. Mesleki ve Teknik Liselerde görevli öğretmenlerin öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere sahip oluşlarına dair fikirlerinin profilini çıkartmak için tekil tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın nitel kısmı ise olgu bilim (Fenomenoloji) olarak desenlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre olgu bilim desende en önemli özellik bireyin o olguya yönelik, deneyim, bakış açısı ve algısını ortaya çıkarmak ve yorumlamaktır. Patton (2014)'un da belirttiği gibi olgu bilim, bireyin ya da grubun o olguya dair tecrübesinin anlamını, yapısını ve özünü anlaması, özümsemesidir.

Bireyin yaşantısının geçtiği ortamı önemseyen ve dünyasında oluşturduğu anlama odaklanan olgu bilim ile yapılan çalışmalarda hem alan yazın, odağa alınan olgu ve boyutları hem de bireyin bu olgu ile yaşadıkları, hisleri, kendinde oluşturduğu anlam derinlemesine incelenir (Aydın, 2014). Bu desende araştırmacıdan beklenen ön yargılarını ve varsayımlarını geri plana almasıdır (Merriam, 2015). Bu çalışmada öğrenci, öğretmen ve usta öğretici görüşlerine göre öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere sahip olma düzeyleriyle ilgili yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmış daha derinlemesine bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın modeline ilişkin şema şekil 2'de verilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde çalışmanın karma yöntemin kullanıldığı bir araştırma olduğu görülmektedir. Araştırmada önce nicel, daha sonra nitel veriler toplanmıştır. Araştırma yönteminin yapısı aşağıdaki gibidir.

Şekil 2. Araştırma yönteminin şematik gösterimi

Bu yaklaşım esas alınarak mesleki ve teknik ortaöğretimde uygulanmakta olan öğretim programı ulusal mesleki yeterlilikleri kazandırma açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede program değerlendirme modellerinden Tyler'ın "Hedefe Dayalı Program

Değerlendirme Modeli” esas alınmıştır. Çünkü araştırmada programın hedeflediği ulusal mesleki yeterliliklere ulaşma durumu araştırılmıştır.

4.2. Araştırmanın Evreni, Örneklem ve Katılımcıları

Araştırma sürecinin gereği olarak bir çalışma evreni ve buna bağlı örneklem ve üç çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmada farklı özellikleri olan katılımcıların bulunmasının nedeni elde edilecek verilerin nicel ve nitel özellikleri olmasıdır. Veri toplama cinsi açısından nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin araştırmaya katılanların sayısı bağlamında farklı paradigmaları vardır. Nicel veriler elde etmeyi amaçlayan araştırmalarda evrene genellenebilirlik önemli olduğu için örneklemin evreni temsil edebilme gücü öncelikli bir boyut iken, nitel verileri elde etmeyi amaçlayan araştırmalarda öncelikli olan derinlemesine veri toplamak ve incelenen duruma odaklanmaktır. Bu nedenle evrene genellenebilirlik önceliklendirilmiş bir boyut değildir (Gall, Gall ve Borg, 2007).

Araştırmanın çalışma evreni Ankara ilidir. Buna göre Ankara’da hangi mesleki ve teknik liselerinin araştırmada yer aldığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yeterlilikleri belirlenen ve mesleki belgelendirmesi yapılan sektörlerdeki yeterlilik alanlarına göre kararlaştırılmıştır. Buna göre belirlenen meslek alanları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2

MYK Sektör ve Yeterlilik Alanları ile MEB Meslek Alanı ve Meslek Dalı Karşılaştırması

MYK			MEB	
No	Sektör	Yeterlilik Adı	Meslek Alanı	Meslek Dalı
1	Bilişim Teknolojileri	Ağ Teknolojileri Elemanı	Bilişim Teknolojileri	Ağ İşletmenliği
2	Elektrik ve Elektronik	Elektrik Pano montajcısı	Elektrik-Elektronik Teknolojisi	Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü
3	Toplumsal ve Kişisel Hizmetler	Kuaför	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri	Saç Bakımı
4	İnşaat	Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari)	İnşaat	Mimari Yapı Teknik Ressamı
5	Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik	Kimya Laboratuvarı Analisti	Kimya Teknolojisi	Kimya Laboratuvarı
6	Metal	Kaynak Operatörü	Metal Teknolojisi	Kaynakçılık
		Nc/Cnc Tezgâh İşçisi	Makine Teknolojisi	Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC)
7	Tekstil, Hazır Giyim, Deri	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim)	Giyim Üretim Teknolojisi	Hazır Giyim Model Makineciligi
8	Turizm, Konaklama, Yiyecek-İçecek Hizmetleri	Aşçı	Yiyecek İçecek Hizmetleri	Mutfak
		Servis Görevlisi		Servis
9	Ulaştırma, Lojistik ve Haberleşme	Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı	Raylı Sistemler Teknolojisi	Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik
		Raylı Sistem Mekanik Bakım ve Onarımcısı		Raylı Sistemler Makine

MYK tarafından belirlenen sektör sayısı 26'dır. Farklı seviyelerde 344 mesleğin yeterlilikleri belirlenmiştir. Bunlardan 188 mesleğin belgelendirilmesi için yetkilendirilmiş kurum vardır ve belgelendirme yapılmaktadır. Yukarıda tabloda görüldüğü gibi söz konusu 26 sektörden 9 tanesi araştırma kapsamında yer almıştır. Çünkü araştırmanın yapılacağı mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarındaki meslek dalları Ankara ili için incelendiğinde tabloda görülen 9 sektör araştırma kapsamında yer alabilmektedir. Bu sektörlerden metal ve turizm sektörlerinden ikişer tane meslek alanı araştırmaya dâhil edilmiştir. Çünkü bu meslek alanları oldukça geniş uygulama alanına sahiptir ve Ankara'daki mesleki ve teknik liselerde yaygın olarak eğitimi verilen alanlardır. Buna göre MYK tarafından belirlenen 9 sektörle ilişkili yeterliliklere dönük mesleki ve teknik eğitim verilen 12 meslek dalı araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Meslek dallarının belirlenmesinden sonra söz konusu meslek alanlarında hangi mesleki ve teknik liselerin araştırma kapsamında yer alacağı belirlenmiştir. Elde edilen veriler tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 3

Araştırmanın Yapıldığı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine İlişkin Veriler

	Meslek Dalı	Okulun Adı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı	Öğretmen sayısı (Görüşme)	Usta öğretici sayısı (Görüşme)	Bakanlık Öğrenci Sayısı	Bakanlık Öğretmen Sayısı
1	Ağ İşletmenliği	Kanuni Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Keçiören)	49	7	2	2	72	11
		Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Altındağ)	18	2	2	2	18	5
2	Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü	Pursaklar İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Pursaklar)	51	8	2	2	61	17
		Çiğdemtepe Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Yenimahalle)	37	10	2	2	50	16
3	Saç Bakımı	Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Altındağ)	15	3	2	2	20	4
		Cebeci Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Mamak)	15	2	2	2	20	3
4	Mimari Yapı Teknik Ressamı	Türküzü Oğuzhan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Mamak)	70	7	2	2	90	12
		Battalgazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Mamak)	38	14	2	2	57	22
5	Kimya Laboratuvarı	Mehmet Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Yenimahalle)	126	10	2	2	180	38
		Şehit Sertaç Uzun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Elmadag)	45	6	2	2	60	10
6	Kaynakçılık	İncirli Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Keçiören)	18	6	2	2	23	12
		Fatih Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sincan)	29	5	2	2	34	3
	Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC)	Abidinpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Mamak)	67	4	2	2	90	19
		Yenimahalle Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Yenimahalle)	44	14	2	2	105	15
7	Hazır Giyim Model Makinecilliği	Batıkent Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Yenimahalle)	9	5	2	2	23	9
		Özcan Sabancı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sincan)	12	12	2	2	13	13
8	Mutfak	Layika Akbilek Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Sincan)	85	7	2	2	98	8
		Nene Hatun Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Mamak)	36	5	2	2	55	11
	Servis	Çankaya İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Çankaya)	37	7	2	2	46	7
		Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Altındağ)	24	6	2	2	33	8
9	Raylı Sistemler Elk.-Elektronik	Polatlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Polatlı)	28	4	2	2	30	7
	Raylı Sistemler Makine	Polatlı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (Polatlı)	24	4	2	2	30	7
TOPLAM		20 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	877	148	44	44	1208	257

Tabloda görüldüğü gibi 12 meslek dalında 20 Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu okulların seçilmesi sürecinde öncelikle her meslek alanı için bir okul

belirlenmeye çalışılmış, böylelikle olabildiğince il genelinde geniş bir kapsam oluşturulmaya özen gösterilmiştir. Bu okullardan da öğrenci ve öğretmen sayısı açısından olabildiğince fazla sayıda katılımcının olabileceği okullar seçilmeye çalışılmıştır. Buna göre 877 öğrenci, 148 öğretmen ve 44 usta öğretici çalışma evrenine dâhil edilmiştir. Öğrencilerin uygulamalı çalışmalarını işletmelerde yapmaları sırasında onlardan sorumlu olan usta öğreticilerin belirlenmesinde ise her meslek dalından en az 2 usta öğreticinin yer alması esas alınmıştır. Araştırma çalışma evreni üzerinde yürütüleceği için örneklem seçimi yapılmamıştır. Çalışma evreninde yer alan 877 öğrenci ve 148 öğretmenden nicel veriler elde edilmiştir. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünden 03/01/2017 tarihinde elde edilen verilerden söz konusu mesleki ve teknik Anadolu liselerinde ilgili meslek dallarındaki öğretmen ve öğrenci sayılarına Tablo 3’te yer verilmiştir. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) tarafından belirtilengüven düzeyi ve çeşitli kesinlik sınırları için örneklem büyüklükleri dikkate alındığında, %95 olasılıkla ve + 5 % “göz yumulabilir hata” payına göre çalışma evrenindeki 1208 öğrenciden en az 322 kişinin örnekleme girmesi gerekmektedir. Bu duruma göre en az 322 kişinin alınması gerektiği dikkate alındığında ulaşılan 877 öğrencinin verilerinin değerlendirme için yeterli olduğu kanaatine varılmıştır. Çalışma gruplarına dair bilgiler ise şöyledir:

Birinci Çalışma Grubu (öğretmenler): Bu grubun oluşturulmasında amaçlı eleman örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Buna göre araştırma kapsamında yer alan 20 mesleki ve teknik lisedeki ilgili meslek dallarında öğretmenlik yapan alanlarında bu okullarda en deneyimli (ölçüt: meslek dallarında en deneyimli olan meslek öğretmenleri) 44 (her birinden 2 şer öğretmen) meslek dersleri öğretmenlerinden oluşmuştur. Bu öğretmenlerle görüşmeler yapılarak nitel veriler elde edilmiştir.

İkinci Çalışma Grubu (usta öğreticiler): Bu grubun oluşturulmasında amaçlı eleman örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Buna göre araştırma kapsamında yer alan 20 mesleki ve teknik lisedeki ilgili meslek dallarında öğrencilerin işletmelerde meslek eğitimi çalışmaları sırasında gitmiş oldukları işyerlerinde çalışan ve usta öğretici (ölçüt: öğrencilerden sorumlu usta öğretici olma) statüsündeki 44 (her birinden 2 şer usta öğretici) usta öğreticiden oluşmuştur. Usta öğreticilerle görüşmeler yapılarak nitel veriler elde edilmiştir.

Üçüncü Çalışma Grubu (sınav komisyonu): Bu grup esas olarak araştırma kapsamında oluşturulan bir grup değildir. Başka bir deyişle MYK tarafından test ve belgelendirme yetkisi olan kurumda önceden belirlenmiş olan bir gruptur. Söz konusu kurumda bu tür komisyonların oluşturulma biçimi dikkate alındığında, grubun özelliği gereği amaçlı eleman örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine göre oluşturulduğu söylenebilir. Buna göre araştırma kapsamında yer alan kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) meslek

dallarında toplam 4 öğrenciyi bilişsel ve uygulamalı teste tabii tutmuş olan komisyondaki (ölçüt: ilgili meslek dallarının sınavlarını yapmak için yetkili kurum tarafından görevlendirilmiş olan uzmanlar grubu) uzman kişi/kişilerden oluşacaktır. Komisyonun yapacağı sınav sonrasında düzenlediği rapordan nitel veriler elde edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Araştırma verileri karma yönteme göre toplanmıştır. Buna göre veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda nicel ve nitel veriler olarak elde edilmiştir. Veri toplama kaynaklarına göre verilerin özellikleri şöyle açıklanabilir.

Öğrenci Görüşleri: Çalışma evreninde yer alan 877 mesleki ve teknik lise öğrencilerinin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterlilikleri ne ölçüde yerine getirebildiklerine ilişkin kendilerini nasıl algıladıkları konusunda görüşleri nicel veriler olarak elde edilmiştir.

Öğretmen Görüşleri: Öğretmenlerden nicel ve nitel iki boyutlu görüş alınmıştır.

- a) Nicel Öğretmen Görüşleri: Çalışma evreninde yer alan 148 meslek dersi öğretmenin, öğrencilerinin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterlilikleri ne ölçüde yerine getirebildiklerine ilişkin görüşleri nicel veriler olarak elde edilmiştir.
- b) Nitel Öğretmen Görüşleri: Ayrıca belirlenen meslek dallarının okullardaki bölümlerinde görev yapan 44 (her meslek alanından deneyimli 2 öğretmen) meslek öğretmeniyle görüşme yapılarak nitel veriler elde edilmiştir.

Usta Öğreticilerin Görüşleri: Çalışma evreninde yer alan 44 usta öğreticinin işletmelerde meslek eğitimi kapsamında işyerlerinde uygulama yapan öğrencilerin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterlilikleri ne ölçüde yerine getirebildiklerine ilişkin görüşleri nitel veriler olarak elde edilmiştir.

Sınav Komisyonunun Değerlendirmesi: Araştırma kapsamında kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) alanında 2’şer öğrencinin MYK tarafından yetkilendirilmiş bir test merkezinde mesleki bilgi ve beceri sınavına girmesi planlanmıştır. Bu uygulamanın amacı yeterlilikler konusunda iki meslekte gerçek bir test ortamında öğrencilerin yeterlilikleri ölçüldüğünde ortaya çıkacak sonuç ile öğrenci algıları, öğretmen ve usta öğretici görüşleri arasında bir karşılaştırma yapmaktır. Örnek niteliğindeki bu uygulamada veriler sınavı yapan komisyonun raporundan elde edilmiş ve nitel veri olarak değerlendirilmiştir.

Ölçeklerin hazırlanmasında Tyler’ın hedefe dayalı program değerlendirme modeli esas alınarak eğitim programında amaçlara ulaşılma derecesinin belirlenmesi sağlanmıştır.

Araştırmada nicel ve nitel veriler elde etmek amacıyla kullanılmış araçların özellikleri aşağıda açıklanmıştır.

4.3.1. Meslek Dallarına Göre Mesleki Yeterlilikleri Belirleme Ölçeği

Öğrencilerin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterlilikler konusunda kendilerini ne kadar yeterli bulduklarına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla kullanılacak ölçekler 5’li likert tipinde hazırlanmıştır. Buna göre 5=kesinlikle yeterli, 4=yeterli, 3=kısmen yeterli/kısmen yetersiz, 2=yetersiz, 1=kesinlikle yetersiz biçiminde bir derecelendirme yapılmıştır. Yeterlilik maddeleri MYK tarafından onaylanmış yeterlilikler esas alınarak oluşturulmuştur. Söz konusu yeterlilikler “öğrenme çıktıları” olarak ifade edilmekte olup, öğrencilerin aldıkları meslek eğitimindeki kazanımlar olarak kabul edilmiştir. Çünkü MYK mesleki yeterlilikleri bir meslek elemanının aldığı meslek eğitimi sonucunda kendinden beklenen yeterliliği, başka bir deyişle elde ettiği kazanımı ifade etmektedir. Hazırlanmış bu anketteki yeterlilik maddelerinin MYK gibi ulusal düzeyde yeterlilikleri belirleme ve onaylama yetkisi olan bir resmi kurum tarafından düzenlenmiş olmasından dolayı geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Bu sayılıya dayanarak bir ölçek geliştirme çalışması yapılmamakla ölçeklerin açımlayıcı faktör analizi ve crombach alpha güvenirlik katsayısı değerleri hesaplanmasına gerek görülmemiştir. Hazırlanan ölçekler öğrencilere kendilerini ne kadar yeterli olarak algıladıklarını belirlemek için, öğretmenlere ise öğrencilerini ne kadar yeterli gördüklerini belirlemek için uygulanmıştır.

4.3.2. Öğretmen Görüşme Formu

Araştırma kapsamındaki 20 mesleki ve teknik lisenin her birinden 2’şer tane olmak üzere toplam 44 alanında deneyimli öğretmenle yapılmış görüşmelerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Formlar yarı yapılandırılmış sorulardan oluşmuş ve hazırlanmasında yukarıda açıklanan mesleki yeterlilikleri belirleme ölçeği esas alınmıştır. Hazırlanan görüşme formları uzman görüşü, pilot uygulama ve veri çözümleme sürecindeki uzman görüşleri tutarlılığı gibi süreçlerden geçirilecek geçerlilik ve güvenirliliği test edilmiştir.

4.3.3. Usta Öğretici Görüşme Formu

Araştırma kapsamındaki 20 mesleki ve teknik lisenin her birindeki meslek dallarıyla ilişkili olan işletmelerde görev yapan ve her meslek dalından 2’şer tane olmak üzere toplam 44 usta öğretici ile yapılacak görüşmelerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Formlar yarı yapılandırılmış sorulardan oluşmuş ve hazırlanmasında yukarıda açıklanan mesleki yeterlilikleri belirleme ölçeği esas alınmıştır. Hazırlanan görüşme formları uzman görüşü, pilot uygulama ve veri çözümleme sürecindeki uzman görüşleri tutarlılığı gibi süreçlerden geçirilecek geçerlilik ve güvenirliliği test edilmiştir.

4.3.4. Sınav Komisyon Raporu

Araştırma kapsamında kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) alanında 2'şer öğrencinin MYK tarafından yetkilendirilmiş bir test merkezinde mesleki bilgi ve beceri sınavına girmesi planlanmıştır. Örnek niteliğindeki bu uygulamada komisyonun raporu nitel veri elde etmek için kullanılmıştır. Raporda sınava giren öğrencinin bilişsel ve beceri sınavı değerlendirme sonucu ve komisyonun öğrenme çıktıları konusunda yaptıkları nitel değerlendirme yer almıştır. Raporun yapısı alan uzmanlarının görüşüne göre oluşturulmuştur.

4.4. Verilerin Analizi

Araştırmadaki tüm verilere ait özellikler şöyledir:

Tablo 4

Araştırma Verilerinin Özellikleri

Alt amaç	Veri cinsi	Veri kaynağı	Veri türü	n	Veri çözümleme tekniği
1	Öğrencilerin yeterlilik algısı	Öğrenciler	Nicel	877	Medyan,
2	Öğretmenlerin öğrencileri yeterli görme düzeyi	Öğretmenler	Nicel	148	Medyan,
3	Öğrenci ve öğretmenlerin yeterliliklere ilişkin görüşleri	Öğrenciler ve öğretmenler	Nicel	877 öğrenci 148 öğretmen	Mann Whitney U testi
4	Deneyimli öğretmen görüşleri	Öğretmenler	Nitel	44	İçerik analizi
5	Usta öğreticilerin öğrencilerin yeterliliğe ilişkin görüşleri	Usta öğreticiler	Nitel	44	İçerik analizi
6	Öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri	Öğrenciler, öğretmenler, deneyimli öğretmenler ve usta öğreticiler	Nitel	877 öğrenci 148 öğretmen, 44 deneyimli öğretmen, 44 usta öğretici	İçerik analizi
7	Kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) alanı mesleki yeterlilik (bili ve beceri) sınavı	Sınava girecek öğrenciler	Nicel-Nitel	İki meslek alanından toplam 4 öğrenci	Sınav sonuç raporu ve komisyonun görüşü (nitel değerlendirme)
8	Kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) alanı mesleki yeterlilik (bilgi ve beceri) sınavı sonuçları ve bu alanlara ilişkin öğrenci, öğretmen usta öğretici görüşleri	Sınava girecek öğrenciler, görüş belirten öğrenciler, öğretmenler ve usta öğreticiler	Nitel	İki meslek alanından toplam 4 öğrenci, 877 öğrenci, 148 öğretmen, 44 deneyimli öğretmen, 44 usta öğretici	Sınav sonuç raporu ve komisyonun görüşü (nitel değerlendirme) ile öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşlerinin betimsel analizi

Araştırmada analizler nicel verilerin analizi ve nitel verilerin analizi olmak üzere iki başlık hâlinde incelenmiş ve aşağıda açıklanmıştır:

4.4.1. Nicel Verilerin Analizi

Mesleki yeterlilikleri belirleme ölçeğinden elde edilen nicel verileri oluşturan öğrenci ve öğretmen görüşleri öncelikle dağılım normalliği açısından test edilmiştir. Tüm maddelerde dağılımlar normal olmadığı için merkezi dağılım ölçülerinden Medyan esas alınmış ve buna göre yorum yapılmıştır. Söz konusu ölçekten elde edilen nicel verilerin bağımsız değişkenlere göre (öğrenci görüşleri, öğretmen görüşleri) karşılaştırmalı analizlerinde parametrik olmayan Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Parametrik olmayan testlerin kullanılmasının nedeni, mesleklere göre öğrenci sayıları arasında farklılıklar olmasıdır (Örneğin: kimya laboratuvarı meslek alanında bir okulda 180 öğrenci varken, saç bakımı meslek dalında bir başka okulda 30 öğrenci vardır).

4.4.2. Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel verilerini toplamak için okullar ve işletmeler farklı tarihlerde ziyaret edilerek, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin rahat edebileceği ortamlarda öğretmenlerle ve usta öğreticilerle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler öğretmen ve usta öğreticilerin gönüllülük esasına dayalı olarak kendilerinden izinler alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunun uygulanması sürecinde 44 öğretmen ve 44 usta öğreticiye görüşme formu uygulanmıştır. Öğretmen ve usta öğreticiler ses kaydına izin vermemiş soruların cevabı metne aktararak alınmıştır. Öğretmen ve yönetici görüşmeleri ortalama 25 dakika sürmüştür. Dökümü yapılan veriler iki uzman tarafından kontrol edilmiştir.

Araştırmanın öğretmen ve usta öğreticilerden elde edilen nitel verileri, içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, metin içinde geçen bazı terim ve ifadelerin aranarak bulunması ve bir sistem dâhilinde kategorilere ayrılarak analiz edilmesidir (Böke, 2014; Neuman, 2008). İçerik analizi süreci, (i) verilerin kodlanması, (ii) kategori oluşturma, (iii) verilerin kodlara ve kategorilere göre düzenlenmesi, (iv) bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analizinde bazı kelimelerin ve kavramların verinin içinde geçme sıklığından yola çıkılarak, veri sayısallaştırılır (Downe-Wamboldt, 1992; Morgan, 1993).

Araştırmada hem kodlar belirlenerek verilerin detaylı bir şekilde tematik analizleri yapılmış, hem de bu temaların katılımcılar tarafından bahsedilme sıklıkları belirlenerek kodları ve kodların sıklıklarını betimlenmiştir. Görüşülen öğretmenler için Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, usta öğreticiler için U1, U2, U3, U4 olarak kodlar verilmiştir. Görüşme formlarındaki her bir soru için ana tema, temalar ve kodlar oluşturulmuştur.

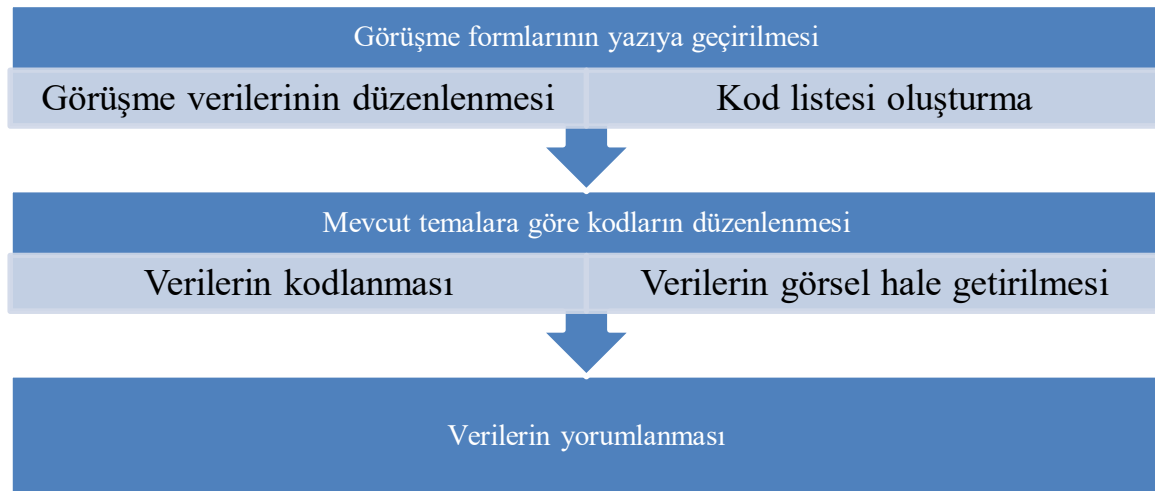
Analizlerin raporlaştırılması: Bu aşamada, oluşturulmuş olan tema ve kodlar tablolastırılmış,

ayrıca temalar katılımcıların ifadelerinden örneklerle desteklenerek açıklanmış ve yorumlanmıştır. Katılımcıların kendi kelimeleri ile konuya ilişkin düşünceleri araştırmanın yüzey geçerliliğini ve güvenilirliğini güçlendirir (Patton, 2014). Bu çalışmanın veri analizinde de temalar katılımcıların söylemlerinden direkt alıntılarla desteklenmiş ve bu şekilde yapılan yorumların katılımcıların ifadeleriyle bağlantılı olduğundan emin olunmuştur.

Nitel veri analizi sonucunda belirlenen temalar MYK'nın o mesleğe dair belirlediği yeterliliklere dair maddelerden oluşturulmuştur.

İki meslek alanında yapılmış olan örnek yeterlilik sınavına ilişkin veriler ise nitel veri çözümleme tekniklerinden betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir.

Görüşme formlarının geçerlilik ve güvenirlik çalışması: Araştırma kapsamında verilerin nasıl toplandığı ve analiz edildiğine dair bilgiler ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Araştırmanın geçerliliği iki aşamada gerçekleştirilmiştir. (1) Veri analiz süreci detaylı olarak açıklanmıştır (2) Bulguların işlenmesinde ve yorumlanmasında öğretmenlerle ve usta öğreticilerle yapılan görüşmeler temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Araştırmanın güvenirliğini sağlamak için, araştırmada belirlenen alt temalar kavramsal temalar altında söz konusu bir temayı temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda görevli iki farklı uzman görüşüne başvurulmuştur. Nitel veri analizinde kullanılan yol haritası Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Nitel veri analizi işlem basamakları

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlar yer almıştır. Örgün mesleki eğitim programlarını ulusal mesleki yeterlilikleri kazandırma açısından değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırmada bulgu ve yorumlar alt amaçlar bağlamında ele alınmış ve aşağıda özetlenmiştir.

5.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın alt amaçlarında yer alan “Araştırma kapsamında belirlenen meslek alanlarındaki örgün mesleki eğitim programlarına devam eden mesleki ve teknik lise 4.sınıf öğrencilerinin; ulusal mesleki yeterliliklerde belirlenen öğrenme çıktıları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri ve öğretmenlerinin öğrencilerini yeterli görme düzeyleri nedir?” başlıklı birinci alt amaca ilişkin bulgu ve yorumlar şöyledir:

5.1.1.1. Ağ İşletmenliği Meslek Alanı

Ağ işletmenliği meslek alanına ilişkin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmenlerin görüşleri ele alınırken öğretmen sayısının az olması nedeniyle merkezi dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Ağ İşletmenliği Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=67)		Öğretmen (N=9)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Güvenliği, Kalite, İş Organizasyonu ve Mesleki Gelişim					
1	İSG önlemlerini açıklar.	0,174	0,000*	3,00	4,00
2	Çevre koruma önlemlerini açıklar.	0,204	0,000*	4,00	3,00
3	Kalite uygulamalarını tanımlar.	0,171	0,000*	3,00	3,00
4	İş organizasyonunu nasıl yapacağını açıklar.	0,206	0,000*	4,00	3,00
5	Mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlar.	0,197	0,000*	4,00	3,00
Bilgisayar Donanım ve Yazılım Temelleri					
6	Bilgisayarın çalışma mantığını açıklar.	0,189	0,000*	4,00	4,00
7	Temel bilgisayar kullanımını açıklar.	0,196	0,000*	4,00	4,00
8	Bilgisayar bileşenlerinin temel özelliklerini açıklar.	0,211	0,000*	4,00	4,00
Ağ Teknolojileri Temelleri					
9	Temel ağ kavramlarını açıklar.	0,196	0,000*	4,00	4,00
10	Ağ protokolleri kavramını ve IP iletişiminin temellerini açıklar.	0,180	0,000*	4,00	4,00
11	Ağ kablo teknolojilerini açıklar.	0,191	0,000*	4,00	4,00
12	Kablosuz ağ teknolojilerini açıklar	0,196	0,000*	4,00	4,00
13	Basit aktif ağ donanımlarının özelliklerini açıklar.	0,239	0,000*	3,00	4,00
14	Alt ağ kavramını ve yönlendirme işlemlerini açıklar.	0,244	0,000*	3,00	3,00
15	Uzak bağlantı türlerini ve temel özelliklerini açıklar.	0,191	0,000*	4,00	3,00
Kullanıcı İlişkileri ve Teknik Destek					
16	Kullanıcı ile gerçekleştirilecek iletişim süreçlerini açıklar	0,175	0,000*	3,00	3,00
17	Uzaktan verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları açıklar.	0,186	0,000*	3,00	3,00
18	Yerinde verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları açıklar.	0,204	0,000*	3,00	3,00
19	IP tabanlı çoklu ortam aktarım sistemlerine nasıl ağ desteği vereceğini açıklar	0,165	0,000*	3,00	3,00
Ağ Tasarımı ve Kurulumu					
20	Basit ağ yapılarını nasıl tasarlayacağını açıklar	0,198	0,000*	4,00	4,00
21	Ağ kurulum faaliyetleri için yapılması gereken hazırlıkları açıklar.	0,168	0,000*	4,00	4,00
22	Eski ağ yapısının kaldırılma aşamalarını açıklar	0,181	0,000*	3,00	3,00
23	Ağ kablolanmasının nasıl yapılacağını açıklar	0,235	0,000*	4,00	4,00
24	Ağ kablo sonlandırma ve test işlemlerini gerçekleştirir.	0,232	0,000*	4,00	4,00
25	Ağ donanımlarının montaj işlemlerini açıklar.	0,202	0,000*	4,00	4,00
26	Basit aktif ağ donanımlarını nasıl yapılandıracağını açıklar.	0,215	0,000*	4,00	4,00
27	Ağ kurulumunun nasıl test edileceğini açıklar.	0,216	0,000*	3,00	4,00
Ağ Güvenliği, Bakımı ve Verimliliği					
28	Ağ güvenlik donanımlarının nasıl yapılandırılacağını açıklar	0,195	0,000*	4,00	3,00
29	Yazılımsal olarak ağ güvenliğinin nasıl sağlanacağını açıklar.	0,179	0,000*	3,00	3,00
30	Periyodik ağ izleme faaliyetlerini açıklar.	0,180	0,000*	3,00	3,00
31	Ağ bakım ve onarım faaliyetlerini açıklar.	0,200	0,000*	3,00	4,00
32	Periyodik koruyucu bakım faaliyetlerini açıklar.	0,199	0,000*	3,00	3,00
Ağ Sunucu İşletim Sistemi Kullanımı					
33	Sunucu işletim sistemlerinin temel özelliklerini açıklar.	0,201	0,000*	4,00	3,00
34	İşletim sistemi kurulumunun nasıl yapılacağını açıklar.	0,237	0,000*	4,00	4,00
35	Sunucu servislerinin nasıl yapılandırılacağını açıklar.	0,177	0,000*	3,00	4,00
36	Sunucu işletim sistemleri ile ilgili periyodik takipleri açıklar.	0,169	0,000*	3,00	4,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi ağ işletmenliği meslek alanının “iş sağlığı ve güvenliği, kalite, iş organizasyonu ve mesleki gelişim” konusundaki yeterlilikler konusunda öğretmenler öğrencilerin genellikle

kısmen yeterli olduklarını düşünürken, öğrenciler ise kendilerini yeterli görmektedirler. “Bilgisayar donanım ve yazılım temelleri” konusunda ise öğrenciler kendilerini yeterli görmekte, öğretmenler de bu görüşe katılmaktadır. “Ağ teknolojileri temelleri” konusunda öğrenciler genel olarak yeterli olduklarını düşünmekte öğretmenler de öğrenciler için aynı fikri paylaşmaktadır. “Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek” ve “ağ güvenliği, bakımı ve verimliliği” konularında ise her iki grup çoğunlukla kısmen yeterli olduğu düşüncesindedirler. “Ağ tasarımı ve kurulumu” konusunda ise öğretmenler öğrencilerinin çoğunlukla yeterli olduğunu düşünmektedir. Öğrenciler de çoğunlukla kendilerinin yeterli olduğunu düşünmektedir. “Ağ sunucu işletim sistemi kullanımı” boyutunda yer alan yeterlilikleri yerine getirebilme açısından ise öğretmenler biraz daha olumlu düşünerek öğrencilerinin söz konusu yeterlilikleri yerine getirebileceğini düşünmektedirler. Bu konuda öğrenciler ise sunucu işletim sistemlerinin temel özelliklerini ve sistem kurulumunun nasıl yapılacağını açıklayabileceklerini, buna karşın sunucu işletim sistemleri ile ilgili periyodik takipleri ile sunucu servislerinin nasıl yapılandırılacağını kısmen açıklayabileceklerini ifade etmektedir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler ağ işletmenliği meslek alanı için belirlenen 36 yeterlilik maddesinin 20 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 16’sında kısmen yeterli görmektedir. Öğrenciler de aynı biçimde 20 yeterlilik maddesinde kendilerini yeterli, 16’sında ise kısmen yeterli görmektedir. Buna göre ağ işletmenliği meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık yarısının yeterli düzeyde kazandırıldığı, yarısının ise kısmen kazandırıldığı söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin bilişsel davranış ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin teorik mesleki eğitim boyutu açısından öğrenme kazanımlarını yeterince karşılamadığı söylenebilir.

5.1.1.2.Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC) Meslek Alanı

Bu meslek alanına ilişkin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmen sayısının az olmasından dolayı dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

NC/CNC Tezgâh İşçisi Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=111)		Öğretmen (N=18)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre ve Kalite Yönetim Sistemleri					
1	İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygular.	0,253	0,000*	4,00	3,00
2	Çevre yönetim sistemlerine uygun çalışır.	0,250	0,000*	4,00	3,00
3	Kalite yönetim sistemlerine uyar.	0,235	0,000*	4,00	3,50
Tezgâh, Takım ve İş Parçasını Üretime Hazırlamak					
4	Çalışılan yeri düzenler.	0,367	0,000*	5,00	4,00
5	Alet ve donanımların koruyucu ve talimatlı bakımlarını yapar.	0,252	0,000*	4,00	3,00
6	İş öncesi hazırlıkları gerçekleştirir	0,270	0,000*	4,00	4,00
7	Tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazır hale getirir.	0,262		4,00	4,00
Talaşlı Üretim İşlemlerini Gerçekleştirmek					
8	İşleme programını hazırlar.	0,227	0,000*	4,00	4,00
9	Parça da talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirir.	0,329	0,000*	5,00	4,00
10	Kontrol ve raporlama işlemlerini gerçekleştirir.	0,234	0,000*	4,00	4,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi NC/CNC Tezgâh İşçisi meslek alanının “iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve kalite yönetim sistemleri” konusundaki yeterlilikler konusunda öğretmenler öğrencilerin genellikle kısmen yeterli olduklarını düşünürken, öğrenciler ise kendilerini yeterli görmektedir. “Tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak” konusunda ise öğrenciler kendilerini yeterli görmekte, öğretmenler de bu görüşe genel olarak katılmakta, sadece “alet ve donanımların koruyucu ve talimatlı bakımlarını yapma” konusunda öğrencilerin kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir. “Talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek” konusunda öğrenciler kendilerini oldukça yeterli görürken öğretmenler de öğrencilerin yeterli olduklarını düşünmektedir. Öğrenciler özellikle talaşlı üretimde parçada talaşlı üretim işlerini gerçekleştirme açısından kendilerini oldukça yeterli görmektedirler.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler NC/CNC Tezgâh İşçisi meslek alanı için belirlenen 10 yeterlilik maddesinin 6 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 4’ünde kısmen yeterli görmektedir. Öğrenciler 10 yeterlilik maddesinin tamamında kendilerini yeterli görmektedir. Buna göre NC/CNC Tezgâh İşçisi meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık yarısından biraz fazlasının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınırsa, örgün mesleki eğitimin uygulama açısından öğrenme kazanımlarını yeterince karşılamadığı söylenebilir.

5.1.1.3.Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü Meslek Alanı

Bu meslek alanına ilişkin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırabilme düzeyi açısından öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” soruları yöneltilmiştir. Bu meslek alanında da öğretmen sayısı az olduğu için medyan esas alınarak görüşlerin dağılımı yorumlanmaya çalışılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi yapılarak dağılım normalliği belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7

Elektrik Pano Montajcısı Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=89)		Öğretmen (N=18)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Çevre Güvenlik Önlemleri					
1	İSG önlemlerini açıklar.	0,272	0,000*	4,00	3,44
2	Çevre koruma önlemlerini açıklar.	0,230	0,000*	4,00	3,17
Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri					
3	Kalite uygulamalarını tanımlar.	0,197	0,000*	4,00	2,94
4	İş organizasyonunu nasıl yapacağını açıklar.	0,232	0,000*	4,00	2,94
5	Mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlar.	0,240	0,000*	4,00	2,94
Proje İnceleme ve Pano Montajı Hazırlığı Yapma					
6	Projeyi inceler.	0,218	0,000*	4,00	3,39
Pano Malzemeleri Montajı, Pano Kontrolü ve Sevke Hazırlama					
7	Pano montajı hazırlık işlemlerini yapar.	0,213	0,000*	4,00	3,61
8	Pano malzemelerinin montajını yapar.	0,216	0,000*	4,00	4,06
9	Baraları işler ve montajını yapar.	0,161	0,000*	3,00	3,56
10	Kabloların montajını yapar ve kontrol eder.	0,253	0,000*	4,00	3,78
11	Panoyu kontrol eder.	0,277	0,000*	4,00	3,39
12	Panoyu sevke hazırlar.	0,247	0,000*	4,00	3,61

*p<0,05

Görüldüğü gibi Elektrik Pano Montajcısı meslek alanının “iş sağlığı ve çevre güvenlik önlemleri” konusundaki yeterliliklerle ilgili öğretmenler öğrencilerin kısmen yeterli olduklarını düşünürken, öğrenciler ise kendilerini yeterli görmektedir. “Kalite yönetim sistemi, iş organizasyonu yapılması ve mesleki gelişim faaliyetleri” konusunda ise öğrenciler kendilerini yeterli görmekte, öğretmenler ise öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Öğrenciler kendilerini “proje inceleme ve pano montajı hazırlığı yapma” ve “pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama” konularından “baraları işleme ve montajını yapma” konusunda kısmen diğer tüm konularda yeterli bulurken öğretmenler ise

sadece “pano malzemelerinin montajını yapma” konusunda yeterli diğer tüm maddelerde kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir.

Görüşler genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenler elektrik pano montajcısı meslek alanı için belirlenen 12 yeterlilik maddesinin sadece 1 tanesinde öğrencilerini “yeterli” görürken, 8’inde “kısmen yeterli” ve 3’ünde “kendilerini geliştirmeleri” gerektiği görüşünü benimsemişlerdir. Öğrenciler ise 11 yeterlilik maddesinde kendilerini yeterli, 1’inde ise “kısmen yeterli” görmektedirler. Öğretmen ve öğrenci görüşlerindeki farklılıklardan yola çıkarak ve buna göre elektrik pano montajcısı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yarısından fazlasının “kısmen yeterli” düzeyde kazandırılabilirdiği, kalan kısmının ise geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arası önemli fark dikkat çekicidir yani yeterliliklere sahip olma açısından sorunlar olduğu söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin hem teorik hem de uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin teorik ve uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından öğrenme kazanımlarını yeterince karşılamadığı ifade edilebilir.

5.1.1.4.Hazır Giyim Model Makineciliği Meslek Alanı

Bu meslek alanına ilişkin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesi sırasında öğretmen sayısı az olduğu için dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci sayısının 30’un altında olması nedeniyle de öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılamamış, medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim) Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=21)		Öğretmen (N=17)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
Kalite, Çevre, İş Sağlığı ve Güvenliği					
1	İş yeri kalite ve çevre güvenliği kurallarını bilir ve uygular.	---	---	4,00	4,00
2	İş sağlığı ve güvenliği kurallarını bilir ve uygular.	---	---	4,00	4,00
Dikim İçin Ön Hazırlık Yapma					
3	İş organizasyonu yapar.	---	---	4,00	4,00
4	Kalıp kontrolü yaparak numune kesimini yapar/yaptırır.	---	---	3,00	3,00
5	Dokuma dikiş makinelerini kullanıma hazırlar.	---	---	4,00	3,00
6	Dokuma dikiş makinelerini kullanır.	---	---	4,00	4,00
Dokuma Model Dikimi Yapma					
7	Dikim tekniklerini kullanarak ürün oluşturur.	---	---	4,00	4,00
8	Numune ütüsü yapar.	---	---	4,00	4,00
Numune Kontrolü					
9	Kalite kontrolü yapar.	---	---	4,00	4,00
10	Ölçü kontrolü yapar.	---	---	3,00	4,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi model makineci (dokuma hazır giyim) meslek alanının “kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği” konusundaki yeterlilikler konusunda öğrenciler yeterli olduklarını öğretmenler de benzer şekilde öğrencilerinin yeterli olduklarını düşünmektedirler. “Dikim için ön hazırlık” konusunda ise öğrenciler kendilerini çoğunlukla yeterli görmekte sadece “kalıp kontrolü yaparak numune kesimi yapma” konusunda kısmen yeterli olduklarını düşünmektedirler. Öğretmenler de bu görüşe katılmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerden ayrıldığı tek konu öğrenciler “dokuma dikiş makinelerini kullanıma hazır olma” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görürken öğretmenler kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir. “Dokuma model dikimi yapma” ve “numune kontrolü yapma” konularında her iki grupta çoğunlukla yeterli olduğu düşüncesindedir. Sadece ölçü kontrolü yapma konusunda öğrenciler kısmen yeterli olduklarını belirtmiştir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler model makineci (dokuma hazır giyim) meslek alanı için belirlenen 10 yeterlilik maddesinin 8 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 2’sinde kısmen yeterli görmektedirler. Öğrenciler de aynı biçimde 8 yeterlilik maddesinde kendilerini yeterli, 2’sinde ise kısmen yeterli görmektedirler. Buna göre model makineci (dokuma hazır giyim) meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yarıdan fazlasının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin

uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının önemli ölçüde gerçekleştirebildiğini ifade etmek mümkündür.

5.1.1.5.Kaynakçılık Meslek Alanı

Bu meslek alanına ilişkin MYK tarafından belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmen sayısının az olmasından dolayı dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Kaynak Operatörü Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=47)		Öğretmen (N=11)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği					
1	İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını açıklar.	0,208	0,000*	4,00	3,00
Gaz Korumasız Özlü Tel Elektrotla Ark Kaynağı					
2	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,318	0,000*	5,00	4,00
3	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,245	0,000*	4,00	3,00
Metal-Ark Asal Gaz Kaynağı (MIG Kaynağı)					
4	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,276	0,000*	4,00	4,00
5	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,226	0,000*	4,00	3,00
Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG Kaynağı)					
6	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,325	0,000*	5,00	4,00
7	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,266	0,000*	4,00	4,00
Aktif Koruyucu Gazla Özlü Tel Metal-Ark Kaynağı					
8	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,273	0,000*	4,00	3,00
9	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,225	0,000*	4,00	3,00
Tungsten Asal Gaz Kaynağı (TIG Kaynağı)					
10	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,173	0,001*	3,00	2,00
11	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,188	0,001*	4,00	3,00
Plazma Ark Kaynağı					
12	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,191	0,000*	3,00	1,00
13	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,174	0,001*	3,00	3,00
Tel Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı					
14	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,193	0,000*	3,00	2,00
15	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,185	0,000*	3,00	3,00
Bant Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı					
16	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,241	0,000*	3,00	2,00
17	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,204	0,000*	3,00	2,00
Elektron Işın Kaynağı					
18	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,246	0,000*	2,00	1,00
19	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,208	0,000*	3,00	1,00
Lazer Işın Kaynağı					
20	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,289	0,000*	2,00	1,00
21	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,241	0,000*	3,00	1,00
Ultrasonik Kaynak					
22	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,284	0,000*	2,00	1,00
23	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,252	0,000*	2,00	1,00
Sürtünme Kaynağı					
24	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,267	0,000*	2,00	1,00
25	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,253	0,000*	3,00	1,00
Yüksek Mekanik Enerji İle Kaynak					
26	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,255	0,000*	2,00	1,00
27	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,245	0,000*	2,00	1,00
Difüzyon Kaynağı					
28	Kaynak işlemini gerçekleştirir.	0,267	0,000*	2,00	1,00
29	İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	0,250	0,000*	2,00	1,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi Kaynak Operatörü meslek alanının “kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği” konusundaki yeterlilikler konusunda öğretmenler öğrencilerin kısmen yeterli olduklarını düşünürken, öğrenciler ise kendilerini yeterli görmektedir. “Gaz korumasız özlü tel

elektrotla ark kaynağı”, “metal-ark asal gaz kaynağı (mıg kaynağı)” ve “metal-ark aktif gaz kaynağı (mag kaynağı)” konusunda ise öğrenciler kendilerini yeterli görmekte, öğretmenler de bu görüşe katılmaktadır. “Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görmekte öğretmenler ise öğrencilerin kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir. “Tungsten asal gaz kaynağı (tıg kaynağı)”, “tel elektrotla toz altı ark kaynağı” ve “bant elektrotla toz altı ark kaynağı” konusunda öğrenciler kendilerini kısmen yeterli görmekte öğretmenler ise öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini olduğunu düşünmektedir. Öte yandan “plazma ark kaynağı”, “elektron ışın kaynağı”, “lazer ışın kaynağı”, “ultrasonik kaynak”, “sürtünme kaynağı”, “yüksek mekanik enerji ile kaynak” ve “difüzyon kaynağı” konularında öğrenciler kendileri yeterli görmemekte ve kendilerini geliştirmeleri gerektiği düşünmektedir. Öğretmenler de öğrenciler gibi ama onlardan daha fazla olarak kesinlikle kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler kaynak operatörü meslek alanı için belirlenen 29 yeterlilik maddesinin sadece 2 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 8’inde kısmen yeterli görüşünü, 4’ünde kendilerini geliştirmeleri gerektiği görüşünü ve 13’ünde de kesinlikle kendilerini geliştirmeleri gerektiği görüşünü benimsemiştir. Öğrenciler ise öğretmenlerine göre biraz daha iyimser bir tablo çizerek 10 yeterlilik maddesinde kendilerini yeterli, 9’unda ise kısmen yeterli bulmakta ve 9’unda da kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Buna göre kaynak operatörü meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık üçte birinin yeterli/kısmen yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınırsa, örgün mesleki eğitimin uygulamalı/pratik mesleki eğitim boyutu açısından öğrenme kazanımlarını yeterince karşılamadığı söylenebilir.

5.1.1.6.Kimya Laboratuvarı Meslek Alanı

Bu meslek alanına ilişkin MYK tarafından belirlenmiş mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Öğretmen sayısının az olmasından dolayı verilerin çözümlenmesinde dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Kimya Laboratuvarı Analisti Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=171)		Öğretmen (N=16)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma					
1	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili alınan önlemleri uygular.	0,372	0,000*	5,00	3,00
2	Çevre koruma mevzuatına uygun çalışır.	0,261	0,000*	4,00	3,00
Kalite Yönetim Sistemi					
3	Kalite yönetim sistemine uygun çalışır.	0,263	0,000*	4,00	3,00
Kimyasal Analiz İşlemleri ve Sonuçların Raporlanması					
4	Analiz öncesi iş organizasyonu yapar.	0,285	0,000*	4,00	3,50
5	Kalibrasyon doğrulama işlemlerini yapar.	0,280	0,000*	4,00	3,00
6	Numune alma işlemlerini yapar.	0,473	0,000*	5,00	4,00
7	Analiz öncesi hazırlık işlemlerini yapar.	0,416	0,000*	5,00	4,00
8	Nitel-nicel analiz işlemlerini yapar.	0,371	0,000*	5,00	4,00
9	Tanık numune saklama işlemlerini yapar.	0,294	0,000*	4,00	3,50
10	Atık ayırma ve muhafaza etme işlemlerini yapar.	0,310	0,000*	5,00	3,00
Boya Üretiminde Kimyasal Analiz İşlemleri					
11	Üretim öncesi hammaddelerin kimyasal analiz işlemlerini yapar.	0,278	0,000*	4,00	3,00
12	Üretim sürecinde kimyasal analiz işlemlerini yapar.	0,267	0,000*	4,00	3,00
13	Renk kontrolü yapar.	0,318	0,000*	5,00	2,50
14	Boya üretiminde Ar-Ge kimyasal analiz işlemlerini yapar.	0,214	0,000*	4,00	2,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi kimya laboratuvarı analisti meslek alanının “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma” ve “kalite yönetim sistemi” konusundaki yeterliliklerde öğretmenler öğrencilerin “kısmen yeterli” olduklarını düşünürken, öğrenciler ise kendilerini “yeterli” görmektedirler. “Kimyasal analiz işlemleri ve sonuçlarının raporlanması” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görürken öğretmenler öğrencilerinin yeterlilik maddelerinin yarısında yeterli diğer yarısında ise kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir. “Numune alma”, “analiz öncesi hazırlık” ve “nitel-nicel analiz işlemleri yapma” konularında öğretmen ve öğrenci görüşleri uyum göstermekte her iki taraf da yeterli olduklarını düşünmektedir. Ancak “boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görürken öğretmenler maddelerin yarısında kısmen yeterli diğer yarısında ise kendileri geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenler, özellikle renk kontrolü ve boya üretiminde AR-GE kimyasal analiz işlemleri konularında öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler kimya laboratuvarı analisti meslek alanı için belirlenen 14 yeterlilik maddesinin 3 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 9’unda kısmen yeterli görmektedirler. 2 yeterlilik maddesinde ise öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri gerektiği fikrindedirler. Öğrenciler ise 6 yeterlilik maddesinde kesinlikle yeterli, 8’inde yeterli olduklarını düşünmektedir. Buna göre kimya laboratuvarı analisti meslek alanının gerektirdiği

mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri arasında farklılıklar olduğu dikkati çekmektedir. Bu meslek alanında örgün mesleki eğitimde yeterliliklerin yaklaşık yarısının kısmen yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Buna ek olarak söz konusu yeterlilik maddelerinin hem bilişsel hem de uygulama ağırlıklı bir yapıda olduğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin teorik ve uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından öğrenme kazanımlarının yeterince karışılmadığı ifade edilebilir.

5.1.1.7.Mimari Yapı Teknik Ressamı Meslek Alanı

MYK tarafından bu meslek alanına ilişkin belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmen sayısının az olmasından dolayı dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari) Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=108)		Öğretmen (N=21)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre-Kalite ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri					
1	İş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alır.	0,296	0,000*	4,50	4,00
2	Çevre koruma mevzuatına uygun çalışır.	0,285	0,000*	4,00	4,00
3	Kalite yönetim sistemleri dokümanlarına uygun çalışır.	0,246	0,000*	4,00	3,00
4	Mesleki gelişim faaliyetlerini yürütür.	0,225	0,000*	4,00	3,00
Temel Yapı Teknik İşlemleri					
5	İş organizasyonunu yapar.	0,263	0,000*	4,00	4,00
6	Temel yapı teknik işlemlerini yapar.	0,277	0,000*	4,00	4,00
7	Yapılan temel yapı teknik işlemleri ile ilgili gerekli kontrol ve kayıt işlemlerini yapar.	0,237	0,000*	4,00	4,00
Mimari Proje Çizimi					
8	Mimari proje çizimi yapar.	0,421	0,000*	5,00	4,00
9	Yapılan mimari proje çizimi ilgili gerekli kontrol ve kayıt işlemlerini yapar.	0,273	0,000*	4,00	4,00
İç Mekân Proje Çizimi					
10	İç mekân projesi çizer.	0,245	0,000*	4,00	3,00
11	Yapılan iç mimari projesi çizimi ilgili gerekli kontrol, dosyalama ve kayıt işlemlerini yapar.	0,264	0,000*	4,00	3,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi yapı teknik ressamı (mimari/iç mimari) meslek alanının “iş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim faaliyetleri” konusunda öğretmenler yeterlilik maddelerinin yarısında öğrencilerin kısmen yeterli (kalite yönetim sistemleri dokümanına uygun çalışma ve mesleki gelişim faaliyetlerini yürütme), diğer yarısında da yeterli olduklarını düşünürken öğrenciler ise kendilerini yeterli görmektedirler. “Temel yapı teknik işlemleri”, “mimari proje çizimi” konularında öğrenciler tüm yeterlilik maddelerinde kendilerini yeterli görürken öğretmenlerde öğrencilere benzer şekilde onların yeterli olduğunu düşünmektedir. Öğrenciler özellikle mimari proje çizimi yapma konusunda kendilerini kesinlikle yeterli görmektedir. “İç mekân proje çizimi” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görürken öğretmenler kısmen yeterli oldukları fikrindedir.

Görüşler genel olarak incelendiğinde öğretmenler yapı teknik ressamı (mimari/iç mimari) meslek alanı için belirlenen 11 yeterlilik maddesinin 7 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 4’ünde kısmen yeterli görmektedirler. Öğrenciler öğretmenlerden daha olumlu düşünmekte ve 2 yeterlilik maddesinde kendilerini kesinlikle yeterli, 9’unda ise yeterli görmektedirler. Buna göre yapı teknik ressamı (mimari/iç mimari) meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde neredeyse tamamının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin hem bilişsel davranış hem de uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin teorik ve uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının genel olarak gerçekleştirildiği belirtilebilir.

5.1.1.8.Mutfak Meslek Alanı

MYK tarafından bu meslek alanına ilişkin belirlenen mesleki yeterliliklerin, örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Öğretmen sayısının az olmasından dolayı verilerin çözümlenmesinde dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12

Mutfak Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=121)		Öğretmen (N=12)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Koruma					
1	Çalışma sahasında ve görev sürecinde İSG önlemlerini alır.	0,262	0,000*	4,00	3,00
2	Çalışma sahasında ve görev sürecinde çevre koruma önlemlerini alır.	0,257	0,000*	4,00	3,50
İş Organizasyonu ve Mesleki Gelişim					
3	İş süreçlerini ve ekibini organize eder.	0,240	0,000*	4,00	3,50
4	Araç gereç ve ekipmanların bakımını sağlar.	0,226	0,000*	4,00	4,00
5	Mutfakta kullanılan malzemelerin tedarik ve stok uygulamalarını düzenler.	0,255	0,000*	4,00	4,00
6	Standart mönü ve reçete hazırlar.	0,249	0,000*	4,00	4,00
7	Üretim süreçleri ile ilgili bütçe verilerini oluşturur.	0,202	0,000*	4,00	3,00
8	Açık büfeyi tasarlar.	0,241	0,000*	4,00	3,00
9	Yemek ve yiyeceklerin sunum ve servis işlemlerini düzenler.	0,277	0,000*	4,00	3,00
10	Mesleki gelişim ihtiyacını tanımlar.	0,247	0,000*	4,00	3,50
Hijyen, Gıda Güvenliği ve Kalite					
11	İş süreçlerinde kişisel hijyen ve sağlık uygulamalarını gerçekleştirir.	0,403	0,000*	5,00	3,00
12	Yemek ve yiyecek hazırlama süreçlerinde gıda güvenliği kavramları, risk ve tehlikelerini tanımlar.	0,243	0,000*	4,00	2,50
13	Yemek ve yiyecek hazırlama süreçlerinde ürün, gıda malzemeleri, araç-gereç, ekipman ve üretim alanları ile ilgili hijyen ve sanitasyon uygulamalarını yürütür.	0,257	0,000*	4,00	3,00
14	İş süreçlerinde verimliliğe, kalitenin ve müşteri ilişkilerinin geliştirilmesine destek olur.	0,238	0,000*	4,00	3,00
Temel Malzemeler					
15	Yemek ve yiyecek hazırlamada kullanılan temel malzemeleri tanıır	0,330	0,000*	5,00	4,00
16	Yemek ve yiyecek hazırlamada kullanılan temel malzemelerin yemeğe hazırlık işlemlerini uygular.	0,341	0,000*	5,00	4,00
Çorba Hazırlama					
17	Çorbaların ön hazırlığını yapar.	0,353	0,000*	5,00	4,00
18	Çorba çeşitlerini hazırlar.	0,294	0,000*	4,00	4,00
Sos(lar), Meze(ler), Salata(lar) Hazırlama ve Yumurta Pişirme					
19	Sıcak ve soğuk sos hazırlar.	0,299	0,000*	5,00	3,00
20	Salata ve meze çeşit(ler)ini hazırlar.	0,318	0,000*	5,00	4,00
21	Yumurtayı suda, sahandada, tavada pişirir.	0,418	0,000*	5,00	4,00
Et ve Su Ürünü Yemekleri Hazırlama					
22	Sıcak, soğuk sunulan et yemeği/yemekleri hazırlar.	0,232	0,000*	4,00	4,00
23	Sarılarak yapılan et yemeği hazırlar.	0,232	0,000*	4,00	3,00
24	Balık ve su ürünleri yemeği/yemekleri hazırlar.	0,228	0,000*	4,00	3,00
Sebze, Kuru Baklagil Yemekleri ve Sebze Garnitürleri Hazırlama					
25	Çeşitli sebze pişirme yöntemlerini uygular.	0,261	0,000*	4,00	4,00
26	Taze sebze ve kuru baklagil yemeği/yemeklerini yapar.	0,333	0,000*	5,00	4,00
27	Etlı ve/veya zeytinyağlı dolma ve/veya sarma hazırlar.	0,304	0,000*	5,00	4,00
28	Sebze garnitürleri hazırlar.	0,352	0,000*	5,00	4,00
Hamur İşleri, Pilav ve Makarna Çeşitlerini Hazırlama					
29	Hamur işi çeşit(ler)ini hazırlar.	0,371	0,000*	5,00	4,00
30	Pilav ve makarna çeşit(ler)i hazırlar.	0,409	0,000*	5,00	4,00
Temel Tatlıları Hazırlama					
31	Sütlü, çikolatalı veya hamurlu tatlı hazırlar.	0,395	0,000*	5,00	3,50
32	Meyveli tatlı ve hoşaf, komposto hazırlar.	0,377	0,000*	5,00	4,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi aşçı meslek alanının “iş sağlığı güvenliği ve çevre koruma” konusundaki yeterlilikler konusunda öğretmenler öğrencilerin genellikle kısmen yeterli olduklarını düşünürken, öğrenciler ise kendilerini yeterli görmektedirler. “İş organizasyonu ve mesleki gelişim” konusunda ise öğrenciler kendilerini tüm maddelerde yeterli görmekte, öğretmenler de öğrencilerin çoğunlukla kısmen yeterli ve birkaç maddede de yeterli olduklarını düşünmektedir. Öğretmenler özellikle “araç gereç ve ekipman bakımını sağlama”, “mutfakta kullanılan malzemelerin tedarik ve stok uygulamalarını düzenleme” ve “standart mönü ve reçete hazırlama” da yeterli olduklarını düşünmektedir. “Hijyen, gıda güvenliği ve kalite” konusunda öğrenciler tüm yeterlilik maddelerinde kendilerini yeterli görmekte hatta iş süreçlerinde kişisel hijyen ve sağlık uygulamalarını gerçekleştirme konusunda kesinle yeterli görmektedir. Öğretmenler ise öğrencilerin genel olarak kısmen yeterli olduğunu ancak yemek ve yiyecek hazırlama süreçlerinde gıda güvenliği kavramları, risk ve tehlikelerini tanımlama konusunda kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. “Temel malzemeler”, “çorba hazırlama”, “sebze, kuru baklagil yemekleri ve sebze garnitürleri” ve “hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama” konularında tüm yeterlilik maddelerinde öğrenciler yeterli olduklarını, öğretmenlerde öğrencilerin yeterli olduklarını düşünmektedir. “Sos(lar), meze(ler), salata(lar) hazırlama ve yumurta pişirme”, “et ve su ürünü yemekleri hazırlama” ve “temel tatlıları hazırlama” konularında öğrenciler kendilerini yeterli/kesinlikle yeterli görürken öğretmenlerde genel olarak öğrencilerinin kısmen yeterli/yeterli olduğunu düşünmektedir.

Genel olarak görüşler ele alındığında öğretmenler aşçı meslek alanı için belirlenen 32 yeterlilik maddesinin 17 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 14’ünde kısmen yeterli görmekte ve 1 tanesinde kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Öğrenciler ise öğretmenlerden daha olumlu düşünmekte ve 14 yeterlilik maddesinde kendilerini kesinlikle yeterli, 18’inde ise yeterli görmektedirler. Buna göre aşçı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık yarısından fazlasının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği, kalan kısmın ise kısmen kazandırılabilirdiği söylenebilir. Buna ek olarak söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğundan örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından öğrenme kazanımlarının yeterince karşılanmadığı ifade edilebilir.

5.1.1.9.Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Meslek Alanı

MYK tarafından belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılmasına yönelik bu meslek alanından öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere

ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmen sayısı az olması sebebiyle dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13

Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=28)		Öğretmen (N=4)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite					
1	İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygular.	0,322	0,000*	4,00	3,00
2	Çevre koruma mevzuatına uyar.	0,240	0,000*	4,00	2,50
3	Kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışır.	0,226	0,001*	4,00	2,00
Raylı Sistem Arızalarının Elektronik Sistemlerine Periyodik Bakım					
4	İş öncesi hazırlıkları yapar.	0,323	0,000*	5,00	2,50
5	Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik (önleyici) bakım yapar.	0,300	0,000*	4,50	2,00
6	İş sonu işlemlerini yapar.	0,303	0,000*	5,00	2,50
Raylı Sistem Araçlarının Elektronik Sistemlerinde Arıza Tespiti ve Onarımı					
7	Arıza tespiti için ön hazırlıkları yapar.	0,279	0,000*	4,00	3,00
8	Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti yapar.	0,241	0,000*	4,00	1,00
9	Raylı sistem araçlarında arıza giderir veya onarım yapar.	0,200	0,005*	4,00	2,00
10	İş sonu işlemlerini yapar.	0,327	0,000*	5,00	2,50

*p<0,05

Görüldüğü gibi raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanının “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite” konusundaki yeterliliklerle ilgili öğretmenler öğrencilerin yalnızca bir maddede kısmen yeterli olduklarını ancak genellikle kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünürken, öğrenciler ise kendilerini yeterli görmektedir. Öğretmenler özellikle çevre koruma mevzuatına uyma ve kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışma konularında öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmiştir. “Raylı sistem arızalarının elektronik sistemlerine periyodik bakım” ve “raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti ve onarımı” konusunda ise öğrenciler genellikle kendilerini oldukça yeterli görmekte, öğretmenler ise bu görüşün aksine öğrencilerinin yeterli olmadıklarını ve kendileri geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenler özellikle raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti yapma konusunda öğrencilerinin çok yetersiz olduğunu ve kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı meslek alanı için belirlenen 10 yeterlilik maddesinin 2 tanesinde öğrencilerini kısmen yeterli görürken, 8’inde yetersiz görmektedirler. Öğrenciler ise öğretmenlerinin aksine maddelerin tamamında kendilerini yeterli görmekte hatta 3 yeterlilik maddesinde kesinlikle yeterli olduklarını belirtmektedir. Buna göre raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yeterliklerin kazandırılması konusunda sorun olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmenlerle öğrencilerin arasında derin görüş ayrılığı vardır. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu da dikkate alınırca, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından öğrenme kazanımlarının kazandırılması açısından sorunlar olduğu söylenebilir..

5.1.1.10.Raylı Sistemler Makine Meslek Alanı

MYK tarafından bu meslek alanına ilişkin belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmen sayısının az olmasından dolayı dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görölmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14

Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=24)		Öğretmen (N=4)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite					
1	İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygular.	0,316	0,000*	5,00	2,50
2	Çevre koruma mevzuatına uyar.	0,350	0,000*	5,00	2,50
3	Kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışır.	0,288	0,000*	4,50	3,00
Raylı Sistem Araçlarında Mekanik Önleyici (Periyodik) Bakım					
4	İş öncesi hazırlıkları yapar.	0,272	0,000*	4,50	4,00
5	Raylı sistem araçlarının mekanik önleyici (periyodik) bakımını yapar.	0,170	0,070*	3,00	3,00
6	İş sonu işlemlerini yapar.	0,317	0,000*	5,00	4,00
Raylı Sistem Araçlarında Mekanik Arızaların Tespit Edilmesi ve Onarım					
7	İş öncesi hazırlıkları yapar.	0,243	0,001*	4,00	4,00
8	Raylı sistem araçlarının mekanik arızalarını tespit eder ve onarımını yapar.	0,195	0,019*	3,00	2,00
9	İş sonu işlemlerini yapar.	0,224	0,003*	4,00	4,00
Raylı Sistem Araçlarında Dizel Motor (Periyodik) Bakım					
10	İş öncesi hazırlıkları yapar.	0,230	0,002*	4,00	3,50
11	Raylı sistem araçlarının dizel motoruna periyodik bakım yapar.	0,237	0,001*	3,00	2,50
12	İş sonu işlemlerini yapar.	0,266	0,000*	4,00	3,50
Raylı Sistem Araçlarında Dizel Motor Arızaları Tespit Edilmesi ve Onarım					
13	İş öncesi hazırlıkları yapar.	0,338	0,000*	4,00	4,00
14	Raylı sistem araçlarının dizel motorunun arızalarını tespit eder ve onarımını yapar.	0,263	0,000*	3,00	2,50
15	İş sonu işlemlerini yapar.	0,259	0,000*	4,00	4,00
Raylı Sistem Araçlarında Hidrolik Sistemler Periyodik Bakım					
16	İş öncesi hazırlıkları yapar.	0,208	0,009*	4,00	4,00
17	Raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerine periyodik bakım yapar.	0,350	0,000*	3,00	2,50
18	İş sonu işlemlerini yapar.	0,276	0,000*	4,00	4,00
Raylı Sistem Araçlarında Hidrolik Sistemleri Arızalarının Tespit Edilmesi ve Onarım					
19	İş öncesi hazırlıkları yapar.	0,231	0,002*	4,00	3,50
20	Raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerinin arızalarını tespit eder ve onarımını yapar.	0,235	0,001*	3,00	2,00
21	İş sonu işlemlerini yapar.	0,259	0,000*	4,00	4,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanının “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite”, “raylı sistem araçlarında mekanik önleyici (periyodik) bakım”, “raylı sistem araçlarında mekanik arızaların tespit edilmesi ve onarım”, “raylı sistem araçlarında dizel motor (periyodik) bakım”, “raylı sistem araçlarında dizel motor arızaları tespit edilmesi ve onarım”, “raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakım” ve “raylı sistem araçlarında hidrolik sistemleri arızalarının tespit edilmesi ve onarım” konularının her birinin alt maddelerinde yer alan iş öncesi hazırlık yapma ve iş sonu işlemlerini yapma konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görmekte ve öğretmenler de bu görüşe genel olarak

katılmaktadır. Ancak bu konu başlıklarının her birinin alt maddesi olarak yer alan işlemin kendisini gerçekleştirme konusunda öğrenciler kendilerini kısmen yeterli görürken öğretmenler öğrencilerinin yetersiz olduğunu ve kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı meslek alanı için belirlenen 21 yeterlilik maddesinin 9 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 5’inde kısmen yeterli görmektedirler. Öğrenciler öğretmenlere göre biraz daha olumlu düşünmekte ve 15 yeterlilik maddesinde kendilerini yeterli, 6’sında ise kısmen yeterli görmektedirler. Buna göre raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde ancak üçte birinin kazandırılabilirdiği söylenebilir. Yeterlilik maddeleri incelendiğinde uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştiremediği ifade edilebilir.

5.1.1.11. Saç Bakımı Meslek Alanı

MYK tarafından bu meslek alanına ilişkin belirlenmiş mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmen sayısının az olmasından dolayı dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15

Kuaför Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=30)		Öğretmen (N=5)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Süreçlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği, Organizasyon ve Mesleki Gelişim					
1	Çalışma süreçlerinde ve alanlarındaki iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve hijyen ile ilgili önlemleri açıklar.	0,342	0,000*	5,00	3,00
2	İş süreçlerinde iş ekipmanlarının işlevselliği, kalite koşulları ve müşteri ilişkileri ile gelir-gider takibine ilişkin konuları açıklar.	0,210	0,002*	4,00	3,00
3	Mesleki gelişimin işlev ve önemini açıklar.	0,291	0,000*	4,00	4,00
Kadın Saç Bakımı ve Saç Kesimi					
4	Saç bakımı yapar.	0,428	0,000*	5,00	5,00
5	Saç kesimi yapar.	0,251	0,000*	4,00	4,00
Kadın Saçına Geçici Şekil Verme					
6	Saça fön çeker.	0,339	0,000*	5,00	5,00
7	Saçı şekillendirir.	0,357	0,000*	5,00	4,00
8	Saç şekillendirme sürecinin hazırlık ve tamamlama işlemlerini gerçekleştirir.	0,310	0,000*	5,00	4,00
Erkek Saç Kesimi, Şekil Verme ve Tıraş					
9	Saç bakımı yapar.	0,243	0,000*	4,00	4,00
10	Saç kesimi yapar.	0,280	0,000*	3,00	2,00
11	Saça geçici şekil verir.	0,196	0,005*	3,00	4,00
12	Sakal ve bıyık tıraşı yapar.	0,409	0,000*	1,00	2,00
Saç Rengini Değiştirme					
13	Saçın rengini değiştirir.	0,255	0,000*	4,00	4,00
14	Saça röfle ve balyaj yapar.	0,156	0,060*	3,00	4,00
Saça Kalıcı Şekil Verme					
15	Saça perma veya defrize ürünlerini uygular.	0,161	0,046*	3,00	4,00
16	Perma veya defrize uygulamasının kontrol, sabitleme ve tamamlama işlemlerini gerçekleştirir.	0,220	0,001*	3,00	4,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi Kuaför meslek alanının “iş süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği, organizasyon ve mesleki gelişim” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görmekte öğretmenler ise mesleki gelişimin işlev ve önemini açıklamada yeterli diğer maddelerde kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir. “Kadın saç bakımı ve saç kesimi” ve “kadın saçına geçici şekil verme” konularında öğrenciler kendilerini oldukça yeterli görürken öğretmenlerde öğrencilerin yeterli olduğu görüşüne katılmaktadır. “Erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş” konusunun alt maddelerinde yer alan “saça bakım yapma”, “saça geçici şekil verme” de öğrenciler kendini yeterli görmekte ve öğretmenlerde bu görüşe katılmaktadır. Erkek saç kesimi yapma konusunda öğrenciler kendilerini kısmen yeterli olarak nitelendirirken öğretmenler yetersiz olduklarını ve kendilerini geliştirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Erkek sakal ve bıyık tıraşı konusunda ise öğrenciler kendilerini kesinlikle yetersiz görmekte ve öğretmenlerde öğrenciler kadar olmasa da yetersiz oldukları fikrini paylaşmaktadır. “Saç rengini değiştirme” konusunun alt maddelerinden saçın rengini değiştirme konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görmekte öğretmenler de yeterli oldukları görüşünü doğrulamaktadır. “Saça röfle ve balyaj yapma”

konusunda ise öğrenciler kendilerini kısmen yeterli görürken öğretmenler yeterli olduklarını belirtmektedir. “Saça kalıcı şekil verme” konusunda öğrenciler kısmen yeterli olduklarını düşünürken öğretmenler ise öğrencilerin yeterli oldukları düşüncesindedir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler Kuaför meslek alanı için belirlenen 16 yeterlilik maddesinin 12 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 2’sinde kısmen yeterli görmektedir ve 2’sinde de kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Öğrenciler ise 10 yeterlilik maddesinde kendilerini yeterli, 5’inde ise kısmen yeterli görmekte ve 1’inde ise yetersiz olduklarını ve kesinlikle geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Buna göre Kuaför meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yarısından fazlasının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınırsa, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştirdiği söylenebilir.

5.1.1.12.Servis Görevlisi Meslek Alanı

Bu meslek alanına yönelik MYK tarafından belirlenen mesleki yeterliliklerin örgün meslek eğitiminde kazandırılması konusunda öğrencilere “yeterliliklere ne kadar sahip oldukları”, öğretmenlere ise “öğrencilerin bu yeterlilikleri ne kadar yerine getirebildikleri” sorulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde öğretmen sayısının az olmasından dolayı dağılım ölçülerinden medyan esas alınarak yorum yapılmıştır. Öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi için öncelikle Kolmogorov-Smirnov testi ile dağılım normalliği testi yapılmış, tüm maddelerde dağılımın normal olmadığı belirlendiği için medyan değerlerinin dikkate alınması uygun görülmüştür. Buna göre elde edilen veriler Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16

Servis Görevlisi Meslek Alanı Yeterlilikleri Konusunda Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri

No	Yeterlilik maddesi	Öğrenci (N=61)		Öğretmen (N=13)	
		Kolmogorov Smirnov		Medyan	Medyan
		K-S	p		
İş Sağlığı ve Güvenliği Faaliyetleri ve Çevre Koruma Mevzuatı					
1	İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Koruma Mevzuatını ve yöntemlerini analiz eder.	0,317	0,000*	4,00	3,00
2	Çevresel risk faktörlerini ve etkilerini analiz eder.	0,349	0,000*	4,00	2,00
Gıda Güvenliği ve Kalite Yönetim Sistemi					
3	Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi ile ilgili faaliyetleri analiz eder.	0,227	0,000*	4,00	2,00
4	Yapılan çalışmaların gıda güvenliği ve kalitesinin uygunluğu için kontrol izlekleri oluşturur.	0,277	0,000*	4,00	2,00
5	Konuk memnuniyetinin artırılması faaliyetlerini analiz eder.	0,288	0,000*	4,00	3,00
İş Organizasyonu					
6	Kişisel hazırlık yapar.	0,372	0,000*	5,00	4,00
7	Vardiyalar arası koordinasyonu sağlar.	0,286	0,000*	5,00	4,00
8	Astlar ve üstler arasında iletişim kurar.	0,315	0,000*	5,00	3,00
9	Astlarını denetler.	0,241	0,000*	4,00	4,00
10	Sorumluluk alanındaki faaliyetleri gerçekleştirir.	0,305	0,000*	5,00	4,00
Servis Öncesi İşlemler					
11	İşletmedeki yiyecek-içecek servis malzemelerini servise hazırlar.	0,387	0,000*	5,00	4,00
12	İşletmedeki servis alanını servise hazırlar.	0,373	0,000*	5,00	4,00
13	Araç-gereç ve donanımların bakımını yapar.	0,292	0,000*	4,00	4,00
14	Servis sırasında kullanılacak malzemelerin temin edilmesini sağlar	0,340	0,000*	5,00	4,00
15	Masa ve salon düzenini sağlar.	0,404	0,000*	5,00	4,00
Servis İşlemleri					
16	Konukları karşılar ve yemek kartlarını takdim eder.	0,370	0,000*	5,00	4,00
17	Sipariş alır ve siparişlerin iletilmesini sağlar.	0,433	0,000*	5,00	4,00
18	Su ve ekmek servisini yapar.	0,470	0,000*	5,00	5,00
19	Servisin aksamadan yürütülmesini sağlar.	0,338	0,000*	5,00	4,00
20	Konuk istek ve şikâyetleri ile ilgilenir.	0,331	0,000*	5,00	4,00
21	Servis sırasında oluşan kazalarla ilgilenir.	0,249	0,000*	4,00	4,00
22	İş akışındaki aksaklıkları bildirir.	0,338	0,000*	5,00	4,00
Sıcak İçecek Servisi					
23	Demleme usulü veya poşet (siyah ve bitki) çay servisi yapar.	0,416	0,000*	5,00	5,00
24	Türk kahvesi servisi yapar.	0,449	0,000*	5,00	5,00
25	Filtre kahve servisi yapar.	0,346	0,000*	5,00	5,00
26	Geleneksel yöntem ile espresso kahve servisi yapar.	0,267	0,000*	4,00	5,00
27	Sıcak çikolata servisi yapar.	0,413	0,000*	5,00	5,00
28	Sahlep servisi yapar.	0,401	0,000*	5,00	5,00
29	French press ile hazırlanmış kahve servisi yapar.	0,199	0,000*	3,00	4,00
30	Sıcak kırmızı şarap servisi yapar.	0,217	0,000*	4,00	4,00
Soğuk İçecek Servisi					
31	Beyaz, pembe ve köpüklü şarap servisi yapar.	0,233	0,000*	4,00	4,00
32	Kırmızı şarap servisi yapar.	0,226	0,000*	4,00	4,00
33	Bira servisi yapar.	0,275	0,000*	4,00	4,00
34	Yüksek alkollü içecek servisi yapar.	0,232	0,000*	4,00	4,00
35	Alkolsüz içecek servisi yapar.	0,459	0,000*	5,00	4,00
Yiyecek Servisi					
36	Başlangıç yiyeceklerinin servisini gerçekleştirir.	0,406	0,000*	5,00	5,00
37	Çorba servisini gerçekleştirir.	0,420	0,000*	5,00	5,00
38	Ara sıcak servisini gerçekleştirir.	0,387	0,000*	5,00	5,00

39	Salata servisini gerçekleştirir.	0,432	0,000*	5,00	5,00
40	Ana yemek servisini yapar.	0,420	0,000*	5,00	5,00
41	Tatlı ve meyve servisini gerçekleştirir.	0,395	0,000*	5,00	5,00
42	Alevlendirme (flambe) servisi yapar.	0,201	0,000*	4,00	4,00
43	Fondü servisi yapar.	0,258	0,000*	4,00	4,00
Servis Sonrası ve Gün/Vardiya Sonu İşlemler					
44	Hesap pusulasına göre hesap alır.	0,273	0,000*	4,00	5,00
45	Konuğu uğurlar.	0,399	0,000*	5,00	5,00
46	Masayı tekrar servise hazırlar.	0,404	0,000*	5,00	5,00
47	Salonu bir sonraki vardiyaya hazırlar.	0,352	0,000*	5,00	5,00
48	Araç, gereç ve donanımları temizler.	0,414	0,000*	5,00	5,00
49	Konuklar tarafından verilen hediyeleri işletme izleklerine uygun olarak kabul eder.	0,310	0,000*	5,00	4,00
50	Kayıp ve bulunmuş eşya ile ilgili işletme izleklerini uygular.	0,343	0,000*	5,00	4,00
Periyodik İşlemler					
51	Servis alanlarında periyodik temizlik işlemlerini kontrol eder.	0,272	0,000*	4,00	4,00
52	Haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmaları kontrol eder.	0,326	0,000*	4,00	4,00
53	Malzeme sayımı yapar.	0,302	0,000*	5,00	4,00
54	Servis depolarının düzenini kontrol eder.	0,295	0,000*	5,00	4,00
Mesleki Gelişime İlişkin Faaliyetler					
55	Mesleği ile ilgili yayınları, yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri analiz eder.	0,287	0,000*	4,00	3,00
56	İşe yeni başlayan personelin işbaşı eğitim programını analiz eder.	0,254	0,000*	4,00	3,00
Yabancı Dil					
57	Yabancı dilde A2 düzeyinde dinleme becerisine sahiptir.	0,209	0,000*	3,00	2,00
58	Yabancı dilde A2 düzeyinde okuma becerisine sahiptir.	0,169	0,000*	3,00	2,00
59	Yabancı dilde B1 düzeyinde karşılıklı konuşma becerisine sahiptir.	0,203	0,000*	2,00	1,00
60	Yabancı dilde A2 düzeyinde sözlü anlatım becerisine sahiptir.	0,189	0,000*	2,00	1,00
61	Yabancı dilde A2 düzeyinde yazılı anlatım becerisine sahiptir.	0,195	0,000*	3,00	1,00

*p<0,05

Görüldüğü gibi servis görevlisi meslek alanının “iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ve çevre koruma mevzuatı” ve “gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görürken öğretmenler öğrencilerin genel olarak yeterli olmadığını ve kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. “İş organizasyonu”, “servis öncesi işlemler”, “servis işlemleri”, “sıcak içecek servisi”, “soğuk içecek servisi”, “yiyecek servisi”, “servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler” ve “periyodik işlemler” konularında öğrenciler kendilerini çoğunlukla kesinlikle yeterli görmekte öğretmenler ise bu görüşe katılmaktadır. “Mesleki gelişime ilişkin faaliyetler” konusunda öğrenciler kendilerini yeterli görürken öğretmenler öğrencilerin kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir. “Yabancı dil” konusunda A2 düzeyinde dinleme, okuma konusunda öğrenciler kendilerini kısmen yeterli görürken öğretmenleri yetersiz olduklarını ve kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. B1 düzeyinde karşılıklı konuşma ve A2 düzeyinde sözlü anlatım konusunda öğrenciler kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünürken öğretmenler öğrencilerden daha da olumsuz düzeyde olmak kaydıyla kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedir. A2 düzeyinde yazılı

anlatım konusunda ise öğrenciler kısmen yeterli oldukları görüşünde iken öğretmenler kesinlikle yetersiz oldukları ve kendilerini geliştirmeleri gerektiği görüşündedir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse öğretmenler servis görevlisi meslek alanı için belirlenen 61 yeterlilik maddesinin 48 tanesinde öğrencilerini yeterli görürken, 4'ünde kısmen yeterli görmekte ve 8'inde kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Öğrenciler 55 yeterlilik maddesinde kendilerini yeterli, 4'ünde ise kısmen yeterli görmekte ve 2'sinde kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler. Buna göre Servis Görevlisi meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde büyük çoğunluğunun yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Özellikle yabancı dil yeterlilikleri konusunda öğrencilerin yetersiz olduğu görülmektedir. Diğer taraftan söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını yabancı dil hariç gerçekleştirebildiği söylenebilir.

5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın alt amaçlarında yer alan “Belirlenen meslek alanlarına göre öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmenlerin öğrencilere ilişkin değerlendirmeleri ile öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” başlıklı ikinci alt amaca ilişkin bulgu ve yorumlar şöyledir:

5.1.2.1. Ağ İşletmenliği Meslek Alanı

Tablo 17

Ağ İşletmenliği Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	67	---	---	3,55	38,24	284,00	0,788	---
Öğretmen	9	---	---	3,61	40,44			

Ağ işletmenliği mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Çünkü öğretmen sayısı oldukça az olduğu için dağılım normalliği testi (Shapiro-Wilk) yapılmamış, doğrudan parametrik olmayan test kullanımı uygun görülmüştür. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir (U = 284,00; z=-

0,281; $p>0,05$). Sıra ortalaması değerlerinin birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Ayrıca her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=3,55$; $M_{\text{öğretmen}}=3,61$) hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin benzer görüşlere sahip oldukları, başka bir deyişle öğrencilerin ağı işletmenliği meslek alanı yeterliliklerine sahip olduklarını (3,41-4,20 arası=yeterli) düşündükleri belirlenmiştir.

5.1.2.2. Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC) Meslek Alanı

Tablo 18

Bilgisayarlı Makine İmalatı-CNC Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	111	0,871	0,000*	4,10	69,27	525,50	0,001*	0,28
Öğretmen	18	0,974	0,863	3,55	38,69			

* $p<0,05$

Bilgisayarlı makine imalatı CNC mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olmadığı belirlenmiştir ($SW_{\text{öğrenci}}=0,871$; $p<0,05$). Bu nedenle görüşler parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($U = 525,50$; $z=-3,224$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=4,10$; $M_{\text{öğretmen}}=3,55$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak öğretmenlerin kısmen yeterli sınır değerine daha yakın görüşte oldukları da dikkate değer bir boyuttur. Etki büyüklüğü değeri ise ($r=0,28$) etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğunu gösteren 0,20 değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s.278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının düşük düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre bilgisayarlı makine imalatı CNC meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu söylenebilir.

5.1.2.3.Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü Meslek Alanı

Tablo 19

Elektrikli Pano Montajcısı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	89	0,951	0,002*	4,00	57,35	502,50	0,013*	0,24
Öğretmen	18	0,965	0,706	3,29	37,42			

*p<0,05

Elektrikli pano montajcısı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olmadığı belirlenmiştir ($SW_{\text{öğrenci}}=0,951$; $p<0,05$). Bu nedenle görüşler parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($U = 502,50$; $z=-2,488$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=4,00$; $M_{\text{öğretmen}}=3,29$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler öğrencilerin kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığın büyüklüğünün bir ölçüsü olan etki büyüklüğü değeri ise ($r=0,24$) etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğunu gösteren 0,20 değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s.278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının düşük düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre elektrikli pano montajcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu söylenebilir.

5.1.2.4.Hazır Giyim Model Makineciliği Meslek Alanı

Tablo 20

Hazır Giyim Model Makineciliği Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	21	0,940	0,218	3,90	20,40	159,50	0,575	--
Öğretmen	17	0,948	0,429	3,70	18,38			

*p<0,05

Hazır giyim model makinecilik mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olduğu belirlenmiştir ($SW_{\text{öğrenci}}=0,940$; $p>0,05$; $SW_{\text{öğretmen}}=0,948$; $p>0,05$). Ancak bağımsız gruplar t testi kullanmanın temel koşullarından biri olan varyansların homojenliği testi Levene sonucuna göre varyans homojenliğinin sağlanmadığı görüldüğü için ($F=5,355$; $p=0,026<0,05$) parametrik olmayan Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır ($U = 159,50$; $p>0,05$). Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=3,90$; $M_{\text{öğretmen}}=3,70$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin yeterli olduğunu düşünmektedirler. Buna göre Hazır Giyim Model Makineciliği meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşündükleri söylenebilir.

5.1.2.5. Kaynakçılık Meslek Alanı

Tablo 21

Kaynakçılık Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Ort	SS	Bağımsız Gruplar t testi		Etki Büy. Cohen d
		SW	p			t	p	
Öğrenci	47	0,971	0,295	3,00	0,794	2,713	0,009*	0,90
Öğretmen	11	0,956	0,716	2,31	0,626			

* $p<0,05$

Kaynakçılık mesleği yeterlilikleri ile ilgili olarak öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve her iki grubun dağılımlarının normal olduğu belirlenmiştir ($SW_{\text{öğrenci}}=0,971$; $p>0,05$; $SW_{\text{öğretmen}}=0,956$; $p>0,05$). Bu nedenle parametrik testlerden bağımsız gruplar t testi uygulanması düşünülmüş ancak bu testin kullanımı için temel koşullardan biri olan varyansların homojenliğine de bakılması gerekli olmuştur. Yapılan Levene testi sonucunda varyans homojenliği koşulunun da sağlandığı belirlendiği için ($F=1,878$; $p=0,009<0,05$) bağımsız gruplar t testi ile görüşlerin karşılaştırılmasına karar verilmiştir. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(56)}=2,713$; $p<0,05$). Her iki grubun ortalama değerleri incelendiği zaman ($\bar{X}_{\text{öğrenci}}=3,00$;

$\bar{X}_{\text{öğretmen}}=2,31$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir.

Etki büyüklüğü değeri ise (Cohen $d=0,90$) etki büyüklüğünün yüksek düzeyde olduğunu gösteren 0,80 değerinden yüksek bir değer olduğu için (Tan, 2016, s.278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının yüksek düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre kaynakçılık meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınır bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından önemli sorunlar olduğu söylenebilir.

5.1.2.6. Kimya Laboratuvarı Meslek Alanı

Tablo 22

Kimya Laboratuvarı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	171	0,958	0,000*	4,35	100,63	235,0	0,000*	0,40
Öğretmen	16	0,930	0,244	3,17	23,19			

* $p<0,05$

Kimya laboratuvarı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olmadığı belirlenmiştir ($SW_{\text{öğrenci}}=0,958$; $p<0,05$). Bu nedenle görüşler parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($U = 235,0$; $z=-5,479$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=4,35$; $M_{\text{öğretmen}}=3,17$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler öğrencilerin kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Ancak öğrencilerin “kesinlikle yeterliyim” sınır değerine daha yakın görüşte oldukları da dikkate değer bir boyuttur. Etki büyüklüğü değeri ise ($r=0,40$) etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğunu gösteren 0,50 değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s. 278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının orta düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre kimya laboratuvarı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu

düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu söylenebilir.

5.1.2.7.Mimari Yapı Teknik Ressamı Meslek Alanı

Tablo 23

Mimari Yapı Teknik Ressamı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	108	0,922	0,000*	4,18	69,06	695,50	0,005*	0,25
Öğretmen	21	0,952	0,368	3,63	44,12			

*p<0,05

Mimari yapı teknik ressamı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olmadığı ortaya çıkmıştır. ($SW_{\text{öğrenci}}=0,922$; $p<0,05$). Bu nedenle görüşler parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($U = 695,50$; $z=-3,224$; $p<0,05$). Sıra ortalamalarına göre öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Her iki grubun medyan değerleri incelendiğinde ($M_{\text{öğrenci}}=4,18$; $M_{\text{öğretmen}}=3,63$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin yeterli olduğunu düşünmektedirler. Ancak öğretmenlerin kısmen yeterli sınır değerine daha yakın görüşte oldukları da dikkate değer bir boyuttur. Etki büyüklüğü değeri ise ($r=0,25$) etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğunu gösteren 0,20 değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s. 278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının düşük düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre Mimari Yapı Teknik Ressamı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri söylenebilir.

5.1.2.8.Mutfak Meslek Alanı

Tablo 24

Mutfak Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	120	0,902	0,000*	4,32	70,23	393,00	0,003*	0,21
Öğretmen	13	0,951	0,617	3,56	37,23			

*p<0,05

Mutfak mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olmadığı belirlenmiştir ($SW_{\text{öğrenci}}=0,902$; $p<0,05$). Bu nedenle görüşler parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($U = 393,00$; $z=-2,933$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=4,32$; $M_{\text{öğretmen}}=3,56$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin yeterli olduğunu düşünmektedirler. Ancak öğretmenlerin kısmen yeterli sınır değerine daha yakın görüşte oldukları da dikkate değer bir boyuttur. Etki büyüklüğü değeri ise ($r=0,21$) etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğunu gösteren 0,20 değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s. 278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının düşük düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre Mutfak meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu söylenebilir.

5.1.2.9.Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Meslek Alanı

Tablo 25

Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	28	---	---	4,20	18,09	11,50	0,011*	0,44
Öğretmen	4	---	---	2,25	5,38			

*p<0,05

Raylı Sistemler elektrik-elektronik mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Çünkü öğretmen sayısı oldukça az olduğu için dağılım normalliği testi (Shapiro-Wilk) yapılmamış, doğrudan parametrik olmayan test kullanımı uygun görülmüştür. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($U = 11,50$; $z = -2,541$; $p < 0,05$). Sıra ortalaması değerlerinin birbirine yakın olmadığı gözlenmektedir. Ayrıca her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}} = 4,20$; $M_{\text{öğretmen}} = 2,25$) öğrenci ve öğretmenlerin farklı görüşlere sahip oldukları, başka bir deyişle öğrencilerin Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik meslek alanı yeterliliklerine sahip olduklarını ($3,41-4,20$ arası=yeterli) düşündükleri ancak öğretmenlerin öğrencilerin yeterli olmadığını ($1,81-2,60$ arası=geliştirmeli) düşündükleri belirlenmiştir. Etki büyüklüğü değeri ise ($r = 0,44$) etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğunu gösteren $0,50$ değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s. 278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının orta düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Bakım ve Onarımcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrencileri yetersiz gördükleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından önemli sorunlar olduğu söylenebilir.

5.1.2.10. Raylı Sistemler Makine Meslek Alanı

Tablo 26

Raylı Sistemler Makine Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	24	---	---	3,92	16,08	10,00	0,012*	0,47
Öğretmen	4	---	---	2,25	5,00			

* $p < 0,05$

Raylı sistemler makine mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Çünkü öğretmen sayısı oldukça az olduğu için dağılım normalliği testi (Shapiro-Wilk) yapılmamış, doğrudan parametrik olmayan test kullanımı uygun görülmüştür. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($U = 10,00$; $z = -2,499$; $p < 0,05$). Sıra ortalaması değerlerinin birbirine yakın olmadığı gözlenmektedir. Ayrıca her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}} = 3,92$; $M_{\text{öğretmen}} = 2,25$)

öğrenci ve öğretmenlerin farklı görüşlere sahip oldukları, başka bir deyişle öğrencilerin raylı sistemler makine meslek alanı yeterliliklerine sahip olduklarını (3,41-4,20 arası=yeterli) düşündükleri ancak öğretmenlerin öğrencilerin yeterli olmadığını (1,81-2,60 arası=geliştirmeli) düşündükleri belirlenmiştir. Etki büyüklüğü değeri ise ($r=0,47$) etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğunu gösteren 0,50 değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s. 278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının orta düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre raylı sistemler makine bakım ve onarımcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrencileri yetersiz gördükleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından sorunlar olduğu söylenebilir.

5.1.2.11.Saç Bakımı Meslek Alanı

Tablo 27

Saç Bakımı Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	30	---	---	3,56	18,13	71,00	0,850	---
Öğretmen	5	---	---	3,62	17,20			

* $p<0,05$

Saç Bakımı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Çünkü öğretmen sayısı oldukça az olduğu için dağılım normalliği testi (Shapiro-Wilk) yapılmamış, doğrudan parametrik olmayan test kullanımı uygun görülmüştür. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($U = 71,00$; $p>0,05$). Sıra ortalaması değerlerinin birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Ayrıca her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=3,56$; $M_{\text{öğretmen}}=3,62$) hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin benzer görüşlere sahip oldukları, başka bir deyişle öğrencilerin Saç Bakımı meslek alanı yeterliliklerine sahip olduklarını (3,41-4,20 arası=yeterli) düşündükleri belirlenmiştir. Buna göre Saç Bakımı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrencileri yeterli gördükleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterliliklerin sağlandığı söylenebilir.

5.1.2.12.Servis Meslek Alanı

Tablo 28

Servis Meslek Alanındaki Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Grup	N	Shapiro-Wilk		Medyan	Sıra ort.	Mann Whitney U Testi		Etki Büy. r
		SW	p			U	p	
Öğrenci	61	0,947	0,010*	4,29	39,82	255,00	0,044*	0,23
Öğretmen	13	0,957	0,709	3,81	26,62			

*p<0,05

Servis mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini karşılaştırmak için öncelikle dağılımın normalliği Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olmadığı belirlenmiştir ($SW_{\text{öğrenci}}=0,947$; $p<0,05$). Bu nedenle görüşler parametrik olmayan testlerden olan Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Buna göre yapılan işlem sonucunda her iki grubun görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır ($U = 255,00$; $z=-2,010$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Her iki grubun medyan değerleri incelendiği zaman ($M_{\text{öğrenci}}=4,29$; $M_{\text{öğretmen}}=3,81$) öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin yeterli olduğunu düşünmektedirler. Ancak öğrencilerin kesinlikle yeterliyim aralığında görüşte oldukları dikkate değer bir boyuttur. Etki büyüklüğü değeri ise ($r=0,23$) etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğunu gösteren 0,20 değerine yakın olduğu için (Tan, 2016, s. 278) öğretmenlerle öğrencilerin görüşleri arasındaki farklılığının düşük düzeyde olduğu biçiminde yorumlanabilir. Buna göre servis meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu olmasada da öğrencilerin bu meslek alanının gerektirdiği yeterliliklere sahip oldukları söylenebilir.

5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın alt amaçlarında yer alan “Ulusal mesleki yeterliliklerde belirlenen öğrenme çıktıları açısından öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” başlıklı üçüncü alt amaca ilişkin bulgu ve yorumlar şöyledir:

5.1.3.1. Ağ İşletmenliği Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK'nın kabul ettiği "ağ teknolojileri meslek elemanı seviye-4" için belirlediği 7 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan ağ teknolojisi meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı ağ işletmenliği olup seviye -4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre "ağ işletmenliği" meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 29

Öğrencilerin "Ağ Teknolojileri Elemanı" Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve güvenliği, kalite, iş organizasyonu ve mesleki gelişim konularını bilme	Yeterli		..	..	..
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	2	1	3
		Uyarınca yapma	1	2	3
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememesi	1	1	2
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	3	5
		Mesleki gelişim açısından yetersiz olma	1	1	2
		İşyerinde öğrenme	1	1	2
	Toplam		8	9	17
2. Bilgisayar donanım ve yazılım temellerini bilme	Yeterli	Genel olarak donanım ve yazılım bilgisine sahip olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	3	2	5
		Donanım bilgisine sahip olma	--	2	2
		Yazılım bilgisine sahip olma	...	1	1
		Bilgisayarın temel bileşenlerini bilme	1	1	2
		Donanım ve yazılım bilgisi eksikliğini gidermeye meraklı olma	1	1	2
	Yetersiz	...	...	...	...
	Toplam		5	6	11
3. Ağ teknolojileri temelleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	...	4
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	3	3
		Temel ağ kavramları konusunda yeterli olma	1	...	1

	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		Kablosuz ağ teknolojileri konusunda yetersiz olma	1	1	2
	Toplam		6	5	11
4. Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek	Yeterli	...			
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	2	2
		İşletmede tecrübe kazanma	4	1	5
	Yetersiz	Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek konusunda yetersiz olma	2	3	5
		Okulda bu yeterliliği kazanma ortamı bulamama	2	...	2
		İletişim kuramama	...	3	3
		Toplam	8	9	17
5. Ağ tasarımı ve kurulumu	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	...	2
	Kısmen yeterli	Yeni bir ağ kurmada yeterli olma	2	...	2
		Mevcut ağı kaldırmada kısmen yeterli olma	2	...	2
		Genel olarak yetersiz olma	1	4	5
	Yetersiz	Ağ kurma ve kaldırma işlemlerini öğrenmeye karşı isteksiz olma	...	2	2
		Okuldan yetersiz gelme, işyerinde öğrenme	...	3	3
		Toplam	7	9	16
6. Ağ güvenliği, bakımı ve verimliliği	Yeterli	Ağ bakımı, güvenliği ve onarımı konularında yeterli olma	1	2	3
	Kısmen yeterli	Virüs koruma ve internet işlemlerinde yeterli olma	...	1	1
		Arıza tespiti konusunda yetersiz olma	3	...	3
		Sahip olduğu teorik bilgilerini uygulamaya geçirememe	2	...	2
	Yetersiz	Ağ bakımı, güvenliği, onarımı konularında yetersiz olma	...	2	2
		Bilgiyi yeni duruma uyarlamada yetersiz olma	1	...	1
		Toplam	7	5	12
7. Ağ sunucu işletim sistemi kullanımı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	2	2
		Sistemin kurulumu ve bakımı açısından yeterli olma	1	...	1
	Yetersiz	Sistemin kurulumu ve bakımı açısından yetersiz olma	2	2	4
	Toplam	4	4	8	

Öğrencilerin “iş sağlığı ve güvenliği, kalite, iş organizasyonu ve mesleki gelişim konularını bilme” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğrencilerin yeterli olduğunu belirten öğretmen ve usta öğretici bulunmamaktadır. Buna karşın “yetersiz oldukları” ve “kısmen yeterli” oldukları yönündeki görüşler ağırlık kazanmıştır. Bu yeterliliğin başarımları ölçütleri olarak belirtilen “öğrencilerin ağ güvenliği, bakımı ve verimliliği (ağ güvenlik donanımlarının nasıl yapılandırılacağını, yazılımsal olarak ağ güvenliğinin nasıl sağlanacağını, periyodik ağ izleme faaliyetlerini, ağ bakım ve onarım faaliyetlerini, periyodik koruyucu bakım faaliyetlerini açıklama) öğrenme” boyutlarında kısmen yeterli ya da yetersiz oldukları

yönündeki görüşler ağırlık kazanmaktadır. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Kısmen yeterliler. Kasa sökme, takma, mesela saçları açık şekilde kasa içinde, önlük kullanımı olmuyor bazen. Prizlerle ilgili üçlülerde telefon şarj etmeye çalışıyorlar. Teorik biliyorlar, uygulamada yapmıyorlar.” Ağ Tek-Ö1

“Öğrenciler iş sağlığı konusunda yeterli değiller. Sözlü uyarı ile o an için yapıyorlar sonra yine göz ardı ediyorlar. İşletmeyi geçici olarak görüyor, kabullenmiyor. Burayı öğrenme amaçlı bir yer olarak görmüyor.” Ağ Tek-U1

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğu söylenebilir. Ayrıca iş güvenliği konusunda uyarıldığı zaman güvenlik önlemlerini uyguluyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir boyuttur.

Öğrencilerin “bilgisayar donanım ve yazılım temellerini bilme” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde 1 öğretmenin öğrencileri “yeterli” olarak değerlendirdiği diğer öğretmen ve usta öğreticilerin “kısmen yeterli” olduklarını belirttikleri gözlenmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“Öğrencilerden alanı sevenler, ilgisi olanlar, bilgisayar donanım ve yazılım temelleri konusunda yeterlidir. Temel bilgileri içeren bir konu olduğu için öğrencilerin kısmen yeterli olduklarını söyleyebiliriz.” Ağ Tek-Ö4

“Bilgisayar donanım ve yazılım temelleri konusunda öğrencilerin kısmen yeterli olduğu söylenebilir. Bilgisayar bileşenlerinin temel özelliklerini genel hatlarıyla biliyorlar.” Ağ Tek-U4

Elde edilen verilere göre öğrenciler bilgisayar donanımını, yazılımını ve temel bileşenlerini kısmen bilmektedir. Bu konuda az sayıda öğrenci beklenen mesleki yeterlilikleri gösterebilmektedir.

“Ağ teknolojilerinin temelleri” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenler öğrencilerin çoğunlukla yeterli olduğunu belirtmiştir. Usta öğreticiler ise kısmen yeterli oldukları görüşünü daha çok benimsemiştir. Bir usta öğretici genel olarak yetersiz olduklarını vurgulamıştır. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Öğrenciler, ağ teknolojileri temelleri konusunda genel itibari ile yeterliler. Ancak daha ayrıntılı bilgileri ve uygulamayı işyerinde kazanıyorlar. Örneğin kablosuz ağ teknolojilerini daha çok işyerlerinde geliştiriyorlar.” Ağ Tek-Ö4

“Bize gelen öğrenciler, ağ teknolojileri konusunda sadece yüzeysel genel bilgilerle geliyor. Burada eğer konu ile ilgilenir ve öğrenmeye istekli olursa çok şeyler kazanabilir. Ancak çok istekli

olduklarını söyleyemem. Genel olarak yeterli değiller. Ağ teknolojilerinin birçok kavramını ve uygulamasını burada görüyor, okuldan geldiğinde yeterli olduğunu söylemek zor.” Ağ Tek-U3

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse ağ teknolojileri meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda genel bir eğitim almaktadır. Ancak bunun işyerlerindeki beklentileri yeterince karşıladığını söylemek de güçtür. Örneğin kablosuz ağ teknolojileri konusunda işyerlerinin beklentilerini karşılayacak düzeyde uygulama becerilerine sahip olmadıkları söylenebilir.

“Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenler ve usta öğreticilerden hiçbiri öğrencileri “yeterli”, bulmamıştır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin eksikliklerini giderebildikleri ve tecrübe kazandıkları yönündeki tespitleri olmuştur. Gerek usta öğreticiler gerekse öğretmenler öğrencileri kullanıcı ilişkileri ve teknik destek konusunda yetersiz bulmaktadır. Bunun yanında iki öğretmenin okulda bu konuda tecrübe kazanma ortamı bulunmadığı ve üç usta öğreticinin öğrencilerin iletişim kurma sorunu bulunduğu yönündeki açıklamaları da dikkate değer bir bulgudur. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda sunulmuştur.

“Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek çalışmalarını ancak işletmelerde görme şansları var. Okulda bu konu ile ilgili tek taraflı çalışma yapamayız ancak işletmeye gittiklerinde müşteri ile karşı karşıya geldikçe, teknik desteği, müşteri isteklerine cevap vermeyi öğrenebilir. Okuldayken bu konuda yetersizler.” Ağ Tek-Ö3

“Öğrenciler iletişim konusunda genel olarak zayıflar bu nedenle müşterinin sıkıntısını dinlemek, ağdaki bu problemin karşılığını bulmak ve çözmek konusunda yetersizler. Bu yeterliliği ancak zamanla bilgileri ve iletişimleri arttıkça kazanıyorlar.” Ağ Tek-U3

Yapılan açıklamalara göre ağ işletmenliği meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencileri “kullanıcı ilişkileri ve teknik destek” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikler kazanamadıkları söylenebilir. Öğrenciler işletmelerde kullanıcı ilişkileri boyutunda deneyimlerini geliştirmektedirler.

Öğrencilerin “ağ tasarımı ve kurulumu” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını (*Basit ağ yapılarını nasıl tasarlayacağını, ağ kurulum faaliyetleri için yapılması gereken hazırlıkları, eski ağ yapısının kaldırılma aşamalarını, ağ kablolarının nasıl yapılacağını açıklama, ağ kablo sonlandırma ve test işlemlerini gerçekleştirme, ağ donanımlarının montaj işlemlerini, basit aktif ağ donanımlarını nasıl yapılandıracağını, ağ kurulumunun nasıl test edileceğini açıklama*) okulda ne kadar öğrendiklerine ilişkin görüş belirten öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde iki öğretmenin öğrencileri genel olarak yeterli buldukları,

diğer iki öğretmenin ise kısmen yeterli buldukları ortaya çıkmıştır. Usta öğreticilerin ise öğrencileri genel olarak yetersiz buldukları ortaya çıkmıştır. Usta öğreticiler çoğunlukla öğrencilerin okuldan yetersiz geldiklerine ve eksiklerini işyerlerinde tamamladıklarına vurgu yapmışlar, öğrencilerin isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Ağ kurma becerisi açısından kısmen yeterliler. Yeni bir ağı kurmayı başarabilirler ancak mevcut bir ağıla ilgili işlemlerde desteğe ihtiyaç duyarlar.” Ağ Tek-Ö3

“Ağ yapısı tasarlama, ağ yapısını kaldırma, kablo sonlandırma ve test işlemleri gibi pek çok konuda oldukça yetersizler. İstekli öğrenciler kendilerini biraz daha geliştirebiliyorlar. Ama bazı öğrenciler de öğrenmeye çok isteksiz.” Ağ Tek-U4

Yapılan değerlendirmeler dikkate alındığında öğrencilerin ağ işletmenliği meslek alanının “ağ tasarımı ve kurulumu” yeterliliğinin öğrenme çıktıları bağlamında okulda genel olarak istenilen becerileri kazanamadıkları, bazı beceriler açısından kısmen yeterli oldukları söylenebilir. Özellikle mevcut ağı kaldırma ve yeni ağ kurma becerilerine ilişkin eksiklerini işyerlerinde tamamlama olanağı bulabilmektedir.

“Ağ güvenliği, bakımı ve verimliliği” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabılme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla kısmen yeterli olduklarını belirtip, arıza tespiti konusundaki yetersizliklerine dikkat çekmektedir. Usta öğreticilerin ikisi ise ağ bakımı, güvenliği, onarımı konularındaki yetersizliği vurgularken, iki usta öğretici ise bu görüşün tersine öğrencilerin yeterli olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yeterli olduğunu belirten bir öğretmen vardır. İki öğretmenin öğrencilerin sahip oldukları bilgileri uygulamaya geçirme konusunda kısmen yeterli olduklarını belirtmeleri de dikkate değer bir bulgudur. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Ağ güvenliği ve bakımı konusunda genel olarak okulda eğitim alıyorlar. Ancak uygulama becerilerini daha çok işyerlerinde geliştirebiliyorlar.” Ağ Tek-Ö3

“Ağ güvenliği, bakım ve onarımı, periyodik izleme açısından eksikleri çok fazla. İşyerinde problem çözdükçe bu konudaki eksiklerini tamamlayabiliyorlar.” Ağ Tek-U4

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “ağ güvenliği bakımı ve verimliliği” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda öğrenme konusunda az da olsa genel olarak yeterli olan öğrenciler vardır. Ancak genelde kısmen yeterli oldukları söylenebilir. Çoğunlukla arıza tespiti ve bunun yanı sıra ağ bakımı, güvenliği konularında eksik bilgileri olduğu ve bunları da işyerlerinde uygulama fırsatı buldukça geliştirdikleri söylenebilir.

Ağ işletmenliği mesleği yeterliliklerinin son yeterlilik boyutu olan “ağ sunucu işletim sistemi kullanımı”na ilişkin öğrenme çıktıları konusunda (Sunucu işletim sistemlerinin temel

özelliklerini, işletim sistemi kurulumunun nasıl yapılacağını, sunucu servislerinin nasıl yapılandırılacağını, sunucu işletim sistemleri ile ilgili periyodik takipleri açıklama) öğrencileri değerlendiren öğretmenler ve usta öğreticiler çoğunlukla öğrencilerin kısmen yeterli ve yetersizliklerine vurgu yapmıştır. İki öğretmen ve iki usta öğretici sistemin kurulumu ve bakımı açısından yetersiz olduklarını belirtmiş, 2 usta öğretici genel olarak kısmen yeterli bulmuştur. Öğretmenlerden bir tanesi ise öğrencilerin genel olarak yeterli olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda belirtilen iki görüş aşağıdaki gibidir.

“Ağ sunucu işletim sistemi konusunda okulumuzda gerekli alt yapı çok iyi olmadığı için öğrencilerin bu konudaki bilgileri ve becerileri çok da iyi değil. Bu nedenle eksiklerini gittikleri işyerlerinde tamamlamaya çalışıyorlar ama çoğu işyerinde de bu konu çok ele alınmıyor.” Ağ Tek-Ö3

“Öğrenciler ağ sunucu işletim sistemi ile ilgili sistemi kurma ve yapılandırma konusunda oldukça yetersizler. Gerekli eğitimi okulda aldıklarını düşünmüyorum. Çoğu şeyi burada biz öğretiyoruz.” Ağ Tek-U4

Bulgular genel olarak gözden geçirildiğinde “ağ sunucu işletim sistemi kullanımı” konusunda öğrencilerin çoğunlukla gerekli mesleki yeterlilikleri istenildiği ölçüde kazanmadıkları söylenebilir. Sistem kurulumu ve bakımı açısından beklendiği ölçüde yeterliliği okulda elde edemeyen öğrenciler bu konudaki eksikliklerini çoğunlukla işyerinde giderme fırsatı bulabilmektedir.

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse ağ işletmenliği meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığı usta öğreticiler tarafından belirtilmiştir.

5.1.3.2.Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC) Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK’nın kabul ettiği “NC/CNC tezgâh işçisi” için belirlediği 3 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC) alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı “NC/CNC tezgâh işçisi” düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre “bilgisayarlı makine imalatı (CNC)” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30

Öğrencilerin “NC/CNC Tezgâh İşçisi” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri.

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre ve kalite yönetim sistemleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	..	1	1
		Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Kurumsal işletmelerde daha dikkatli olma	2	...	2
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememesi	...	1	1
		Genel olarak yetersiz olma	3	3	6
	Yetersiz	Küçük işletmelerde daha az dikkat etme	1	...	1
		İş yerinde öğrenme	3	3	6
		Kalite yönetimi	...	1	1
	Toplam		10	9	19
2. Tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	...	1
		Tezgâha veri girişi yapabilme	1	...	1
		Alet ve donanımların bakımını yapabilme	1	...	1
		Program kodlarını üretebilme	1	...	1
		Çalışılan yeri düzenleme	1	...	1
		İş öncesi hazırlık	2	...	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	2	1	3
		Tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlama	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	3	3
		İş yerinde öğrenme	...	3	3
	Toplam		10	7	17
3. Talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	...	4
		Kontrol ve raporlama işlemini yapabilme	1	...	1
	Kısmen yeterli	...	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	4	4
		İş yerinde öğrenme	...	4	4
	Toplam		5	8	13

Öğrencilerin “iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve kalite yönetim sistemleri” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğrencilerin yeterli olduğunu belirten öğretmen bulunmamaktadır ancak yalnızca bir usta öğretici yeterli olduklarını düşünmektedir. Buna karşın “yetersiz oldukları” yönündeki görüşler ağırlık kazanmıştır. Bu yeterliliğin başarımlar ölçütleri olarak belirtilen “iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve kalite yönetim sistemleri (İSG, yangın ve acil durum kurallarını uygulama, çevre yönetim sistemlerine uygun çalışma, kalite yönetim sistemlerine uyma) öğrenme” boyutlarında yetersiz oldukları yönündeki görüşler

ağırlık kazanmaktadır. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yetersizler. Kurumsal işletmelerde gerekli önlemleri alıyorlar. Bu işletmelerde sertifikalı eğitim almışlar. Okulda da alıyorlar. Teorik bilgiye sahipler.” Nc/Cnc-Ö1

“Yetersizler diyebiliriz. Bazı teorik bilgilerle geliyorlar ama yeterli değiller. Burada kurumumuzda onlara İSG eğitimi aldırıyoruz.” Nc/Cnc –U4

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde teorik bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğu yönündedir. Ayrıca öğrencilerin işletmelerde İSG eğitimi aldıkları ve bu eksikliklerini giderdikleri vurgulanmaktadır.

Öğrencilerin “Tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde öğretmenler ile usta öğreticilerin görüşleri arasında farklılık olduğu, öğretmenler öğrenciler için yeterli/kısmen yeterli şeklinde görüş belirtirken usta öğreticiler öğrencilerin yetersiz olduklarına dair görüş bildirdikleri dikkate değerdir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“Malzeme hazır veriliyor okulda onlar sadece programlama yapıyor, Parça hazırlık için zaman yok, yeterli sayıda tezgâh yok. İstenilen düzeyde değil. Bilgiler var ama teorikte. Öğretmen kontrolünde tezgâhı kullanıyorlar. Çocuklar tezgâha veri girişi yapabiliyorlar, kendi programlarını kod üretme vs. de yeterliler.” Nc/Cnc-Ö1

“Okuldan geldiklerinde yetersizler. Ancak burada tezgâh başında çalıştıkça ve biz anlattıkça tecrübe kazanıyorlar. Bir süre sonra yeterli hale geliyorlar.” Nc/Cnc –U4

Elde edilen verilere göre öğrenciler tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak konularında öğretmenleri tarafından yeterli, usta öğreticileri tarafından ise yetersiz bulunmaktadır. Usta öğreticiler, öğrencilerin işletmede çalıştıkça zaman içerisinde tecrübelendiklerini ve yeterlilik seviyesine ulaştıklarını belirtmişlerdir.

“Talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenler öğrencilerin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Usta öğreticiler ise yetersiz oldukları görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Öğrencilerin yeterli olduklarını düşünen öğretmenlerden biri özellikle, kontrol ve raporlama işlemini yapabilme açısından da öğrencileri yeterli bulmaktadır. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Bu konuda yeterliler. Kontrol ve raporlama işlemini yaparken zorlanmazlar. Uygulama yapmaya çok fırsatları oluyor bu konuda.” Nc/Cnc-Ö4

Elde edilen verilere göre talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek konularında öğretmenler ve usta öğreticiler arasında görüş farklılıkları olduğu dikkat çekmektedir. Görüş bildiren öğretmenlerin tamamı öğrencilerin bu konuda yeterli görmekteyken, usta öğreticiler öğrencileri yetersiz bulmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse bilgisayarlı makine imalatı (CNC) meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığı görülmektedir. Buna ek olarak görüş bildiren usta öğreticiler, öğrencilerin meslekte yeterliliğe ulaşmaları için belirli bir süreye ihtiyaç olduğunu ve işletmede uzunca bir süre çalışma sonrası bu yeterliliklerin kazanılabileceğini belirtmektedir.

5.1.3.3.Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK’nın kabul ettiği “elektrik pano montajcısı” için belirlediği 4 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı “Elektrik Pano Montajcısı” olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre “elektrik tesisatları ve pano montörlüğü” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 31’ de sunulmuştur.

Tablo 31

Öğrencilerin “Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve çevre güvenlik önlemleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	1	2
		Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Uyarınca yapma	3	1	4
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememeye/geçirmeme	2	...	2
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	2	4
		İşyerinde öğrenme	1	2	3
	Toplam		9	7	16
2. Kalite yönetim sistemi, iş organizasyonu yapılması ve mesleki gelişim faaliyetleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	1	3
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	3	...	3
		Genel olarak yetersiz olma	...	3	3
	Yetersiz	İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Mesleğe ilgide yetersizlik	2	1	3
	Toplam		7	6	13
3. Proje inceleme ve pano montajı hazırlığı yapma	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	...	3
		Proje okumada yeterli olma	1	...	1
		Pano hazırlığında yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak yetersiz olma	...	3	3
	Yetersiz	Proje incelemede yetersiz olma	1	...	1
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		İşletmede bu alanın olmaması	...	1	1
		İşletmenin, iş yoğunluğu nedeniyle öğrenciye yaptırmaması	...	1	1
		Toplam	6	7	13
4. Pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	2	2
		Sevke hazırlamada yeterli olma	2	...	2
		Pano, malzeme hazırlığında yeterli olma	2	...	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
		Destek alarak yapabilme	...	1	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	2	4
		Kontrolde yetersiz olma	1	...	1
		İş yerinde öğrenme	2	...	2
		Mesleğe ilgisizlik	...	1	1
	Toplam		9	6	15

Öğrencilerin “iş sağlığı ve çevre güvenlik önlemleri” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenlerin yarısı öğrencilerin “yetersiz” olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin neredeyse tamamı öğrencileri dikkat etmeleri konusunda uyarmak durumunda kaldıklarını belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin yarısı öğrencilerin sahip oldukları teorik bilgiyi

uygulamaya dönüştürme problemi olduğundan bahsetmiştir. Yalnızca bir öğretmen öğrencileri “yeterli” bulduğu yönünde görüş beyan etmiştir. Usta öğreticilerde de yine benzer görüşler ileri sürmüşlerdir. Usta öğreticilerin yarısı öğrencilerin “yetersiz” olduğunu, biri “yeterli” olduğunu, biri uyarı vermek durumunda kaldığını, yarısı da iş yerinde öğrendiklerini belirtmiştir. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Çok yeterli değiller. Teorik anlamda eğitim aldılar ancak bilip de yapmamak gibi sıkıntıları var. Angarya gibi görüyorlar. Söylenince uyarınca yapıyorlar.” Elektrik-Ö1

“Yetersizler. Fabrika içi önlemlerimiz var. Çalışma ortamını bilmediklerinden acemiler. Oryantasyon çalışması yapıyoruz. Ayakkabı, baret, önlük vs. uyarılarda bulunuyoruz. İş güvenliği uzmanımız her Çarşamba fabrikayı gezer, gördüğü eksiklikleri söyler, herkesi uyarır, eksik görürse, ecza dolabı, yangın söndürücü, vs. müdahale eder. İş ayakkabısı konusunda çok uyarı yapmak zorunda kalıyoruz.” Elektrik-U2

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus hem öğretmenlerin hem de usta öğreticilerin görüşlerinde öğrencilerin ancak uyarıldıklarında sonuç aldıkları yönündeki görüşleridir.

Öğrencilerin “kalite yönetim sistemi, iş organizasyonu yapılması ve mesleki gelişim faaliyetleri” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamı öğrencileri yeterli/kısmen yeterli olarak görmektedir. Öğretmenlerin yarısı öğrencilerin mesleğe ilgisiz olduklarını belirtmiştir. Usta öğreticilerin görüşleri ise görüşler daha farklıdır. Usta öğreticilerden yalnız biri öğrencilerin yeterli olduğunu, geriye kalan üç tanesi ise yetersiz olduklarını düşünmektedir. Öğretmen görüşlerine benzer şekilde usta öğreticilerden de öğrencilerin mesleğe ilgisiz oldukları yönünde görüş belirtenler olmuştur. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Genel olarak yeterliler. Mesleki gelişim konusunda biraz daha ilgili olmaları gerekiyor.” Elektrik-Ö3

“Yetersizler. Mesleki gelişimi umursamıyorlar. Gelenlerin %5 i ancak işi sahipleniyor. En iyi öğrenciye bile bu konuda bir şey veremiyoruz.” Elektrik-U1

Elde edilen verilere göre öğrencilerin meslek alanlarına karşı ilgisiz oldukları söylenebilir.. Öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin genel olarak “yeterli”, usta öğreticilere göre ise “yetersiz” oldukları düşünülmektedir.

“Proje inceleme ve pano montajı hazırlığı yapma” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenler öğrencilerin çoğunlukla “yeterli” olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerden biri proje okumada, bir diğeri ise pano hazırlığında öğrencilerin yeterli olduğunu, bir öğretmen de proje incelemede “yetersiz” olduklarını vurgulamıştır. Usta öğreticiler ise kısmen yeterli ama çoğunlukla da

“yetersiz” oldukları görüşünü benimsemiştir. Ayrıca usta öğretici görüşleri arasında iş yerinde öğrenme, kurumlarında proje inceleme ve pano montajı hazırlığı konularının çalışılmaması veya iş yoğunluğu nedeniyle öğrenciye bu işlemlerin yaptırılmaması gibi konuların bahsi geçmiştir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Pano hazırlığında yeterliler. Montaj işletmede mesleki eğitimde en çok yaptıkları şey ama proje incelemede okuma hatası yapabilirler. İyi değiller.” Elektrik-Ö1

“Yetersizler. Firmamızda bu çalışmalar yok. Bir bölümde sadece bunu görebilir o da yeterli değil. Okulda gördükleri konuların hepsini burda uygulama şansları yok. Firmamız bobinaj, yüksek gerilim üzerine.” Elektrik-U2

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse elektrik pano montajcısı meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda her genel bir eğitim almaktadır. Ancak bunun işyerlerindeki beklentileri yeterince karşıladığını söylemek güçtür. Öğrenciler proje inceleme ve pano montaj hazırlığı konularında öğretmenlerine göre yeterli bulunurken, usta öğreticiler yetersiz olduklarını düşünmektedir.

“Pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin yarısı öğrencileri yeterli görürken diğer yarısı yetersiz oldukları yönünde görüş belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin yarısı sevke hazırlama ve pano malzeme hazırlamada yeterli olduklarını vurgulamıştır. Kontrol işlemlerinde yetersiz olma ve iş yerinde öğrendiklerine dair görüşler de vardır. Usta öğreticilerin görüşleri de öğretmen görüşleriyle uyum içerisindedir. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri yeterli diğer yarısı ise yetersiz bulmaktadır ayrıca destek alarak yapabildikleri, mesleğe ilgisiz oldukları görüşlerini bildiren usta öğreticilerde vardır. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Altı tane yeni pano aldık. Hazır panoda kablo bağlamak yerine, komple kendisinin yapacağı şekilde organize ettik. Böylece hazırı direkt bağlamak yerine kendisi sıfırdan yapacak. Bu alanda eksikler. Yeterli değiller.” Elektrik-Ö2

“Yetersizler. Bu seviyeye ulaşan öğrencilerimiz olmadı çünkü ilgileri yok, işe aldığımız eleman bile bunu 5-6 ayda ancak yapabilir.” Elektrik-U1

Yapılan açıklamalara göre elektrik tesisatları ve pano montajlığı meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencileri “pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikler kazanamadıkları söylenebilir. Öğretmen ve usta öğretici görüşlerindeki benzerlikler dikkati çekmiştir.

Bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğretmenler, elektrik tesisatları ve pano montörlüğü meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığını belirtmiştir.

5.1.3.4.Hazır Giyim Model Makineciliği Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan “hazır giyim model makineciliği” mesleği kapsamında yer alan 4 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Buna göre “hazır giyim model makineciliği” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğretmenlerin görüşleri Tablo 32’de sunulmuştur.

Tablo 32

Öğrencilerin “Hazır Giyim Model Makineciliği” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. Kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak kısmen yeterli olma	3	2	5
	Kısmen yeterli	Uyarınca yapma	2	...	2
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememesi	...	...	...
		Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
	Yetersiz	İş yerinde öğrenme	...	3	3
		Toplam	6	7	13
2. Dikim için ön hazırlık yapma	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	...	2
		Kalıp çıkarmada yeterli olma	1	...	1
		Makine hazırlama ve kullanmada yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	2	3
		Genel olarak yetersiz olma	...	2	2
	Yetersiz	İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Numune hazırlama/ölçü kontrolünde yeterli olma	1	...	1
		Toplam	6	5	11
3. Dokuma model dikimi yapma	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
		Kesim yapma yeterliliği	...	2	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	1	2
		Destek alarak yapabilme	3	...	3
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	2	3
		Okulda dokuma çalışılmaması (dokuma yerine kumaşla çalışılması)	1	...	1
		Öğrendiklerini yeni durumlara uygulama yetersizliği	1	...	1
		Model dikmede yetersiz olma	...	2	2
		Dikim ve numune ütü yapmada yetersiz olma	...	1	1
		İş yerinde öğrenme	...	3	3
		Toplam	7	11	18
4. Numune kontrolü	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	2	2
		Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Destek alarak yapabilme	...	1	1
		Genel olarak yetersiz olma	2	...	2
		İş yerinde öğrenme	2	1	3
	Yetersiz	Alanı sonradan tanıyıp sevmesi	1	...	1
		Okulda teorik eğitim verilip uygulama yapılmaması	2	1	3
		Toplam	7	5	12

Öğrencilerin “kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmen ve usta öğreticilerin çoğunluğu “yeterli” veya “kısmen yeterli” olduklarını düşünmektedir. Öğretmenlerin dikkati çektikleri en önemli konulardan biri öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği konularında uyarılmaya ihtiyaç duymasısıdır. Hem öğretmen hem de usta öğreticilerden birer kişi öğrencileri “yetersiz” olarak değerlendirmektedir. Usta öğreticilerin çoğu öğrencilerin bu alanı işyerinde öğrendiğini düşünmektedir.

Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Kısmen yeterliler. Uyarılarla. 2 yıldır İSG veriliyor. 2 yılda bu yeterliliklerin oturması zor. 12'ler geçen yıl sertifikalandırıldı. İşyerlerinde İSG çok daha önde, okullarda yeni. Atölye uyarı levhaları olarak vardır.” Hazır Giyim-Ö1

“İlk geldiklerinde yetersizler önlemler almıyorlar. Burada eğitim veriyoruz. İşletmede davranış kazanıyorlar.” Hazır Giyim –U3

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri hem usta öğretici hem de öğretmenler tarafından “kısmen yeterli” bulunduklarıdır. Ayrıca öğrencilerin iş güvenliği konusunda uyarıldığı zaman güvenlik önlemlerini uyguluyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir boyuttur.

Öğrencilerin “dikim için ön hazırlık yapma” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin neredeyse tamamı yeterli/kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir. Birer öğretmen ayrıca öğrencilerin kalıp çıkarma, makine hazırlama ve kullanmada yeterli olduklarını belirtmiştir. Yine öğretmenlerden biri öğrencileri numune hazırlama/ölçü kontrolünde “yetersiz” bulunduğunu söylemiştir. Usta öğreticilerin görüşlerinde ise durum öğretmenlerdekinden biraz farklıdır. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri “kısmen yeterli” görürken, iki tanesi yani diğer yarısı “yetersiz” oldukları fikrindedir. Usta öğreticilerden biri öğrencilerin dikim için ön hazırlık konusunu iş yerinde öğrendiği fikrini benimsemiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Yapabilirler. Başarı seviyesi en altta öğrenciler geliyor. Çocuk temel matematik işleminde eksik. İstekli gelenler, bilincinde olanlar yapıyor. Kazara, puan nedeniyle buraya gelen çok öğrenci var.” Hazır Giyim –Ö1

“Dokuma dikiş makinamız yok. Düz dikiş, ovarlok, ilik makinaları var. Kısmen yeterliler. Zamanla yapıyorlar. Hatta ögle araları kendilerine dikiş yapabiliyorlar.” Hazır Giyim –U2

Elde edilen verilere göre öğretmenler temel matematik seviyesi düşük öğrencilerin bu bölüme geldiğinden yakınmıştır. Usta öğreticiler öğrencilerin ya kısmen yeterli olmalarına ya da yetersiz olmalarına vurgu yapmıştır..

“Dokuma model dikimi yapma” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerden biri “kısmen yeterli” oldukları, üç tanesi destek alarak yaptıkları, bir tanesi genel olarak “yetersiz” oldukları görüşündedir. Usta öğreticiler ise iki kişi öğrencilerin kesim yapmada “yeterli” olduğu, bir kişi “kısmen yeterli” oldukları, iki kişi “yetersiz” oldukları, iki kişi model dikmede yetersiz oldukları, bir kişi dikim ve numune ütüsü yapmada yetersiz oldukları ve son olarak üç kişide iş yerinde dokuma model dikimi yapmayı öğrendikleri görüşünü benimsemiştir. Öğretmen ve usta öğretici görüşlerinin uyumlu olduğunu söylemek güçtür. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Gösterilince uygulanınca yapıyor tek başına bir ürünü yapması gerektiğinde zorlanıyor. Hazırlık durumu var. Öğrendiklerini başka durumlara aktarım yapamıyor.” Hazır Giyim –Ö3

“Alanı seven öğrenciler öğrenmeye açık oluyorlar. Kısa sürede burada yeterlilik kazanıyorlar. Okuldan geldiklerinde yetersizler burada kazanıyorlar.” Hazır Giyim –U4

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğreticiler öğrencilerin dokuma model dikimi konusu yeterliliklerini iş yerinde kazandıklarını ve alana ilgi duyan öğrencilerin öğrenmeye daha açık olduklarını düşünmektedir. Bazı öğretmenler öğrencilerin öğrendiklerini yeni durumlara aktarmakta güçlük çektiklerini, okullarında dokuma yerine kumaş çalışıldığını, ya da destek alarak bu alan yeterliliklerini yerine getirebildiklerini belirtmiştir.

“Numune kontrolü” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenlerin tamamı öğrencilerin yetersiz olduklarını düşünmektedir. Öğretmenlerin yarısı öğrencilerin iş yerinde yeterlik kazandıklarını düşünmektedir. Öğretmenlerin yarısı öğrencilere teorik eğitim verildiğini ama numune kontrolünde uygulama yapılmadığını belirtmiştir. Usta öğreticilerin yarısı öğrencilerin yeterli olduğunu düşünmektedir. Bir usta öğretici öğrencilerin iş yerinde yeterlik kazandıklarını belirtmiştir. Bir usta öğretici öğrencilerin destek alarak bu yeterlikleri yerine getirdiklerini düşünmektedir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda sunulmuştur.

“Yetersiz. 12'lerde işletmede sisteme girince sevip sektörde kalan işe devam eden çok oluyor ve başarılılar. Bilgisayarda desen kalıp hazırlamada sektörde çalışıyorlar. Alanı 11 ve 12'de daha çok tanıyıp seviyorlar. Başarı sonradan geliyor.” Hazır Giyim –Ö1

“Burada çok şey öğreniyorlar. Okulda demek ki tüm bilgileri teorikte kalıyor. Bizim işletmemize gelip sene sonunda işçi olarak aldıklarımız çok oluyor. Burada yetişiyorlar.” Hazır Giyim –U4

Yapılan açıklamalara göre Dokuma ve hazır giyim meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencileri “numune kontrolü” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda öğretmenlerce “yetersiz”, usta öğreticilerin neredeyse yarısı tarafından “yeterli” bulunmaktadır. Usta öğreticiler ve öğretmenler öğrencinin teorik eğitim aldığını ancak uygulamaya dökemediğini belirtmiştir. Usta öğreticiler öğrencinin iş yerinde yeterlik kazandığını ve hatta başarılı olanların çalıştığı yerde iş imkânı bulabildiğini belirtmiştir.

Bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğreticiler, meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığını, öğrencilerin yeterlilikleri taşımadığını belirtmiştir.

5.1.3.5.Kaynakçılık Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK’nın kabul ettiği “kaynakçılık” için belirlediği 15 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında yer alan kaynakçılık meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı Kaynak Operatörü olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre kaynakçılık meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 33’te sunulmuştur.

Tablo 33

Öğrencilerin “Kaynakçılık” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. Kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	...	2
		Genel olarak kısmen yeterli olma	1	1	2
	Kısmen yeterli	Uyarınca yapma	4	2	6
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememesi	...	3	3
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	3	5
	Toplam		9	9	18
2. Gaz korunmasız özlü tel elektrotla ark kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	1	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	2	2	4
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Tecrübe eksikliği olma	2	1	3
		İş kazası korkusuyla öğrenciye yaptırmama	...	1	1
	Toplam		6	7	13
3. Metal-ark asal gaz kaynağı (MIG kaynağı)	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	1	2
		Okulda bu kaynak türünü uygulayabilme (ders aleti yapımı vb.)	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	2	2	4
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		İş kazası riski sebebiyle uygulatmadan çekinme	...	2	2
		Okulda bu kaynak türünü uygulayamama (araç-gereç eksikliği)	1	...	1
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	1	...	1
	Toplam		7	6	13
4. Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG kaynağı)	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	...	1
		Okulda bu kaynak türünü uygulayabilme (ders aleti yapımı vb.)	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	...	2
		Okulda bu kaynak türünü uygulayamama	2	...	2
		Bilgilerin teorikte kalması	1	...	1
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
	Toplam		7	4	11
5. Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	1	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	3	3	6

		İşletmede tecrübe kazanma	1	1	2
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
	Toplam		5	5	10
6. Tungsten asal gaz ark kaynağı (TIG kaynağı)	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	3	3	6
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması	3	...	3
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	1	1
	Toplam		6	5	11
7. Plazma ark kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	2	3
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	1	3	4
	Toplam		6	5	11
8. Tel elektrotla toz altı ark kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmede tecrübe kazanma	1	...	1
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
	Toplam		6	4	10
9. Bant elektrotla toz altı ark kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmede tecrübe kazanma	1	...	1
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
	Toplam		5	4	9
10. Elektron ışın kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	3	4
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	2	2
	Toplam		5	5	10
11. Lazer ışın kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...

	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
		Toplam	4	4	8
12. Ultrasonik kaynak	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	1	3
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
		Toplam	6	4	10
13. Sürtünme kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
		Toplam	5	4	9
14. Yüksek mekanik enerji ile kaynak	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
		Toplam	5	4	9
15. Difüzyon kaynağı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	1	3
		Okulda bu kaynak türünün bulunmaması nedeniyle öğrenmenin teoride kalması	4	...	4
		İşletmelerde bu kaynak türünün bulunmaması	...	3	3
		Toplam	6	4	10

Öğrencilerin “kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğrencilerin yeterli olduğunu belirten iki öğretmen ve “yetersiz” olduklarını düşünen iki öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin en çok üzerinde durdukları konu öğrencilerin teorik bilgiye sahip olsalar dahi, uyarılmadan önlem almayışları olmuştur. Usta öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencileri iş sağlığı ve güvenliği konusunda yetersiz

bulmaktadır. Usta öğreticilerin ortak görüşü, öğrencilerin önlemlerden haberdar oldukları ama bilerek uygulamadıkları yönündedir. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yetersizler. Defalarca anlatıyoruz önlük ve gözlük kullanımı gibi temel şeylere dahi dikkat etmedikleri oluyor. Bu alan oldukça riskli, özellikle göz sağlığı açısından çok tehlikeli. Uyarınca dikkat etmesinin bir kıymeti yok.” Kaynak-Ö4

“İSG konularından haberdarlar ama umursamıyorlar. İşlerine gelmiyor. Önlük, baret, eldiven gibi kullanmaları konusunda uyarmak gerekebiliyor. Kısmen yeterliler. Bilip de yapmama durumu var.” Kaynak-U1

Açıklamalara göre öğrencilerin okullarda belirli ölçüde bilgiye sahip oldukları ama uygulamaya gelince dikkat etmedikleridir. Ayrıca iş güvenliği konusunda uyarıldığı zaman güvenlik önlemlerini uyguluyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir boyuttur.

Öğrencilerin “gaz korunmasız özlü tel elektrotla ark kaynağı” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde 1 öğretmenin öğrencileri “yeterli”, iki öğretmenin yetersiz, bir öğretmenin de “kısmen yeterli” bulduğu görülmektedir. Öğretmenler bu konuda öğrencilerin tecrübe eksikleri olduğunu belirtmişlerdir. Usta öğretici görüşlerine bakıldığında da iki usta öğreticinin “kısmen yeterli”, bir usta öğreticinin “yeterli”, bir usta öğreticinin de “yetersiz” olarak değerlendirdiği görülmektedir. Öğretmenlere benzer olarak usta öğreticiler de öğrencilerin tecrübe eksiklerinin olduğunu ve iş yerinde öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“Yetersizler. Okulda bu kaynak türünü yapma şansları oluyor ama daha da tecrübe edinmeleri için zaman ayırmaları gerekir. Okulda ne de olsa sınırlı kez kaynak yapabiliyorlar.” Kaynak-Ö4

“Kısmen yeterliler. Okuldan bize geldiklerinde birkaç kez yapmış, denemiş oluyorlar ama tabi ki tecrübeleri olmuyor. Bunu ancak burada işletmede sık sık yaparak kazanabilirler.” Kaynak-U4

Elde edilen verilere göre öğrenciler okulda sınırlı olarak kaynak yapmakta ağırlıklı olarak tecrübeyi iş yerlerinde kazanmaktadır. Bazı usta öğreticiler iş kazası riski nedeniyle öğrencilere kaynak yaptırmaya çekindiklerini belirtmiştir.

“Metal-ark asal gaz kaynağı (MIG kaynağı)” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerden iki tanesi “yetersiz”, bir tanesi “kısmen yeterli” bir tanesi de “yeterli” oldukları yönünde görüş belirtmiştir. Öğrencilerin yeterlilikleri ile ilgili görüş bildiren usta öğreticilerden iki tanesi “kısmen yeterli”, bir tanesi “yeterli” ve bir tanesi de “yetersiz” oldukları yönünde görüşü benimsemişlerdir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Kısmen yeterliler. Okulda bu kaynağı deniyorlar ama kaynak yaptıkça tecrübe kazanılan bir işlem. Zamanla ancak yeterli olur. Okulda bu yeterliliği kazanması düşük ihtimal.” Kaynak-Ö4

“Kısmen yeterliler demek daha doğru olur. Okuldan geldiklerinde tecrübesizler. Kurumumuzda onlara bu kaynağı direkt yaptırıyoruz. Usta öğretici olarak sorumluluğumuz fazla. Öğrenciyi kendi başına bırakıyoruz.” Kaynak-U4

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse kaynakçılık meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda bu kaynak türünü uygulama açısından sorun yaşamaktadır. Bazı okullarda bu kaynak türü bulunurken bazılarında bulunmamakta ve öğrencinin tecrübe kazanma ihtimali sadece işletmeye endekslenmektedir. İşletme tecrübesiz olarak gelen öğrenciye, iş kazası korkusu ile kaynak yaptırmaktan kaçınılmaktadır.

“Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG kaynağı)” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenlerin çoğunluğu öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda her kaynak türünü deneme şansı olmamasıdır. Görüş bildiren usta öğreticilerden üç tanesi kurumlarında bu kaynak türünün olmadığını dolayısı ile öğrencilerin yeterliliklerine dair bir şey söyleyemeyeceklerini belirtmiştir. Yalnız bir usta öğretici öğrencileri bu kaynak türünde kısmen yeterli bulduğu yönünde görüş belirtmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Yetersizler. Kaynakların çok çeşitleri var her kaynağı denetme şansımız yok. Bu kaynak türünü okulda fazla görmüyorlar. İmkânlarımız kısıtlı.” Kaynak-Ö4

“Bu kaynak kurumumuzda yok. Öğrencilerin seviyelerini bilmiyorum bu konuda.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre kaynakçılık meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencilerinin “metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG kaynağı)” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikler kazanamadıkları söylenebilir. Öğrenciler bu kaynağı okulda uygulama şansı bulamamakta işletmelerde ise yine aynı şekilde bu alanda tecrübe kazanamamaktadır.

“Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenlerin çoğunluğu öğrencileri kısmen yeterli bulmaktadır. Yalnızca bir öğretmen yeterli olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmasıdır. Görüş bildiren usta öğreticilerden üç tanesi öğrencileri “kısmen yeterli”, bir tanesi de “yeterli” bulduğu yönünde görüş belirtmiştir. Usta öğretici ve öğretmen görüşlerinde bu kaynak türünde öğrencilerin yeterli olması yönünde görüş birliği olduğu söylenebilir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Kısmen yeterliler. Bazı öğrenciler daha da yetenekli ve ilgili, onlar hızlıca kapıyor olayı. Ama sonuçta kaynak işi el becerisinden ziyade aynı zamanda bir işi defalarca yapmakla başarıya ulaşıyor.” Kaynak-Ö4

“Kısmen yeterliler. Okuldan bazı bilgilerle geliyorlar. Burada biz usta öğreticiler de anlatıyoruz. Bizi de izleme şansları oluyor. Kendileri de yapıyorlar.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre kaynakçılık meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencilerinin “aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikler kazandıkları söylenebilir. Öğrenciler bu kaynağı okulda uygulama şansı bulmakta işletmelerde ise daha fazla tecrübe kazanmaktadır.

“Tungsten asal gaz ark kaynağı (TIG kaynağı)” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin neredeyse tamamı öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Yalnızca bir usta öğretici “kısmen yeterli” olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmamasıdır. Usta öğretici ve öğretmenlerin ortak görüşü bu kaynak türünün oldukça zor olduğu ve uzun zaman tecrübe gerektirdiğidir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Zayıflar. Bunu ancak işletmede görürse görür. Okullarda bu malzemeler bulunmuyor pahalı. Çocuklar uygulama yapamıyor. Teorik görüyorlar.” Kaynak-Ö2

“Yetersiz olduklarını rahatlıkla söyleyebilirim. Bizim çalışanlarımızdan tecrübeli olanların dahi bilmediği bilse bile zorlandığı kaynaktır. Zordur. Tecrübe gerektirir.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. İş yerlerinde ise nadir bulunan bir kaynaktır. Oldukça fazla tecrübe gerektirmektedir.

“Plazma ark kaynağı” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmamasıdır. Teorik olarak bahsedildiği ancak uygulama yapılmadığı belirtilmiştir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Öğrencilerimiz yetersizler. Öğretim programında yer alan ama uygulama olarak göstermediğimiz bir kaynak türü. Ancak işletmede görebilir çocuklarımız, her işletmede de yoktur.” Kaynak-Ö3

“İşletmemizde olmayan bir kaynak. Tecrübe gerektirir. Yetersiz olduklarını düşünüyorum.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. İş yerlerinde ise nadir bulunan bir kaynaktır. Dolayısı ile bu kaynak türünde öğrencilerin yeterli veya yetersiz olma durumları ile ilgili yorumda bulunmak oldukça güçtür.

“Tel elektrotla toz altı ark kaynağı” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmamasıdır. Teorik olarak bahsedildiği ancak uygulama yapılmadığı belirtilmiştir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda sunulmuştur.

“Toz altı ark kaynağını okulumuzda olmadığından hiç göstermedik ama ne olduğunu teorik olarak bilirler. Yetersizler.” Kaynak-Ö3

“Çok pahalı ekipmanlardır. İşletmemizde yok.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. İş yerlerinde ise nadir bulunan bir kaynaktır. Dolayısı ile bu kaynak türünde öğrencilerin yeterli veya yetersiz olma durumları ile ilgili yorumda bulunmak oldukça güçtür. Ancak yerine getirmeleri beklenen bir yeterlik olduğu dikkate alınır, öğrencilerin bu kaynak türü açısından iyi yetişmedikleri söylenebilir.

“Bant elektrotla toz altı ark kaynağı” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmadığını vurgulamışlardır. Teorik olarak bahsedildiği ancak uygulama yapılmadığı belirtilmiştir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Bunu sadece teorik görürler. Bunu belki fabrika gezilerinde görebilirler.” Kaynak-Ö2

“İşletmemizde bu kaynak yok.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. İş yerlerinde ise nadir bulunan bir kaynaktır. Dolayısı ile bu kaynak türünde öğrencilerin yeterli veya yetersiz olma durumları ile ilgili yorumda bulunmak oldukça güçtür. Ancak yerine getirmeleri beklenen bir yeterlik olduğu dikkate alınır, öğrencilerin bu kaynak türü açısından yetişmelerinde sorun olduğu da ortaya çıkmıştır.

“Lazer ışın kaynağı” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmamasıdır. Teorik olarak bahsedildiği ancak uygulama yapılmadığı belirtilmiştir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Okulda yok. Piyasada da genelde yok. Savunma sanayinde daha fazla kullanılıyor. Çocuk bu kaynağı görmüyor.” Kaynak-Ö1

“Yetersizler. Kurumumuzda bu kaynak yok.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. Savunma sanayinde kullanılan ve her işletmede bulunmayan bir kaynak türüdür. Dolayısı ile bu kaynak türünde öğrencilerin istenilen yeterliklere sahip olmadıkları söylenebilir.

“Ultrasonik kaynak” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmamasıdır. Teorik olarak bahsedildiği ancak uygulama yapılmadığı belirtilmiştir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda sunulmuştur.

“Yetersizler. Ultrasonik kaynağı okulda göstermiyoruz. Sadece adını ve ne işe yaradığını bilirler. Savunma sanayinde kullanılan bir kaynaktır. Her yerde bulunmaz.” Kaynak-Ö3

“İşletmemizde bu kaynak yok daha çok savunma sanayi firmalarında bulunur.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. Savunma sanayinde kullanılan ve her işletmede bulunmayan bir kaynak türüdür. Dolayısı ile bu kaynak türünde öğrencilerin yetişmedikleri ortaya çıkmıştır.

“Sürtünme kaynağı” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmamasıdır. Teorik olarak bahsedildiği ancak uygulama yapılmadığı belirtilmiştir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Yetersizler. Sürtünme kaynağı belirli alanlarda çalışan işletmelerde bulunuyor. Okulumuzda maalesef yok. Çocuklar teorik olarak bilirler fakat yeterli değil, uygulama olmadan olmaz.”

Kaynak-Ö3

“Bizim işletmemizde bu kaynak yok.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. Makina sanayinde kullanılan ve her işletmede bulunmayan bir kaynak türü konusunda öğrencilerin herhangi bir eğitim almadıkları belirlenmiştir.

“Yüksek mekanik enerji ile kaynak” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin okulda bu kaynak türünü deneme şansı olmadığı, teorik olarak bahsedildiği ancak uygulama yapılmadığı yönündedir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda sunulmuştur.

“Yetersizler çünkü denemediler. Yüksek mekanik enerji ile kaynak okulumuzda bulunmuyor. İleri teknoloji gerektiren bir kaynak.” Kaynak-Ö4

“Bizde bu kaynak yok.” Kaynak-U3

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. Makina sanayinde kullanılan ve her işletmede bulunmayan bir kaynak türüdür. Dolayısı ile bu kaynak türünde öğrenciler uygulama yapamadıkları için yetişmedikleri ortaya çıkmıştır.

“Difüzyon kaynağı” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmen ve usta öğreticilerin tamamı öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Öğretmenler bu kaynak türünü okulda sadece teorik olarak anlattıklarını belirtmiştir. Usta öğreticilerin tamamı bu kaynak türünün işletmelerinde olmadığını bildirmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Maalesef bu kaynakta yetersizler. Çocuklarımız bu kaynağı okulda görmüyorlar. Teorik olarak anlatıyoruz ama uygulama yapamadıkları için bilgileri teorikte kalıyor.” Kaynak-Ö4

“Kurumumuzda bu kaynak yok. Bu alanda çalışan işletmelerde olabilecek bir kaynak.” Kaynak-U4

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler bu kaynak türünü okulda uygulama şansı bulamamaktadır. Her işletmede bulunmayan bir kaynak türüdür. Dolayısı ile bu kaynak türünde öğrencilerin yeterli olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğretmenler, meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığını, öğrencilerin yeterlilikleri taşımadığını belirtmiştir.

5.1.3.6.Kimya Laboratuvarı Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK'nın kabul ettiği servis görevlisi meslek alanı için belirlediği 4 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan kimya laboratuvarı meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı kimya laboratuvarı analisti olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre “kimya laboratuvarı” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğretmenlerin görüşleri Tablo 34’te sunulmuştur.

Tablo 34

Öğrencilerin “Kimya Laboratuvarı” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
		Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
		Uyarınca yapma	2	1	3
	Kısmen yeterli	Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememeye/geçirmeme	3	...	3
		Genel olarak yetersiz olma	2	3	5
	Yetersiz	İşyerinde öğrenme	...	1	1
		İşletme kurumsal olduğunda dikkat etme	1	...	1
		Laboratuvarda şakalaşma	1	...	1
		Toplam	10	5	15
2. Kalite yönetim sistemi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	2	...	2
		Genel olarak yetersiz olma	2	4	6
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Öğrendiklerini yeni durumlara uygulama güçlüğü	1	...	1
	Yetersiz	Bilişsel düzey yeterli olmama kaynaklı öğrenme güçlüğü	1	...	1
		Kalite, standart kavramlarını bilmeme	1	...	1
		İsteksiz olma	...	1	1
		Formül yazamama, matematik bilgisi eksik olma	...	1	1
		Toplam	7	7	14
3. Kimya analiz işlemleri ve sonuçların raporlanması	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	...	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		Kalibrasyon, grafik çizimi, interperasyon alma işlemlerini yapmada yetersizlik	1	1	2
	Yetersiz	Kimyasal hesaplama yapmada/boyada yetersiz olma	...	2	2
		İşletmenin öğrenciye yaptırmaması	...	2	2
		Toplam	5	6	11
4. Boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
		Genel olarak yetersiz olma	1	...	1
		Okulda veya işletmede boya sisteminin olmaması/uygulama yapılamaması	2	4	6
	Yetersiz	İş yerinde öğrenme(varsa)	4	...	4
		Toplam	7	4	11

Öğrencilerin “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda görüş bildiren öğretmenlerin yarısı “yetersiz” olduklarını diğer yarısı ise “kısmen yeterli” olduklarını düşünmektedir. Ayrıca öğretmenler iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma konularında öğrencileri uyarmak durumunda kaldıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin laboratuvarlarda şakalaştıklarından ve ayrıca kurumsal firmalara işletmede mesleki eğitime giden öğrencilerin daha dikkatli olduklarından bahseden öğretmenler olmuştur. Usta öğretici görüşleri öğretmenlerden farklılık göstermektedir. Usta öğreticilerin çoğunluğu öğrencileri “yetersiz” bulduğunu belirtmiştir. Yine usta öğreticilerden de öğrencileri uyarmak durumunda kaldığını söyleyenler olmuştur. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“İSG eğitimi aldılar. İlk konu İSG’dir. Teorik bilgiye sahipler ama hatalar yapabiliyorlar. Kimyasal ile çalışıyorlar. Zaman zaman şakalaşıyorlar. Kısmen yeterliler.” Kimya-Ö3

“Genel anlamda yetersizler. Pek söz dinlemiyorlar. Önlük giyme gibi basit işlemlerde bile bazen dinlemiyorlar. Gözlük takmayanlar oluyor. Öğrenciler “çözme” kısmında çalışıyorlar. Çok daha dikkatli olmaları gerekiyor. Gözlük biz temin ediyoruz. Cihaz kısmında pek çalışmıyorlar, istekli olanlara çalışma fırsatı veriyoruz.” Kimya-U2

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğu söylenebilir. Ayrıca iş güvenliği konusunda uyarıldığı zaman güvenlik önlemlerini uyguluyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir boyuttur.

Öğrencilerin “kalite yönetim sistemi” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin yarısının kısmen yeterli, diğer yarısının ise yetersiz olduklarını düşündükleri görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerden öğrencilerin öğrendiklerini yeni durumlara uygulama gücü çektığı, kalite standart kavramlarını bilmedikleri, bilişsel düzeyde yeterli olmadıkları yönünde görüş bildirenler olmuştur. Usta öğretici görüşleri ise öğretmenlerin görüşlerinden farklılık göstermektedir. Usta öğreticilerin tamamı öğrencilerin “yetersiz” olduğu yönünde görüş belirtmiştir. Ayrıca usta öğreticilerden öğrencilerin isteksiz oldukları, formül yazma ve matematikte eksik oldukları yönünde görüş beyan edenler vardır. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Yeterli değiller. Meslek lisesi öğretim programı üniversite boyutunda, içerik yoğun, öğrenci kalitesi buna uygun değil. Bilişsel düzeyde yeterli değiller bu nedenle alması gereken eğitimi alabilecek düzeyde değil. Bölme işlemi vs. matematik bilişsel süreçleri yetersiz. Yorum ve bilgiyi dönüştürme yapamıyor.” Kimya-Ö1

“Yetersizler. Okuldan boş geliyorlar. Biz onların anlayacağı şekilde anlatıyoruz. Formül yazamıyorlar. Matematik bilgileri zayıf.” Kimya-U4

Elde edilen verilere göre öğrenciler kalite yönetim sistemi bakımından yetersizdir. Ayrıca öğrenciler temel matematik, bilişsel düzey anlamında da “yetersiz” bulunmaktadır. Okuldan yeterli şekilde işletmeye gelmeyen öğrenciler öğretmenlerinin yarısı tarafından “kısmen yeterli” ancak usta öğreticilerin tamamı tarafından “yetersiz” görülmektedir.

“Kimya analiz işlemleri ve sonuçların raporlanması” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenler öğrencilerin çoğunlukla “yeterli/kısmen yeterli” olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerden yalnızca bir tanesi “yetersiz” olduklarını bir öğretmen de kalibrasyon, grafik çizimi konularında “yetersiz” olduklarını belirtmiştir. Usta öğreticiler ise öğretmenlerin aksine yetersiz oldukları görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Ayrıca usta öğreticiler kimyasal hesaplama yapma, boyada yetersiz olma, kalibrasyon, grafik çizimi konularında öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Usta öğreticilerin yarısı bu işlemleri öğrencilere yaptırmadıklarını da görüşlerine eklemiştir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Genel olarak uygulamada yeterli. İşlem basamakları verildiği için nasıl yapmaları gerektiğini biliyorlar.” Kimya-Ö1

“Yetersizler. Bilgileri yok. Kimyasal hesaplama bilmiyorlar. Boyada eksikler. Burada çözelti hazırlama öğreniyorlar ama ilgisizler.” Kimya-U1

Elde edilen bulgulara göre kimya laboratuvarı meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda genel bir eğitim almaktadırlar. Ancak bunun işyerlerindeki beklentileri yeterince karşıladığını söylemek güçtür.

“Boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenler ve usta öğreticilerden hiçbiri öğrencileri yeterli bulamamıştır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin boya üretiminde kimyasal analiz konusunu işletmede öğrenebilecek olmalarıdır. Çünkü okulda hatta çoğu zaman işletmede bu alanın olmamasıdır. Görüş bildiren usta öğreticilerden tamamı işletmelerinde boya üretimi olmadığı için öğrencilere uygulama yaptıramadıklarını belirtmiştir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Yeterli değiller bu alanda uygulama yapamıyorlar. Boya üretiminde dolgu maddesi pigment, vs. temini gerekir. Bunları yapma şansımız yok. Mikseri özel saklama alanımız yok.” Kimya-Ö2

“Boya üretiminde kimyasal analiz kurumumuzda yok.” Kimya-U3

Yapılan açıklamalara göre kimya laboratuvarı meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencilerinin “boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikler kazanamadıkları söylenebilir. Her işletmede bulunmayan bu alanda öğrencilerin yeterlik kazanması mümkün olamamaktadır.

Bulgulara göre genel bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğretmenler, meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığını, öğrencilerin yeterlilikleri kesinlikle taşımadığını belirtmiştir.

5.1.3.7.Mimari Yapı Teknik Ressamı Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK’nın kabul ettiği “servis görevlisi” için belirlediği 4 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan Mimari yapı teknik ressamı meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı Yapı teknik ressamı (mimari/iç mimari) olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre “Mimari yapı teknik ressamı” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğretmenlerin görüşleri Tablo 35’te sunulmuştur.

Tablo 35

Öğrencilerin “Mimari Yapı Teknik Ressamı” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim faaliyetleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	4	6
		Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememesi	1	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	1	...	1
	Yetersiz	İşyerinde öğrenme	...	1	1
		Ahşap testere, makine kullanırken em almama	1	...	1
	Toplam		6	5	11
2. Temel yapı teknik işlemleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	1	5
		İşletmelerden olumlu dönütler	3	...	3
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak yetersiz olma	...	2	2
	Yetersiz	İş yerinde öğrenme	...	2	2
Toplam			7	6	13
3. Mimari proje çizimi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	1	5
		Bilgisayarlı ve elle mimari çizimde yeterli olma	2	...	2
		İşletmelerden olumlu dönütler	2	...	2
		Teorikte yeterli olma	...	1	1
		Mimari plan ve kesit konularında yeterli olma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
		Mimari çizimi destek alarak yapma	...	1	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Ölçülendirme konusunda yetersiz olma	...	1	1
		Bitirme, çıktıyı alma, kayıt yapma, dökümantasyon konusunda yetersiz olma	...	1	1
	Toplam		8	9	17
4. İş mekân proje çizimi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	1	3
		Röleve ve alet kullanımında yeterli olma	1	...	1
		Proje çizimi, kontrolü, dosyalama işlemlerinde yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
		Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
	Yetersiz	Okulda/işletmede iş mekân proje çizimi yapılmaması	3	2	5
		İş yerinde öğrenme	...	2	2
	Toplam		7	6	13

Öğrencilerin “iş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim faaliyetleri” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmen görüşlerine bakıldığında çoğunluğun

“yeterli/kısmen yeterli” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Yalnızca bir öğretmen “yetersiz” oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Ayrıca öğretmenlerden biri öğrencilerin sahip oldukları teorik bilgiyi uygulamaya geçirme sorunu olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerden bir başkası ise öğrencilerin testere, makine kullanırken önlem almadığını belirtmiştir. Usta öğretici görüşleri incelendiğinde ise tamamının öğrencileri iş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim konularında yeterli bulduğu görülmektedir. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Çok riskli bir meslek grubu değil. O nedenle çok fazla önlem alması gerekmiyor. Yeterliler. İSG önlemlerini biliyorlar.” Yapı Teknik-Ö1

“Yeterliler. Kurumsal firmayız. Mecburen önlemleri alıyorlar. Ayakkabı, baret, genelde ofiste özallite giderken dikkat etmeleri gerekiyor. Bu konuda bilgililer.” Yapı Teknik-U1

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğretmenlerin İSG önlemlerini bu meslek için gereksiz gördüklerini genelde masabaşı iş yapıldığını belirtmeleridir. Usta öğreticilerin tamamı öğrencileri “yeterli” görmektedir.

Öğrencilerin “temel yapı teknik işlemleri” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamının öğrencileri yeterli bulduğu görülmektedir. Öğretmenlerin pek çoğu öğrencileri hakkında işletmelerden olumlu dönütler aldıklarını vurgulamıştır. Usta öğretici görüşlerinde durum biraz daha farklıdır. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri temel yapı teknik işlemleri konusunda “yeterli/kısmen yeterli” bulurken diğer yarısı “yetersiz” oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Usta öğreticiler ayrıca öğrencilerin iş yerlerinde yeterli konuma geldiklerini düşünmektedir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Öğrencilerimiz genel itibarıyla bu alanda iyiler. Mesleki eğitim gördükleri işletmelerden gelen yorumlar da o yönde. İş organizasyonu, temel yapı teknik kontrol ve kayıt işlemleri yapma gibi konularda gereken işleri yaparlar. Yeterliler.” Yapı Teknik-Ö3

“İlk geldiklerinde yeterli değiller. İşletmede mesleki eğitim boyunca kazanıyorlar. Okulda öğretmen yetersizliğinden ancak iş yerinde öğreniyorlar. İşletmede öğrendikleri kadar yapabilirler. İnşaat tekniklerini okulda alıyorlar ama autocat çizim vs. daha çok iş yerinde geliyor.” Yapı Teknik-U1

Elde edilen verilere göre öğretmenler öğrencilerini temel yapı teknik işlemleri konusunda oldukça yeterli bulmaktadır. Ancak usta öğreticiler bunun aksine öğrencilerin daha çok iş yerlerinde tecrübe ve yeterlik kazandıklarını düşünmektedir.

“Mimari proje çizimi” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamı öğrencilerin yeterli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler ayrıca öğrencilerin bilgisayarlı ve elle mimari

çizimde başarılı olduklarını ve işletmelerden olumlu dönütler aldıklarını vurgulamıştır. Usta öğreticilerde ise öğretmenlerin aksine, bir usta öğretici hariç hepsi öğrencilerin “kısmen yeterli/yetersiz” olduğunu belirtmiştir. Usta öğretici görüşlerinde dikkati çeken noktalar, öğrencileri teoride, mimari plan ve kesit konularında yeterli görmeleri, ölçülendirme, bitirme, çıktıyı alma, kayıt yapma, dokümantasyon konularında yetersiz olduklarını düşünmeleridir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yeterliler. Özellikle bilgisayarlı ve elle mimari çizimde çok iyiler. İşletmelerde dönüşler olumlu.”

Yapı Teknik –Ö2

“Burada iyiler. Mimari plan ve kesit yapabilir. Ama kayıt yapamıyorlar. Bitirme çıktıyı alma (kayıt işlemi) yapamazlar. Dokümantasyonu yapamaz, okulda görmüyor ama burada öğreniyor.”

Teknik –U4

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse mimari yapı teknik ressamı meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda genel bir eğitim almaktadır. Ancak bunun işyerlerindeki beklentileri yeterince karşıladığını söylemek güçtür. Örneğin öğrencilerin ölçülendirme, bitirme, çıktıyı alma, kayıt yapma ve dokümantasyon konusunda işyerlerinin beklentilerini karşılayacak düzeyde uygulama becerilerine sahip olmadıkları söylenebilir.

“İç mekân proje çizimi” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenlerin yarısı öğrencilerinin yeterli olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca öğretmenler arasında röleve ve alet kullanımı, proje çizimi, kontrolü, dosyalama konularında öğrencilerin yeterliliklerini vurgulayanlar olmuştur. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu okullarda iç mekân proje çizimi yapılmamasından şikâyetçidir. Usta öğreticilerden yalnızca biri öğrencileri iç mekân proje çizimi konusunda yeterli görmektedir. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda sunulmuştur.

“İç mekân proje çizimi yapmıyorlar. Tefrij yapıyorlar o da yüzeysel bir işlem iç mekân çizimi sayılmaz. Asıl dalları statik proje ve mimari proje çizimi, iç mimari dalımız kapandı. Genelde iç mimari mobilya bölümünde var.”

Yapı Teknik –Ö1

“İç mekân bizde yok. Kurumumuzda dış çizim bina var.”

Yapı Teknik –U2

Yapılan açıklamalara göre mimari yapı teknik ressamı meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencilerinin “iç mekân proje çizimi” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikler kazanamadıkları söylenebilir. Öğretim programında bulunmasına rağmen okullarda iç mekân proje çizimi konusunda tecrübe kazanabilecekleri bir ortam olmadığı, işletmelerin de işletme türüne göre bu alanı içerdiği, görüşülen işletmelerde genelde olmadığı görülmüştür.

Bulgulara göre genel bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğreticiler, meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığını, öğrencilerin yeterlilikleri taşımadığını belirtmiştir.

5.1.3.8.Mutfak Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK'nın kabul ettiği "Aşçı" için belirlediği 10 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan Mutfak meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı aşçı olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre mutfak meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 36'da sunulmuştur.

Tablo 36

Öğrencilerin "Mutfak" Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı güvenliği ve çevre koruma	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	1	1
		Hijyen, bone ve eldiven takma, elektrikli araçların kullanımı konularında yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak kısmen yeterli olma	4	2	6
	Kısmen yeterli	Uyarınca yapma	3	...	3
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçiremem	1	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
	Yetersiz	İşyerinde öğrenme	...	3	3
		Ergen sakarlığından ötürü yetersiz ol	...	1	1
		Toplam	8	8	16
2. İş organizasyonu ve mesleki gelişim	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	...	1
		Yemek sunum, düzen, malzeme tedarikde yeterli olma	1	...	1
		Araç gereç bakımı konusunda yeterli olma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	1	2
		Uyarınca yapma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	3	3

		İş yerinde öğrenme	...	3	3
		Gıda güvenliği ve kalite uygunluk kontrolü yapamama	...	...	...
		Ekipman bakımında yetersiz olma	1	1	2
		Mesleki gelişim ve araştırmada yetersiz olma	1	1	2
		İş organizasyonunda yetersiz olma	...	1	1
		Toplam	5	11	16
3. Hijyen, gıda güvenliği ve kalite	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	2	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	1	2
	Yetersiz	Uyarınca yapma	4	2	6
		Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
		İş yerinde öğrenme	...	2	2
		Aile ve çevre faktörü kaynaklı farklılıklardan ötürü yetersiz olma	1	...	1
		Toplam	6	7	13
4. Temel malzemeler	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	2	5
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		Malzemeleri karıştırma (mikser ve blender, kepçe ve kevgir gibi)	1	1	2
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Toplam	4	5	9
5. Çorba hazırlama	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	1	5
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	2	2
		İşletmede çorba erken saatte çıktığından yetişememe	...	1	1
		Usta öğretici gösterince yapabilme	...	1	1
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Toplam	4	7	11
6. Sos(lar), meze(ler), salata(lar) hazırlama ve yumurta pişirme	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	1	4
	Kısmen yeterli	Sos hazırlamada yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak kısmen yeterli olma	1	1	2
		Soslarda kısmen yeterli olma	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
		Sos hazırlamada yetersiz olma	...	1	1
		İşletmede meze uygulaması yapamama	...	2	2
		İş yerinde öğrenme	...	2	2
		Toplam	5	8	13
7. Et ve su ürünü yemekleri hazırlama	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	2	3
		İş yerinde öğrenme	...	2	2
		Balık, kabuklu deniz ürünleri denemeye kapalı olma	1	...	1
		Okulda malzeme sıkıntısı yaşanması	2	...	2
		Usta öğretici gösterince yapabilme	...	1	1
		İş ahlakına sahip olmama	...	1	1
		İş yerinde balık ürünleri olmaması nedeniyle deneyememe	...	1	1

			Toplam	6	7	13
8. Sebze, kuru baklagil yemekleri ve sebze garnitürleri hazırlama	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	1	5	
		Sebze ve kuru baklagillerde yeterli olma	...	1	1	
		Zeytinyağlılarda yeterli olma	1	...	1	
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1	
		Genel olarak yetersiz olma	...	...	...	
	Yetersiz	İşletmenin öğrenciye deneme imkânı tanımaması	...	2	2	
		Öğrenciler gelene dek çoğu hazırlığın bitmiş olması	...	1	1	
		Toplam	5	6	11	
9. Hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	...	4	
		Hamur işi ve bazlamada yeterli olma yeterli olma	1	...	1	
		Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...	
	Kısmen yeterli	Hamur işi ve makarnada kısmen yeterli olma	...	1	1	
		Genel olarak yetersiz olma	...	3	3	
	Yetersiz	Hamur işi ve makarnada yetersiz olma	...	1	1	
		İş yerinde öğrenme	...	2	2	
		İşletmede öğrenciye deneme şansı verilmemesi	...	1	1	
		Toplam	5	8	13	
10. Temel tatlıları hazırlama	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	...	3	
		Kompostolarda yeterli olma	1	...	1	
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1	
		Genel olarak yetersiz olma	...	1	1	
	Yetersiz	Tatlılarda yetersiz olma	1	1	2	
		İş yerinde öğrenme	...	1	1	
		İşletmede tatlı yapamaması	...	1	1	
		Toplam	5	5	10	

Öğrencilerin “iş sağlığı güvenliği ve çevre koruma” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenlerin tamamı “kısmen yeterli” oldukları görüşündedir. Ayrıca öğretmenlerin pek çoğu öğrencilerini güvenlik önlemleri konusunda uyarmak durumunda kaldıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin sahip olduğu teorik bilgileri pratiğe dönüştüremediğini söyleyen öğretmenler olmuştur. Usta öğreticilerin büyük çoğunluğu öğretmen görüşlerine benzer şekilde öğrencileri “yeterli” veya “kısmen yeterli” olarak değerlendirmektedir. Usta öğreticilerden biri öğrencileri özellikle, hijyen, bone ve eldiven takma, elektrikli araçların kullanımı konularında yeterli olarak görmektedir. Usta öğreticilerin çoğunluğu öğrencilerin iş sağlığı güvenliği ve çevre koruma konularında iş yerinde yeterlilik kazandığını düşünmektedir. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Kısmen yeterliler. Kendileri bu bilinçle hareket etmiyorlar. Bilgi tam ama uygulama ancak uyarı ile.” Aşçı-Ö1

“İş sağığı güvenliğı önlemleri: Klasik önlemler açısından iyiler. Ama ergen sakarlığı var olabiliyor. Genel olarak oryantasyonda sağık – güvenli kkonularını uygulamaya çalışıyorlar. Genelde burada tamamlanıyor. Kısmen yeterlidir denilebilir.” Aşçı-U2

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğu söylenebilir. Ayrıca iş güvenliğı konusunda uyarıldığı zaman güvenli k önlemlerini uyguluyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir boyuttur.

Öğrencilerin “iş organizasyonu ve mesleki gelişim” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde 1 öğretmenin öğrencileri “yeterli” olarak değerlendirdiğı, bir öğretmenin yemek sunum, düzen, malzeme tedarik konusunda yeterli olduklarını düşündüğü yine birer öğretmen tarafından da mesleki gelişim araştırma ve ekipman bakımında “yetersiz” oldukları görüşü dikkati çekmektedir. Usta öğretici görüşleri öğretmen görüşleri ile uyum göstermektedir. Usta öğreticilerden yalnızca biri öğrencileri “kısmen yeterli” bulurken, çoğunluğu “yetersiz” olduklarını düşünmektedir. Usta öğreticilerden biri öğrencileri araç gereç bakımı konusunda yeterli, biri mesleki gelişimde yetersiz bir başkası ise iş organizasyonunda yetersiz olduklarını belirtmiştir. Ayrıca usta öğreticilerin çoğunluğu öğrencilerin iş organizasyonu ve mesleki gelişim konularında iş yerinde yeterli hale geldiklerini düşünmektedir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“Yemek sunum, düzen yeterli. Malzeme tedarik yeterli. Ekipman bakımında yetersizler. Mesleki gelişim, araştırma, merak yetersiz.” Aşçı-Ö2

“İş organizasyonu: Çok yeterli değiller. Deneyime çok sahip değiller. Araç-gereç bakımı konusunda yeterli olabilirler. Kendi gelişimleri: mesleki gelişim açısından çok yeterli değiller. Genellikle okulda gördüklerini burada geliştiriyorlar.” Aşçı-U2

Elde edilen verilere göre öğrenciler iş organizasyonu ve mesleki gelişim konusunun pek çok kısmında yetersizdir. Bu konuda az sayıda öğrenci beklenen mesleki yeterlilikleri gösterebilmektedir.

“Hijyen, gıda güvenliğı ve kalite” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerden yalnızca biri “kısmen yeterli” oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu öğrencileri hijyen, gıda güvenliğı ve kalite uygulamaları konularında uyarmak durumunda kaldıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden birisi öğrencilerin aile ve çevre faktör kaynaklı eksikliklerden dolayı yetersiz oldukları görüşündedir. Görüş bildiren usta öğreticilerin çoğunluğu öğrencilerin yeterli/kısmen yeterli olduğu görüşünü benimsemiştir. Öğrencilerin bu konularda yeterliliğı iş

yerinde kazandığını düşünen usta öğreticiler vardır. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Uyarılma ile yapıyorlar. Aile içi uygulama farklı, bölgesel, ailesel farklar var.” Aşçı-Ö2

“Hijyen ve gıda güvenliği: Genel olarak biz uyarıyoruz. Burada bizim uyarılarımızla daha olumlu hale geliyorlar. Bahsettiğiniz konularda kısmen yeterlidirler denilebilir.” Aşçı-U4

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse aşçılık meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda genel bir eğitim almaktadırlar. Ancak bunun işyerlerindeki beklentileri kısmen karşıladığını söylenebilir. Öğrencilerin kazandıkları yeterliklerin neredeyse tamamını iş yerlerinde edindikleri görüşü hâkimdir.

“Temel malzemeler” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenlerin çoğunluğu öğrencilerin yeterli olduğu görüşünü benimsemiştir. Öğretmenlerden yalnızca biri öğrencilerin zaman zaman temel malzemeleri karıştırdığını (mikser ile blender veya kepçe ile kevgir vb) belirtmiştir. Görüş bildiren usta öğreticilerin yarısı öğrencileri yeterli bulmakta yalnızca bir usta öğretici yetersiz olduklarını düşünmektedir. Usta öğreticilerden biri yine öğretmen görüşlerinde karşılaşıldığı gibi öğrencilerin temel malzemeleri karıştırdığını söylemektedir. Usta öğreticilerde, öğrencilerin iş yerinde bu alanda yeterlilik kazandıkları görüşüne rastlanmaktadır. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda sunulmuştur.

“Genel itibarıyla tanırılar. Malzeme karıştırma olabiliyor. Çatal türleri, mikser ve blendir karıştırma gibi.” Aşçı-Ö3

“Yetersizler. Okuldan geldiğinde sıfırlar. Malzemeleri karıştırabiliyor kepçe, kevgir gibi. 3-4 ay içinde öğreniyor yeterli hale geliyor.” Aşçı-U1

Yapılan açıklamalara göre aşçılık meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencileri “temel malzemeler” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda kısmen yeterli hale geldikleri söylenebilir. Öğrencilerin zaman zaman malzemeleri birbirine karıştırdığı ancak zaman içerisinde bu durumun düzeldiği görüşü yaygındır.

Öğrencilerin “çorba hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda ne kadar öğrendiklerine ilişkin görüş belirten öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamı öğrencilerinin “yeterli” olduğu kanaatinde. Usta öğreticilerde ise durum biraz daha farklıdır. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri “yetersiz” bulurken, diğer yarısı yeterli/kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir. Usta öğreticilerden biri öğrencilerin çorba hazırlama konusunu gösterilince yaptığını belirtmiştir. Bir usta öğretici ise işletmelerinde çorbanın sabah çok erken saatte hazırlandığını öğrencilerin bu saatte henüz işe gelmemiş olduklarını söylemiştir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Öğrencilerimiz çorba hazırlama konusunda yeterliler.” Aşçı-Ö4

“Çorba hazırlama: Klasik çorbaları biliyorlar. Buraya özgü olanları burada öğreniyorlar ve uyum sağlıyorlar.” Aşçı-U2

Yapılan değerlendirmeler dikkate alındığında öğrencilerin aşçılık meslek alanının “çorba hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktıları bağlamında okulda genel olarak istenilen becerileri kısmen kazandıkları, bazı becerileri ise işletmenin ihtiyaçlarına göre iş yerinde kazandıkları söylenebilir.

“Sos(lar), meze(ler), salata(lar) hazırlama ve yumurta pişirme” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla yeterli olduklarını belirtip, yalnızca bir öğretmen “kısmen yeterli” olduklarını söylemiştir. Usta öğreticilerden ise yalnızca bir kişi öğrencileri yeterli ve bir kişi de kısmen yeterli bulmaktadır. Usta öğreticilerin yarısı işletmelerinde meze yapımı olmadığını belirtmiştir. Bir usta öğretici de öğrencilerin özellikle sos hazırlamada yetersiz oldukları görüşündedir. Sos, meze, salata hazırlama konusunda usta öğretici ve öğretmen görüşlerinde farklılıklar dikkati çekmektedir. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Soslarda kısmen yeterliler. Diğerlerinde yeterliler.” Aşçı-Ö1

“Soslar, mezeler, salatalar: Genel olarak soslarda çok yeterli değiller. Klasik olanları yaparlar. Ama buraya özgü menüleri burada öğreniyorlar. Kısmen yeterliler.” Aşçı-U2

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “sos, meze, salata hazırlama, yumurta pişirme” konularında öğretmenlere göre yeterli, usta öğreticilerin de yarısına göre yeterli oldukları söylenebilir. Usta öğretici ve öğretmen görüş farklılıkları dikkati çekmektedir. Ayrıca her işletmenin kendine özgü sos veya mezeleri olabilmekte, öğrenci ancak işletmeye gittiğinde bunları öğrenip uygulayabilmektedir.

“Et ve su ürünü yemekleri hazırlama” ya ilişkin öğrenme çıktıları konusunda öğrencileri değerlendiren öğretmenler ve usta öğretici görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin çok azı öğrencilerini “yeterli” bulmaktadır. Öğretmenler öğrencilerin kabuklu deniz ürünlerini ve balıkları denemeye kapalı oldukları görüşündedir. Ayrıca pekçok öğretmen okullarında malzeme sıkıntısı çektiklerinden yakınmıştır. Görüş bildiren usta öğreticilerde de durum benzerdir. Usta öğreticiler öğrencileri “yetersiz” bulmakta, iş yerinde yeterlilik kazandıklarını düşünmektedir. Hatta bir usta öğretici öğrencilerin iş ahlakını eleştirmiştir. Bir usta öğretici de iş yerinde balık ürünleri olmadığını bildirmiştir. Bu konuda belirtilen iki görüş aşağıdaki gibidir.

“Balıkta çevre koşulları nedeniyle, kabuklu ürünler ve su ürünü denemeye tepkili. Alabalık, hamsi vs. deneniyor. Uygulama için malzeme sıkıntısı çekiliyor. Yeterli değiller.” Aşçı-Ö3

“Et ve su ürünleri yiyeceklerinde onları çok fazla sorumluluk altına almadık buna çok gerek yoktu. BU nedenle yeterliliklerini pek gözlemleyemedim. Ancak meraklı bilinçli olanlar ilgi gösteriyor ve daha iyi öğreniyorlar. Ancak bunun sayısı az diyebilirim. Genel olarak bir iş ahlaki sorunu olduğunu düşünüyorum.” Aşçı-U3

Bulgular genel olarak gözden geçirildiğinde “et ve su ürünleri yemekleri hazırlama” konusunda öğrencilerin çoğunlukla gerekli mesleki yeterlilikleri istenildiği ölçüde kazanmadıkları söylenebilir. Okullarında malzeme sıkıntısı yaşanması ve öğrencilerin sosyal, kültürel çevre olarak kabuklu deniz ürünlerine ya da yeni şeyler denemeye kapalı oluşları bunda büyük bir etkidir.

“Sebze, kuru baklagil yemekleri ve sebze garnitürleri hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenlerin tamamı yeterli olduklarını belirtmiş, bir öğretmen özellikle zeytinyağlılarda yeterli olduklarını vurgulamıştır. Usta öğreticilerin ise sadece yarısı öğrencilerin yeterli/kısmen yeterli oldukları fikrindedir. Usta öğreticilerin yarısı öğrencilere bazı alanlarda deneme fırsatı veremediklerini belirtmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Bu alanda yeterliler. Oldukça fazla uygulama yapıyoruz.” Aşçı-Ö1

“Sebze pişirme konusunda da yine çok fazla sorumluluk vermiyoruz. Gözlem yapmakla yetinmiyorlar çoğunlukla. Ancak daha önce dediğim gibi meraklı ve istekli olanlar çıkarsa girişken oluyorlar ve daha iyi öğreniyorlar.” Aşçı-U3

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “sebze, kuru baklagil ve sebze yemekleri hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda öğrenme konusunda öğretmenler tarafından yeterli usta öğreticilerin ise yarısı tarafından yeterli/kısmen yeterli bulundukları söylenebilir. Öğrencilere deneme fırsatı vermeyen işletmelerin varlığı söz konusudur.

“Hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenlerin tamamı yeterli olduklarını belirtirken bir öğretmen özellikle hamur işi ve bazlamada yeterli olduklarını vurgulamıştır. Usta öğretici görüşleri ise öğretmen görüşlerinden çok farklıdır. Usta öğreticilerin çoğunluğu öğrencilerin “yetersiz” olduğu görüşündedir. Yalnızca bir usta öğretici hamur işi ve makarnada “kısmen yeterli” olduklarını bunun aksine bir başka usta öğretici ise hamur işi ve makarnada “yetersiz” olduklarını belirtmiştir. İşletmede öğrenciye deneme fırsatı vermediklerini söyleyen usta öğreticiler olduğu gibi öğrencinin bu alandaki yeterlilikleri iş yerinde kazandığını söyleyenler de olmuştur. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Yeterliler. Evde dahi uygulama yapabiliyorlar. Hamur işi ve bazlama, ekmekte iyiler.”

Aşçı-Ö1

“Hamur işleri makarna: yeterli değiller. Burada çok özel makarnalar yapılır. En yetersiz oldukları konu denilebilir.” Aşçı-U2

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda öğrenme konusunda öğretmenler tarafından tamamıyla yeterli bulunurken, usta öğreticiler tarafından yetersiz bulundukları görülmektedir. Bazı işletmelerde farklı makarna çeşitleri bulunmaktadır. İşletmelerde öğrencilere deneme fırsatı vermedikleri de olmaktadır. Usta öğretici ve öğretmen görüşlerindeki farklılıklar dikkati çekmektedir.

“Temel tatlıları hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla yeterli olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden, öğrencilerin özellikle kompostolarda yeterli olduklarını belirtenler olmuştur. Bir öğretmen öğrencilerin tatlılar konusunda yetersizliğinden bahsetmiştir. Usta öğretici görüşleri öğretmenlerinkinden neredeyse tamamen farklıdır. Yalnızca bir usta öğretici hariç tamamı öğrencilerin yetersiz oldukları görüşündedir. Usta öğreticilerden, öğrencilerin işletmede yeterlik kazandığını, tatlılarda yetersiz olduklarını ya da işletmede tatlı yapılmadığını söyleyenler olmuştur. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Komposto vs. de yeterliler. Tatlılarda yetersizler.” Aşçı-Ö3

“Tatlılar konusunda da onlara tatlı yapımı fırsatı pek kalmaz. Bu işyerinde tatlı konusunda da gözlemci olurlar çoğunlukla. Bu yeterliliklerini de tam olarak gözleyebildiğimizi söyleyemeyiz.” Aşçı-U4

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “temel tatlıları hazırlama” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda öğrenme konusunda öğretmenlerine göre yeterli usta öğreticilerine göre yetersiz oldukları görüşü hâkimdir. Tatlı yapılmayan iş yerleri olduğundan bu tür işyerlerinde uygulama eğitimlerini yapan öğrenciler doğal olarak tatlı yapımında yeterlilik kazanamamaktadır.

Bulgulara göre genel bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğreticiler, meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığını, öğrencilerin yeterlilikleri taşımadığını belirtmiştir.

5.1.3.9.Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK'nın kabul ettiği "servis görevlisi" için belirlediği 3 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan raylı sistemler elektrik-elektronik meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre raylı sistemler elektrik-elektronik meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 37'de sunulmuştur.

Tablo 37

Öğrencilerin "Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik" Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	3	3	6
		İşyerinde öğrenme	...	2	2
		Bilgilerin teorikte kalması	1	...	1
		Öğrenmeye isteksiz olma	...	1	1
	Toplam		5	6	11
2. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik bakım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Teorikte yeterli olma	2	...	2
		Genel olarak kısmen yeterli olma	4	1	5
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		İş yerinde öğrenme	1	2	3
		Uygulama eksikliği	1	...	1
		Meslek alanına ilgisizlik ve iş bulamama endişesi	...	1	1
	Toplam		8	5	13
3. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti ve onarım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
	Yetersiz	Teorikte kısmen yeterli olma	1	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	2	3	5
		İş yerinde öğrenme/tecrübelenme	3	4	7
		Uygulamada yetersiz olma	1	...	1
		Okulda yetersiz eğitim alma	...	1	1
	Toplam		8	8	16

Öğrencilerin “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğrencilerin yeterli olduğunu belirten öğretmen ve usta öğretici bulunmamaktadır. Usta öğretmenlerin büyük çoğunluğu yetersiz olduklarını düşünmenin yanı sıra öğrencilerin İSG ile ilgili işyerinde kendilerini geliştirdiklerini ve öğrenmeye isteksiz olduklarını belirtmiştir. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yetersizler. Atölye ortamında çalışırken dikkatli olmaları tüm İSG kurallarına uymaları gerekiyor. Bu alışkanlığı sonradan kazanamazlar. En baştan öğrendiklerini uyguluyor olmaları gerekir.” Ray Elek-Ö4

“Bu konuda kendilerini geliştirmeleri gerekir. Söylenmeden gerekli önlemleri almaları ve uygulamaları gerekir. İlk geldiklerinde yetersizler. Zamanla biraz daha dikkatli hale gelip alışkanlık kazanıyorlar.” Ray Elek-U4

Açıklamalardan anlaşıldığı gibi öğrencilerin teorik olarak İSG önlemlerini bilseler bile uygulama sırasında atölyede nasıl davrandıkları dikkat çekicidir. Öğrencilerin uyarılmaya gerek kalmadan önlemleri alıyor olmaları gerekir. Öğrencilerin iş yerine ilk gittiklerinde yetersiz oldukları ama zamanla daha iyi konuma geldikleri belirtilmiştir.

Öğrencilerin “Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik bakım” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde tüm öğretmenlerin öğrencileri “kısmen yeterli” olarak değerlendirdiği ancak usta öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ise “yetersiz” olduklarını vurguladığı görülmüştür. Öğretmenler öğrencilerin daha çok uygulamaya ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Usta öğretmenler ise öğrencilerin okuldan geldiklerinde neredeyse hiçbir şey bilmeden geldiğini ilgili ve sabırlı olursa işyerinde zamanla tecrübe kazandığını bildirmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Tam olarak yeterli olduklarını söylemek zor. Elektronik sistemlerde periyodik bakım konusunda kısmen yeterliler. Uygulama sayısı arttıkça zamanla tecrübe kazanırlar ve bu ancak işletmede olur. Okulda tam yeterli hale gelmeleri mümkün değil.” Ray Elek-Ö3

“Öğrencilerin bu alana ilgileri yok. İşletmede mesleki eğitim sonrası iş bulma problemleri var. İş alanı dar bir meslek her yerde çalışamaz. Kendini çok iyi geliştirmesi lazım ki hemen iş bulabilsin.” Ray Elek-U4

Elde edilen verilere göre öğrenciler okulda yeterli konuma gelememektedir. İş yerinde tecrübe kazanmak ise tamamıyla öğrencinin işe ilgisi ve kendini geliştirmesine kalmıştır. Usta öğretmenlere göre öğrenci gelecek kaygısı taşımaktadır. Bu meslekte iş alanlarının dar olması, iş bulma sıkıntısı öğrencileri olumsuz etkilemektedir. Bir başka dikkati çeken konu ise

öğretmenlerin öğrencileri “kısmen yeterli” bulmalarına rağmen usta öğreticilerin “yetersiz” bulmasıdır.

“Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti ve onarım” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin yarısı öğrencilerin çoğunlukla “yetersiz” olduğunu düşünürken, diğer yarısı da “kısmen yeterli” olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin tamamına yakını öğrencilerin uygulama anlamında tecrübeyi iş yerlerinde kazandıklarını vurgulamıştır. Usta öğreticiler ise “yetersiz” oldukları görüşünü daha çok benimsemişlerdir. Usta öğretici ve öğretmenlerin ortak görüşü arıza tespitinin en zor konu olduğu ve ancak zamanla yeterlilik kazanılabileceğidir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yetersizler. Arıza tespiti konusu geniş bir konu. Alanın içine girmiş olan bir öğrenci ancak yapabilir. Bu iş biraz da tecrübe ile olabilecek bir konu. İşletmede verimli zaman geçiren öğrenci daha avantajlı.” Ray Elek-Ö4

“Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti konusunda da okulda teorik olarak bazı şeyler görüyorlar. Ama esas uygulamalı arıza tespit çalışma becerilerini işyerinde geliştiriyorlar. Okuldaki eğitimleri yetersiz. Çünkü okulda gerekli teknik donanım da yeterli değil.” Ray Elek-U3

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse raylı sistemler elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda genel bir eğitim almaktadırlar. Ancak bunun işyerlerindeki beklentileri yeterince karşıladığını söylemek güçtür. Öğretmen ve usta öğreticiler arıza tespiti konusunun zorluğu, öğrencinin okulda aldığı eğitimin yetersiz olduğu, işletmede tecrübe kazandığı, tecrübe için zamana, alana ilgiye ihtiyaç olduğu konularında ortak görüş bildirmiştir.

5.1.3.10.Raylı Sistemler Makine Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK’nın kabul ettiği “raylı sistem mekanik bakım ve onarımcısı” için belirlediği 7 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan raylı sistemler makine meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı raylı sistem mekanik bakım ve onarımcısı olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre “Raylı Sistemler Makine” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere

sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 38’de sunulmuştur.

Tablo 38

Öğrencilerin “Raylı Sistemler Makine” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak kısmen yeterli olma	1	1	2
	Kısmen yeterli	Uyarınca yapma	1	1	2
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememesi /geçirmemesi	2	...	2
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		İşyerinde öğrenme	..	2	2
	Toplam		5	6	11
2. Raylı sistem araçlarında mekanik önleyici (periyodik) bakım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
		İş öncesi hazırlık ve iş sonu işlemlerinde yeterli olma	3	...	3
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	3	2	5
		Periyodik bakımı destek alarak yapabilme	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	2	2
		İş yerinde öğrenme	...	3	3
		Periyodik bakımda yetersiz olma	1	...	1
	Toplam		8	7	15
3. Raylı sistem araçlarında mekanik arızaların tespit edilmesi ve onarım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
		İş öncesi hazırlık ve iş sonu işlemlerinde yeterli olma	3	1	4
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
	Yetersiz	Mekanik arıza tespitinde yetersiz olma	2	2	4
		İş yerinde öğrenme	2	2	4
		Mesleğe karşı ilgisiz olma	...	2	2
	Toplam		8	8	16
4. Raylı sistem araçlarında dizel motor (periyodik) bakım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
		Genel olarak yetersiz olma	3	3	6
	Yetersiz	İş öncesi işlemlerde uygulama eksikliği olma	1	...	1
		İş yerinde öğrenme	2	2	4
		Mesleğe karşı ilgisiz olma	1	1	2
		Teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürememesi	...	1	1

			Toplam	7	7	14
5. Raylı sistem araçlarında dizel motor arızaları tespit ve onarım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...	...
		İş öncesi hazırlık ve iş sonu işlemlerinde yeterli olma	1	...	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	2	4	...	6
	Yetersiz	İş öncesi işlemlerde uygulama eksikliği olma	1	...	...	1
		Arıza tespitinde yetersiz olma	2	...	...	2
		İş yerinde öğrenme	3	2	...	5
	Toplam		10	6	...	16
6. Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	4	...	5
		İş öncesi işlemlerde uygulama eksikliği olma	1	...	...	1
		Teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürememe	3	...	...	3
		İş yerinde öğrenme	2	4	...	6
		Toplam	7	8	...	15
	Toplam		7	8	...	15
7. Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemleri arızalarının tespit edilmesi ve onarım	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	3	4	...	7
		İş öncesi işlemlerde uygulama eksikliği olma	1	...	...	1
		İş yerinde öğrenme	3	4	...	7
	Toplam		7	8	...	15

Öğrencilerin “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ağırlıklı olarak öğrencilerinin kısmen yeterli veya yetersiz olduğunu düşünürken, usta öğreticiler öğrencileri “yetersiz” bulmakta ve bazen uyarmak zorunda kaldıklarını belirtmektedir. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Raylı Sistemler mekanik bakımda İSG oldukça önemlidir. Öğrencilerimize bu konuda eğitim verip, anlatıyoruz. Ama bazen uyarmak zorunda kalıyoruz. Dikkat etmeleri gerek. Yeterli olduklarını söylemek çok güç.” Ray Mek-Ö3

“Teorik olarak elbette bilgileri var, geldiklerinde bir şeyler biliyor oluyorlar ama alışkanlık kazanmak zamana oluyor. Bazen alınacak önlemler konusunda uyarmak durumunda kalıyoruz.” Ray Mek-U3

Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde teorik bilgiye sahip oldukları ama uygulamayı çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri/dikkat ettikleri, öğretmen veya usta öğreticinin güvenlik önlemleri için bazen öğrenciyi uyarmak zorunda kaldığıdır. Kısacası okulda aldığı bilginin teorikte kaldığı, öğrencinin dikkatsizlik/umursamama gibi nedenlerle bilgiyi uygulamaya dökmediği önemli bir boyuttur.

Öğrencilerin “raylı sistem araçlarında mekanik önleyici (periyodik) bakım” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun öğrencileri “kısmen yeterli” bulduğu, yine büyük bir çoğunluğun öğrenciyi iş öncesi hazırlık ve iş sonu işlemler konusunda “yeterli” bulduğu görülmüştür. Bir öğretmen öğrencilerin destek alarak periyodik bakım yapabildiklerini bu konuda eksik olduklarını belirtmiştir. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri “kısmen yeterli” diğer yarısı ise “yetersiz” bulmaktadır. Usta öğreticilerin büyük çoğunluğu öğrencinin çoğu şeyi iş yerinde öğrendiğini belirtmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur.

“İş öncesi hazırlık ve iş sonu işlemleri konusunda yeterliler. Raylı sistem araçları periyodik bakım konusunda uygulama eksiklikleri var.” Ray Mek-Ö1

“Yetersizler. Öğrenciler mekanik önleyici bakım konusunda bilgilerle geliyorlar ama uygulama çok farklı bir şey. Uygulama da her zaman teoriğe uymaz, sürprizlerle dolu olabilir. Bu nedenle öğrencinin ustabaşı ile yakın çalışması ve gözlemlemesi, yapılanları görmesi gerekir.” Ray Mek-U3

Elde edilen verilere göre öğrenciler alanın tamamında yeterli değildirler. Öğretmenlerden öğrencileri tamamıyla yeterli bulan olmamıştır. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri “kısmen yeterli” diğer yarısı ise “yetersiz” bulmaktadır. Öğrencilerin teorik bilgi ile iş yerine gittikleri ancak bunun yeterli olmadığı, esas öğrenmenin iş yerinde gerçekleştiği söylenebilir.

“Raylı sistem araçlarında mekanik arızaların tespit edilmesi ve onarım” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenler öğrencilerini iş öncesi hazırlık ve iş sonu işlemlerde “yeterli”, mekanik arıza tespitinde “yetersiz” bulmakta ve iş yerinde tecrübe kazandıklarını belirtmektedir. Usta öğreticiler öğretmenler kadar olmasa da iş sonu ve iş sonrası işlemlerde yeterli bulmaktadır. Usta öğreticiler öğretmen görüşlerine benzer şekilde öğrencilerin iş yerinde öğrenme gerçekleştirdiklerini ancak mekanik arıza tespitinde yetersiz olduklarını düşünmektedir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Öğrencilerimiz iş öncesi hazırlık konularında yeterliler. Bu zaten temel konudur hepsi yapar ama mekanik arıza tespiti zor konulardandır. Bu konuda desteğe ihtiyaçları olabilir, arıza tespitinde yetersizler desek daha doğru.” Ray Mek-Ö2

“Mekanik arıza tespiti oldukça kapsamlı ve zor bir konu. Bu alanda tecrübe sahibi olmamış birinin yapması mümkün değil. Bu nedenle bize gelen öğrenci ancak 1 yılın sonunda basit arıza tespitlerini yapabilir. İş öncesi ve sonrası işlemlerde sorun yaşamıyorlar yeterliler.” Ray Mek-U2

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri mekanik arıza tespiti ve onarım konusunda teorik bilgiler edinmektedir ancak arıza tespiti zor ve tecrübe isteyen bir konu olduğundan ilk başlarda yardım alarak ve zamanla alana ilgi duyar ve çalışırsa

kendi başına yapabilir konuma gelmektedir. Usta öğretici ve öğretmenlerin benzer görüşlere sahip olduğu, öğrencinin daha çok iş yerinde öğrenme gerçekleştirdiği söylenebilir.

“Raylı sistem araçlarında dizel motor (periyodik) bakım” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri sorulan öğretmenler ve usta öğreticilerden hiçbiri öğrencileri “yeterli” bulmamışlardır. Öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konu öğrencilerin iş yerlerinde eksikliklerini giderebildikleri ve tecrübe kazandıkları yönündeki tespitleri olmuştur. Usta öğreticiler ve öğretmenlerden birer kişi öğrencileri mesleğe karşı ilgisiz bulmaktadır. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Okulumuzda atölye ortamımız kapsamlı değil bu tarz ayrıntılı bilgi gerektiren konuları işletmede kazanmaları daha kolay ve hızlı, bilgileri okulda uygulamayı işletmede kazanıyorlar. Okulda iken yeteri konuma gelmeleri mümkün değil. Hele bir de mesleğe ilgisi olmayan öğrencilerimiz çoğunlukla. Gelecek kaygıları var.” Ray Mek-Ö4

“Bizde mesleki eğitim uygulaması yapan öğrenciler dizel motor bakımı konusunda yetersizler. Zaman içerisinde burada tecrübeleniyorlar ama uzunca süre çalıştıktan sonra ancak yeterliler denebilir. İşletmede mesleki eğitimin ilk aşamalarında bilgileri uygulamaya dönüştüremiyorlar.” Ray Mek-U3

Yapılan açıklamalara göre öğrenciler okuldan ancak teorik bilgiler ile işletmeye gitmektedir. Öğrencilerin işletmeye gittiklerinde yeterli olduklarını söylemek güçtür. İş yerinde geçen bir yılın ardından dizel motor periyodik bakımı konusunda yeterli oldukları söylenebilir. Öğretmen ve usta öğretici görüşleri bu alanda benzerlik göstermekte ve öğrencilerin “yetersiz” olduğunda birleşmektedir.

Öğrencilerin “Raylı sistem araçlarında dizel motor arızaları tespit ve onarım” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda ne kadar öğrendiklerine ilişkin görüş belirten öğretmenler öğrencilerin iş öncesi ve iş sonu işlemlerde “yeterli/kısmen yeterli”, arıza tespiti konusunda “yetersiz” olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin yarısı öğrencileri genel olarak “yetersiz” olarak nitelendirmektedir. Usta öğreticilerin tamamı ise öğrencileri “yetersiz” bulmaktadır. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Öğrencilerimiz bu iş öncesi hazırlık ve iş sonu işlemlerinde yeterliler ancak arıza tespitinde yetersiz kalırlar. İşletmede kazanılacak bir yeterlilik. Genel olarak yetersizler.” Ray Mek-Ö2

“İşletmede mesleki eğitime gelen öğrencilerin burada yapılan işlemleri çok iyi takip etmesi gerekir ki bu konuda yeterli hale gelsinler. Biz burada bazen çok karmaşık arızalar tespit ediyor işlemler yapıyoruz bunları biz yaparken izlemesze öğrenmesi güç. Genel olarak yeterli değiller.” Ray Mek-U4

Yapılan değerlendirmelerden öğrencilerin dizel motor arıza tespiti konusunda öğretmenlerin büyük bir bölümü ve usta öğreticilerin tamamı tarafından “yetersiz” bulunduğu söylenebilir. Ayrıca her iki grup tarafından da iş yerinde öğrenmenin önemi vurgulanmıştır.

“Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakımı” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenlerin tamamı “yetersiz” olduklarını belirtip, teorik bilgiyi uygulamaya dönüştürmede güçlük yaşadıklarını vurgulamıştır. Öğretmenlerin yarısı okuldan çok iş yerinde öğrenmenin gerçekleştiğini söylemiştir. Usta öğreticilerin tamamı öğretmenlere benzer şekilde öğrencileri “yetersiz” bulduklarını ve okuldan eksik geldiklerini öğrenme ve tecrübelenmenin tamamıyla iş yerinde gerçekleştiğini vurgulamıştır. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Genel olarak yetersizler. Kendilerini geliştirmeleri gerekiyor. Teorik bilgiyle olacak gibi değil. İşletmede tecrübe kazanabilirler.” Ray Mek-Ö3

“Okulda öğrendikleriyle periyodik bakım yapmaları çok zor. Örnek olaylar görmeleri gerekiyor. Bunu da ancak işletmemizde yapabilirler.” Ray Mek-U2

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakımı” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda öğrenme konusunda öğrencilerin usta öğretici ve öğretmenlerin gözünde “tamamıyla yetersiz” oldukları söylenebilir. Teorik bilginin yetersiz olduğu tecrübe ve uygulama olmadan yani işletme tecrübesi olmadan bu konuda yeterli olunamayacağı vurgulanmıştır.

Raylı sistem araçları mekanik bakım onarımcısı yeterliliklerinin son yeterlilik boyutu olan “Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemleri arızalarının tespit edilmesi ve onarımı”na ilişkin öğrenme çıktıları konusunda öğrencileri değerlendiren öğretmenler ve usta öğreticilerin tamamı öğrencilerin yetersizliklerine vurgu yapmıştır. Tüm öğretmenler öğrencileri yetersiz bulmuş ama biri özellikle iş öncesi işlemlerde yetersiz olduklarından bahsetmiştir. Usta öğreticilerin tamamı öğretmen görüşlerine benzer şekilde öğrencilerin yetersiz olduğunu söylemiştir. Hem öğretmen hem de usta öğreticiler yeterlilik kazanmanın iş yerinde gerçekleştiğinde hemfikirdir. Bu konuda belirtilen iki görüş aşağıdaki gibidir.

“Arıza tespiti oldukça zor bir konudur. Öğrencilerimiz bu konuda yeterli değildir. İşletmede geçirdikleri 1 yılın sonunda tecrübeleri artıyor.” Ray Mek-Ö2

“Okuldan geldiklerinde bilgi ve uygulama anlamında çok yetersizler. Zamanla burada tecrübe ediniyorlar.” Ray Mek-U4

Bulgular genel olarak gözden geçirildiğinde öğrencilerin okullarında çoğunlukla gerekli mesleki yeterlilikleri istenildiği ölçüde kazanmadıkları söylenebilir. Hem usta öğretici

hem de öğretmenler, öğrenci yetersizliğine, öğrenmenin iş yerinde gerçekleştiğine vurgu yapmıştır.

5.1.3.11.Saç Bakımı Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK'nın kabul ettiği “kuaför” için belirlediği 6 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan saç bakımı meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı kuaför olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre “saç bakımı” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 39’da sunulmuştur.

Tablo 39

Öğrencilerin “Saç Bakımı” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği, organizasyon ve mesleki gelişim	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	1	4
		Mesleki gelişime istekli olma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
		Uyarınca yapma	2	...	2
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	2	3
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Eldivensiz çalışma	...	1	1
	Toplam		6	7	13
2. Kadın saç bakımı ve saç kesimi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	1	...	1
		Saç bakımında/yıkamada yeterli olma	...	4	4
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	3	...	3
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		İş yerinde öğrenme	1	...	1
		Model bulma güçlüğü	1	1	2
		Saç kesiminde yetersiz olma	...	4	4
	Toplam		6	10	16
3. Kadın saçına geçici şekil verme	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	3	7
		Araç gereçleri kullanma yeterliliği (maşa, fırça vb)	1	...	1

		Fön çekmede yeterli olma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	1	1
		Toplam	5	5	10
4. Erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
		Erkek saçına şekil verme yeterliliği	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	3	4
		Okulda erkek saç bakımı dersi almama	1	...	1
		Erkek model bulma güçlüğü	2	...	2
		Erkek saç kesiminde yetersiz olma	...	1	1
		Toplam	4	5	9
5. Saç rengini değiştirme	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	4	...	4
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	3	3
		Karışım ve kimyasallar konusunda yetersiz olma	1	...	1
		İş yerinde öğrenme	1	...	1
		Manken bulma güçlüğü	2	...	2
		Okul araç-gereç eksiklikleri (yıkama setinin tek olması)	1	...	1
		Teorik bilgiyi uygulamaya aktarma güçlüğü	...	1	1
		Toplam	9	4	13
6. Saça kalıcı şekil verme	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	1	1
		İşlemlere ön hazırlıkta yeterli olma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	3	...	3
	Yetersiz	Destekle bu işlemi yapabilme	1	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	...	2	2
		Defrize/permanın yaygınlığını yitirmesi	3	1	4
		Okulda cihaz eksikliği	1	...	1
		Perma işleminde yetersiz olma	...	1	1
		Toplam	8	6	14

Öğrencilerin “iş süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği, organizasyon ve mesleki gelişim” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda görüşleri sorulan öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerin “yeterli” olduğu fikrindedir. Yalnızca bir öğretmen “yetersiz” olduklarını belirtmiştir. Dikkati çeken bir nokta neredeyse tüm öğretmenlerin bu konu hakkında öğrencileri uyarmak zorunda kaldıklarını ifade etmesidir. Usta öğreticilerde ise durum biraz daha farklıdır. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri “yeterli” bulurken diğer yarısı “yetersiz” olduklarını düşünmektedir. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Öğretmen ve öğrenciler eğitim aldılar. İSG alanında yeterliler. Eldiven kullanımı, öncesi sonrası işlemler, makas kullanımı manikür, pedikür işlemlerinde gerekli önlemleri alırlar.” Kuaför-Ö3

“Yetersizler. İş güvenliği bilgileri yok. İlk geldiklerinde yeterli değiller. Biz İSG eğitimi veriyoruz. 6 ayda bir sağlık kontrolümüz var. Hijyen eğitimimiz var. Mesleki gelişim açısından istekliler. Okul sonrası böyle kurumsal firma onlara ağır geliyor.” Kuaför-U1

Açıklamalara göre öğrenciler mesleki gelişim açısından isteklidir. Öğretmenler tarafından genel olarak “yeterli”, usta öğreticiler tarafından ise “yetersiz” bulunmaktadır. Öğretmenlerin dikkat çektiği bir nokta ise öğrencileri iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri için uyarmak durumunda kalmalarıdır.

Öğrencilerin “kadın saç bakımı ve saç kesim” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde 1 öğretmenin öğrencileri “yeterli” olarak değerlendirdiği diğer öğretmenlerin ise “kısmen yeterli” buldukları görülmektedir. Usta öğreticilerin ise saç bakımı ve yıkamada öğretmenleri “yeterli” bulmalarına rağmen saç kesiminde “yetersiz” buldukları dikkati çekmektedir. Hem öğretmen hem de usta öğreticiler tarafından, saç kesimi için model bulmakta güçlük çekildiği belirtilmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir.

“Alanımız bu olduğu için kısmen iyiler. Uygulama yapma olanakları az. Model bulma sıkıntısı çekiyoruz.” Kuaför-Ö2

Biz okulda iken tecrübe kazanmak için yaşlı bakım evleri, çocuk esirgeme kurumu gibi yerlere kesim ve bakıma giderdik aksi halde mekân bulmak zordur.” Kuaför-U1

Elde edilen verilere göre öğrenciler, öğretmenler açısından “yeterli” veya “kısmen yeterli” iken, usta öğreticiler tarafından “yetersiz”dirler. Saç kesimi için okullarda model bulma güçlüğü yaşanmaktadır. Usta öğreticiler ise müşteri memnuniyetinden taviz vermemek ve sürpriz sonlar ve sorunlarla karşılaşmamak adına öğrencilere müşteri saçı kestirmekten kaçınmaktadır.

“Kadın saçına geçici şekil verme” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamı öğrencilerin yeterli olduğunu belirtmiştir. Bir öğretmen ayrıca araç gereçleri kullanma yeterliliklerinden (maşa, fırça) bahsetmiştir. Usta öğreticiler benzer şekilde öğrencilerin yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Yalnızca bir usta öğretici genel olarak yetersiz oldukları görüşünü benimsemiştir. Bir usta öğretici özellikle fön çekmede yeterli olduklarını belirtmiştir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yeterliler. Araç gereçler çok bu alanda. Bunları kullanıyorlar, maşa, fırça, vs. rahat kullanırlar. En vasat öğrenci bile rahatlıkla yapar.” Kuaför-Ö1

“Yetersizler. Bizim istediğimiz standartlarda yapmıyorlar.” Kuaför-U3

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse kuaförlük meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri öğretmenleri tarafından “yeterli” bulunurken usta öğreticilerin biri hariç diğerleri tarafından “yeterli” bulunmuştur. Kadın saçına geçici şekil verme açısından usta öğretici ve öğretmen görüşlerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir.

“Erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş” teması olarak ele alınan yeterlilik alanındaki öğrenme çıktılarına uygun eğitim alma konusu ile ilgili olarak görüşleri alınan öğretmenler ve usta öğreticilerden bir usta öğreticinin saç şekil vermede öğrencileri yeterli bulması dışında diğer usta öğreticiler öğrencileri “yeterli” bulmamıştır. Öğretmenlerden ikisi öğrencilerin okulda erkek saç kesimi için model bulmakta güçlük çektiklerini belirtmiştir. Ayrıca bir öğretmen öğrencilerin erkek saç bakımına yönelik ders almadığını söylemiştir. Usta öğreticilerin büyük çoğunluğu öğrencileri “yetersiz” bulmuş bir tanesi ise özellikle saç kesiminde “yetersiz” bulmuştur. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Teoride bilirler ama erkek mankenimiz olmadığı için uygulama yapamıyorlar. Gittikleri işletmeler de genelde bayan üzerine. Tecrübeleri yok.” Kuaför-Ö4

“Şekil verebilir ama erkek saç kesimi yapamaz çünkü bunu görmüyor.” Kuaför-U1

Yapılan açıklamalara göre kuaförlük meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencilerin “erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli ders görmedikleri, manken bulmakta güçlük çektikleri ve tecrübe edinemedikleri söylenebilir. Bazı öğretmenlerden erkek saç ve kadın saç alanlarının ayrılması önerisi gelmiştir.

Öğrencilerin “saç rengini değiştirme” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını (*Saçın rengini değiştirme, röfle ve balyaj yapma*) okulda ne kadar öğrendiklerine ilişkin görüş belirten öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak “kısmen yeterli” buldukları, usta öğreticilerin ise “yetersiz” buldukları görülmüştür. Saç rengi değiştirme konusunda öğretmen ve usta öğretici görüşleri arasında farklılık bulunmaktadır. Buna ek olarak, öğretmenlerden manken bulmada güçlük, karışım ve kimyasallar konusunda yetersiz olma, okul araç ve gereçlerinde eksiklik gibi konular vurgulanmıştır. Usta öğreticilerden biri tarafından öğrencilerin sahip oldukları teorik bilgiyi uygulamaya aktarmakta güçlük çektiği söylenmiştir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yaparlar ama emin olamayabilirler çünkü boyada renk yakalama problem olabilir ama en tecrübeli kuaförde bile bu tereddüt olabilir. Kısmen yeterliler.” Kuaför-Ö1

“Röfle, balyaj, renk değiştirme işlemlerini teorik olarak bilirler ama uygulamaya cesaret edemezler, riskli ve zor işlemler.” Kuaför-U1

Yapılan değerlendirmeler dikkate alındığında öğrencilerin kuaförlük meslek alanının “saç rengini değiştirme” yeterliliğinin öğrenme çıktıları bağlamında öğretmenler tarafından “kısmen

yeterli”, usta öğreticiler tarafından “yetersiz” bulundukları söylenebilir. Öğretmenler öğrencilerin boya konusunda kendilerinden emin olmadıklarını, usta öğreticiler de benzer şekilde öğrencilerin bu konuda cesaretsiz olduğunu, boyanın kuaförlükte en zor işlemlerden olduğunu belirtmiştir.

“Saça kalıcı şekil verme” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilmeleri durumları konusunda görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla “kısmen yeterli” olduklarını belirtmiştir. Bir öğretmen ancak destek ile saça kalıcı şekil verme işlemini yaptıklarını belirtmiştir. Ayrıca pek çok öğretmen defrize/perma işlemlerinin artık yaygın olmadığı görüşündedir. Okulda cihaz eksikliği olduğunu söyleyen bir öğretmen olmuştur. Usta öğreticilerin yarısı öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Bir usta öğretici öğrencilerin genel olarak yeterli olduğunu, biri işlemlere ön hazırlıkta yeterli olduğunu, biri defrize/perma işlemlerinin yaygınlığını yitirdiğini yine bir usta öğretici de perma işleminde öğrencileri yetersiz olarak gördüğünü belirtmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Defrize artık yapılmıyor. Türkiye’de Brezilya fönü tarzı işlemler var. Perma uygulaması çok yaygın değil. Permaya talep olmadığından tecrübe edemiyorlar. Uygulama kısıtlı. Kısmen yeterliler. Bu çocuktan değil uygulama azlığından ve talep azlığından.” Kuaför-Ö1

“Bu işlemlerin hazırlığını yapar, ilaç ne kullanılacak bilir ama perma işleminde yeterli değiller.” Kuaför-U1

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “saça kalıcı şekil verme” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını okulda öğrenme konusunda hem öğretmen hem de usta öğreticiler defrize/perma işlemlerinin günümüzde yaygınlığını yitirdiğini öğrencilerin uygulama yapmakta güçlük çektiklerini belirtmiştir. Usta öğreticiler öğrencilerin saça kalıcı şekil vermede ön hazırlık yapabildiklerini ama işlemi geçekleştirmede yeterli olmadıklarını düşünmektedir.

Bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğreticiler, meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığını, öğrencilerin yeterlilikleri taşımadığını belirtmiştir.

5.1.3.12.Servis Meslek Alanı

Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında mesleki teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin MYK’nın kabul ettiği “servis görevlisi” için belirlediği 12 ana birimde yer alan mesleki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda her meslek alanından 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri alınmış ve elde edilen görüşler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan Servis meslek alanının MYK tarafından tanınmış olan meslek alanının karşılığı Servis Görevlisi olup seviye 4 düzeyinde yeterlilikler bu çalışmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre “servis” meslek alanındaki yeterlilikler düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin yeterliliklere sahip olma durumları konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri Tablo 40’ta sunulmuştur.

Tablo 40

Öğrencilerin “Servis” Meslek Dalı Yeterliliklerine Sahip Olma Durumuna İlişkin Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	Öğretmen ve Usta Öğreticilerin Görüşleri (f)		
			Öğretmenler	Usta Öğreticiler	Toplam
1. İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ve çevre koruma mevzuatı	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak kısmen yeterli olma	2	2	4
	Kısmen yeterli	Uyarınca yapma	...	1	1
		Sahip olduğu teorik bilgiyi uygulamaya geçirememesi	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		İşyerinde öğrenme	...	2	2
	Toplam		4	7	11
2. Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	2	4
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
		Uyarınca yapma	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	2	2	4
		İş yerinde öğrenme	...	1	1
		Gıda güvenliği ve kalite uygunluk kontrolü yapamama	...	1	1
	Toplam		5	6	11
3. İş organizasyonu	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	2	6
		İş organizasyonunda yeterli olma	1	2	3
		İşletme kurallarına uyma	1	...	1
		Kişisel hazırlık ve sorumluluğundaki işleri yapma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
		Uyarınca yapma	1	...	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
		İş yerinde öğrenme	1	...	1
	Toplam		8	5	13
4. Servis öncesi işlemler	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	2	6
		Servis öncesi işlemlerde ve masa, salon düzeni hazırlamada yeterli olma	...	2	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	...	...
		İşletmede tecrübe kazanma	...	1	1
		Masa ve salon düzenini sağlamada kısmen yeterli olma	...	1	1
	Yetersiz	Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
		Toplam	4	6	10

5. Servis işlemleri	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	4	4	8
		Ekstra organizasyonlara gitme	1	...	1
	Kısmen yeterli	...	...	...	...
	Yetersiz	...	...	...	...
	Toplam		5	4	9
6. Sıcak içecek servisi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	1	4
		Genel olarak kısmen yeterli olma	1	1	2
	Kısmen yeterli	Espresso yapımında kısmen yeterli olma	...	1	1
		Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
	Yetersiz	Salep, sıcak şarap servisinde yetersiz olma	2	2	4
	Toplam		6	5	11
7. Soğuk içecek servisi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	...	2
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	2	3
		Genel olarak yetersiz olma	1	1	2
		İş yerinde öğrenme	1	4	5
	Yetersiz	Okulda alkolle uygulama yapamama	4	4	8
	Toplam		9	11	20
8. Yiyecek servisi	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	4	7
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	...	1
		Genel olarak yetersiz olma	...	...	...
	Yetersiz	Fondü servisi yapamama	1	...	1
	Toplam		5	4	9
9. Servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	3	2	5
		Konuk uğurlamada yeterli olma	1	...	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	2	2
		Genel olarak yetersiz olma	1	...	1
	Yetersiz	Hediye kabulünde yetersiz olma	1	...	1
		İş yerinde öğrenme	...	2	2
	Toplam		6	6	12
10. Periyodik işlemler	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	2	2	4
		Depo, malzeme kontrolünde yeterli olma	1	...	1
		Genel olarak kısmen yeterli olma	2	1	3
	Kısmen yeterli	Hasar tespiti ve önleme konusunda kendini geliştirme ihtiyacı	1	...	1
		Haşere tespit, önleme konusunda kısmen yeterli olma	1	...	1
	Yetersiz	İş yerinde öğrenme	...	2	2
	Toplam		7	5	12
11. Mesleki gelişime ilişkin faaliyetler	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	1	1
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	1	3	4
		Genel olarak yetersiz olma	3	...	3
	Yetersiz	İsteksiz olma	4	1	5
		İş tecrübesi eksikliği	...	1	1
	Toplam		8	6	14

12. Yabancı dil	Yeterli	Genel olarak yeterli olma	...	...	...
	Kısmen yeterli	Genel olarak kısmen yeterli olma	...	1	1
		Sipariş alma, selamlama, uğurlama konusunda kısmen yeterli olma	...	2	2
		Genel olarak yetersiz olma	2	2	4
	Yetersiz	İşletmede dili kullanma imkânı olmaması	3	1	4
		Toplam	5	6	11

Öğrencilerin “iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ve çevre koruma mevzuatı” konusundaki yeterliliklere sahip olma durumları konusunda sadece bir usta öğretici öğrencilerin yeterli olduğunu düşünmektedir. Öğretmen ve usta öğreticilerin büyük bir bölümü “kısmen yeterli” oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen ve usta öğreticilerin dörtte biri öğrencileri bu alanda yetersiz bulmaktadır. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“2 yıldır ders veriliyor. Biz de alıyoruz. 2 yıldır daha etkili olarak vurguluyoruz. Kısmen yeterliler.”

Servis-Ö2

“Kısmen yeterliler. İşletmemize geldiklerinde İSG anlamında bilgisi olsa da dikkat etmiyorlardı.

Zamanla biz uyardıkça kendilerini düzelttiler.” Servis-U3

Açıklamalarda usta öğreticilerin görüşlerinde dikkati çeken bir husus öğrencilerin işletmeye ilk geldiklerinde yetersiz oldukları, uyarılınca ve zamanla tecrübe kazandıkça yeterli hale geldikleridir. Ayrıca usta öğreticilerin yarısı öğrencilerin iş yerinde öğrendiklerini belirtmiştir.

Öğrencilerin “gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi” boyutundaki mesleki yeterliliklere sahip olma durumlarına ilişkin 4 öğretmen ve 4 usta öğreticinin görüşleri incelendiğinde hem usta öğreticilerin hem de öğretmenlerin yarısı öğrencileri yeterli bulurken diğer yarısı yetersiz olduklarını belirtmiştir. Usta öğreticilerden ve öğretmenlerden öğrencilerin kısmen yeterli olduğu yönünde görüş bildiren olmamıştır. Bu konuda görüş belirten bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yapabilirler. Olumlu. Özellikle 10. sınıfta bu konularla başlanıyor.” Servis-Ö2

“Bu konuda yeterli değiller. Gıda güvenliği konusunda nelere dikkat etmeleri gerektiğini, kalite uygunluk kontrolünü yapma konusunda eksikler.” Servis -U4

Elde edilen verilere göre usta öğreticilerden biri öğrencilerin özellikle gıda güvenliği ve kalite uygunluk kontrolü konusunda yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerden biri öğrencileri gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi konularında uyardığında ancak dikkat ettiklerini eklemiştir.

“İş organizasyonu” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde her iki grupta yeterli bulunmaktadır. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Yeterliler ancak söylemeden yapmıyorlar. İşletme kurallarına uyma konusunda yeterliler.” Servis-Ö4

“Bize gelen öğrenciler iş organizasyonu konusunda yeterliler. Kişisel hazırlıklarını yaparlar, sorumluluğundaki tüm işlemleri yerine getirir.” Servis-U4

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse servis meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri iş organizasyonu konusunda genel olarak yeterli görülmektedir. Örneğin kişisel hazırlık ve sorumluluğundaki işleri yapma, işletme kurallarına uyma becerilerine sahiptir. Öğretmenlerden biri öğrencilerinin ancak uyarılınca dikkat ettiğini belirtmiştir.

“Servis öncesi işlemler” yeterliliğinin öğrenme çıktıları boyutunda öğrencileri değerlendiren öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri ele alındığında öğretmenlerin ve usta öğreticilerin tamamı bu konuda öğrencileri “yeterli” bulunduğunu belirtmiştir. Sadece bir usta öğretici öğrencilerin işletmede tecrübe kazanma konusunda “kısmen yeterli” olduğu görüşünü ifade etmiştir. Yetersiz olma yönünde görüş bildiren öğretmen ve usta öğretici olmamıştır. Bu konuda dile getirilen görüşlerden iki tanesi aşağıda verilmiştir.

“Çok yeterliler, birebir pek çok çalışma yapılıyor. Ekstralara gidiliyor.” Servis-Ö3

“Masa ve salon düzenini sağlamada kısmen yeterliler. Geliştirmeliler. Mutfak hazırlığı ve serviste yeterliler.” Servis-U3

Yapılan açıklamalara göre servis meslek alanında eğitim alan meslek lisesi öğrencileri “servis öncesi işlemler” yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikleri kazandıkları söylenebilir. Ancak usta öğreticilerden bir tanesi öğrencilerin masa ve salon düzeni sağlama konusunda “kısmen yeterli” olduklarını düşünmektedir.

Öğrencilerin “servis işlemleri” yeterliliğinin öğrenme çıktılarını (*Konukları karşılama yemek kartlarını takdim etme, sipariş alma, su, ekmek servisi yapma, servisin yürütmesini sağlama, konuk istek ve şikâyetleriyle ilgilenme*) okulda ne kadar öğrendiklerine ilişkin görüş belirten öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri incelendiğinde her iki grupta öğrencilerin “yeterli” oldukları yönünde görüş etmişlerdir. Bu konuda bir öğretmen ve bir usta öğreticinin görüşleri şöyledir.

“Çok iyiler. Ekstra organizasyonlarda görev alıyorlar.” Servis-Ö3

“Servis işlemleri konusunda yeterliler. Konuğu karşılarlar, sipariş alırlar, konukların istekleri ile ilgilenirler. İlk öğrendikleri ve en önemli konular bunlardır.” Servis-U4

Yapılan değerlendirmeler dikkate alındığında öğrencilerin servis meslek alanının “servis işlemleri” yeterliliğinin öğrenme çıktıları bağlamında okulda genel olarak istenilen becerileri kazandıkları hatta öğrencilerin ekstra organizasyonlara görev alarak deneyimlediklerini belirtmiştir.

“Sıcak içecek servisi” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabılme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla “yeterli” olduklarını belirtip, alkollü içecek servisi “yetersizliklerine” dikkat çekmektedirler. Usta öğreticilerin ikisi ise sıcak şarap, espresso veya alkollü içecek servisi konularında kısmen yeterliliği vurgularken, iki usta öğretici ise öğrencilerin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Olumlu. Oldukça iyiler. Alkollü servislerde alkol dışı malzemeler ile uygulama yapıyorlar. Bunlarda yetersizler ama genel olarak yeterliler. Konularda mevcut.” Servis-Ö2

“Pek çoğunu yapmaya yeterliler ancak espresso gibi daha fazla uzmanlık gerektirenlerde kısmen yeterliler.” Servis-U3

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “sıcak içecek servisi” yeterliliği bakımından öğretmenler tarafından olumlu bulundukları, alkollü içecek uygulamalarının alkol yerine başka malzemelerle yapıldığı için bu konuda yeterliliği okulda kazanma şanslarının olmadığı ancak uygulamaya gittiği işletmede alkollü içecek servisi var ise tecrübe kazanabileceği söylenebilir. Usta öğreticiler öğretmen görüşlerine benzer şekilde öğrencileri yeterli bulmakta ancak alkollü içecekler, espresso gibi daha uzmanlaşma gereken konularda eksikliklerinin olduğunu belirtmektedir.

Servis Görevlisi mesleği yeterliliklerinden olan “soğuk içecek servisi” ne ilişkin öğrenme çıktıları konusunda (beyaz, pembe, köpüklü şarap, kırmızı şarap, bira, yüksek alkollü, alkolsüz içecek servisi yapma) öğrencileri değerlendiren öğretmenler ve usta öğreticiler çoğunlukla öğrencilerin kısmen yeterli ve yeterliliklerine vurgu yapmışlardır. İki öğretmen ve iki usta öğretici alkollü içecek servisi açısından yetersiz olduklarını belirtmiş, 2 usta öğretici genel olarak kısmen yeterli bulmuşlardır. Öğretmenlerden bir tanesi ise öğrencilerin genel olarak “yeterli” olduğunu ifade etmiştir. Bu konuda belirtilen iki görüş aşağıdaki gibidir.

“Yapabilirler ders ve konu olarak var ama okulda alkol yok. Benzetim tekniği kullanılarak alkollü içecek servisi yapar gibi yapıyoruz. İşletmelerde pratik kazanıyorlar.” Servis-Ö1

“Kısmen yeterliler demek daha doğru olur. Okullarında alkollü içecek servisi yapmıyorlar çünkü alkol yok. Alkol servisini ancak gittiği işletmede varsa görebilir. Mesela bizim

işletmemizde alkol yok dolayısıyla burada da göremez. Ama soğuk içecek servisini yapar.”

Servis-U4

Bulgular genel olarak gözden geçirildiğinde “soğuk içecek servisi” konusunda öğrencilerin çoğunlukla gerekli mesleki yeterlilikleri kısmen kazandıkları söylenebilir. Soğuk içecek servisinde özellikle alkollü içecekler açısından beklendiği ölçüde yeterliliği okulda elde edemeyen öğrenciler bu konudaki eksikliklerini çoğunlukla işyerinde giderme fırsatı bulabilmektedirler.

“Yiyecek servisi” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda görüş bildiren öğretmenler ve usta öğreticilerin neredeyse tamamı yeterli olduklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden yalnızca biri fondü servisi konusunda yetersiz, genel olarak da kısmen yeterli olduklarını vurgulamıştır. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Kısmen yeterliler. Fondü yü yapamayabilirler.” Servis-Ö1

“Yiyecek servisi konusunda yeterliler. Genel olarak bu işlemi eksiksiz yaparlar.” Servis-U3

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “yiyecek servisi” yeterliliği bakımından öğretmen ve usta öğreticiler tarafından yeterli bulundukları yalnızca fondü servisinde yetersiz olabilecekleri ancak genel olarak kısmen yeterli veya yeterli bulundukları görülmektedir.

“Servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda (hesap alma, konuğu uğurlama, masayı yeniden servise hazırlama, salonu hazırlama, araç-gereç ve donanımları temizleme, konuk hediyelerini kabul etme, kayıp ve bulunmuş eşya ile ilgilenme) görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla yeterli olduklarını belirtmiş, yalnızca bir öğretmen yetersiz bulduğu yönünde görüş belirtmiştir. Usta öğreticilerin ikisi kısmen yeterli bulunduğunu söylerken diğer ikisi yeterli oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Yetersizler. Konuk uğurlama yeterli/hediye kabulünde yetersizler.” Servis-Ö1

“Kısmen yeterliler. Servis sonu ve gün sonu işlemler ve masayı yeniden hazırlama gibi işlemlerde gerekeni yaparlar. Ancak işletmede zaman geçirdikçe daha da iyi olurlar bu konuda.” Servis-U4

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler” yeterliliği bakımından öğretmenler tarafından yeterli bulundukları, hediye kabulü konusunda yetersiz oldukları yönünde görüş belirtildiği görülmektedir. Usta öğreticiler öğretmen görüşlerine

benzer şekilde öğrencileri “yeterli” veya “kısmen yeterli” bulmakta ancak işletmede daha çok zaman geçirdikçe daha da yeterli olacaklarını belirtmektedir.

“Periyodik işlemler” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda (servis alanlarında periyodik temizlik işlemlerini, haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmaları kontrol etme, malzeme sayımı yapma, servis depo kontrolü) görüş bildiren öğretmenlerden iki tanesi yeterli olduklarını, diğer ikisi ise kısmen yeterli olduklarını belirtmiştir. Öğretmen görüşlerinde hasar tespiti ve önlenmesi konularında öğrencilerin kendilerini geliştirmesi gerektiği yönünde bir görüş yer almaktadır. Usta öğreticilerin görüşlerine bakıldığında öğretmenlere benzer şekilde iki usta öğretici “yeterli” bulurken diğer iki usta öğretici de “kısmen yeterli” bulmaktadır. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Kısmen yeterliler. Depo, malzeme kontrolü yapar. Hasar tespiti ve önlemesinde geliştirmeliler.” Servis-Ö1

“Kısmen yeterliler. Tamamiyle yeterli diyemeyiz çünkü servis alanı periyodik temizlik, malzeme sayımı gibi periyodik işlemleri öncelikle işletmede görüp tecrübe etmeli ki kendi başına da yapabilsin. Yani önünde bir örnek olması iyi olur. Aksi halde ne yapacağını şaşırabilir.” Servis-U4

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “periyodik işlemler” yeterliliği bakımından öğretmen ve usta öğreticiler tarafından yeterli veya kısmen yeterli bulundukları görülmektedir. Öğretmenler hasar tespiti ve önlenmesi konusunda, usta öğreticiler de servis alanı periyodik temizlik, malzeme sayımı, periyodik işlemler konularında öğrencilerin zaman ve tecrübeye ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir.

“Mesleki gelişime ilişkin faaliyetler” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilme durumları konusunda (mesleki yayınları, yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri, işe yeni başlayan personelin işbaşı eğitim programını analiz etme) görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla yetersiz olduklarını belirtip, yalnızca bir öğretmen kısmen yeterli olduklarını söylemiştir. Usta öğreticilerin ikisi kısmen diğer ikisi ise yeterli oldukları yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen ve usta öğreticiler arasında görüş farklılıkları olduğu dikkati çekmektedir. Öğretmenler yetersiz olduklarına vurgu yaparken usta öğreticiler yeterli/kısmen yeterli olduklarına yakın görüşler belirtmiştir. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Yeterli değiller. Takip etmiyorlar. Geleceğe dair umutları hedefleri yok.” Servis-Ö4

“Mesleki gelişime ilişkin faaliyetlere yönelik ilgileri kısmen yeterli diyebiliriz. Sektörü genel olarak sevmiyorlar. İlgili olan öğrenciler de var ama sayıları az. Bazı öğrencilerimiz

Erasmus gibi programlarla işletmede mesleki eğitim görmek için yurtdışına dahi gidiyor.”

Servis-U1

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “mesleki gelişime ilişkin faaliyetler” yeterliliği bakımından öğretmenler tarafından yetersiz usta öğreticiler tarafından ise yeterli bulundukları görülmektedir. Öğretmenler öğrencilerin geleceğe dönük hedeflerinin olmadığını, alanı sevmediklerini, usta öğreticiler ise kendilerini geliştirme çabalarının olduğunu ama sektörü sevmediklerini belirtmişlerdir.

“Yabancı dil” yeterliliğinin öğrenme çıktılarına uygun niteliklere öğrencilerin sahip olabilmeleri durumları konusunda (yabancı dilde A2 düzeyde dinleme, A2 düzeyde okuma, B1 düzeyde karşılıklı konuşma, A2 düzeyde sözlü anlatım, A2 düzeyde yazılı anlatım becerisine sahip olma) görüş bildiren öğretmenler çoğunlukla yetersiz olduklarını belirtmiştir. Usta öğretici görüşleri öğretmen görüşlerine benzer şekildedir. Usta öğreticilerde öğrencilerin basit selamlamaları yapabildiklerini, sipariş alabildiklerini ama yeterli düzeyde dil bilmediklerini belirtmişlerdir. Bu konuda belirtilen görüşlerden iki tanesi şöyledir.

“Çok yetersizler. 9, 10, 11, 12’lerde 2’şer saat zorunlu, 2 saatte seçmeli 2. yabancı dil var. Dil saatleri yetersiz. Bu nedenle Antalya’daki gibi turizmin yoğun olduğu otellerde yetersiz kalıyorlar. Otel talep etmiyor.” Servis-Ö1

“Dil konusunda yeterli değiller. Basit düzeyde konuşabilir siparişi alabilir ama müşterinin başka istekleri olsa onu anlayamaz.” Servis-U4

Bu açıklamalara göre öğrencilerin “yabancı dil” yeterliliği bakımından öğretmenler ve benzer şekilde usta öğreticiler tarafından “yetersiz” bulundukları görülmektedir. Öğretmenler Yabancı dil ders saatlerinin azlığını gerekçe göstermektedir. Ayrıca öğretmenler dil yetersizliği nedeniyle turizmin yoğun olduğu Antalya bölgesi otellerin öğrencileri tercih etmediğini vurgulamıştır. Mesleki eğitime gittikleri otelde yabancı müşteri potansiyeli yoksa öğrencinin pratik yapma şansının da olmayacağı belirtilmiştir. Usta öğreticiler öğrencilerin basit düzeyde sipariş alma, selamlama yapabildiklerini ancak müşterinin daha ayrıntılı sorularına yanıt veremeyeceklerini belirtmektedir.

Bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse usta öğreticiler, meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini tam olarak karşılamadığını, öğrencilerin yeterliliklerinin orta düzeyde olduğunu belirtmiştir.

5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın alt amaçlarında yer alan “Kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) meslek alanlarında örnek olarak yapılacak bilgi ve beceri sınavında öğrencilerin (her iki alanda ikişer öğrenci) mesleki yeterlilikleri gerçekleştirebilme düzeyleri nedir?” başlıklı dördüncü alt amaca ilişkin bulgu ve yorumlar şöyledir:

Çelik Kaynakçısı (Seviye 3) ve CNC Programcısı (Seviye 4) meslek alanlarında her alandan 2’ser olmak üzere toplamda 4 öğrenci mesleki test ve sertifikalandırma merkezlerinde yapılan belgelendirme sınavlarına katılmıştır. Araştırmacı tarafından gönüllülük ilkesine bağlı kalınarak belirlenen öğrenciler MYK tarafından yetkilendirilmiş bir test ve belgelendirme merkezinde mesleki bilgi ve beceri sınavına katılmışlardır. Bu meslek alanlarına yönelik ulusal meslek standartlarına dair genel bilgiler ve sınav süreci şöyledir:

5.1.4.1. Çelik Kaynakçısı (Seviye 3) Meslek Alanı Yeterlilik Sınavı

Ankara Sanayi Odası Mesleki Test ve Sertifikalandırma Merkezi’nde (ASO-MTES) yapılan, Çelik Kaynakçısı meslek sınavına katılmış olan öğrenciler Ö1 ve Ö2 Metal İşleri Alanı-Kaynak dalından 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında mezun olmuştur. Sınava katıldıklarında, öğrencilerden Ö1 herhangi bir işyerinde çalışmamakta, Ö2 ise kendi alanı dışında bir işyerinde çalışmaktadır.

Öğrenciler ASO-METES’te EK-1 de görülen ve MYK tarafından onaylanan mesleki yeterliliklerden sınava tabi tutulmuşlardır. Öğrenciler öncelikle Kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği ve kaynak alanı (adayın seçmeli olarak tercih ettiği kaynak türüne dair) meslek bilgisi sorularının yer aldığı teorik sınava katılmışlardır. Çelik Kaynakçısı (Seviye 3) teorik sınav için ölçülmesi öngörülen “Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği” yeterlik birimi için öğrenme çıktısı ve başarımlar ölçütleri şöyledir:

Öğrenme Çıktısı 1: İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını açıklar.

Başarımlar Ölçütleri:

1.1: Kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda yapması gerekenleri açıklar.

1.2: İş güvenliği ile ilgili tehlike ve riskleri açıklar.

1.3: Tehlike durumunda acil durum prosedürlerini nasıl uygulayacağını tarif eder.

“Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği” biriminin ölçme ve değerlendirmesinde kullanılan kontrol listesi aşağıdaki gibidir.

Tablo 41

Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Biriminin Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listesi

No	Bilgi İfadesi	UMS İlgili Bölüm	Yeterlilik Birimi Başarım Ölçütü	Değerlendirme Aracı
BG.1	İş sağlığı ve güvenliğini etkileyecek riskleri ve alınması gereken önlemleri sıralar	A.1.1	1.1	T1
BG.2	Yapılan işe uygun iş elbiseleri ve kişisel koruyucu donanımları açıklar	A.1.2	1.1	T1
BG.3	Yapılan çalışmaya ait uyarı işaret ve levhalarını sıralar.	A.1.4	1.1	T1
BG.4	Yapılan çalışmaya ait iş alanının güvenliğini nasıl sağlayacağını açıklar.	A.1.4	1.1	T1
BG.5	Gaz kaçağı, elektrik kaçağı ve elektriksel tehlikenin yüksek olduğu çalışma alanlarında alınacak güvenlik önlemlerini tanımlar	A.2.3	1.2	T1
BG.6	Kaynak gazı ile dumanlarının ve ısımlarının zararlarını ve bunlardan korunma yöntemlerini açıklar	A.2.4	1.2	T1
BG.7	Çalışma ortamının havalandırılmasının önemini ve nasıl yapılacağını açıklar.	A.2.4	1.2	T1
BG.8	Anında giderilemeyecek türden tehlike durumlarında yapacağı faaliyetleri tarif eder.	A.3.2	1.3	T1
BG.9	Kaynak makinasına ait özel acil durum prosedürlerini açıklar.	A.3.3	1.3	T1
BG.10	Acil durumlarda ilgili görevlilere bildirimde bulunma yöntemlerini açıklar.	A.4.1	1.3	T1

Kaynak: 11UY0010-3/ A1 Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği, MYK, 2017

Teorik sınavı geçen adaylar performans sınavına tabi tutulmuşlardır. Performans sınavında 14 farklı seçmeli kaynak türü yer almaktadır. Aday bu kaynak türlerinden birini seçmelidir. Bunlar;

- Elektrotla Ark Kaynağı
- Gaz Korumasız Özlü Tel Elektrotla Ark Kaynağı
- Tel Elektrotla (Elle veya Yarı Mekanize) Toz Altı Ark Kaynağı
- Özlü Tel Elektrotla (Elle veya Yarı Mekanize) Toz Altı Ark Kaynağı
- Tel Elektrotla Metal-Ark Asal Gaz Kaynağı (MIG Kaynağı)
- Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG Kaynağı)
- Aktif Koruyucu Gazla Özlü Tel Elektrotla Metal-Ark Kaynağı
- Aktif Koruyucu Metalik Özlü Elektrotla Ark Kaynağı
- Tungsten Asal Gaz Ark Kaynağı (TIG Kaynağı) dır.

Öğrencilerden Ö1 *Elektrotla Ark Kaynağını*, Ö2 ise *Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG Kaynağı)*’nı önceden seçmiş ve seçtiği kaynak türünün performans sınavına katılmıştır.

Elektrotla Ark Kaynağı için gerçekleştirilen teorik ve performans sınavına ait öğrenme çıktıları ve başarımlar ölçütleri şöyledir:

Öğrenme Çıktısı 1: Kaynak işlemini gerçekleştirir.

Başarımlar Ölçütleri:

- 1.1: Elektrotla ark kaynağı teçhizatını hazırlar.
- 1.2: Kaynak işlemlerinde kullanılacak ana ve sarf malzemeleri tanımlar.
- 1.3: Kaynak işleminin yapılacağı alanın özelliklerini tanımlar.
- 1.4: Elektrotla ark kaynağı işlemlerini yapar.

Öğrenme Çıktısı 2: İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.

Başarımlar Ölçütleri:

- 2.1: Gerçekleştirdiği işlerde İSG kurallarına uyar.
- 2.2: Gerçekleştirdiği işlerde çevre ve kalite gerekliliklerini uygular.

Elektrotla Ark Kaynağı teorik sınavının ölçme ve değerlendirmesinde kullanılan kontrol listeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 42

Elektrotla Ark Kaynağı Teorik Sınavının Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listesi

No	Bilgi İfadesi	UMS İlgili Bölüm	Yeterlilik Birimi Başarım Ölçütü	Değerlendirme Aracı
BG.1	Kaynak prosesinde kullanılan ölçü aletlerini tanımlar.		1.1	T1
BG.2	Elektrotların muhafaza yöntemlerini tanımlar.		1.1	T1
BG.3	Kaynakla ilgili ana ve sarf malzemeleri tanımlar.		1.2	T1
BG.4	Kullanacağı sarf malzemeyi nasıl seçeceğini açıklar.		1.2	T1
BG.5	Kaynak işlemi sırasında ortaya çıkan zararlı gaz ve tozların etkilerini sıralar.		1.2	T1
BG.6	Kaynak işleminin yapılacağı alanın özelliklerini tanımlar.		1.3	T1
BG.7	Kaynak yöntem şartnamesinde (WPS/pWPS) hangi bilgilerin yer alacağını açıklar.		1.4	T1
BG.8	Ark kaynağı pense ve şase kablolarını bağlamayı tarif eder.		1.4	T1
BG.9	Kaynak tertibatının olası arızalarını açıklar.		1.4	T1
BG.10	Ana malzemenin gerektirdiği ön ısıtma ve pasolar arası sıcaklığın kontrolü ve metodunu açıklar.		1.4	T1
BG.11	Kaynak ark üflemeinden korunma yollarını açıklar.		1.4	T1
BG.12	Kaynak kusurlarını ve sebeplerini nasıl tespit edeceğini açıklar.		1.4	T1

Elektrotla Ark Kaynağı performans sınavının ölçme ve değerlendirilmesinde kullanılan kontrol listeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 43

Elektrotla Ark Kaynağı Performans Sınavının Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listeleri

No	Bilgi İfadesi	UMS İlgili Bölüm	Yeterlilik Birimi Başarım Ölçütü	Değerlendirme Aracı
*BY.1	Doğru elektrot tip ve çapları seçer.		1.1	P1
*BY.2	Kaynak makinesinde WPS/pWPS'e göre uygun parametrelerin ayarını yapar.		1.1	P1
*BY.3	Taslak veya onaylanmış Kaynak Prosedür Şartname-sini (WPS/pWPS) okuyarak uygun kaynak yapar.		1.4	P1
BY.4	Kaynatılacak parçaların WPS/pWPS'e göre kaynak öncesi montajını yapar.		1.4	P1
BY.5	Kaynak ile birleştirilecek olan yüzeylerin temizliğini yapar.		1.4	P1
BY.6	Ark kaynağı pense ve şase kablolarını bağlar.		1.4	P1
*BY.7	WPS/pWPS'nin gerektirdiği hızda ve uygun pozisyonda kaynak yapar.		1.4	P1
BY.8	Pasolar arası ve son temizliğini uygun şekilde yapar.		1.4	P1
BY.9	Kaynak prosesi boyunca gerekli ölçümleri uygun ölçü aletleri ile yapar.		1.4	P1
*BY.10	Yapılan işe uygun iş elbiseleri ve kişisel koruyucu donanımları kullanır.		1.4	P1
*BY.11	Yapılan çalışmaya ait uyarı işaret ve levhaları talimatlarına uygun çalışır.		2.1	P1
*BY.12	Yaptığı işlemle ilgili formları doldurur.		2.1	P1
*BY.13	Kaynak yaparken ortaya çıkan atıkları uygun şekilde depolar.		2.1	P1

(*) Performans sınavında başarılmaması zorunlu kritik adımlar.

Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG) için gerçekleştirilen teorik ve performans sınavına ait öğrenme çıktıları ve başarılm ölçütleri şöyledir:

Öğrenme Çıktısı 1: Kaynak işlemini gerçekleştirir.

Başarım Ölçütleri:

1.1: Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG) teçhizatını hazırlar.

1.2: Kaynak işlemlerinde kullanılacak ana ve sarf malzemeleri tanımlar.

1.3: Kaynak işleminin yapılacağı alanın özelliklerini tanımlar.

1.4: Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG) işlemlerini yapar.

Öğrenme Çıktısı 2: İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.

Başarım Ölçütleri:

2.1: Gerçekleştirdiği işlerde İSG kurallarına uyar.

2.2: Gerçekleştirdiği işlerde çevre ve kalite gerekliliklerini uygular.

Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG) teorik sınavında ölçme ve değerlendirmesinde kullanılan kontrol listeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 44

Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG) Teorik Sınavında Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listesi

No	Bilgi İfadesi	UMS İlgili Bölüm	Yeterlilik Birimi Başarım Ölçütü	Değerlendirme Aracı
BG.1	Kaynak teli, tipi ve boyutlarını tanımlar.		1.1	T1
BG.2	Kaynak prosesinde kullanılan ölçü aletlerini tanımlar.		1.1	T1
BG.3	Kaynakla ilgili ana ve sarf malzemeleri tanımlar.		1.2	T1
BG.4	Kaynak işleminin yapılacağı alanın özelliklerini tanımlar.		1.3	T1
BG.5	Kaynak yöntem şartnamesinde (WPS/pWPS) hangi bilgilerin yer alacağını açıklar.		1.4	T1
BG.6	Kaynak makinesi temel bileşenleri ve teçhizatını sıralar.		1.4	T1
BG.7	Kaynak tertibatının olası arızalarını açıklar.		1.4	T1
BG.8	Ana malzemenin gerektirdiği ön ısıtma ve pasolar arası sıcaklığın kontrolü ve metodunu açıklar.		1.4	T1
BG.9	Doğru koruyucu gazı ile debisini seçme yöntemini açıklar.		1.4	T1
BG.10	Kaynak kusurlarını ve sebeplerini açıklar.		1.4	T1

Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG) performans sınavında ölçme ve değerlendirmesinde kullanılan kontrol listeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 45

Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG) Performans Sınavında Ölçme ve Değerlendirmesinde Kullanılan Kontrol Listeleri

No	Bilgi İfadesi	UMS İlgili Bölüm	Yeterlilik Birimi Başarım Ölçütü	Değerlendirme Aracı
BY.1	Kaynak makinesinde WPS/pWPS'e göre uygun parametrelerin ayarını yapar.		1.1	P1
BY.2	Kaynak öncesi tel makarasının kontrolünü yapar.		1.1	P1
*BY.3	Kullanacağı sarf malzemenin boyutunu doğru seçer.		1.1	P1
*BY.4	Taslak veya onaylanmış Kaynak Prosedür Şartname-sini (WPS/pWPS) okuyarak uygun kaynak yapar.		1.4	P1
BY.5	Kaynatılacak parçaların WPS/pWPS'e göre kaynak öncesi montajını yapar.		1.4	P1
*BY.6	Torç, soğutma sistemi, gaz memesi, tel sürme düzeneği ve gaz hortumları ile ilgili gerekli kontrolleri ve montajı yapar.		1.4	P1
BY.7	Ark kaynağı torç ve şase kablolarını doğru bağlar.		1.4	P1
*BY.8	WPS/pWPS'nin gerektirdiği hızda ve uygun pozisyonda kaynak yapar.		1.4	P1
BY.9	Koruyucu gazın çeşidi ve debisinin doğru seçer.		1.4	P1
BY.10	Kaynak prosesi boyunca gerekli ölçümleri uygun ölçü aletleri ile yapar.		1.4	P1
*BY.11	Yapılan işe uygun iş elbiseleri ve kişisel koruyucu donanımları kullanır.		2.1	P1
*BY.12	Yapılan çalışmaya ait uyarı işaret ve levhaları talimatlarına uygun çalışır.		2.1	P1
*BY.13	Yaptığı işlemle ilgili formları doldurur.		2.2	P1
*BY.14	Kaynak yaparken ortaya çıkan atıkları uygun şekilde depolar.		2.2	P1

(*)Performans sınavında başarılması zorunlu kritik adımlar.

Öğrencilerden Ö1 12 Ocak 2018 tarihinde katıldığı sınavda teorik sınavı geçmiş ancak performans sınavında başarısız olmuştur. 9 Şubat 2018 tarihinde tekrar sınava giren öğrenci başarılı olarak belge almaya hak kazanmıştır. Öğrencilerden Ö2 ise 9 Şubat 2018 tarihinde yapılan teorik sınav ve performans sınavından başarılı olarak belge almaya hak kazanmıştır.

Her iki öğrencinin teorik ve performans sınavlardaki performansına ilişkin olarak ASO-METES'teki alan uzmanı ve sınav komisyonu üyesi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak bir görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analizle çözümlenmiştir. Buna göre uzmanın belirttiği görüşler şöyledir.

Alan uzmanı sınav kamera kayıtlarının, sınav kâğıtlarının araştırmacı tarafından görülmesinin yasak olduğunu, kendisinin de ancak genel bir değerlendirmede bulunabileceğini belirtmiştir.

5.1.4.1.1. Alan Uzmanının Ö1 Değerlendirmesi

Çelik Kaynakçısı (Seviye 3)'den sınava giren aday Ö1 12 Ocak 2018 tarihinde gerçekleştirilen İSG konusunda yapılan teorik sınavda *“İş sağlığı ve güvenliğini etkileyecek riskleri ve alınması gereken önlemleri sıralar.”*, *“Çalışma ortamının havalandırılmasını ve nasıl yapılacağını açıklar.”*, *“Kaynak makinasına ait özel acil durum prosedürlerini açıklar.”* şeklindeki bilgi ifadelerine yönelik soruları yanlış cevaplamış yani İSG alanında sorulan 10 sorudan 3 ünü bilememiştir. Ancak %70’lik bir başarı yakalamış ve genel itibari ile yeterli puanı sağlayarak teorik sınavın bu bölümünden başarılı sayılmıştır.

Ö1, teorik sınavın bir diğer bölümü sayılan ve kendisinin daha önceden sınavına katılacağını belirttiği *“Elektrotla Ark Kaynağı”* kaynak türüne dair teorik sınavda, *“Ön ısıtma işlemlerini tarif eder.”*, *“Kaynak kusurlarını ve sebeplerini nasıl tespit edeceğini açıklar.”*, *“Kullanacağı sarf malzemenin seçimini bilir.”* şeklindeki bilgi ifadelerine yönelik soruları yanlış cevaplamış yani bu kaynak türündeki teorik soruların 11 sorudan 3 ünü bilememiştir. Ancak %73’lük bir başarı yakalamış ve genel itibari ile yeterli puanı sağlayarak teorik sınavın bu bölümünden de başarılı sayılmıştır. Teorik sınavdan başarılı sayılan Ö1 performans sınavına katılmaya hak kazanmıştır.

Ö1 ilk performans sınavına 12 Ocak 2018 tarihinde, teorik sınavda başarılı olmasının ardından katılmış ancak *“Taslak veya onaylanmış Kaynak Prosedür Şartnamesine (WPS/pWPS) göre uygun kaynak yapar.”*, *“Kaynak prosesinin gerektirdiği hızda ve uygun pozisyonda kaynak yapar.”* başlıklarındaki başarılı olunması zorunlu olan beceri ve yetkinlik maddelerini yerine getiremeyerek sınavdan geçememiştir. Toplam 11 tane olan beceri ve yetkinliklerden zorunlu olmayan 9 tanesinde başarılı olmuş ancak zorunlu olan iki tanesini geçemediğinden başarısız sayılmıştır.

Ö1, ikinci kez katıldığı ve 9 Şubat 2018 tarihinde gerçekleştirilen performans sınavında kendisinden istenilen tüm beceri ve yetkinlikleri (11 adet) sağlayarak %100’lük bir başarı yakalamış ve performans sınavını geçerek belge almaya hak kazanmıştır.

5.1.4.1.2. Alan Uzmanının Ö2 Değerlendirmesi

Çelik Kaynakçısı (Seviye 3)'ten sınava giren diğer aday Ö2 9 Şubat 2018 tarihinde gerçekleştirilen İSG konusunda yapılan teorik sınavda *“Yapılan çalışmaya ait uyarı işaret ve levhalarını nasıl yerleştireceğini tarif eder.”*, *“Anında giderilemeyecek türden tehlike*

durumlarında yapacağı faaliyetleri tarif eder.”, “Kaynak makinasına ait özel acil durum prosedürlerini açıklar.” şeklindeki bilgi ifadelerine yönelik soruları yanlış cevaplamış yani İSG alanında sorulan 10 sorudan 3’ünü bilememiştir. Ancak %70’lik bir başarı yakalamış ve genel itibari ile yeterli puanı sağlayarak teorik sınavın bu bölümünden başarılı sayılmıştır.

Ö2, teorik sınavın bir diğer bölümü sayılan ve kendisinin daha önceden sınavına katılacağını belirttiği *“Tel Elektrotla Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG)”* kaynak türüne dair teorik sınavda, *“Ana malzemenin gerektirdiği ön ısıtma ve pasolar arası sıcaklığın kontrolü ve metodunu açıklar.”*, *“Kaynak akımı tiplerini tanımlar.”*, *“Kaynak teli, tipi ve boyutlarını tanımlar.”* şeklindeki bilgi ifadelerine yönelik soruları yanlış cevaplamış yani bu kaynak türündeki teorik soruların 10 sorudan 3’ünü bilememiştir. Ancak %70’lük bir başarı yakalamış ve genel itibari ile yeterli puanı sağlayarak teorik sınavın bu bölümünden de başarılı sayılmıştır.

Teorik sınavdan başarılı sayılan Ö2 performans sınavına katılmaya hak kazanmıştır.

Ö2, 9 Şubat 2018 tarihinde gerçekleştirilen performans sınavında kendisinden istenilen tüm beceri ve yetkinlikleri (9 adet) sağlayarak %100’lük bir başarı yakalamış ve performans sınavını geçerek belge almaya hak kazanmıştır.

Alan Uzmanı Ö1 ve Ö2’nin ilk girişlerinde teorik sınavda başarılı olduklarını, Ö1’in performans sınavını 2. denemesinde geçtiğini, Ö2’nin ise ilk denemesinde başarılı olduğunu belirtmiştir. Adaylarda genel olarak sınav heyecanını çok fazla gözlemlediklerini ayrıca belirtmiştir. Genel bir değerlendirme yapan uzman, mesleki ve teknik lise mezunları ile piyasada çalışanların teorik sınavda aynı oranda başarılı olduklarını ancak performans sınavlarında piyasada aktif çalışmakta olan adayların daha başarılı olduklarını özellikle ilk sınavda başarılı olduklarını ifade etmiştir.

Görüldüğü gibi alan uzmanı öğrencilerin esasen istenilen başarı düzeyinde olmadıklarını belirtmekle beraber, teorik sınavda başarılı oldukları uygulamalı sınavlarda başarı durumlarının daha düşük olduğunu ifade etmiştir. Bunun başlıca nedeni olarak da okullarda yeterli uygulama şansı bulamadıklarını aynı zamanda da öğretilen becerilerin alanın ulusal meslek standartlarını yeterince karşılamadığını belirtmiştir.

5.1.4.2.CNC Programcısı (Seviye 4) Meslek Alanı Yeterlilik Sınavı

Araştırmacı tarafından gönüllülük ilkesine bağlı kalınarak belirlenen öğrenciler Ö3 ve Ö4 Makina-CNC dalından 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında mezun olmuştur. Bu öğrenciler MYK tarafından yetkilendirilmiş olan ASO-METES’in organize ettiği ve Ankara Sanayi Odası Teknik Koleji’nde gerçekleştirilen mesleki yeterlilik sınavına katılmışlardır. CNC Programcısı meslek sınavına katılmış olan öğrenciler sınava katıldıkları eğitim öğretim döneminde 12. Sınıf

öğrencisi oldukları için mesleki eğitim aldıkları işletme dışında bir iş yerinde çalışmamışlardır yani iş tecrübeleri bulunmamaktadır.

Öğrenciler ASO-METES denetiminde ASO Teknik Koleji'nde EK-2'de görülen ve MYK tarafından onaylanan mesleki yeterliliklerden sınava tabii tutulmuşlardır. Bu meslek alanı için yapılan belgelendirme sınavı aşağıdaki zorunlu birimlerden oluşmaktadır:

- Cnc İşlerinde İsg ve Çevre Güvenlik Önlemleri
- Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri
- Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma
- Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama
- Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma

Bu zorunlu birimlerden ilk ikisi teorik sınavın, diğerleri ise performans sınavının içeriğini oluşturmaktadır. Teorik sınavda bu CNC Kodları Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma biriminden 20 soru diğer tüm birimlerden 10'ar soru sorulmaktadır. Bu birimlere dair öğrenme çıktıları ise şöyledir:

Cnc İşlerinde İsg ve Çevre Güvenlik Önlemleri

Öğrenme Çıktısı 1: İSG önlemlerini açıklar.

Başarım Ölçütleri:

- 1.1 İşlemler sırasında karşılaşılabilecek olası İSG tehlike ve risklerini açıklar.
- 1.2 Risk ve tehlike durumlarına karşı alınması gereken önlemleri açıklar.
- 1.3 Çalışanların uyması gereken İSG önlemlerini açıklar.
- 1.4 Önlenemeyen risklerden korunmak amacıyla kullanılması gereken kişisel koruyucu donanımları listeler.
- 1.5 Çalışma alanı ile ilgili uyulması gereken İSG önlemlerini açıklar.
- 1.6 Statik elektrik risklerine karşı nasıl topraklama yapılacağını açıklar.
- 1.7 İş sağlığı ve güvenliği koruma ve müdahale araçlarını listeler.
- 1.8 Riskli maddelerin belirlenmiş yerlerde depolanma yöntemlerini açıklar.
- 1.9 Yanıcı ve parlayıcı malzemelerin güvenli bir şekilde saklanması sağlar.

Öğrenme Çıktısı 2: Çevre koruma önlemlerini açıklar.

Başarım Ölçütleri:

- 2.1 İşlemler ile ilgili çevresel tehlikeleri tanımlar.
- 2.2 Risk ve tehlike durumlarına karşı alınması gereken önlemleri açıklar.
- 2.3 Çevre koruma önlemlerinin nasıl uygulanacağını açıklar.
- 2.4 Dönüştürülebilen malzemelerin geri kazanımı için gerekli önlemleri açıklar.
- 2.5 Tehlikeli ve zararlı atıkların depolanma yöntemlerini açıklar.
- 2.6 Yanıcı ve parlayıcı malzemelerin güvenli bir şekilde saklanmasını sağlar.
- 2.7 Dökülme ve sızıntılara karşı kullanılacak uygun donanımları tanımlar.

Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri

Öğrenme Çıktısı 1: Kalite uygulamalarını tanımlar.

Başarım Ölçütleri:

- 1.1 İşlem formlarında yer alan talimatları listeler.
- 1.2 Makine, alet, donanım ya da sistemin kalite gerekliliklerine uygun olarak çalıştırılmasını açıklar.
- 1.3 Kalite sağlamadaki teknik işlemleri açıklar.
- 1.4 Yapılacak işlemin türüne göre kalite sağlama tekniklerini uygulayarak formları doldurur.
- 1.5 Operasyon bazında çalışmaların kalitesini denetleme çalışmalarına katılır.
- 1.6 Makine, alet, donanım ya da sistem üzerinde yapılan ayarların talimatlara uygunluğunu kontrol eder.
- 1.7 Çalışma sırasında saptanan uygunsuzlukları kimlere bildireceğini ve kayıtlarını tutmasını bilir.

Öğrenme Çıktısı 2: İş organizasyonunun nasıl yapacağını açıklar.

Başarım Ölçütleri:

- 2.1 Yapılan işin kaydını tutma gerekçelerini ve nasıl tutulacağını açıklar.
- 2.2 Ekip çalışmalarından bilgi edinme yollarını açıklar.
- 2.3 İşe başlamadan önce iş emrini ve projeyi alır.
- 2.4 Daha önce benzer işleri yapan kişi/ekiplerden bilgi/görüş alır.
- 2.5 Yapılacak işe ilişkin kullanılacak araç-gereç ve malzemeyi seçer.

2.6 Yapılan işi kontrol etme yöntemini açıklar.

2.7 Eksik ve hataları kayıt altına alması gerektiğini açıklar.

2.8 Yapılan iş hakkında rapor hazırlar.

2.9 Gerekli formları doldurup imzalattırarak teslim işlemlerini tamamlamayı ve kime bilgi vereceğini açıklar.

Öğrenme Çıktısı 3: Mesleki gelişim için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetleri tanımlar.

Başarım Ölçütleri:

3.1 Eğitim ihtiyaçlarını nasıl giderebileceğini açıklar.

3.2 Mesleği ile ilgili yenilikleri nasıl takip edeceğini açıklar.

3.3 Bilgi ve deneyimlerini birlikte çalıştığı kişilere nasıl aktarabileceğini açıklar.

Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma

Öğrenme Çıktısı 1: Tezgâhta kullanılan kodları yazar.

Başarım Ölçütleri:

1.1. Program menülerini kullanarak talep edilen programı yazar.

1.2. ISO Standartlarına göre belirlenmiş kodlamaları program içerisinde yapılacak işin özelliğine göre seçerek kullanır.

1.3. Tezgâha ait paket programları kullanır.

Bağlam:

1.3: Tezgâhın programlama kılavuzu ve el kitabı referans alınır.

Öğrenme Çıktısı 2: Tezgâhın teknik özellikleri ve koordinat sistemlerine göre program yazar.

Başarım Ölçütleri:

2.1. Programı; tezgâhın eksen limitlerini, maksimum takım çap ve boy kapasitesini, iş mili motor gücü ve devir sayısını dikkate alarak yazar.

2.2. Tezgâhın emniyetli çalışma mesafesine göre program yazar.

2.3. Programı tezgâhta işlenebilecek parçanın, fiziksel büyüklüklerinin limitlerine göre yazar.

2.4. Programı mutlak veya artımsal ölçü sistemlerine göre yazar.

2.5. Programı açı ve boyut koordinat sistemlerini dikkate alarak yazar.

Öğrenme Çıktısı 3: Kesme ve ilerleme hesaplarını yapar.

Başarım Ölçütleri:

- 3.1. İş parçasının malzemesine ve seçilen takıma göre kesme ve ilerleme özelliğini tespit eder.
- 3.2. Hesaplama tezgâhın kapasitesini, seçilen takımın üretici firma katalogunda belirtilen çalışma şartlarını dikkate alarak devir ve ilerleme hesaplarını yapar.

Öğrenme Çıktısı 4: İşlem basamakları ve kodlama sistemini belirleyerek, kodları sıralar.

Başarım Ölçütleri:

- 4.1. Tezgâh hareket kodlarını tanımlar.
- 4.2. Parça üzerinde belirlenen referans noktasının koordinatlarını programa girer.
- 4.3. İşin özelliğine göre belirlenen işleme giriş noktalarını belirler.
- 4.4. Takım kodlarını; özelliklerini dikkate alarak işlem sırasına göre menüler yardımıyla sıralar.
- 4.5. İşin konumuna göre işleme yönlerini belirler.
- 4.6. İş parçası malzemesi ve işleme kalitesine göre devir ve ilerleme hızlarını belirlemesini bilir.
- 4.7. Eksen hareket kodlarını işlem sırasına göre belirler.
- 4.8. Parça üzerindeki geometrinin iş parçası resmine göre birbirini bozmayacak şekilde sıralamasını sağlar.
- 4.9. İşlem sırasına göre programda uygun yerlere kapak, soğutma sıvısı, konveyör açma/kapama gibi yardımcı parçaların/işlemlerin kodlarını yazar.
- 4.10. İşlemi tamamladıktan sonra komutlar yardımıyla tezgâhı referansa alır.

Öğrenme Çıktısı 5: Hazırlanan programı simülasyon ile kontrol eder.

Başarım Ölçütleri:

- 5.1. Yazılan programı işleme yapmadan tezgâh grafik ekranında sanal olarak kontrol eder.
- 5.2. Takım ve iş parçası olmadan programı çalıştırarak tezgâh hareketlerini kontrol eder.
- 5.3. Kesme veya delme işlemini yapmadan parçanın işlem sırasını kontrol eder.
- 5.4. Herhangi bir hata tespit ederse, hatayı rapor eder.

Öğrenme Çıktısı 6: Tezgâhın yazılımını kullanır.

Başarım Ölçütleri:

- 6.1. Program üzerinde ekran ayarlarını program menüleri yardımıyla yapar.
- 6.2. Programda kullanılan menüleri program kitabı yardımıyla kullanır.
- 6.3. Yazılan programı tezgâha, programı tezgâha yükler.
- 6.4. Programın desteklediği dosya uzantılarını kullanır.
- 6.5. Programda istenilen kayıt türüne göre dosya formatını değiştirir.
- 6.6. Programın desteklediği tezgâh eksenlerini kullanır.

Öğrenme Çıktısı 7: Malzemeyi işleme yönüne ve en az fireye göre yerleştirir.

Başarım Ölçütleri:

- 7.1. Çizilen parça resmini program çalışma sayfasına program menülerini kullanarak çağırır.
- 7.2. Parçayı, tezgâha bağlama yönüne göre bağlama aparatlarını kullanarak referans noktasına yerleştirir.
- 7.3. Resimde ölçüleri verilen parçanın imalatı için kullanacağı ham madde ölçülerini tanımlar.
- 7.4. İmalata uygun referans noktasını doğru olarak belirler.
- 7.5. Birden fazla parça varsa, birbirlerine zarar vermeden güvenli yaklaşma mesafesini ayarlar.
- 7.6. Aynı kalınlık ve cinsteki malzemeleri beraber yerleştirir.
- 7.7. Resimde verilen parça ebatlarına göre en az fire verecek malzemeyi seçer.

Öğrenme Çıktısı 8: İşleme sırasını seçerek takım yolu oluşturur.

Başarım Ölçütleri:

- 8.1. Yapılacak işleme durumuna göre güvenlik mesafesini resme ve operasyona göre ayarlar.
- 8.2. Programda kullanılacak takımları program kütüphanesinde oluşturur ve yerleştirir.
- 8.3. İşleme komutunu program menülerinden seçer.
- 8.4. İşleyeceği kısımda kullanacağı takımı belirlediği özelliklere göre program menülerinden seçer.
- 8.5. İş parçasına göre işleme sınırlarını seçer.
- 8.6. İş parçasının talaş derinliğini malzemenin özelliğine göre programa girer.
- 8.7. İş parçasına uygun giriş ve çıkış yaklaşma mesafelerini resme ve malzemenin özelliğine göre ayarlar, programa ilerleme değerlerini girer.

- 8.8. Takım ilerleme değerlerini iş parçasını ve malzemenin özelliğine göre program menüsüne girer.
- 8.9. Takım soğutma tipini program menüsünden girer.
- 8.10. Son operasyonlara bırakılacak talaş miktarını belirler.
- 8.11. İşlem sırasına göre işleme parametrelerini kontrol eder.
- 8.12. İşlem sırası ve operasyonlara göre takım yolunu oluşturur.

Öğrenme Çıktısı 9: G ve M kodlarını üretir ve gerektiğinde kodlar üzerinde düzeltme yapar.

Başarım Ölçütleri:

- 9.1. İşlenecek parçaya göre hazırlanan takım yollarını, program menüleri yardımıyla seçer.
- 9.2. Program menüleri yardımıyla, üretim yapılacak tezgahı programdan seçer.
- 9.3. Programda kullanacağı takımları program menüleri yardımıyla sıralar.
- 9.4. Tezgâhta işlenecek parça için kullanılacak G ve M kodlarını programda üretir.
- 9.5. Programda tespit edilen kod hatalarını program menüleri yardımıyla düzeltir.
- 9.6. Program hatalarını test esnasında tespit eder.
- 9.7. Program menüleri yardımıyla oluşturulan program kodlarını düzeltir.
- 9.8. İş parçası için takım yolunu yeniden hesaplar.

Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama

Öğrenme Çıktısı 1: İş parçası için kullanılacak takımları, takım tutucuları ve kesici uçları belirler.

Başarım Ölçütleri:

- 1.1 İş parçası imalat resmini, teknik resim ve imalat tekniklerine göre değerlendirir.
- 1.2 Takımları, iş parçası malzemesinin özelliğine, boyutlarına ve belirlenmiş toleranslarına göre seçer.
- 1.3 Malzemeye ve işleme şekline göre kesici ucun talaş kırma formunu, kesici uç özelliklerini tespit eder.
- 1.4 Kesici ucun hangi kater ve tutuculara bağlanacağını tespit eder.
- 1.5 Uç kalitesine göre kesici ucun çalışma ömrünü hesaplar.

1.6 Delik delme takımlarının bileme açılarını hesaplar.

1.7 İş parçasının boyutlarına göre tutucuların boylarını tespit eder.

Öğrenme Çıktısı 2: Takımın özelliklerini tezgâha tanıtır.

Başarım Ölçütleri:

2.1 Ölçülen takımın boyunu, çapını ve kesici uç yarıçapını tezgâhın ofset sayfasına elle girer.

2.2 Ölçü değerleri girilen takımın boyunu, çapını ve kesici uç yarıçapını program yardımıyla ölçtürerek ölçü değerlerini tezgâhın ofset sayfasına aktarır.

2.3 Takım telafisini tezgâhın ofset sayfasına program menülerini kullanarak yazar.

Öğrenme Çıktısı 3: İşlenecek parçanın ve takımların referans konumlarını belirler.

Başarım Ölçütleri:

3.1. İş parçasının geometrisine göre parçanın hangi noktasının referans noktası olacağını tespit eder.

3.2. İş parçasının eksenlere göre duruş yönünü belirler.

3.3. Referans noktasına göre işleme başlar.

3.4. Programda kullanılacak takımların güvenlik pozisyonunu tespit eder.

3.5. Takım değiştirme konumlarını tespit eder.

3.6. Kesici takımların iş parçasına güvenli yaklaşma ve uzaklaşma mesafesini ayarlar.

Öğrenme Çıktısı 4: İş parçasını tezgâha/bağlama kalıbına (fikstüre) bağlar.

Başarım Ölçütleri:

4.1. İş parçasını bağlamak için bağlama kalıbını (fikstürü) hazırlar.

4.2. Bağlama araçları yardımıyla iş parçasını tezgâha bağlar.

4.3. Parçanın bağlanma konumunu ölçme araçları ile kontrol eder.

4.4. Bağlama kalıbının (fikstürün) doğruluğunu, iş parçasının bağlanma şekline göre kontrol eder.

4.5. Bağlama kalıbını (fikstürü) iş parçasının referans noktasına göre tezgâha bağlar.

4.6. Bağlama kalıbına (fikstüre) bağlanan iş parçasının ölçülerini ve pozisyonunu kontrol eder.

Öğrenme Çıktısı 5: Belirlenen referans noktasına göre program yazmak için gerekli hazırlıkları yapar.

Başarım Ölçütleri:

- 5.1. Parçanın sıfırlama noktalarını tespit eder.
- 5.2. Yeni bir program sayfası oluşturur.
- 5.3. Tezgâhta bağlı bulunan kesicilerin çalışma düzlemini belirler.
- 5.4. Programda, referansa göre eksen değerlerini belirler.

Öğrenme Çıktısı 6: Tezgâhın sıfırlama noktalarını değiştirir.

Başarım Ölçütleri:

- 6.1. Parça referans noktasını, program kodları yardımı ile istenilen yönde taşır.
- 6.2. Taşınan referans noktasını, program kodları yardımı ile tekrar eski konumuna getirir.
- 6.3. Takım değiştirildiğinde, yeni takım değerlerini program ofset sayfasına elle girer.
- 6.4. Birden fazla parça varsa, her bir iş parçası için sıfır noktasını ayrı ayrı belirler.

Programlama Yapılacak Tezgâhı Kullanma

Öğrenme Çıktısı 1: Programa göre tezgâhı test eder.

Başarım Ölçütleri:

- 1.1. Tezgâhın kapasitesine göre işleme gücünü tespit eder.
- 1.2. Tezgâh işleme hız limitlerini tezgâh özelliklerine göre tespit eder.
- 1.3. Tezgâhı kontrol paneli yardımıyla referans konumuna gönderir.
- 1.4. Takım sıfırlamasını ölçü aletleri ve program yardımıyla yapar.
- 1.5. Tezgâha elle program yazma işlemini yapar.
- 1.6. Tezgâhın hafızasına yüklenmiş programları çalıştırır.
- 1.7. Tezgâhın teknik özelliklerine göre tezgâhta ulaşılacak hassasiyeti tespit eder.

Bağlam:

- 1.5: MDI kısa modunda basit kodlarla eksen hareketlerini sağlar.

Öğrenme Çıktısı 2: Tezgâhın parametre ayarlarını yapar.

Başarım Ölçütleri:

- 2.1 İş parçasının parametrik değerlerinin tanımlamasını program menüleri yardımıyla yapar.

2.2 Kesme ve delme kapasitesine ve takım özelliklerine göre programda gerekli parametre ayarlarını yapar.

Öğrencilerden Ö3 12 Mayıs 2018 tarihinde katıldığı sınavda teorik sınavdan başarısız olmuş dolayısı ile uygulama sınavına katılamamıştır. 2 Haziran 2018 tarihinde tekrar sınava giren öğrenci teorik sınavdan başarılı olmuş ancak uygulama sınavını yarıda bırakmış tamamlayamayacağını ifade etmiştir. Öğrencilerden Ö4 ise 2 Haziran 2018 tarihinde yapılan teorik sınavda başarısız olmuş ve uygulama sınavına katılmaya hak kazanamamıştır. Devamında da uygulama sınavına hiç girmemiştir. Şehir dışına taşındığı için sürece devam etmemiştir.

Söz konusu öğrencilerin teorik ve uygulamalı sınavlardaki performansına ilişkin olarak ASO-METES'teki alan uzmanı ve sınav komisyon üyesi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak bir görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analize dayalı olarak çözümlenmiştir. Buna göre uzmanın belirttiği görüşler şöyledir:

Tablo 46

Ö3'ün Teorik ve Uygulamalı Sınavlardaki Performanslarına İlişkin Uzman Görüşleri

Ö3	
İlk Sınav Tarihi: 12.05.2018	
A1-Cnc İşlerinde İsg ve Çevre Güvenlik Önlemleri	
Teori Sınav	: 90 Başarılı
Performans Sınavı	: Uygulanmaz
A2-Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri	
Teori Sınav	: 90 Başarılı
Performans Sınavı	: Uygulanmaz
A3-Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma	
Teori Sınav	: 55 Başarısız
Performans Sınavı	: Teoriden (A3) Başarısız Olduğu İçin Sınava Giremedi
A4-Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama	
Teori Sınav	: 70 Başarılı
Performans Sınavı	: Teoriden (A3) Başarısız Olduğu İçin Sınava Giremedi
A5-Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma	
Teori Sınav	: 70 Başarılı
Performans Sınavı	: Teoriden (A3) Başarısız Olduğu İçin Sınava Giremedi
İkinci Sınav Tarihi: 02.06.2018	
A3-Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma	
Teori Sınav	: 95 Başarılı
Performans Sınavı	: 13 Başarısız
A4-Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama	
Performans Sınavı	: 13 Başarısız
A5-Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma	
Performans Sınavı	: 13 Başarısız
Üçüncü Sınav Tarihi: 07.07.2018	
A3-Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma	
Performans Sınavı	: 43 Başarısız
A4-Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama	
Performans Sınavı	: 43 Başarısız
A5-Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma	
Performans Sınavı	: 43 Başarısız

Adaylardan Ö3, 12.05.2018 tarihinde gerçekleştirilen teorik sınavda CNC İşlerinde İsg ve Çevre Güvenlik Önlemleri (90 puan), Kalite Yönetim Sistemi-İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri (90 puan), Takım Seçimi Yaparak Tezgâhı Programa Göre Ayarlama (70 puan), Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma (70 puan) yeterlilik birimlerinden başarılı olmuş ancak Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma (55 puan) biriminden başarılı olamadığından performans sınavına girememiştir.

Ö3 02.06.2018 tarihinde öncelikle daha önceki sınavda başarısız olduğu Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma biriminden teorik sınava girmiş ve 95 puan alarak başarılı olmuş ve performans sınavına girmeye hak kazanmıştır. Aynı gün yapılan performans sınavında her üç birimden de başarısız olarak sınavı geçememiştir. Bu birimler ve puanlar şöyledir: Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma (13 puan), Takım Seçimi Yaparak Tezgâhı Programa Göre Ayarlama (13 puan), Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma (13 puan).

Ö3 07.07.2018 tarihinde gerçekleştirilen performans sınavında ise sınavdaki tüm birimlerden başarısız olmuştur: Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma (43 puan), Takım Seçimi Yaparak Tezgâhı Programa Göre Ayarlama (43 puan), Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma (43 puan). Aday uygulama sınavına 3.ve son hakkını ise kullanmamış ve Cnc Programcısı (Seviye 4) meslek alanına dair yeterlilik belgesi alamamıştır.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse Ö3'ün teorik sınavda sadece CNC Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma biriminden yetersiz olduğu ve nedenle performans sınavına giremediği, ikinci kez katıldığı teorik sınavda bu birimden yeterli puan alarak performans sınavına girmeye hak kazandığı ancak performans sınavında ise sınava girilen her üç birimden de yetersiz olduğu, ikinci kez girdiği performans sınavında da bir öncekine göre biraz daha yüksek puan almasına rağmen yine her üç birimden de yetersiz olduğu görülmüştür.

Tablo 47

Ö4'ün Teorik ve Uygulamalı Sınavlardaki Performanslarına İlişkin Uzman Görüşleri

Ö4	
İlk Sınav Tarihi: 02.06.2018	
A1-Cnc İşlerinde İsg ve Çevre Güvenlik Önlemleri	
Teori Sınav	: 80 Başarılı
Performans Sınavı	: Uygulanmaz
A2-Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması Ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri	
Teori Sınav	: 90 Başarılı
Performans Sınavı	: Uygulanmaz
A3-Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma	
Teori Sınav	: 95 Başarılı
Performans Sınavı	: Teoriden (A4) Başarısız Olduğu İçin Sınava Giremedi
A4-Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama	
Teori Sınav	: 60 Başarısız
Performans Sınavı	: Teoriden (A4) Başarısız Olduğu İçin Sınava Giremedi
A5-Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma	
Teori Sınav	: 90 Başarılı
Performans Sınavı	: Teoriden (A4) Başarısız Olduğu İçin Sınava Giremedi

Adaylardan Ö4, 02.06.2018 tarihinde gerçekleştirilen teorik sınavda Cnc İşlerinde İsg ve Çevre Güvenlik Önlemleri (80 puan), Kalite Yönetim Sistemi-İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri (90 puan), CNC Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma (95 puan), Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma (90 puan) yeterlilik birimlerinden başarılı olmuş ancak Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama (60 puan) biriminden başarılı olamadığından performans sınavına girememiştir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse Ö4'ün teorik sınavda sadece Takım Seçimi Yaparak, Tezgâhı Programa Göre Ayarlama biriminden yetersiz olduğu ve bu nedenle performans sınavına katılamadığı görülmüştür.

Aşağıda öğrencilerin alanları ve performans sınavlarına yönelik başarılarına dair genel bir değerlendirme ve süreci özetleyen bir listeye yer verilmiştir. Bu sayede öğrencilerin performans sınav başarısına genel bir bakış sağlanabilir.

Öğrencilerin mesleki yeterlilik sınavlarında düşük başarı sergiledikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin mesleki yeterlilikleri taşımadığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca alan uzmanları öğrencilerin esasen istenilen başarı düzeyinde olmadıklarını, uygulamalı sınavlarda başarı durumlarının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bunun başlıca nedeni olarak da okullarda yeterli uygulama şansı bulamama aynı zamanda da öğretilen becerilerin alanın ulusal meslek

standartlarını yeterince karşılamamasının olabileceğini belirtmiştir. Alan uzmanları ayrıca meslek lisesi mezunu adayların teorik sınavda sektörden gelen adaylara göre daha başarılı olmalarına rağmen performans sınavında bunun tam tersi yani sektörden adayların performans sınavında daha başarılı olduklarını belirtmiştir.

Çelik Kaynakçısı (Seviye 3)

Öğrenci 1

12 Ocak 2018 (Teorik sınavı geçmiş uygulamada kalmıştır.)

9 Şubat 2018 (Uygulamada başarılı olmuştur.)

Öğrenci 2

9 Şubat 2018 (Başarılı olmuştur.)

CNC Programcısı (Seviye 4)

Öğrenci 3

12 Mayıs 2018 (Teorik sınavdan kalmıştır.)

2 Haziran 2018 (Teorik sınavdan geçmiş uygulamada kalmıştır.)

Öğrenci 4

2 Haziran 2018 (Teorik sınavdan kalmıştır.)

Devamında da uygulama sınavına hiç girmemiştir. Şehir dışına taşındığı için sürece devam etmemiştir.

5.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın alt amaçlarında yer alan “Belirlenen meslek alanlarındaki örgün mesleki eğitim programlarına devam eden mesleki ve teknik lise 4.sınıf öğrencilerinin; örgün mesleki eğitim programlarının ulusal mesleki yeterliliklere uygunluğu açısından öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerinin görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” başlıklı beşinci alt amaca ilişkin bulgu ve yorumlar şöyledir:

5.1.5.1. Ağ İşletmenliği Meslek Alanı

Ağ işletmenliği meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Öğrenciler yeterlilik alanlarının yaklaşık yarısında kendilerini “yeterli” görürken diğer yarısında “kısmen yetersiz” olarak değerlendirirken, öğretmenlerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde benzer değerlendirmeler yaptıkları görülmüştür. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı ve güvenliği, kalite, iş organizasyonu ve mesleki gelişim konularını bilme”, bilgisayar donanımını, yazılımını ve temel bileşenlerini bilme, ağ teknolojilerinin temelleri, “kullanıcı ilişkileri ve teknik destek”, “ağ tasarımı ve kurulumu”, “ağ güvenliği bakımı ve verimliliği” ve “ağ sunucu işletim sistemi kullanımı” yeterlilik alanlarında genel olarak okulda teorik bir eğitim alındığını, ancak bunun işyerlerinin beklentilerini genellikle karşılamadığı ve öğrencilerin özellikle beceri ağırlıklı yeterlilikleri işyerlerinde geliştirme fırsatı buldukları yönünde değerlendirmeler yapılmıştır. Bütün bunlar dikkate alındığında ağ işletmenliği meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından çoğunlukla yetersiz olduğu ve uygulama boyutlu mesleki yeterlilikler bağlamında da istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan ağ işletmenliği meslek eğitimi programlarının özellikle mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ifade etmektedir.

5.1.5.2. Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC) Meslek Alanı

NC/CNC tezgâh işçisi meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Öğrenciler yeterlilik alanlarının tamamında kendilerini “yeterli” görürken öğretmenler ise öğrencilerin yeterlilik alanlarının yarısında “kısmen yeterli” diğer yarısında ise “yeterli” oldukları görüşündedir. Buna göre öğretmen ve öğrencilerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde görüşler arası anlamlı ancak düşük düzeyde bir farklılık olduğu söylenebilir. Buna göre bilgisayarlı makine imalatı (CNC) meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “İSG”, “tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak”, “talaşlı üretim” konularında usta öğreticiler öğrencilerin yeterli olmadıklarını ve

gerekli beceri ve yeterlilikleri iş yerlerinde kazandıklarını söylemekte ancak öğretmenler öğrencilerinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde teorik bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğudur.

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse bilgisayarlı makine imalatı (CNC) meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığı görülmektedir. Buna ek olarak görüş bildiren usta öğreticiler, öğrencilerin meslekte yeterliliğe ulaşmaları için belirli bir süreye ihtiyaç olduğunu ve işletmede uzunca bir süre çalışma sonrası bu yeterliliklerin kazanılabileceğini belirtmektedir.

Tüm bunlara ek olarak CNC Programcısı (Seviye 4) alanında yeterlilik sınavına katılan öğrencilerden Ö3 teorik sınavda “CNC kodlarını yazma, bilgisayar destekli imalat programı kullanma” yeterliliğinin teorik kısmından başarısız olurken diğer öğrenci Ö4 ise “takım seçimi yaparak tezgâhı programa göre ayarlama” yeterliliğinin teorik kısmından başarısız olmuş ve performans (uygulama) sınavına katılma hakkı kazanamamıştır. Daha sonra tekrar sınava katılan Ö3 teorik sınavdan başarılı olmuş ancak performans sınavında “CNC kodlarını yazma, bilgisayar destekli imalat programı kullanma”, “takım seçimi yaparak tezgâhı programa göre ayarlama”, “programlama yapacağı tezgâhı kullanma” yeterliliklerinin tamamında başarısız olmuştur. İkinci kez performans sınavına katılan Ö3 bir önceki sınava göre daha yüksek not almasına rağmen yine başarısız olmuş ve belge almaya hak kazanamamıştır.

Bütün bunlar dikkate alındığında NC/CNC tezgâh işçisi meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan NC/CNC tezgâh işçisi meslek eğitimi programlarının özellikle mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.3. Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü Meslek Alanı

Elektrik pano montajcısı meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Öğrenciler yeterlilik alanlarında çoğunlukla kendilerini yeterli

görürken öğretmenler ise öğrencilerin yeterlilik alanlarında çoğunlukla yetersiz oldukları görüşündedir. Buna göre öğretmen ve öğrencilerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde görüşler arası anlamlı ancak düşük düzeyde bir farklılık olduğu söylenebilir. Buna göre elektrik pano montajcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı ve çevre güvenlik önlemleri” ve “pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama” konularında hem öğretmenlerin hem de usta öğreticilerin görüşlerinde öğrencilerin yetersiz oldukları ancak İSG’de uyarıldıklarında dikkat ettikleri görüşü hâkimdir. “Kalite yönetim sistemi, iş organizasyonu yapılması ve mesleki gelişim faaliyetleri” ve “proje inceleme ve pano montajı hazırlığı yapma” konularında öğretmenler öğrencilerinin yeterli olduğunu düşünürken usta öğreticiler yetersiz oldukları fikrindedir.

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse Elektrik Pano Montajcısı meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığı görülmektedir.

Bütün bunlar dikkate alındığında elektrik pano montajcısı meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemine vurgu yapmaktadır buna ek olarak okulda yapılan elektrik pano montajcısı meslek eğitimi programlarının özellikle mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu göstermektedir.

5.1.5.4. Hazır Giyim Model Makineciliği Meslek Alanı

Model makineci (dokuma hazır giyim) meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Öğrenciler yeterlilik alanlarının neredeyse tamamında kendilerini yeterli görürken öğretmenlerle aynı fikirde olup neredeyse tüm yeterlilik alanlarında öğrencilerin yeterli oldukları fikrindedir. Buna göre öğretmen ve öğrencilerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde görüşler arası anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir. Buna göre Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim) meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşündükleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde

öğrenme kazanımlarının gerçekleştirildiği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği”, konusunda öğrenciler usta öğreticiler ve öğretmenler tarafından “kısmen yeterli” bulunmaktadır ayrıca her iki grupta öğrencilerin İSG önlemleri konusunda ancak uyarıldıklarında dikkatli davrandıklarını belirtmektedir. “Dikim için ön hazırlık yapma” konularında öğretmenler öğrencilerin matematik seviyelerinin yetersiz olduğundan şikâyet ederken usta öğreticiler öğrencileri yetersiz görmektedir. “dokuma model dikimi yapma” konularında öğretmenler okullarda dokuma yerine kumaş çalıştıklarını destek almadan öğrencilerin bu işlemleri yapamayacaklarını belirtmiş usta öğreticiler de bunu doğrulamış ve öğrencilerin bu yeterlilikleri iş yerlerinde kazandıklarını belirtmiştir. “numune kontrolü” konularında öğretmenler ve usta öğreticiler öğrencilerinin yeterli olmadıklarını düşünmekte ve teorik eğitimlerini pratiğe dökemediklerini söylemektedirler. Ayrıca usta öğreticiler öğrencilerin yeterlilik alanlarının çoğunu iş yerlerinde kazandıklarını belirtmiştir.

Bütün bunlar dikkate alındığında model makineci (dokuma hazır giyim) meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan hazır giyim model makineci meslek eğitimi programlarının özellikle mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.5. Kaynakçılık Meslek Alanı

Kaynakçılık meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Öğrenciler yeterlilik alanlarının yarısından fazlasında kendilerini “yeterli” görürken öğretmenler ise onlardan biraz daha olumsuz düşünmekte ve öğrencilerin yeterlilik alanlarının yarısında “yeterli” oldukları görüşündedir. Buna göre öğretmen ve öğrencilerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde görüşler arası anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu söylenebilir. Buna göre Kaynak Operatörü meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri ve öğrenciler kendilerini yeterli görürken öğretmenlerin “kısmen yeterli” oldukları fikrinde oldukları dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği” konusunda öğretmen ve usta öğretici fikirleri

örtüşmekte ve öğrencilerin teorik bilgiye sahip oldukları ancak uygulamadıkları düşünülmektedir. Ancak uyarıldığında dikkat ettikleri belirtilmektedir. “Gaz korunmasız özlü tel elektrotla ark kaynağı”, “metal-ark asal gaz kaynağı (MIG kaynağı)”, “metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG kaynağı)”, “aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı” konularında usta öğreticiler öğrencilerin yeterli olmadıklarını ve gerekli beceri ve yeterlilikleri iş yerlerinde kazandıklarını söylemektedir hatta bazı usta öğreticiler iş kazası riski nedeniyle öğrencilere kaynak yaptırmaktan kaçındıklarını dile getirmiştir. Öğretmenlerde kısmen usta öğreticilerle benzer görüşlerde olup öğrencilerin okulda uygulama şanslarının az olduğunu, malzeme ve kaynak eksiklerinin olduğunu belirtmiştir. “Tungsten asal gaz ark kaynağı (TIG kaynağı)”, “plazma ark kaynağı”, “tel elektrotla toz altı ark kaynağı”, “bant elektrotla toz altı ark kaynağı”, “lazer ışın kaynağı”, “ultrasonik kaynak”, “sürtünme kaynağı”, “yüksek mekanik enerji ile kaynak”, “difüzyon kaynağı” alanlarında ise öğretmenler okulda öğrencilerin bu kaynağı görmediklerini ve uygulama şanslarının olmadığını ve gittikleri işletmede bu kaynak yapılyorsa ancak görüp öğrenebileceklerini belirtmiştir. Usta öğreticiler ise bu kaynak alanlarında öğrencilerin yetersiz olduklarını düşünmektedir. Açıklamalarda dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde teorik bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğudur.

Elde edilen bulgulara göre bir değerlendirme yapmak gerekirse kaynak operatörü meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencilerinin, okullarda aldıkları eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığı görülmektedir. Buna ek olarak görüş bildiren usta öğreticiler, öğrencilerin meslekte yeterliliğe ulaşmaları için belirli bir süreye ihtiyaç olduğunu ve işletmede uzunca bir süre çalışma sonrası bu yeterliliklerin kazanılabileceğini belirtmektedir.

Tüm bunlara ek olarak Çelik Kaynakçısı (Seviye 3) alanında yeterlilik sınavına katılan öğrencilerden Ö1 teorik sınavda %70 civarı bir başarı sağlamış ancak performans sınavında “taslak veya onaylanmış kaynak prosedür şartnamesine (WPS/pWPS) göre uygun kaynak yapar.”, “kaynak prosesinin gerektirdiği hızda ve uygun pozisyonda kaynak yapar.” konularında başarısız olmuştur. İkinci kez performans sınavına katılan Ö1 tüm yeterlilik alanlarından başarılı olarak belge almaya hak kazanmıştır.

Çelik kaynakçısı (Seviye 3) alanında yeterlilik sınavına katılan diğer öğrenci Ö2 teorik sınavda %70 civarı bir başarı sağlamış performans sınavında da yeterlilik alanlarının tamamında başarılı olarak belge almaya hak kazanmıştır.

Alan uzmanı yaptığı sınav değerlendirmesinde öğrencilerin teorik sınavda ilk girişte başarılı olduklarını meslek lisesi mezunlarında bu durumun bu alanda beklenen bir sonuç olduğunu

ancak performans sınavı başarılarının sektörden sınava katılan adaylara göre daha düşük olduğunu belirtmiştir. Ayrıca sınav heyecanının da bunda payı olduğundan bahseden alan uzmanı, sektörden sınava katılan adayların teorik sınavda daha başarısız ama performans sınavında oldukça başarılı oldukları görüşündedir.

Bütün bunlar dikkate alındığında kaynak operatörü meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan NC/CNC tezgâh işçisi meslek eğitimi programlarının özellikle mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır. Örnek olması adına yapılan sınav da bu bulguyu destekleyici sonuçlar ortaya koymuş, öğrenciler özellikle uygulamalı becerilere ilişkin yeterlikleri gerçekleştirmekte zorlanmışlardır.

5.1.5.6. Kimya Laboratuvarı Meslek Alanı

Kimya laboratuvarı analisti meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Öğrenciler yeterlilik alanlarının yarısından fazlasında kendilerini “yeterli” görürken kalanında ise “kısmen yeterli” olduklarını düşünmektedir ayrıca öğrenciler hiçbir alanda “yetersiz” olduklarını düşünmemektedir. Öğretmenler ise yeterlilik alanlarının yarısından fazlasında öğrencilerini “kısmen yeterli” görürken çok az bir alanda yetersiz oldukları fikrindedir. Buna göre kimya laboratuvarı analisti meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık yarısının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği, yarısının ise kısmen kazandırılabilirdiği söylenebilir. Buna göre öğretmen ve öğrencilerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde görüşler arası anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının gerçekleştirilmediği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma”, konusunda öğrenciler usta öğreticiler ve öğretmenler tarafından yetersiz bulunmaktadır ayrıca her iki grupta öğrencilerin ancak uyarıldığında İSG kurallarına dikkat ettiklerini belirtmektedir. “kalite yönetim sistemi” konusunda öğretmenlerin yarısı öğrencilerini “kısmen yeterli” görürken usta öğreticilerin tamamı öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Ayrıca öğretmenler ve usta öğreticiler öğrencilerin bilişsel düzeyde ve temel matematik anlamında yetersiz olduklarını, okulda teorik olarak bazı bilgiler edindiklerini ancak işyerindeki beklentilerin karşılanmadığını

belirtmişlerdir. “kimya analiz işlemleri ve sonuçların raporlanması” konularında öğretmenler okullarda teorik bilgi verildiğini ancak işyeri beklentilerinin yakalanamadığını bildirmiştir. “Boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri” konularında öğretmenler öğrencilerin yeterli nitelikler kazanamadıklarını belirtirken, usta öğreticilerde bu alanın her işletmede bulunmadığını bu konuda çalışan nadir sayıda firma olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca usta öğreticiler öğrencilerin yeterlilik alanlarının çoğunu iş yerlerinde kazandıklarını eklemiştir.

Bütün bunlar dikkate alındığında kimya laboratuvarı analisti meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan kimya laboratuvarı analisti meslek eğitimi programlarının özellikle teorik ve mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.7. Mimari Yapı Teknik Ressamı Meslek Alanı

Mimari yapı teknik ressamı meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Mimari yapı teknik ressamı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencilerin öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri kendilerini yeterli gördükleri, öğretmenlerinde öğrencileri çoğunlukla yeterli gördükleri ancak kısmen yeterli sınırına daha yakın düzeyde oldukları dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının gerçekleştirildiği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim faaliyetleri”, konusunda öğrenciler usta öğreticiler ve öğretmenler tarafından yeterli bulunmaktadır. Ayrıca öğretmenler bu meslek alanı için çok ciddi riskler ve İSG önlemleri gerekmediğini daha çok masa başı işlerden oluştuğunu vurgulamışlardır. “Temel yapı teknik işlemleri”, “mimari proje çizimi” konularında öğrencilerini yeterli görmektedirler. Ancak bunun aksine usta öğreticiler öğrencilerin işletmede tecrübe kazandıklarını ve işletme taleplerini karşılayamadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin özellikle ölçülendirme, bitirme, çıktıyı alma, kayıt yapma ve dokümantasyon konusunda işyerlerinin beklentilerini karşılayacak düzeyde uygulama becerilerine sahip olmadıkları belirtilmiştir. “İç mekân proje çizimi” konusu öğretim programında bulunmasına rağmen bu konuda okullarda tecrübe kazanabilecekleri ortam olmadığı ve işletmelerin de işletme türüne göre bu alanı içerdiği, görüşülen işletmelerde genelde olmadığı görülmüştür.

Bütün bunlar dikkate alındığında mimari yapı teknik ressamı meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan mimari yapı teknik ressamı meslek eğitimi programlarının özellikle teorik ve mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.8. Mutfak Meslek Alanı

Mutfak (aşçı) meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Mutfak (aşçı) meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık yarısının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği, kalanın ise kısmen kazandırılabilirdiği söylenebilir. Buna göre öğretmen ve öğrencilerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde görüşler arası düşük düzeyde anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre mutfak (aşçı) meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencilerin öğretmenlere göre daha olumlu düşündükleri kendilerini yeterli gördükleri, öğretmenlerinde öğrencileri orta düzeyde yeterli gördükleri ancak kısmen yeterli sınırına daha yakın düzeyde oldukları dikkate alınır bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının gerçekleştirildiği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı güvenliği ve çevre koruma”, konusunda öğrenciler usta öğreticiler ve öğretmenler tarafından yeterli bulunmamaktadır. Ayrıca hem öğretmen hem de usta öğreticiler öğrencileri sürekli uyarmak zorunda kaldıklarını, bilgilerinin teoride kaldığını belirtmişlerdir. “İş organizasyonu ve mesleki gelişim” konusunda öğrenciler yetersiz görülmekte çok az sayıda öğrencinin bu yeterliliğe sahip olduğu belirtilmiştir. “Hijyen, gıda güvenliği ve kalite” konusunda öğrencilerin genel eğitim aldıkları ancak bunun işyerindeki beklentiye kısmen karşılayabildiği, kazandıkları yeterliliklerin neredeyse tamamını işyerinde kazandıkları belirtilmiştir. “Temel malzemeler” konusunda öğretmenler öğrencilerinin kısmen yeterli olduğunu düşünmekte usta öğreticiler ise malzemeleri sık sık karıştırdıklarını söylemekte ve öğrencileri yeterli bulmamaktadır. “Çorba hazırlama” konusunda öğretmenler öğrencilerinin okulda yeterli becerileri kazandıklarını usta öğreticiler ise çorba hazırlamanın her işletmede olmadığını ya da işletmenin kendine has tarifleri olabileceğini ve bunun ancak işyerinde öğrenilebileceğini belirtmiştir. “Sos, meze, salata hazırlama, yumurta pişirme” konusunda

öğretmen ve usta öğretici görüş farklılıkları görülmektedir. Öğretmenler öğrencilerinin yeterli olduğunu, usta öğreticilerin yarısına göre yeterli görülmektedirler. Ayrıca usta öğreticiler tarafından her işletmenin kendine özgü sos veya mezeleri olabildiği, öğrenci ancak işletmeye gittiğinde bunları öğrenip uygulayabileceği belirtilmektedir. “Et ve su ürünleri yemekleri hazırlama” konusunda okullarda malzeme sıkıntısı çekildiği, öğrencilerin çoğunlukla gerekli mesleki yeterlilikleri istenildiği ölçüde kazanmadıkları belirtilmiştir. Okullarında malzeme sıkıntısı yaşanması ve öğrencilerin sosyal, kültürel çevre olarak kabuklu deniz ürünlerine ya da yeni şeyler denemeye kapalı oluşları bunda büyük bir etken olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Usta öğreticiler ise her işletmede su ürünlerinin olmadığını, öğrencinin gittiği işletmeye göre tecrübe kazandığını ifade etmişlerdir. “Sebze, kuru baklagil ve sebze yemekleri hazırlama” konusunda öğretmenler öğrencilerini yeterli usta öğreticilerin ise yarısı “yeterli/kısmen yeterli” olduklarını söylemektedir. Ayrıca usta öğreticiler öğrencilere, çeşitli kaygılar nedeniyle deneme fırsatı vermediklerini açıkça ifade etmişlerdir. “Hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama” ve “temel tatlıları hazırlama” konusunda öğretmenler öğrencilerini bütünüyle yeterli bulmakta ancak bunun aksine usta öğreticiler bütünüyle “yetersiz” oldukları görüşünü savunmaktadır. Usta öğreticiler ayrıca, bazı işletmelerde farklı makarna veya tatlı çeşitleri bulunduğunu, işletmelerde bazen öğrencilere deneme fırsatı vermediklerini de ifade etmektedir.

Bütün bunlar dikkate alındığında mutfak (aşçı) meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan mutfak (aşçı) meslek eğitimi programlarının özellikle teorik ve mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.9. Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Meslek Alanı

Raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri ancak öğretmenlerin öğrencileri yeterli bulmadığı dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının gerçekleştirilemediği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan

görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite” konusunda öğretmen ve usta öğreticiler öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Uyarıldıklarında ancak dikkat ettiklerini belirtmiştir. Usta öğreticiler, öğrencilerin geldiklerinde yetersiz olduklarını, işletmede zaman içerisinde daha iyi konuma geldiklerini belirtmişlerdir. “Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik bakım” konusunda öğretmenler öğrencilerini kısmen yeterli bulmakta ancak bunun aksine usta öğreticiler yetersiz olduklarını düşünmektedir. Öğretmenler yeterli olmalarının tamamıyla öğrencinin işe ilgisi ve kendini geliştirmesine kalmıştır şeklinde bakış açısı sunmuştur. Usta öğreticiler ayrıca iş alanlarının dar olması, iş bulma sıkıntısının öğrencileri olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. “Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti ve onarım” konusunda öğretmenler öğrencilerin okulda genel bir eğitim aldıklarını bu eğitimin işletme için yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Usta öğreticiler öğrencilerin yetersiz olduklarını okulda aldıkları eğitimin işyerlerindeki beklentileri yeterince karşılamadığını, arıza tespiti konusunun zorluğunu, işletmede tecrübe kazandığını, tecrübe için zamana, alana ilgiye ihtiyaç olduğu belirtmişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı meslek eğitimi programlarının özellikle teorik ve mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.10. Raylı Sistemler Makine Meslek Alanı

Raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri ancak öğretmenlerin öğrencileri yeterli bulmadığı dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının gerçekleştirilemediği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite” konusunda öğretmen ve usta öğreticiler öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Uyarıldıklarında ancak dikkat ettiklerini, umursamaz tavırlar sergiledikleri ifade edilmiştir. “Raylı sistem

araçlarında mekanik önleyici (periyodik) bakım” konusunda öğretmenler öğrencilerini kısmen yeterli bulmakta ancak bunun aksine usta öğreticilerin yarısı “kısmen yetersiz” diğer yarısı ise “yetersiz” olduklarını düşünmektedir. Usta öğreticiler öğrencilerin bir takım teorik bilgiler ile işletmeye geldiklerini ancak bunun yeterli olmadığını, esas öğrenmenin iş yerinde gerçekleştiğini söylemiştir. “Raylı sistem araçlarında mekanik arızaların tespit edilmesi ve onarım” konusunda öğretmenler ve usta öğreticiler öğrencilerin okulda genel bir eğitim aldıklarını bu eğitimin işletme için yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Usta öğreticiler öğrencilerin yetersiz olduklarını okulda aldıkları eğitimin işyerlerindeki beklentileri yeterince karşılamadığını, arıza tespiti konusunun zorluğunu, işletmede tecrübe kazandığını, tecrübe için zamana, alana ilgiye ihtiyaç olduğu belirtmişlerdir. “Raylı sistem araçlarında dizel motor (periyodik) bakım” konusunda öğretmenler ve usta öğreticilerin benzer görüşlerde oldukları ve öğrencilerin okuldan ancak teorik bilgiler ile işletmeye gittiğini, işletmeye gittiklerinde yetersiz olduklarını, sonrasında iş yerinde geçen bir yılın ardından dizel motor periyodik bakımı konusunda yeterli olduklarını ifade etmiştir. “Raylı sistem araçlarında dizel motor arızaları tespit ve onarım” konusunda yapılan değerlendirmeler dikkate alındığında öğrencilerin dizel motor arıza tespiti konusunda öğretmenlerin büyük bir bölümü ve usta öğreticilerin tamamı tarafından “yetersiz” bulunduğu söylenebilir. Ayrıca her iki grup tarafından da iş yerinde öğrenmenin önemi vurgulanmıştır. “Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakımı” ve “raylı sistem araçlarında hidrolik sistemleri arızalarının tespit edilmesi ve onarımı” konularında yeterliliklerin öğrenme çıktılarını okulda öğrenme konusunda öğrencilerin usta öğretici ve öğretmenlerin gözünde tamamıyla yetersiz oldukları söylenebilir. Teorik bilginin yetersiz olduğu tecrübe ve uygulama olmadan yani işletme tecrübesi olmadan bu konuda yeterli olunamayacağı vurgulanmıştır.

Bütün bunlar dikkate alındığında raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük teorik öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek eğitimi programlarının özellikle uygulamalı ve mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.11. Saç Bakımı Meslek Alanı

Saç bakımı (kuaförlük) meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Saç bakımı (kuaförlük) meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri ve öğretmenlerin de öğrencileri yeterli bulduğu dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının kısmen gerçekleştirildiği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği, organizasyon ve mesleki gelişim” konusunda öğretmenler öğrencilerinin mesleki gelişim konusunda istekli olduklarını genel olarak da yeterli olduklarını düşünmektedir. Usta öğreticiler ise bunun aksine öğrencileri yetersiz bulmaktadır. Öğretmenler ayrıca İSG önlemleri konusunda öğrencilerini sık sık uyarmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. “Kadın saç bakımı ve saç kesim” konusunda öğretmenler öğrencilerinin “kısmen yeterli/yeterli” olduklarını düşünürken usta öğreticiler yetersiz oldukları görüşündedir. Öğretmenler okullarda saç kesimi için model bulmakta zorlandıklarını belirtirken, usta öğreticiler müşteri memnuniyetinden taviz vermemek ve sürpriz sonlarla karşılaşmamak adına öğrencilere müşteri saç kestirmekten kaçındıklarını söylemiştir. “Kadın saçına geçici şekil verme” konusunda öğretmenleri öğrencileri yeterli bulurken usta öğreticilerinde yarısı tarafından yeterli bulunmuşlardır. “Erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş” konusunda öğretmenler öğrencilerin okulda yeterli ders görmediklerini manken bulmakta güçlük çektiklerini bu nedenle tecrübe kazanamadığını belirtmiştir. Ayrıca bazı öğretmenlerden alanda erkek saç ve kadın saç alanlarının ayrılması yönünde görüşler gelmiştir. “Saç rengini değiştirme” konusunda öğrenciler öğretmenleri tarafından kısmen yeterli usta öğreticileri tarafından yetersiz bulunmaktadır. Öğretmen ve usta öğreticiler öğrencilerin boya konusunda kendinden emin olmadığını, cesaretsiz olduğunu ancak boya konusunun kuaförlük alanının en zor işlemlerinden biri olduğunu belirtmiştir. “Saça kalıcı şekil verme” konusunda hem öğretmen hem de usta öğreticiler defrize/perma işlemlerinin günümüzde yaygınlığını yitirdiğini öğrencilerin uygulama yapmakta güçlük çektiğini belirtmiştir. Usta öğreticiler öğrencilerin saç kalıcı şekil vermede ön hazırlık yapabildiklerini ama işlemi gerçekleştirmede yeterli olmadıklarını düşünmektedir.

Bütün bunlar dikkate alındığında saç bakımı (kuaförlük) meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük uygulamalı öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini

ortaya koymasının yanında okulda yapılan saç bakımı (kuaförlük) meslek eğitimi programlarının özellikle teorik ve mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.5.12. Servis Görevlisi Meslek Alanı

Servis meslek alanına ilişkin olarak öğrencilerin, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin nicel ve nitel veri olarak alınan görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bulgular şöyle özetlenebilir. Öğretmen ve öğrencilerin nicel boyutlu görüşleri incelendiğinde görüşler arası düşük düzeyde anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre Servis meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencilerin kendilerini kesinlikle yeterli düzeyine yakın şekilde yeterli gördükleri, öğretmenlerin öğrencileri yeterli gördüğü dikkate alınırca bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının gerçekleştirildiği söylenebilir. Bununla birlikte öğretmen ve usta öğreticilerle yapılan görüşmelerde ortaya çıkan sonuca göre “iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ve çevre koruma mevzuatı” konusunda usta öğreticilerin görüşlerinde dikkati çeken bir husus öğrencilerin işletmeye ilk geldiklerinde yetersiz olduklarını, uyarılınca ve zamanla tecrübe kazandıkça yeterli hale geldiklerini düşünmeleridir. Ayrıca usta öğreticilerin yarısı öğrencilerin iş yerinde öğrendiklerini belirtmiştir. “Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi” konusunda usta öğreticilerden biri öğrencilerin özellikle gıda güvenliği ve kalite uygunluk kontrolü konusunda yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerden biri öğrencileri gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi konularında uyardığında ancak dikkat ettiklerini eklemiştir. “İş organizasyonu” konusunda servis meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri genel olarak yeterli görülmektedir. Örneğin kişisel hazırlık ve sorumluluğundaki işleri yapma, işletme kurallarına uyma becerilerine sahiptir. Öğretmenlerden biri öğrencilerinin ancak uyarılınca dikkat ettiklerini belirtmiştir. “Servis öncesi işlemler” konusunda okulda yeterli nitelikleri kazandıkları söylenebilir. Ancak usta öğreticilerden bir tanesi öğrencilerin masa ve salon düzeni sağlama konusunda kısmen yeterli olduklarını düşünmektedir. “Servis işlemleri” konusunda öğretmenler öğrencilerinin öğrenme çıktıları bağlamında okulda genel olarak istenilen becerileri kazandıkları hatta ekstra organizasyonlarda görev alarak tecrübe edindiklerini belirtmişlerdir. “Sıcak içecek servisi” konusunda öğrencilerin öğretmenler tarafından olumlu bulundukları, alkollü içecek uygulamalarının alkol yerine başka malzemelerle yapıldığı için bu konuda yeterliliği okulda kazanma şanslarının olmadığı ancak uygulamaya gittiği işletmede alkollü içecek servisi var ise tecrübe kazanabileceği söylenebilir. Usta öğreticiler öğretmen görüşlerine benzer şekilde öğrencileri yeterli bulmakta ancak

öğrencilerin alkollü içecekler, espresso gibi daha uzmanlaşma gereken konularda eksikliklerinin olduğunu belirtmektedir. “Soğuk içecek servisi” konusunda öğrencilerin çoğunlukla gerekli mesleki yeterlilikleri kısmen kazandıkları söylenebilir. Soğuk içecek servisinde özellikle alkollü içecekler açısından beklendiği ölçüde yeterliliği okulda elde edemeyen öğrenciler bu konudaki eksikliklerini çoğunlukla işyerinde giderme fırsatı bulabilmektedir. “Yiyecek servisi” konusunda öğrencilerin öğretmen ve usta öğreticiler tarafından yeterli bulundukları yalnızca fondü servisinde yetersiz olabilecekleri ancak genel olarak “kısmen yeterli” veya “yeterli” bulundukları görülmektedir. “Servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler” konusunda öğrencilerin öğretmenler tarafından yeterli bulundukları, hediye kabulü konusunda yetersiz oldukları yönünde görüş belirtildiği görülmektedir. Usta öğreticiler öğretmen görüşlerine benzer şekilde öğrencileri yeterli veya kısmen yeterli bulmakta ancak işletmede daha çok zaman geçirdikçe daha da yeterli olacaklarını belirtmektedir. “Periyodik işlemler” konusunda öğrencilerin öğretmen ve usta öğreticiler tarafından yeterli veya kısmen yeterli bulundukları görülmektedir. Öğretmenler hasar tespiti ve önlenmesi konusunda, usta öğreticiler de servis alanı periyodik temizlik, malzeme sayımı, periyodik işlemler konularında öğrencilerin zaman ve tecrübeye ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir. “Mesleki gelişime ilişkin faaliyetler” konusunda öğrencilerin öğretmenler tarafından yetersiz usta öğreticiler tarafındansa yeterli bulundukları görülmektedir. Öğretmenler öğrencilerin geleceğe dönük hedeflerinin olmadığını, alanı sevmediklerini, usta öğreticiler ise kendilerini geliştirme çabalarının olduğunu ama sektörü sevmediklerini belirtmişlerdir. “Yabancı dil” konusunda öğrencilerin öğretmenler ve benzer şekilde usta öğreticiler tarafından yetersiz bulundukları görülmektedir. Öğretmenler yabancı dil ders saatlerinin azlığını gerekçe göstermektedir. Ayrıca öğretmenler dil yetersizliği nedeniyle turizmin yoğun olduğu Antalya bölgesi otellerin öğrencileri tercih etmediğini vurgulamıştır. Mesleki eğitime gittikleri otelde yabancı müşteri potansiyeli yoksa öğrencinin pratik yapma şansının da olmayacağı belirtilmiştir. Usta öğreticiler öğrencilerin basit düzeyde sipariş alma, selamlama yapabildiklerini ancak müşterinin daha ayrıntılı sorularına yanıt veremeyeceklerini belirtmektedir.

Tüm bu bulgular değerlendirildiğinde servis meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin hem bilişsel davranışlara dönük uygulamalı öğrenme kazanımları açısından hem de mesleki beceri açısından yeterlilikler bağlamında kısmen istenilen düzeyde olduğu söylenebilir. Bu sonuç işletmelerde meslek eğitiminin önemini ortaya koymasının yanında okulda yapılan Servis meslek eğitimi programlarının özellikle uygulamalı mesleki beceri kazandırmaya dayalı yeterlilikler bağlamında sektör beklentilerine uygunluğu açısından sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır.

BÖLÜM VI

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde örgün mesleki ve teknik liselerde öğrenim gören öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere sahip olma durumları, Tyler’ın hedefe dayalı program değerlendirme modeli esas alınarak ve araştırma bulgularından yola çıkılarak elde edilen sonuçlara, ilgili tartışmaya ve önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar ve sonuçlara dair tartışmalar araştırmanın alt amaçlarına göre açıklanmıştır.

6.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın “Araştırma kapsamında belirlenen meslek alanlarındaki örgün mesleki eğitim programlarına devam eden mesleki ve teknik lise 4.sınıf öğrencilerinin; ulusal mesleki yeterliliklerde belirlenen öğrenme çıktıları açısından kendilerini yeterli görme düzeyleri ve öğretmenlerinin öğrencilerini yeterli görme düzeyleri nedir?” başlıklı birinci alt amacına dair elde edilen bulgu ve yorumlar incelenmiş olup bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar ve sonuçlara dair tartışma şöyledir:

Ağ işletmenliği meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık yarısının yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği, yarısının ise kısmen kazandırılabilirdiği söylenebilir. Ağ işletmenliği meslek alanı teorik ağırlıklı bir yapıya sahiptir dolayısıyla örgün mesleki eğitimin teorik mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştiremediği ifade edilebilir.

NC/CNC tezgâh işçisi meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık yarısından biraz fazlasının yeterli

düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Alanın yeterlilikleri daha çok uygulama ağırlıklı bir yapıya sahiptir. Bu nedenle bu alan için örgün mesleki eğitimin uygulama açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının kısmen gerçekleştirilebildiği söylenebilir.

Elektrik pano montajcısı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yarısından fazlasının kısmen yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği, kalan kısmının ise geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu alana ait yeterliliklerin hem teorik hem de uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip olduğu dikkate alınır,sa, örgün mesleki eğitimin teorik ve uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştirilemediği ifade edilebilir.

Model makineci (dokuma hazır giyim) meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yarıdan fazlasının çoğunlukla yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği ifade edilebilir. Bu alan için söz konusu yeterliliklerin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip olduğu dikkate alınır,sa, uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını çoğunlukla gerçekleştirilebildiği söylenebilir.

Kaynak operatörü meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde yaklaşık üçte birinin yeterli/kısmen yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği ifade edilebilir. Kaynak meslek alanına ait yeterlilikler uygulama ağırlıklıdır. Bu nedenle örgün mesleki eğitimin uygulamalı/pratik mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştirilemediği dikkati çekmektedir.

Kimya laboratuvarı analisti meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde çoğunlukla yetersiz olduğu ifade edilebilir. Bu alan için söz konusu yeterlilik maddelerinin hem bilişsel hem de uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu için örgün mesleki eğitimin teorik ve uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştirilemediği ifade edilebilir.

Yapı teknik ressamı (mimari/iç mimari) meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde çoğunlukla yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği söylenebilir. Bu alana ait yeterlilikler hem bilişsel hem de uygulama ağırlıklı bir yapıya sahiptir. Buna göre örgün mesleki eğitimin teorik ve uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştirdiği söylenebilir.

Aşçı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde orta düzeyde yeterli kazandırılabilirdiği söylenebilir. Alan için

söz konusu olan yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarının orta düzeyde gerçekleştirdiği ifade edilebilir.

Raylı sistem araçları elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde çoğunun yeterli düzeyde kazandırılmadığı ifade edilebilir. Alanla ilgili yeterlilik maddeleri uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip olduğundan, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştiremediği şeklinde yorumlanabilir.

Raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde ancak üçte birinin kazandırılabilirdiği ifade edilebilir. Alanla ilgili yeterlilik maddeleri uygulama ağırlıklı olduğundan, örgün mesleki eğitimin uygulama ve teorik mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını orta düzeyde gerçekleştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Kuafor meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşlerinden hareketle örgün mesleki eğitimde çoğunlukla yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği ifade edilebilir. Kuaforluk meslek alanı yeterlilikleri uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu için, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını çoğunlukla gerçekleştirdiği ifade edilebilir.

Servis görevlisi meslek alanının gerektirdiği mesleki yeterliliklerin öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak örgün mesleki eğitimde büyük çoğunluğunun yeterli düzeyde kazandırılabilirdiği ifade edilebilir. Ancak yabancı dil yeterlilikleri konusunda öğrencilerin yetersiz olduğu görülmektedir. Servis meslek alanı için söz konusu yeterlilik maddelerinin uygulama ağırlıklı bir yapıya sahip maddelerden oluştuğu dikkate alınır, örgün mesleki eğitimin uygulamalı mesleki eğitim boyutu açısından istenilen düzeyde öğrenme kazanımlarını İngilizce hariç çoğunlukla yeterli olarak gerçekleştirilebildiği şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin kendilerini yeterli görme ve öğretmenlerin de öğrencilerini yeterli görme durumlarına bakıldığında araştırma kapsamındaki 12 meslek alanından hazır giyim, yapı teknik ressamı, saç bakımı ve servis alanında arzu edilen yeterliliğe çoğunlukla ulaşılabilirdiği, ağ işletmenliği, NC/CNC tezgâh işçisi, mutfak, raylı sistemler makine alanlarında “orta düzeyde bir yeterlilik” olduğu ve geri kalan elektrik pano montajcısı, kaynak, kimya laboratuvarı analisti, raylı sistemler elektronik bakım onarımcısı alanlarında ise “çoğunlukla yetersiz” oldukları görülmüştür. Meslekî ve teknik Anadolu liselerinde 54 alanda ve bu alanlar altındaki

199 dalda öğretim programı uygulanmaktadır (MEB, 2018, s. 23). 54 meslek alanından 12'si üzerinde yapılan çalışmada sadece birinde bütünüyle yeterli düzeyde olunması oldukça dikkat çekicidir. 2008-2009 eğitim öğretim yılından 2018-2019 yılına kadar on yıllık zaman aralığında mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğrenci sayısı açısından artma ve azalma yönünde değişimler olmuştur. 2008-2009 yılı ile 2014-2015 yılı aralığında görülen artışa karşın 2014-2015 yılından itibaren öğrenci sayısı azalmaya başlamış ve 2018-2019 yılında son beş yılın en düşük seviyesine gerilemiştir (MEB, 2018, s. 35). Öğrenci sayılarındaki bu düşüş araştırma sonuçlarında yer alan bu yetersizlerin sonuçlarından biri olarak görülebilir. Gür, Çelik ve Yurdakul (2018)'un araştırmalarında belirttikleri üzere lise dengi meslek okullarının 2012-2014 aralığında işsizlik oranlarındaki artış da meslekî eğitim mezunlarının istihdam olanaklarının azaldığını doğrulamaktadır. İstihdam sınırlılığının uzun vadede devam etmesi durumunda ekonomiye doğrudan katkı sağlayan, sektörle öğrencileri buluşturan meslekî eğitime yönelik talebin azalabileceği öngörülmektedir. Bu sonuçlar MEB'in verileri ve araştırmanın verileri ile uyum göstermektedir.

Meslekî veya teknik lise mezunu bireylerin yaklaşık yarısı (%47,1) aldıkları eğitimin iş hayatlarına katkı sağlamadığını düşünmektedir (TUIK, 2016). Meslekî ve teknik eğitim mezunlarının çoğunluğunun mezuniyet alanları dışında çalışmaları bu algının oluşmasında önemli bir unsurdur. Bu araştırmanın bulgularına göre ilgili meslek alanlarının tamamında öğrenciler kendilerini yeterli görmektedir ancak TUIK verilerinde ise öğrenciler aldıkları eğitimin iş hayatlarına katkı sağlamadığını belirtmektedir. Bu iki bulgu arasında uyumsuzluk bulunmaktadır. Öğrenciler kendilerini alanlarında yeterli görmekte ancak alanda iş sahibi olmamaktadır. Bunun nedenleri üzerine ayrıntılı araştırmalar yapılabilir.

6.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın “Belirlenen meslek alanlarına göre öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmenlerin öğrencilere ilişkin değerlendirmeleri ile öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” başlıklı ikinci alt amacına dair elde edilen bulgu ve yorumlar incelenmiş olup bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar ve sonuçlara dair tartışma şöyledir:

Ağ işletmenliği mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Ayrıca hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin benzer görüşlere sahip oldukları, başka bir deyişle öğrencilerin ağ işletmenliği meslek alanı yeterliliklerine orta düzeyde sahip olduklarını düşündükleri belirlenmiştir. Buna göre ağ işletmenliği meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren

öğretmenlerin öğrencileri orta düzeyde yeterli gördükleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterliliklerin orta düzeyde sağlandığı ifade edilebilir.

Bilgisayarlı makine imalatı CNC mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ancak düşük düzeyde bir farklılık olduğu öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin orta düzeyde yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak öğretmenlerin kısmen yeterli sınır değerine daha yakın görüşte oldukları da dikkate değer bir boyuttur. Buna göre bilgisayarlı makine imalatı CNC meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu belirtilebilir.

Elektrikli pano montajcısı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ancak düşük düzeyde bir farklılık olduğu, öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere çoğunlukla sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler ise öğrencilerin çoğunlukla yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Buna göre elektrikli pano montajcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu ifade edilebilir.

Hazır Giyim Model Makinecilik mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere çoğunlukla sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin çoğunlukla yeterli olduğunu düşünmektedirler. Buna göre hazır giyim model makineciliği meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşündükleri ifade edilebilir.

Kaynakçılık mesleği yeterlilikleri ile ilgili olarak öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ve yüksek düzeyde bir farklılık olduğu, öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler öğrencilerin çoğunlukla yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Buna göre kaynakçılık meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından önemli sorunlar olduğu ifade edilebilir.

Kimya laboratuvarı analisti mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ve orta düzeyde bir farklılık olduğu, öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken,

öğretmenler öğrencilerin çoğunlukla yetersiz olduğunu düşünmektedir. Buna göre kimya laboratuvarı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri görülmüştür ve bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından bazı sorunlar olduğu ifade edilebilir.

Mimari yapı teknik ressamı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ancak düşük düzeyde bir farklılık olduğu, öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin çoğunlukla yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak öğretmenlerin kısmen yeterli sınır değerine daha yakın görüşte oldukları da dikkate değer bir boyuttur. Buna göre mimari yapı teknik ressamı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri görülmüştür.

Mutfak mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ancak düşük düzeyde bir farklılık olduğu, öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin orta düzeyde yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak öğretmenlerin kısmen yeterli sınır değerine daha yakın görüşte oldukları da dikkate değer bir boyuttur. Buna göre mutfak meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri ifade edilebilir.

Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Bakım ve Onarımcısı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ve orta düzeyde bir farklılık olduğu, öğrencilerin Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik meslek alanı yeterliliklerine sahip olduklarını ifade ettikleri ancak öğretmenlerin öğrencilerin çoğunlukla yetersiz şeklinde fikir beyan ettikleri belirlenmiştir. Buna göre Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik Bakım ve Onarımcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrencileri çoğunlukla yetersiz gördükleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikler açısından önemli sorunlar olduğu ifade edilebilir.

Raylı sistemler makine bakım ve onarımcısı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ve orta düzeyde bir farklılık olduğu, öğrencilerin raylı sistemler makine meslek alanı yeterliliklerine çoğunlukla sahip olduklarını düşündükleri ancak öğretmenlerin öğrencilerin orta düzeyde yeterli olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Buna göre raylı sistemler makine bakım ve onarımcısı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrencileri orta düzeyde yeterli gördükleri belirtilebilir.

Saç Bakımı mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiş hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin benzer görüşlere sahip oldukları, başka bir deyişle öğrencilerin saç bakımı meslek alanı yeterliliklerine çoğunlukla sahip olduklarını düşündükleri ve öğretmenlerin de bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Buna göre saç bakımı meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrencileri yeterli gördükleri dikkate alınırsa bu meslek alanının gerektirdiği yeterliliklerin çoğunlukla sağlandığı ifade edilebilir.

Servis mesleği yeterlilikleri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı ancak düşük düzeyde bir farklılık olduğu, öğrencilerin daha olumlu düşündükleri görülmektedir. Öğrenciler alanları ile ilgili mesleki yeterliliklere çoğunlukla sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler de öğrencilerin çoğunlukla yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak öğrencilerin “kesinlikle yeterliyim” aralığında görüşte oldukları dikkate değer bir boyuttur. Buna göre Servis meslek alanı yeterliliklerine sahip olma açısından öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu olmasa da öğrencilerin bu meslek alanının gerektirdiği yeterlilikleri çoğunlukla sağladığını düşündükleri ifade edilebilir.

Öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arası anlamlı farklara genel olarak bakıldığında araştırma kapsamındaki 12 meslek alanının tamamında öğrencilerin kendilerini çoğunlukla/orta düzeyde yeterli gördükleri ancak öğretmenlerin öğrencileri yeterli gördükleri meslek alanlarında bile öğrenciler kadar olumlu düşünmedikleri görülmektedir. Öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerinin uyum sağladığı ve olumlu olduğu meslek alanları Ağ işletmenliği, NC/CNC tegah işçisi, hazır giyim model makineci, mimari yapı teknik ressamı, mutfak, raylı sistemler mekanik, saç bakımı ve servistir. Elektrik pano montajcısı, kaynak, kimya laboratuvarı analisti, raylı sistem elektrik-elektronik alanlarında öğretmenler öğrencilerini çoğunlukla yetersiz görmektedir. Araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında öğretmen ve öğrenci görüşlerinin farklılıkları dikkate değer düzeydedir. Öğrencilerin kendileri yeterli görmeleri ancak öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin öğrenciler kadar olumlu düşünmemeleri dikkat çekicidir.

MEB, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında 2008-2009 eğitim öğretim yılında öğretmen başına düşen öğrenci sayısının yaklaşık 17 olduğunu, bu sayının 2018-2019 yılında azalarak yaklaşık 11 olduğunu, dolayısıyla meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğretmen-öğrenci etkileşiminin yıllar içinde artmış ve öğrencilerin daha nitelikli eğitim görmeleri sağlanmıştır (MEB, 2018, s. 35). MEB’in bu görüşü araştırmanın sonuçları ile uyuşmamaktadır. TÜİK (2018) verilerine göre meslekî ve teknik lise mezunlarının iş gücüne katılım oranlarının genel lise mezunlarından yüksek olması dikkat çekmektedir. Bu veriler

araştırmanın sonuçlarında yer alan öğrencilerin kendilerini mesleki yeterlilik açısından yeterli görmelerinin olumlu bir sonucu olarak da adlandırılabilir. Yine TÜİK (2018) verilerine göre 2017 ve 2018 yıllarında meslekî ve teknik lise mezunlarının istihdam oranı genel lise mezunlarının istihdam oranından yüksektir. Meslekî ve teknik lise mezunlarının 2017 yılında %59,2 olan istihdam oranı, 2018 yılında ise %59,6'ya yükselmiştir.

2008-2014 yılları arasındaki meslekî eğitimden mezunlarının, mezuniyet alanlarında ve alanları dışında istihdam durumları MTEGM bünyesinde “Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarından 2008-2009 ile 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılları Arasında Mezun Olanların İstihdam Durumları Araştırması (SGK'dan Alınan Verilere Göre)” başlıklı çalışma MEB (2018, s. 58-59) tarafından hazırlanan raporlarda yerini almıştır. Bu araştırma kapsamında meslekî ve teknik ortaöğretim kurumları mezunlarının mezuniyet alanında ve alanı dışında çalışma oranları verilmiştir. Tüm meslek alanlarda meslekî eğitim mezunlarının alan dışı çalışma oranları mezuniyet alanlarında çalışma oranlarından daha yüksek olması dikkat çekici bir sonuçtur. Alanı dışında çalışan mezun oranının en yüksek olduğu alan matbaa teknolojisidir (%57,20). Kendi alanında çalışan mezun oranı %10'u geçen alanlar uçak bakım, pazarlama ve perakende, laboratuvar hizmetleri ve eğlence hizmetleri ile sınırlıdır. Ayrıca birçok meslek alanı için mezuniyet alanında çalışma oranının %5'in altında olması öğrencilerin aldıkları eğitim ile doğrudan ilgili olmayan işlerde çalıştıklarını işaret etmektedir. Bu durum, mezunların sahip olduğu meslekî beceriler ile yaptıkları işlerin gerektirdiği beceriler arasında önemli bir uyumsuzluk oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler kendilerini alanlarında yeterli görmektedir. Ancak niçin kendi alanlarında çalışmadıklarına dair bir bulgu bu araştırmada yer almamaktadır.

MEB (2018, s. 65) tarafından, 2016-2017 eğitim öğretim yılında mezun olan öğrencilerin 2017 yılı yükseköğretime geçiş ve istihdam durumlarına ilişkin illerden alınan verilere dayalı olarak bir rapor hazırlanmıştır. Raporda meslekî ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarından 2016-2017 eğitim-öğretim yılında mezun olan 332.506 öğrencinin istihdam durumlarını tespit etmek amacıyla Şubat 2018'de mezunlara ulaşmak suretiyle elde edilen verilere göre 332.506 mezun öğrenciden;

- 62.764'ü (%18,88) mezun olduğu alanla aynı alanda bir işte çalışmaktadır,
- 59.948'i (%18,02) mezun olduğu alanın dışında bir işte çalışmaktadır,
- 61.492'si (%18,49) herhangi bir yükseköğretim kurumuna devam etmektedir,
- 102.628'i (%30,87) bir işte çalışmayıp sadece üniversite sınavına hazırlanmaktadır,
- 34.912'si (%10,5) üniversiteye gitmeyi düşünmeyip iş aramaktadır,

- 10.762'si (%3,24) ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

MEB'in araştırma sonuçlarında görüldüğü gibi öğrenciler kendi alanlarında çalışmaya rağbet göstermemektedir. Öğrencilerin alanı dışına yönelmesinin nedenleri nelerdir? Gür ve Çelik (2009) tarafından hazırlanan "Türkiye'de Millî Eğitim Sistemi: Yapısal Sorunlar ve Öneriler" başlıklı çalışmada meslekî eğitimin asıl amacının öğrencileri iş dünyasına hazırlamak olmasına karşın meslekî eğitim veren okulların, öğrencileri yükseköğretime yönlendiren kurumlar olarak değerlendirilmeye başlandığı ifade edilmiştir. Gelişmiş ülkelerde meslekî eğitim veren liseleri tercih eden öğrenci oranının oldukça yüksek olduğuna yönelik inanışın OECD tarafından sunulan verilerle uyum göstermediğini ifade eden araştırmacılar, meslekî eğitime yönelik tercihlerin ülkelerin eğitim yapılarına, istihdam koşullarına ve meslekî eğitimin ilgili ülkelerdeki cazibesine bağlı olduğunu belirtmiştir. Araştırmada meslekî eğitime yönelik eğilimin artırılması ve meslekî eğitimin istenen seviyeye ulaşması için en önemli unsurun meslekî eğitim almış mezunlara yönelik talebin artırılması olduğu ifade edilmiştir. Ancak 2009 yılı itibarıyla genel lise ve meslekî eğitim mezunlarının ortalama gelirleri arasında anlamlı bir fark görülmemesinin öğrencilerin tercihlerini meslekî eğitim aleyhinde etkileyen bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Meslekî eğitimin niteliğini ve cazibesini artırmak için araştırmacılar, MEB'in iş dünyası ile kurduğu etkileşimi artırması, iş dünyasının meslekî eğitime yönelik desteği artırıcı politikalar izlemesi, mevcut durumda ihtiyaç duyulan ve gelecekte ihtiyaç duyulacak insan gücünü iş dünyası ile birlikte planlaması önerilerinde bulunmuştur. Araştırmacıların görüşleri ve ulaştığı sonuçlar mevcut araştırma ile uyum göstermekte ve desteklemektedir. Çünkü bu araştırmada ortaya çıkan sonuca göre öğrencilerin iş yaşamının beklediği yeterliklere istenildiği ölçüde sahip olmadıkları ortaya çıktığına göre bu durumun mezunların alanlarında iş bulma olanaklarını azalttığı söylenebilir. Nitekim Altay ve Üstün (2011) tarafından hazırlanan "Meslekî Eğitim Sistemi" başlıklı araştırma raporunda hangi alanda ne kadar insan gücüne ihtiyaç duyulduğuna ilişkin analitik yaklaşımların olmaması nedeniyle insan kaynağı ile istihdam alanları arasında uyum sorunları yaşandığını ve ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirilen meslekî eğitim programlarında birbirine tekrar eden içeriklerin bulunduğunu belirtmişlerdir ve bu çalışma araştırma sonuçlarından, öğrencilerin kendilerini yeterli görmelerine rağmen öğretmenlerinin bu görüşü yeterince benimsemedikleri dikkate alınırsa, mezunların iş gücü piyasasına katılımlarının güç olacağı söylenebilir.

"Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesi kapsamında 2012 yılında Eğitimde Reform Girişimi (ERG) ve Koç Grubunun desteğiyle oluşturulan "Meslek Eğitiminde Kalite için İşbirliği: Meslekî ve Teknik Eğitiminde Güncellenmiş Durum Analizi" raporunda

Ortaöğretimdeki okul türleri arasında meslekî ve teknik okullar, okul terk oranının en yüksek olduğu (%9,4) kurumlardır ayrıca araştırma kapsamında anketler aracılığıyla yapılan geniş katımlı çalışmada, öğrencilerin meslekî becerilere sektörün beklediği ölçüde sahip olmadığı görülmüştür. Aynı çalışmada meslekî eğitim alan öğrencilerin yaklaşık %42'sinin aldığı eğitimin yaptığı iş için yeterince nitelikli olmadığını düşündüğü belirlenmiştir. Bu araştırma sonuçları öğrencilerin alanları ile ilgili istenilen yeterlilikleri taşımadıkları yönünde yoğunlaşmıştır ve bu anlamda bahsedilen araştırma ile uyum göstermiştir.

6.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın “Ulusal mesleki yeterliliklerde belirlenen öğrenme çıktıları açısından öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” başlıklı üçüncü alt amacına dair elde edilen bulgu ve yorumlar incelenmiş olup bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar ve sonuçlara dair tartışma şöyledir:

Ağ İşletmenliği meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu yedi temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği, kalite, iş organizasyonu ve mesleki gelişim konularını bilme
2. Bilgisayar donanım ve yazılım temellerini bilme
3. Ağ teknolojileri temelleri
4. Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek
5. Ağ tasarımı ve kurulumu
6. Ağ güvenliği, bakımı ve verimliliği
7. Ağ sunucu işletim sistemi kullanımı

Ağ işletmenliği meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri temalar, alt temalar ve kodlara göre değerlendirildiğinde öğrencilerin okulda genel bir eğitim aldıkları, bu genel eğitimin uygulama boyutunda eksiklerinin olduğu, işletmelerdeki beklentilerin karşılanmadığı, öğrencilerin yeterliliklerini önemli ölçüde işletmede kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

NC/CNC tezgâh işçisi meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu üç temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre ve kalite yönetim sistemleri
2. Tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak
3. Talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek

NC/CNC tezgâh işçisi meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri temalar, alt temalar ve kodlara göre değerlendirildiğinde öğrencilerin okulda teorik bir eğitim aldıkları, bu teorik eğitimin uygulama boyutunda eksiklerinin olduğu, mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğu, işletmelerdeki beklentilerin karşılanmadığı, öğrencilerin yeterliliklerini önemli ölçüde işletmede kazandıkları, öğrencilerin İSG eğitimini işletmede aldıkları belirtilmiştir. Ayrıca “tezgâh, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak” ve “talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek” konularında öğretmenleri öğrencilerini yeterli bulurken usta öğreticiler yetersiz olduklarını vurgulamaktadır. Bunlara ek olarak usta öğreticiler, öğrencilerin meslekte yeterliliğe ulaşmaları için belirli bir süreye ihtiyaç olduğunu ve işletmede uzunca bir süre çalışma sonrası bu yeterliliklerin kazanılabileceğini belirtmektedir.

Elektrik tesisatları ve pano montörlüğü meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu dört temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve çevre güvenlik önlemleri
2. Kalite yönetim sistemi, iş organizasyonu yapılması ve mesleki gelişim faaliyetleri
3. Proje inceleme ve pano montajı hazırlığı yapma
4. Pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama

Elektrik tesisatları ve pano montörlüğü meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri temalar, alt temalar ve kodlara göre değerlendirildiğinde İSG konusunda hem öğretmenlerin hem de usta öğreticilerin görüşlerinde öğrencileri ancak uyardıklarında sonuç aldıkları yönündeki görüşler dikkat çekicidir. Mesleki gelişim anlamında öğrenciler meslek alanlarına karşı ilgisizdir. Kalite yönetim ve iş organizasyonu konusunda öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin “yeterli”, usta öğreticilere göre ise “yetersiz” oldukları düşünülmektedir. Öğrenciler okullarda genel bir eğitim almaktadırlar ancak bunun işyerindeki beklentileri yeterince karşıladığını söylemek güçtür. Öğrenciler proje inceleme ve pano montaj hazırlığı konularında öğretmenlerine göre yeterli bulunurken, usta öğreticiler yetersiz olduklarını düşünmektedir. Öğrencileri pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama yeterliliğinin öğrenme çıktıları konusunda okulda yeterli nitelikler kazanamadıkları söylenebilir. Öğretmen ve usta öğretici görüşlerinde bazı yeterliliklerdeki farklılıklar dikkati çekmekle birlikte hem öğretmenler hem de usta öğreticiler öğrencileri çoğunlukla yetersiz bulmaktadır.

Hazır giyim model makineciliği meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu dört temaya göre değerlendirilmiştir:

1. Kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği
2. Dikim için ön hazırlık yapma

3. Dokuma model dikimi yapma
4. Numune kontrolü

Hazır giyim model makineciliği meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri temalar, alt temalar ve kodlara göre değerlendirildiğinde İSG konusunda hem öğretmenlerin hem de usta öğreticilerin görüşlerinde öğrencileri ancak uyardıklarında sonuç aldıkları yönündeki görüşler dikkat çekicidir. Dikim için ön hazırlık konusunda öğretmenler ve usta öğreticiler öğrencilerin temel matematik bilgisine sahip olmaları gerektiğini ancak öğrencilerin bu konuda yetersiz olduklarını dile getirmektedir. Dokuma model dikimi konusunda öğretmenler öğrencilerin çok fazla uygulama yapamadıklarını çünkü okulda dokuma yerine kumaşla çalıştıklarını belirtmiştir. Usta öğreticiler bu konuda öğrencilerin yetersiz olduğunu ve işletmede yeterli hale geldiklerini vurgulamıştır. Numune kontrolü konusunda da benzer şekilde usta öğreticiler öğrencilerin işletmede tecrübe kazandıklarını belirtmiştir.

Genel olarak bakıldığında usta öğreticiler öğrencilerin pek çok yeterliliği işletmede kazandığını, çoğunlukla yetersiz olduklarını düşünmektedir. Öğretmenler ise öğrencilerin çoğunlukla yeterli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca usta öğreticilerin belirttiğine göre meslekte başarılı ve yetenekli olan öğrenciler uygulamalı çalışmaları yaptıkları iş yerinde kalma imkânı bulunmaktadır.

Kaynakçılık meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri aşağıdaki temalara göre değerlendirilmiştir:

1. Kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği
2. Gaz korunmasız özlü tel elektrotla ark kaynağı
3. Metal-ark asal gaz kaynağı (MIG kaynağı)
4. Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG kaynağı)
5. Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı
6. Tungsten asal gaz ark kaynağı (TIG kaynağı)
7. Plazma ark kaynağı
8. Tel elektrotla toz altı ark kaynağı
9. Bant elektrotla toz altı ark kaynağı
10. Elektron ışın kaynağı
11. Lazer ışın kaynağı
12. Ultrasonik kaynak
13. Sürtünme kaynağı
14. Yüksek mekanik enerji ile kaynak
15. Difüzyon kaynağı

Kaynakçılık meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri temalar, alt temalar ve kodlara göre değerlendirildiğinde İSG konusunda hem öğretmenlerin hem de usta öğreticilerin görüşlerinde öğrencileri ancak uyardıklarında sonuç aldıkları yönündeki görüşler dikkat çekicidir. Öğrenciler okulda sınırlı olarak kaynak yapmakta ağırlıklı olarak tecrübeyi iş yerlerinde kazanmaktadır. Okullarda kaynak türü ve malzeme sıkıntısı yaşanmaktadır. Usta öğreticiler iş kazası riski nedeniyle öğrencilere kaynak yaptırmaktan kaçındıklarını belirtmiştir. Kaynak türlerinin pek çoğunu okulda bir kez dahi deneme şansı olmayan öğrenci gittiği işletmede bu kaynak yapılıyor ise ancak görebilmektedir. Kaynakçılık meslek alanında hem öğretmen hem de usta öğreticilere göre öğrenciler çoğunlukla yetersiz bulunmaktadır.

Kimya laboratuvarı analisti meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu dört temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma
2. Kalite yönetim sistemi
3. Kimya analiz işlemleri ve sonuçların raporlanması
4. Boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri

Kimya Laboratuvarı Analisti meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri temalar, alt temalar ve kodlara göre değerlendirildiğinde öğrencilerin okullarda belirli ölçüde bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğu söylenebilir. Ayrıca iş güvenliği konusunda uyarıldığı zaman güvenlik önlemlerini uyguluyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir boyuttur. Öğrenciler kalite yönetimi, temel matematik dâhil olmak üzere neredeyse tüm alanlarda yetersiz görülmektedir. Okulda yeterli hale gelemeyen öğrenci boya üretiminde kimyasal analiz gibi her işletmede yapılmayan işlemleri görme, uygulama ve yeterli olma şansı bulamamaktadır. Genel olarak bu alana bakıldığında öğretmenler öğrencilerini çoğunlukla yetersiz, usta öğreticiler ise yetersiz olarak görmektedir.

Mimari yapı teknik ressamı meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu dört temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim faaliyetleri
2. Temel yapı teknik işlemleri
3. Mimari proje çizimi
4. İç mekân proje çizimi

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin İSG önlemlerini çok ön plana çıkarmadıkları görülmüş ve genelde masa başı çalışıldığını belirtmişlerdir. Öğrenciler öğretmenleri tarafından

çoğunlukla yeterli görülse de usta öğreticiler çoğunlukla yetersiz olduklarını ve iş yerinde tecrübe kazandıklarını belirtmektedir.

Mutfak meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu on temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı güvenliği ve çevre koruma
2. İş organizasyonu ve mesleki gelişim
3. Hijyen, gıda güvenliği ve kalite
4. Temel malzemeler
5. Çorba hazırlama
6. Sos(lar), meze(ler), salata(lar) hazırlama ve yumurta pişirme
7. Et ve su ürünü yemekleri hazırlama
8. Sebze, kuru baklagil yemekleri ve sebze garnitürleri hazırlama
9. Hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama
10. Temel tatlıları hazırlama

Mutfak meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri değerlendirildiğinde dikkati çeken bir husus öğrencilerin okullarda belirli ölçüde bilgiye sahip oldukları ama uygulamalı çalışmaları çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri, bu nedenle mesleki gelişimlerinde yetersizlikler olduğudur. Ayrıca iş güvenliği konusunda uyarıldığı zaman güvenlik önlemlerini uyguluyor olmaları da üzerinde durulması gereken bir boyuttur. Her işletmenin kendine özgü yemekleri ve tarifleri olabilmekte, öğrenci ancak işletmeye mesleki eğitime gittiğinde bunları öğrenip uygulayabilmektedir. Et ve su ürünleri malzemeleri pahalı olduğundan öğrencilerin bu yemekleri yeterince deneme imkânı olmamaktadır. Her okulun bu malzemeleri karşılama olanağı yoktur. Ayrıca öğrenciler deniz ürünlerini denemekten özellikle çekinmektedir. Öğretmenlerinin belirttiğine göre alışık olmama, tercih etmeme gibi etkenler buna neden olmaktadır. İşletmelerin kendine has tarifleri, tatlıları, sosları bulunabilmektedir. Bunların okulda öğretilmesi mümkün değildir. Bir bakıma öğrenci mesleki eğitime gittiği işletmenin menüsü çerçevesinde yeterlilik kazanmaktadır. Mutfak meslek alanında öğrenciler öğretmenlerine göre orta düzeyde yeterli bulunurken, usta öğreticilere göre çoğunlukla yetersizdir.

Raylı sistemler elektrik-elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu üç temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite
2. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik bakım
3. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti ve onarım

Raylı sistemler elektrik-elektronik bakım ve onarımcısı meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri temalar, alt temalar ve kodlara göre değerlendirildiğinde en çok dikkati çeken konulardan biri İSG olmuştur. Öğrenciler ancak uyarıldıklarında İSG önlemlerine dikkat etmektedir. Öğrenciler okulda yeterli eğitim alamamaktadır. İş yerinde tecrübe kazanmak ise tamamıyla öğrencinin işe ilgisi ve kendini geliştirmesine kalmıştır. Usta öğreticilere göre öğrenci gelecek kaygısı taşımaktadır. Bu meslekte iş alanlarının dar olması, iş bulma sıkıntısı öğrencileri olumsuz etkilemektedir. Bir başka dikkati çeken konu ise öğretmenlerin öğrencileri çoğunlukla yetersiz bulmaları, usta öğreticilerin yetersiz bulmasıdır. Bu meslek alanında öğrenim gören meslek lisesi öğrencileri okullarda genel bir eğitim almaktadırlar. Ancak bunun işyerlerindeki beklentileri yeterince karşıladığını söylemek güçtür. Öğretmen ve usta öğreticiler arıza tespiti konusunun zorluğu, öğrencinin okulda aldığı eğitimin yetersiz olduğu, işletmede tecrübe kazandığı, tecrübe için zamana, alana ilgi duymaya ihtiyaç olduğu konularında ortak görüş bildirmiştir.

Raylı sistemler mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri aşağıdaki temalara göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite
2. Raylı sistem araçlarında mekanik önleyici (periyodik) bakım
3. Raylı sistem araçlarında mekanik arızaların tespit edilmesi ve onarım
4. Raylı sistem araçlarında dizel motor (periyodik) bakım
5. Raylı sistem araçlarında dizel motor arızaları tespit ve onarım
6. Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakım
7. Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemleri arızalarının tespit edilmesi ve onarım

Raylı sistemler mekanik bakım ve onarımcısı meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşlerine bakıldığında en çok dikkati çeken konulardan birinin öğrencilerin okullarda belirli ölçüde teorik bilgiye sahip oldukları ama uygulamayı çoğunlukla işyerlerinde öğrendikleri/dikkat ettikleri, öğretmen veya usta öğreticinin güvenlik önlemleri için bazen öğrenciyi uyarmak zorunda kaldığıdır. Kısacası okulda aldığı bilginin teorikte kaldığı, öğrencinin dikkatsizlik/umursamama gibi nedenlerle bilgiyi uygulamaya dökmediği önemli bir boyuttur. Bu meslek alanında özellikle arıza tespitinin çok zor olduğu tecrübe ve zaman gerektirdiği usta öğreticiler tarafından vurgulanmıştır. İşletmede geçen 1 yılın ardından ancak öğrencinin yeterlilikler kazanabildiği belirtilmiştir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin okullarında çoğunlukla gerekli mesleki yeterlilikleri istenildiği ölçüde kazanmadıkları söylenebilir. Ayrıca usta öğretici ve öğretmengörüşleri arası fark dikkat çekicidir. Öğretmene

göre öğrenci orta düzeyde yeterlidir usta öğreticiye göre ise çoğunlukla yetersiz olup öğrenmenin iş yerinde gerçekleştiğine vurgu yapılmıştır.

Saç bakımı meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşlerinin incelendiği temalar şunlardır:

1. İş süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği, organizasyon ve mesleki gelişim
2. Kadın saç bakımı ve saç kesimi
3. Kadın saçına geçici şekil verme
4. Erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş
5. Saç rengini değiştirme
6. Saça kalıcı şekil verme

Bu temalara göre öğrencilerin mesleki gelişim açısından istekli oldukları, İSG önlemleri konusunda öğretmen ve usta öğreticiler tarafından uyarılma sonrası ancak dikkat ettikleri, saç kesimi için model bulmakta zorlandıkları, usta öğreticilerinde müşteri memnuniyeti nedeniyle öğrenciye saç kestirmekten kaçındıkları ifade edilmiştir. Öğrencilerin saça şekil verme konusunda yeterli oldukları, erkek saç kesimi, tıraşı konusunda manken bulamadıkları için yetersiz oldukları, boya konusunda kendilerinden emin olmadıkları, cesaret edemedikleri ancak bu işlemin meslekte en zor işlemlerden biri olduğu, perma ve defrize işlemlerinin günümüzde yaygınlığını yitirdiği ve öğrencilerin manken bulma ve uygulamada güçlük çektiği belirtilmiştir. Genel olarak öğrenciler öğretmenleri tarafından çoğunlukla yeterli görünse dahi usta öğreticileri çoğunlukla yetersiz oldukları görüşündedir. Ayrıca öğretmenler erkek ve kadın saç bakımı alanlarının ayrılması gerektiği görüşünü vurgulamışlardır.

Servis meslek alanında öğretmen ve usta öğretici görüşleri şu oniki temaya göre değerlendirilmiştir:

1. İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ve çevre koruma mevzuatı
2. Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi
3. İş organizasyonu
4. Servis öncesi işlemler
5. Servis işlemleri
6. Sıcak içecek servisi
7. Soğuk içecek servisi
8. Yiyecek servisi
9. Servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler
10. Periyodik işlemler
11. Mesleki gelişime ilişkin faaliyetler

12. Yabancı dil

Elde edilen bulgular öğrencilerin İSG önlemleri konusunda yetersiz oldukları, uyarıldıkça ve işletmede zaman geçirdikçe bu alışkanlıkları kazandıkları, gıda güvenliği ve kalite kontrolünde yetersiz oldukları, iş organizasyonu ve servis öncesi ve servis işlemlerinde yeterli oldukları, okul tarafından ekstra organizasyonlara gönderildikleri, alkollü içecek uygulamalarının alkol yerine başka malzemelerle yapıldığı için bu konuda yeterliliği okulda kazanma şanslarının olmadığı ancak uygulamaya gittiği işletmede alkollü içecek servisi var ise tecrübe kazanabileceğini göstermiştir. Yine bulgular göstermiştir ki öğrenciler espresso ve alkollü içecek ve fondü servisinde yetersiz, geleceğe dönük hedefleri bulunmamakta, alanı sevmemekte, kendilerini geliştirme çabaları olmakla birlikte sektörü sevmemektedir. Bu meslek alanında en önemli konulardan biri olan yabancı dil konusunda yetersizlikleri nedeniyle turizmin yoğun olduğu Antalya bölgesi otellerinin öğrencileri tercih etmediği vurgulanmıştır. Mesleki eğitime gittikleri otelde yabancı müşteri potansiyeli yoksa öğrencinin pratik yapma şansının olmayacağı belirtilmiştir. Servis meslek alanında öğretmenler öğrencilerin çoğunlukla yeterli olduğunu, usta öğreticiler ise orta düzeyde yeterli olduklarını düşünmektedir. Bu sonuç ve görüşlerin benzerlik gösterdiği bir çalışma olan, Tamer ve Özcan (2014) tarafından yapılan Türkiye’de meslekî ve teknik eğitimin durumunu paydaşların gözünden değerlendirmek için meslek öğretmenleri, işletmede uygulamalı eğitim yapan öğrenciler, mezunlar ve meslekî eğitim alan mezunları istihdam eden işletme yetkilileri ile anket çalışması sonuçlarına göre de öğrencilerin özyeterlilik açısından en düşük düzeyde oldukları yabancı dil eğitimine önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Öğrencilerin yeterli olma düzeyleri konusunda öğretmen ve usta öğretici görüşleri arası anlamlı farklara genel olarak bakıldığında araştırma kapsamındaki 12 meslek alanında usta öğreticilerin öğrencileri çoğunlukla yetersiz buldukları görülmüştür. Yalnızca Servis meslek alanında öğrenciler usta öğreticiler tarafından orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Özellikle İSG ve İSG önlemleri konusunda usta öğreticiler öğrencileri sürekli uyarmak durumunda kaldıklarından bahsetmiştir. Usta öğreticilerin çoğunluğu öğrencilerin işyerinde yeterlilik kazandıklarını belirtmiştir. Öğretmenler meslek alanlarının çoğunluğunda öğrencilerin çoğunlukla yeterli/orta düzeyde yeterli olduklarını düşünmektedir. Öğretmenler ve usta öğretici görüşleri arası farklılık çarpıcı düzeydedir.

Gür vd. (2012) tarafından hazırlanan “Türkiye’nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi” başlıklı çalışmada işletmelerin çalışan bulmakta zorlandığı pozisyonların genelde “ara eleman” olarak ifade edildiği belirtilmiştir. Okullaşma ve yükseköğretim kurumlarında eğitim görme oranlarının artmasına karşın akademik becerilerin öne çıktığı ileri teknoloji sanayi üretiminin

henüz yeteri kadar yaygınlaşmaması yetişen ve aranan işgücü arasında uyumsuzluğa yol açmaktadır. İncelenen firmaların yaklaşık üçte biri, aradığı nitelikte insan kaynağını son bir yılda dolduramadığını ifade etmiştir. Aldıkları eğitim ve edindikleri beceriler doğrultusunda sanayide çalışması beklenen mezunların hizmet sektöründe istihdam edilme oranlarının artmasının altındaki nedenlerin incelenmesi önerilmiştir. İşgücü ve aranan beceriler arasındaki uyumsuzluğu gidermek için meslekî ve kariyer rehberlik faaliyetlerinin daha etkili hale getirilmesinin ve temel eğitimden başlayarak öğrencilere meslekî beceriler kazandırılmasının önemi vurgulanmıştır. Yapılan mülakatlarda firmaların önemli bir çoğunluğu meslekî eğitim mezunu olmanın bir tercih nedeni olduğunu belirtse de meslekî öğrencilerin ücret ve saygınlık bakımından yeterince değer verilmediği ifade edilmiştir. Söz konusu araştırmanın sonuçları ile mevcut araştırmada usta öğreticilerin öğrencileri yetersiz bulmaları arasındaki uyum açıkça görülmektedir. Gür vd. (2012) araştırmalarında işgücünün eğitimi konusunda sunulan önerilerde, meslekî eğitim politikasının sektörlerle ilişki halinde şekillenmesi, okul-sanayi etkileşimini artıracak bir şekilde işletmede beceri eğitimi süreçlerinin kontrol edilmesi, meslekî becerilerin yanında liderlik becerisi, problem çözme, yabancı dil ve yenilikçilik faaliyetlerinin de geliştirilmesini vurgulamıştır. Araştırma sonuçlarında özellikle servis meslek alanında öğrencilerin dil becerilerinin yetersiz olması sipariş alma sonrası müşteri ile iletişim kuramayacak düzeyde olmaları hatta bu yetersizlik nedeni ile turizmin yoğun olduğu güney otel ve kurumlarında mesleki eğitim ve çalışma amaçlı tercih edilmemelerine neden olmaktadır. Öğretmenler dil yetersizliğini ders saatlerinin azlığına bağlarken usta öğreticiler öğrencilerin dili kullanabilecekleri alan yaratılmadığını ve o nedenle geliştiremediklerini dillendirmişlerdir. Araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösteren bir başka çalışmada İzmir Ticaret Odası (İTO) desteğiyle Korkmaz'ın (2015) hazırladığı “Türkiye’de Meslekî Eğitim” raporudur. Raporda meslekî eğitim mezunlarının sektörün ihtiyaçlarını karşılamadığı, öğrencilerin meslekî eğitimde tabi oldukları öğretim programının modern teknolojilerin sürdürüldüğü sektörlerin insan kaynağı ihtiyacını karşılamak için yeterli olmadığı vurgulanmıştır. Meslekî eğitim programlarının bu bakış açısıyla revize edilmesi, eğitimde kullanılan tüm makine, alet ve enstrümanların sektördeki düzeye ulaştırılması önerilmiştir. Yine raporda, mesleki eğitim programlarının okulların bulunduğu alandaki ihtiyaçlar gözetilerek yapılması gerektiği, öğrencilere verilen eğitim içeriklerinin iş başı eğitimlerin MYK’nın belirlediği becerilerle uyumlu olması gerektiği, toplumun mesleki eğitime yönelik olumsuz algısının değiştirilmesi gerektiği, mesleki eğitimin cazibesinin artırılması gerektiği, öğretmen deneyimlerinin ve tecrübelerinin arttırılması gerektiği, uygulamaya dayalı derslerin niteliğinin arttırılması gerektiği vurgulanmıştır. Görüldüğü gibi mesleki eğitimde kazanıdırılması planlanan becerilerin MYK’nın belirlediği yeterliklerle uyumlu olması gerektiği farklı kaynaklarda da dile

getirilen bir boyut olmuştur. Bu durum aslında MYK'nın kuruluş kanununda da vurgulanan bir boyut olmuştur.

Araştırma kapsamında görüşülen usta öğreticilerin görüşleri Korkmaz'ın (2015) araştırması ile uyum göstermektedir. Usta öğreticiler öğrencilerin uygulama becerilerinin yetersiz olduğundan, öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin mesleki bilgilerinin yeterli olmadığından, zaman zaman sektörle ters düşen veya ilgisiz, yeri olmayan bilgiler verdiklerinden bahsetmiştir. Usta öğreticiler ve öğretmenler okullardaki teçhizat ve malzemelerin yetersizliğini de vurgulamışlardır. Özellikle kaynak alanında öğrencinin deneyemediği pek çok kaynak türü bulunmaktadır.

Reman (1971), Türkiye'de meslekî eğitimin 1970'li yıllar itibarıyla durumunu incelemiş, meslekî eğitim veren okullarda donanım eksikliğini, yeterli öğretmen ve eğitici yetiştirilmemesini, okulların sektör ile iş birliği içinde olmadığını ve buna bağlı olarak yetişen insan gücünün ihtiyaçla orantılı olmamasını, meslekî ve teknik eğitimin rolünün toplum tarafından yeterince anlaşılmamasını temel sorunlar olarak belirlemiştir. Meslekî ve teknik eğitimin geliştirilmesi için devlet tarafından sağlanan imkânların iyileştirilmesi, mevcut eğitim öğretim programlarının güncellenmesi, özel sektörün eğitim süreçlerine çeşitli şekillerde katılımının derinleştirilmesi önerilmiştir. Reman'ın çok eski bir tarihte yaptığı bu araştırma sonuçlarının halen tartışılıyor olması ve mevcut araştırma sonuçları ile benzer olması oldukça çarpıcıdır.

Araştırma kapsamında görüşülen usta öğreticilerin büyük çoğunluğu öğrencilerin isteksiz olduklarını, meslekte devam etmeyi düşünmediklerini belirtmişlerdir. Yine öğretmenler de öğrenciler arasında alanı sevmeden gelenlerin varlığından bahsetmiştir. Bu sonuçlara benzer sonuçlara ulaşan Kaya (1999) mesleki eğitim ve istihdam ile ilgili yaptığı çalışmada iş piyasası ve sektörlerin mesleki eğitimi şekillendirme ve eğitim sürecinde aktif rol alması gerektiğini, mesleki ve teknik eğitim veren okullara yönelik yönlendirme faaliyetlerinin oldukça sınırlı olduğunu belirtmiştir. Yani öğrenciler ilgilerine uygun mesleklere yönlendirilmemekte bu da alanı sevmeden mecburiyetten okumalarına sebep olmaktadır.

Araştırma ile uyumlu sonuçlarına rastlanılan bir başka çalışma olan ve Adıgüzel ve Berk (2009) tarafından gerçekleştirilen ortaöğretim düzeyinde meslekî eğitimin modüler yapısına ilişkin meslek lisesi öğretmenlerinin görüşlerini inceledikleri çalışmada meslek lisesi öğretmenleri ile görüşmüşler ve alanlarda amaç ve içerik arasında yeterli uyumun olmadığı, eğitim ortamlarının yetersiz olduğu, bu eksikliklerin giderilmesi için özel sektörden destek alınabileceği veya iş birliği yapılabileceğini, öğrencilerin alan içindeki dal seçiminde akademik

başarıdan ziyade buna ek olarak ilgi ve becerilerinin dikkate alınması gerektiğini vurgulamışlardır.

İşgücü piyasalarındaki arz ve talebin nitel ve nicel olarak uyuşmasının öneminden ve işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriler ile okulda kazandırılan bilgi ve becerilerin örtüşmesi gereğinden bahseden “Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018” (s.11) bu araştırma sonuçları ile uyum sağlamamaktadır. Araştırma kapsamında görüşülen usta öğreticiler sektör temsilcileri olarak düşünülürse öğrencilerin sektörün taleplerine uygun yeterlilikte olmadıklarını söylemektedir. Yine araştırma kapsamında yapılan performans sınavlarında öğrencilerin yetersizlikleri görülmüş bu durum strateji belgesi ile ters düşen bir tablo sergilemektedir.

6.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın “Kaynakçılık ve bilgisayarlı makine imalatı (CNC) meslek alanlarında örnek olarak yapılacak bilgi ve beceri sınavında öğrencilerin (her iki alanda ikişer öğrenci) mesleki yeterlilikleri gerçekleştirebilme düzeyleri nedir?” başlıklı dördüncü alt amacına dair elde edilen bulgu ve yorumlar incelenmiş olup bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar ve sonuçlara dair tartışma şöyledir:

Çelik kaynakçısı (seviye 3) ve CNC programcısı (seviye 4) meslek alanlarında her alandan 2’şer olmak üzere toplamda 4 öğrenci mesleki test ve sertifikalandırma merkezlerinde yapılan belgelendirme sınavlarına katılmıştır. Araştırmacı tarafından gönüllülük ilkesine bağlı kalınarak belirlenen öğrenciler MYK tarafından yetkilendirilmiş bir test ve belgelendirme merkezinde mesleki bilgi ve beceri sınavına katılmışlardır.

Ankara Sanayi Odası Mesleki Test ve Sertifikalandırma Merkezi’nde (ASO-METES) yapılan, Çelik Kaynakçısı meslek sınavına katılmış olan öğrenciler Ö1 ve Ö2’dir. Metal İşleri Alanı- Kaynak dalından sınava katılan öğrencilerden Ö1 katıldığı ilk sınavda teorik sınavı geçmiş ancak performans sınavında başarısız olmuştur. Daha sonra tekrar sınava giren öğrenci başarılı olarak belge almaya hak kazanmıştır. Öğrencilerden Ö2 yapılan teorik sınav ve performans sınavından başarılı olarak belge almaya hak kazanmıştır.

Her iki öğrencinin teorik ve performans sınavlardaki başarısına ilişkin olarak ASO-METES’teki alan uzmanı adaylarda genel olarak sınav heyecanını çok fazla gözlemlediklerini belirtmiştir. Genel bir değerlendirme yapan uzman, mesleki ve teknik lise mezunları ile piyasada çalışanların teorik sınavda genel olarak başarılı olduklarını ancak performans

sınavlarında piyasada aktif çalışmakta olan adayların daha başarılı olduklarını özellikle ilk sınavda başarılı olduklarını ifade etmiştir.

Makina-CNC dalından sınava katılan 2 öğrenci de MYK tarafından yetkilendirilmiş olan ASO-METES'in organize ettiği ve Ankara Sanayi Odası Teknik Koleji'nde gerçekleştirilen mesleki yeterlilik sınavına katılmışlardır. Öğrencilerden Ö3 katıldığı sınavda teorik sınavdan başarısız olmuş dolayısı ile uygulama sınavına katılamamıştır. İkinci sınav hakkında öğrenci teorik sınavdan başarılı olmuş ancak uygulama sınavını yarıda bırakmış tamamlayamayacağını ifade etmiştir. Öğrencilerden Ö4 ise teorik sınavda başarısız olmuş ve uygulama sınavına katılmaya hak kazanamamıştır. Devamında da uygulama sınavına hiç girmemiştir. Şehir dışına taşındığı için sürece devam etmemiştir.

Söz konusu öğrencilerin teorik ve uygulamalı sınavlardaki performansına ilişkin olarak ASO-METES'teki alan uzmanı Ö3'ün teorik sınavda sadece "CNC kodlarını yazma, bilgisayar destekli imalat programı kullanma" biriminden yetersiz olduğu ve nedenle performans sınavına giremediği, ikinci kez katıldığı teorik sınavda bu birimden yeterli puan alarak performans sınavına girmeye hak kazandığı ancak performans sınavında ise sınava girilen her üç birimden de yetersiz olduğu, ikinci kez girdiği performans sınavında da bir öncekine göre biraz daha yüksek puan almasına rağmen yine her üç birimden de yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ö4'ün ise teorik sınavda sadece "takım seçimi yaparak, tezgâhı programa göre ayarlama" biriminden yetersiz olduğu ve bu nedenle performans sınavına katılamadığı görülmüştür.

Görüldüğü gibi alan uzmanı öğrencilerin esasen istenilen başarı düzeyinde olmadıklarını belirtmekle beraber, uygulamalı sınavlarda başarı durumlarının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bunun başlıca nedeni olarak da okullarda yeterli uygulama şansı bulamadıklarını aynı zamanda da öğretilen becerilerin alanın ulusal meslek standartlarını yeterince karşılamadığını belirtmiştir. Alan uzmanı ayrıca meslek lisesi mezunu adayların teorik sınavda sektörden gelen adaylara göre daha başarılı olmalarına rağmen performans sınavında bunun tam tersi yani sektörden adayların performans sınavında daha başarılı olduklarını belirtmiştir.

Görüldüğü gibi alan uzmanları görüşlerine göre öğrencilerin esasen istenilen başarı düzeyinde olmadıklarını ifade etmekle beraber, uygulamalı sınavlarda başarı durumlarının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Bunun başlıca nedeni olarak da okullarda yeterli uygulama şansı bulamadıklarını aynı zamanda da öğretilen becerilerin alanın ulusal meslek standartlarını yeterince karşılamadığını belirtmiştir. Araştırmanın bu sonucuna uygun bir başka çalışma İzmir Ticaret Odası (İTO) desteğiyle Korkmaz'ın (2015) hazırladığı "Türkiye'de Meslekî Eğitim" raporudur. 2012-2013 yılları arasında sektör gözünden meslekî eğitimin durumuna yer veren çalışmada farklı meslekî alanlarda başarılı olmak için öğrencilerin sahip olması gereken

becerilerin çeşitlilik gösterdiği, eğitim içeriklerinin ve öğrencilere verilen işbaşı eğitimlerin Meslekî Yeterlilik Kurumu tarafından belirlenen bu becerilerle uyumlu olmasının sağlanması gerekliliği vurgulanmıştır. Yine aynı raporda mesleki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin yeterliliklerinin istenen seviyede olmadığı belirtilmiştir. Mevcut araştırma sonuçları ile de uyum gösteren bu durum usta öğreticilerin ve alan uzmanı ve mesleki test ve sertifika merkezi sınav yapımcıları tarafından da vurgulanmış, öğrenciler bir yana öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin performans sınavına girmeleri durumunda geçme ihtimallerin düşük olduğu belirtilmiştir.

Araştırmanın bulgularını destekleyen bir başka çalışma, “Meslek Lisesi Memleket Meselesi” projesi kapsamında 2012 yılında Eğitimde Reform Girişimi (ERG) ve Koç Grubunun desteğiyle oluşturulan “Meslek Eğitiminde Kalite için İş Birliği: Meslekî ve Teknik Eğitiminde Güncellenmiş Durum Analizi” raporunda bahsedilen ve anketler aracılığıyla yapılan geniş katılımlı çalışmada, öğrencilerin meslekî becerilere sektörün beklediği ölçüde sahip olmadığı görülmüştür. Aynı çalışmada meslekî eğitim alan öğrencilerin yaklaşık %42’si aldığı eğitimin yaptığı iş için yeterince nitelikli olmadığını düşündüğünü belirlenmiştir.

Öğrencilerin performans sınavlarında istenilen başarıyı yakalayamamasını açıklayacak nitelikte bir başka çalışma olan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) desteğiyle Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu tarafından 2010 yılında meslekî eğitime yönelik “Meslekî ve Teknik Eğitimin Yaygınlaştırılmasına ve Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Teşvik Edici Önlemlerin Belirlenmesi Raporu” nda öğrencilerin işletmede mesleki eğitim programlarının istenilen yeterlilikte olmaması ve mevcut mesleklere ilişkin laboratuvar, atölye gibi eğitim alanlarındaki teçhizatların yeni teknolojileri yakalayamamış olmasından bahsedilmiştir. Araştırma sonuçları ile uyum gösteren bu sonuç dikkat çekicidir.

6.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın “Belirlenen meslek alanlarındaki örgün mesleki eğitim programlarına devam eden mesleki ve teknik lise 4.sınıf öğrencilerinin; örgün mesleki eğitim programlarının ulusal mesleki yeterliliklere uygunluğu açısından öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerinin görüşleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” başlıklı beşinci alt amacına dair elde edilen bulgu ve yorumlar incelenmiş olup bu inceleme sonucunda elde edilen sonuçlar ve sonuçlara dair tartışma şöyledir:

Belirlenen meslek alanlarındaki örgün mesleki eğitim programlarına devam eden mesleki ve teknik lise 4.sınıf öğrencilerinin; örgün mesleki eğitim programlarının ulusal mesleki

yeterliliklere uygunluğu açısından öğretmen, öğrenci ve usta öğreticilerinin görüşlerine göre yapılan genel değerlendirme sonucu Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48

Belirlenen Meslek Alanlarında Öğrencilerin, Öğretmenlerin ve Usta Öğreticilerin Görüşlerine Göre Öğrencilerin Mesleki Yeterliliklere Sahip Olma Durumları

	Öğrenci	Öğretmen	Usta Öğretici
Ağ İşletmenliği	Orta düzeyde yeterli	Orta düzeyde yeterli	Çoğunlukla yetersiz
Bilgisayarlı Makine İmalatı (CNC)	Yeterli	Orta düzeyde yeterli	Çoğunlukla yetersiz
Elektrik Tesisatları ve Pano Montörlüğü	Çoğunlukla yeterli	Çoğunlukla yetersiz	Çoğunlukla yetersiz
Hazır Giyim Model Makineciliği	Çoğunlukla yeterli	Çoğunlukla yeterli	Çoğunlukla yetersiz
Kaynakçılık	Orta düzeyde yeterli	Çoğunlukla yetersiz	Çoğunlukla yetersiz
Kimya Laboratuvarı	Yeterli	Çoğunlukla yetersiz	Yetersiz
Mimari Yapı Teknik Ressamı	Yeterli	Çoğunlukla yeterli	Çoğunlukla yetersiz
Mutfak	Yeterli	Orta düzeyde yeterli	Çoğunlukla yetersiz
Raylı Sistemler Elektrik-Elektronik	Yeterli	Çoğunlukla yetersiz	Yetersiz
Raylı Sistemler Makine	Çoğunlukla yeterli	Orta düzeyde yeterli	Çoğunlukla yetersiz
Saç Bakımı	Çoğunlukla yeterli	Çoğunlukla yeterli	Çoğunlukla yetersiz
Servis	Çoğunlukla yeterli	Çoğunlukla yeterli	Orta düzeyde yeterli

Tablo 48’de görüldüğü üzere araştırma kapsamındaki meslek alanlarında çoğunlukla usta öğreticiler öğrencilerin çoğunlukla yetersiz/yetersiz olduklarını ifade etmiştir. Yalnızca servis meslek dalında orta düzeyde yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre öğrenciler hazır giyim model makineciliği, mimari yapı teknik ressamı, saç bakımı ve servis meslek alanlarında çoğunlukla yeterli; ağ işletmenliği, bilgisayarlı makine imalatı (CNC), mutfak ve raylı sistemler makine meslek alanlarında orta düzeyde yeterli; elektrik tesisatları ve pano montörlüğü, kaynakçılık, kimya laboratuvarı ve raylı sistemler elektrik-elektronik meslek alanlarında çoğunlukla yetersiz görülmektedirler.

Buna rağmen öğrenciler tüm meslek alanlarında çoğunlukla kendilerini çoğunlukla yeterli/yeterli, gördüklerini sadece ağ işletmenliği ve kaynakçılık meslek alanlarında orta düzeyde yeterli gördüklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin okulda kazandıkları yeterlilikler sektörün talep ettikleri ile uyum göstermemekte veya yetersiz kalmaktadır. Taşpınar tarafından yapılan araştırmada (2009, s. 17) mesleki eğitim programlarının sektör beklentilerini karşılamaktan uzak olduğu yönündeki bulguların bu araştırma sonucu ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu genel değerlendirme tablosunu her bir meslek bağlamında ele almak gerekirse şunlar söylenebilir.

Ağ işletmenliği, NC/CNC tezgâh işçisi, Raylı sistem araçları mekanik bakım ve onarımcısı ve mutfak meslek alanında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin öğrenme kazanımlarının; öğretmenlerin orta düzeyde yeterli, usta öğreticilerin çoğunlukla yetersiz görüşlerine göre öğrencilere yeterince kazandırılmadığı görülmektedir.

Elektrik pano montajcısı ve Kaynak operatörü, meslek alanlarında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin öğrenme kazanımlarının; öğretmenlerin ve usta öğreticilerin çoğunlukla yetersiz görüşlerine göre öğrencilere yeterince kazandırılmadığı görülmektedir.

Model makineci (dokuma hazır giyim), Mimari Yapı Teknik Ressamı ve saç bakımı meslek alanlarında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin öğrenme kazanımlarının; öğretmenlerin çoğunlukla yeterli, usta öğreticilerin ise çoğunlukla yetersiz görüşlerine göre öğrencilere yeterince kazandırılmadığı görülmektedir.

Kimya laboratuvarı analisti ve raylı sistem elektrik-elektronik bakım onarımcısı meslek alanlarında mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin öğrenme kazanımlarının; öğretmenlerin çoğunlukla yetersiz, usta öğreticilerin ise yetersiz görüşlerine göre öğrencilere yeterince kazandırılmadığı ifade edilebilir.

Servis meslek dalında ise mesleki teknik ortaöğretim kurumlarında verilen mesleki eğitimin öğrenme kazanımlarının; öğretmenlerin çoğunlukla yeterli, usta öğreticilerin ise orta düzeyde yeterli görüşlerine göre öğrencilere orta düzeyde kazandırıldığı söylenebilir. MEB (2018, s. 62) MYK Meslekî Yeterlilik Belgesi zorunluluğu kapsamına alınan 81 mesleğe yönelik ulusal meslek standardı ve ulusal yeterlilik ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı meslekî ve teknik eğitim kurumlarınca verilen diplomaların ve 3308 sayılı meslekî eğitim kanunu kapsamında düzenlenen ustalık belgelerinin içerikleri incelenerek meslekî ve teknik ortaöğretim diplomaları ve ustalık belgelerine yönelik muafiyet tabloları hazırlandığını belirtmektedir. Ancak bu araştırma sonuçlarına göre ulusal mesleki yeterlilikleri taşımayan ve sektörün beklentilerini karşılayacak yeterlilikte olmayan mesleki ve teknik eğitim mezunu olan gençlerin mesleki yeterlilik belgesi için muaf tutulması doğru bir uygulama olmayacağı söylenebilir. Ayrıca bu araştırma kapsamında çelik kaynakçısı ve CNC programcısı meslek alanında yapılan performans sınavlarında öğrenci başarısının düşük ve yetersiz olduğu görülmüştür bu bağlamda öğrenciler mesleki yeterlilik belgesi muafiyetine bu yeterlilikleri taşımadıkları halde muafiyet sağlanması halinde belge alsalar bile piyasada işgücüne katılmaları yine güç olacaktır.

Araştırma sonuçlarında öğrencilerin yeterliliklerini daha çok işletmelerde kazandıkları görülmektedir. Ancak sadece lise son sınıfta uygulamalı çalışmalar için işletmeye giden öğrenci bir yıl içerisinde işletmeden yeterli düzeyde faydalanamamaktadır. Ayrıca öğrencinin gittiği

işletmenin çalışma alanları, tutumu, öğrenciye fırsat tanıyıp tanımama durumları da öğrencinin yeterli hale gelmesinde belirleyici olmaktadır. Usta öğretmenlerin de görüşmelerde vurguladığı bu konuya bir başka araştırmada rastlanmıştır. Sak (2007) tarafından yapılan ve endüstri meslek liselerinin elektrik bölümünün 11. sınıflarında okuyan ve bir işletmede mesleki eğitim gören öğrencilerin görüş ve düşünceleri doğrultusunda mesleki eğitim uygulamasının yeterliliğini ve düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda; uygulama gerektiren derslerini atölye/laboratuarda gören öğrencilerin, öğrenci sayısının çok olduğu yerde mesleki eğitim gören öğrencilerin, işletmede eğitim bölümü ve eğitim sorumlusunun bulunduğu yerlerde mesleki eğitim görenlerin ve son olarak koordinatör öğretmenlerin kendi alanlarından olmasının öğrencilerin iş yaşamına hazırlanmasına olumlu katkı sağladığı, bu öğrencilerin çalıştıkları işletmeyi diğerlerine göre daha olumlu algıladıkları görülmüştür.

Taşpınar tarafından (2014) gerçekleştirilen “Mesleki Eğitimde Uzaktan Eğitim ve Toplumsal Algı” konulu araştırmada belirtildiği üzere eğitim kalitesinin verimliliğinin önemli boyutlarından biri de yapılan eğitime verilen değer, toplumun ve bireylerin bakış açılarıdır. Bireylerin aldıkları eğitim sonucunda elde ettikleri kazanımlar, başka bir deyişle davranışlar ne kadar nitelikli ve beklentileri karşılayacak düzeyde ise, verilen eğitime bakış açısı ve oluşan algı da o ölçüde iyi olabilecektir. Bu nedenle bu araştırma sonuçları da göstermektedir ki mesleki ve teknik eğitime yönelik olumsuz algıların en önemli nedeni mesleki ve teknik eğitim kalitesi sorunsalı ve öğrenci yeterliliklerinin istenilen düzeyde olmaması nedeniyle sektör ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır.

Olumlu gelişmelerin yanı sıra mesleki ve teknik eğitime yönelik olumsuz bir algı bulunmakta ve mesleki eğitim merkezi sınavlarla ortaöğretime geçemeyenlerin sığınağı veya adrese dayalı sistemde mecburen yerleşilen okul olma algısının öncelikle kırılması gerekmektedir. Nitekim Taşpınar’ın (2014) araştırmasında ve Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018 (s.22)’nda yer verilen bu olumsuz algı nedeniyle mesleki teknik eğitime yeterli niteliklere sahip, istekli, motivasyonu yüksek yeterince öğrenci gelmediği için eğitim kalitesini de olumsuz etkilemekte, bunun sonucunda iş gücü piyasasında da nitelikli işgücü ihtiyacı her geçen gün artmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitimin yönelimini anlamak için bakılması gereken önemli belgelerden biri “Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018” dir. Bu belge üç ana politika ekseninde kurgulanmıştır bunlar: “Mesleki ve Teknik Eğitime Erişim”, “Mesleki ve Teknik Eğitimde Kapasite” ve son olarak “Mesleki ve Teknik Eğitim ile İstihdam” eksenleridir. Belgede mesleki ve teknik eğitimin uluslararası standartlar ve kriterler çerçevesinde planlanması ve uygulanmasının işgücü hareketliliğine önemli katkı sağlayacağı

belirtilmiştir. Hareketliliği destekleyecek önemli bir unsurun ise işgücünün yabancı dil becerisine sahip olması gereğidir (s. 9-11). Bu araştırma kapsamında yer alan 12 meslek alanının hiçbirinde öğrenciler yabancı dil yeterliliğine sahip değildir. Özellikle turizm alanında hizmet verecek olan Servis ve Mutfak meslek alanlarında eğitim görmüş öğrencilerin istenilen düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayışı önemli ve dikkat çeken bir sorundur.

Avrupa Birliği (AB), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Dünya Bankası (WB) ve benzeri uluslararası kuruluşlar mesleki ve teknik eğitime önem vermekte ve ortak stratejiler oluşturmaktadır. Bu kurum ve kuruluşlar mesleki ve teknik eğitim konusunda, sürekli gelişim ve kalite artırma, program hazırlama aşamasında ulusal yeterlilikler ve uluslararası standartların ve yeterliliklerin dikkate alınması, arz talep dengesinin kurulması ve mesleki eğitime ilişkin engellerin kalkması, öğrencilerin ulusal ve uluslararası istihdamının sağlanacağı şekilde yetiştirilmesi, okul-kurum-sektör iş birliğinin sağlanması konularına özellikle önem vermektedirler.

Avrupa Konseyi Mart 2000'de yayınladığı Lizbon Stratejisi ile, Avrupa Komisyonu 2002 yılında yayınlanan Kopenhag Bildirisi ile, 2006 yılı Avrupa Komisyonu hayat boyu öğrenme kapsamında bireylere kazandırılması gereken sekiz temel yetkinlik ile, 2011-2020 dönemi için hedefler konulan Brugge Bildirgesi ile, UNESCO'nun 2010-2015 yıllarını kapsayan mesleki ve teknik eğitim kapsamında dünyadaki eğilimler ve meseleler üzerine düzenlediği kongre ve benzeri pek çok çalışma ile uluslararası kurum ve kuruluşların mesleki ve teknik eğitime verdiği önem ve ortak söylemleri görülmektedir: Kaliteli mesleki eğitim ve öğretim, mesleki ve teknik eğitimde uluslararası hareketliliğin geliştirilmesi, istihdam edilebilirliğin ve rekabetçiliğin artırılması, mesleki ve teknik eğitimde yenilenebilirlik ve girişimciliğin önemi, mesleki ve teknik eğitime erişimin yaygınlaştırılması ve önündeki engellerin kaldırılması, yatırımların arttırılması, tanıtımının iyi yapılması ve farkındalığın oluşturulması. Uluslararası bu kurum ve kuruluşların ortak söylemlerinde vurguladıkları maddelerin araştırma kapsamında yer alan meslek alanlarında yeterli düzeyde olduğunu söylemek güçtür.

Bu araştırma kapsamında görüşleri alınan öğrenci, öğretmen ve usta öğreticilerin öğrenci yeterlilikleri yönünden en olumlu düşünen grup öğrencilerdir. Ancak "Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018" belgesinde de belirtildiği üzere ekonominin ihtiyaç duyduğu alanlardaki nitelikli personel temininde zorluk yaşanmasına rağmen, mesleki ve teknik eğitim mezunlarının işsizlik oranı yüksektir. Bu oran 2002 yılında %14, 2007 yılında %12 ve 2012 yılında ise %10,1'dir. Görüldüğü üzere öğrencilerin kendilerini tek başına yeterli görmeleri yeterli olmamıştır. 2014-2018 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planında "Temel ve Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Programı" kapsamında

bireylerin mesleki becerilerinin yanı sıra, iş yaşamının gerektirdiği temel becerilere sahip olması, eğitim ile çalışma yaşamı arası bağın kuvvetlendirilmesi, çalışma hayatına dair bilgi ve teknolojiye, iletişim teknolojilerine, yabancı dile, finansal okuryazarlığa, problem çözmeye, eleştirel düşünmeye, iletişime, kariyer planlamaya ve iş arama gibi becerilere sahip olmaya, sanatsal ve sportif becerilere de sahip bireyler olmaya verilen önem vurgulanmıştır. Kalkınma planında vurgulanan özellikler bu araştırma sonuçlarında öğrencilerin yeterlilikleri ile uyum göstermemektedir. Ayrıca araştırmada öğretmenler ve usta öğreticiler pek çok meslek alanı için öğrencilerin ilgisiz olduklarını, mesleki gelişimlerini önemsemediklerini bulgularda yer aldığı üzere belirtmiştir. Bu sonuç göstermektedir ki öğrenciler bir başkasının yanında çalışmak veya kendi işini kurmak yollarından hangisini izlerse izlesin girişimci bir ruhla yetiştirilmelidir. Bu bağlamda iş kurma fikirleri verilmesi, girişimci fikirlerin ortaya konulması, bireylere iş kurmak için gerekli yasal işlemlerin neler olduğunun anlatılması, öğrencilerin veya mezunların cesaretlendirilmesi ve motivasyonunun sağlanması gerekmektedir.

Öğrencilerin cesaretlendirilmesi, uluslararası işgücü hareketliliği konularında Europass, AB düzeyinde bir eğitim programına girmek isteyen veya iş arayan Avrupa vatandaşlarının gönüllü kullanımına açık ve sahip oldukları yetkinlik ve yeterliliklerin tanınırlığını sağlayan dokümanlar klasörüdür. AB ve Avrupa Ekonomik Alanındaki her ülkede Ulusal Europass Merkezi, Europass belgeleri ile ilgili tüm faaliyetleri koordine eder. Türkiye’de Ulusal Europass Merkezi MYK’dır. Bu araştırma kapsamında araştırmacı tarafından görüşülen öğrencilerin bu merkez ve iş ve işlemlerinden haberdar olduklarını söylemek güçtür.

6.2. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda önerilere yer verilen bu kısımda öneriler üç başlık halinde sunulmuştur. Bunlar: Araştırma sonuçlarına dayalı öneriler, genel gözleme dayalı öneriler ve araştırmacılara yönelik önerilerdir.

6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

- Sektörün ihtiyacını karşılayacak eleman yetiştirmede güçlükler yaşanmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim veren öğretim kurumlarının programları ulusal mesleki yeterliliklere uyumlu hale getirilmelidir.
- Araştırma kapsamındaki meslek alanlarının neredeyse tamamında verilen eğitimin işletme beklentilerini karşılamadığı görülmüştür. Öğretim programları ulusal mesleki

yeterliliklere uygun hale getirilmenin yanı sıra işletme beklentilerini de kapsayıcı nitelikte olmalıdır.

- Öğrencilerin eğitim öğretimleri devam ederken mesleki test ve sertifikalandırma merkezlerini gezmeleri, gözlem yapmaları, mümkün olursa örnek bir sınava katılımlarının sağlanması kendilerine ve yeterlilik durumlarına yönelik içgörü sağlamalarında ve gelişimlerinde olumlu bir katkı sağlayabilir.
- Araştırma bulgularında meslek alanlarının pek çoğunda teorik ve uygulama anlamında yetersizlikler saptanmıştır. Örgün mesleki ve teknik eğitimde uygulama ve atölye çalışmalarına ağırlık verilerek bu eksiklikler giderilebilir.
- Araştırma kapsamındaki mesleklerin büyük çoğunluğunda öğrencilerin iş güvenliği ve iş sağlığı açısından istenilen düzeyde yeterliliklere sahip olmadıkları dikkate alınırsa, okullardaki mesleki bilgi ve beceri eğitimi sırasında iş güvenliği yeterliklerinin geliştirilmesi için özel önlemler alınmalıdır.
- Örgün mesleki eğitim programlarının güncellenmesi için meslekle ilgili tüm kesimlerin yer alacağı program geliştirme komiteleri kurulabilir ve bu komitelerde meslekle ilgili tüm kesimlere, MYK vb. kurumlara da mutlaka yer verilmelidir. Komiteler yeterliliğe dayalı program yaklaşımı bağlamında çalışmalar yaparak MYK yeterlikleri ile örgün mesleki eğitim programlarının uyumunu sağlayabilir.
- Mesleki ve teknik eğitimde yetişen öğrencilerin uluslararası hareketliliğini ve mesleğiyle ilgili küresel gelişmeleri takip etmelerini sağlayacak yabancı dil eğitimi yeterince verilememektedir. Öğrencilerin yabancı dilde yeterli hale getirilmesinin mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin artmasında faydalı olacağı söylenebilir.

6.2.2. Genel Gözleme Dayalı Öneriler

- Mesleki ve teknik eğitime yönelik ilgi ve farkındalığın istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu nedenle mesleki eğitimin başarılı öğrencilerin bilerek, isteyerek ve severek tercih ettiği bir alan olarak yerini alması için çalışmalar yapılması faydalı olacaktır.
- Ülkemizde mesleki rehberlik hizmetleri MEB ve İŞKUR tarafından yürütülmektedir. Okullarda uygulanan mesleki rehberlik hizmetlerini destekleyici olarak MEB Ortaöğretim Projesi'nin Mesleki Rehberlik ve Danışmanlık Bileşeni kapsamında web tabanlı Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi (MBS) geliştirilmiştir. Onüç yaş ve üstü bireyler

için geliştirilen MBS'den öğrencilerin faydalanmasının sağlanması ve buna benzer uygulamaların arttırılması olumlu etki yaratacaktır.

- İşletmelerde mesleki ve teknik eğitim uygulamaları MEB'nin kontrolünde gerçekleşmektedir. Mesleki eğitim ve uygulamalı çalışmaların yapılacağı işletmeler ile öğrencileri eşleştirme, öğrencilere koordinatörlük yapma gibi düzenlemeler okulun yetkisindedir ve işletmelerin bu sürece etkin bir şekilde katılmadıkları söylenebilir. İşletmelerin bu alanda söz sahibi olması ve işletmede mesleki eğitim işlemlerinin okul- işletme etkileşimi ile gerçekleştirilmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Ayrıca uygulama yapılacak işletmelerin seçimindeki kriterler yeterince uygulanmamaktadır. Bu açıdan gerekli önlemler alınmalıdır.
- İşletmelerin mesleki eğitim ve uygulama çalışmaları sırasında öğrencilere yeterince eğitim olanakları sunduklarını söylemek güçtür. Çoğu işletme müşteri memnuniyetini kaybetmemek, iş güvenliği, zaman kazanma gibi çeşitli nedenlerle işletmede mesleki eğitim gören öğrencilere uygulama yaptırmaktan çekinmektedir. Öğrencilerin işletmede mesleki eğitim sürecini kontrol eden öğretmen ve okul yönetimlerinin mesleki eğitim programının işyerinde uygulanması konusunda daha hassas davranmaları yararlı olacaktır.
- Eğitim ve istihdamda birey hareketliliğini kolaylaştıran ve sağlayan EUROPASS sistemi hakkında hem öğretmen hem de öğrenciler ayrıntılı şekilde bilgilendirilmeli ve bu sistemin aktif kullanımı sağlanmalıdır.
- Mezunların genellikle eğitim gördükleri mesleki ve teknik eğitim alanlarında çalışmamaktadır. Bu durumun nedenlerinin derinlemesine araştırılmasının mesleki eğitimin önündeki engellerin kalkmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- İşgücü ihtiyaç analizleri yeterince dikkate alınmadan okul, alan ve dalların açılması önlenmelidir.
- Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları için akreditasyon sisteminin oluşturulmasında yarar vardır.
- Mesleki eğitimde görev alan öğretmenlerin sektör deneyimlerinin artırılması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Eğiticilere yönelik kaliteyi artırıcı hizmet içi eğitimler veya sektör tecrübesi kazandıracak çalışmalar planlanmalıdır.
- Mesleki ve teknik ortaöğretimin devamı niteliğindeki yükseköğretim programlarının yeterli olmaması, mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirecek kurumlar olmaması

büyük eksikliklerdir. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirmek için yükseköğretim programları oluşturulmasında yarar vardır.

6.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma örgün mesleki eğitim kurumlarından anadolu meslek lisesinde öğrenim gören öğrencileri kapsamıştır. Mesleki eğitim merkezlerini, OSB içinde yer alan meslek liselerini, özel mesleki ve teknik eğitim kurumlarını içeren bir araştırma yapılabilir.
- Bu araştırma hem nicel hem de nitel araştırma özelliği taşıyan karma bir çalışmadır. Çalışma oldukça kapsamlı olmasına rağmen daha fazla öğrenci-öğretmen-usta öğretici ile daha geniş kapsamlı nicel ve nitel araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada öğrenci yeterlilikleri araştırılmıştır ancak bu öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin veya usta öğreticilerin yeterliliklerine yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada örgün eğitimini bitirmek üzere olan öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Örgün eğitimden mezun olan kişilerin görüşleri alınarak araştırma, değerlendirme çalışması yapılabilir.
- Araştırma kapsamında MYK'dan performans sınavlarından başarılı olan mesleki eğitim mezunlarına dair istatistiki veriler istenmiş ancak bu veriler araştırmacı ile istenildiği ölçüde paylaşılmamıştır. MYK verilerine ulaşarak, mesleki test ve sertifikalandırma sürecinde adayların en başarılı veya başarısız oldukları meslek alanları belirlenip bunlara yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Mesleki ve teknik eğitimde 2023 vizyonuna yönelik bir hareketlenme ve değişimin yaşandığı/yaşanacağı gözlenmektedir. Bu araştırma kapsamında yapılan çalışmalar belirli bir süre sonra tekrar edilerek, aradaki farklılıklar, bu araştırma sonuçlarına göre değişimler gözlemlenebilir.
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bu araştırmaya benzer yeterlilik araştırmaları yapılarak hangi meslek alanında ne kadar yeterlilik sağlandığı veya eksiklikler olduğu ölçülebilir.

6.3. Son Söz

Dünya genelinde tüm ülkelerde sınırların kalkmaya başladığı, eğitimin, yabancı dil, temel beceriler, girişimcilik, özgüven, problem çözme becerileri, düşünme ve hızlı algılama, paylaşma ve iletişime açık olma, sanat ve estetik konularıyla ilgili, işgücü hareketliliği vb.

konularda yeterli bireylerin daha üretken, ülkesine de katma değeri olan ve mutlu bireyler olduğu çok açıktır.

Bu araştırmada örgün mesleki eğitim programlarında öğrenim görmüş öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere sahip olma durumları, öğrencilerin kendi açısından, öğretmenlerin ve usta öğreticilerin gözünden değerlendirilmiştir. Araştırma sayesinde öğrenci yeterliliklerinin durumu ortaya konulmuştur. Araştırma ile ortaya konulan eksikliklerin(sektörün talep ettiği yeterliliklere sahip olmama, yabancı dil konusunda yetersizlik, temel becerileri eksiklikleri, vb. gibi) giderilmesi, mesleki ve teknik eğitim kalitemizin arzu edilen seviyeye gelmesi ve kendinden sonraki araştırmalara kaynak olması dileğiyle.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, O. C. & Berk, Ş. (2009) Mesleki ve teknik ortaöğretimde yeni arayışlar: yeterliğe dayalı modüler sistemin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 220-236.
- Akkutay, Ü. (1984). *Enderun mektebi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Akkutay, Ü. (1991). *Türkiye’de çıraklık eğitimi*. Ankara: Erek.
- Akkutay, Ü. (1996). *Millî eğitimde yabancı uzman raporları*. Ankara: Avni Akyol Vakfı Kültür ve Eğitim.
- Akyüz, Y. (2001). *Başlangıçtan 2001’e Türk eğitim tarihi*. İstanbul: Alfa.
- Alkan, C. & Doğan, H. (1976). Mesleki ve teknik eğitim için ana plan esasları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 9(1), 25-72.
- Alkan, C., Doğan, H. & Sezgin, İ. (2001). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*. Ankara: Alkım.
- Altın, H. (2010). Ziya Gökalp’in eğitim tarihimiz açısından önemi. *International Journal of History*, 2(2). doi: http://dx.doi.org/10.9737/hist_104.
- Altın, H. (2014). II. Meşrutiyetten Cumhuriyete İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve onun eğitim ve eğitimci kavramları ile ilgili düşünceleri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 33(55). doi: 10.1501/Tarar_0000000570.
- Anderson, S. K. (2012). A-levels forever an exploration of the reasons for A-levels’ resistance to change (Order No. U579553). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1564406035).
- Aydoslu, D. (2014). *Mesleki eğitim merkezlerinde yürütülen çıraklık eğitiminin değerlendirilmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bars, M., E. (2017). *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 38-51. doi: 10.30803/adusobed.335058.
- Başgöz, İ. & Wilson, H. E. (1968). *Türkiye Cumhuriyeti’nde eğitim ve Atatürk*. Ankara.
- Bilir, Y. (2015). *Sektörde çalışan grafik tasarımcı profili ve mesleki yeterlilik analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bingöl, V. (1970). *Atatürk’ün millî eğitimimizle ilgili düşünce ve buyrukları*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

- Binici, H, Arı, N . (2004). Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(3),. Retrieved from <http://www.gefad.gazi.edu.tr/issue/6758/90909>
- Brockmann, M. (2011). *Learner biographies and learning cultures: Identity and apprenticeship in england and germany* (Order No. U595068). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1442500629).
- Caner, F. (2008). *Hava trafik kontrolörlerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ve hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk ve ortaöğretimin tarihi gelişimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Çağatay, N. (1974). *Bir Türk kurumu olan ahilik*. Ankara.
- Demetriou-Crane, P. (2014). *Building for the future?: A comparative study of the learning experiences of three sets of learners on the diploma in construction and the built environment* (Order No. 10081969). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1779543056).
- Demir, E. & Şen, H. Ş. (2009) Cumhuriyet dönemi mesleki ve teknik eğitim reformları. *Ege Eğitim Dergisi*, 10(2), 39-59.
- Dewey, J. (2002). *Türk maarifi hakkında rapor*. Ankara: İmaj.
- Dilek Z. (1987). *Atatürk devri zabıt ceridelerinde mesleki ve teknik eğitim*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, H. (1983). *Mesleki ve teknik eğitim sempozyumu*. (Ed. M. Külahçı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Drysielski, R. (2015). *CTE alignment with 21st century skills* (Order No. 10139829). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1805341403).
- Duman, T. (2002). Meslekî ve teknik eğitimin gelişimi. *Türkler*, 15, 61–72.
- Ekşioğlu, S. (2013). *Mesleki ve teknik liselerde uygulanan modüler öğretim programının değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Emirgil, B. F. (2009). Yeni meslekçi eğitim yaklaşımı ve yeni meslekçi paradigmaların Türkiye'deki yansıması olarak MEGEP. *Sosyal Siyaset Konferansları (Prof. Dr. Nusret Ekin'e Armağan)*, 56, 575-600.

- Ercan, A. (2008) *Türkiye’deki karayolu taşımacılığında mesleki yeterlilik eğitiminin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergin, O. (1977). *Türk maarif tarihi, Cilt: 1-2*. İstanbul: Eser.
- Ergün, M. (1982). *Atatürk devri Türk eğitimi*. Ankara: DTCF.
- Ergün, M. (1996). *İkinci Meşrutiyet devrinde eğitim hareketleri (1908-1914)*. Ankara.
- Erken, V. (1998). *Bir sivil örgütlenme modeli ahilik*. Ankara.
- Fişek, A. G. (2017). Yaratıcı, atılımcı ve kararlı bir eğitim önderi: Mehmet Rüştü Uzel. *Çalışma Ortamı Dergisi*, (150).
- Gall, M., Gall, J., & Borg, R. (2007). *Educational research: An introduction* (8.b.). New York: Pearson Education.
- Güllülü, S. (1977). *Ahi birlikleri*. İstanbul: Ötüken.
- Gür, A. (2011) *Rekabet Gücünün Artırılmasında Nitelikli İşgücü İhtiyacı ve Mesleki Eğitim*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gür, B. S., Özoğlu, M., Akgeyik, T., Çetinkaya, E., Karagöl, E.T., Öztürk, M., Biçerli, M.K, ... & Çelik, Z. (2012). *Türkiye’nin İnsan Kaynağının Belirlenmesi*. Ankara: SETA.
- Gür, B.S., Çelik, Z. & Yurdakul, S. (2018). *Yükseköğretime Bakış 2018: İzleme ve Değerlendirme Raporu*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Hou, H. (2010). *A comparison of the career and technical education programs in a US community college and a chinese institution* (Order No. 3426622). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (763233591).
- Jacobs J, Grubb, W.N. (2002). *Implementing the Education Consensus: The Federal Role in Supporting Vocational-Technical Education, Report: Macomb Community College, Community College Research Center, Teachers College*, no: ED-99-CO-0160 University of California at Berkeley, 26.
- Kara, K. (2017). *Ulusal mesleki yeterlilik sisteminin harita sektörü açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karaçam, E. (2016). *Bilişim teknolojisinde teknik servis çalışanlarının mesleki yeterlilik ölçümü için uzaktan eğitime dayalı bir sınav model önerisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kazıcı, Z. & Şeker, M. (1982). *İslam-Türk medeniyet tarihi*. İstanbul.

- Keating, J., Medrich, E., Volkoff, V. & Perry, J. (2002). Comparative Study of Vocational Education and Training Systems. NCVER. Kensington Park: Australia.
- Kempson, A. A. (2012). *National vocational qualifications and workplace learning: Staff perspectives in a social care organisation* (Order No. 10031147). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1774234767).
- Kılıç, Z. & Güven, S. (2017) Türk millî eğitim şûralarında alınan kararların incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(53).
- Kılınç, M. (2013). *Türkiye’de mesleki teknik eğitimin tarihi gelişimi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kılınç, M. (2016). *Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim tarihi (1886-1986)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kliebard, H.M. (1999). *Schooled to work: Vocationalism and American curriculum, 1876-1946*, (Teachers College Press).
- Kocatürk, F. (2006). AB Ülkelerinde Mesleki Eğitim Sistemlerine ilişkin Yaklaşımlar ve Türkiye için Uyum Analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koçer, H. A. (1987). *Türkiye’de modern eğitimin doğuşu (1773–1923)*. Ankara: Uzman.
- Kodaman, B. (1985). *Abdülhamit devri eğitim sistemi*. İstanbul.
- Kwan, W. W. (2016). *Identifying core competencies for students of a vocational education and training (VET) programme in electrical and mechanical engineering in hong kong* (Order No. 10243087). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1911321944).
- McQuay, P. (2001). A Discussion Paper on Vocational Technical Education in the United States of America. Paper Prepared for the European Union.
- MEB. (1939). I. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1943). II. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1946). III. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1949). IV. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1953). V. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1957). VI. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.

- MEB. (1960). Türkiye Eğitim Millî Komisyon Raporu. Ankara: MEB.
- MEB. (1962). VII. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1974). VIII. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1981). IX. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1982). X. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (1988). XI. Millî Eğitim Şurası. Ankara: MEB.
- MEB. (2014). Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018. Ankara: MEB.
- O'Brien, J. (2015). Tale of two cities: UK and USA vocational school leaders' perceptions and experiences (Order No. 3703267). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1688330004).
- Özalp, R. & Ataünal, A. (1977). *Türk millî eğitimi düzenleme teşkilatı*. Ankara.
- Özalp, R. (1961). Türkiye’de yüz yıllık mesleki ve teknik öğretim. *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*, (104).
- Öztuna, Y. (1977). *Büyük Türkiye tarihi, C. II*. İstanbul.
- Öztürk, A. (2015). *Türkiye’deki karayolu taşımacılığı mesleki yeterlilik faaliyetlerine ait politikalar ve verilen eğitimler, sektör çalışanları üzerine bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Pointon, A. J. (2016). *An investigation into the experience of large goods vehicle drivers directed to undertake national vocational qualifications* (Order No. 10625727). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1916426504).
- Qi, W. (2014). *In search of evidence-based effective practices for improving vocational student employability: A study of the implementation of national policy on scaling up effective vocational schools in china* (Order No. 3671944). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1651613216).
- Sertel, M. Z. (1924). 31 Temmuz 1924 ve 19 Ağustos 1924 tarihli Cumhuriyet gazetesinde M. Zekeriya Sertel’in yazıları. *Cumhuriyet*.
- Serter, N. (1993). *Genel olarak Türkiye açısından istihdam ve gelişme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi.

- Seyhan, A. S. (2012). *Televizyon gazeteciliğinde muhabirlerin mesleki yeterlilik beklentileri Ankara alan araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sezgin, İ. (1983). *Mesleki teknik eğitim sempozyumu*. (Ed. M. Külahçı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Sezgin, İ. (1987). Yeni mesleki-teknik eğitim sistemi ve okul-endüstri ilişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 210-228.
- Sıdal, C. (1983). *Mesleki eğitim ve istihdam*. Ankara.
- Slupe, G. T. (2014). Factors influencing high school students to pursue youth apprenticeship (Order No. 3620738). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (1540805817).
- Şahin, İ & Fındık, T., (2008). Türkiye’de mesleki teknik eğitim: Mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3).
- Tan, Ş. (2016). *SPSS ve excel uygulamalı temel istatistik-1*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taşpınar, M. (1995). *Mesleki ve teknik eğitimin kuramsal temelleri*. Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu-I’nda sunulmuş bildiri. Fırat Üniversitesi, 22-23 Haziran, Elazığ.
- Taşpınar, M. (1997). *Modüler öğretim yönteminin öğretim yöntemleri dersinde öğrenci başarısına etkisi (F.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi örneği)*. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Taşpınar, M. (2014). Mesleki eğitimde uzaktan eğitim ve toplumsal algı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1-7.
- Taşpınar, M. (2014). *Türk eğitim sisteminde kademeler arası geçiş açısından mesleki-teknik eğitimin yeri*. Cumhuriyet’in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi’nde sunulmuş bildiri.
- Tuna, O. (1978). *Türkiye’de mesleki ve teknik öğretim*. İstanbul.
- Tuncer, M. & Taşpınar, M. (2004). *Avrupa Birliği’nde eğitim ve mesleki eğitim yönelimleri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı’nda sunulmuş bildiri. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Turan, K. (1992). *Mesleki ve teknik eğitimin gelişmesi ve Mehmet Rüştü Uzel*. İstanbul: MEB.
- Turan, K. (1996). *Ahilikten günümüze mesleki ve teknik eğitimin tarihi gelişimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı.

- Türk, Y. (2016). *Mesleki eğitim merkezlerinde eğitimlerini sürdüren kalfa adaylarının; kazanımlarını çalışma yaşamlarında kullanabilme düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Türkiye Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2018.
- Uçar, C. & Özerbaş, M. A. (2013). Mesleki ve teknik eğitimin Dünyadaki ve Türkiye'deki Konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 242-253.
- Yalçın, R. (2006). *İsmail Hakkı Tonguç'un Türk eğitim sistemi üzerine görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, K. & Şahin, L. (2015). Osmanlı'dan günümüze mesleki eğitimin gelişimi. *Çalışma ve Toplum*, 2015(1).
- Yılmaz, Ü. (2012). *Karayolu taşımacılığında mesleki yeterlilik eğitimi için bir e-öğrenme modeli önerisi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yiğit, Y. (2017). *İŞKUR mesleki eğitim faaliyetlerinin yeterliliği: Sakarya ili araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

EKLER

EK-1 Çelik Kaynakçısı (Seviye 3) Ulusal Mesleki Yeterliliği

Yeterliliğin Adı	Çelik Kaynakçısı
Referans Kodu	11UY0010-3
Seviye	3
Uluslararası Sınıflandırmadaki Yeri	ISCO 08: 7212
Yayın Tarihi	12/04/2011
Revizyon No	02
Revizyon Tarihi	25.11.2015
Amaç	Ülkemizde, çelik malzemelerin ergitmeli kaynak yöntemlerinden herhangi birini elle veya yarı mekanize kaynak donanımlarını kullanarak gerçekleştirecek işletme/kurumlara nitelikli personel arzının sağlanması, bu faaliyetlerin eğitim almış ve nitelik kazandırılmış kişiler tarafından yürütülmesi ve çalışmalarda kalitenin artırılması için; •Adayların sahip olması gereken nitelikleri, bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlamak, •Adayların, geçerli ve güvenilir bir belge ile mesleki yeterliliğini kanıtlamasına olanak vermek, •Eğitim sistemine, sınav ve belgelendirme kuruluşlarına referans ve kaynak oluşturmaktır.
Yeterliliğe Kaynak Teşkil Eden Meslek Standart(lar)ı	TS EN ISO 9606-1 Kaynakçıların Yeterlilik Sınavı-Ergitme Kaynağı-Bölüm 1: Çelikler
Yeterliliğin Yapısı	<u>Zorunlu Birimler</u> 11UY0010-3/A1 Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği <u>Seçmeli Birimler</u> 11UY0010-3/B1 Elektrotla Ark Kaynağı (111) 11UY0010-3/B2 Gaz Korumasız Özlü Tel Elektrotla Ark Kaynağı (114) 11UY0010-3/B3 Tel Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı (121) 11UY0010-3/B4 Özlü Tel Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı (125) 11UY0010-3/B5 Metal-Ark Asal Gaz Kaynağı (MIG Kaynağı) (131) 11UY0010-3/B6 Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG Kaynağı) (135) 11UY0010-3/B7 Aktif Koruyucu Gazla Özlü Tel Metal-Ark Kaynağı (136)

	11UY0010-3/B8 Aktif Koruyucu Metalik Özlü Elektrotla Ark Kaynağı (138) 11UY0010-3/B9 Tungsten Asal Gaz Ark Kaynağı (TIG Kaynağı) (141) 11UY0010-3/B10 Otojen Tungsten Asal Gaz Kaynağı (142) 11UY0010-3/B11 Boru Bıçımında Özlü Elektrotlu Tungsten Asal Gaz Kaynağı (143) 11UY0010-3/B12 İndirgeyici Gaz Ve Katı Dolgu Malzemeli Tungsten Asal Gaz Kaynağı (145) 11UY0010-3/B13 Plazma Ark Kaynağı (15) 11UY0010-3/B14 Oksi-Asetilen Kaynağı (311) Adayın mesleki yeterlilik belgesi alabilmesi için A grubu yeterlilik birimlerinin tümünden ve B grubu yeterlilik birimlerinin en az bir tanesinden başarılı olması zorunludur. TS EN ISO 9606-1 standardındaki gösterimle yeterliliği belgesinde yazılır.
Ölçme ve Değerlendirme	Çelik Kaynakçısı (Seviye 3) Mesleki Yeterlilik Belgesini elde etmek isteyen adaylar birimlerde tanımlanan sınavlara tabi tutulur. Adayların mesleki yeterlilik belgesini alabilmeleri için birimlerde tanımlanan sınavlardan başarılı olmaları gerekmektedir. Yeterlilik birimlerindeki teorik ve performans dayalı sınavlar, her bir birim için ayrı ayrı yapılabileceği gibi birlikte de yapılabilir. Ancak her birimin değerlendirmesi bağımsız yapılmalıdır. Yeterlilik birimlerinin geçerlilik süresi birimin başarıldığı tarihten itibaren 2 yıldır. Yeterlilik birimlerinin birleştirilerek bir yeterliliğin elde edilebilmesi için tüm birimlerin geçerliliğini koruyor olması gerekmektedir. Belge almaya hak kazanan kişilere, MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi yanında TS EN ISO 9606-1'e uygun olarak hazırlanmış Mesleki Yeterlilik Belgesi Eki verilir.
Belge Geçerlilik Süresi	TS EN ISO 9606-1 Madde 9.1' de belirtildiği üzere belgenin geçerliliği seçilen metoda göre 2 yıl veya 3 yıl olarak değişmektedir.
Gözetim Sıklığı	Belge geçerlilik süresi içerisinde adaylar gözetime tabi tutulur. Adayın yeterliliği, TS EN ISO 9606-1 Madde 9.2' de belirtildiği üzere her 6 ayda bir gözetime tabi tutulur. Gözetim sonucu performansı yeterli bulunmayan veya gözetimi belge sahiplerinden kaynaklanan nedenlerle yapılamayan belge sahiplerinin belgeleri askıya alınır. Belgesinin askıda olma nedeni ortadan kalkan belge sahiplerinin belgelerinin geçerliliği geçerlilik süresi sonuna kadar devam eder.
Belge Yenileme	Belge geçerlilik süresinin sonunda belge sahibinin performansı TS EN ISO 9606-1 Madde 9.3'de bulunan ve aşağıda tanımlanan yöntemlerden biri kullanılarak değerlendirmeye tabi tutulur; a) Belge geçerlilik süresi 3 yıl olanlar için; 3 yıl sürenin sonunda belge sahibi yeniden sınava girerek bel- gelendirilir. b) Belge geçerlilik süresi 2 yıl olanlar için, son 6 aya ait yapmış olduğu 2 adet kaynak numunesine radyografik veya ultrasonik veya tahribatlı testlerden biri uygulanır. Kaynaklar hatasız veya tespit edilen hata kabul kriterleri içerisinde yer alıyorsa belge geçerlilik süresi 2 yıl daha uzatılır.
Yeterliliği Geliştiren Kuruluşlar	Mesleki Yeterlilik Kurumu Güncelleyen Kuruluş(lar):Türkiye Doğalgaz Dağıtıcıları Birliği Derneği (GAZBİR) Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS)
Yeterliliği Doğrulayan Sektör Komitesi	MYK Metal Sektör Komitesi
MYK Yönetim Kurulu Onay Tarihi ve Sayısı	İlk Onay :12/04/2011 – 2011/28 01 No'lu Revizyon:04/10/2011 – 2011/65 02 No'lu Revizyon: 25.11.2015/60

EK-2 CNC Programcısı (Seviye 4) Ulusal Mesleki Yeterliliği

Yeterliliğin Adı	CNC Programcısı
Referans Kodu	12UY0082-4
Seviye	4
Uluslararası Sınıflandırmadaki Yeri	ISCO 08: 3115
Yayın Tarihi	26/09/2012
Amaç	Bu yeterlilik CNC Programcısı Seviye 4 de olması gereken bilgileri, becerileri ve yetkinlikleri belirleme, ölçme-değerlendirme ve belgelendirme amacıyla hazırlanmıştır.
Yeterliliğe Kaynak Teşkil Eden Meslek Standart(lar)ı	12UMS0216-4 Cnc Programcısı (SeviYe 4) Ulusal Meslek Standardı
Yeterliliğin Yapısı	<u>Zorunlu Birimler</u> 12UY0082-4/A1 Cnc İşlerinde İsg Ve Çevre Güvenlik Önlemleri 12UY0082-4/A2 Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri 12UY0082-4/A3 Cnc Kodlarını Yazma, Bilgisayar Destekli İmalat Programı Kullanma 12UY0082-4/A4 Takım SeçİMi Yaparak, TezgâHı Programa GöRe Ayarlama 12UY0082-4/A5 Programlama Yapacağı Tezgâhı Kullanma Adayın yeterli sayılabilmesi için tüm yeterlilik birimlerini alması gerekmektedir.
Ölçme ve Değerlendirme	Aday zorunlu yeterlilik birimlerinin sınavlarında başarılı olmalıdır. A1 ve A2 birimleri için sadece teorik sınavlar yapılır. A3, A4 ve A5 birimlerinin teorik sınavı birlikte uygulanabilir. Performans sınavı ise birlikte ve ya ayrı ayrı uygulanabilir.
Belge Geçerlilik Süresi	Yeterlilik belgesinin geçerlilik süresi, belgenin düzenlendiği tarihten itibaren 5 yıldır.
Gözetim Sıklığı	Adayın performansı, mesleki yeterlilik belgesinin geçerlilik süresi içerisinde, ikinci yılın sonundan itibaren en az bir kez Sınav ve Belgelendirme Kuruluşu tarafından gözetime tabi tutulur.
Belge Yenileme	İlgili sektörde en az 2 yıllık çalıştığını belgelendirenlerin belgelerinin yenilenmesinde, varsa sadece güncelleme yapılan yeterlilik birimlerinden yapılacak sınavlardan başarılı olması gerekir. Güncelleme yoksa belge sınavsız yenilenir. İstenen evrakları sağlayamayanların belgeleri yenilenmez. Yeniden belge almak için müracaat ederler.
Yeterliliği Geliştiren Kuruluşlar	Ankara Sanayi Odası 1. OrganiZe Sanayi Bölgesi
Yeterliliği Doğrulayan Sektör Komitesi	MYK Metal Sektör Komitesi
MYK Yönetim Kurulu Onay Tarihi ve Sayısı	26.09.2012 – 2012/69

EK-3 Araştırma İzni

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.3161858
Konu : Araştırma İzni

09.03.2017

GAZİ ÜNİVERSİTESİNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 23/02/2017 ve 465 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Doktora öğrencisi Neslihan KILIÇ'ın "**Örgün Mesleki ve Teknik Eğitim Programlarının Ulusal Mesleki Yeterliliklerini Kazandırma Açısından Değerlendirilmesi**" konulu araştırma kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Uygulama formunun (12 adet Anket) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Vefa BARDAKCI
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için
Tel: (0 312) 221 02 17/135-134

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3f5c-3cc6-3c4a-85ae-2370 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.3161376
Konu : Araştırma İzni

09.03.2017

.....KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) Gazi Üniversitesi'nin 23/02/2017 tarih ve 465 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı Doktora öğrencisi Neslihan KILIÇ'ın "**Örgün Mesleki ve Teknik Eğitim Programlarının Ulusal Mesleki Yeterliliklerini Kazandırma Açısından Değerlendirilmesi (Ankara İli Örneği)**" konulu Tez kapsamında uygulama talebi Komisyonumuzca incelenmiş olup, ilçenize bağlı ekli listede belirtilen okullarda uygulamanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Uygulama formunun (12 adet /172 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen mühürlü uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

Vefa BARDAKCI
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EK:
Uygulama Formu (12 adet)
DAĞITIM:
Yenimahalle-Çankaya-Keçiören
Altındağ-Pursaklar-Mamak
Elmadag-Sincan-Polatlı

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için
Tel: (0 312) 221 02 17/135-134

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden eb8c-1dca-305a-b0bb-db4a kodu ile teyit edilebilir.

EK-4 Ağ Teknolojileri Elemanı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Ağ Teknolojileri Elemanı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016–2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Görev yaptığınız okul adı:
3. Meslek alanınız:
4. Kıdem yılınız:
5. Mezuniyet durumunuz:
() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş sağlığı ve güvenliği, kalite, iş organizasyonu ve mesleki gelişim**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma önlemlerini, iş organizasyonunu nasıl yapacağını açıklama, kalite uygulamalarını, mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlama)
2. Öğrencilerinizin “**Bilgisayar donanım ve yazılım temelleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Bilgisayarın çalışma mantığını, temel bilgisayar kullanımını, bilgisayar bileşenlerinin temel özelliklerini açıklama)
3. Öğrencilerinizin “**Ağ teknolojileri temelleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Temel ağ kavramlarını, ağ protokolleri kavramını ve IP iletişiminin temellerini, ağ kablo teknolojilerini, kablosuz ağ teknolojilerini, basit aktif ağ donanımlarının özelliklerini, alt ağ kavramını ve yönlendirme işlemlerini, uzak bağlantı türlerini ve temel özelliklerini açıklama)
4. Öğrencilerinizin “**Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kullanıcı ile gerçekleştirilecek iletişim süreçlerini, uzaktan verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları, yerinde verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları, IP tabanlı çoklu ortam aktarım sistemlerine nasıl ağ desteği vereceğini açıklama)
5. Öğrencilerinizin “**Ağ tasarımı ve kurulumu**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Basit ağ yapılarını nasıl tasarlayacağını, ağ kurulum faaliyetleri için yapılması gereken hazırlıkları, eski ağ yapısının kaldırılma aşamalarını, ağ kablolarının nasıl yapılacağını açıklama, ağ kablo sonlandırma ve test işlemlerini gerçekleştirme, ağ donanımlarının montaj işlemlerini, basit aktif ağ donanımlarını nasıl yapılandıracağını, ağ kurulumunun nasıl test edileceğini açıklama)
6. Öğrencilerinizin “**Ağ güvenliği, bakımı ve verimliliği**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Ağ güvenlik donanımlarının nasıl yapılandırılacağını, yazılımsal olarak ağ güvenliğinin nasıl sağlanacağını, periyodik ağ izleme faaliyetlerini, ağ bakım ve onarım faaliyetlerini, periyodik koruyucu bakım faaliyetlerini açıklama)
7. Öğrencilerinizin “**Ağ sunucu işletim sistemi kullanımı**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sunucu işletim sistemlerinin temel özelliklerini, işletim sistemi kurulumunun nasıl yapılacağını, sunucu servislerinin nasıl yapılandırılacağını, sunucu işletim sistemleri ile ilgili periyodik takipleri açıklama)

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Ağ Teknolojileri Elemanı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 7 yeterlilik birimi altında yer alan 36 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ
M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR
Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. **Okulunuz**
.....
2. **Okuduğunuz Meslek Dalı**
.....
3. **Cinsiyetiniz**
() Kadın () Erkek

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.							
İş Sağlığı ve Güvenliği, Kalite, İş Organizasyonu ve Mesleki Gelişim							
1- İSG önlemlerini açıklarım.	İSG tehlike ve riskleri, risk önlemleri, kişisel koruyucu donanımları, çalışma alanında İSG önlemleri, uyarı işaret ve levhaları, elektrik ile ilgili temel güvenlik önlemleri, topraklama yapabilme, acil durum önlemleri.	5	4	3	2	1	
2- Çevre koruma önlemlerini açıklarım.	İşlemler ile ilgili çevresel tehlikeler, gerekli önlemler ve uygulanması, kaynakları verimli kullanma.	5	4	3	2	1	
3- Kalite uygulamalarını tanımlarım.	Yapılan çalışmaların kalite ve standartlara uygunluk denetimleri, süreçlerin iyileştirilmesi, saptanan hata ve arızaların tekrarlanmaması için yapılması gerekenler.	5	4	3	2	1	
4- İş organizasyonunu nasıl yapacağımı açıklarım.	İş emirlerini değerlendirme, iş planlaması, gerekli olacak araç ve donanımları tespit etme, çalışılacak alanı, işe uygun şekilde düzenleme, diğer meslek elemanları ile koordinasyon, gerekli formlar, raporlar, dijital arşivleme yapma.	5	4	3	2	1	
5- Mesleki gelişim için gerçekleştirmem gereken faaliyetleri tanımlarım.	Eğitim ihtiyaçlarını giderebilme, mesleği ile ilgili yenilikleri takip edebilme, bilgi ve deneyimlerini paylaşma.	5	4	3	2	1	
Bilgisayar Donanım ve Yazılım Temelleri							
6- Bilgisayarın çalışma mantığını açıklarım.	Bilgisayar türleri, bilgisayar çalışma ve veri işleme süreçleri, bilgisayar bileşenleri, yazılım ve donanım katmanları, yazılımlar ve çalışma mantığı.	5	4	3	2	1	
7- Temel bilgisayar kullanımını açıklarım.	İşletim sistemlerinin işlevleri, açık kaynak kodlu işletim sistemleri, uygulama yazılımları, yazılım paketleri, kelime işlemci, hesap tablosu ve sunu yazılımlarının türleri, web tarayıcı yazılımları, elektronik posta ve anlık mesajlaşma yazılımları, internet kullanımı.	5	4	3	2	1	
8- Bilgisayar bileşenlerinin temel özelliklerini açıklarım.	Anakart sınıflandırmaları, işlemciler, bilgisayar hafıza birimleri, kasa ve soğutma donanımları, bilgisayar çevre birimleri, yazıcı türleri, USB, IEEE1394 iletişim teknolojileri, depolama ve enerji donanımları	5	4	3	2	1	

Ağ Teknolojileri Temelleri						
9- Temel ağ kavramlarını açıkla.	Bilgisayar ağları, coğrafi alan ağ sınıflandırmaları ağlarda kullanılan mimariler, fiziksel ağ topolojileri, ağ sunucu sistemleri, arayüz kartları ve iletişim standartları	5	4	3	2	1
10- Ağ protokolleri kavramını ve IP iletişiminin temellerini açıkla.	Ethernet ve MAC adresi, ağ protokolü, OSI modeli, TCP/IP kavramı, IP adreslerinin sürümleri, yapıları, ağ adres çevrimi, TCP/IP üzerinde çalışan ağ hizmetleri,	5	4	3	2	1
11- Ağ kablo teknolojilerini açıkla.	Ağ kabloları sınıflandırmaları, standartları, bakır ağ kabloları, fiber optik ağ kabloları, ağ kablolarında kullanılan bağlayıcı türleri.	5	4	3	2	1
12- Kablosuz ağ teknolojilerini açıkla.	Kablosuz ağ standartları, kablosuz ağ mimarileri, erişim noktaları, kablosuz ağ güvenlik kavramları.	5	4	3	2	1
13- Basit aktif ağ donanımlarının özelliklerini açıkla.	Basit aktif ağ donanımları, dağıtıcılar, tekrarlayıcılar, basit ağ anahtarlama donanımları, anahtar türleri, köprüler, yönlendiriciler, güvenlik duvarları, basit DHCP sunucular.	5	4	3	2	1
14- Alt ağ kavramını ve yönlendirme işlemlerini açıkla.	Yerel alan ağı, alt ağ kullanım amaçları, farklı yönlendirme tipleri, sanal yerel ağ yönlendirme, anahtarlama, erişim denetim listeleri.	5	4	3	2	1
15- Uzak bağlantı türlerini ve temel özelliklerini açıkla.	Uzak bağlantılarda iletişim, modem ve yönlendirici cihazlar, internet erişim teknolojileri, erişim cihazları.	5	4	3	2	1
Kullanıcı İlişkileri ve Teknik Destek						
16- Kullanıcı ile gerçekleştirilecek iletişim süreçlerini açıkla.	Kullanıcı ile iletişim kurma kuralları iletişim kayıtları tutma, kullanıcı ile koordinasyon, iş süreci sonrasında kullanıcı işlemleri, kullanım hatalarını önleme bilgilerini verme	5	4	3	2	1
17- Uzaktan verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları açıkla.	Kullanıcıdan sorun hakkında bilgi alma, ağ donanımları ile ilgili hata mesajlarını alabilme, son donanım veya yazılım değişikliğini öğrenme, uzaktan destekle çözülüp çözilemeyeceğine karar verebilme, çözilemeyenlerde kullanıcıyı yönlendirme	5	4	3	2	1
18- Yerinde verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları açıkla.	Kullanıcıdan sorunla ilgili bilgi alma, donanım veya yazılım değişikliğini öğrenme, ağ donanımları üzerindeki hata mesajları, sorunun yerinde çözebilme, yerinde yapılabilecek teknik destek faaliyetleri.	5	4	3	2	1
19- IP tabanlı çoklu ortam aktarım sistemlerine nasıl ağ desteği vereceğini açıkla.	IP tabanlı çoklu ortam aktarım sistemlerinin ağ kurulumlarının yapılışı, bant genişliği ve öncelikli trafik yapılandırmasının yapılışı.	5	4	3	2	1
Ağ Tasarımı ve Kurulumu						
20- Basit ağ yapılarını nasıl tasarlayacağını açıkla.	Kullanıcı gereksinimlerini tanımlama, ağ topolojisini belirleme, internet bağlantı türünü seçme, ağ yerleşim planını oluşturma, ağ donanımlarını ve kablolama malzemelerini belirleme, tasarımı tamamlama süreci.	5	4	3	2	1

21- Ağ kurulum faaliyetleri için yapılması gereken hazırlıkları açıkla.	Ağ donanımları ve malzemeleri temin etme süreci, malzemeleri teslim alma kuralları, montajı yapılacak ağ donanımlarının uyumluluğunun kontrolü ilkeleri	5	4	3	2	1
22- Eski ağ yapısının kaldırılma aşamalarını açıkla.	Eski ağ yapısının kaldırılması, mevcut bileşenlerin sökülmesi, eski ağ yapısından çıkarılan donanımların değerlendirilmesi.	5	4	3	2	1
23- Ağ kablolamasının nasıl yapılacağını açıkla.	Kablo kanalı montajlarını yapma, fiber optik kablo döşeme, sonlandırma ve verimlilik ölçümleri, bakır ağ kablolarının döşeme, sinyal testi ve sonlandırma işlemleri, kablo etiketlendirme işlemleri, kurulum faaliyeti denetimleri, ağ kablolamasının kontrolü	5	4	3	2	1
24- Ağ kablo sonlandırma ve test işlemlerini gerçekleştiririm.	Kablo uçlarını sonlandırma işlemi için hazırlama, renk dizilimi yapma, hazırlanmış kabloya sonlandırıcı ucu takma, sonlandırıcı ucu sabitleme, kablo türüne uygun araçlarla iletişim verimliliğini test etme.	5	4	3	2	1
25- Ağ donanımlarının montaj işlemlerini açıkla.	Ağ donanımları için konum hazırlama, güç ve topraklamayı kontrol etme, farklı tür ağ donanımları ve konumlar için montaj işlemleri yapma.	5	4	3	2	1
26- Basit aktif ağ donanımlarını nasıl yapılandıracağımı açıkla.	Aktif ağ donanımlarını ağ yapısına katma, konsol bağlantısı yapma, internet erişim donanımlarını yapılandırma, ağ donanımlarına IP adreslerinin atama, kablosuz aygıtları ağ yapısına dâhil etme.	5	4	3	2	1
27- Ağ kurulumunun nasıl test edileceğini açıkla.	Ağ kurulumunun test etme, ağ tanılama ve izleme yazılımlarını kullanma, komut satırı ağ bilgi edinme ve yapılandırma komutlarının nasıl kullanma.	5	4	3	2	1
Ağ Güvenliği, Bakımı ve Verimliliği						
28- Ağ güvenlik donanımlarının nasıl yapılandırılacağını açıkla.	Ağ güvenliğini sağlamada kullanılan donanımları sıralama, ağ geçitlerini yapılandırma, güvenlik duvarlarını yapılandırma, kablosuz ağ güvenliğini sağlama, güvenlik donanımlarının basit yazılım güncelleştirmeleri, donanım erişim güvenliği.	5	4	3	2	1
29- Yazılımsal olarak ağ güvenliğinin nasıl sağlanacağını açıkla.	Ağ kaynaklarına erişim izinlerini yapılandırabilme, güvenlik yazılımları, güvenlik yazılımlarının tanımlama verilerinin güncellemesi, zararlı yazılımlar	5	4	3	2	1
30- Periyodik ağ izleme faaliyetlerini açıkla.	Ağ üzerinde takip edilecek süreçler, hizmet kesintilerinde uygulanacak kontrol işlemleri, güvenlik ihlalleri, prosedür dışı yazılım ve donanım değişiklikleri, internet erişimi bant genişliğinin denetleme,	5	4	3	2	1
31-Ağ bakım ve onarım faaliyetlerini açıkla.	Ağ yapılandırmasındaki problemleri tespit edebilme, çözüm alternatiflerini sıralama, ağ donanımlarında değişiklik yapma, ağ kabloları üzerinde yapılacak onarım, ek veya değiştirme işlemleri, ağ yapısının fiziksel olarak genişletme	5	4	3	2	1

32- Periyodik koruyucu bakım faaliyetlerini açıklarım.	Koruyucu bakım planı oluşturma, planının gerçekleştirilmesi sırasında dikkat edilecek hususlar, otomatik yedekleme ve yedekleme denetim döngülerini yapılandırma.	5	4	3	2	1
Ağ Sunucu İşletim Sistemi Kullanımı						
33-Sunucu işletim sistemlerinin temel özelliklerini açıklarım.	Sunucu işletim sistemlerinin kullanım amaçları, işletim sistemi türleri, dosya sistemleri, sanallaştırma teknolojileri, açık kaynak kodlu işletim sistemleri, RAID yapılandırma standartları, ağ yönetim servisleri, yaygın internet servisleri.	5	4	3	2	1
34-İşletim sistemi kurulumunun nasıl yapılacağını açıklarım.	İşletim sistemi kurulumundan önce yapılması gerekenler, sanallaştırma platformlarını yapılandırma, farklı önyükleme aygıtlarından kurulumu, işletim sisteminde ilk kullanıcı oturumu açma, işletim sistemi tarafından tanınmayan donanım birimleri, ağ arayüzlerini yapılandırma	5	4	3	2	1
35-Sunucu servislerinin nasıl yapılandırılacağını açıklarım.	Ağ yönetim servislerinin kurabilme, güvenlik yapılandırılması, uzaktan erişim hizmetleri, IP dağıtım servisi yapılandırma, dosya ve yazıcı paylaşımı, i stemcilerin sunucu kaynaklarına erişebilmelerini yapılandırma.	5	4	3	2	1
36-Sunucu işletim sistemleri ile ilgili periyodik takipleri açıklarım.	Sistem performansını izleme, geçmiş işlem kayıtlarını analiz etme, farklı işletim sistemlerinde güncelleştirme takiplerini yapabilme..	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Ağ Teknolojileri Elemanı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 7 yeterlilik birimi altında yer alan 36 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ
M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR
Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterlidirler”, genel olarak uygunsa “Yeterlidirler”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler”, genel olarak uygun değilse “Kendilerini geliştirmelidirler”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
İş Sağlığı ve Güvenliği, Kalite, İş Organizasyonu ve Mesleki Gelişim						
1- İSG önlemlerini açıklar.	İSG tehlike ve riskleri, risk önlemleri, kişisel koruyucu donanımları, çalışma alanında İSG önlemleri, uyarı işaret ve levhaları, elektrik ile ilgili temel güvenlik önlemleri, topraklama yapabilme, acil durum önlemleri.	5	4	3	2	1
2- Çevre koruma önlemlerini açıklar.	İşlemler ile ilgili çevresel tehlikeler, gerekli önlemler ve uygulanması, kaynakları verimli kullanma.	5	4	3	2	1
3- Kalite uygulamalarını tanımlar.	Yapılan çalışmaların kalite ve standartlara uygunluk denetimleri, süreçlerin iyileştirilmesi, saptanan hata ve arızaların tekrarlanmaması için yapılması gerekenler.	5	4	3	2	1
4- İş organizasyonunu nasıl yapacağını açıklar.	İş emirlerini değerlendirme, iş planlaması, gerekli olacak araç ve donanımları tespit etme, çalışılacak alanı, işe uygun şekilde düzenleme, diğer meslek elemanları ile koordinasyon, gerekli formlar, raporlar, dijital arşivleme yapma.	5	4	3	2	1
5- Mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlar.	Eğitim ihtiyaçlarını giderebilme, mesleği ile ilgili yenilikleri takip edebilme, bilgi ve deneyimlerini paylaşma.	5	4	3	2	1
Bilgisayar Donanım ve Yazılım Temelleri						
6- Bilgisayarın çalışma mantığını açıklar.	Bilgisayar türleri, bilgisayar çalışma ve veri işleme süreçleri, bilgisayar bileşenleri, yazılım ve donanım katmanları, yazılımlar ve çalışma mantığı.	5	4	3	2	1
7- Temel bilgisayar kullanımını açıklar.	İşletim sistemlerinin işlevleri, açık kaynak kodlu işletim sistemleri, uygulama yazılımları, yazılım paketleri, kelime işlemci, hesap tablosu ve sunu yazılımlarının türleri, web tarayıcı yazılımları, elektronik posta ve anlık mesajlaşma yazılımları, internet kullanımı.	5	4	3	2	1

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterlidirler”, genel olarak uygunsa “Yeterlidirler”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler”, genel olarak uygun değilse “Kendilerini geliştirmelidirler”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
8- Bilgisayar bileşenlerinin temel özelliklerini açıklar.	Anakart sınıflandırmaları, işlemciler, bilgisayar hafıza birimleri, kasa ve soğutma donanımları, bilgisayar çevre birimleri, yazıcı türleri, USB, IEEE1394 iletişim teknolojileri, depolama ve enerji donanımları	5	4	3	2	1
Ağ Teknolojileri Temelleri						
9- Temel ağ kavramlarını açıklar.	Bilgisayar ağları, coğrafi alan ağ sınıflandırmaları ağlarda kullanılan mimariler, fiziksel ağ topolojileri, ağ sunucu sistemleri, arayüz kartları ve iletişim standartları	5	4	3	2	1
10- Ağ protokolleri kavramını ve IP iletişiminin temellerini açıklar.	Ethernet ve MAC adresi, ağ protokolü, OSI modeli, TCP/IP kavramı, IP adreslerinin sürümleri, yapıları, ağ adres çevrimi, TCP/IP üzerinde çalışan ağ hizmetleri,	5	4	3	2	1
11- Ağ kablo teknolojilerini açıklar.	Ağ kabloları sınıflandırmaları, standartları, bakır ağ kabloları, fiber optik ağ kabloları, ağ kablolarında kullanılan bağlayıcı türleri.	5	4	3	2	1
12- Kablosuz ağ teknolojilerini açıklar	Kablosuz ağ standartları, kablosuz ağ mimarileri, erişim noktaları, kablosuz ağ güvenlik kavramları.	5	4	3	2	1
13- Basit aktif ağ donanımlarının özelliklerini açıklar.	Basit aktif ağ donanımları, dağıtıcılar, tekrarlayıcılar, basit ağ anahtarlama donanımları, anahtar türleri, köprüler, yönlendiriciler, güvenlik duvarları, basit DHCP sunucular.	5	4	3	2	1
14- Alt ağ kavramını ve yönlendirme işlemlerini açıklar.	Yerel alan ağı, alt ağ kullanım amaçları, farklı yönlendirme tipleri, sanal yerel ağ yönlendirme, anahtarlama, erişim denetim listeleri.	5	4	3	2	1
15- Uzak bağlantı türlerini ve temel özelliklerini açıklar.	Uzak bağlantılarda iletişim, modem ve yönlendirici cihazlar, internet erişim teknolojileri, erişim cihazları.	5	4	3	2	1

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
Kullanıcı İlişkileri ve Teknik Destek						
16- Kullanıcı ile gerçekleştirilecek iletişim süreçlerini açıklar	Kullanıcı ile iletişim kurma kuralları iletişim kayıtları tutma, kullanıcı ile koordinasyon, iş süreci sonrasında kullanıcı işlemleri, kullanım hatalarını önlenme bilgilerini verme	5	4	3	2	1
17- Uzaktan verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları açıklar.	Kullanıcıdan sorun hakkında bilgi alma, ağ donanımları ile ilgili hata mesajlarını alabilme, son donanım veya yazılım değişikliğini öğrenme, uzaktan destekle çözülüp çözilemeyeceğine karar verebilme, çözilemeyenlerde kullanıcıyı yönlendirme	5	4	3	2	1
18- Yerinde verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları açıklar.	Kullanıcıdan sorunla ilgili bilgi alma, donanım veya yazılım değişikliğini öğrenme, ağ donanımları üzerindeki hata mesajları, sorunun yerinde çözebilme, yerinde yapılabilecek teknik destek faaliyetleri.	5	4	3	2	1
19- IP tabanlı çoklu ortam aktarım sistemlerine nasıl ağ desteği vereceğini açıklar	IP tabanlı çoklu ortam aktarım sistemlerinin ağ kurulumlarının yapılışı, bant genişliği ve öncelikli trafik yapılandırmasının yapılışı.	5	4	3	2	1
Ağ Tasarımı ve Kurulumu						
20- Basit ağ yapılarını nasıl tasarlayacağını açıklar	Kullanıcı gereksinimlerini tanımlama, ağ topolojisini belirleme, internet bağlantı türünü seçme, ağ yerleşim planını oluşturma, ağ donanımlarını ve kablolama malzemelerini belirleme, tasarımı tamamlama süreci.	5	4	3	2	1
21- Ağ kurulum faaliyetleri için yapılması gereken hazırlıkları açıklar.	Ağ donanımları ve malzemeleri temin etme süreci, malzemeleri teslim alma kuralları, montajı yapılacak ağ donanımlarının uyumluluğunun kontrolü ilkeleri	5	4	3	2	1

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterlidirler”, genel olarak uygunsa “Yeterlidirler”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler”, genel olarak uygun değilse “Kendilerini geliştirmelidirler”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
22- Eski ağ yapısının kaldırılma aşamalarını açıkla	Eski ağ yapısının kaldırılması, mevcut bileşenlerin sökülmesi, eski ağ yapısından çıkarılan donanımların değerlendirilmesi.	5	4	3	2	1
23- Ağ kablolamasının nasıl yapılacağını açıkla	Kablo kanalı montajlarını yapma, fiber optik kablo döşeme, sonlandırma ve verimlilik ölçümleri, bakır ağ kablolarının döşeme, sinyal testi ve sonlandırma işlemleri, kablo etiketlendirme işlemleri, kurulum faaliyeti denetimleri, ağ kablolamasının kontrolü	5	4	3	2	1
24- Ağ kablo sonlandırma ve test işlemlerini gerçekleştir.	Kablo uçlarını sonlandırma işlemi için hazırlama, renk dizilimi yapma, hazırlanmış kabloya sonlandırıcı ucu takma, sonlandırıcı ucu sabitleme, kablo türüne uygun araçlarla iletişim verimliliğini test etme.	5	4	3	2	1
25- Ağ donanımlarının montaj işlemlerini açıkla.	Ağ donanımları için konum hazırlama, güç ve topraklamayı kontrol etme, farklı tür ağ donanımları ve konumlar için montaj işlemleri yapma.	5	4	3	2	1
26- Basit aktif ağ donanımlarını nasıl yapılandıracağını açıkla.	Aktif ağ donanımlarını ağ yapısına katma, konsol bağlantısı yapma, internet erişim donanımlarını yapılandırma, ağ donanımlarına IP adreslerinin atama, kablosuz aygıtları ağ yapısına dâhil etme.	5	4	3	2	1
27- Ağ kurulumunun nasıl test edileceğini açıkla.	Ağ kurulumunun test etme, ağ tanılama ve izleme yazılımlarını kullanma, komut satırı ağ bilgi edinme ve yapılandırma komutlarının nasıl kullanma.	5	4	3	2	1

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterlidirler”, genel olarak uygunsa “Yeterlidirler”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler”, genel olarak uygun değilse “Kendilerini geliştirmelidirler”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Ağ Güvenliği, Bakımı ve Verimliliği						
28- Ağ güvenlik donanımlarının nasıl yapılandırılacağını açıklar	Ağ güvenliğini sağlamada kullanılan donanımları sıralama, ağ geçitlerini yapılandırma, güvenlik duvarlarını yapılandırma, kablosuz ağ güvenliğini sağlama, güvenlik donanımlarının basit yazılım güncelleştirmeleri, donanım erişim güvenliği.	5	4	3	2	1
29- Yazılımsal olarak ağ güvenliğinin nasıl sağlanacağını açıklar.	Ağ kaynaklarına erişim izinlerini yapılandırabilme, güvenlik yazılımları, güvenlik yazılımlarının tanımlama verilerinin güncellemesi, zararlı yazılımlar	5	4	3	2	1
30- Periyodik ağ izleme faaliyetlerini açıklar.	Ağ üzerinde takip edilecek süreçler, hizmet kesintilerinde uygulanacak kontrol işlemleri, güvenlik ihlalleri, prosedür dışı yazılım ve donanım değişiklikleri, internet erişimi bant genişliğinin denetleme,	5	4	3	2	1
31-Ağ bakım ve onarım faaliyetlerini açıklar.	Ağ yapılandırmasındaki problemleri tespit edebilme, çözüm alternatiflerini sıralama,ağ donanımlarında değişiklik yapma, ağ kabloları üzerinde yapılacak onarım, ek veya değiştirme işlemleri, ağ yapısının fiziksel olarak genişletme	5	4	3	2	1
32- Periyodik koruyucu bakım faaliyetlerini açıklar.	Koruyucu bakım planı oluşturma, planının gerçekleştirilmesi sırasında dikkat edilecek hususlar, otomatik yedekleme ve yedekleme denetim döngülerini yapılandırma.	5	4	3	2	1

AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterlidirler”, genel olarak uygunsa “Yeterlidirler”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler”, genel olarak uygun değilse “Kendilerini geliştirmelidirler”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Ağ Sunucu İşletim Sistemi Kullanımı						
33-Sunucu işletim sistemlerinin temel özelliklerini açıklar.	Sunucu işletim sistemlerinin kullanım amaçları, işletim sistemi türleri, dosya sistemleri, sanallaştırma teknolojileri, açık kaynak kodlu işletim sistemleri, RAID yapılandırma standartları, ağ yönetim servisleri, yaygın internet servisleri.	5	4	3	2	1
34-İşletim sistemi kurulumunun nasıl yapılacağını açıklar.	İşletim sistemi kurulumundan önce yapılması gerekenler, sanallaştırma platformlarını yapılandırma, farklı önyükleme aygıtlarından kurulumu, işletim sisteminde ilk kullanıcı oturumu açma, işletim sistemi tarafından tanınmayan donanım birimleri, ağ arayüzlerini yapılandırma	5	4	3	2	1
35-Sunucu servislerinin nasıl yapılandırılacağını açıklar.	Ağ yönetim servislerinin kurabilme, güvenlik yapılandırılması, uzaktan erişim hizmetleri, IP dağıtım servisi yapılandırma, dosya ve yazıcı paylaşımı, i stemcilerin sunucu kaynaklarına erişebilmelerini yapılandırma.	5	4	3	2	1
36-Sunucu işletim sistemleri ile ilgili periyodik takipleri açıklar.	Sistem performansını izleme, geçmiş işlem kayıtlarını analiz etme, farklı işletim sistemlerinde güncelleştirme takiplerini yapabilme..	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

**AĞ TEKNOLOJİLERİ ELEMANI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ
YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ
GÖRÜŞME FORMU**

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Ağ teknolojileri elemanı” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı ve güvenliği, kalite, iş organizasyonu ve mesleki gelişim”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma önlemlerini, iş organizasyonunu nasıl yapacağını açıklama, kalite uygulamalarını, mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlama)
2. **“Bilgisayar donanım ve yazılım temelleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Bilgisayarın çalışma mantığını, temel kullanımını, bileşenlerinin temel özelliklerini açıklama)
3. **“Ağ teknolojileri temelleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Temel ağ kavramlarını, ağ protokolleri kavramını ve IP iletişiminin temellerini, ağ kablo teknolojilerini, kablosuz ağ teknolojilerini, basit aktif ağ donanımlarının özelliklerini, alt ağ kavramını ve yönlendirme işlemlerini, uzak bağlantı türlerini ve temel özelliklerini açıklama)
4. **“Kullanıcı ilişkileri ve teknik destek”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kullanıcı ile gerçekleştirilecek iletişim süreçlerini, uzaktan verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları, yerinde verilen teknik destek faaliyetinin içerdiği adımları, IP tabanlı çoklu ortam aktarım sistemlerine nasıl ağ desteği vereceğini açıklama)
5. **“Ağ tasarımı ve kurulumu”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Basit ağ yapılarını nasıl tasarlayacağını, ağ kurulum faaliyetleri için yapılması gereken hazırlıkları, eski ağ yapısının kaldırılma aşamalarını, ağ kablolamasının nasıl yapılacağını açıklama, ağ kablo sonlandırma ve test işlemlerini gerçekleştirme, ağ donanımlarının montaj işlemlerini, basit aktif ağ donanımlarını nasıl yapılandıracağını, ağ kurulumunun nasıl test edileceğini açıklama)
6. **“Ağ güvenliği, bakımı ve verimliliği”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Ağ güvenlik donanımlarının nasıl yapılandırılacağını, yazılımsal olarak ağ güvenliğinin nasıl sağlanacağını, periyodik ağ izleme faaliyetlerini, ağ bakım ve onarım faaliyetlerini, periyodik koruyucu bakım faaliyetlerini açıklama)
7. **“Ağ sunucu işletim sistemi kullanımı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sunucu işletim sistemlerinin temel özelliklerini, işletim sistemi kurulumunun nasıl yapılacağını, sunucu servislerinin nasıl yapılandırılacağını, sunucu işletim sistemleri ile ilgili periyodik takipleri açıklama)

EK-5 Elektrik Pano Montajcısı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

ELEKTRİK PANO MONTAJCISI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Elektrik Pano Montajcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016-2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Görev yaptığınız okul adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş sağlığı ve çevre güvenlik önlemleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma önlemlerini açıklama)
2. Öğrencilerinizin “**Kalite yönetim sistemi, iş organizasyonu yapılması ve mesleki gelişim faaliyetleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kalite uygulamalarını, mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlama, iş organizasyonunu nasıl yapacağın açıklama)
3. Öğrencilerinizin “**Proje inceleme ve pano montajı hazırlığı yapma**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Proje inceleme)
4. Öğrencilerinizin “**Pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Pano montajı hazırlık işlemlerini, malzeme montajını, baraları işlemeyi, kablo montajı ve kontrolünü, pano kontrolünü, panoyu sevke hazırlamayı yapma)

ELEKTRİK PANO MONTAJCISI (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Elektrik Pano Montajcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 12 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ
M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR
Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

ELEKTRİK PANO MONYAJCISI (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR		Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.								
İş Sağlığı ve Çevre Güvenlik Önlemleri								
1. İSG önlemlerini açıklarım.	İSG tehlike ve risklerini, önlemleri açıklama, kişisel koruyucu donanımları listeleme, topraklamayı açıklama, koruma ve müdahale araçlarını listeleme, riskli maddelerin depolanma yöntemlerini açıklama.	5	4	3	2	1		
2. Çevre koruma önlemlerini açıklarım.	Risk ve tehlike önlemleri, çevre koruma önlemlerini, işletme kaynaklarının nasıl verimli kullanılacağını, malzemelerin geri kazanımı için gerekli önlemleri, tehlikeli ve zararlı atıkların depolanma yöntemlerini açıklama, yanıcı ve parlayıcı malzemelerin güvenli bir şekilde saklanmasını sağlama, dökülme ve sızıntılara karşı kullanılacak uygun donanımları tanımlama.	5	4	3	2	1		
Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri								
3. Kalite uygulamalarını tanımlarım.	İşlem formları talimatlarını listeleme, makine, alet, donanım ya da sistemin kalite gerekliliklerine uygun olarak çalıştırılmasını, kalite sağlamadaki teknik işlemleri açıklama, gerekli formları doldurma, operasyon bazında çalışmaların kalitesini denetleme çalışmalarına katılma, çalışma sırasında saptanan uygunsuzlukları kimlere bildireceğini ve kayıtlarını tutmasını bilme.	5	4	3	2	1		
4. İş organizasyonunu nasıl yapacağımı açıklarım.	İş kaydını tutma, iş emrini ve projeyi, benzer işleri yapan kişi/ekiplerden bilgi/görüş alma, yapılacak işe ilişkin kullanılacak araç-gereç ve malzemeyi seçme, yapılan işi kontrol etme yöntemini, eksik ve hataları kayıt altına alması gerektiğini açıklama, yapılan iş hakkında rapor hazırlama.	5	4	3	2	1		
5. Mesleki gelişim için gerçekleştirm gereken faaliyetleri tanımlarım.	Eğitim ihtiyaçlarının nasıl giderebileceğini, mesleki yeniklerin nasıl takip edileceğini, bilgi ve deneyimlerin nasıl aktarılacağını açıklama.	5	4	3	2	1		
Proje İnceleme ve Pano Montajı Hazırlığı Yapma								
6. Projeyi incelerim.	Panoya yerleşecek malzemenin boyutlarına göre pano boyutlarını kontrol, saha kabloları mesafe ayarı, malzeme listesi kontrolü, akım taşıma kapasitelerinin uygunluğu, kablo kesitlerinin uygunluğu, panoya giriş-çıkış yönünü belirleme.	5	4	3	2	1		

ELEKTRİK PANO MONYAJCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Pano Malzemeleri Montajı, Pano Kontrolü ve Sevke Hazırlama						
7. Pano montajı hazırlık işlemlerini yaparım.	Pano karkaslarının sayısını, boyutlarını, boya ve kaplamalarının hasarlı olup olmadığını güç, kumanda ve ölçme devresi şalt malzemelerinin teknik özelliklerini, montaj ray ve plakalarını kontrol etme, iletken kesitlerini ve renk kodlarına göre klemensleri, nötr ve faz baraları izolatörlerini bara adet ve kesitini, kontrol etme, panoda kullanılan güç ve kumanda devresi malzemelerinin mekanik işlevlerini gerçekleştirip gerçekleştirmediğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
8. Pano malzemelerinin montajını yaparım.	Panoda kullanılacak malzemelerin mekanik işlerliğini kontrol, pano karkasını oluşturacak yatay ve dikey taşıyıcıların montajı, güç ve kumanda devresi malzemelerinin montajı, ölçme devresi şalt malzemelerinin montajı, izolatörlerin ve izolatör taşıyıcı kaidelerinin montajı.	5	4	3	2	1
9. Baraları işler ve montajını yaparım.	Baraları markalama, panodaki şalterlerin dağıtımı, kablo ve/veya bus-bar bağlantıları ile faz, nötr ve toprak baralarını verilen ölçülerde kesme, bağlantı yapılacak yerlere göre baralar üzerine açılacak delik noktalarını delme, bara ve kabloları form vererek montajlarını yapma.	5	4	3	2	1
10. Kabloların montajını yapar ve kontrol ederim.	Kablo kanallarının ve ölçülerini belirleme, kesme, montajını yapma, kabloları etiketleme, takılacak yüksükleri, pabuçları ve makoronu seçme, kanal içerisine yerleştirme, güç ve kumanda kablolarının bağlantısını yapma, kablo kanalı dışında kalan güç kablolarını birbirinden ayırarak bağlama, metal yüzeyler ile topraklama barası arasındaki kabloların bağlantılarını yapma.	5	4	3	2	1

ELEKTRİK PANO MONYAJCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
11. Panoyu kontrol ederim.	Pano montajı bittikten sonra; montajda kullanılan el aletlerinin, takımların ve artan sarf malzemeleri toplama, pano içi temizliği yapma, projeye göre eksik malzeme olup olmadığını, fiziksel olarak zarar görüp görmediğini, kablo ve şalt malzemelerinin etiketlerini, bağlantı noktalarını kontrol etme, panoyu kontrole hazırlama görevi süresince tespit ettiği hataları raporlama.	5	4	3	2	1
12. Panoyu sevke hazırlarım.	Pano iç ve dış temizliğini, boyalı yüzeylerinde çizik olup olmadığını, ön kapı, arka ve yan kapakların montajını, menteşe ve kilitlerin, conta ve fitillerini kontrol etme, onarılabilecek çiziklerin onarım veya değişimini belirleme, taşıma kancalarını takma, panonun; sevk koşullarına göre, hasar görmeyecek şekilde ambalaj ve paketleme işleminin yapılmasını sağlama.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

ELEKTRİK PANO MONTAJCISI (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Elektrik Pano Montajcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 12 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ
M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR
Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

- () 1- 5 yıl
() 6-10 yıl
() 11-15 yıl
() 16 -20 yıl
() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

ELEKTRİK PANO MONYAJCISI (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR		Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.								
İş Sağlığı ve Çevre Güvenlik Önlemleri								
1. İSG önlemlerini açıklar.	İSG tehlike ve risklerini, önlemleri açıklama, kişisel koruyucu donanımları listeleme, topraklamayı açıklama, koruma ve müdahale araçlarını listeleme, riskli maddelerin depolanma yöntemlerini açıklama.	5	4	3	2	1		
2. Çevre koruma önlemlerini açıklar.	Risk ve tehlike önlemleri, çevre koruma önlemlerini, işletme kaynaklarının nasıl verimli kullanılacağını, malzemelerin geri kazanımı için gerekli önlemleri, tehlikeli ve zararlı atıkların depolanma yöntemlerini açıklama, yanıcı ve parlayıcı malzemelerin güvenli bir şekilde saklanması sağlama, dökülme ve sızıntılara karşı kullanılacak uygun donanımları tanımlama.	5	4	3	2	1		
Kalite Yönetim Sistemi, İş Organizasyonu Yapılması ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri								
3. Kalite uygulamalarını tanımlar.	İşlem formları talimatlarını listeleme, makine, alet, donanım ya da sistemin kalite gerekliliklerine uygun olarak çalıştırılmasını, kalite sağlamadaki teknik işlemleri açıklama, gerekli formları doldurma, operasyon bazında çalışmaların kalitesini denetleme çalışmalarına katılma, çalışma sırasında saptanan uygunsuzlukları kimlere bildireceğini ve kayıtlarını tutmasını bilme.	5	4	3	2	1		
4. İş organizasyonunu nasıl yapacağını açıklar.	İş kaydını tutma, iş emrini ve projeyi, benzer işleri yapan kişi/ekiplerden bilgi/görüş alma, yapılacak işe ilişkin kullanılacak araç-gereç ve malzemeyi seçme, yapılan işi kontrol etme yöntemini, eksik ve hataları kayıt altına alması gerektiğini açıklama, yapılan iş hakkında rapor hazırlama.	5	4	3	2	1		
5. Mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlar.	Eğitim ihtiyaçlarının nasıl giderebileceğini, mesleki yeniklerin nasıl takip edileceğini, bilgi ve deneyimlerin nasıl aktarılacağını açıklama.	5	4	3	2	1		
Proje İnceleme ve Pano Montajı Hazırlığı Yapma								
6. Projeyi inceler.	Panoya yerleşecek malzemenin boyutlarına göre pano boyutlarını kontrol, saha kabloları mesafe ayarı, malzeme listesi kontrolü, akım taşıma kapasitelerinin uygunluğu, kablo kesitlerinin uygunluğu, panoya giriş-çıkış yönünü belirleme.	5	4	3	2	1		

ELEKTRİK PANO MONYAJCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Pano Malzemeleri Montajı, Pano Kontrolü ve Sevke Hazırlama						
7. Pano montajı hazırlık işlemlerini yapar.	Pano karkaslarının sayısını, boyutlarını, boya ve kaplamalarının hasarlı olup olmadığını güç, kumanda ve ölçme devresi şalt malzemelerinin teknik özelliklerini, montaj ray ve plakalarını kontrol etme, iletken kesitlerini ve renk kodlarına göre klemensleri, nötr ve faz baraları izolatörlerini bara adet ve kesitini, kontrol etme, panoda kullanılan güç ve kumanda devresi malzemelerinin mekanik işlevlerini gerçekleştirip gerçekleştirmediğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
8. Pano malzemelerinin montajını yapar.	Panoda kullanılacak malzemelerin mekanik işlevliğini kontrol, pano karkasını oluşturacak yatay ve dikey taşıyıcıların montajı, güç ve kumanda devresi malzemelerinin montajı, ölçme devresi şalt malzemelerinin montajı, izolatörlerin ve izolatör taşıyıcı kaidelerinin montajı.	5	4	3	2	1
9. Baraları işler ve montajını yapar.	Baraları markalama, panodaki şalterlerin dağıtımını, kablo ve/veya bus-bar bağlantıları ile faz, nötr ve toprak baralarını verilen ölçülerde kesme, bağlantı yapılacak yerlere göre baralar üzerine açılacak delik noktalarını delme, bara ve kabloları form vererek montajlarını yapma.	5	4	3	2	1
10. Kabloların montajını yapar ve kontrol eder.	Kablo kanallarının ve ölçülerini belirleme, kesme, montajını yapma, kabloları etiketleme, takılacak yüksükleri, pabuçları ve makoronu seçme, kanal içerisine yerleştirme, güç ve kumanda kablolarının bağlantısını yapma, kablo kanalı dışında kalan güç kablolarını birbirinden ayırarak bağlama, metal yüzeyler ile topraklama barası arasındaki kabloların bağlantılarını yapma.	5	4	3	2	1

ELEKTRİK PANO MONYAJCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
11. Panoyu kontrol eder.	Pano montajı bittikten sonra; montajda kullanılan el aletlerinin, takımların ve artan sarf malzemeleri toplama, pano içi temizliği yapma, projeye göre eksik malzeme olup olmadığını, fiziksel olarak zarar görüp görmediğini, kablo ve şalt malzemelerinin etiketlerini, bağlantı noktalarını kontrol etme, panoyu kontrole hazırlama görevi süresince tespit ettiği hataları raporlama.	5	4	3	2	1
12. Panoyu sevk hazırlar.	Pano iç ve dış temizliğini, boyalı yüzeylerinde çizik olup olmadığını, ön kapı, arka ve yan kapakların montajını, menteşe ve kilitlerin, conta ve fitillerini kontrol etme, onarılabilecek çiziklerin onarım veya değişimini belirleme, taşıma kancalarını takma, panonun; sevk koşullarına göre, hasar görmeyecek şekilde ambalaj ve paketleme işleminin yapılmasını sağlama.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

ELEKTRİK PANO MONTAJCISI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Elektrik Pano Montajcısı” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
3. Meslek alanınız:
4. Kıdem yılınız:
5. Mezuniyet durumunuz:

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı ve çevre güvenlik önlemleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma önlemlerini açıklama)
2. **“Kalite yönetim sistemi, iş organizasyonu yapılması ve mesleki gelişim faaliyetleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kalite uygulamalarını, mesleki gelişim için gerçekleştirmesi gereken faaliyetleri tanımlama, iş organizasyonunu nasıl yapacağın açıklama)
3. **“Proje inceleme ve pano montajı hazırlığı yapma”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Proje inceleme)
4. **“Pano malzemeleri montajı, pano kontrolü ve sevke hazırlama”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Pano montajı hazırlık işlemlerini, malzeme montajını, baraları işlemeyi, kablo montajı ve kontrolünü, pano kontrolünü, panoyu sevke hazırlamayı yapma)

EK-6 Kuaför Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

KUAFÖR (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Kuaför” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Görev yaptığınız okul adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği, organizasyon ve mesleki gelişim**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Çalışma süreçlerinde ve alanlarındaki iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve hijyen ile ilgili önlemleri, iş süreçlerinde iş ekipmanlarının işlevselliğini, kalite koşulları ve müşteri ilişkileri ile gelir-gider takibine ilişkin konuları, mesleki gelişimin işlev ve önemini açıklama)
2. Öğrencilerinizin “**Kadın saç bakımı ve saç kesimi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saç bakımı, saç kesimi yapma)
3. Öğrencilerinizin “**Kadın saçına geçici şekil verme**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saça fön çekme, şekillendirme, hazırlık ve tamamlamam işlemlerini yapma)
4. Öğrencilerinizin “**Erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saç bakımı, kesimi, sakal bıyık tıraşı yapma, saça şekil verme)
5. Öğrencilerinizin “**Saç rengini değiştirme**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saçın rengini değiştirme, röfle ve balyaj yapma)
6. Öğrencilerinizin “**Saç kalıcı şekil verme**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saça perma veya defrize ürünleri uygulama, kontrol etme, sabitleme ve tamamlama)

KUAFÖR (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Kuaför” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 6 yeterlilik birimi altında yer alan 16 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

M.E.B. Öğretmen

Gazi Ün. Gazi

Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

KUAFÖR (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
İş Süreçlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği, Organizasyon ve Mesleki Gelişim						
1. Çalışma süreçlerinde ve alanlarındaki iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve hijyen ile ilgili önlemleri açıklarım.	Olası tehlike ve riskler ile alınması gereken uygun önlemleri, hijyen ve sağlık bilgilerini, sorunlarını ve alınması gereken önlemleri açıklama,	5	4	3	2	1
2. İş süreçlerinde iş ekipmanlarının işlevselliği, kalite koşulları ve müşteri ilişkileri ile gelir-gider takibine ilişkin konuları açıklarım.	Kullanılan iş ekipmanları ile malzemelerin işlevselliğine yönelik uygulamaları, müşteri ilişkilerini ve dayandığı ilkeleri, mesleki uygulamaların kalite koşullarını, astlarını koordine etmeye yönelik konuları, gelir-gider kayıt ve işlemlerine dair bilgileri açıklama.	5	4	3	2	1
3. Mesleki gelişimin işlev ve önemini açıklarım.	Kuaförlük uygulamalarının gelişimi ve moda akımları ile yöntemler, teknikler, cihazlar ve araç-gereçlerle ilgili yenilikleri, mesleki gelişim ve meslek içinde yetişme yaklaşım ve aşamalarını açıklama.	5	4	3	2	1
Kadın Saç Bakımı ve Saç Kesimi						
4. Saç bakımı yaparım.	Saçı sağlık kurallarına uygun olarak yıkama, bakım işlemlerini gerçekleştirme, yıpratmadan kurutma.	5	4	3	2	1
5. Saç kesimi yaparım.	İşe, sağlık ve güvenliğe uygun olarak saç kesimine hazırlanma, yüzün şekline, saçın yapısına, modele göre, tekniğine uygun şekilde kesme, saç kesiminin kontrolünü ve müşteriye sunumunu yapma.	5	4	3	2	1

KUAFÖR (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Kadın Saçına Geçici Şekil Verme						
6. Saça fön çekerim.	Fön hazırlıklarını yapma, saça zarar vermeden tanımlanan modele göre fön çekme.	5	4	3	2	1
7. Saçı şekillendiririm.	Saça belirlenen mizanpli modelini uygulama, topuz modelini uygulama, maşa ile şekil verme, ilave saç ve kaynak/boncuk takma.	5	4	3	2	1
8. Saç şekillendirme sürecinin hazırlık ve tamamlama işlemlerini gerçekleştiririm.	Hazırlık işlemlerini sağlık ve güvenlik kurallarına göre uygulama, saçın uygunluk kontrolü ve varsa hata giderme işlemlerini uygulama, şekillendirilen saç müşteriye sunma.	5	4	3	2	1
Erkek Saç Kesimi, Şekil Verme ve Tıraş						
9. Saç bakımı yaparım.	Saçın yıkama ve bakım işlemlerini gerçekleştirme, yıpratmadan kurutma.	5	4	3	2	1
10. Saç kesimi yaparım.	Kesim hazırlıklarını sağlık ve güvenliğe uygun yapma, verilen modele ve yöntemine uygun şekilde saçı kesme, ense kıllarının kesimini/tıraşını yapma, yaptığı saç kesiminin kontrolünü ve müşteriye sunumunu yapma.	5	4	3	2	1
11. Saça geçici şekil veririm.	Fön hazırlıklarını yapma, zarar vermeden tanımlanan modele göre fön ve maşa ile şekil verme, protez saç takma, şekillendirilen saçın kontrolünü ve müşteriye sunumunu yapma.	5	4	3	2	1
12. Sakal ve bıyık tıraşı yaparım.	Tıraş uygulamalarında kullanılan iş ekipmanlarını uygun kullanma, sakal ve bıyık tıraşının ön kesim ve hazırlığını yapma, uygun şekilde tıraşlama, tıraşın batık çıkarma ve düzeltme işlemlerini gerçekleştirme, yüzdeki istenmeyen kılları yöntemine uygun olarak alma.	5	4	3	2	1

KUAFÖR (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Saç Rengini Değiştirme						
13. Saçın rengini değiştiririm.	Saç rengini değiştirmeye yönelik hazırlık işlemlerini sağlık ve güvenliğe uygun yapma, saçın rengini açma, belirlenen renge boyama.	5	4	3	2	1
14. Saça röfle ve balyaj yaparım.	Saça röfle, balyaj yapma.	5	4	3	2	1
Saça Kalıcı Şekil Verme						
15. Saça perma veya defrize ürünlerini uygulayım.	Perma veya defrize uygulaması için sağlık ve güvenliğe uygun hazırlık yapma, perma veya defrize işlemlerini uygulama.	5	4	3	2	1
16. Perma veya defrize uygulamasının kontrol, sabitleme ve tamamlama işlemlerini gerçekleştiririm.	Perma veya defrizenin kontrolünü uygun şekilde yapma, zarar vermeden uygun teknikle arındırma, sabitleyici ürünü tekniğine göre uygulama, perma veya defrize uygulamasını tamamlama.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

KUAFÖR (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Kuaför” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 6 yeterlilik birimi altında yer alan 16 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

KUAFÖR (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterlidirler”, genel olarak uygunsa “Yeterlidirler”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler”, genel olarak uygun değilse “Kendilerini geliştirmelidirler”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
İş Süreçlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği, Organizasyon ve Mesleki Gelişim						
1. Çalışma süreçlerinde ve alanlarındaki iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve hijyen ile ilgili önlemleri açıklar.	Olası tehlike ve riskler ile alınması gereken uygun önlemleri, hijyen ve sağlık bilgilerini, sorunlarını ve alınması gereken önlemleri açıklama,	5	4	3	2	1
2. İş süreçlerinde iş ekipmanlarının işlevselliği, kalite koşulları ve müşteri ilişkileri ile gelir-gider takibine ilişkin konuları açıklar.	Kullanılan iş ekipmanları ile malzemelerin işlevselliğine yönelik uygulamaları, müşteri ilişkilerini ve dayandığı ilkeleri, mesleki uygulamaların kalite koşullarını, astlarını koordine etmeye yönelik konuları, gelir-gider kayıt ve işlemlerine dair bilgileri açıklama.	5	4	3	2	1
3. Mesleki gelişimin işlev ve önemini açıklar.	Kuaförlük uygulamalarının gelişimi ve moda akımları ile yöntemler, teknikler, cihazlar ve araç-gereçlerle ilgili yenilikleri, mesleki gelişim ve meslek içinde yetişme yaklaşım ve aşamalarını açıklama.	5	4	3	2	1
Kadın Saç Bakımı ve Saç Kesimi						
4. Saç bakımı yapar.	Saçı sağlık kurallarına uygun olarak yıkama, bakım işlemlerini gerçekleştirme, yıpratmadan kurutma.	5	4	3	2	1
5. Saç kesimi yapar.	İşe, sağlık ve güvenliğe uygun olarak saç kesimine hazırlanma, yüzün şekline, saçın yapısına, modele göre, tekniğine uygun şekilde kesme, saç kesiminin kontrolünü ve müşteriye sunumunu yapma.	5	4	3	2	1

KUAFÖR (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
Kadın Saçına Geçici Şekil Verme						
6. Saça fön çeker.	Fön hazırlıklarını yapma, saça zarar vermeden tanımlanan modele göre fön çekme.	5	4	3	2	1
7. Saçı şekillendirir.	Saça belirlenen mizanpli modelini uygulama, topuz modelini uygulama, maşa ile şekil verme, ilave saç ve kaynak/boncuk takma.	5	4	3	2	1
8. Saç şekillendirme sürecinin hazırlık ve tamamlama işlemlerini gerçekleştirir.	Hazırlık işlemlerini sağlık ve güvenlik kurallarına göre uygulama, saçın uygunluk kontrolü ve varsa hata giderme işlemlerini uygulama, şekillendirilen saçı müşteriye sunma.	5	4	3	2	1
Erkek Saç Kesimi, Şekil Verme ve Tıraş						
9. Saç bakımı yapar.	Saçın yıkama ve bakım işlemlerini gerçekleştirme, yıpratmadan kurutma.	5	4	3	2	1
10. Saç kesimi yapar.	Kesim hazırlıklarını sağlık ve güvenliğe uygun yapma, verilen modele ve yöntemine uygun şekilde saçı kesme, ense kıllarının kesimini/tıraşını yapma, yaptığı saç kesiminin kontrolünü ve müşteriye sunumunu yapma.	5	4	3	2	1
11. Saça geçici şekil verir.	Fön hazırlıklarını yapma, zarar vermeden tanımlanan modele göre fön ve maşa ile şekil verme, protez saç takma, şekillendirilen saçın kontrolünü ve müşteriye sunumunu yapma.	5	4	3	2	1
12. Sakal ve bıyık tıraşı yapar.	Tıraş uygulamalarında kullanılan iş ekipmanlarını uygun kullanma, sakal ve bıyık tıraşının ön kesim ve hazırlığını yapma, uygun şekilde tıraşlama, tıraşın batık çıkarma ve düzeltme işlemlerini gerçekleştirme, yüzdeki istenmeyen kılları yöntemine uygun olarak alma.	5	4	3	2	1

KUAFÖR (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Saç Rengini Değiştirme						
13. Saçın rengini değiştirir.	Saç rengini değiştirmeye yönelik hazırlık işlemlerini sağlık ve güvenliğe uygun yapma, saçın rengini açma, belirlenen renge boyama.	5	4	3	2	1
14. Saça röfle ve balyaj yapar.	Saça röfle, balyaj yapma.	5	4	3	2	1
Saç Kalıcı Şekil Verme						
15. Saça perma veya defrize ürünlerini uygular.	Perma veya defrize uygulaması için sağlık ve güvenliğe uygun hazırlık yapma, perma veya defrize işlemlerini uygulama.	5	4	3	2	1
16. Perma veya defrize uygulamasının kontrol, sabitleme ve tamamlama işlemlerini gerçekleştirir.	Perma veya defrizenin kontrolünü uygun şekilde yapma, zarar vermeden uygun teknikle arındırma, sabitleyici ürünü tekniğine göre uygulama, perma veya defrize uygulamasını tamamlama.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

KUAFÖR (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetismelerinde katkıda bulunduğunuz “Kuaför” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş süreçlerinde iş sağlığı ve güvenliği, organizasyon ve mesleki gelişim”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Çalışma süreçlerinde ve alanlarındaki iş sağlığı ve güvenliği, çevre ve hijyen ile ilgili önlemleri, iş süreçlerinde iş ekipmanlarının işlevselliğini, kalite koşulları ve müşteri ilişkileri ile gelir-gider takibine ilişkin konuları, mesleki gelişimin işlev ve önemini açıklama)
2. **“Kadın saç bakımı ve saç kesimi”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saç bakımı, saç kesimi yapma)
3. **“Kadın saçına geçici şekil verme”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saça fön çekme, şekillendirme, hazırlık ve tamamlamam işlemlerini yapma)
4. **“Erkek saç kesimi, şekil verme ve tıraş”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saç bakımı, kesimi, sakal bıyık tıraşı yapma, saça şekil verme)
5. **“Saç rengini değiştirme”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saçın rengini değiştirme, röfle ve balyaj yapma)
6. **“Saça kalıcı şekil verme”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Saça perma veya defrize ürünleri uygulama, kontrol etme, sabitleme ve tamamlama)

EK-7 Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari) Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

**YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ
YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU**

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari)” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Görev yaptığınız okul adı:
3. Meslek alanınız:
4. Kıdem yılınız:
5. Mezuniyet durumunuz:
() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim faaliyetleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG önlemlerini alma, çevre koruma mevzuatına, kalite yönetim sistemleri dokümanlarına uygun çalışma, mesleki gelişim faaliyetlerini yürütme)
2. Öğrencilerinizin “**Temel yapı teknik işlemleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş organizasyonu, temel yapı teknik, kontrol ve kayıt işlemlerini yapma)
3. Öğrencilerinizin “**Mimari proje çizimi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Mimari proje çizimi, kontrol ve kayıt işlemlerini yapma)
4. Öğrencilerinizin “**İç mekân proje çizimi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İç mekân projesi çizme, kontrol etme, dosyalama, kayıt işlemlerini yapma)

YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari)” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 11 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

M.E.B. Öğretmen

Gazi Ün. Gazi

Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre-Kalite ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri						
1. İş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alırım.	İş sağlığı ve güvenliği kurallarını uygulama, acil / tehlikeli durum ve çıkış prosedürlerini uygulama, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
2. Çevre koruma mevzuatına uygun çalışırım.	Çevre koruma standartlarını ve yöntemlerini uygulama, çevresel risklerin azaltılmasına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemleri dokümanlarına uygun çalışırım.	İşe ait kalite gerekliliklerini ve teknik prosedürleri uygulama, hata ve arızaların giderilmesi çalışmalarına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1
4. Mesleki gelişim faaliyetlerini yürütürüm.	Bireysel mesleki gelişim konusunda çalışmalar yapma, astlarına, yardımcı elemanlara ve diğer çalışanlara mesleki eğitimler verme.	5	4	3	2	1
Temel Yapı Teknik İşlemleri						
5. İş organizasyonunu yaparım.	İş programını yapma, çalışma alanını talimatlara uygun şekilde düzenleme, yapacağı iş için gerekli donanım, malzeme ve ekipmanları hazırlama.	5	4	3	2	1
6. Temel yapı teknik işlemlerini yaparım.	Temel yapı teknik işlemleri ile ilgili ön hazırlık yapma, temel yapı hesaplarını yapma (ölçek, basit geometrik şekil, basit metraj vs.), maket yapma.	5	4	3	2	1

YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.							
7.	Yapılan temel yapı teknik işlemleri ile ilgili gerekli kontrol ve kayıt işlemlerini yaparım.	Yapılan temel yapı teknik işlemlerinin doğruluğunu, uygunluğunu ve onay sürecini kontrol ve takip, dokümanları kayıt altına alma, dosyalama işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1
Mimari Proje Çizimi							
8.	Mimari proje çizimi yaparım.	Proje çiziminin teknik hazırlıkları, vaziyet planı, kat planı, çatı planı, kesitleri, görünüşleri, sistem, nokta ve imalat detaylarını çizme.	5	4	3	2	1
9.	Yapılan mimari proje çizimiyle ilgili gerekli kontrol ve kayıt işlemlerini yaparım.	Yapılan mimari proje çiziminin doğruluğunu, uygunluğunu kontrol etme, süreci takip etme, dokümanların dosyalama kayıt ve sunuma hazırlama işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1
İç Mekân Proje Çizimi							
10.	İç mekân projesi çizerim.	İç mekân proje çizim işlemlerinin ön hazırlıklarını, rölöve işlemlerini, iç mekân projesi plan çizimlerini, kesit çizimlerini, detay (sistem, nokta ve imalat) çizimlerini yapma.	5	4	3	2	1
11.	Yapılan iç mimari projesi çizimi ile ilgili gerekli kontrol, dosyalama ve kayıt işlemlerini yaparım.	Yapılan iç mekân projesi çiziminin doğruluğunu, uygunluk kontrolünü yapma ve onay sürecini takip etme.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari)” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 11 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

M.E.B. Öğretmen

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmektedirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmektedirler
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre-Kalite ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri						
1. İş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alır.	İş sağlığı ve güvenliği kurallarını uygulama, acil / tehlikeli durum ve çıkış prosedürlerini uygulama, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
2. Çevre koruma mevzuatına uygun çalışır.	Çevre koruma standartlarını ve yöntemlerini uygulama, çevresel risklerin azaltılmasına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemleri dokümanlarına uygun çalışır.	İşe ait kalite gerekliliklerini ve teknik prosedürleri uygulama, hata ve arızaların giderilmesi çalışmalarına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1
4. Mesleki gelişim faaliyetlerini yürütür.	Bireysel mesleki gelişim konusunda çalışmalar yapma, astlarına, yardımcı elemanlara ve diğer çalışanlara mesleki eğitimler verme.	5	4	3	2	1
Temel Yapı Teknik İşlemleri						
5. İş organizasyonunu yapar.	İş programını yapma, çalışma alanını talimatlara uygun şekilde düzenleme, yapacağı iş için gerekli donanım, malzeme ve ekipmanları hazırlama.	5	4	3	2	1
6. Temel yapı teknik işlemlerini yapar.	Temel yapı teknik işlemleri ile ilgili ön hazırlık yapma, temel yapı hesaplarını yapma (ölçek, basit geometrik şekil, basit metraj vs.), maket yapma.	5	4	3	2	1

YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
7. Yapılan temel yapı teknik işlemleri ile ilgili gerekli kontrol ve kayıt işlemlerini yapar.	Yapılan temel yapı teknik işlemlerinin doğruluğunu, uygunluğunu ve onay sürecini kontrol ve takip, dokümanları kayıt altına alma, dosyalama işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1
Mimari Proje Çizimi						
8. Mimari proje çizimi yapar.	Proje çiziminin teknik hazırlıkları, vaziyet planı, kat planı, çatı planı, kesitleri, görünüşleri, sistem, nokta ve imalat detaylarını çizme.	5	4	3	2	1
9. Yapılan mimari proje çizimi ilgili gerekli kontrol ve kayıt işlemlerini yapar.	Yapılan mimari proje çiziminin doğruluğunu, uygunluğunu kontrol etme, süreci takip etme, dokümanların dosyalama kayıt ve sunuma hazırlama işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1
İç Mekân Proje Çizimi						
10. İç mekân projesi çizer.	İç mekân proje çizim işlemlerinin ön hazırlıklarını, rölöve işlemlerini, iç mekân projesi plan çizimlerini, kesit çizimlerini, detay (sistem, nokta ve imalat) çizimlerini yapma.	5	4	3	2	1
11. Yapılan iç mimari projesi çizimi ilgili gerekli kontrol, dosyalama ve kayıt işlemlerini yapar.	Yapılan iç mekân projesi çiziminin doğruluğunu, uygunluk kontrolünü yapma ve onay sürecini takip etme.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

**YAPI TEKNİK RESSAMI (MİMARİ/İÇ MİMARİ) (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ
YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN İLİŞKİN**

USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Yapı Teknik Ressamı (Mimari/İç Mimari)” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı ve güvenliği, çevre-kalite ve mesleki gelişim faaliyetleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG önlemlerini alma, çevre koruma mevzuatına, kalite yönetim sistemleri dokümanlarına uygun çalışma, mesleki gelişim faaliyetlerini yürütme)
2. **“Temel yapı teknik işlemleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş organizasyonu, temel yapı teknik, kontrol ve kayıt işlemlerini yapma)
3. **“Mimari proje çizimi”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Mimari proje çizimi, kontrol ve kayıt işlemlerini yapma)
4. **“İç mekân proje çizimi”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İç mekân projesi çizme, kontrol etme, dosyalama, kayıt işlemlerini yapma)

EK-8 Kimya Laboratuvarı Analisti Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

KİMYA LABORATUVARI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Kimya Laboratuvarı Analisti” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2. Görev yaptığınız okul adı:

.....

3. Meslek alanınız:

.....

4. Kıdem yılınız:

5. Mezuniyet durumunuz:

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG ile ilgili önlemleri uygulama, çevre koruma mevzuatına uygun çalışma)
2. Öğrencilerinizin “**Kalite yönetim sistemi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kalite yönetim sistemine uygun çalışma)
3. Öğrencilerinizin “**Kimya analiz işlemleri ve sonuçların raporlanması**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Analiz öncesi iş organizasyonu, kalibrasyon doğrulama, numune alma, analiz öncesi hazırlık, nitel-nicel analiz, tanık numune saklama, atık ayırma ve muhafaza işlemlerini yapma)
4. Öğrencilerinizin “**Boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Üretim öncesi ve üretim sürecinde hammaddelerin kimyasal analiz işlemlerini, renk kontrollerini, boya üretiminde arge kimyasal analiz işlemlerini yapma)

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Kimya Laboratuvarı Analisti” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 14 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın

() Erkek

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.							
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma							
1. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili alınan önlemleri uygulayım.	İşyerine ait kurallara ve mevzuata uygun çalışma, risklerin değerlendirilmesi çalışmalarına katkıda bulunma, acil durum prosedürlerini uygulama.	5	4	3	2	1	
2. Çevre koruma mevzuatına uygun çalışırım.	Çevre mevzuatının meslekle ilgili gereklerini uygulama, çevresel risklerin azaltılmasına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1	
Kalite Yönetim Sistemi							
3. Kalite yönetim sistemine uygun çalışırım.	Kalite gerekliliklerini, kalite sağlamadaki teknik prosedürleri uygulama, kalite kontrolü, saptanan uygunsuzlukların giderilmesi ile ilgili yöntemleri uygulama, analiz süreci içinde kalite yönetim sistemine dâhil tüm dokümantasyonu yapma/yapılmasını sağlama.	5	4	3	2	1	
Kimyasal Analiz İşlemleri ve Sonuçların Raporlanması							
4. Analiz öncesi iş organizasyonu yaparım.	Meslekle ilgili kavramları, terimleri, mesleği gerçekleştireceği makine, cihaz, ekipman ve kimyasal maddeleri açıklama, çalışma alanını yapılacak analiz yöntemine göre düzenleme, işyeri prosedürlerine, talimatlara ve üretim planına göre iş programı yapma.	5	4	3	2	1	
5. Kalibrasyon doğrulama işlemlerini yaparım.	Kalibrasyon doğrulaması yapılacak cihazı belirleyerek gerekli ekipman ve malzemeyi, kalibrasyon doğrulaması koşullarını hazırlama, işlemlerini talimatlara uygun olarak yapma, referans değerden sapmaları hesaplama, cihazın periyodik bakımının yapılmasını sağlama.	5	4	3	2	1	

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
6. Numune alma işlemlerini yaparım.	Numune kabını seçme, gereken önlemlerin alınmasını sağlama, numune olarak etiketleme, kayıt altına alma işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1
7. Analiz öncesi hazırlık işlemlerini yaparım.	Cihaz, ekipman ve malzemeleri, kimyasalları ve çözeltileri hazırlama, numuneyi temsil eden homojen analiz numunesini hazırlama, analiz yapılacak ortamının uygunluğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
8. Nitel-nicel analiz işlemlerini yaparım.	Numuneyi gözle kontrol ederek sonucunu yorumlama, sonuçları kayıt altına alma ve raporlama, fiziksel, gravimetrik, volumetrik, enstrümantal analiz işlemlerini yapma, deney doğrulaması yapma ve kayıt altına alma, analiz sonuçlarını hesaplama, yorumlama ve raporlama.	5	4	3	2	1
9. Tanık numune saklama işlemlerini yaparım.	Numuneyi etiketleme, koşullarının uygunluğunu kontrol ederek saklama sürelerini takip etme, saklama süresi dolan numunelerin ortamdaki uzaklaştırılmasını sağlama.	5	4	3	2	1
10. Atık ayırma ve muhafaza etme işlemlerini yaparım.	Laboratuvar atıklarını sınıflandırma ve etiketleme, kayıt altına alma/alınmasını sağlama, uygun şekilde muhafaza etme, ilgiliye teslim etme, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma.	5	4	3	2	1
Boya Üretiminde Kimyasal Analiz İşlemleri						
11. Üretim öncesi hammaddelerin kimyasal analiz işlemlerini yaparım.	Numune kabını seçme, numune alma, hammadde özelliğine göre analize hazırlık işlemlerini yapma, toz hammaddeler (dolgu malzemeleri) için, katı hammaddeler ve sıvı hammaddeler (katkı malzemeleri) için gerekli analizleri yapma, ölçüm sonuçlarını onaylama.	5	4	3	2	1
12. Üretim sürecinde kimyasal analiz işlemlerini yaparım.	Dispersiyon sonrası ezilmemiş tanecik kontrolünü, kontrol kartlarında belirlenen tüm analizleri yapma, ölçüm sonuçlarını onaylama, uygun değilse; gerekli katkı malzemelerini ilave işlemlerini yaparak tüm analizleri tekrarlama.	5	4	3	2	1

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
13. Renk kontrolü yaparım.	Renk kartına çekilmiş şekilde gelen numunenin rengini, renk spektrofotometrisi ve görsel olarak kontrol etme, renk uygun değilse; pasta ilavesi yapma/yapılmasını sağlama, renk kontrolünü tekrarlama ve renk uygun ise onay verme.	5	4	3	2	1
14. Boya üretiminde Ar-Ge kimyasal analiz işlemlerini yaparım.	Yeni ürün tasarlama ve mevcut ürünü geliştirme sürecinde performans testlerini yapma, boya numunesine ait nitel ve nicel analizleri yapma.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Kimya Laboratuvarı Analisti” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 14 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

M.E.B. Öğretmen

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.							
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma							
1. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili alınan önlemleri uygular.	İşyerine ait kurallara ve mevzuata uygun çalışma, risklerin değerlendirilmesi çalışmalarına katkıda bulunma, acil durum prosedürlerini uygulama.	5	4	3	2	1	
2. Çevre koruma mevzuatına uygun çalışır.	Çevre mevzuatının meslekle ilgili gereklerini uygulama, çevresel risklerin azaltılmasına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1	
Kalite Yönetim Sistemi							
3. Kalite yönetim sistemine uygun çalışır.	Kalite gerekliliklerini, kalite sağlamadaki teknik prosedürleri uygulama, kalite kontrolü, saptanan uygunsuzlukların giderilmesi ile ilgili yöntemleri uygulama, analiz süreci içinde kalite yönetim sistemine dâhil tüm dokümantasyonu yapma/yapılmasını sağlama.	5	4	3	2	1	
Kimyasal Analiz İşlemleri ve Sonuçların Raporlanması							
4. Analiz öncesi iş organizasyonu yapar.	Meslekle ilgili kavramları, terimleri, mesleği gerçekleştireceği makine, cihaz, ekipman ve kimyasal maddeleri açıklama, çalışma alanını yapılacak analiz yöntemine göre düzenleme, işyeri prosedürlerine, talimatlara ve üretim planına göre iş programı yapma.	5	4	3	2	1	
5. Kalibrasyon doğrulama işlemlerini yapar.	Kalibrasyon doğrulaması yapılacak cihazı belirleyerek gerekli ekipman ve malzemeyi, kalibrasyon doğrulaması koşullarını hazırlama, işlemlerini talimatlara uygun olarak yapma, referans değerden sapmaları hesaplama, cihazın periyodik bakımının yapılmasını sağlama.	5	4	3	2	1	

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
6. Numune alma işlemlerini yapar.	Numune kabını seçme, gereken önlemlerin alınmasını sağlama, numune olarak etiketleme, kayıt altına alma işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1
7. Analiz öncesi hazırlık işlemlerini yapar.	Cihaz, ekipman ve malzemeleri, kimyasalları ve çözeltileri hazırlama, numuneyi temsil eden homojen analiz numunesini hazırlama, analiz yapılacak ortamının uygunluğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
8. Nitel-nicel analiz işlemlerini yapar.	Numuneyi gözle kontrol ederek sonucunu yorumlama, sonuçları kayıt altına alma ve raporlama, fiziksel, gravimetrik, volumetrik, enstrümantal analiz işlemlerini yapma, deney doğrulaması yapma ve kayıt altına alma, analiz sonuçlarını hesaplama, yorumlama ve raporlama.	5	4	3	2	1
9. Tanık numune saklama işlemlerini yapar.	Numuneyi etiketleme, koşullarının uygunluğunu kontrol ederek saklama sürelerini takip etme, saklama süresi dolan numunelerin ortamdaki uzaklaştırılmasını sağlama.	5	4	3	2	1
10. Atık ayırma ve muhafaza etme işlemlerini yapar.	Laboratuvar atıklarını sınıflandırma ve etiketleme, kayıt altına alma/alınmasını sağlama, uygun şekilde muhafaza etme, ilgiliye teslim etme, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma.	5	4	3	2	1
Boya Üretiminde Kimyasal Analiz İşlemleri						
11. Üretim öncesi hammaddelerin kimyasal analiz işlemlerini yapar.	Numune kabını seçme, numune alma, hammadde özelliğine göre analize hazırlık işlemlerini yapma, toz hammaddeler (dolgu malzemeleri) için, katı hammaddeler ve sıvı hammaddeler (katkı malzemeleri) için gerekli analizleri yapma, ölçüm sonuçlarını onaylama.	5	4	3	2	1
12. Üretim sürecinde kimyasal analiz işlemlerini yapar.	Dispersiyon sonrası ezilmemiş tanecik kontrolünü, kontrol kartlarında belirlenen tüm analizleri yapma, ölçüm sonuçlarını onaylama, uygun değilse; gerekli katkı malzemelerini ilave işlemlerini yaparak tüm analizleri tekrarlamak.	5	4	3	2	1

KİMYA LABORATUVARI ANALİSTİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
13. Renk kontrolü yapar.	Renk kartına çekilmiş şekilde gelen numunenin rengini, renk spektrofotometrisi ve görsel olarak kontrol etme, renk uygun değilse; pasta ilavesi yapma/yapılmasını sağlama, renk kontrolünü tekrarlama ve renk uygun ise onay verme.	5	4	3	2	1
14. Boya üretiminde Ar-Ge kimyasal analiz işlemlerini yapar.	Yeni ürün tasarlama ve mevcut ürünü geliştirme sürecinde performans testlerini yapma, boya numunesine ait nitel ve nicel analizleri yapma.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

KİMYA LABORATUVARI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Kimya Laboratuvarı Analisti” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG ile ilgili önlemleri uygulama, çevre koruma mevzuatına uygun çalışma)
2. **“Kalite yönetim sistemi”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kalite yönetim sistemine uygun çalışma)
3. **“Kimya analiz işlemleri ve sonuçların raporlanması”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Analiz öncesi iş organizasyonu, kalibrasyon doğrulama, numune alma, analiz öncesi hazırlık, nitel-nicel analiz, tanık numune saklama, atık ayırma ve muhafaza işlemlerini yapma)
4. **“Boya üretiminde kimyasal analiz işlemleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Üretim öncesi ve üretim sürecinde hammaddelerin kimyasal analiz işlemlerini, renk kontrollerini, boya üretiminde arge kimyasal analiz işlemlerini yapma)

EK-9 Kaynak Operatörü Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Kaynak Operatörü” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2. Görev yaptığınız okul adı:

.....

3. Meslek alanınız:

.....

4. Kıdem yılınız:

.....

5. Mezuniyet durumunuz:

() Ön lisans

() Lisans

() Yüksek lisans

() Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin **“Kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, yangın ve acil durum kurallarını açıklama)
2. Öğrencilerinizin **“Gaz korunmasız özlü tel elektrotla ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
3. Öğrencilerinizin **“Metal-ark asal gaz kaynağı (MIG kaynağı)”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
4. Öğrencilerinizin **“Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG kaynağı)”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
5. Öğrencilerinizin **“Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
6. Öğrencilerinizin **“Tungsten asal gaz ark kaynağı (TIG kaynağı)”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
7. Öğrencilerinizin **“Plazma ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
8. Öğrencilerinizin **“Tel elektrotla toz altı ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
9. Öğrencilerinizin **“Bant elektrotla toz altı ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
10. Öğrencilerinizin **“Elektron ışın kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
11. Öğrencilerinizin **“Lazer ışın kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
12. Öğrencilerinizin **“Ultrasonik kaynak”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
13. Öğrencilerinizin **“Sürtünme kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
14. Öğrencilerinizin **“Yüksek mekanik enerji ile kaynak”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
15. Öğrencilerinizin **“Difüzyon kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Kaynak Operatörü” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 15 yeterlilik birimi altında yer alan 29 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. **Okulunuz**

.....

2. **Okuduğunuz Meslek Dalı**

.....

3. **Cinsiyetiniz**

() Kadın () Erkek

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını açıklarım.	İş sağlığı ve güvenliği konusunda yapması gerekenleri açıklama, iş güvenliği ile ilgili tehlike ve riskleri tanımlama, tehlike durumunda acil durum prosedürlerini nasıl uygulayacağını tarif etme.	5	4	3	2	1
Gaz Korumasız Özlü Tel Elektrotla Ark Kaynağı						
2. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Gaz korumasız özlü tel elektrotla ark kaynağı işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
3. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Metal-Ark Asal Gaz Kaynağı (MIG Kaynağı)						
4. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Metal-Ark asal gaz kaynağı (MIG) işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
5. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG Kaynağı)						
6. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG) işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
7. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aktif Koruyucu Gazla Özlü Tel Metal-Ark Kaynağı						
8. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynak işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
9. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Tungsten Asal Gaz Ark Kaynağı (TIG Kaynağı)						
10. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Tungsten asal gaz kaynağı (TIG) işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
11. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Plazma Ark Kaynağı						
12. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Plazma kaynağı işlemlerini yapma, korunmuş metal ark kaynağı teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
13. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Tel Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı						
14. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Tel elektrotla toz altı ark kaynağı işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
15. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Bant Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı						
16. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Bant elektrotla toz altı ark kaynağı işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
17. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Elektron Işın Kaynağı						
18. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Elektron ışın kaynağı işlemlerini yürütme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
19. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Lazer Işın Kaynağı						
20. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Lazer ışın kaynağı işlemlerini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
21. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Ultrasonik Kaynak						
22. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Ultrasonik kaynak işlemlerini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
23. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Sürtünme Kaynağı						
24. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Sürtünme kaynak işlemlerini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
25. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Yüksek Mekanik Enerji İle Kaynak						
26. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Yüksek mekanik enerji ile kaynak işlemini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
27. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Difüzyon Kaynağı						
28. Kaynak işlemini gerçekleştiririm.	Difüzyon kaynak işlemini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
29. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyarım.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Kaynak Operatörü” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 15 yeterlilik birimi altında yer alan 29 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

M.E.B. Öğretmen

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
Kaynak İşlemlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını açıklar.	İş sağlığı ve güvenliği konusunda yapması gerekenleri açıklama, iş güvenliği ile ilgili tehlike ve riskleri tanımlama, tehlike durumunda acil durum prosedürlerini nasıl uygulayacağını tarif etme.	5	4	3	2	1
Gaz Korumasız Özlü Tel Elektrotla Ark Kaynağı						
2. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Gaz korumasız özlü tel elektrotla ark kaynağı işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
3. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Metal-Ark Asal Gaz Kaynağı (MIG Kaynağı)						
4. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Metal-Ark asal gaz kaynağı (MIG) işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
5. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Metal-Ark Aktif Gaz Kaynağı (MAG Kaynağı)						
6. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG) işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
7. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aktif Koruyucu Gazla Özlü Tel Metal-Ark Kaynağı						
8. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynak işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
9. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Tungsten Asal Gaz Ark Kaynağı (TIG Kaynağı)						
10. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Tungsten asal gaz kaynağı (TIG) işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
11. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Plazma Ark Kaynağı						
12. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Plazma kaynağı işlemlerini yapma, korunmuş metal ark kaynağı teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
13. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Tel Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı						
14. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Tel elektrotla toz altı ark kaynağı işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
15. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Bant Elektrotla Toz Altı Ark Kaynağı						
16. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Bant elektrotla toz altı ark kaynağı işlemlerini yapma, teçhizatını hazırlama, ana ve sarf malzemeleri belirleyerek gerekli kontrolleri yapma.	5	4	3	2	1
17. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Elektron Işın Kaynağı						
18. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Elektron ışın kaynağı işlemlerini yürütme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
19. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Lazer Işın Kaynağı						
20. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Lazer ışın kaynağı işlemlerini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
21. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Ultrasonik Kaynak						
22. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Ultrasonik kaynak işlemlerini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
23. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Sürtünme Kaynağı						
24. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Sürtünme kaynak işlemlerini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
25. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Yüksek Mekanik Enerji İle Kaynak						
26. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Yüksek mekanik enerji ile kaynak işlemini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
27. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1
Difüzyon Kaynağı						
28. Kaynak işlemini gerçekleştirir.	Difüzyon kaynak işlemini gerçekleştirme, ana ve sarf malzemeleri hazırlama.	5	4	3	2	1
29. İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyar.	İSG kurallarına uyma, çevre etkilerini ve kalitesini gözetme.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

KAYNAK OPERATÖRÜ (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Kaynak Operatörü” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“Kaynak işlemlerinde iş sağlığı ve güvenliği”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, yangın ve acil durum kurallarını açıklama)
2. **“Gaz korunmasız özlü tel elektrotla ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
3. **“Metal-ark asal gaz kaynağı (MIG kaynağı)”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
4. **“Metal-ark aktif gaz kaynağı (MAG kaynağı)”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
5. **“Aktif koruyucu gazla özlü tel metal-ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
6. **“Tungsten asal gaz ark kaynağı (TIG kaynağı)”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
7. **“Plazma ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
8. **“Tel elektrotla toz altı ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
9. **“Bant elektrotla toz altı ark kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
10. **“Elektron ışın kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
11. **“Lazer ışın kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
12. **“Ultrasonik kaynak”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
13. **“Sürtünme kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
14. **“Yüksek mekanik enerji ile kaynak”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)
15. **“Difüzyon kaynağı”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kaynak işlemini gerçekleştirme, İSG, çevre ve kalite gerekliliklerine uyma)

EK-10 Nc/Cnc Tezgah İşçisi Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Nc/Cnc Tezgah İşçisi” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2. Görev yaptığınız okul adı:

.....

3. Meslek alanınız:

.....

4. Kıdem yılınız:

.....

5. Mezuniyet durumunuz:

() Ön lisans

() Lisans

() Yüksek lisans

() Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin **“İş sağlığı ve güvenliği, çevre ve kalite yönetim sistemleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, yangın ve acil durum kurallarını uygulama, çevre yönetim sistemlerine uygun çalışma, kalite yönetim sistemlerine uyma)
2. Öğrencilerinizin **“Tezgah, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Çalışılan yeri düzenleme, alet ve donanımların bakımını yapma, iş öncesi hazırlıkları gerçekleştirme, tezgah, takım ve iş parçasını üretime hazırlama)
3. Öğrencilerinizin **“Talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İşleme programını hazırlama, parça da talaşlı üretim, kontrol ve raporlama işlemlerini gerçekleştirme)

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Nc/Cnc Tezgah İşçisi” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 3 yeterlilik birimi altında yer alan 10 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsmınızı belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre ve Kalite Yönetim Sistemleri						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygulayım.	Yasal ve işyerine ait kuralları uygulama, tehlike durumunda acil durum ve acil çıkış prosedürlerini uygulama.	5	4	3	2	1
2. Çevre yönetim sistemlerine uygun çalışırım.	Çevre koruma standart ve yöntemlerini uygulama, çevresel risklerin azaltılmasına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemlerine uyarım.	İşe ait kalite gerekliliklerini, teknik prosedürleri uygulama, yapılan çalışmaların kalitesini denetim altında tutma.	5	4	3	2	1
Tezgah, Takım ve İş Parçasını Üretime Hazırlamak						
4. Çalışılan yeri düzenlerim.	Çalışma alanının özelliklerini belirleme, makine, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliği yapma.	5	4	3	2	1
5. Alet ve donanımların koruyucu ve talimatlı bakımlarını yaparım.	Çalışma donanımlarının çalışabilirlik durumlarını denetleme, bakım aşamalarını uygulama, bozulma ve yıpranmaları ile ilgili bilgileri aktarma.	5	4	3	2	1

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.		AÇIKLAMALAR					Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
6. İş öncesi hazırlıkları gerçekleştiririm.	İş programıyla ilgili işlemleri yapma, takım ve malzemeleri hazırlama, işlenecek parçaları hazırlama, ölçme aletlerini kontrol etme.	5	4	3	2	1					
7. Tezgah, takım ve iş parçasını üretime hazır hale getiririm.	NC/CNC tezgahını işe hazırlama, takımları, iş parçasını tezgaha bağlama.	5	4	3	2	1					
Talaşlı Üretim İşlemlerini Gerçekleştirmek											
8. İşleme programını hazırlarım.	İşleme programını oluşturma, test etme.	5	4	3	2	1					
9. Parça da talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştiririm.	Tezgahı çalıştırma, üretimin sürekliliğini sağlama.	5	4	3	2	1					
10. Kontrol ve raporlama işlemlerini gerçekleştiririm.	İş parçalarını temizleme, kontrol etme, kusurlu parçaları düzeltme, sevk ve raporlama işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1					

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Nc/Cnc Tezgah İşçisi” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 3 yeterlilik birimi altında yer alan 10 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

M.E.B. Öğretmen

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre ve Kalite Yönetim Sistemleri						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygular.	Yasal ve işyerine ait kuralları uygulama, tehlike durumunda acil durum ve acil çıkış prosedürlerini uygulama.	5	4	3	2	1
2. Çevre yönetim sistemlerine uygun çalışır.	Çevre koruma standart ve yöntemlerini uygulama, çevresel risklerin azaltılmasına katkıda bulunma.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemlerine uyar.	İşe ait kalite gerekliliklerini, teknik prosedürleri uygulama, yapılan çalışmaların kalitesini denetim altında tutma.	5	4	3	2	1
Tezgah, Takım ve İş Parçasını Üretime Hazırlamak						
4. Çalışılan yeri düzenler.	Çalışma alanının özelliklerini belirleme, makine, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliği yapma.	5	4	3	2	1
5. Alet ve donanımların koruyucu ve talimatlı bakımlarını yapar.	Çalışma donanımlarının çalışabilirlik durumlarını denetleme, bakım aşamalarını uygulama, bozulma ve yıpranmaları ile ilgili bilgileri aktarma.	5	4	3	2	1

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.		AÇIKLAMALAR				
		Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
6. İş öncesi hazırlıkları gerçekleştirir.	İş programıyla ilgili işlemleri yapma, takım ve malzemeleri hazırlama, işlenecek parçaları hazırlama, ölçme aletlerini kontrol etme.	5	4	3	2	1
7. Tezgah, takım ve iş parçasını üretime hazır hale getirir.	NC/CNC tezgahını işe hazırlama, takımları, iş parçasını tezgaha bağlama.	5	4	3	2	1
Talaşlı Üretim İşlemlerini Gerçekleştirmek						
8. İşleme programını hazırlar.	İşleme programını oluşturma, test etme.	5	4	3	2	1
9. Parça da talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirir.	Tezgahı çalıştırma, üretimin sürekliliğini sağlama.	5	4	3	2	1
10. Kontrol ve raporlama işlemlerini gerçekleştirir.	İş parçalarını temizleme, kontrol etme, kusurlu parçaları düzeltme, sevk ve raporlama işlemlerini yapma.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

NC/CNC TEZGAH İŞÇİSİ (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Nc/Cnc Tezgah İşçisi” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR'ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı ve güvenliği, çevre ve kalite yönetim sistemleri”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, yangın ve acil durum kurallarını uygulama, çevre yönetim sistemlerine uygun çalışma, kalite yönetim sistemlerine uyma)
2. **“Tezgah, takım ve iş parçasını üretime hazırlamak”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Çalışılan yeri düzenleme, alet ve donanımların bakımını yapma, iş öncesi hazırlıkları gerçekleştirme, tezgah, takım ve iş parçasını üretime hazırlama)
3. **“Talaşlı üretim işlemlerini gerçekleştirmek”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İşleme programını hazırlama, parça da talaşlı üretim, kontrol ve raporlama işlemlerini gerçekleştirme)

EK-11 Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim) Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

**MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ
YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME
FORMU**

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim)” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Görev yaptığınız okul adı:
3. Meslek alanınız:
4. Kıdem yılınız:
5. Mezuniyet durumunuz:
() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**Kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İşyeri kalite ve çevre güvenliği kurallarını, İSG kurallarını bilme ve uygulama)
2. Öğrencilerinizin “**Dikim için ön hazırlık yapma**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş organizasyonu, kalıp kontrolü yaparak numune kesimi yapma, dokuma dikiş makinelerini kullanıma hazırlama ve kullanma)
3. Öğrencilerinizin “**Dokuma model dikimi yapma**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Dikim tekniklerini kullanarak ürün oluşturma, numune ütüsü yapma)
4. Öğrencilerinizin “**Numune kontrolü**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kalite ve ölçü kontrolü yapma)

MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim)” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 10 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
Kalite, Çevre, İş Sağlığı ve Güvenliği						
1. İş yeri kalite ve çevre güvenliği kurallarını bilir ve uygulayım.	Mesleği ile ilgili, kalite sağlama aşamaları ve teknik prosedürleri uygulama ve/veya uygulanmasını sağlama, çevre güvenlik önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
2. İş sağlığı ve güvenliği kurallarını bilir ve uygulayım.	Acil durumlarda izlenecek adımları bilme ve gerekli hallerde uygulama. iş sağlığı ve iş güvenliği kurallarını bilme, araç, gereç, ekipman ve malzemeleri kurallarına uyarak kullanma.	5	4	3	2	1
Dikim İçin Ön Hazırlık Yapma						
3. İş organizasyonu yaparım.	Çalışma ortamını düzenleme ve temizliğini sağlama, iş gücü ihtiyacını üstleriyle birlikte tespit etme, model çizimi veya teknik föyde belirlenen dikiş tekniklerini analiz etme ve kullanacağı dikiş tekniklerini belirleme, kullanacağı araç-gereç ve malzemeyi inceleme ve kullanıma hazırlama, makineye takılacak yardımcı aparatları, malzemeleri tespit etme ve kullanıma hazırlama.	5	4	3	2	1
4. Kalıp kontrolü yaparak numune kesimini yapar/yaptırırım.	Teknik föy ve modele göre kalıp parçalarının parça sayısını ve kalıp bilgi yazılarını kontrol etme, teknik föy ve modele göre ana ve yardımcı malzemeleri kestirme/temin ettirme.	5	4	3	2	1
5. Dokuma dikiş makinelerini kullanıma hazırlarım.	Makinenin bakımını, temizliğini yapma.	5	4	3	2	1
Dokuma Model Dikimi Yapma						
6. Dokuma dikiş makinelerini kullanırım.	Makine iğnesini seçme ve doğru yönde takma, ipliği makineye takma, makine ayarlarını yapma, örnek dokuma kumaş parçası üzerinde deneme dikişi yapma, teknik föy, model çizimi ve kumaş özelliğine göre dokuma dikiş makinelerinde dikim yapma.	5	4	3	2	1

MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
7. Dikim tekniklerini kullanarak ürün oluşturmam.	Dikiş tekniklerini kullanarak ürün parçalarını oluşturma, ürün parçalarını birleştirme, etiket, aksesuar ve yardımcı malzemeleri dikme, modeli tamamlama, hata ve olumsuzlukları kayıt etme ve varsa çözüm önerileri ile birlikte ilgili birime iletme.	5	4	3	2	1
6. Numune ütüsü yaparım.	Ütü ısınısını hazırlama/hazırlanmasını sağlama, telayı kumaşa yapıştırma, ara ütüleme yapma, ürüne şekil verme.	5	4	3	2	1
Numune Kontrolü						
7. Kalite kontrolü yaparım.	Numunenin, teknik föye ve modele göre ara ve son kontrolünü yapma, kumaş, malzeme, kalıp ve üretim sürecinde tespit ettiği hataları ilgili birime yazılı olarak bildirme.	5	4	3	2	1
8. Ölçü kontrolü yaparım.	Numunenin ölçü tablosuna göre ölçü kontrolünü yapma, tespit ettiği ölçü farklılıklarını, ilgili birime bildirme.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim)” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 4 yeterlilik birimi altında yer alan 10 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

M.E.B. Öğretmen

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim” , genel olarak uygunsa “Yeterliyim” , emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim” , genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim” , hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Kalite, Çevre, İş Sağlığı ve Güvenliği						
1. İş yeri kalite ve çevre güvenliği kurallarını bilir ve uygular.	Mesleği ile ilgili, kalite sağlama aşamaları ve teknik prosedürleri uygulama ve/veya uygulanmasını sağlama, çevre güvenlik önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
2. İş sağlığı ve güvenliği kurallarını bilir ve uygular.	Acil durumlarda izlenecek adımları bilme ve gerekli hallerde uygulama. iş sağlığı ve iş güvenliği kurallarını bilme, araç, gereç, ekipman ve malzemeleri kurallarına uyarak kullanma.	5	4	3	2	1
Dikim İçin Ön Hazırlık Yapma						
3. İş organizasyonu yapar.	Çalışma ortamını düzenleme ve temizliğini sağlama, iş gücü ihtiyacını üstleriyle birlikte tespit etme, model çizimi veya teknik föyde belirlenen dikiş tekniklerini analiz etme ve kullanacağı dikiş tekniklerini belirleme, kullanacağı araç-gereç ve malzemeyi inceleme ve kullanıma hazırlama, makineye takılacak yardımcı aparatları, malzemeleri tespit etme ve kullanıma hazırlama.	5	4	3	2	1
4. Kalıp kontrolü yaparak numune kesimini yapar/yaptırır.	Teknik föy ve modele göre kalıp parçalarının parça sayısını ve kalıp bilgi yazılarını kontrol etme, teknik föy ve modele göre ana ve yardımcı malzemeleri kestirme/temin ettirme.	5	4	3	2	1
5. Dokuma dikiş makinelerini kullanıma hazırlar.	Makinenin bakımını, temizliğini yapma.	5	4	3	2	1
6. Dokuma dikiş makinelerini kullanır.	Makine iğnesini seçme ve doğru yönde takma, ipliği makineye takma, makine ayarlarını yapma, örnek dokuma kumaş parçası üzerinde deneme dikişi yapma, teknik föy, model çizimi ve kumaş özelliğine göre dokuma dikiş makinelerinde dikim yapma.	5	4	3	2	1

MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR		Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Dokuma Model Dikimi Yapma							
7. Dikim tekniklerini kullanarak ürün oluşturur.	Dikiş tekniklerini kullanarak ürün parçalarını oluşturma, ürün parçalarını birleştirme, etiket, aksesuar ve yardımcı malzemeleri dikme, modeli tamamlama, hata ve olumsuzlukları kayıt etme ve varsa çözüm önerileri ile birlikte ilgili birime iletme.		5	4	3	2	1
8. Numune ütüsü yapar.	Ütü ısını hazırlama/hazırlanmasını sağlama, telayı kumaşa yapıştırma, ara ütüleme yapma, ürüne şekil verme.		5	4	3	2	1
Numune Kontrolü							
9. Kalite kontrolü yapar.	Numunenin, teknik föye ve modele göre ara ve son kontrolünü yapma, kumaş, malzeme, kalıp ve üretim sürecinde tespit ettiği hataları ilgili birime yazılı olarak bildirme.		5	4	3	2	1
10. Ölçü kontrolü yapar.	Numunenin ölçü tablosuna göre ölçü kontrolünü yapma, tespit ettiği ölçü farklılıklarını, ilgili birime bildirme.		5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

MODEL MAKİNECİ (DOKUMA HAZIR GİYİM) (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ
YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN
USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim)” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“Kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İşyeri kalite ve çevre güvenliği kurallarını, İSG kurallarını bilme ve uygulama)
2. **“Dikim için ön hazırlık yapma”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş organizasyonu, kalıp kontrolü yaparak numune kesimi yapma, dokuma dikiş makinelerini kullanıma hazırlama ve kullanma)
3. **“Dokuma model dikimi yapma”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Dikim tekniklerini kullanarak ürün oluşturma, numune ütüsü yapma)
4. **“Numune kontrolü”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kalite ve ölçü kontrolü yapma)

EK-12 Aşçı Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

AŞÇI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Aşçı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2. Görev yaptığınız okul adı:

.....

3. Meslek alanınız:

.....

4. Kıdem yılınız:

.....

5. Mezuniyet durumunuz:

() Ön lisans

() Lisans

() Yüksek lisans

() Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş sağlığı güvenliği ve çevre koruma**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma önlemlerini alma)
2. Öğrencilerinizin “**İş organizasyonu ve mesleki gelişim**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş süreçlerini ve ekibini organize etme, araç gereç ve ekipman bakımı sağlama, malzeme tedarik ve stok uygulamalarını düzenleme, standart mönü ve reçete hazırlama, üretim süreçleri ile ilgili bütçe verileri oluşturma, açık büfeyi tasarlama, yemek ve yiyeceklerin sunum ve servis işlemlerini düzenleme, mesleki gelişim ihtiyacını tanımlama)
3. Öğrencilerinizin “**Hijyen, gıda güvenliği ve kalite**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş süreçlerinde kişisel hijyen ve sağlık uygulamalarını yapma, gıda güvenliği ve tehditlerini tanımlama, araç-gereç, ekipman ve üretim alanları ile hijyen ve sanitasyon uygulamalarını yürütme)
4. Öğrencilerinizin “**Temel malzemeler**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Temel malzemeleri tanıma, hazırlama)
5. Öğrencilerinizin “**Çorba hazırlama**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Çorbaların ön hazırlığını, çorba çeşitlerini hazırlama)
6. Öğrencilerinizin “**Sos(lar), meze(ler), salata(lar) hazırlama ve yumurta pişirme**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sıcak ve soğuk sos, salata ve meze çeşitleri hazırlama, yumurtayı suda, tavada, sahandada pişirme)
7. Öğrencilerinizin “**Et ve su ürünü yemekleri hazırlama**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sıcak, soğuk sunulan, sarılarak yapılan et yemeği, balık ve su ürünleri yemeği hazırlama)
8. Öğrencilerinizin “**Sebze, kuru baklagil yemekleri ve sebze garnitürleri hazırlama**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sebze pişirme yöntemlerini uygulama, taze sebze ve kuru baklagil yemeği yapma, etli veya zeytinyağlı dolma/sarma, sebze garnitürleri hazırlama)
9. Öğrencilerinizin “**Hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Hamur işi, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama)
10. Öğrencilerinizin “**Temel tatlıları hazırlama**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sütlü, çikolatalı veya hamurlu tatlı, meyveli tatlı, hoşaf, komposto hazırlama)

AŞÇI (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Aşçı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 10 yeterlilik birimi altında yer alan 32 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ
M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR
Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim” , genel olarak uygunsa “Yeterliyim” , emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim” , genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim” , hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Koruma						
1. Çalışma sahasında ve görev sürecinde İSG önlemlerini alırım.	İş, insan, malzeme, ekipman, vb. kaynaklı oluşabilecek tehlike ve riskler ile bunlara karşı alınan önlemleri açıklama, KKD kullanımına ilişkin uygulamaları gerçekleştirme, İSG önlemlerini uygulama, tehlikeli ve acil durumlara yönelik önlemleri açıklama.	5	4	3	2	1
2. Çalışma sahasında ve görev sürecinde çevre koruma önlemlerini alırım.	Olası çevre güvenliği risklerine uygun önlemleri, çalışma alanlarında atık kontrolü ve bertarafına yönelik uygulamaları gerekçeleri ile açıklama.	5	4	3	2	1
İş Organizasyonu ve Mesleki Gelişim						
3. İş süreçlerini ve ekibini organize ederim.	Süreç akışını, mutfak çalışma sistemini ve kurallarını açıklama.	5	4	3	2	1
4. Araç gereç ve ekipmanların bakımını sağlarım.	Kullanılan araç gereç ve ekipmanların bakım yöntemlerini açıklama, arızalarının ilk tespitini yapma.	5	4	3	2	1
5. Mutfakta kullanılan malzemelerin tedarik ve stok uygulamalarını düzenlerim.	Malzemelerin ortalama sarf miktarlarına göre olası stok miktarlarını belirleme, etiket ve formlarındaki içeriğe göre, stoklama ve kullanımını planlama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
6. Standart mönü ve reçete hazırlarım.	Porsiyona göre kullanılan malzemelerin birim miktarlarını tanımlama, temel yemek çeşitlerinin yapım teknikleri, pişirme yöntem ve sürelerini açıklama.	5	4	3	2	1
7. Üretim süreçleri ile ilgili bütçe verilerini oluştururum.	Malzemeler ve araç, gereçler ile ilgili tanımlanan verileri değerlendirme, mönüler, olaylar ve malzeme özelliklerine göre sarfiyat değerlerini belirleme.	5	4	3	2	1
8. Açık büfeyi tasarlarım.	Sıcak ve soğuk çeşitleri içerecek şekilde bir açık büfe tasarımı ve uygulama özelliklerini açıklama, gerekli araç, gereç ve ekipmanları belirleme.	5	4	3	2	1
9. Yemek ve yiyeceklerin sunum ve servis işlemlerini düzenlerim.	Ürünlerin sunum hazırlıklarını yapma, servis ünitesini ve tabağını uygun şekilde düzenleme.	5	4	3	2	1
10. Mesleki gelişim ihtiyacını tanımlarım.	İş hayatındaki değişikliklere uyum sağlayabilmek açısından mesleki gelişimin önemini açıklama, astlarının eğitim ihtiyaçlarını tespit etme.	5	4	3	2	1
Hijyen, Gıda Güvenliği ve Kalite						
11. İş süreçlerinde kişisel hijyen ve sağlık uygulamalarını gerçekleştiririm.	Kişisel hijyen ve bakım kurallarını, periyodik sağlık kontrollerinin içeriği ve işlevini açıklama.	5	4	3	2	1
12. Yemek ve yiyecek hazırlama süreçlerinde gıda güvenliği kavramları, risk ve tehlikelerini tanımlarım.	Gıda güvenliğinde risk, tehlike, hijyen, sanitasyon, kontaminasyon terimlerinin anlamlarını ayırt etme, işletme, personel ve besin kaynaklı sağlık risklerinin çeşitleri, oluşum koşulları ve etkilerini tanımlama, gıda güvenliğine yönelik işlemlerin kayıtlarını ve işlevlerini açıklama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
13. Yemek ve yiyecek hazırlama süreçlerinde ürün, gıda malzemeleri, araç-gereç, ekipman ve üretim alanları ile ilgili hijyen ve sanitasyon uygulamalarını yürütürüm.	Hijyen, sanitasyon ve gıda güvenliği yöntemlerini uygulama, şahit numunesi alma, tezgâh ömürlerini belirleme, araç-gereç ve ekipmanların hijyen ve sanitasyon yöntemlerini tanımlama, çalışma alanları ile soğuk depo ve dolapların hijyen ve sanitasyon yöntemlerini açıklama, haşerelerin bertaraf edilmesini sağlama.	5	4	3	2	1
14. İş süreçlerinde verimliliğe, kalitenin ve müşteri ilişkilerinin geliştirilmesine destek olurum.	Enerji, malzeme, araç gereç gibi kaynakları verimli ve tasarruflu bir şekilde kullanma, ürünün ve mutfak işlemleri sürecinin geliştirilmesi, ekibin organizasyonu, müşteri ilişkilerinde temel ilke ve kuralları tanımlama.	5	4	3	2	1
Temel Malzemeler						
15. Yemek ve yiyecek hazırlamada kullanılan temel malzemeleri tanım.	Bıçak çeşitlerini, tanımlama, sebzeler ve meyvelerin temel özelliklerini ve kullanım alanlarını, kırmızı ve beyaz etlerin, balık ve su ürünlerinin, tahıllar, kuru baklagiller ve yağlı tohumların, süt ve süt ürünlerinin, yağ çeşitlerinin, yumurtanın, baharat ve diğer tat vericilerin temel özelliklerini ve kullanım alanlarını tanımlama.	5	4	3	2	1
16. Yemek ve yiyecek hazırlamada kullanılan temel malzemelerin yemeğe hazırlık işlemlerini uygulayım.	Bıçakla kesim tekniklerini uygulama, sebzeler ve meyveleri, kırmızı, beyaz etler ve sakatatların, balık ve su ürünlerinin, kesim, hazırlama ve şekillendirme uygulamalarını gerçekleştirme, yumurta akını kıvamda çırparak köpürtme, hamur türlerini ayırt etme, kuru pasta veya tart veya pay hamuru ile mayalandırarak, pişirerek ve çırparak hamur hazırlama.	5	4	3	2	1
Çorba Hazırlama						
17. Çorbaların ön hazırlığını yaparım.	Çorbalarda kullanılacak besleyici suyu hazırlama, kıvam verici ve bağlayıcıları hazırlama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
18. Çorba çeşitlerini hazırlarım.	Çorbalarda kullanılacak besleyici suyu hazırlama, kıvam verici ve bağlayıcıları hazırlama.	5	4	3	2	1
Sos(lar), Meze(ler), Salata(lar) Hazırlama ve Yumurta Pişirme						
19. Sıcak ve soğuk sos hazırlarım.	Sıcak, soğuk sos çeşidi hazırlama	5	4	3	2	1
20. Salata ve meze çeşit(ler)ini hazırlarım.	Salata ve mezenin ön hazırlık işlemlerini yapma, hazırlama, sıcak ve soğuk meze(ler)i çeşidine göre, reçetesine ve yöntemine uygun şekilde hazırlama.	5	4	3	2	1
21. Yumurtayı suda, sahanda, tavada pişiririm.	Yumurtayı kabuklu ve kabuksuz olarak istenen kıvamda suda haşlayarak pişirme, tavada omlet hazırlama, yumurtayı yağ ile sahanda pişirme.	5	4	3	2	1
Et ve Su Ürünü Yemekleri Hazırlama						
22. Sıcak, soğuk sunulan et yemeği/yemekleri hazırlarım.	Etleri marine etme yöntemlerini belirleme, sıcak sunulan et yemeklerini çeşidine göre, reçetesine uygun teknikle hazırlama, soğuk sunulan et çeşitlerini hazırlama yöntemlerini açıklama, usulüne uygun şekilde sunuma hazırlama.	5	4	3	2	1
23. Sarılarak yapılan et yemeği hazırlarım.	Etleri sarmaya uygun şekilde hazırlama, sarmanın iç malzemesini hazırlama, iç malzeme ve sarmalık et ile sarma çeşidi hazırlayarak tekniğine uygun olarak pişirme.	5	4	3	2	1
24. Balık ve su ürünleri yemeği/yemekleri hazırlarım.	Çeşidine göre balık ve su ürünü yemeklerini, reçetesine uygun teknikle ve uygun pişirme aracını kullanarak hazırlama, hazırladığı balık ve su ürünü yemeğini usulüne uygun şekilde sunuma hazırlama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Sebze, Kuru Baklagil Yemekleri ve Sebze Garnitürleri Hazırlama						
25. Çeşitli sebze pişirme yöntemlerini uygularım.	Sebzeleri uygun kıvamda haşlama, yağda kızartma, buharda, uygun kıvamda pişirme, sebze grateni, uygun teknikle hazırlama.	5	4	3	2	1
26. Taze sebze ve kuru baklagil yemeği/yemeklerini yaparım.	Sebze ve kuru baklagillerin ön hazırlıklarını yapma, sebze veya kuru baklagil yemeklerini, reçetesine uygun teknikle hazırlama.	5	4	3	2	1
27. Etli ve/veya zeytinyağlı dolma ve/veya sarma hazırlarım.	Dolma ve/veya sarma iç malzemesini ve ön hazırlıklarını yapma, etli ve/veya zeytinyağlı dolma ve/veya sarmayı hazırlama.	5	4	3	2	1
28. Sebze garnitürleri hazırlarım.	Temel yöntemle patates püresi hazırlama, fırında, uygun kıvamda pişirerek sebze garnitürü hazırlama, tavada uygun yöntemle sebze garnitürü hazırlama, ızgarada sebze garnitürü hazırlama.	5	4	3	2	1
Hamur İşleri, Pilav ve Makarna Çeşitlerini Hazırlama						
29. Hamur işi çeşit(ler)ini hazırlarım.	Özdeşleştirerek ve/veya mayalı hamuru yöntemine uygun olarak hazırlama, özdeşleştirerek hazırlanmış hamur kullanarak, hamur işi çeşit(ler)ini hazırlama.	5	4	3	2	1
30. Pilav ve makarna çeşit(ler)i hazırlarım.	Pilav malzemesinin ön hazırlığını yaparak reçetesine uygun yöntemle salma ve/veya kavurarak pilav hazırlama, yumurtalı hamuru (makarna) yöntemine uygun olarak hazırlama, makarna çeşit(ler)ini uygun yöntemle ve uygun kıvamda hazırlama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Temel Tatlıları Hazırlama						
31. Sütlü, çikolatalı veya hamurlu tatlı hazırlarım.	Sütlü ve/veya çikolatalı tatlıyı, hamurlu tatlı çeşidini reçetesine göre pişirerek sunuma hazırlama.	5	4	3	2	1
32. Meyveli tatlı ve hoşaf, komposto hazırlarım.	Meyveli tatlı çeşidini, komposto ve/veya hoşafı reçetesine göre hazırlama.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

AŞCI (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Aşçı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 10 yeterlilik birimi altında yer alan 32 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

AŞÇI (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Koruma						
1. Çalışma sahasında ve görev sürecinde İSG önlemlerini alır.	İş, insan, malzeme, ekipman, vb. kaynaklı oluşabilecek tehlike ve riskler ile bunlara karşı alınan önlemleri açıklama, KKD kullanımına ilişkin uygulamaları gerçekleştirme, İSG önlemlerini uygulama, tehlikeli ve acil durumlara yönelik önlemleri açıklama.	5	4	3	2	1
2. Çalışma sahasında ve görev sürecinde çevre koruma önlemlerini alır.	Olası çevre güvenliği risklerine uygun önlemleri, çalışma alanlarında atık kontrolü ve bertarafına yönelik uygulamaları gerekçeleri ile açıklama.	5	4	3	2	1
İş Organizasyonu ve Mesleki Gelişim						
3. İş süreçlerini ve ekibini organize eder.	Süreç akışını, mutfak çalışma sistemini ve kurallarını açıklama.	5	4	3	2	1
4. Araç gereç ve ekipmanların bakımını sağlar.	Kullanılan araç gereç ve ekipmanların bakım yöntemlerini açıklama, arızalarının ilk tespitini yapma.	5	4	3	2	1
5. Mutfakta kullanılan malzemelerin tedarik ve stok uygulamalarını düzenler.	Malzemelerin ortalama sarf miktarlarına göre olası stok miktarlarını belirleme, etiket ve formlarındaki içeriğe göre, stoklama ve kullanımını planlama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
6. Standart mönü ve reçete hazırlar.	Porsiyona göre kullanılan malzemelerin birim miktarlarını tanımlama, temel yemek çeşitlerinin yapım teknikleri, pişirme yöntem ve sürelerini açıklama.	5	4	3	2	1
7. Üretim süreçleri ile ilgili bütçe verilerini oluşturur.	Malzemeler ve araç, gereçler ile ilgili tanımlanan verileri değerlendirme, mönüler, olaylar ve malzeme özelliklerine göre sarfiyat değerlerini belirleme.	5	4	3	2	1
8. Açık büfeyi tasarlar.	Sıcak ve soğuk çeşitleri içerecek şekilde bir açık büfe tasarımı ve uygulama özelliklerini açıklama, gerekli araç, gereç ve ekipmanları belirleme.	5	4	3	2	1
9. Yemek ve yiyeceklerin sunum ve servis işlemlerini düzenler.	Ürünlerin sunum hazırlıklarını yapma, servis ünitesini ve tabağını uygun şekilde düzenleme.	5	4	3	2	1
10. Mesleki gelişim ihtiyacını tanımlar.	İş hayatındaki değişikliklere uyum sağlayabilmek açısından mesleki gelişimin önemini açıklama, astlarının eğitim ihtiyaçlarını tespit etme.	5	4	3	2	1
Hijyen, Gıda Güvenliği ve Kalite						
11. İş süreçlerinde kişisel hijyen ve sağlık uygulamalarını gerçekleştirir.	Kişisel hijyen ve bakım kurallarını, periyodik sağlık kontrollerinin içeriği ve işlevini açıklama.	5	4	3	2	1
12. Yemek ve yiyecek hazırlama süreçlerinde gıda güvenliği kavramları, risk ve tehlikelerini tanımlar.	Gıda güvenliğinde risk, tehlike, hijyen, sanitasyon, kontaminasyon terimlerinin anlamlarını ayırt etme, işletme, personel ve besin kaynaklı sağlık risklerinin çeşitleri, oluşum koşulları ve etkilerini tanımlama, gıda güvenliğine yönelik işlemlerin kayıtlarını ve işlevlerini açıklama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
13. Yemek ve yiyecek hazırlama süreçlerinde ürün, gıda malzemeleri, araç-gereç, ekipman ve üretim alanları ile ilgili hijyen ve sanitasyon uygulamalarını yürütür.	Hijyen, sanitasyon ve gıda güvenliği yöntemlerini uygulama, şahit numunesi alma, tezgâh ömürlerini belirleme, araç-gereç ve ekipmanların hijyen ve sanitasyon yöntemlerini tanımlama, çalışma alanları ile soğuk depo ve dolapların hijyen ve sanitasyon yöntemlerini açıklama, haşerelerin bertaraf edilmesini sağlama.	5	4	3	2	1
14. İş süreçlerinde verimliliğe, kalitenin ve müşteri ilişkilerinin geliştirilmesine destek olur.	Enerji, malzeme, araç gereç gibi kaynakları verimli ve tasarruflu bir şekilde kullanma, ürünün ve mutfak işlemleri sürecinin geliştirilmesi, ekibin organizasyonu, müşteri ilişkilerinde temel ilke ve kuralları tanımlama.	5	4	3	2	1
Temel Malzemeler						
15. Yemek ve yiyecek hazırlamada kullanılan temel malzemeleri tanıır.	Bıçak çeşitlerini, tanımlama, sebzeler ve meyvelerin temel özelliklerini ve kullanım alanlarını, kırmızı ve beyaz etlerin, balık ve su ürünlerinin, tahıllar, kuru baklagiller ve yağlı tohumların, süt ve süt ürünlerinin, yağ çeşitlerinin, yumurtanın, baharat ve diğer tat vericilerin temel özelliklerini ve kullanım alanlarını tanımlama.	5	4	3	2	1
16. Yemek ve yiyecek hazırlamada kullanılan temel malzemelerin yemeğe hazırlık işlemlerini uygular.	Bıçakla kesim tekniklerini uygulama, sebzeler ve meyveleri, kırmızı, beyaz etler ve sakatatların, balık ve su ürünlerinin, kesim, hazırlama ve şekillendirme uygulamalarını gerçekleştirme, yumurta akını kıvamda çırparak köpürtme, hamur türlerini ayırt etme, kuru pasta veya tart veya pay hamuru ile mayalandırarak, pişirerek ve çırparak hamur hazırlama.	5	4	3	2	1
Çorba Hazırlama						
17. Çorbaların ön hazırlığını yapar.	Çorbalarda kullanılacak besleyici suyu hazırlama, kıvam verici ve bağlayıcıları hazırlama.	5	4	3	2	1
18. Çorba çeşitlerini hazırlar.	Çorbalarda kullanılacak besleyici suyu hazırlama, kıvam verici ve bağlayıcıları hazırlama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Sos(lar), Meze(ler), Salata(lar) Hazırlama ve Yumurta Pişirme						
19. Sıcak ve soğuk sos hazırlar.	Sıcak, soğuk sos çeşidi hazırlama	5	4	3	2	1
20. Salata ve meze çeşit(ler)ini hazırlar.	Salata ve mezenin ön hazırlık işlemlerini yapma, hazırlama, sıcak ve soğuk meze(ler)i çeşidine göre, reçetesine ve yöntemine uygun şekilde hazırlama.	5	4	3	2	1
21. Yumurta'yı suda, sahanda, tavada pişirir.	Yumurta'yı kabuklu ve kabuksuz olarak istenen kıvamda suda haşlayarak pişirme, tavada omlet hazırlama, yumurta'yı yağ ile sahanda pişirme.	5	4	3	2	1
Et ve Su Ürünü Yemekleri Hazırlama						
22. Sıcak, soğuk sunulan et yemeği/yemekleri hazırlar.	Etleri marine etme yöntemlerini belirleme, sıcak sunulan et yemeklerini çeşidine göre, reçetesine uygun teknikle hazırlama, soğuk sunulan et çeşitlerini hazırlama yöntemlerini açıklama, usulüne uygun şekilde sunuma hazırlama.	5	4	3	2	1
23. Sarılarak yapılan et yemeği hazırlar.	Etleri sarmaya uygun şekilde hazırlama, sarmanın iç malzemesini hazırlama, iç malzeme ve sarmalık et ile sarma çeşidi hazırlayarak tekniğine uygun olarak pişirme.	5	4	3	2	1
24. Balık ve su ürünleri yemeği/yemekleri hazırlar.	Çeşidine göre balık ve su ürünü yemeklerini, reçetesine uygun teknikle ve uygun pişirme aracını kullanarak hazırlama, hazırladığı balık ve su ürünü yemeğini usulüne uygun şekilde sunuma hazırlama.	5	4	3	2	1

AŞÇI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Sebze, Kuru Baklagil Yemekleri ve Sebze Garnitürleri Hazırlama						
25. Çeşitli sebze pişirme yöntemlerini uygular.	Sebzeleri uygun kıvamda haşlama, yağda kızartma, buharda, uygun kıvamda pişirme, sebze grateni, uygun teknikle hazırlama.	5	4	3	2	1
26. Taze sebze ve kuru baklagil yemeği/yemeklerini yapar.	Sebze ve kuru baklagillerin ön hazırlıklarını yapma, sebze veya kuru baklagil yemeklerini, reçetesine uygun teknikle hazırlama.	5	4	3	2	1
27. Etli ve/veya zeytinyağlı dolma ve/veya sarma hazırlar.	Dolma ve/veya sarma iç malzemesini ve ön hazırlıklarını yapma, etli ve/veya zeytinyağlı dolma ve/veya sarmayı hazırlama.	5	4	3	2	1
28. Sebze garnitürleri hazırlar.	Temel yöntemle patates püresi hazırlama, fırında, uygun kıvamda pişirerek sebze garnitürü hazırlama, tavada uygun yöntemle sebze garnitürü hazırlama, ızgarada sebze garnitürü hazırlama.	5	4	3	2	1
Hamur İşleri, Pilav ve Makarna Çeşitlerini Hazırlama						
29. Hamur işi çeşit(ler)ini hazırlar.	Özdeşleştirerek ve/veya mayalı hamuru yöntemine uygun olarak hazırlama, özdeşleştirerek hazırlanmış hamur kullanarak, hamur işi çeşit(ler)ini hazırlama.	5	4	3	2	1
30. Pilav ve makarna çeşit(ler)i hazırlar.	Pilav malzemesinin ön hazırlığını yaparak reçetesine uygun yöntemle salma ve/veya kavurarak pilav hazırlama, yumurtalı hamuru (makarna) yöntemine uygun olarak hazırlama, makarna çeşit(ler)ini uygun yöntemle ve uygun kıvamda hazırlama.	5	4	3	2	1
Temel Tatlıları Hazırlama						
31. Sütlu, çikolatalı veya hamurlu tatlı hazırlar.	Sütlu ve/veya çikolatalı tatlıyı, hamurlu tatlı çeşidini reçetesine göre pişirerek sunuma hazırlama.	5	4	3	2	1
32. Meyveli tatlı ve hoşaf, komposto hazırlar.	Meyveli tatlı çeşidini, komposto ve/veya hoşafı reçetesine göre hazırlama.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

AŞÇI (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetiştirmelerinde katkıda bulunduğunuz “Aşçı” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı güvenliği ve çevre koruma”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma önlemlerini alma)
2. **“İş organizasyonu ve mesleki gelişim”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş süreçlerini ve ekibini organize etme, araç gereç ve ekipman bakımı sağlama, malzeme tedarik ve stok uygulamalarını düzenleme, standart mönü ve reçete hazırlama, üretim süreçleri ile ilgili bütçe verileri oluşturma, açık büfeyi tasarlama, yemek ve yiyeceklerin sunum ve servis işlemlerini düzenleme, mesleki gelişim ihtiyacını tanımlama)
3. **“Hijyen, gıda güvenliği ve kalite”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş süreçlerinde kişisel hijyen ve sağlık uygulamalarını yapma, gıda güvenliği ve tehditlerini tanımlama, araç-gereç, ekipman ve üretim alanları ile hijyen ve sanitasyon uygulamalarını yürütme)
4. **“Temel malzemeler”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Temel malzemeleri tanıma, hazırlama)
5. **“Çorba hazırlama”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Çorbaların ön hazırlığını, çorba çeşitlerini hazırlama)
6. **“Sos(lar), meze(ler), salata(lar) hazırlama ve yumurta pişirme”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sıcak ve soğuk sos, salata ve meze çeşitleri hazırlama, yumurtayı suda, tavada, sahanda pişirme)
7. **“Et ve su ürünü yemekleri hazırlama”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sıcak, soğuk sunulan, sarılarak yapılan et yemeği, balık ve su ürünleri yemeği hazırlama)
8. **“Sebze, kuru baklagil yemekleri ve sebze garnitürleri hazırlama”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sebze pişirme yöntemlerini uygulama, taze sebze ve kuru baklagil yemeği yapma, etli veya zeytinyağlı dolma/sarma, sebze garnitürleri hazırlama)
9. **“Hamur işleri, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Hamur işi, pilav ve makarna çeşitlerini hazırlama)
10. **“Temel tatlıları hazırlama”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Sütlü, çikolatalı veya hamurlu tatlı, meyveli tatlı, hoşaf, komposto hazırlama)

EK-13 Servis Görevlisi Meslek Dalı Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Servis Görevlisi” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Görev yaptığınız okul adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ve çevre koruma mevzuatı**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma mevzuatını ve yöntemlerini, çevresel risk faktörlerini ve etkilerini analiz etme)
2. Öğrencilerinizin “**Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi ile ilgili faaliyetleri analiz etme, kalite uygunluk kontrolü yapma, konuk memnuniyetinin artırılması analiz işlemleri)
3. Öğrencilerinizin “**İş organizasyonu**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kişisel hazırlık yapma, vardiyalar arası koordinasyon sağlama, astlar ve üstler arası iletişim kurma, astlarını denetleme, sorumlu olduğu faaliyetleri yapma)
4. Öğrencilerinizin “**Servis öncesi işlemler**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Servis malzemelerini, alanı hazırlama, araç-gereç ve donanımın bakımı, malzeme temini, masa ve salon düzeni sağlama)
5. Öğrencilerinizin “**Servis işlemleri**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Konukları karşılama yemek kartlarını takdim etme, sipariş alma, su, ekmek servisi yapma, servisin yürütmesini sağlama, konuk istek ve şikâyetleriyle ilgilenme)
6. Öğrencilerinizin “**Sıcak içecek servisi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Demleme usulü veya poşet çay, bitki çayı, Türk kahvesi, filtre kahve, espresso, sıcak çikolata, sahlepe, french press ile hazırlanmış kahve, sıcak kırmızı şarap servisi yapma)
7. Öğrencilerinizin “**Soğuk içecek servisi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Beyaz, pembe, köpüklü şarap, kırmızı şarap, bira, yüksek alkollü, alkol­süz içecek servisi yapma)
8. Öğrencilerinizin “**Yiyecek servisi**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Başlangıç yiyecek, çorba, ara sıcak, salata, ana yemek, tatlı ve meyve, alevlendirme(flambe), fondü servisi yapma)
9. Öğrencilerinizin “**Servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Hesap alma, konuğu uğurlama, masayı yeniden servise hazırlama, salonu hazırlama, araç-gereç ve donanımları temizleme, konuk hediyelerini kabul etme, kayıp ve bulunmuş eşya ile ilgilenme)
10. Öğrencilerinizin “**Periyodik işlemler**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Servis alanlarında periyodik temizlik işlemlerini, haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmaları kontrol etme, malzeme sayımı yapma, servis depo kontrolü)
11. Öğrencilerinizin “**Mesleki gelişime ilişkin faaliyetler**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Mesleki yayınları, yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri, işe yeni başlayan personelin işbaşı eğitim programını analiz etme)
12. Öğrencilerinizin “**Yabancı dil**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Yabancı dilde A2 düzeyde dinleme, A2 düzeyde okuma, B1 düzeyde karşılıklı konuşma, A2 düzeyde sözlü anlatım, A2 düzeyde yazılı anlatım becerisine sahip olma)

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Servis Görevlisi” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 12 yeterlilik birimi altında yer alan 61 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsmınızı belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.							
İş Sağlığı ve Güvenliği Faaliyetleri ve Çevre Koruma Mevzuatı							
1. İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Koruma Mevzuatını ve yöntemlerini analiz ederim.	İş Sağlığı, Güvenliği ve Çevre Koruma Mevzuatı konularını ve gerekliliklerini, risk faktörlerini, tehlikeli durumları analiz etme, tatbikat (yangın, sel ve deprem vb.) ve uygulamalarda yapılması gerekenleri detaylandırma, koruyucu donanım malzemelerini, levhaları sınıflandırma, yangın tüplerinin dolum kayıt formlarını işletme izleklerine göre oluşturma.	5	4	3	2	1	
2. Çevresel risk faktörlerini ve etkilerini analiz ederim.	Risk faktörlerini, doğal kaynakların verimli ve tasarruflu kullanım yöntemlerini, atıkları cinslerine göre ayrıştırma yöntemlerini analiz etme, dönüştürülebilen malzemelerin doğru depolama alanlarına taşındığını kontrol etme, uygulamaların çevresel etkilerini karşılaştırma, amirine rapor edeceğini belirtme.	5	4	3	2	1	
Gıda Güvenliği ve Kalite Yönetim Sistemi							
3. Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi ile ilgili faaliyetleri analiz ederim.	Yasal mevzuatı analiz etme, çalışmalar için gerekli sistemi oluşturma, ilgili kalite kayıtlarını oluşturma.	5	4	3	2	1	
4. Yapılan çalışmaların gıda güvenliği ve kalitesinin uygunluğu için kontrol izlekleri oluştururum.	Araç, gereç ve donanımların gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi standartlarına uygunluğunu ve uygulandığını kontrol etme, işlemlerle ilgili uygunsuz durumları işletme izleklerine göre analiz etme, uygunsuzluk durumları belirleyerek ortadan kaldırılmasını sağlama.	5	4	3	2	1	
5. Konuk memnuniyetinin artırılması faaliyetlerini analiz ederim.	Konuk istek ve şikâyetlerinin ele alınması yöntemlerini, konuk memnuniyetinin artırılmasına yönelik çalışmaları ve sistemin iyileştirilmesine yönelik yaklaşımları analiz etme.	5	4	3	2	1	
İş Organizasyonu							
6. Kişisel hazırlık yaparım.	İşletmede uygulanan kişisel bakım ve hijyen kurallarını analiz etme, mücevherat ve takılarını çıkarma, işletmenin belirlediği üniformayı giyme, işletmeye ait aksesuar ve isimlik takma.	5	4	3	2	1	

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
7. Vardiyalar arası koordinasyonu sağlarım.	Bir önceki vardiyadan kalan işler hakkında bir üst amirden bilgi alma, bilgi panolarını inceleme, sorumluluk alanını kontrol etme, sorumluluk alanındaki görevleri devralma, bir sonraki vardiyaya ileteceği işleri listeleme, sorumluluk alanındaki görevleri devretme.	5	4	3	2	1
8. Astlar ve üstler arasında iletişim kurarım.	Astların isteklerine ve sorunlarına yetki dâhilinde çözüm üretme, ilgili amire iletme, üst amirlerin talimatlarını astlara iletme.	5	4	3	2	1
9. Astlarımı denetlerim.	Astlarının hijyen ve kişisel bakım kurallarına uyduklarını, iş kıyafetlerini, görevlerini doğru ve zamanında yaptığını, geliş gidiş saatlerini kontrol etme.	5	4	3	2	1
10. Sorumluluk alanındaki faaliyetleri gerçekleştiririm.	Toplantı saatinde ve yerinde hazır bulunma, çalışma sistemiyle ilgili günlük iş planını düzenleme, programlanan çalışmaları geliştirme, kendi sorumluluğundaki astların görev dağılımlarını yapma, sorumlu olduğu servis alanındaki son denetimleri yapma, işi ile ilgili araç ve gereçleri üzerinde hazır bulundurma.	5	4	3	2	1
Servis Öncesi İşlemler						
11. İşletmedeki yiyecek-içecek servis malzemelerini servise hazırlarım.	Menaj ve kuver malzemelerinin temizlendiğini, yeterli miktarda doldurulduğunu, servis malzemelerinin temizlendiğini kontrol etme, malzemelerin işletme izleklerine göre yerleştirildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
12. İşletmedeki servis alanını servise hazırlarım.	Servis alanının temizlendiğini, salon ve masaların düzenlendiğini kontrol etme, büfeleri hazırlama, astlarının programa uyduğunu, kayıt masası ve masaların hazırlandığını kontrol etme, araç ve gerecin yerleştirildiğini kontrol eder.	5	4	3	2	1
13. Araç-gereç ve donanımların bakımını yaparım.	Araç ve donanımların temizliğinin yapılacağı yeri belirleme, malzemeleri temin edildiğini, temizliğinin uygun kimyasallarla yapıldığını kontrol etme, bozuk araç-gereç ve donanımlar için “Teknik Servis Formu”nu değerlendirme, ilgili birime iletme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
14. Servis sırasında kullanılacak malzemelerin temin edilmesini sağlarım.	Servis sırasında kullanılacak malzemeleri kontrol etme, talep formu oluşturma, rapor edilen eksik malzemelerin tamamlanması için ilgili birimi görevlendirme, malzemelerin temizlendiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
15. Masa ve salon düzenini sağlarım.	Amirinin hazırladığı plan doğrultusunda masa ve sandalyelerin karşılıklı olarak aynı hizada düzenlendiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
Servis İşlemleri						
16. Konukları karşılar ve yemek kartlarını takdim ederim.	Konukları güler yüzle selamlayarak karşılama, rezervasyon yaptıranların isimleri ve kişi sayısı kontrol edilerek ayrılan masaya, yaptırılmamış ise istek ve eğilimlerine göre uygun olan masaya kadar eşlik etme, yemek kartları açık olarak konuğun sağ tarafından sağ el ile sırasıyla; çocuklar, yaşlılar, bayanlar ve baylara takdim etme.	5	4	3	2	1
17. Sipariş alır ve siparişlerin iletilmesini sağlarım.	Konuklarla yüz yüze gelecek şekilde, önce yemek sonra içecek siparişlerini alma, yiyecek-içecek siparişlerini saat yönünde tekrar ederek alma, pişme süreleri ve içerikleri hakkında konuğa bilgi verme, süreçle ilgilenme.	5	4	3	2	1
18. Su ve ekmek servisini yaparım.	Sol elde peçete bulundurularak sürahi ağzında oluşan damlaların silindiğini, doldurma işleminin şişe veya sürahi bardağa değiştirilmeden yapıldığını kontrol etme, ekmekler kurutulmadan, soğutulmadan ekmek sepetinden veya alternatif kaplardan sol taraftan düz veya ters maşa ile servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
19. Servisin aksamadan yürütülmesini sağlarım.	Servis bitene kadar mutfaktan çıkan yiyecekleri sunum şekli ve porsiyonlar açısından, sıcaklık derecelerini kaybetmeden servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
20. Konuk istek ve şikâyetleri ile ilgilenirim.	Konukların istek ve şikâyetlerini sözlerini kesmeden dinleme, çözüm getirme, gelişmeler konusunda konuklara bilgi verme, yaşanan gecikmeler için özür dileme, bir üst amire iletme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
21. Servis sırasında oluşan kazalarla ilgilenirim.	Kaza çeşidine göre olaya müdahale etme, kaza yapılan yeri güvenli hale getirmek için işletme izleklerine göre gerekli önlemleri alma, kaza sonucu oluşan problemleri giderme, üst amire yazılı ve sözlü olarak rapor etme.	5	4	3	2	1
22. İş akışındaki aksaklıkları bildiririm.	Şüpheli paket, eşya ve kişileri bir üst amire ve ilgili birimlere (güvenlik), yaralanma veya ölüm durumlarını rapor etme.	5	4	3	2	1
Sıcak İçecek Servisi						
23. Demleme usulü veya poşet (siyah ve bitki) çay servisi yaparım.	Demleme çay servisi için çayın soğuk su ile yıkanarak tozunun alındığını kontrol etme, çay fincanlarının, bardakların ve potların sıcak tutulduğunu, kaynar suyun demliğe döküldüğünü kontrol etme.	5	4	3	2	1
24. Türk kahvesi servisi yaparım.	Taze çekilmiş kahveyi ağzı kapalı kapta hazır bulundurduğunu, cezveye soğuk su konulduğunu, kişi sayısına göre kahvenin ilave edildiğini, kahveyi kısık ateşte köpürterek pişirildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
25. Filtre kahve servisi yaparım.	Filtre kahvenin demlendiğini, kahve potunun hazırlandığını, fincanlara aktarıldığını, konunun sağından servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
26. Geleneksel yöntem ile espresso kahve servisi yaparım.	Çekirdek kahveyi standardında (kalın) öğütüldüğünü kontrol etme, öğütülmüş kahvenin espresso kahve makinesinin kaşığına yerleştirildiğini, sıkıştırıldığını, fincanlarının yarıya kadar doldurulduğunu, fincanlarının tepsie yerleştirildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
27. Sıcak çikolata servisi yaparım.	Toz çikolata, süt, fincanlar ve potun hazır bulunduğunu, doldurulduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
28. Sahlep servisi yaparım.	Toz sahlebin, sahlep kazanına konulduğunu, su ve/veya sütün eklediğini, toz tarçınla süslendiğini, konunun sağından servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4)		AÇIKLAMALAR					Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.											
29. French press ile hazırlanmış kahve servisi yaparım.	French press’in cam haznesine kişi başına 7-8 gr. kahve konulduğunu, fincan sayısı kadar kaynar su ilave edildiğini, kapağının kapatıldığını, çubuğunun 7-8 dk. sonra aşağı doğru bastırıldığını, fincanlara servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1					
30. Sıcak kırmızı şarap servisi yaparım.	Kaynatma kabının içerisinde karışımı hazırlama, kaynatma, karışımı süzme, kırmızı şarap ve brendi ilave etme, kaynama noktasına kadar ısıtma, konuğun sağından servis yapma.	5	4	3	2	1					
Soğuk İçecek Servisi											
31. Beyaz, pembe ve köpüklü şarap servisi yaparım.	Şarap şişesinin ve kovasının temiz olduğunu, kovaya yerleştirildiğini, kovanın içine buz konulduğunu, şarap kovasının servis peçetesi ile örtüldüğünü, eğik olarak, sallanmadan, etiketi görünür bir şekilde servis peçetesine sarılarak takdim edildiğini, konuktan onayın alındığını kontrol etme.	5	4	3	2	1					
32. Kırmızı şarap servisi yaparım.	Şarabı etiketi görülecek şekilde sepete yerleştirildiğini, şarabın konuğa ve masaya damlatmadan, onayının alındığını, tirbuşon ile şarabın ağzındaki folyonun kesilerek alındığını, mantar zedelenmeden, kırılmadan ve şarabın içine düşürülmeden mantarın çıkarıldığını, servisin uygunluğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1					
33. Bira servisi yaparım.	Bira servisinin yapılacağı uygun bardağın seçildiğini, bardağının soğutulduğunu, konuğun gözü önünde doldurulduğunu, isteğe göre köpüklü veya köpüksüz olarak bardakaltlığı ile birlikte sağ tarafından bira servisi yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1					
34. Yüksek alkollü içecek servisi yaparım.	Uygun bardağın seçildiğini, yüksek alkollü içecek (cin, votka, tekila v.b) için ince ve düzgün dilimlenmiş limonun, buzun tepsiye yerleştirildiğini, varsa katkı maddesinin (soda, tonik, su gibi) ve buzun konuğun önünde servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1					

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
35. Alkolsüz içecek servisi yaparım.	Alkolsüz içeceklerin konuğun gözü önünde açıldığını, bardağa değdirilmeden ¾ oranında doldurulduğunu, konsantre içeceklerin uygun oranda seyreltilerek servis yapıldığını, isteğe göre içecekleri, buz ve limon dilimleri ile servis yapıldığını, konukun sağından servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
Yiyecek Servisi						
36-Başlangıç yiyeceklerinin servisini gerçekleştiririm.	Servis takımlarının masaya uygun konulduğunu, başlangıç yiyeceklerinin servislerinin maşa servisi, tabak servisi, arabadan servis şeklinde yapıldığını, sıcak yiyecek servisinin, düz veya ters maşa ile konukun solundan yapıldığını, verilecek sos ve garnitürleri konukun solundan maşa ile servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
37- Çorba servisini gerçekleştiririm.	Çorba potu, çorba kâsesi ve çorba fincanının hazırlandığını, kepçeyi potun içinde, altlığı ile birlikte konukun solundan servis yapıldığını, servisin konukun sağından yapıldığını, çorbanın sıcak tutulduğunu, çorbanın koyulaşmamasının sağlandığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
38- Ara sıcak servisini gerçekleştiririm.	Ara sıcakların konukun sağından servis yapıldığını, konukun solundan maşa ile servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
39- Salata servisini gerçekleştiririm.	Salata kâsesinin konukun tabağının soluna tabak ile ekmek tabağı arasına konulduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
40- Ana yemek servisini yaparım.	Servis takımlarının uygun yerleştirildiğini kontrol etme, kişi sayısına göre gerekli değişiklikleri, et, tavuk, balık, av hayvanları yemeklerinin kesilip temizlenmesi işlemini yapma, yemekleri konukun solundan servis yapma.	5	4	3	2	1
41- Tatlı ve meyve servisini gerçekleştiririm.	Tatlı ve meyve takımlarının masaya yerleştirildiğini, sıcak ve soğuk tatlıların servis sıcaklıklarını kaybetmeden, tatlı ve meyvelerin konukun sağından servis yapıldığını, sıcak tatlılarda konukun isteğine göre sos servisinin konukun solundan servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Alevlendirme (flambe) servisi yaparım.	Alevlendirme arabasının temizlendiğini kontrol etme, alevlendirme yaparken ocağı harlı ateşe ayarlama, konuğun yanında yanıcı içecekleri (konyak, likör, şarap) dökerek yemeği pişirme, alevlendirmek için üzerine alkol dökme, konyak veya yüksek alkollü içki ile alevlendirme işlemini yapma.	5	4	3	2	1
42- Fondü servisi yaparım.	Yemek siparişine göre malzemeleri ve servis araçlarının hazırlanmasını sağlama, fondü takımını masaya getirme ve masanın ortasına yerleştirme.	5	4	3	2	1
Servis Sonrası ve Gün/Vardiya Sonu İşlemler						
43- Hesap pusulasına göre hesap alırım.	Hesap pusulasının kapanışının yapıldığını, masaya bırakıldığını, konukun inceleyebilmesi için geride durulduğunu, konaklama işletmelerinde hesap odaya yazılacaksa konukun isminin, imzasının ve oda numarasının alındığını kontrol eder.	5	4	3	2	1
44- Konuğu uğurlarım.	Vestiyerde konuğa ait malzeme varsa getirildiğini kontrol etme, işletme çıkışına kadar konuğa eşlik etme.	5	4	3	2	1
45- Masayı tekrar servise hazırlarım.	Konuğu uğurladıktan sonra konukun masasının kontrol edilmesini sağlama, unutulmuş eşya varsa işletmenin izleklerine göre “Bulunmuş Eşya Formu” düzenlendiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
46- Salonu bir sonraki vardiyaya hazırlarım.	Salonun akşam servisi sonunda veya sabah servisi öncesinde penceresini/havalandırmasını, masalardaki, servis sehpası ve servis istasyonlarındaki kirli malzemelerin bulaşıkhaneye taşındığını kontrol etme, sandalye ve masaların düzenini kontrol etme.	5	4	3	2	1
47- Araç, gereç ve donanımları temizlerim.	Temizlenecek araç-gereç ve donanımları belirleme, ilgili birime bildirme, uygun temizlik kimyasalları ile temizlenmesini sağlama, kontrol etme, tuzluk ve biberliklerin boşaltıldığını, hijyen ve sanitasyon kurallarına göre temizliğinin yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
48- Konuklar tarafından verilen hediyeleri işletme izleklerine uygun olarak kabul ederim.	Konuğun verdiği hediyeler için ilgili birim tarafından hazırlanan eşya çıkış formunu kontrol etme, işyerinden konuğun verdiği hediye ile ayrılırken kapı çıkışındaki görevlilere eşya çıkış formunun gösterildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
49- Kayıp ve bulunmuş eşya ile ilgili işletme izleklerini uygulayım.	Bulunan eşyalar için “Bulunmuş Eşya Formu” düzenlendiğini kontrol etme, bulunan eşyaları cinsleri, renkleri, bulunduğu tarih ve bulan kişinin adını belirterek ilgili birime teslim edilmesini sağlama.	5	4	3	2	1
Periyodik İşlemler						
50- Servis alanlarında periyodik temizlik işlemlerini kontrol ederim.	Periyodik temizlik ve bakım programlarının uygulamasına yardımcı olduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
51- Haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmaları kontrol ederim.	İlgili birime rapor etme, çalışma alanlarının ilaçlama işlemine hazırlandığını kontrol etme, ilaçlama sonucu oluşan kötü kokuların giderildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
52- Malzeme sayımı yaparım.	Kullanımda olan ve sayımı yapılacak araç-gereç, donanım ve malzemelerin servis deposuna ya da arka plana taşınmasını kontrol etme, sayımını ve kontrolünü bir üst amiriyle birlikte yapma.	5	4	3	2	1
53- Servis depolarının düzenini kontrol ederim.	Malzemeleri cinslerine ve işletme izleklerine göre yerleştirildiğini, depoların temizlendiğini, dezenfekte edildiğini, havalandırıldığını, malzemenin çalışır bir durumda olduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
Mesleki Gelişime İlişkin Faaliyetler						
54- Mesleği ile ilgili yayınları, yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri analiz ederim.	Mesleği ile ilgili her türlü yayını, yeniliği ve teknolojik gelişmeleri analiz etme, mesleki ve kişisel gelişimi artırıcı etkinlikleri sınıflandırma.	5	4	3	2	1
55- İşe yeni başlayan personelin işbaşı eğitim programını analiz ederim.	İşe yeni alınan personele işletmenin kalite politikası ile işletme izlekleri arasındaki ilişkiyi açıklama, kalite el kitabına göre organizasyon şemasını yorumlama, işbaşı eğitimleri ile ilgili programlarını analiz etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Yabancı Dil						
56- Yabancı dilde A2 düzeyinde dinleme becerisine sahibim.	Dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü anlatım ve yazılı anlatım becerilerine ilişkin düzeyler; 17 Ekim 2000 tarihinde, dil yeterliliklerinin belirlenmesi için kullanılması kararlaştırılan Avrupa Dil Portfolyosunda yer alan dil yeterliliği ölçütlerindeki (A1-C2) arasındaki düzeylerdir.	5	4	3	2	1
57- Yabancı dilde A2 düzeyinde okuma becerisine sahibim.		5	4	3	2	1
58- Yabancı dilde B1 düzeyinde karşılıklı konuşma becerisine sahibim.		5	4	3	2	1
59- Yabancı dilde A2düzeyinde sözlü anlatım becerisine sahibim.		5	4	3	2	1
60- Yabancı dilde A2 düzeyinde yazılı anlatım becerisine sahibim.		5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Servis Görevlisi” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 12 yeterlilik birimi altında yeralan 61 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
İş Sağlığı ve Güvenliği Faaliyetleri ve Çevre Koruma Mevzuatı						
1. İş Sağlığı Güvenliği ve Çevre Koruma Mevzuatını ve yöntemlerini analiz eder.	İş Sağlığı, Güvenliği ve Çevre Koruma Mevzuatı konularını ve gerekliliklerini, risk faktörlerini, tehlikeli durumları analiz etme, tatbikat (yangın, sel ve deprem vb.) ve uygulamalarda yapılması gerekenleri detaylandırma, koruyucu donanım malzemelerini, levhaları sınıflandırma, yangın tüplerinin dolum kayıt formlarını işletme izleklerine göre oluşturma.	5	4	3	2	1
2. Çevresel risk faktörlerini ve etkilerini analiz eder.	Risk faktörlerini, doğal kaynakların verimli ve tasarruflu kullanım yöntemlerini, atıkları cinslerine göre ayrıştırma yöntemlerini analiz etme, dönüştürülebilen malzemelerin doğru depolama alanlarına taşındığını kontrol etme, uygulamaların çevresel etkilerini karşılaştırma, amirine rapor edeceğini belirtme.	5	4	3	2	1
Gıda Güvenliği ve Kalite Yönetim Sistemi						
3. Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi ile ilgili faaliyetleri analiz eder.	Yasal mevzuatı analiz etme, çalışmalar için gerekli sistemi oluşturma, ilgili kalite kayıtlarını oluşturma.	5	4	3	2	1
4. Yapılan çalışmaların gıda güvenliği ve kalitesinin uygunluğu için kontrol izlekleri oluşturur.	Araç, gereç ve donanımların gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi standartlarına uygunluğunu ve uygulandığını kontrol etme, işlerle ilgili uygunsuz durumları işletme izleklerine göre analiz etme, uygunsuzluk durumları belirleyerek ortadan kaldırılmasını sağlama.	5	4	3	2	1
5. Konuk memnuniyetinin artırılması faaliyetlerini analiz eder.	Konuk istek ve şikâyetlerinin ele alınması yöntemlerini, konuk memnuniyetinin artırılmasına yönelik çalışmaları ve sistemin iyileştirilmesine yönelik yaklaşımları analiz etme.	5	4	3	2	1
İş Organizasyonu						
6. Kişisel hazırlık yapar.	İşletmede uygulanan kişisel bakım ve hijyen kurallarını analiz etme, mücevherat ve takılarını çıkarma, işletmenin belirlediği üniformayı giyme, işletmeye ait aksesuar ve isimlik takma.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
7. Vardiyalar arası koordinasyonu sağlar.	Bir önceki vardiyadan kalan işler hakkında bir üst amirden bilgi alma, bilgi panolarını inceleme, sorumluluk alanını kontrol etme, sorumluluk alanındaki görevleri devralma, bir sonraki vardiyaya ileteceği işleri listeleme, sorumluluk alanındaki görevleri devretme.	5	4	3	2	1
8. Astlar ve üstler arasında iletişim kurar.	Astların isteklerine ve sorunlarına yetki dâhilinde çözüm üretme, ilgili amire iletme, üst amirlerin talimatlarını astlara iletme.	5	4	3	2	1
9. Astlarını denetler.	Astlarının hijyen ve kişisel bakım kurallarına uyduklarını, iş kıyafetlerini, görevlerini doğru ve zamanında yaptığını, geliş gidiş saatlerini kontrol etme.	5	4	3	2	1
10. Sorumluluk alanındaki faaliyetleri gerçekleştirir.	Toplantı saatinde ve yerinde hazır bulunma, çalışma sistemiyle ilgili günlük iş planını düzenleme, programlanan çalışmalarını geliştirme, kendi sorumluluğundaki astların görev dağılımlarını yapma, sorumlu olduğu servis alanındaki son denetimleri yapma, işi ile ilgili araç ve gereçleri üzerinde hazır bulundurma.	5	4	3	2	1
Servis Öncesi İşlemler						
11. İşletmedeki yiyecek-içecek servis malzemelerini servise hazırlar.	Menaj ve kuver malzemelerinin temizlendiğini, yeterli miktarda doldurulduğunu, servis malzemelerinin temizlendiğini kontrol etme, malzemelerin işletme izleklerine göre yerleştirildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
12. İşletmedeki servis alanını servise hazırlar.	Servis alanının temizlendiğini, salon ve masaların düzenlendiğini kontrol etme, büfeleri hazırlama, astlarının programa uyduğunu, kayıt masası ve masaların hazırlandığını kontrol etme, araç ve gerecin yerleştirildiğini kontrol eder.	5	4	3	2	1
13. Araç-gereç ve donanımların bakımını yapar.	Araç ve donanımların temizliğinin yapılacağı yeri belirleme, malzemeleri temin edildiğini, temizliğinin uygun kimyasallarla yapıldığını kontrol etme, bozuk araç-gereç ve donanımlar için “Teknik Servis Formu”nu değerlendirme, ilgili birime iletme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
14. Servis sırasında kullanılacak malzemelerin temin edilmesini sağlar.	Servis sırasında kullanılacak malzemeleri kontrol etme, talep formu oluşturma, rapor edilen eksik malzemelerin tamamlanması için ilgili birimi görevlendirme, malzemelerin temizlendiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
15. Masa ve salon düzenini sağlar.	Amirinin hazırladığı plan doğrultusunda masa ve sandalyelerin karşılıklı olarak aynı hizada düzenlendiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
Servis İşlemleri						
16. Konukları karşılar ve yemek kartlarını takdim eder.	Konukları güler yüzle selamlayarak karşılama, rezervasyon yaptıranların isimleri ve kişi sayısı kontrol edilerek ayrılan masaya, yaptırılmamış ise istek ve eğilimlerine göre uygun olan masaya kadar eşlik etme, yemek kartları açık olarak konuğun sağ tarafından sağ el ile sırasıyla; çocuklar, yaşlılar, bayanlar ve baylara takdim etme.	5	4	3	2	1
17. Sipariş alır ve siparişlerin iletilmesini sağlar.	Konuklarla yüz yüze gelecek şekilde, önce yemek sonra içecek siparişlerini alma, yiyecek-içecek siparişlerini saat yönünde tekrar ederek alma, pişme süreleri ve içerikleri hakkında konuğa bilgi verme, süreçle ilgilenme.	5	4	3	2	1
18. Su ve ekmek servisini yapar.	Sol elde peçete bulundurularak sürahi ağzında oluşan damlaların silindiğini, doldurma işleminin şişe veya sürahi bardağa geçirilmeden yapıldığını kontrol etme, ekmekler kurutulmadan, soğutulmadan ekmek sepetinden veya alternatif kaplardan sol taraftan düz veya ters maşa ile servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
19. Servisin aksamadan yürütülmesini sağlar.	Servis bitene kadar mutfaktan çıkan yiyecekleri sunum şekli ve porsiyonlar açısından, sıcaklık derecelerini kaybetmeden servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
20. Konuk istek ve şikâyetleri ile ilgilenir.	Konukların istek ve şikâyetlerini sözlerini kesmeden dinleme, çözüm getirme, gelişmeler konusunda konuklara bilgi verme, yaşanan gecikmeler için özür dileme, bir üst amire iletme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterlidirler” , genel olarak uygunsa “Yeterlidirler” , emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler” , genel olarak uygun değilse “Kendilerini geliştirmelidirler” , hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
21. Servis sırasında oluşan kazalarla ilgilenir.	Kaza çeşidine göre olaya müdahale etme, kaza yapılan yeri güvenli hale getirmek için işletme izleklerine göre gerekli önlemleri alma, kaza sonucu oluşan problemleri giderme, üst amire yazılı ve sözlü olarak rapor etme.	5	4	3	2	1
22. İş akışındaki aksaklıkları bildirir.	Şüpheli paket, eşya ve kişileri bir üst amire ve ilgili birimlere (güvenlik), yaralanma veya ölüm durumlarını rapor etme.	5	4	3	2	1
Sıcak İçecek Servisi						
23. Demleme usulü veya poşet (siyah ve bitki) çay servisi yapar.	Demleme çay servisi için çayın soğuk su ile yıkanarak tozunun alındığını kontrol etme, çay fincanlarının, bardakların ve potların sıcak tutulduğunu, kaynar suyun demliğe döküldüğünü kontrol etme.	5	4	3	2	1
24. Türk kahvesi servisi yapar.	Taze çekilmiş kahveyi ağzı kapalı kapta hazır bulundurduğunu, cezveye soğuk su konulduğunu, kişi sayısına göre kahvenin ilave edildiğini, kahveyi kısık ateşte köpürterek pişirildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
25. Filtre kahve servisi yapar.	Filtre kahvenin demlendiğini, kahve potunun hazırlandığını, fincanlara aktarıldığını, konuğun sağından servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
26. Geleneksel yöntem ile espresso kahve servisi yapar.	Çekirdek kahveyi standardında (kalın) öğütüldüğünü kontrol etme, öğütülmüş kahvenin espresso kahve makinesinin kaşığına yerleştirildiğini, sıkıştırıldığını, fincanlarının yarıya kadar doldurulduğunu, fincanlarının tepsiye yerleştirildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
27. Sıcak çikolata servisi yapar.	Toz çikolata, süt, fincanlar ve potun hazır bulunduğunu, doldurulduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
28. Sahlep servisi yapar.	Toz sahlebin, sahlep kazanına konulduğunu, su ve/veya sütün eklediğini, toz tarçınla süslendiğini, konuğun sağından servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
29. French press ile hazırlanmış kahve servisi yapar.	French press’in cam haznesine kişi başına 7-8 gr. kahve konulduğunu, fincan sayısı kadar kaynar su ilave edildiğini, kapağının kapatıldığını, çubuğunun 7-8 dk. sonra aşağı doğru bastırıldığını, fincanlara servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
30. Sıcak kırmızı şarap servisi yapar.	Kaynatma kabının içerisinde karışımı hazırlama, kaynatma, karışımı süzme, kırmızı şarap ve brendi ilave etme, kaynama noktasına kadar ısıtma, konuğun sağından servis yapma.	5	4	3	2	1
Soğuk İçecek Servisi						
31. Beyaz, pembe ve köpüklü şarap servisi yapar.	Şarap şişesinin ve kovasının temiz olduğunu, kovaya yerleştirildiğini, kovanın içine buz konulduğunu, şarap kovasının servis peçetesi ile örtüldüğünü, eğik olarak, sallanmadan, etiketi görünür bir şekilde servis peçetesine sarılarak takdim edildiğini, konuktan onayın alındığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
32. Kırmızı şarap servisi yapar.	Şarabı etiketi görülecek şekilde sepete yerleştirildiğini, şarabın konuğa ve masaya damlatmadan, onayının alındığını, tirbuşon ile şarabın ağzındaki folyonun kesilerek alındığını, mantar zedelenmeden, kırılmadan ve şarabın içine düşürülmeden mantarın çıkarıldığını, servisin uygunluğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
33. Bira servisi yapar.	Bira servisinin yapılacağı uygun bardağın seçildiğini, bardağının soğutulduğunu, konuğun gözü önünde doldurulduğunu, isteğe göre köpüklü veya köpüksüz olarak bardakaltlığı ile birlikte sağ tarafından bira servisi yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
34. Yüksek alkollü içecek servisi yapar.	Uygun bardağın seçildiğini, yüksek alkollü içecek (cin, votka, tekila v.b) için ince ve düzgün dilimlenmiş limonun, buzun tepsiye yerleştirildiğini, varsa katkı maddesinin (soda, tonik, su gibi) ve buzun konuğun önünde servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
35. Alkolsüz içecek servisi yapar.	Alkolsüz içeceklerin konuğun gözü önünde açıldığını, bardağa değdirilmeden ¾ oranında doldurulduğunu, konsantre içeceklerin uygun oranda seyreltilerek servis yapıldığını, isteğe göre içecekleri, buz ve limon dilimleri ile servis yapıldığını, konukun sağından servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
Yiyecek Servisi						
36-Başlangıç yiyeceklerinin servisini gerçekleştirir.	Servis takımlarının masaya uygun konulduğunu, başlangıç yiyeceklerinin servislerinin maşa servisi, tabak servisi, arabadan servis şeklinde yapıldığını, sıcak yiyecek servisinin, düz veya ters maşa ile konukun solundan yapıldığını, verilecek sos ve garnitürleri konukun solundan maşa ile servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
37- Çorba servisini gerçekleştirir.	Çorba potu, çorba kâsesi ve çorba fincanının hazırlandığını, kepçeyi potun içinde, altlığı ile birlikte konukun solundan servis yapıldığını, servisin konukun sağından yapıldığını, çorbanın sıcak tutulduğunu, çorbanın koyulaşmamasının sağlandığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
38- Ara sıcak servisini gerçekleştirir.	Ara sıcakların konukun sağından servis yapıldığını, konukun solundan maşa ile servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1
39- Salata servisini gerçekleştirir.	Salata kâsesinin konukun tabağının soluna tabak ile ekmek tabağı arasına konulduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
40- Ana yemek servisini yapar.	Servis takımlarının uygun yerleştirildiğini kontrol etme, kişi sayısına göre gerekli değişiklikleri, et, tavuk, balık, av hayvanları yemeklerinin kesilip temizlenmesi işlemini yapma, yemekleri konukun solundan servis yapma.	5	4	3	2	1
41- Tatlı ve meyve servisini gerçekleştirir.	Tatlı ve meyve takımlarının masaya yerleştirildiğini, sıcak ve soğuk tatlıların servis sıcaklıklarını kaybetmeden, tatlı ve meyvelerin konukun sağından servis yapıldığını, sıcak tatlılarda konukun isteğine göre sos servisinin konukun solundan servis yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
42. Alevlendirme (flambe) servisi yapar.	Alevlendirme arabasının temizlendiğini kontrol etme, alevlendirme yaparken ocağı harlı ateşe ayarlama, konuğun yanında yanıcı içecekleri (konyak, likör, şarap) dökerek yemeği pişirme, alevlendirmek için üzerine alkol dökme, konyak veya yüksek alkollü içki ile alevlendirme işlemini yapma.	5	4	3	2	1
43. Fondü servisi yapar.	Yemek siparişine göre malzemeleri ve servis araçlarının hazırlanmasını sağlama, fondü takımını masaya getirme ve masanın ortasına yerleştirme.	5	4	3	2	1
Servis Sonrası ve Gün/Vardiya Sonu İşlemler						
44. Hesap pusulasına göre hesap alır.	Hesap pusulasının kapanışının yapıldığını, masaya bırakıldığını, konukun inceleyebilmesi için geride durulduğunu, konaklama işletmelerinde hesap odaya yazılacaksa konukun isminin, imzasının ve oda numarasının alındığını kontrol eder.	5	4	3	2	1
45. Konuğu uğurlar.	Vestiyerde konuğa ait malzeme varsa getirildiğini kontrol etme, işletme çıkışına kadar konuğa eşlik etme.	5	4	3	2	1
46. Masayı tekrar servise hazırlar.	Konuğu uğurladıktan sonra konukun masasının kontrol edilmesini sağlama, unutulmuş eşya varsa işletmenin izleklerine göre “Bulunmuş Eşya Formu” düzenlendiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
47. Salonu bir sonraki vardiyaya hazırlar.	Salonun akşam servisi sonunda veya sabah servisi öncesinde penceresini/havalandırmasını, masalardaki, servis sehpa ve servis istasyonlarındaki kirli malzemelerin bulaşıkhaneye taşındığını kontrol etme, sandalye ve masaların düzenini kontrol etme.	5	4	3	2	1
48. Araç, gereç ve donanımları temizler.	Temizlenecek araç-gereç ve donanımları belirleme, ilgili birime bildirme, uygun temizlik kimyasalları ile temizlenmesini sağlama, kontrol etme, tuzluk ve biberliklerin boşaltıldığını, hijyen ve sanitasyon kurallarına göre temizliğinin yapıldığını kontrol etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
49. Konuklar tarafından verilen hediyeleri işletme izleklerine uygun olarak kabul eder.	Konuğun verdiği hediyeler için ilgili birim tarafından hazırlanan eşya çıkış formunu kontrol etme, işyerinden konuğun verdiği hediye ile ayrılırken kapı çıkışındaki görevlilere eşya çıkış formunun gösterildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
50. Kayıp ve bulunmuş eşya ile ilgili işletme izleklerini uygular.	Bulunan eşyalar için “Bulunmuş Eşya Formu” düzenlendiğini kontrol etme, bulunan eşyaları cinsleri, renkleri, bulunduğu tarih ve bulan kişinin adını belirterek ilgili birime teslim edilmesini sağlama.	5	4	3	2	1
Periyodik İşlemler						
51. Servis alanlarında periyodik temizlik işlemlerini kontrol eder.	Periyodik temizlik ve bakım programlarının uygulamasına yardımcı olunduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
52. Haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmaları kontrol eder.	İlgili birime rapor etme, çalışma alanlarının ilaçlama işlemine hazırlandığını kontrol etme, ilaçlama sonucu oluşan kötü kokuların giderildiğini kontrol etme.	5	4	3	2	1
53. Malzeme sayımı yapar.	Kullanımda olan ve sayımı yapılacak araç-gereç, donanım ve malzemelerin servis deposuna ya da arka plana taşınmasını kontrol etme, sayımını ve kontrolünü bir üst amiriyle birlikte yapma.	5	4	3	2	1
54. Servis depolarının düzenini kontrol eder.	Malzemeleri cinslerine ve işletme izleklerine göre yerleştirildiğini, depoların temizlendiğini, dezenfekte edildiğini, havalandırıldığını, malzemenin çalışır bir durumda olduğunu kontrol etme.	5	4	3	2	1
Mesleki Gelişime İlişkin Faaliyetler						
55. Mesleği ile ilgili yayınları, yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri analiz eder.	Mesleği ile ilgili her türlü yayını, yeniliği ve teknolojik gelişmeleri analiz etme, mesleki ve kişisel gelişimi artırıcı etkinlikleri sınıflandırma.	5	4	3	2	1
56. İşe yeni başlayan personelin işbaşı eğitim programını analiz eder.	İşe yeni alınan personele işletmenin kalite politikası ile işletme izlekleri arasındaki ilişkiyi açıklama, kalite el kitabına göre organizasyon şemasını yorumlama, işbaşı eğitimleri ile ilgili programlarını analiz etme.	5	4	3	2	1

SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterlidirler ”, genel olarak uygunsa “ Yeterlidirler ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizdirler ”, genel olarak uygun değilse “ Kendilerini geliştirmelidirler ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Yabancı Dil						
57. Yabancı dilde A2 düzeyinde dinleme becerisine sahiptir.	Dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü anlatım ve yazılı anlatım becerilerine ilişkin düzeyler; 17 Ekim 2000 tarihinde, dil yeterliliklerinin belirlenmesi için kullanılması kararlaştırılan Avrupa Dil Portfolyosunda yer alan dil yeterliliği ölçütlerindeki (A1-C2) arasındaki düzeylerdir.	5	4	3	2	1
58. Yabancı dilde A2 düzeyinde okuma becerisine sahiptir.		5	4	3	2	1
59. Yabancı dilde B1 düzeyinde karşılıklı konuşma becerisine sahiptir.		5	4	3	2	1
60. Yabancı dilde A2 düzeyinde sözlü anlatım becerisine sahiptir.		5	4	3	2	1
61. Yabancı dilde A2 düzeyinde yazılı anlatım becerisine sahiptir.		5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

**SERVİS GÖREVLİSİ (SEVİYE 4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ
DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU**

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetişmelerinde katkıda bulunduğunuz “Servis Görevlisi” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin vererseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. “İş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ve çevre koruma mevzuatı” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG, çevre koruma mevzuatını ve yöntemlerini, çevresel risk faktörlerini ve etkilerini analiz etme)
2. “Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Gıda güvenliği ve kalite yönetim sistemi ile ilgili faaliyetleri analiz etme, kalite uygunluk kontrolü yapma, konuk memnuniyetinin artırılması analiz işlemleri)
3. “İş organizasyonu” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Kişisel hazırlık yapma, vardiyalar arası koordinasyon sağlama, astlar ve üstler arası iletişim kurma, astlarını denetleme, sorumlu olduğu faaliyetleri yapma)
4. “Servis öncesi işlemler” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Servis malzemelerini, alanı hazırlama, araç-gereç ve donanımın bakımı, malzeme temini, masa ve salon düzeni sağlama)
5. “Servis işlemleri” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Konukları karşılama yemek kartlarını takdim etme, sipariş alma, su, ekmek servisi yapma, servisin yürütmesini sağlama, konuk istek ve şikâyetleriyle ilgilenme)
6. “Sıcak içecek servisi” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Demleme usulü veya poşet çay, bitki çayı, Türk kahvesi, filtre kahve, espresso, sıcak çikolata, sahle, french press ile hazırlanmış kahve, sıcak kırmızı şarap servisi yapma)
7. “Soğuk içecek servisi” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Beyaz, pembe, köpüklü şarap, kırmızı şarap, bira, yüksek alkollü, alkolsüz içecek servisi yapma)
8. “Yiyecek servisi” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Başlangıç yiyecek, çorba, ara sıcak, salata, ana yemek, tatlı ve meyve, alevlendirme(flambe), fondü servisi yapma)
9. “Servis sonrası ve gün/vardiya sonu işlemler” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Hesap alma, konuğu uğurlama, masayı yeniden servise hazırlama, salonu hazırlama, araç-gereç ve donanımları temizleme, konuk hediyelerini kabul etme, kayıp ve bulunmuş eşya ile ilgilenme)
10. “Periyodik işlemler” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Servis alanlarında periyodik temizlik işlemlerini, haşerelerin tespit ve önlenmesine yönelik çalışmaları kontrol etme, malzeme sayımı yapma, servis depo kontrolü)
11. “Mesleki gelişime ilişkin faaliyetler” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Mesleki yayınları, yenilikleri ve teknolojik gelişmeleri, işe yeni başlayan personelin işbaşı eğitim programını analiz etme)
12. “Yabancı dil” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Yabancı dilde A2 düzeyde dinleme, A2 düzeyde okuma, B1 düzeyde karşılıklı konuşma, A2 düzeyde sözlü anlatım, A2 düzeyde yazılı anlatım becerisine sahip olma)

**EK-14 Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım Onarımcısı Meslek Dalı
Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları**

**RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE
4) ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞME FORMU**

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Görev yaptığınız okul adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin **“İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG yangın ve acil durum kurallarını uygulama, çevre koruma mevzuatına uyma, kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışma)
2. Öğrencilerinizin **“Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik bakım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlıkları, raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik(önleyici) bakım, iş sonu işlemlerini yapma)
3. Öğrencilerinizin **“Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti ve onarım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Arıza tesbiti için ön hazırlık, raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti, iş sonu işlemlerini yapma)

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)
YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 3 yeterlilik birimi altında yer alan 10 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygulayım.	Yasal ve iş yerine ait kuralları uygulama, çalışma alanıyla sınırlı olan risk etmenlerinin azaltılmasına katkı sağlama, tehlike durumunda acil durum prosedürlerini uygulama, yangın söndürme müdahale araçlarını kullanma.	5	4	3	2	1
2. Çevre koruma mevzuatına uyarım.	Çevre koruma standart ve yöntemlerini bilme, işletme kaynaklarının tüketiminde tasarruflu hareket etme.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışırım.	Yapılan çalışmaların kalitesini denetim altında tutma, süreçlerde saptanan hata ve arızaları engelleme çalışmalarına katılma.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarının Elektronik Sistemlerine Periyodik Bakım						
4. İş öncesi hazırlıkları yaparım.	Periyodik bakım yapılacak aracın veya elektronik sistemin ön kontrollerini uygun şekilde yapma, gerekli ekipman, el aleti ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, periyodik bakım için gerekli iş organizasyonunu yapma, bakım öncesi gerekli güvenlik önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
5. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik(önleyici) bakım yaparım.	Periyodik bakım yapılacak olan sistemin gerekli temizliğini yapma, sistem soğutma elemanlarının, elektronik cihazların kontrollerini yapma, sistem ayarlarının uygunluğunu denetleme, bağlantı kablosu, terminali ve konnektörlerinin kontrolünü yapma, gerekli olan sarf malzemeleri değiştirme.	5	4	3	2	1
6. İş sonu işlemlerini yaparım.	Periyodik bakım gerçekleştirmelerini bakım programına göre kontrol etme, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, aracın son kontrollerini ve elektronik sistemlerin fonksiyon testlerini gerçekleştirme, kayıtlarını uygun şekilde tutma,bilgilendirmeleri yapma.					

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Raylı Sistem Araçlarının Elektronik Sistemlerinde Arıza Tespiti ve Onarım						
7. Arıza tespiti için ön hazırlıkları yaparım.	Arıza tespiti için iş öncesi işlemlerini yürütme, aracın veya elektronik sistemin ön kontrollerini uygun şekilde yapma, gerekli ekipman, el aleti ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, gerekli iş organizasyonunu yapma, gerekli güvenlik önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
8. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti yaparım.	Arıza tespiti yapılacak olan sistemin uygun yöntemle gerekli temizliğini, elektronik komponentlerin, bağlantı kablosu, terminali ve konnektörlerinin, sistem soğutma elemanlarının kontrolünü yapma, sistem yazılım ve paratmelerinin uygunluğunu denetleme, gerekli olan sarf malzemeleri değiştirme, sistemin giriş ve çıkış gerilimlerinin varlığını, elektronik komponentlerini ölçme.	5	4	3	2	1
9. Raylı sistem araçlarında arıza giderir veya onarım yaparım.	Sistem elemanlarının arızalarını giderme, sistem yazılımlarını yükleme, parametre ayarlarını, fonksiyon testlerini yapma.	5	4	3	2	1
10. İş sonu işlemlerini yaparım.	Onarım bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, aracın kontrollerini ve elektronik sistemlerin fonksiyon testlerini gerçekleştirme, yapılan işlerin kayıtlarını tutma, yapılan işler hakkında gerekli bilgilendirmeyi yapma.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)
YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 3 yeterlilik birimi altında yer alan 10 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmektedirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmektedirler
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygular.	Yasal ve iş yerine ait kuralları uygulama, çalışma alanıyla sınırlı olan risk etmenlerinin azaltılmasına katkı sağlama, tehlike durumunda acil durum prosedürlerini uygulama, yangın söndürme müdahale araçlarını kullanma.	5	4	3	2	1
2. Çevre koruma mevzuatına uyar.	Çevre koruma standart ve yöntemlerini bilme, işletme kaynaklarının tüketiminde tasarruflu hareket etme.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışır.	Yapılan çalışmaların kalitesini denetim altında tutma, süreçlerde saptanan hata ve arızaları engelleme çalışmalarına katılma.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarının Elektronik Sistemlerine Periyodik Bakım						
4. İş öncesi hazırlıkları yapar.	Periyodik bakım yapılacak aracın veya elektronik sistemin ön kontrollerini uygun şekilde yapma, gerekli ekipman, el aleti ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, periyodik bakım için gerekli iş organizasyonunu yapma, bakım öncesi gerekli güvenlik önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
5. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik(önleyici) bakım yapar.	Periyodik bakım yapılacak olan sistemin gerekli temizliğini yapma, sistem soğutma elemanlarının, elektronik cihazların kontrollerini yapma, sistem ayarlarının uygunluğunu denetleme, bağlantı kablosu, terminali ve konnektörlerinin kontrolünü yapma, gerekli olan sarf malzemeleri değiştirme.	5	4	3	2	1
6. İş sonu işlemlerini yapar.	Periyodik bakım gerçekleştirmelerini bakım programına göre kontrol etme, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, aracın son kontrollerini ve elektronik sistemlerin fonksiyon testlerini gerçekleştirme, kayıtlarını uygun şekilde tutma,bilgilendirmeleri yapma.					

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim” , genel olarak uygunsa “Yeterliyim” , emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim” , genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim” , hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
Raylı Sistem Araçlarının Elektronik Sistemlerinde Arıza Tespiti ve Onarım						
7. Arıza tespiti için ön hazırlıkları yapar.	Arıza tesbiti için iş öncesi işlemlerini yürütme, aracın veya elektronik sistemin ön kontrollerini uygun şekilde yapma, gerekli ekipman, el aleti ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, gerekli iş organizasyonunu yapma, gerekli güvenlik önlemlerini alma.	5	4	3	2	1
8. Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti yapar.	Arıza tespiti yapılacak olan sistemin uygun yöntemle gerekli temizliğini, elektronik komponentlerin, bağlantı kablosu, terminali ve konnektörlerinin, sistem soğutma elemanlarının kontrolünü yapma, sistem yazılım ve paratmelerinin uygunluğunu denetleme, gerekli olan sarf malzemeleri değiştirme, sistemin giriş ve çıkış gerilimlerinin varlığını, elektronik komponentlerini ölçme.	5	4	3	2	1
9. Raylı sistem araçlarında arıza giderir veya onarım yapar.	Sistem elemanlarının arızalarını giderme, sistem yazılımlarını yükleme, parametre ayarlarını, fonksiyon testlerini yapma.	5	4	3	2	1
10. İş sonu işlemlerini yapar.	Onarım bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, aracın kontrollerini ve elektronik sistemlerin fonksiyon testlerini gerçekleştirme, yapılan işlerin kayıtlarını tutma, yapılan işler hakkında gerekli bilgilendirmeyi yapma.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI ELEKTRONİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)
ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA
ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetişmelerinde katkıda bulunduğunuz “Raylı Sistem Araçları Elektronik Bakım ve Onarımcısı” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
.....
3. Meslek alanınız:
.....
4. Kıdem yılınız:
.....
5. Mezuniyet durumunuz:
.....

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG yangın ve acil durum kurallarını uygulama, çevre koruma mevzuatına uyma, kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışma)
2. **“Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik bakım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlıkları, raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerine periyodik(önleyici) bakım, iş sonu işlemlerini yapma)
3. **“Raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti ve onarım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (Arıza tespiti için ön hazırlık, raylı sistem araçlarının elektronik sistemlerinde arıza tespiti, iş sonu işlemlerini yapma)

**EK-15 Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı Meslek Dalı
Öğrenci/Öğretmen/Usta Öğretici Ölçekler ve Görüşme Formları**

**RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)
ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞME FORMU**

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

2. Görev yaptığınız okul adı:

.....

3. Meslek alanınız:

.....

4. Kıdem yılınız:

.....

5. Mezuniyet durumunuz:

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

1. Öğrencilerinizin “**İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG yangın ve acil durum kurallarını uygulama, çevre koruma mevzuatına uyma, kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışma)
2. Öğrencilerinizin “**Raylı sistem araçlarında mekanik önleyici (periyodik) bakım**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlıkları, raylı sistem araçlarının mekanik önleyici (periyodik) bakımını, iş sonu işlemlerini yapma)
3. Öğrencilerinizin “**Raylı sistem araçlarında mekanik arızaların tespit edilmesi ve onarım**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının mekanik arızalarını tespiti ve onarımını iş sonu işlemlerini yapma)
4. Öğrencilerinizin “**Raylı sistem araçlarında dizel motor (periyodik) bakım**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının dizel motoruna periyodik bakım, iş sonu işlemlerini yapma)
5. Öğrencilerinizin “**Raylı sistem araçlarında dizel motor arızaları tespit ve onarım**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının dizel motorunun arızalarının tespiti ve onarımını, iş sonu işlemlerini yapma)
6. Öğrencilerinizin “**Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakım**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerinin arızalarının tespiti, iş sonu işlemlerini yapma)
7. Öğrencilerinizin “**Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemleri arızalarının tespit edilmesi ve onarım**” konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerinin arızalarının tespiti ve onarımını, iş sonu işlemlerini yapma)

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)
YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Bu araştırma, siz değerli öğrencilerimizin “Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 7 yeterlilik birimi altında yer alan 21 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Okuduğunuz Meslek Dalı

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygulayım.	Yasal ve iş yerine ait kuralları uygulama, çalışma alanıyla sınırlı olan risk etmenlerinin azaltılmasına katkı sağlama, tehlike durumunda acil durum prosedürlerini uygulama, yangın söndürme müdahale araçlarını kullanma.	5	4	3	2	1
2. Çevre koruma mevzuatına uyarım.	Çevre koruma standart ve yöntemlerini bilme, işletme kaynaklarının tüketiminde tasarruflu hareket etme.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışırım.	Yapılan çalışmaların kalitesini denetim altında tutma, süreçlerde saptanan hata ve arızaları engelleme çalışmalarına katılma.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Mekanik Önleyici (Periyodik) Bakım						
4. İş öncesi hazırlıkları yaparım.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
5. Raylı sistem araçlarının mekanik önleyici (periyodik) bakımını yaparım.	Tekerlek takımlarına, boji sistemlerine, süspansiyon sistemine, elektrikli sistem güç ve hareket aktarma organlarına, mekanik ve hareket aktarma organlarının, hava üretim sistemine, basınçlı hava fren sistemine, yardımcı devreler hava sistemine, araç gövdesine, şasede bulunan yardımcı donanıma, sıhhi tesisata, iklimlendirme sistemine periyodik bakımı uygun şekilde yapma.	5	4	3	2	1
6. İş sonu işlemlerini yaparım.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamiyle uygunsa “Kesinlikle yeterliyim” , genel olarak uygunsa “Yeterliyim” , emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim” , genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim” , hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Raylı Sistem Araçlarında Mekanik Arızaların Tespit Edilmesi ve Onarım						
7. İş öncesi hazırlıkları yaparım.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
8. Raylı sistem araçlarının mekanik arızalarını tespit eder ve onarımını yaparım.	Tekerlek takımlarına, boji sistemlerine, süspansiyon sistemine, elektrikli sistem güç ve hareket aktarma organlarına, mekanik ve hareket aktarma organlarının, hava üretim sistemine, basınçlı hava fren sistemine, yardımcı devreler hava sistemine, araç gövdesine, şasede bulunan yardımcı donanıma, sıhhi tesisata, iklimlendirme sistemine periyodik bakımı uygun şekilde yapma.	5	4	3	2	1
9. İş sonu işlemlerini yaparım.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Dizel Motor (Periyodik) Bakım						
10. İş öncesi hazırlıkları yaparım.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
11. Raylı sistem araçlarının dizel motoruna periyodik bakım yaparım.	Dizel motor egzoz, emme, yakıt, soğutma, yağlama donanımına, motor parçalarına, kumanda-kontrol sistemine periyodik bakım yapma.	5	4	3	2	1

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
12. İş sonu işlemlerini yaparım.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Dizel Motor Arızaları Tespit Edilmesi ve Onarım						
13. İş öncesi hazırlıkları yaparım.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
14. Raylı sistem araçlarının dizel motorunun arızalarını tespit eder ve onarımını yaparım.	Dizel motor egzoz, emme, yakıt, soğutma, yağlama donanımının, motor parçalarının, kumanda-kontrol sisteminin arızalarını tespit etme ve onarım yapma.	5	4	3	2	1
15. İş sonu işlemlerini yaparım.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Hidrolik Sistemler Periyodik Bakım						
16. İş öncesi hazırlıkları yaparım.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterliyim	Yeterliyim	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizim	Kendimi geliştirmeliyim	Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim
Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.						
17. Raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerine periyodik bakım yaparım.		5	4	3	2	1
18. İş sonu işlemlerini yaparım.		5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Hidrolik Sistemleri Arızalarının Tespit Edilmesi ve Onarım						
19. İş öncesi hazırlıkları yaparım.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
20. Raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerinin arızalarını tespit eder ve onarımını yaparım.	Hidrolik güç ve hareket aktarma organlarına, hidrolik sisteme periyodik bakım yapma.	5	4	3	2	1
21. İş sonu işlemlerini yaparım.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)
YETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım ve Sevgili Öğretmenim,

Bu araştırma, siz değerli öğretmenlerimizin yetiştirdiği öğrencilerin “Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı” alanındaki yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek, 7 yeterlilik birimi altında yer alan 21 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak her bir maddeyle ilgili ifadelerden **öğrencileriniz açısından düşünerek** uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz. Ölçeği tam olarak doldurmanız doğru sonuçlara ulaşmak açısından önemlidir. İsminizi belirtmenize gerek yoktur.

Katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Neslihan KILIÇ

M.E.B. Öğretmen

Prof.Dr. Mehmet TAŞPINAR

Gazi Ün. Gazi Eğt. Fak

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuz

.....

2. Branşınız

.....

3. Cinsiyetiniz

() Kadın () Erkek

3. Mesleki kıdeminiz

() 1- 5 yıl

() 6-10 yıl

() 11-15 yıl

() 16 -20 yıl

() 21 yıl ve üzeri

4. Mezuniyet durumunuz

() Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans () Doktora

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kalite						
1. İş sağlığı ve güvenliği, yangın ve acil durum kurallarını uygular.	Yasal ve iş yerine ait kuralları uygulama, çalışma alanıyla sınırlı olan risk etmenlerinin azaltılmasına katkı sağlama, tehlike durumunda acil durum prosedürlerini uygulama, yangın söndürme müdahale araçlarını kullanma.	5	4	3	2	1
2. Çevre koruma mevzuatına uyar.	Çevre koruma standart ve yöntemlerini bilme, işletme kaynaklarının tüketiminde tasarruflu hareket etme.	5	4	3	2	1
3. Kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışır.	Yapılan çalışmaların kalitesini denetim altında tutma, süreçlerde saptanan hata ve arızaları engelleme çalışmalarına katılma.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Mekanik Önleyici (Periyodik) Bakım						
4. İş öncesi hazırlıkları yapar.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
Raylı sistem araçlarının mekanik önleyici (periyodik) bakımını yapar.	Tekerlek takımlarına, boji sistemlerine, süspansiyon sistemine, elektrikli sistem güç ve hareket aktarma organlarına, mekanik ve hareket aktarma organlarının, hava üretim sistemine, basınçlı hava fren sistemine, yardımcı devreler hava sistemine, araç gövdesine, şasede bulunan yardımcı donanıma, sıhhi tesisata, iklimlendirme sistemine periyodik bakımı uygun şekilde yapma.	5	4	3	2	1
5. İş sonu işlemlerini yapar.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
Raylı Sistem Araçlarında Mekanik Arızaların Tespit Edilmesi ve Onarım						
6. İş öncesi hazırlıkları yapar.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
7. Raylı sistem araçlarının mekanik arızalarını tespit eder ve onarımını yapar.	Tekerlek takımlarına, boji sistemlerine, süspansiyon sistemine, elektrikli sistem güç ve hareket aktarma organlarına, mekanik ve hareket aktarma organlarının, hava üretim sistemine, basınçlı hava fren sistemine, yardımcı devreler hava sistemine, araç gövdesine, şasede bulunan yardımcı donanıma, sıhhi tesisata, iklimlendirme sistemine periyodik bakımı uygun şekilde yapma.	5	4	3	2	1
8. İş sonu işlemlerini yapar.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Dizel Motor (Periyodik) Bakım						
9. İş öncesi hazırlıkları yapar.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
10. Raylı sistem araçlarının dizel motoruna periyodik bakım yapar.	Dizel motor egzoz, emme, yakıt, soğutma, yağlama donanımına, motor parçalarına, kumanda-kontrol sistemine periyodik bakım yapma.	5	4	3	2	1

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “Kesinlikle yeterliyim”, genel olarak uygunsa “Yeterliyim”, emin değilseniz “Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim”, genel olarak uygun değilse “Kendimi geliştirmeliyim”, hiçbir zaman uygun değilse “Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
11. İş sonu işlemlerini yapar.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Dizel Motor Arızaları Tespit Edilmesi ve Onarım						
12. İş öncesi hazırlıkları yapar.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
13. Raylı sistem araçlarının dizel motorunun arızalarını tespit eder ve onarımını yapar.	Dizel motor egzoz, emme, yakıt, soğutma, yağlama donanımının, motor parçalarının, kumanda-kontrol sisteminin arızalarını tespit etme ve onarım yapma.	5	4	3	2	1
14. İş sonu işlemlerini yapar.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Hidrolik Sistemler Periyodik Bakım						
15. İş öncesi hazırlıkları yapar.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4) Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde öğrencileriniz için tamamıyla uygunsa “ Kesinlikle yeterliyim ”, genel olarak uygunsa “ Yeterliyim ”, emin değilseniz “ Kısmen yeterli/Kısmen yetersizim ”, genel olarak uygun değilse “ Kendimi geliştirmeliyim ”, hiçbir zaman uygun değilse “ Kesinlikle kendimi geliştirmeliyim ” şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	AÇIKLAMALAR	Kesinlikle yeterlidirler	Yeterlidirler	Kısmen yeterli / Kısmen yetersizdirler	Kendilerini geliştirmelidirler	Kesinlikle kendilerini geliştirmelidirler
16. Raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerine periyodik bakım yapar.	Hidrolik güç ve hareket aktarma organlarına, hidrolik sisteme periyodik bakım yapma.	5	4	3	2	1
17. İş sonu işlemlerini yapar.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1
Raylı Sistem Araçlarında Hidrolik Sistemleri Arızalarının Tespit Edilmesi ve Onarım						
18. İş öncesi hazırlıkları yapar.	Kişisel hazırlık yapma, çalışma alanının özelliklerini belirleme, gerekli araç, donanım ve malzemeyi çalışmaya hazırlama, çalışabilirlik durumlarını denetleme, iş organizasyonunu yapma, bakım /onarım yöntem ve tekniklerini belirleme.	5	4	3	2	1
19. Raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerinin arızalarını tespit eder ve onarımını yapar.	Hidrolik güç ve hareket aktarma organlarına, hidrolik sisteme periyodik bakım yapma.	5	4	3	2	1
20. İş sonu işlemlerini yapar.	Günlük çalışma programı kontrollerini, iş bitiminde donanım ve iş alanı temizliğini yapma, işlerin kayıtlarını tutma, işler hakkında bilgi verme.	5	4	3	2	1

Lütfen belirtmek istediğiniz başka bir husus varsa yazınız.....

.....

.....

RAYLI SİSTEM ARAÇLARI MEKANİK BAKIM VE ONARIMCISI (SEVİYE 4)
ÖĞRENCİ YETERLİLİKLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN USTA
ÖĞRETİCİ GÖRÜŞME FORMU

Araştırmanın Amacı: Bu görüşme siz değerli usta öğreticilerimiz eşliğinde kurumunuzda/işletmenizde meslek eğitimi yapan ve yetişmelerinde katkıda bulunduğunuz “Raylı Sistem Araçları Mekanik Bakım ve Onarımcısı” meslek alanındaki öğrencilerin yeterliliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Tarih: ____/____/2017

Saat:

GİRİŞ

Merhaba. Adım Neslihan KILIÇ. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda doktora öğrencisiyim. 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında mesleki ve teknik ortaöğretimde okumakta olan 12.sınıf öğrencilerin ulusal mesleki yeterliliklere dönük değerlendirilmesi amacıyla Prof. Dr. Mehmet TAŞPINAR’ın danışmanlığında, doktora tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayım. Bu kapsamda sizlerden elde edilecek verilere ihtiyaç bulunmaktadır. Elde edilen bu veriler, yalnızca bilimsel amaçla kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için cevaplarınızın samimi olması önemlidir.

- Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Sizin için bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum.
- Görüşmeye katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Göstereceğiniz duyarlılığa teşekkür ederim.

Saygılarımla.

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
2. Çalıştığınız kurum/işletmenin adı:
3. Meslek alanınız:
4. Kıdem yılınız:
5. Mezuniyet durumunuz:

BÖLÜM 2: YETERLİLİKLER HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİZ

Kurumunuzda/işletmenizde mesleki eğitim yapan ve sorumlu olduğunuz öğrencilerin;

1. **“İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İSG yangın ve acil durum kurallarını uygulama, çevre koruma mevzuatına uyma, kalite yönetim sistemi düzenlemelerine uygun çalışma)
2. **“Raylı sistem araçlarında mekanik önleyici (periyodik) bakım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlıkları, raylı sistem araçlarının mekanik önleyici (periyodik) bakımını, iş sonu işlemlerini yapma)
3. **“Raylı sistem araçlarında mekanik arızaların tespit edilmesi ve onarım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının mekanik arızalarını tespiti ve onarımını iş sonu işlemlerini yapma)
4. **“Raylı sistem araçlarında dizel motor (periyodik) bakım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının dizel motoruna periyodik bakım, iş sonu işlemlerini yapma)
5. **“Raylı sistem araçlarında dizel motor arızaları tespit ve onarım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının dizel motorunun arızalarının tespiti ve onarımını, iş sonu işlemlerini yapma)
6. **“Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemler periyodik bakım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerinin arızalarının tespiti, iş sonu işlemlerini yapma)
7. **“Raylı sistem araçlarında hidrolik sistemleri arızalarının tespit edilmesi ve onarım”** konusundaki yeterlilikleri hakkında düşünceleriniz nelerdir? (İş öncesi hazırlık, raylı sistem araçlarının hidrolik sistemlerinin arızalarının tespit ve onarımını, iş sonu işlemlerini yapma)

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..